

શામળ ભટ્ટ કૃત

સિંહાસનખત્રીશી

[વાર્તા ૧૮ થી ૨૨]

ભૂમિકા, કૌશ, અનેક
હસ્તપ્રતોને આધારે
સંપાદિત મૂળ પાઠ તથા
વિવિધ પાઠાંતરો સહિત

શ્રી. કનૈયાલાલ મુનશીના પ્રાર્કચન સાથે

: સંપાદક :

હરિવલ્લભ મુનીલાલ ભાયાણી

અધ્યાપક, નર્મદ ગુજરાતી શિક્ષાપીઠ,
ભારતીય વિદ્યા ભવન

ભારતીય વિદ્યા ભવન

મુંબઈ

૧૯૬૦

કલેન્ડર-૧૨
શામળ (રંગ)
આકાશ

૪૨૫

પહેલી આવૃત્તિ

મૂલ્ય : રૂ. ૮.૦૦

: સુદ્રઢ :

પી. એચ. રામન

એસોસિયેટેડ એડવર્ટાઈઝર્સ એન્ડ

પ્રિન્ટર્સ, ૫૦૫, આર્થર રોડ

તારદેવ, મુંબઈ ૭.

પ્રાકૃત્યન

મહારાજ સર પ્રતાપસિંહ ગાયકવાડે ૧૯૪૮ માં ભારતીય વિદ્યા ભવનને રૂ. ૩૦,૦૦૦ નું અનુદાન કર્યું હતું. અનુદાનનો ઉપયોગ પ્રાચીન ગુજરાતી સાહિત્યની પ્રશિષ્ટ કૃતિઓના શાસ્ત્રીય સંપાદનને અર્થે કરવાનો હતો. એ શરત અનુસાર શામળ ભટ્ટની જે કૃતિઓ પ્રામાણિક રૂપમાં પ્રગટ ન થઈ હોય તેમનું સંપાદન કરાવવાનો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો. એ નિર્ણય પ્રમાણે ભારતીય વિદ્યા ભવનની નમંદ ગુજરાતી શિક્ષાપીઠ તરફથી જે કૃતિઓનું સંપાદન કરાવવામાં આવ્યું, તેમાંથી આ શામળ ભટ્ટની 'સિંહાસનખત્રીશી' માંથી પાંચ વાર્તાઓનું સંપાદન પ્રગટ કરવામાં આવ્યું છે. પ્રસ્તુત આવૃત્તિ તૈયાર કરવાનો યશ ભવનની નમંદ શિક્ષાપીઠના પ્રાધ્યાપક શ્રી ભાયાણીને છે.

આ પ્રસંગે ભવન તરફથી મહારાજ શ્રી પ્રતાપસિંહ ગાયકવાડનો હું આભાર માનું છું.

દ્વૈયાલાલ મુનશી

પ્રાસ્તાવિક

સદ્ગત રામનારાયણ પાઠકના પ્રધાન સંપાદકત્વ નીચે ભારતીય વિદ્યા ભવને શામળ ગ્રંથાવલીનું સંપાદનકાર્ય ૧૯૪૮ થી હાથ ધરેલું. એ યોજના નીચે તૈયાર થયેલી કૃતિઓમાંથી પ્રસ્તુત ‘સિંહાસનખત્રીશી’ની પાંચ વાર્તાઓ પહેલા અંથ તરીકે પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી છે. ૧૯૨૬ માં સદ્ગત અંબાલાલ જાની દ્વારા પ્રામાણિક રૂપમાં સંપાદિત સિંહાસનખત્રીશીની પહેલી સત્તર વાર્તાઓ પ્રકાશિત થયેલી. બાકીની વાર્તાઓનો વિશ્વરત મૂળપાઠ મળતો ન હતો. એ ખોટા પૂરી પાડવાની દૃષ્ટિએ એ દિશામાં આ પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે.

શામળની આ રચનાઓનો અત્યારે તો મુખ્યત્વે લોકકથા, ભાષા કે સાહિત્યઈતિહાસની દૃષ્ટિએ જ રસ છે. અત્યારની સાહિત્યિક રુચિ ધરાવતો વર્ગ સાચા અર્થમાં તેમને કલાકૃતિ કેટલે અંશે કહે એ વિચારવું રહ્યું. અંગત રીતે મને એમાં ઝાઝી આશા નથી લાગતી. આ વાતનો વિચાર કરનારે શામળના શ્રોતાવર્ગની સામાજિક કક્ષા અને એમનો ‘સાહિત્ય’નો ખ્યાલ નજર સામે રાખવો અનિવાર્ય છે. એ પણ ભૂલવાનું નથી કે વાર્તાઓ વાંચતાં અને સાંભળતાં પડતી જાપ જુદી જુદી હોય છે.

પ્રસ્તુત સંપાદન માટે હસ્તપ્રતો મુલત્ત કરી આપી તેમનો ઉપયોગ કરવા દેવા માટે હું કાર્જસ ગુજરાતી સભા (મુંબઈ), ગુજરાત વિદ્યા સભા (અમદાવાદ), પ્રાચ્ય વિદ્યા મંદિર (વડોદરા), એમ. ટી. ખી. કોલેજ (સુરત) અને ડાહીલક્ષ્મી લાયબ્રેરી (નડિયાદ) એ સંસ્થાઓનો ઋણી છું. ભૂમિશમાં ‘શામળનું વાર્તા સાહિત્ય’ (નવલરામ જ. ત્રિવેદી), ‘કવિ શામળ’માંનો લેખ ‘ભાભારામની વાર્તા’ (મંજુલાલ ર. મજમુદાર), ‘સિંહાસનદ્વાત્રિંશિકા’ (એનટી), ‘મલ્લયયંદ્રકૃત સિંહાસનખત્રીશી’ (રણજીત પટેલ) અને ‘લોકવાર્તાવિષયક પ્રાચીન ગુજરાતી સાહિત્ય’ (બોમીલાલ સાહેસરા) એ

કૃતિઓમાંથી કેટલીક સામગ્રી ઉપયોગમાં લીધી છે અને તે માટે તેમના કર્તાઓનો હું ઋણસ્વીકાર કરું છું. ડૉ. રણજીત પટેલ તેમના અપ્રકાશિત મહાનિબંધ સદ્ભાવપૂર્વક સુલભ કરી ન આપ્યો હોત તો ભૂમિકા થોડીક વધુ દુર્લભ પાતળી થાત. સદ્ગત રામનારાયણભાઈએ ખૂબ જ સદ્ભાવથી મને આ કામ સોંપેલું તે બદલ તેમના પ્રત્યે, અને ભારતીય વિદ્યા ભવને કરી આપેલી અભ્યાસ અને પ્રકાશનની અતુકૃણતા બદલ તેના કુલપતિ શ્રી. મુનશીશ પ્રત્યે અહીં મારી આભારની લાગણી વ્યક્ત કરું છું.

નાળિયેરી પૂનમ, ૨૦૧૬
ભારતીય વિદ્યા ભવન,
મુંબઈ.

હરિવલ્લભ ભાયાણી

અનુક્રમ

વિષય	પૃષ્ઠ
પ્રાકૃત્યન	૩
પ્રાસ્તાવિક	૫
ભૂમિકા	૯-૪૯
૧. ગ્રંથપાઠની આધારભૂત સાધનસામગ્રી	૯-૧૫
૨. સંપાદનપદ્ધતિ	૧૫-૧૯
૩. સિંહાસનગત્રીશીની પરંપરા	૧૯-૪૩
૪. સિંહાસનગત્રીશીનાં કથામુક્તકો	૪૩-૪૭
૫. સંપાદિત વાર્તાઓ	૪૭-૪૯
મૂળપાઠ	
(૧૮) વહાણુની વારતા	૧-૪૬
(૧૯) ભાભારામની વારતા	૪૭-૧૧૩
(૨૦) વેતાલ ભાટની વારતા	૧૧૪-૧૬૯
(૨૧) પાંનની વારતા	૧૭૦-૨૩૦
(૨૨) કામધેનુની વારતા	૨૩૧-૨૬૮
પાઠાંતર	૨૬૯-૪૦૪
શબ્દસૂચી	૪૦૫-૪૧૨

ભૂમિકા

૧. ગ્રંથપાઠના આધારભૂત સાધનસામગ્રી

સંપાદિત વાર્તાઓના પાઠનિર્ણય માટે ઉપયોગમાં લીધેલી હાથપ્રતોની ભાળ કે. ડા. શાસ્ત્રીની ગૂજરાતી હાથપ્રતોની સંકલિત યાદી(૧૯૩૯, ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી, અમદાવાદ) ને આધારે મેળવેલી છે. તે અનુસાર કયા સંગ્રહની પ્રત છે તે નીચેના સંકેતો દ્વારા સૂચવેલું છે :

દ. = ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી(ગુજરાત વિદ્યા સભા)નો કવીશ્વર દલપતરામ હસ્તલિખિત પુસ્તકસંગ્રહ.

ફા. = કાર્પાસ ગુજરાતી સભા(મુંબઈ)નો હસ્તલિખિત પુસ્તકસંગ્રહ.

ઢા. = શ્રી ઝાહીલદમ્મી લાયબ્રેરી(નડિયાદ)નો હાથપ્રતસંગ્રહ.

વ. = વડોદરા પ્રાચ્યવિદ્યામંદિરનો સંગ્રહ.

ઢે. = ડેક્કન કોલેજ લાયબ્રેરી(પૂના)નો સંગ્રહ.

ઙ. = સ્વ. ધનંજયરામ સૂર્યરામ દેશાઈનો ગુજરાતી ગ્રેસ(મુંબઈ)નો હાથપ્રતોનો સંગ્રહ.

ઞ. = શ્રી અંબાલાલ શુ. જીનીનો ખાનગી સંગ્રહ.

પુ. = શ્રી પુરુષોત્તમ વિશ્રામ માવજીનો ખાનગી સંગ્રહ.

સૂ. = એમ. ટી. ખી. કોલેજ(સુરત)નો સંગ્રહ.

દરેક વાર્તા વાર ઉપયોગમાં લીધેલી પ્રતોનું નામ વગેરે નીચે આપવામાં આવ્યું છે. તેમાં પ્રતોનું પ્રાપ્તિસ્થાન, તેમની પત્રસંખ્યા, તેમાં મળતી છતર કૃતિઓ, ઉતાર્યાસાલ, તેમની પુષ્પિદાઓમાંથી મળતી ઉપયોગી માહિતી, તેમની લેખન તેમજ જોડણીવિષયક વિશિષ્ટતાઓ વગેરે વિશે વીગતો આપેલી છે. દરેક વાર્તા માટે ઉપયુક્ત પ્રતોનું વર્ણન સામાન્યતઃ એ પ્રતોની પાઠપરંપરાની વિશ્વસનીયતાના ઊતરતા ક્રમે કરવામાં આવ્યું છે. કં. પ્રતનો પાઠ સામાન્ય નિયમ તરીકે ખ. ગ. વગેરેના પાઠ કરતાં વધારે વિશ્વસનીય છે. ખ.નો પાઠ ગ. ધ. વગેરે કરતાં પ્રાચીન છે. માત્ર એક ૨૧મી વાર્તામાં ખ. કરતાં ગ. પરંપરાની દૃષ્ટિએ પ્રાચીન જણાય છે. સંકલિત યાદીમાં નોંધાયેલી બધી પ્રતો પ્રસ્તુત સંપાદન માટે ઉપયોગમાં નથી લઈ શકાઈ, કારણ કે પ્રયત્ન કર્યા છતાં એક કે બીજા કારણે તે પ્રતો મળી નથી.

૧૮ મી વાર્તા. સંકલિત યાદીમાં ૧૮ મી વાર્તા (વહાણુની વાર્તા)ની દ. ૮૨, ફા. ૧૧૯ સ્ત., દ. ૧૦૩૯ સ્ત., અં. ૫૦ (નક્કલ), અને વ. ૪૫૯૮ એમ પાંચ પ્રતો નોંધાયેલી છે. આમાંથી પ્રસ્તુત સંપાદન માટે મને માત્ર પહેલી બે, એટલે કે ફા. ૧૧૯ સ્ત. અને દ. ૮૨ મળી શકી છે. એટલે ૧૮ મી વાર્તાનો અંતિમપાઠ એ બે પ્રતોને આધારે તૈયાર કરાયો છે.

(૧) ફા. ૧૧૯ સ્ત. પ્રસ્તુત સંપાદનમાં તેને માટે ક. સંકેત ચોક્કસ છે. આ પ્રતમાં ૮૨૯ પૃષ્ઠ છે. પૃષ્ઠસંખ્યા કોઈએ પાછળથી મૂકેલી છે. મૂળમાં અનુકૂળતા પ્રમાણે બે ત્રણ કે વધારે વાર્તાઓને માટે એક સળંગ ક્રમાંક આપેલો છે, અને જમણા પૃષ્ઠ પર નવી કૃતિ શરૂ થતાં નવેસરથી નંબર અપાયો છે. આરંભના ૨૫ પૃષ્ઠ શામળની નંદચત્રીશીએ રોક્યા છે. પછીથી સિંહાસનચત્રીશી શરૂ થાય છે. તેમાં ૧૪ મી વાર્તાનાં પત્ર કારાં છે. આખી પ્રત સળંગ એક જ હાથે લખાયેલી છે અને લેખનને લગતી છૂટકત્રુટક વીગતો નંદચત્રીશીને અંતે તથા સિંહાસનચત્રીશીની સાતમી, દસમી, બારમી, પંદરમી, સોળમી, વીશમી, એકવીશમી, ત્રેવીસમી, ઓગણત્રીશમી ને બત્રીશમીને અંતે આપેલી છે. તે ઉપરથી આપણે જાણીએ છીએ કે પ્રત સંવત ૧૮૩૬ થી ૧૮૪૬ ના ગાળામાં કપડવણુજમાં ગોરજી શ્રી ૫ મીઠાજીના શિષ્ય જીવણજીએ પદોપકારાર્થે લખી છે. લેખન ધણું શુદ્ધ અને મૂળની ભાષાને ચીવટથી સાચવવાના વલણ વાળું છે.

ધંકારની માત્રા બાજત કેટલીક શિથિલતા છે: ઓકિ, મુકિ, આનિયો-લાવાયો, ભરી-હરિ, કાપીઈ-આપિઈ; હંકાર તથા યકાર વાળાં રૂપો મળે છે. ભૂતકાળમાં જાણ્યો, વાધ્યું, ચલવલ્યું, કર્યો એ નિયમ છે. તેડો, ટાલું જેવા અપવાદે; કવચિત સકાર-સુભ, સુક. ખાસ વિશિષ્ટતા તે અર્વાચીન ગુજરાતીમાં જ્યાં વિવૃત એકાર મળે છે, તેવા એકાર સાનુનાસિક 'એ' (=એ) તરીકે લખવાનું પ્રચલિત વલણ: પ્રતેં કહેં, છેં, રહેં, જેં, હેતેંથી, જોણેં, મુઝનેં, વગેરે. ભાંડારકર પ્રાચ્ય વિદ્યામંદિરમાંની મહાપદ્મીશીની (નં. ૧૯૯, ૧૮૭૨-૭૩) પ્રતમાં પણ આ વલણ. તેમાં બેંઠા, કહેંચું, વેંપાર, ઝવેંર, બેંહ, જેંર, વેંર, કરેં, છેં, સવા બેં, બેંસારિ, સોં વરાં, પેંલા, ઘેંલા, ઘેંર, પેંર, નોંધારા વગેરે છે. ક. પ્રત અનેક દૃષ્ટિએ શુદ્ધ અને પ્રાચીનતર છે.

- (૨) દ. ૮૨. એને માટે ખ. સંકેત યોજ્યો છે. પૃ. ૧-૭૦. ઉતાર્યાસાલ નથી. ક. ની તુલનાએ ખ. ની ભાષા અર્વાચીન છે. વિશિષ્ટતાઓ : (૧) 'એ' સર્વત્ર 'ઠો' બેબો. (૨) '૩' '૬' '૬' વચ્ચે સંભ્રમ. (૩) 'ત' ને 'જ' વચ્ચે પણ કવચિત. (૪) 'દ્ર' ને '૩' વચ્ચે સંભ્રમ (૪) 'ઝ' ને બદલે ધણુંબરું 'જ'. (૫) તૃતીયા-સંપ્રતીના 'ધ' ને બદલે 'થે'. (૬) સર્વત્ર 'રૂ' (દીધી). (૭) 'વ્યા' ને બદલે 'યા'. (૮) 'તમો', 'તમારી' 'નવ' ને બદલે 'તમો' 'તમારી' 'નવ'.

મુખ્ય પ્રત તરીકે ફા ૧૧૬ જ. ને ગણી છે.

૧૬ મી વાર્તા. સંકલિત યાદીમાં આ વાર્તા (ભાભારામની વાર્તા) ની ફા. ૧૧૬ જ., દ. ૮૮, વ. ૬૮૬૦, સુ. ૪, દ. ૧૦૦૩, દ. ૭૩૭, જં. ૫૧, પુ. ૨૮. એમ આઠ પ્રતો નોંધી છે. તેમાંથી પ્રસ્તુત સંપાદન માટે પહેલી પાંચ પ્રતોનો ઉપયોગ કરી શકાયો છે. તેમનું વર્ણન આ પ્રમાણે છે :

(૧) ફા. ૧૧૬ જ. આનો ક. સંકેત રાખ્યો છે. આનું વર્ણન આગળ આવી ગયું છે.

(૨) દ. ૮૮. આનો ખ. સંકેત રાખ્યો છે. પૃ. ૧-૨૮. ઉતાર્યાસાલ નથી.

(૩) વ. ૬૮૬. આનો ગ. સંકેત રાખ્યો છે. આ પ્રતમાં પ્રેમાનંદનું એખાદશરણ (પા. ૧૮-૮૦), શામળાની સિંહાસનબત્રીશીમાંની કસ્તુર-ચંદની વાર્તા (૨૩ મી વાર્તા) (૮૦-૧૩૪), ભાભારામની વાર્તા (૧૩૪-૧૫૮) અને સિંહાસનબત્રીશીમાંની ભરથરીની વાર્તા (૩૦ મી વાર્તા) (૧૫૮-૧૬૩, અધૂરી) એટલી કૃતિઓ છે. ભાભારામની વાર્તાની ઉતાર્યા સાલ સં. ૧૬૦૯ છે. આ પ્રતની બીજા કૃતિઓની પુષ્પિકામ.થી ઉપયોગી માહિતી આ સાથે આપી છે :

એખાદશરણની પુષ્પિકામ.થી : સંવત ૧૬૦૬ ના ચૌષવદિ ૮ વાર ચંદ્રે ખોટાદમધ્યે લખ્યું છે. લખિતંગ દવે રામચંદ્ર મોરારજી વાસ્તવ્ય લીબડીમધ્યે અનદિય જ્ઞાતિ.

કસ્તુરચંદની વાર્તાની પુષ્પિકામ.થી : સંવત ૧૬૦૮ શાકે ૧૭૭૩ ના પ્રવર્તમાન્યે કારતક વદી ૭ ને રાત્રે સંપૂર્ણ : લખિતંગ દવે રામચંદ્ર મોરારજી ધ્રુવ પુસ્તક.

આની ભાષા બીજા પ્રતોની તુલનાએ અર્વાચીન છે.

(૪) સૂ. ૪ : આનો ઘ. સંકેત રાખ્યો છે. પૃ. ૧-૪૪. ઉતાર્યાસાલ સં. ૧૯૩૦.

(૫) દ. ૧૦૦૩. આનો ચ, સંકેત રાખ્યો છે. પહેલું અને છેલ્લું પૃષ્ઠ નથી. પૃ. ૨-૨૮.

ક. ને મુખ્ય પ્રત ગણી છે. એક પક્ષે ક. અને બીજે પક્ષે ખ, ગ, ઘ. ચ, વચ્ચે અંધપાઠમાં ઘણો મોટો ફરક છે. ક. માં તે ૮૫૨ કડી જેટલો છે, જ્યારે ગ. માં ૪૪૬ કડી જેટલો. આમ ૪૦૦ કડી જેટલો મોટો તફાવત મૂળ અંધપાઠની પરંપરામાં મોટી ગરબડ થઈ હોવાનો સૂચક છે. પ્રસ્તુત સંપાદનમાં એક નિયમ તરીકે ફા. ૧૧૯ જ. ને મુખ્ય પ્રત ગણેલી છે, એટલે તેને આધારે જ અંધપાઠ તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે.

અન્ય પ્રતોનાં પાઠાંતરોને લક્ષમાં લેતાં ખ, ગ, ઘ, ચ. ઘણુંખરું ક. ના વિરોધમાં હોય છે. ચ. ઊતરતા ક્રમે ગ, ઘ, ખ. ને મળતી આવે છે. ઘ, કેટલીક વાર ગ. ચ. થી જુદી પડે છે, તો ગ, ઘ, ચ. ક્યાંક ખ, થી જુદી પડે છે.

ચ, માં તત્સમોની જેડણી શુદ્ધ કરવા તરફ અને તદ્દલવ શબ્દોમાં સર્વત્ર હ્રસ્વ ઇ વાપરવા તરફ વલણ છે.

૨૦ મી વાર્તા. સંકલિત યાદીમાં આ વાર્તા(વેતાલ ભાંટની વાર્તા)ની ફા. ૧૧૯ જ., દ. ૮૧, દ. ૪૪૮, ઇ ૧૭૩, જં. ૫૨ એમ પાંચ પ્રતો નોંધાઈ છે. તેમાંથી પ્રસ્તુત સંપાદન માટે પહેલી ત્રણ ઉપયોગમાં લઈ શકાઈ છે. તેમનું વર્ણન આ પ્રમાણે છે :

(૧) ફા. ૧૧૯ જ. આનો સંકેત ક. રાખ્યો છે. વર્ણન આગળ આવી ગયું છે.

(૨) દ. ૮૧. આનો સંકેત ખ. રાખ્યો છે. પૃ. ૧-૩૫. ઉતાર્યાસાલ નથી.

(૩) દ. ૪૪૮. આનો સંકેત ગ, રાખ્યો છે. શરૂઆતના ત્રણ પૃષ્ઠ નથી. આમાં વર્ધતાલની વાર્તા (પા. ૪-૪૬), સિંહાસનચત્રીશીમાંની સદસ્ય-શુદ્ધિ-લક્ષ્યશુદ્ધિની વાર્તા (વાર્તા ૨૭ મી) (૧-૫૧), પાનતી વાર્તા (વાર્તા ૨૧ મી) (૫૨-૧૦૬), મેનાપોપતની વાર્તા (વાર્તા ૧૫ મી) (૧૦૭-૧૩૮), ગુટકાની વાર્તા (વાર્તા ૨૪ મી) (૧૩૯-૧૭૬) એટલી

કૃતિઓ છે. લિપિ કોઈ અક્ષર બાદ કરતાં ગુજરાતી. ઉતાર્યાસાલ નથી. ભાષા મુકાબલે અર્વાચીન છે. પહેલી પ્રતને મુખ્ય ગણી છે.

૨૧ મી વાર્તા. સંક્ષિપ્ત યાદીમાં આ વાર્તા(પાનની વાર્તા)ની ફા. ૧૧૯ જ., દ. ૯૪, દ. ૪૩૧, ફા. ૯૮ ગ., દ. ૪૪૮, ડા. ૩-૧ અને બં. ૫૩ એમ સાત પ્રતો નોંધાઈ છે. પ્રસ્તુત સંપાદન માટે તેમાંથી પહેલી ૭ પ્રતોનો ઉપયોગ કર્યો છે. તેમનું વર્ણન આ પ્રમાણે છે.

(૧) ફા. ૧૧૯ જ. આનો સંકેત ક. રાખ્યો છે. વર્ણન આગળ આવી ગયું છે.

(૨) દ. ૯૪. આનો સંકેત ખ. રાખ્યો છે. પૃષ્ઠ ૧-૨૯. ઉતાર્યાસાલ નથી.

(૩) દ. ૪૩૧. આનો સંકેત ગ. રાખ્યો છે. આમાં ૧-૨૬ પૃષ્ઠ પાનની વાર્તાએ રોક્યા છે. ઉતાર્યાસાલ સં. ૧૮૩૪.

(૪) ફા. ૯૮ ગ. આનો સંકેત ઘ. રાખ્યો છે. આ પ્રતમાં સિંહાસન-ખત્રીશીની પહેલી વાર્તા (પા. ૧-૫૦), સ્ત્રીચરિત્રની વાર્તા (૨૯ મી વાર્તા) (૧-૩૫), પાનની વાર્તા (૧-૨૮) એટલી કૃતિઓ છે. ઉતાર્યાસાલ સં. ૧૮૩૯. ખીછ કૃતિઓની પુષ્પિકાઓમાંથી અગત્યનો ભાગ નીચે ઉતાર્યો છે :

પહેલી વાર્તાની પુષ્પિકામાંથી : સં. ૧૮૩૮ ના વરખે આશાઝ શુદ્ધ ૫, વ. શોમે લખી છે.

સ્ત્રીચરિત્રની વાર્તાની પુષ્પિકામાંથી : સંવત ૧૮૩૯ ના વરખે માશેતંત્ર માશે દાલગુણ માશે શુક્લપક્ષે અષ્ટમી ને રવીવાર (સુધારીને, રવીવાસર), રાત્ર પોહોર એ શમે શંપુરણ કરે છે. શાંમી પરત માફક ઉતારી છે. અક્ષર અદકા ઓછો શંભાલી વાંચ્યો. લખનારને દોશ દેવો નહી. એ ચોપડી શોની શીવદાશ દબાલદાશની છે. પોતાને હજી ઉતારી છે. એ ચોપડી ને કોઈ વાંચવા લઈ જાય ને રાખે, અથવા ચોરી લઈ જઈને રાખે, અથવા કોઈ પાશે મગાવીને રાખે, અથવા ભુલેચુકે રાખે તેને માતા હરશીધ પુછશે તે જાણ્યો. કથા વાંચીને ધરંમ ઉપર મનંશા રાખ્યો. ધરમે કરીને જોયે થાશે. શહી. શંપુરણ.

(૫) દ. ૪૪૮. આનો સંકેત ચ. રાખ્યો છે. આ પ્રતનું વર્ણન ૨૦ મી વાર્તાની પ્રતોના વર્ણનમાં આપેલું છે. આમાં પૃ. ૫૨-૧૦૬ પાનની વાર્તાએ રોક્યા છે. ઉતાર્યાસાલ નથી.

(૬) ડા. ૩-૧. આનો સંકેત છ, રાખ્યો છે. શરૂઆતનાં બે ત્રણ પાન નથી. પાનને સંખ્યાંક નથી આપવામાં આવ્યા. આ પ્રતમાં સિંહાસન, ખત્રીશીમાંની અમોલારાણીની વાર્તા (૬ ઠી વાર્તા) અપૂર્ણ ઉતારેલી છે. છેવટના પાના વૂટે છે. ઉતાર્યાસાલ સં. ૧૯૦૦. લિપિ ગુજરાતી.

આ છ પ્રતો ઉપરાંત ખુદતકાબદોહન, ભાગ ૩, પા. ૩૨૬-૩૭૮ પર છપાયેલી 'પાનની વાર્તા'નો પણ તુલના માટે ઉપયોગ કર્યો છે. તેનો સંકેત જ, છે. તેના બેડણીમેદાને લક્ષમાં લીધા નથી. માત્ર મહત્વનો શાબ્દિક ફરક નોંધ્યો છે.

આમાં ક, ને મુખ્ય પ્રત ગણી છે. ખ, અને જ, એક જ પરંપરાની છે. તેવી જ રીતે ઘ, ચ, વચ્ચે પણ પાઠપરંપરાની બાબતમાં સારી સમાનતા છે. ગ, કેટલીક વાર ઘ, ચ, સાથે મળે છે, પણ વધારે તો સ્વતંત્ર ખ, ની જોમ સ્વતંત્ર પરંપરા રજૂ કરે છે. છ, કેટલીક વાર ચ, સાથે મળે છે, તો કેટલીક વાર જુદો પાઠ રજૂ કરે છે. ખ, માં 'ળ' છે, પણ પાઠાંતરોમાં તે નોંધવામાં નથી આવ્યો. ચ, છ, ને જ, ની અને કાંઈક અંશે ખ, ની ભાષા અર્વાચીનતાની છાંટવાળી છે. ઘ, કરતાં ગ, પ્રાચીન ભાષા જળવી રાખે છે. એટલે બંનેમાં એક જ પાઠ હોય સારે ગ, ની બેડણીવાળો પાઠ જ ગ, ઘ, નાં નામે નોંધ્યો છે. ઘ, માં 'ક', 'ખ', 'ગ', 'ટ', 'જ', 'તુ' ને 'એ' નો વળાંક ધ્યાન ખેંચે તેવો છે. 'શ' ને 'સ'ને બદલે ધણું ખરું 'શ' જ મળે છે. સંખ્યા-બંધ સ્થળે ત-ટ, થ-ઠ, દ-ડ વચ્ચે ગોટાળો કરેલો છે. (પ્રચંદ=પ્રચંડ, પટની=પતની, મહોતો=મહોટો, ંઠી=ંથી વગેરે). છ,માં અનુનાસિક નથી. ચ, માં બધે 'શ' જ છે, છ,માં 'સ'જ.

૨૨ મી વાર્તા, સંકલિત યાદીમાં આ વાર્તા(કામધેનુની વાર્તા)ની ફા. ૧૧૯જ, ડા. ૮-૧૨, દ. ૯૨, વ. ૭૫૦૮ અને જં. ૫૪. એમ પાંચ પ્રતો નોંધાઈ છે. તેમાંથી અહીં પહેલી બે પ્રતો જ ઉપયોગમાં લઈ શકાઈ છે. તેમનું વર્ણન આ પ્રમાણે છે.

(૧) ફા. ૧૧૯ જ. આનો સંકેત ક, રાખ્યો છે. વર્ણન આગળ આવી ગયું છે.

(૨) ડા. ૮-૧૨ આનો સંકેત ખ, રાખેલો છે. લિપિ ગુજરાતી. આ પ્રતમાં આટલી કૃતિઓ છે: સિંહાસનખત્રીશીમાંની વિક્રમચરિત્રની વાર્તા

(૨૯મી વાર્તા) (પા. ૧-૩૮), અખોલારાણીની વાર્તા (૬૬મી વાર્તા) (૧-૧૨), કામદુરગાની વાર્તા (૧-૨૭); સ્વર્ગારોહણી (૧-૨૧). પ્રતનો વચ્ચેનો ભાગ ઉપરથી ખવાઈ ગયેલો છે. ઉત્તરમાં સા. ૧૮૮૭. ખીજી કૃતિઓની પુષ્પિકામાંથી :

વિક્રમચરિત્રની વાર્તાની પુષ્પિકામાંથી: સંવત ૧૮૮૪ ના આષાઢ-દિત્ય સા. ૧૭૫૦ પ્રવર્તમાને પ્રથમ અસાડ શુદ્ધ ૧૩ વાર ધુધે સંપૂર્ણ સમાપ્ત. શ્રીરસ્તુ. કલાણુમસ્તુ. લી. પડા. કાલીદાસ વિ. દયારામનુ પ્રસ્તુત છે. પરત પરમાણુ ઉતારુ છે. વૃથ પોટ માપ કરવી. જે વાંચે તેને અમારો નમસકાર ફેરુજો. ગાંમ ડભાણુ મધે વડે ફલીયે રહે છે. શ્રી રણછોડજી સલ છે.

સ્વર્ગારોહણી: સંવત ૧૮૮૭ ના સા. ૧૭૫૨ પ્રવરતમાને પોસ વીદી ૧૦ વાર શનીવારે સંપૂર્ણ. સા. પંડા. કાલીદાસ દયારામની ચોપડી છે. પોતે લખ્યું છે.

ખ. માં 'ડ' 'ઢ'નો વળાંક 'ઠ' જેવો જ છે. 'જ'નો વળાંક 'ઞ' કે 'જી'ને મળતો છે. 'ય' નથી. કંને મુખ્ય પ્રત ગણી છે.

૨. સંપાદનપદ્ધતિ

ઉપલબ્ધ પ્રતોમાંથી સમયની કે જોડણી ને ભાષાની પ્રાચીનતાના ધોરણે પ્રાચીનતમ દેરાવી શકાય તેવી પ્રતને મુખ્ય પ્રત ગણી છે, અને સંપાદિત ગ્રંથપાઠ તેને આધારે તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે. ખીજી પ્રતોનાં પાઠાંતરો સંપાદિત ગ્રંથપાઠની દરી અને પંક્તિના ક્રમે નોંધવામાં આવ્યાં છે. સંદર્ભ માટે આવશ્યક હોય તેવા અપવાદો આદરતાં ખીજી પ્રતોમાં મળતા વધારેના પાઠને સંપાદિત ગ્રંથપાઠમાં સ્થાન આપવામાં નથી આવ્યું. તે જ પ્રમાણે, મુખ્ય પ્રતની એક કે વધારે દરીઓ ખીજી એકે પ્રતમાં ન મળતી હોય તેવી જાણતોમાં તે દરીને સંપાદિત ગ્રંથપાઠમાંથી કાઢી નથી નાખવામાં આવી. પણ સંદર્ભ, જોડણી કે ભાષાની પ્રાચીનતા, અર્થનું ઔચિત્ય વગેરે દ્રષ્ટિએ મુખ્ય પ્રતનો પાઠ સ્પષ્ટ રીતે નિરૂપિત લાગ્યો ત્યાં અન્ય પ્રતનો ઉત્કૃષ્ટ લાગ્યો તે પાઠ સ્વીકાર્યો છે, અને મુખ્ય પ્રતના પાઠને નોંધમાં મૂક્યો છે. દૂંડમાં એક નિયમ તરીકે પ્રમાણ, ક્રમ, ભાષા ને જોડણી એમ દરેક વિષયમાં મુખ્ય પ્રતને આધારભૂત ગણવામાં આવી છે.

પ્રાચીન ગુજરાતી કૃતિઓના સંપાદનમાં પાઠાંતરોની નોંધ એ એક ખૂબ મૂલ્યવે તેવો પ્રશ્ન છે. અનેક કારણે પ્રતોમાં જોડણી બાબત સંપૂર્ણ અરાજકતા પ્રવર્તતી જોવામાં આવે છે. એકની એક પ્રત એકના એક શબ્દની જોડણીની બાબતમાં તદ્દન વિસંગત માલુમ પડે છે. આ પ્રકારની અવ્યવસ્થા (૧) હ્રસ્વ ને દીર્ઘ ‘ઇ’ તથા ‘ઉ’, (૨) ‘ઓ’ અને ‘ઊ’, (૩) અનુસ્વાર તેમ જ અનુનાસિક, (૪) તૃતીયા-સંતતમીનો ‘ઇ’, ‘યે’, ‘એ’, (૫) ‘ય’ કાર, (૬) ‘ક્ષ’, (૭) ‘સ’ અને ‘શ’, (૮) ‘હ’કાર અને તેના અનુગામી સ્વરની પૂર્વાક્ષર પર અસર (‘કહે’, ‘કહે’ વગેરે), (૯) ‘જ’ ને ‘ઝ’, (૧૦) ‘ટ’ ને ‘ઠ’, તથા ‘ડ’ અને ‘ઢ’ (૧૧) ‘પ’ અને ‘ખ’, (૧૨) ‘લ’ અને ‘ળ’ એ વિષયમાં હોય છે. એક જ શબ્દની જોડણીમાં એક જ પ્રતમાં ‘ઇ’ ને ‘ઉ’ એક સ્થળે હ્રસ્વ મળે ને બીજે સ્થળે દીર્ઘ પાણુ મળે; શબ્દારંભે ક્યાંક ‘ઉ’ મળે તો ક્યાંક ‘ઓ’. તૃતીયા-સંતતમીનો પ્રલય સાનુનાસિક તેમ જ નિરતુસાસિક બંને રૂપે મળે. તેવું જ વર્તમાન ત્રીજા પુરૂષના ‘ઇ’ પ્રત્યયનું ને નાસિક્ય ધ્વનિઓ (nasals) પૂર્વેના સ્વરનું (‘રામ’, ‘રાંમ’). ‘ય’કાર ભૂતકાળમાં (તથા અન્યત્ર) બાબતમાં પણ જ પ્રત ‘ય’ આપતી હોય તેમાં પણ કોઈવાર ‘ય’ વગરનો શબ્દ હોય છે. તત્સમ શબ્દો પણ મૂળ રૂપે લખવાનું વલણ કોઈકે જ પ્રતમાં હોય છે, અને સાં પણ સંપૂર્ણ સુસંગતતાની આશા રાખવી નકામી છે.

આ તો થઈ માત્ર જોડણીભેદોની વાત. જોડણીભેદો સિવાયના પાઠભેદો પણ કમ નથી. બહુવચન અને એકવચનની અદલબદલ કે એક કાળના રૂપને બદલે બીજા કાળનું રૂપ, અથવા તો ‘ને’, ‘જ’, ‘જ’, ‘તે’, ‘તો’, ‘આ’, ‘કે’ વગેરે જેવા પાદરપૂરકો : એ સૌને લઈને ઉદ્ભવતાં પાઠાંતરો પણ પાર વગરનાં છે. વર્ગી અમુક એક પ્રતના પાઠને બદલે દરેક પ્રસંતરમાં જુદાજુદા પર્યાયો ને સમાનાર્થ કે લગભગ સમાનાર્થ ઉક્તિઓ પણ અનેકાનેક સ્થળે મળે છે : અને અર્થકેર હોય તો પણ મૂળ વાત માટે કશી જીવ જેવી અગત્ય ન ધરાવતાં હોય એવાં પાઠાંતરની સંખ્યા પણ અલ્પ નથી. આ કારણે એક જ કડીના ત્રણ ચાર પ્રતોની તુલનાને આધારે જોવામાં આવતાં પાઠાંતરોની સંખ્યા એવડી હોય છે કે તેની નોંધનું કામ એ બધી પ્રતોનો સળંગ પાઠ ઉતારવાના કામ કરતાં પણ વધારે જટિલ બનવા જાય છે.

પ્રાચીન ગુજરાતી કૃતિઓ ઘણુંખરું પદ્યમાં હોવાથી, અને તેમને માટે વધતે-
ઓછે અંશે ગેય હોય તેવા, મુદ્રાગલે મુક્ત માપના દેશી છંદો પ્રયોગના
હોવાથી, પાઠનિર્ણયમાં અન્યત્ર જે છંદનું સાધન ખૂબ મૂલ્યવાન બની
રહે છે, તે અહીં જરાયે કાર્યસાધક હરતું નથી.

આવા સંલેખોમાં બધાંયે પાંક્તરો નોંધવાં કે અમુક જ ? બધાંયે
નોંધવાં જતાં જે સમય, શ્રમ વગેરેનો વ્યય થાય તેના પ્રમાણમાં તેમનું
મૂલ્ય ખરું ? અમુક જ નોંધવાં, તો પસંદગીનું ધોરણ શું રાખવું ? વગેરે
પ્રશ્નો પ્રાચીન ગુજરાતી કૃતિના સંપાદકની સામે આવીને ઊભા રહે છે.
અને પાંક્તરના જંગલને લક્ષમાં લેતાં તેમાંથી એક છાપ આપણા ઉપર એવી
પડે છે કે અમુક અંશે ગ્રંથપાઠ પ્રવાહી કે અનિશ્ચિત સ્વરૂપનો જ હતો—
એટલે કે સંસ્કૃતપ્રાકૃતાદિ કૃતિઓના મૂળ પાઠના સ્વરૂપ અંગે જે નિશ્ચિતતા
હતી, તેવી મધ્યયુગીન ગુજરાતી કૃતિઓ માટે ન હતી. ઉપર ઉલ્લેખ્યું તેવા
જોડણીના વૈવિધ્યથી કે અહીંતહીં દેખાતા શાબ્દિક પરિવર્તનથી પણ મૂળ
ગ્રંથકારને જે પોતાની કૃતિમાં કોઈ ખાસ ફેરફાર થયો હોવાનું—કે તેમાં કશું
વાંધાભયું હોય તેવું નહીં લાગતું હોય. મુખ્ય કથયિતવ્યમાં કે હરીકૃતો ને
વીગતોમાં પરિવર્તન થયેલું ન લાગે ત્યાં સુધી પાઠમાં થતો શાબ્દિક ફેરફાર
લક્ષમાં લેવાની કોઈને જરૂર જ ન લાગતી.

હસ્તપ્રતોમાં જોડણીને લગતી વ્યવસ્થા કે સુસંગતતા નથી જોવા મળતી
એ ખરું, પણ ચીવટ અને ચોક્કસાઈથી તપાસવાને બદલે સ્થૂળમાને જોતાં
દરેક હસ્તપ્રતમાંથી અમુક જોડણીવલણો સ્પષ્ટ રીતે તારવી શકશે અને તે તે
પ્રતોની જોડણી કાંઈક અંશે એ તારવેલાં વલણોને અનુરૂપ જોવામાં આવશે.
જે પ્રત ‘સ’ ને ‘શ’ ને બદલે માત્ર ‘સ’ જ લખતી હોય, તેમાં ઘણુંખરું
સર્વત્ર ‘સ’ મળશે, બીજી કોઈમાં ઘણુંખરું ‘શ’ મળશે. કોઈમાં ‘ય’ શ્રુતિ
કે ‘હ’ શ્રુતિ નોંધવાનું વલણ સ્પષ્ટરૂપે જોઈ શકશે, તો કોઈમાં તેનો
અભાવ જણાશે. જો કે ‘હ’કાર કે અનુનાસિકની બાબતમાં આણું ચોક્કસ
વલણ ઓછું જોવા મળે છે. એટલે એક વાર એક પ્રતના જોડણીવલણો નજરમાં
આવી બંધ એટલે પછી તેની લેખનવિષયક વિશિષ્ટતાઓ વિશે નવું બંધાવવાનું
બહુ ઓછું રહે છે. બધાંયે પાંક્તરો નોંધવામાં આવે તો તેમાં, જોડણીને
લગતાં પાંક્તરો એકના એક આવ્યા કરશે અને તેથી તે તે પ્રતનાં લાપાવગણ
કે જોડણીગત વિશિષ્ટતાઓ વિશે કશો વધારાનો પ્રકાશ નર્થ પડે.

આ હકીકતને લક્ષમાં રાખીને પ્રસ્તુત સંપાદનમાં પાઠોનોંધની એક વિશિષ્ટ પદ્ધતિ ગ્રહણ કરવામાં આવી છે. મુખ્ય પ્રતની પહેલી સો પંક્તિ સુધી તુલનાપ્રાપ્ત પ્રતોના અધારે પાઠાંતરોની નોંધ લેવામાં આવી છે. પછીની સો પંક્તિ સુધી શાબ્દિક ભેદો નોંધ્યા છે. તે પછીથી ખાલી જોડણીવિષયક, પર્યાયાત્મક કે પાદપૂરકને લગતાં પાઠાંતરોની નોંધ નથી લીધી—સિવાય કે વ્યાકરણની, વિશિષ્ટ જોડણીની કે એવી કોઈ દૃષ્ટિએ તેમની અગત્ય હોય. પણ પાઠ વધતો ઓછો હોય તેવાં સર્વ સ્થળોની નોંધ લીધી છે. બે પ્રતોમાં જોડણીભેદ એક જ પાઠ હોય, ત્યાં પ્રાચીન પાઠ અને પ્રતોના સંકેત નાચે આપ્યો છે. આ રીતે દરેક પ્રતની લેખનવિષયક વિશિષ્ટતાઓનો અને તેનાં વિશિષ્ટ જોડણીવલ્લોનો જરૂરપૂરતો ખ્યાલ આપણને મળી રહે છે, અને સાથે નિરર્થક પાઠાંતરોથી સંપાદનને કુલાવવાના શ્રમમાંથી બચી જવાય છે. પણ ભાષાની, અર્થની યા બીજી કોઈ દૃષ્ટિએ મૂલ્યવાન જણાતાં પાઠાંતરોની નોંધ અચૂક લેવામાં આવી છે. અને સંપાદિત ગ્રંથપાઠમાં, મૂળની કોઈ પ્રતમાં ન હોય તેવા એકે કલ્પિત પાઠને સ્થાન આપવામાં નથી આવ્યું. એકે પ્રતમાં ન હોય તેવી જોડણીવાળો પાઠ વિશિષ્ટ કારણે ક્યાંક મૂકવો ઉચિત ધાર્યો છે, ત્યાં પાઠને આડકતરી રીતે પ્રતોનો આધાર છે.

ચરણ ના ચાલ્યા, ચરણ ન ચાલે

મેહલી, મેહલી, મેહલીને

આણે, એણે

તુજને તાંહાં માર્યો જાણુશું, તુજને માર્યો અમે જાણુશું

રહીવાલે રૂપ, રહિયાળાં રૂપ, રહીઆલું રૂપ

ધણો, ધણું, ધણા

મનમાં આણી પ્રીત, મન આણીને પ્રાત

કે'હો જ્યો મુને, કહોજી મુને, કહો જો મુને.

પ્રધાનને સુંધું પાટ, પરદાનને તો શોષો પાટ

આ જાતના પાઠભેદોની પ્રસ્તુત સંપાદનમાં નોંધ લેવામાં નથી આવી, સિવાય કે બીજી કોઈ દૃષ્ટિએ તેમની અગત્ય હોય.

સંપાદિત ગ્રંથપાઠની જોડણી મુખ્ય પ્રત પ્રમાણે નિયમ તરીકે રાખી છે. તેમાં વિસંગતતા હોય તો પણ ઘણુંખરું જેમની તેમ રહેવા દીધી છે. માત્ર જ્યારે કોઈ વાર મુખ્ય પ્રતને આધારે નિયમ તરીકે સ્વીકારેલી જોડણીથી

જુદી જોડણીવાળો પાઠ મુખ્ય પ્રતમાં હોય, અને અન્ય પ્રતોમાંથી કાઢીને પાઠ, સ્વીકૃત જોડણીને અનુરૂપ હોય ત્યારે મુખ્ય પ્રતના પાઠને જતો કરી, તે બીજી પ્રતોના પાઠને લેવામાં આવ્યો છે. કેટલીક વાર મુખ્ય પ્રતથી મુદ્રાખતે અર્વાચીન લાપાભૂમિકા રજૂ કરતી પ્રતનો પાઠ અન્ય કારણે ઉત્કૃષ્ટ લાગતાં સંપાદિત ગ્રંથપાઠમાં સ્વીકારવામાં આવ્યો છે, ત્યાં ગ્રંથપાઠની સામાન્ય જોડણીથી તે પાઠની જોડણી જુદી પડતી હોવા છતાં અને એ રીતે સંપાદિત ગ્રંથપાઠમાં એ પ્રકારની જોડણીનું કોઈક કોઈક સ્થળે મિથ્યાશુ થતું હોવા છતાં, તેને એમને એમ રાખી છે; એટલે કે કવચિત જોડણીની એકરૂપતાને ભોગે પણ પ્રતોના મૂળ પાઠ સાથે દર્શી દૂર લેવામાં નથી આવી. તત્સમ શબ્દોની બાળ્યતમાં પણ પાઠને શુદ્ધ કરવાનો કે અન્ય પ્રતોમાં શુદ્ધ જોડણીવાળો પાઠ મળતો હોય તો તેને સ્વીકારવાનો આગ્રહ નથી રાખવામાં આવ્યો.

સંસ્કૃતપ્રાકૃત ગ્રંથોના સંપાદનમાં સ્વીકારાતી પાઠોંધની પદ્ધતિથી જુદી પડતી પદ્ધતિ પ્રાચીન ગુજરાતી કૃતિઓના સંપાદન માટે અહીં સ્વીકારવાનું મુખ્ય કારણ શરૂઆતમાં સૂચ્યું તેમ એક જ છે. આપણી મધ્યકાલીન જોડણી એટલી અનિશ્ચિત સ્વરૂપની હતી, અને મૂળ કૃતિનાં લાપા, જોડણી કે ગ્રંથપાઠ જાળવી રાખવા માટે એટલી ઓછી ચીવટ રખાતી કે ઉપલબ્ધ હસ્તપ્રતોને આધારે પાઠ, લાપા ને જોડણી નિશ્ચિત કરવાનું કામ અશક્યવત હોય છે. તેમાં લાપાસ્વરૂપમાં ચાલુપણે થયેલાં ઝડપી પરિવર્તનોનો કાળો પણ થતો છે. આથી સંસ્કૃતપ્રાકૃત કૃતિઓના માટે, પ્રતોની તુલનાદ્વારા કૃતિના મૌલિક સ્વરૂપની નજીક પહોંચવાની જે શક્યતા છે, તે પ્રાચીન ગુજરાતી કૃતિઓ માટે નથી. આમ હોવાથી સંસ્કૃતપ્રાકૃત કૃતિઓના સંપાદનમાં પ્રયુક્ત પાઠોંધની પદ્ધતિ પ્રાચીન ગુજરાતી કૃતિઓના સંપાદનમાં કાર્યસાધક નથી બનતી. એટલે પ્રસ્તુત સંપાદનમાં એ સામાન્ય પદ્ધતિ આવશ્યક ફેરફાર કરીને સ્વીકારી છે.

૩. સિંહાસનબત્રીશીની પરંપરા

શાસનની પુરોગામી રચનાઓ

સિંહાસનબત્રીશીનું નામ લેતાં જ પરદુઃખલંબન રાજા વીર વિક્રમની પ્રભાવશાળી મૂર્તિ આપણા માનસપટ પર ઝળકી ઊઠે છે. અંધારપછેડા ઓઢી

રાતે નગરચર્ચા જોવા ધૂમતા, આગિયાવેતાળ અને હરિસિદ્ધ માતાની સહાયતાથી અનેક સાહસ ખેડતા, અસાધારણ પરાક્રમે કરી દુષ્પિયાનાં દુષ્પ ભાંગતા, ઉદારતાની અવધિ સમા એ નરવીર વિક્રમથી કોણ અજાણ હશે? શામળ-ભટ્ટની ખત્રીશ પૂતળીની વાર્તાએ રચેલી અદ્ભુત-કૌતુકથી ભભકતી સૃષ્ટિમાં આપણી ઉત્તેજિત બાળકલ્પના મુક્તવિહાર કરતી હતી, તે વેળા અતુલવેલા રોમાંચ આપણી સ્મૃતિ પર કેટલા ચિરંજીવ સંસ્કાર મૂકતા ગયા છે!

શામળની આ સિંહાસનખત્રીશી તેના વસ્તુની દૃષ્ટિએ કોઈ મૌલિક રચના નથી. કાંઈ નહીં તો પાંચ સો વર્ષની અતૂટ રચનાપરંપરાના અંત ભાગમાં એ આવે છે. ને શામળ પોતે જ કહે છે ને કે ‘સંસ્કૃતમાંથી સોપિયું’— આ કૃતિ મેં સંસ્કૃતને આધારે રચી છે. એ તો વળી રાજ્ય ભોજના આશ્રિત કવિ કાલિદાસની કૃતિ ઉપરથી પોતે સિંહાસનખત્રીશી બનાવ્યાની વાત કરે છે. પણ આપણે એવા કોઈ કવિ કે કૃતિને જાણતા નથી. આપણી તપાસમાં તો શામળ પૂર્વે જુદેજુદે સમયે ને જુદેજુદે હાથે રચાયેલી હોય તેવી એક્રમે નહીં પણ ચારેક સંસ્કૃત સિંહાસનખત્રીશીઓ અને તે ઉપરાંત અગિયારેક પ્રાચીન ગુજરાતી સિંહાસનખત્રીશીઓ મળે છે. અને વિક્રમવિષયક બીજા કથાગુચ્છોને લગતી તથા વિક્રમચરિત્રને લગતી તો અનેકઅનેક કૃતિઓ શામળ પહેલાંની શતાબ્દીઓ પર વેરાયેલી પડી છે.

સંસ્કૃત સિંહાસનખત્રીશીઓમાં જે સૌથી પ્રાચીન હતી, તે ઈ. સ. ૧૩૦૦ લગભગની ગદ્યરચના હતી. તેના કર્તાના નામથી આપણે અજાણ છીએ એટલું જ નહીં, તેના મૂળ રૂપમાં પણ તે આપણને અત્યારે મળતી નથી. મળે છે માત્ર તેનાં પાછળથી થયેલાં ને ‘સિંહાસનદ્વાત્રિંશિકા,’ ‘વિક્રમાકચરિત’ વગેરે નામે જાણીતાં પાંચ ભિન્ન ભિન્ન રૂપાંતરો કે વાચનાઓ (recensions). એમનું સંપાદન ને સહમદર્શી તુલનાત્મક અધ્યયન કરનાર સંસ્કૃત-વિદ્વાન એનટને એ પાંચ વાચનાઓને દક્ષિણી, લઘુ પદ્મમય, જૈન ને વારુચ્ય એવાં નામે ઓળખાવી છે. તેમને મતે દક્ષિણી વાચના મૂળ કૃતિની નિકટતમ છે. ‘સિંહાસનદ્વાત્રિંશિકા’ની એ દક્ષિણી વાચનાની યોજના ને કથાસૂત્ર આપણે સંક્ષેપમાં જોઈ લઈએ, જેથી સમયે સમયે થયેલી પદ્યઘટ ને રૂપાંતરને પરિણામે મૂળ કૃતિની છેવટે શામળ સુધીમાં કેવી કાયાપલટ થઈ ગઈ તે તપાસવું અનુકૂળ પડે.

સિંહાસનદ્વારિશિક્ષાનું કથાસૂત્ર

આપીઃ

- ૧) ઉપક્રમ : એક વાર કૈલાસમાં પાર્વતીને વિનોદ ને મનોરંજનની કાંઈ સરસ કથા સાંભળવાનું મન થયું. તેમનું કુતૂહલ સંતોષવા શંકરે રાજ્ય બોળતે પ્રાપ્ત થયેલા અદ્ભુત સિંહાસનની અને એ સિંહાસન પરની યત્રીશ પૂતળીઓએ કરેલી યત્રીશ વિક્રમકથાઓની વાત માંડી:
- ૨) અમરદ્વજ : ઉલ્લસિનીના કાંઈ દરિદ્ર બ્રાહ્મણને ભુવનેશ્વરીની ઉપાસનાથી અગરતા ને અમરતા અર્પે એવું એક અદ્ભુત દ્વજ મળ્યું. દરિદ્ર અમર થઈ ને શું કરે, એ વિચારે બ્રાહ્મણે એ અમરદ્વજ રાજ્ય ભતૂંદરિને ભેટ આપ્યું. તેણે તે પોતાની પ્રાણપ્રિય રાણી અનંગસેનાને આપ્યું. અનંગસેનાએ એ દ્વજ પોતાના પ્રેમી અશ્વપાલને, અશ્વપાલે દાસીને, દાસીએ ગોવાળને ને ગોવાળે છાણા થાપતી છોડરીને એ દ્વજ પ્રેમની ભેટ તરીકે દીધું. છોડરીને માથેના ટોપલા ઉપર મૂકેલું અમરદ્વજ ભેટ ભતૂંદરિએ તપાસ કરી ને બધી વાત જાણી. સંસાર પર વૈરાગ્ય આવ્યો. પોતાને સ્થાને નાના ભાઈ વિક્રમાર્કનો અભિષેક કરીને ભતૂંદરિએ વનવાસ લીધો.
- ૩) વેતાલસિદ્ધિ : ન્યાય ને ઉદારતાથી પ્રજાપાત્રન કરતો વિક્રમ એક વાર કાંઈ સિદ્ધની મંત્રસાધનમાં ઉત્તરસાધક તરીકે સ્મશાને ગયો. કપટથી સિદ્ધ વિક્રમનો બલિ દેવા માગતો હતો, પણ વિક્રમે સિદ્ધને જ હોમી દીધો. એ પ્રસંગથી એક વેતાળ તેના પર પ્રસન્ન થયો ને તેને અષ્ટ મહાસિદ્ધિ આપી.
- ૪) સિંહાસનપ્રાપ્તિ : એક વાર વિશ્વામિત્રનો તપોભંગ કરાવવા રંભા ને ઉર્વશીમાંથી જે વધુ કુશળ નર્તકી હોય તેને મોકલવાનું ઈંદ્રે વિચાર્યું. નૃત્યપ્રયોગ પરથી કુશળતાનો નિર્ણય ન થઈ શક્યો, એટલે નારદની સૂચનાથી ઈંદ્રે નૃત્યકોવિદ વિક્રમને ખોલાવ્યો. વિક્રમે ઉર્વશીને વધુ કુશળ ગણી ને પોતાના નિર્ણય માટે શાસ્ત્રપ્રમાણ આપ્યાં. પ્રસન્ન થયેલા ઈંદ્રે વિક્રમનું સન્માન કરી તેને એક રત્નજડિત યત્રીશપૂતળીવાળું અદ્ભુત સિંહાસન ભેટ આપ્યું.
- ૫) વિક્રમનું મૃત્યુ : કૃતકાંચે વરસ વિક્રમે રાજ કર્યા પછી ઉલ્લસિનીમાં દૈવી ઉત્પાત થવા લાગ્યા. દૈવજોએ તેમને રાજ્ય માટે અનિષ્ટચક્ર ગણ્યા.

વિક્રમને શંકરનું વરદાન હતું કે અઢી વરસની સ્ત્રીથી જન્મેલા પુત્રને હાથે જ તેનું મૃત્યુ થાય. તપાસ માટે મોકલેલો વેતાળ ખાત્રી કરી લાવ્યો કે પ્રતિષ્ઠાનમાં અઢી વરસની બ્રાહ્મણપુત્રીને શેષનાગથી પુત્ર જન્મેલો છે. નામ શાલિવાહન. વિક્રમ ખડ્ગ લઈને પ્રતિષ્ઠાન પહોંચ્યો, શાલિવાહનને મારવા ગયો ત્યાં તેના દંડપ્રહારથી પોતે ઊડીને ઉજ્જન, ચિનીમાં પડ્યો, ને ધાની વેદના અસહ્ય બનતાં મરણ પામ્યો. ભટ્ટિ-મંત્રીએ તપાસ કરાવી તો અપુત્ર વિક્રમની એક રાણીને સાત માસનો ગર્ભ હતો. તેના અભિષેક કર્યો. મંત્રીઓ રાજ્યપાલન કરવા લાગ્યા. ઈંદ્રે આપેલું સિંહાસન ખાલી પડેલું, તેને આકાશવાણીના આદેશથી પવિત્ર ક્ષેત્રમાં ભડારી દેવામાં આવ્યું.

(૬) ભોજની સિંહાસનપ્રાપ્તિ (ચમત્કારી ટીંબો) : અનેક વર્ષો પછી રાજા ભોજ રાજ્ય કરતો હતો, ત્યારે જ્યાં સિંહાસન દારેલું હતું તે અતિ ક્ષુદ્રપ ખેતરનો માલિક કોઈ બ્રાહ્મણ હતો. સિંહાસનવાળી જગાએ બનેલા ટીંબા ઉપરના માચડેથી તે ટોચો કરતો. એક વાર સેના સાથે ભોજ સાંધી નીકળ્યો એટલે માચડા પર રહેલા બ્રાહ્મણે રાજાને ધાન્યનો યથેચ્છ ઉપયોગ કરવા નોતર્યો. પણ માચડા ઉપરથી ઊતર્યો તેવા જ તેણે અંદર આવેલા રાજાને જાકારો દીધો. આવું બે વાર બન્યું, તેથી સ્થળનો ચમત્કાર સમજી, ભોજ પોતે ટીંબા પર ચઢીને અસાધારણ ઉદારતાનો ઉદય અનુભવ્યો. બ્રાહ્મણ પાસેથી ખેતર ખરીદી લઈ, ટીંબો ખોદાવતાં નીચેથી અદ્ભુત સિંહાસન નીકળ્યું. ખસેડવા માંડ્યું, પણ ખૂંચજ ભારે થઈ ગયું. મંત્રીની સલાહથી બલિ, પૂજા વગેરે વિધિ કર્યો ને સિંહાસન હળવું બની પોતાની મેળે જ ખસ્યું. ભોજે મંત્રીતી શુદ્ધિ વખાણી. મંત્રીશુદ્ધિની કાયસાધકતા પર મંત્રીએ એક દૃષ્ટાંત કહ્યું.

(૭) શંકિત રાજા તથા કૃતદ્ધન રાજકુમાર ('સસેમિરા') : વિશાલા નગરીના રાજા નંદને રાણી લાનુમતી વિના ધડી પણ ન ચાલે. રાજસભામાં સિંહાસન પર પણ સાથે બેસાડે. આવા મર્યાદાભંગમાંથી બચવા, મંત્રી બહુશ્રુતની સલાહ મानी, આખે સામે રાખવા તેણે રાણીનું ચિત્ર દોરાવ્યું. રાણી પદ્મિની. ચિત્રકારે લક્ષણ વરતીને દોરેલા ચિત્રમાં રાજયુરુ શારદાનંદને એક ખામી બતાવી: એક ગુપ્ત સ્થાન પર મત્સ્યાકાર

તત્ત્વ દર્શાવેલા રહી ગયો છે. રાજ્યએ આ સાંભળ્યું. તપાસતાં સાચું નીકળ્યું. રાજ્યશુરને રાણી સાથે સંબંધ હોવાનું માની, મંત્રીને વાત કરી ને રાજ્યશુરને મારી નાખવા આદેશ દીધો. ડહા મંત્રીએ રાજ્યશુરને મારવાને બદલે શુભપણે પોતાને સાં રાખ્યો.

શિકારે નીકળેલા રાજકુમારને અપશુકન થતાં ભેઠ, પ્રધાનપુત્રે વાર્યો, પણ તેણે ન માન્યું. કાળિયારની પાછળ પડતાં, સૌથી વિખટ્ટા પડી એક અધાર વનમાં અશ્વ પરથી કાનરી તે વિચારેલા લેતો હતો, સાં વાઘ આવ્યો. ઘેડો નગર તરફ ભાગી દૂટ્યો. ધૂનતો રાજકુમાર ઝાડ પર ચડી ગયો. સાં પહેલેથી જ એક રીંછ ચડીને ખેડું હતું. તેણે રાજકુમારને અભયવચન આપ્યું, રાતે પોતાના ખોળામાં સુવાડ્યો, ને વાઘના લોભાવવા છતાં શરણે આવેલાનો વિશ્વાસઘાત ન કર્યો. પણ પછી રાજકુમારે સૂતેલા રીંછને વાઘના કહેવાથી નાંખે ધકેલ્યો. વચ્ચેની ડાળી પડી બચી ગયેલા રીંછે રાજકુમારને શાપ દીધો: ‘સસેમિરા’ ખોલતો તું પિશાચ થઈ ને ભમ્યા કર. સવારે વાઘ ને રીંછ આવ્યા ગયા. ખાસી ઘોડાને ભેઠ રાજ બનમાં જઈ શાપિત રાજકુમારને શોધી લાવ્યો. અનેક ઉપાય કર્યા છતાં તે સાંભળે ન થયો. રાજ્યને રાજ્યશુરની ખોટ સાક્ષી ને મંત્રી પાસે તેને માર્યાનો પસ્તાવો વ્યક્ત કર્યો. રાજકુમારને સાંભળે કરે તેને અરધું રાજ્ય આપવાની ઘેપણા કરાવી. મંત્રીએ રાજ્યશુરને બધી વાત કરી. તેની સૂચના પ્રમાણે રાજ્યને કહ્યું કે મારી નાની છોડરી પાસે રાજકુમારને લઈને આવો. તે ઉપાય કરશે. સૌ મંત્રીને સાં આવ્યા. ‘સસેમિરા’ જપતા રાજકુમારને પરદા આગળ બેસાડ્યો. પરદા પાછળથી શારદાનંદને ‘સ’ ‘સે’ ‘મિ’ ને ‘રા’ અક્ષરથી શરૂ થતા, ને રાજકુમારે કરેલા વિશ્વાસઘાત ને મિત્રદ્રોહને લગતા ચાર શ્લોક કહ્યા. શ્લોકે શ્લોકે રાજકુમારનો એક એક અક્ષર દૂરતો ગયો. તેણે બનેલી વાત પિતાને કરી. ‘અહીં ખેડાં વનનો વૃક્ષાંત ને ગ્રાણિભાષા તેં ક્યાંથી જાણી?’ એવા રાજના પ્રશ્નના ઉત્તરમાં રાજ્યશુર શારદાનંદને કહ્યું કે દેવકૃપાએ મારી કબે શારદા વસે છે, ને તેથી જેમ રાણીના તલની વાત જાણી, તેમ આ પણ જાણ્યું. પડેલા દહાવી રાજ્યએ ખોલનારનું સાચું સ્વરૂપ જાણ્યું ને અગમચેતી વાપરવા માટે મંત્રીની પ્રશંસા ને સન્માન કર્યો.

(૮) બોહતી પૂતળી : આ પછી ભોજ સિંહાસનને નગરીમાં લાવ્યો. હજાર સ્તંભના મંડપમાં મૂક્યું. પૂજા, દાન વગેરે કરી શુભમુહૂર્તે પૂતળીના મસ્તકે પગ મૂકી સિંહાસન પર ચડવા જાય છે ત્યાં મનુષ્યની વાણીમાં પહેલી પૂતળી બોલી : હે રાજા, તારામાં તેના જ્યાં શૌર્ય, ઔદાર્ય, સાહસ, સત્ત્વ વગેરે હોય તો જ આ સિંહાસન ઉપર બેસજો. ભોજના દાનેશ્વરી - હોવાના દાવાને પૂતળીએ આત્મપ્રશંસા કરી. ભોજના પૂજવાથી સિંહાસનના મૂળ માલિકની ઉદારતાની વાત કરી. અને એમ એક પૂતળીની વાત પૂરી થાય એટલે ફરી ભોજ સિંહાસન પર બેસવા જાય. એટલે બીજી પૂતળી વિક્રમના ઔદાર્યની નવી વાત કહે. એમ એકત્રીસ વાર જાયું.

વાર્તા પહેલી—વિક્રમનો દાનનિયમ.

પહેલી પૂતળી બોલી : આ સિંહાસન વિક્રમાક્રમું છે. એની ઉદારતા એટલી હતી કે યાચકને જોતાં હજાર સોનામહોર, તેની સાથે વાત કરતાં દસ હજાર, તેની સાથે હસનાં લાખ અને સંતુષ્ટ થાય તો કરોડ આપવાનો તેનો નિયમ હતો. તું એટલો ઉદાર હો, તો આ સિંહાસન પર બેસ.

વાર્તા બીજી—મસ્તકનું ખલિદાન.

બીજી પૂતળી બોલી : એક વાર ગુપ્તચરે આવીને વિક્રમને જણાવ્યું ચિત્રકૂટ પાસેના તપોવનમાં એક દેવાલય છે, ને તેની પાસે પર્વત પરથી જળધારા પડે છે. ત્યાં મહાપાપી નહાય, તો તેના શરીર પરથી કાળું પાણી નીસરે ને પાપ જાય. ત્યાં એક બ્રાહ્મણ કેટલાંય વરસોથી હોમ કરે છે, ને કોઈની સાથે બોલતો નથી. આ સાંભળી વિક્રમ એ સ્થળે ગયો. સો વરસથી હોમ કરતા બ્રાહ્મણની સહાયતા કરવા પોતે આહૂતિ નાખી. જગદંબા પ્રસન્ન ન થયાં એટલે મસ્તક હોમવાનું કરતો હતો, ત્યાં દેવતા પ્રસન્ન થયાં. બ્રાહ્મણ એકલાવે ક્રિયા ન કરતો હોવાથી તેને દેવતા નહોતાં કળતાં. વિક્રમની વિનંતિથી દેવતાએ બ્રાહ્મણનો મનોરથ પૂર્યો.

વાર્તા ત્રીજી—ચાર અદ્ભુત રત્ન.

ત્રીજી પૂતળી બોલી : દાનમાં જ ધનની સંરક્ષણના માનતા વિક્રમે જેમાં સર્વસ્વ દક્ષિણમાં આપવાનું હોય તેવો યજ્ઞ માંડ્યો. દેવ, ઋષિ, ગંધર્વ, રાજાઓ, બ્રાહ્મણો વગેરે આવ્યા. એક બ્રાહ્મણને સમુદ્રે નોતરવા મોકલ્યો. સમુદ્રે

પ્રત્યક્ષ થઈ વિક્રમને માટે ચાર અદ્ભુત રત્ન બેટ મોકલ્યાં : એક રત્ન ચિંતિત વસ્તુ આપે, બીજું અમૃત મોઝન, ત્રીજું ચતુરંગ સેના, ચોથું દિવ્ય વસ્ત્રાભરણ. બ્રાહ્મણ બેટ લઈને આવ્યો. સાં મુઘીમાં તો યજ્ઞ સમાપ્ત થઈ ગયેલો. રાજ્યએ સર્વ સંપત્તિ દક્ષિણમાં આપી દીધી હતી, એટલે બ્રાહ્મણને સમુદ્ર દીવેલાં રત્નમાંથી દક્ષિણમાં કાઢી પણ એક રત્ન લઈ લેવા કહ્યું. બ્રાહ્મણ, તેની પત્ની, પુત્ર ને પુત્રવધૂ જુદું જુદું રત્ન લેવાના મતનાં હોવાનું જાણી વિક્રમે તેને ચારેય રત્ન આપી દીધાં.

ચાર્તા ચોથી—કૃતજ્ઞતાની કસોટી.

ચોથી પૂતળી બોલી : ઉજ્જયિનીના એક અપુત્ર બ્રાહ્મણને ઈશ્વરની આરાધનાથી પુત્ર થયો. દેવદત્ત નામ. મોટો થતાં પરણાવ્યો; સદુપદેશ આપીને બ્રાહ્મણ જગત્તે ગયો. એક વાર સમિધ લેવા દેવદત્ત વનમાં ગયો, ત્યારે મૃગયા રમતાં ભૂલા પડેલા વિક્રમને તેણે નગરનો માર્ગ બતાવ્યો. ઉપકારવશ વિક્રમે તેને યોગ્ય કામ સોંપીને આશ્રય આપ્યો. વારંવાર કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરતા વિક્રમની કસોટી કરવા દેવદત્તે રાજકુમારને પોતાને ઘરે સંતાડી, નોકરને રાજકુમારનાં ઘરેણાં વેચવા મોકલ્યો. ગ્રમ થયેલા કુમારની તપાસ ચાલી. નોકર પકડાયો. દેવદત્તને બોલાવવામાં આવ્યો. ધનશેખે મેં કુમારને મારી નાખ્યો છે, એમ દેવદત્તે કહ્યું. મંત્રીઓએ તેને ક્ષેપ પ્રાણદંડ દેવા કહ્યું, પણ આશ્રિત ને ઉપકારી દેવદત્તને વિક્રમે અભયદાન દઈ, બેટ આપી વિસર્જિત કર્યો. દેવદત્તે પુત્રને લાવીને વિક્રમના હાથમાં સોંપ્યો.

ચાર્તા પાંચમી—રત્નો મોંઘા કે રાજગ્ઝા ?

પાંચમી પૂતળી બોલી : રત્નપરીક્ષકાએ અમૃત્યુ દરાવતાં વિક્રમે એક ઝવેરી પાસેથી ૪ ૪ કરોડની કિંમતે અગિયાર રત્ન ખરીદ્યાં. ઝવેરી સાથે તો એકજ રત્ન લઈ આવેલો. બીજાં દસ તેને ઘેર હતાં. તે લઈ આવવા વિક્રમે એક વિશ્વાસુ સેવકને આઠ દિવસમાં પાંચ આવી પહોંચવાનો આદેશ દઈ ઝવેરી સાથે મોકલ્યો. રત્નો લઈને તે પાછો ફરતો હતો, સાં રસ્તામાં વરસાદ વરસ્યાથી નદીમાં પૂર આવેલું. પાર ઉતારવા નાવિકે દસમાંથી પાંચ રત્ન ભાડા પેટે માગ્યાં. મુક્ત સર પહોંચવા, સેવકે આપ્યાં. પાંચ રાજાના હાથમાં મૂક્યાં. રાજગ્ઝાનો ભંગ ન થાય તે માટે નાવિકને પાંચ આપ્યાંની વાત કરી. પ્રસન્ન થયેલા વિક્રમે, પોતાના હાથમાં હતાં તે પાંચે રત્ન સેવકને બેટ આપી દીધાં.

વાર્તા છઠી—કપટી તાપસ.

છટી પૂતળી ખોલી : વસંતોત્સવમાં ઉપવનમાં રાણીઓ સાથે કીડા કરતા વિક્રમને જોઈને, પાસેના ચંડિકામંદિરમાં વર્ષોથી તપ કરતા એક બ્રહ્મચારીને તપ નિષ્કળ લાગ્યું, ને વિષયસુખ માણવા તેનું મન ઢોલાયું. વિક્રમ પાસે જઈને તેણે કહ્યું : મેં પચાસ વરસ જગદંબાની ઉપાસના કર્યા પછી માતાએ સ્વપ્નમાં આવીને મને ગૃહસ્થાશ્રમ માંડવાનો આદેશ દીધો, ને કહ્યું કે તારા મનોરથ પૂરવા મેં વિક્રમને સ્વપ્નમાં આજ્ઞા કરી છે. સ્વપ્નની વાતને બનાવટી જાણવા છતાં વિક્રમે તે સ્થળે ચંડિકાપુર નામે નગર વસાવી તાપસને રાખ બનાવ્યો. ચતુર્ગંજ સેના આપીને સો સુંદરી પરણાવી.

વાર્તા સાતમી—ધડ સજીવન કર્યાં.

સાતમી પૂતળી ખોલી : ઉજ્જયિનીના અત્યંત ધનવાન વણિક ધનદે સાંસારિક સુખની નશ્વરતા જાણી પુષ્કળ દાનવ્રતાદિ કર્યાં, ને મોટા સંઘ સાથે કૃષ્ણદર્શન કરવા દ્વારકા ઉપડયો.

સમુદ્ર વચ્ચે એક ઊંચા ખડક ઉપર ભુવનેશ્વરીનું મંદિર. ધનદે પૂજા કરી. તેણે મૂર્તિની ડાબી બાજુએ સ્ત્રીપુરુષનાં બે ધડ પડેલાં જાળ્યાં, ને આગળની ભીતે લખેલા અક્ષર વાંચ્યા કે જે પરોપકારી પોતાના કંઠરુધિરથી ભુવનેશ્વરીને પૂજવાની સાહસિકતા બતાવશે, તે આ યુગલને સજીવન કરી શકશે. યાત્રા કરીને પાછા ફરેલા ધનદે આ વાત વિક્રમને કરી. વિક્રમે એ સમુદ્રમેટના ભુવનેશ્વરીના મંદિરમાં જઈ, જેવું ગળા ઉપર ખડ્ગ ઉગામ્યું, તેવાં જ પેલાં દંપતી સજીવન થયાં, ને પ્રસન્ન થયેલાં ભુવનેશ્વરીએ તેમને રાજ્ય આપ્યું.

વાર્તા આઠમી—તળાવ ભરવા માટે બત્રીશલક્ષણાનો ભોગ.

આઠમી પૂતળી ખોલી : કાશ્મીરના એક ધનવાન વણિકે પાંચ કોશનું તળાવ ખોદાવ્યું. વચ્ચે જલશાયી નારાયણનું મંદિર બંધાવ્યું. પણ તળાવમાં પાણી ન તીકળ્યું. વરુણચક્ર ફરાવ્યા છતાં કશું ન વળ્યું. પાળે ખેતી નિઃશ્વાસ નાખતા વણિકને આકાશવાણીએ કહ્યું કે બત્રીશલક્ષણાનું કંઠરુધિર છંદાશે તો જ તળાવ ભરાશે. વણિકે ત્યાં સદાવ્રત બાંધ્યું. ઢોલી છાંટી તળાવમાં પાણી લાવી આપે તેને સો ભાર સોનું આપવાની ઘોષણા કરી. પણ કોઈ તૈયાર થતું ન હતું. ગુપ્તચરને મોકલેથી આ કૌતુકકથા સાંભળી, વિક્રમ એ સ્થળે

પહોંચ્યો ને પોતાના ગળા ઉપર ખડ્ગ ઊગાર્યું, ત્યાં જળદેવતા પ્રસન્ન થઈ તળાવમાંથી વિક્રમ બહાર આવ્યો તેવું જ તે નિર્મળ જળે ભરાઈ ગયું.

વાર્તા નવમી—રાક્ષસ-અધિષ્ઠિત સુંદરી.

નવમી પૂતળા ખેલી : પિતાના દંપતી માહું લગાડી વિક્રમનો પુરોહિત પુત્ર સર્વજ્ઞ બનવાની પ્રતિજ્ઞા કરીને વિદ્યા ભણવા ગયો. અનેક વરસ ગુરુસે કરી, ગુરુ પાસેથી સિદ્ધસારસ્વતમંત્ર મેળવી સર્વજ્ઞ બન્યો. ઘરે આવે નીકળતાં રસ્તામાં કાંચીનગરમાં એક કોતુક બેયું. ત્યાંની એક સુંદરી નરમોહિનીનું એવું અદ્ભુત રૂપ કે જોનારને તે મંત્રમુગ્ધ કરી દે. પણ જો કે તેની સાથે રાત ગાળવા બંધ, તેનું એક વિધવાસી રાક્ષસ લોહી પી જાય પુરોહિતપુત્રે ઉજ્જયિની પહોંચીને વિક્રમને આ કોતુક કહ્યું. વિક્રમ તેની સાથે કાંચી આવ્યો. નરમોહિનીને ત્યાં રાત રહી. રાત્રે રાક્ષસ પથારીમાં માં એકલી નરમોહિનીને જોઈને પાછો ફરતો હતો, ત્યાં વિક્રમે તેના ધાત કંચે નરમોહિનીને પુરોહિતપુત્ર સાથે પરણાવી.

વાર્તા દસમી—મંત્રસાધિત અમલદારી ફળ.

દસમી પૂતળા ખેલી : ઉજ્જયિનીમાં એક વિદ્યાશાસ્ત્રપારંગત યોગી આવ્યો વિક્રમને તેણે જરામરણરહિત બનાવે તેવા મંત્રનું અનુષ્ઠાન શિખવાડ્યું. પ્રમાણે એક વર્ષ બ્રહ્મચર્ય પાળી નગર બહાર રહી મંત્રજાપ કરી, વિવિધ પૂર્વક હોમ કરતાં હોમકુંડમાંથી પ્રકટ થઈને એક પુરુષ વિક્રમના હાથર એક ફળ આવ્યું. એનું લક્ષણ કરે તે જરામરણરહિત બને. વળ જોવી કાં થાય. ફળ લઈને વિક્રમ ઉજ્જયિનીમાં આવતો હતો, ત્યાં રસ્તામાં એક કોઠિંગ બ્રાહ્મણ મળ્યો. વિક્રમે ફળ તેને આપી દીધું.

વાર્તા અગિયારમી—નરભક્ષક રાક્ષસ.

અગિયારમી પૂતળા ખેલી : યોગીવશે ધરતી પર ભમતો વિક્રમ એ અરણ્યમાં વૃક્ષ ઉપર રાત ગાળતો હતો, ત્યારે ત્યાં રહેતા એક વૃદ્ધ ચિરંજીવ પક્ષીને તેનો પુત્ર પોતાના દુઃખની વાત કહેતો હતો તે તેણે સાંભળી પલાશગ્રામના માણસોને મારી નાખતા બક્ષાસુર સાથે ગામલોકોએ વા પ્રમાણે દરોજ એક માણસ ભક્ષ તરીકે મોકલવાનો કરાર કર્યો છે. આ મારા પૂર્વભવના મિત્ર બ્રાહ્મણના એકના એક પુત્રનો વારો છે. વાત સાંભળી વિક્રમ પલાશગ્રામ પહોંચ્યો ને વધ્યશિલા પર ખેડો. રાક્ષસે પહેલી જ વ

બંધનું હસતું મુખ જોઈ તેની ઓળખ પૂછી. પરોપકારથી તેને આવેશ
જાણી, રાક્ષસે ત્યાર પછી હવલત્યા ન કરવાનું વચન આપ્યું.

વાર્તા બારમી—સ્રીપીઠક રાક્ષસ.

બારમી પૂતળી બોલી : મૃત પિતાનું બધું ધન વાપરી નાખી, પ્રતિષ્ઠા
શુભાવી ખેંચેલા વણિકપુત્ર કેટલોક સમય પરદેશ રખડીને આવ્યો. વિક્રમને મળ્યો
ત્યારે તેણે પોતે જોયેલા એક કૌતુકની વાત કરી : હિમાલય પાસેના એક
ગામને પાદર આવેલા વાંસવનમાંથી રાજ મધરાતે રડતી સ્ત્રીનો ચીતાર સંભળાય
છે—બચાવો, બચાવો, આ રાક્ષસ મને મારી નાખે છે. પણ ખીંકથી કોઈ
ત્યાં જતું નથી. આ સાંભળી તેને સાથ લઈ વિક્રમ એ વાંસવનમાં પહોંચ્યો.
રાક્ષસને માર્યો. સ્ત્રીએ પોતાની વાત કરી : પાસેના ગામના એક બ્રાહ્મણની તે
વ્યભિચારિણી સ્ત્રી હતી. સંગ ઇચ્છતા બ્રાહ્મણને હવનભર સંતાપ્યો, તેથી
તેણે મરતા શાપ દીધો : તને વાંસવનનો રાક્ષસ બોગેચ્છાથી રાજ પીકશે.
કોઈ પરોપકારી આવીને રાક્ષસને મારશે ત્યારે છૂટીશ. બ્રાહ્મણીએ વિક્રમને
આપેલા સોને ભર્યા નવ ઘડા વિક્રમે વણિકપુત્રને આપી દીધા.

વાર્તા તેરમી—વિક્રમે કરેલી બ્રાહ્મરક્ષા.

તેરમી પૂતળી બોલી : યોગીવેશે ધરતી પર ભટકતો વિક્રમ એક નગર
બંદારના દેવાગ્રયમાં ગધાજનો પુરાણકથા સાંભળતા હતા ત્યાં ખેડો. કથામાં
અભયદાનનો મહિમા કહેવાતો હતા. ત્યાં ગાજુની નદીમાં પત્ની સહિત તણાતા
કોઈ વૃદ્ધ બ્રાહ્મણે બચાવવાની ધા નાખી. શ્રોતાઓમાંથી કોઈ ન બેઠ્યું.
વિક્રમ જઈને બંનેને બચાવી લાવ્યો. બ્રાહ્મણે પોતાનાં જપતપનું પુણ્ય વિક્રમને
આપ્યું. ગત જન્મના અનાચારના કૃણ તરીકે એક બ્રાહ્મણ હજારો વરસથી
બ્રહ્મરાક્ષસપણું બોગવતો ત્યાં ગાજુના પીપળા પર રહેતો હતો, તેણે
વિક્રમને મળેલું પુણ્ય પોતાના છૂટકારા માટે માગ્યું. વિક્રમે આપી દીધું.
બ્રહ્મરાક્ષસપણું ટૂંકું.

વાર્તા ચૌદમી—રાજ્ય રક્ષણાધીન કે દૈવાધીન ?

ચૌદમી પૂતળી બોલી : યોગીવેશે ધરતી પર ભમતા વિક્રમનો એક
તપોવનમાં જગદંબાના મંદિરમાં કોઈ અવધૂત સાથે ભેટો થયો. રાજ્યચિંતા
છોડીને ભમવાનું અવધૂતે અનુચિત કહ્યું. વિક્રમે સર્વ દૈવાધીન હોવાનું
જણાવી તે ઉપર દ્રષ્ટાંત કહ્યું : ન્યાયી પણ રાજ્યબ્રષ્ટ રાજ રાજશેખર એક

નગર પાસે વૃક્ષ નીચે વિસામે લેતો હતો ત્યાં વૃક્ષ ઉપરના પાંચ યક્ષોની વાત પરથી તેણે જાણ્યું કે સવારે પોતે તે નગરીના રાજા થશે. સવા હાથણીએ રાજશેખર પર કળશ ઢોળ્યો. સાંનું રાજ્ય કરતો હતો ત્યારે રાજ-શેખર પર એક વાર દુશ્મનો ચડી આવ્યા. ત્યારે તે પાસા ખેલતો હતો. ચિંતા કરતી રાણીને રાજશેખરે કહ્યું કે અધું લાગ્યાધીન છે—જેણે રાજ્ય અપાવ્યું, તેજ તેની સાંભળ રાખશે. આ સાંભળી યક્ષોને પોતાનાં વચનનો મદિમા ટકાવી રાખવા તેની મદદે આવવું પડ્યું. લયકર રૂપ ધરી, તેમણે શત્રુઓને બિવડાવી નસાયા.

આ સાંભળી પ્રસન્ન થઈ અવધૂતે વિક્રમને મનોવાંછિત વસ્તુ આપતું કાશ્મીરી શિવલિંગ ભેટ આપ્યું. પણ વિક્રમે રસ્તામાં, શિવલિંગ ખોવાઈ ગયાથી ત્રણ દિવસનો ઉપવાસી બ્રાહ્મણ મળ્યો, તેને આપી દીધું.

વાર્તા પંદરમી—ઊકળતી તેલકડાઈ.

પંદરમી પૂતળી ખોલી : જાત્રાએથી પાછા ફરેલા રાજપુરોહિતે રસ્તામાં જોયેલા કૌતુકની વિક્રમને વાત કરીઃ એક નગરમાં શાપિત અપ્સરાનું રાજ્ય. ત્યાં લક્ષ્મીનારાયણના મંદિર આગળ કડાઈમાં તેલ ઊકળે. જે કાઈ તેમાં ઝંપલાવવાની હિંમત કરે તેને અપ્સરા વરે. પુરોહિતને સાથે લઈ વિક્રમ એ સ્થળે પહોંચ્યા; ને તેલકડાઈમાં ફેદી પડ્યા. માંસનો લોચો બની ગયો. હાહાકાર મચ્યો. અપ્સરાએ અમૃત છાંટ્યું, એટલે વિક્રમ દિવ્યરૂપધારી કુમાર બની ગયો. વિક્રમના કહેવાથી અપ્સરા પુરોહિતને વરી.

વાર્તા સોળમી—સોને તોળી કન્યાનું દાન.

સોળમી પૂતળી ખોલી : દિગ્વિજય કરી પાછા ફરેલા વિક્રમે કુમુદત્ ઉઠાવાથી નગરપ્રવેશ ન કરતાં, નગરજહાર મુકામ કર્યો. વસંતોત્સવને કારણે વસંતપૂજા કરી. ત્યાં એક બ્રાહ્મણે આવીને માગણી કરીઃ અગ્નિકાની કૃપાએ, આઠ પુત્ર ઉપર આવેલી આ પુત્રીને, માનતા પૂરી કરવા મારે સોને તોળીને યોગ્ય વર સાથે પરણાવવી છે, તો તું મને એટલું સોનું આપ. વિક્રમે બ્રાહ્મણને માગ્યા ઉપરાંત ખીચું આઠ કરોડનું સોનું આપ્યું.

વાર્તા સત્તરમી—નિત્ય સ્વશરીર હોમતો રાજા.

બંદીમુખે વિક્રમના લાગ, પરાપકાર, સાહસ, શૌર્યનાં ગુણગાન સાંભળી એક રાજાએ તેવાજ પરાપકારી થવાનું વિચાર્યું. તે માટે જોઈતું

વાર્તા ત્રેવીશમી—દુઃસ્વપ્ન.

એકવાર વિક્રમને પાડા પર બેસી દક્ષિણ દિશા તરફ જતો હોય તેનું સ્વપ્ન આવ્યું. જાણકાર બ્રાહ્મણે એને દુઃસ્વપ્ન ગણાવ્યું. તેનું નિવારણ કરવા માટે આવશ્યક પૂજાદિ કરી તેણે ત્રણ દિવસ રાજભંડાર ખુલ્લો મૂક્યો ને જેને જેટલું જોઈએ તેટલું ધન આપ્યું.

વાર્તા ચોવીશમી—વિચિત્ર વારસો : વિક્રમ ને શાલિવાહન.

એક નગરમાં વણિક ભરતાં પહેલાં ચાર પુત્રોને આપવાના મિલ-કતના ભાગ નક્કી કરી ગયેલા. એક માસમાં જ સ્ત્રીઓ વચ્ચેની તકરારથી જુદા થવાનું નક્કી કરી વણિક પુત્રોએ પિતાની સહયતા પ્રમાણે પત્નંગના ચાર પાયા નીચે બોલ્યું. ચાર તાંબડીમાં માટી, કેલસો, હાડકું ને ધાસ નીકળ્યા. એનો અર્થ વિક્રમ પણ ન હકેલી શક્યો. પ્રતિષ્ઠાન નગરમાં કુંભારને ત્યાં રહેલા શાલિવાહને ખુલાસો કર્યો : ચારે પુત્રોએ જમીન, સોનું, ઢોર ને ધાન્ય એમ વહેંચણી કરવાની છે. વિક્રમને જાણ થઈ. તેણે શાલિવાહનને પોતાની પાસે મોકલવા મહાજનને લખ્યું. શાલિવાહન ન ગયો. વિક્રમ સેના લઈને પ્રતિષ્ઠાન આવ્યો. દૂત મોકલવા છતાં શાલિવાહન ન આવ્યો. વિક્રમ યુદ્ધ કરવા જિત્યો. શાલિવાહન માટીની બનાવેલી ચતુરંગ સેનાને મંત્રબળે સજવન કરી સામનો કર્યો. શાલિવાહનની સેનાનો નાશ થયો. આ સંકટ સમયે તેણે પિતા શેખનાગને સ્મર્યા. તેમણે મોકલેલા સપોના કુંબઠી વિક્રમસેના મૂર્છા પામી. હજી આવી વિક્રમે એક વરસ પાણીમાં અધુરું શરીર દૂમેલું રાખી મંત્રથી વાસુકીને પ્રસન્ન કરી અમૃતઘટ મેળવ્યો. તે લઈને પ્રતિષ્ઠાન જતો હતો, ત્યાં માર્ગમાં મળેલા બ્રાહ્મણને માગ્યું આપવાનું કહેતાં, તેણે અમૃતઘટ માગ્યો. શાલિવાહને જ બ્રાહ્મણને મોકલ્યો હતો. વિક્રમે અમૃતઘટ તેને આપી દઈને વચન પાળ્યું.

વાર્તા પચ્ચીશમી—અનાવૃષ્ટિ.

એક વાર દેવસે અનાવૃષ્ટિ થવાનું જાણ્યું. નિવારણ માટે વિક્રમે યજ્ઞદાનાદિ કર્યાં. પણ વૃષ્ટિ ન થઈ. ચિન્તામગ્ન રાજાને આકાશવાણીએ કહ્યું : બત્રીશલક્ષણાનું આશાપુરીને બલિદાન દેવાથી વૃષ્ટિ થશે. વિક્રમે મંદિરમાં જઈ ગળા પર ખડ્ગ ઉગામ્યું, ત્યાં તો દેવીએ પ્રસન્ન થઈ અનાવૃષ્ટિ નિવારી.

વાર્તા છઠ્ઠીશમી—કામધેનુ.

ઈંદ્રસભામાં નારદે વિક્રમપ્રશંસા કરી. ઈંદ્રે વિક્રમની પરીક્ષા કરવા કામધેનુને મોકલી. દુર્બળ ગાયનું રૂપ લઈ, કામધેનુ વિક્રમના માર્ગમાં કાઢવમાં ખુંચીને ભાંખરતી દેખાઈ. પાસે વાઘ બેઠેલા. વિક્રમે ગાયને કાઢવા ઘણો પ્રયાસ કર્યો. રાત પડી ગઈ. વરસાદ પડ્યો. સવાર સુધી રક્ષા કરતો વિક્રમ ત્યાં રહ્યો. પ્રસન્ન કામધેનુએ બહાર નીકળી પરીક્ષાની વાત કરી ને વિક્રમની સાથે ચાલી. રસ્તે મળેલા દરિદ્ર બ્રાહ્મણને તેણે કામધેનુ આપી દીધી.

વાર્તા સત્તાવીશમી—જુગારી.

પયંદન કરતા વિક્રમે એક નગરના દેવાલયમાં એક વૈભવયુક્ત પુરુષને વેશ્યાથી વીંટળાઈને કીડા કરતો જોયો. બીજે દિવસે તેને જ દીનહીન દશામાં જોયો. પૂછતાં જાણ્યું કે તે જુગારી હતો. ધન રળવાનો ઉપાય બતાવે તો જુગારનું વ્યસન છોડી દેવા તે તૈયાર થયો. એટલામાં બે બ્રાહ્મણની વાતચીત પરથી વિક્રમે જાણ્યું કે પિશાચલિપિમાં લખેલા એક પુસ્તક પ્રમાણે એ દેવાલયના પૂર્વભાગમાં અમુક સ્થળે ભૈરવપ્રતિમા પાસે દીનાર ભરેલા ત્રણ ઘડા દાટેલા છે. પોતાના લોહીથી પ્રતિમાને સીંચે તેને તે મળે. વિક્રમ પ્રતિમા પાસે જઈ લોહી રેડવા જતો હતો, ત્યાં ભૈરવે પ્રસન્ન થઈ જુગારીને ધડા આપ્યા.

વાર્તા અઠ્ઠાવીશમી—શાશ્વતપ્રિયા દેવી.

પયંદન કરતા વિક્રમે પ્રવાસીઓ પાસેથી સાંભળ્યું કે વેતાલપુરીમાં શાશ્વતપ્રિયા દેવીને ત્યાંનો રાજા અને મહાજન પોતાના મનોરથ પુરાય તે માટે દર વરસે એક પરદેશી પુરુષનો ભોગ આપે છે. વિક્રમ ત્યાં પહોંચ્યો. એક પુરુષને ભોગ માટે મહાજન લઈ આવ્યું. વિક્રમે તેને છોડાવી બદલીમાં પોતાના ગાળા પર બડગ ઉગાર્યું, ત્યાં દેવી પ્રસન્ન થઈ ને વિક્રમની માગણીથી પુરુષ ભોગ લેવાનું છોડી દીધું.

વાર્તા એગણત્રીશમી—ભાટની દાનસ્તુતિ.

ભાટે આવીને કાઈ ધનેશ્વર રાજાએ વસંતપૂજનને પ્રસંગે કરેલા બહાર કરેડ સુવર્ણના દાનની વિક્રમ આગળ પ્રશંસા કરી. વિક્રમે ભાટને રાજ-ભંડારમાંથી જોઈએ તેવાં ને તેટલાં રત્ન લેવા દીધાં. ભાટે સર્વશ્રેષ્ઠ દાની તરીકે વિક્રમની સ્તુતિ કરી.

વાર્તા ત્રીશમી—ઈંદ્રજાળ.

એક વાર એક ઐંદ્રજાલિકે વિક્રમને પોતાની વિદ્યા દેખાડવાની ગોઠવણ કરી. સવારે રાજસભામાં એક મહાકાવ્ય પુરુષ સ્ત્રીને સાથે લઈને આવ્યો ને વિક્રમને કહ્યું : હું ઈંદ્રનો સેવક છું. શાપિત થઈને પૃથ્વી ઉપર આવ્યો છું. હમણાં દેવદાનવનુ યુદ્ધ ચાલે છે, ત્યાં જઈ છું. તમે મારી આ સ્ત્રીને સાચવજો. એમ કહી હાથમાં ખડ્ગ સાથે તે આકાશમાં ઊડી અદરશ થયો. થોડી વારે આકાશમાં 'મારો કાપો' એવો જખ્ખર કોલાહલ સંભળાયો ને પેલાનો ખડ્ગ સાથે કપાયેલો હાથ, માથું ને ધડ સભામાં પડ્યાં. પેલી સ્ત્રી વિક્રમની રાજ લઈને પોતાના વીર પતિના શબ્દ સાથે ચિતામાં જળી મરી. વળતે દિવસે સભા ભરી વિક્રમ ખેઠો હતો, ત્યાં પેલો પુરુષ હાથમાં ખડ્ગ સાથે દેખાયો. દેવદાનવ યુદ્ધમાં પોતે ઈંદ્રને સહાય કરી પ્રસન્ન કર્યાં, ને ઈંદ્રે તેને શાપમુક્ત કર્યો એટલે તે વિક્રમને સોંપેલી પોતાની પત્નીને લેવા આવેલો. વિક્રમ મુંઝાયો. આવનાર ઐંદ્રજાલિક જ હતો. જે બન્યું તે તેણે કરેલી માયા હતી. ત્યાં પાંચરાજ તરફથી કર પેટ જે અઢળક દ્રવ્ય વગેરે આવ્યું તે વિક્રમે ઐંદ્ર-જાલિકને ભેટ આપી દીધું.

વાર્તા એકત્રીશમી—વિક્રમ બંને વેતાળ.

એક વાર એક દિગંબર સાધુ કાળી ચૌદશને દિવસે શ્મશાનમાં હવન કરતો હતો, તેમાં ઉત્તરસાધક તરીકે કખ્ખસ થયેલો વિક્રમ, સાધુના કહેવા પ્રમાણે શ્મશાન પાસેના શમીવૃક્ષ પરથી એક વેતાળને મૂંગા મૂંગા બંને ઊંચકીને લઈ આવતો હતો. વેતાળે રસ્તો કાપવા વિક્રમને વાર્તા કહેવા માંડી ને સાથે જણાવ્યું કે વાતોમાં આવતા પ્રશ્નનો ઉત્તર વિક્રમ જણાવવા છતાં નહીં આવે તો તેનું મસ્તક શતધા ખંડિત થઈ જશે.

શિકાર પાછળ પડેલો રાજકુમાર વનમાં ભૂલે પડી નદી કાંઠે પાણી પીવા આવ્યો. ત્યાં અનુભવેન કરતા કોઈ બ્રાહ્મણને ઘોડો પકડી રાખવા કહ્યું. 'શું હું તારો નોકર છું?' એવાં બ્રાહ્મણનાં વચનો સાંભળી રાજકુમારે તેને ચાણકથી કટકાર્યો. બ્રાહ્મણે ફરિયાદ કરી એટલે રાજાએ રાજકુમારને દેશવટો દીધો. મંત્રીએ વચ્ચે પડવા કહ્યું, પણ આવા અપરાધની શિક્ષા તરીકે વધારામાં રાજકુમારનો હાથ કાપી નાખવો જોઈએ એવો રાજાએ નિર્ણય કર્યો. ત્યાં બ્રાહ્મણે આવીને રાજકુમારના અજ્ઞાનવશ કરેલા અપરાધની ક્ષમા આપવા રાજાને સમજાવ્યો. રાજાએ કુમારને જતો કર્યો.

વેતાળે વિક્રમને પૂછ્યું, રાજા ને બ્રાહ્મણમાંથી વધુ ગુણવાન કોણ ? વિક્રમે કહ્યું, રાજા. મૌન તૂટતાં વેતાળ જીડીને રમીવૃક્ષ પર પાછો પહોંચી ગયો. રાજા તેને ત્યાંથી ફરી જાંચકા લાવીને ચાલવા લાગ્યો, એટલે વેતાળ ખીજ ક્યા કહી. એમ પચ્ચીશ ક્યા કહી. વિક્રમનાં છુદ્ધિ, સત્ત્વ વગેરે ગુણોથી પ્રસન્ન થયેલા વેતાળે દિગંબર વિક્રમને મારી, વેતાળને બ્રહ્મા બનાવી દેવન કરી અષ્ટ મહાસિદ્ધિ મેળવવાનો છે એમ તેને ચેતવ્યો. ને તેમાંથી બચવાનો ઉપાય બતાવ્યો. વિક્રમ વેતાળ સાથે દિગંબર પાસે પહોંચ્યો, એટલે તેણે યજ્ઞની પ્રદક્ષિણા કરી, નમસ્કાર કરી ને જવા કહ્યું. પોતે સાવંભોમ હોવાથી નમવાનું શીખવવા દિગંબરને વિક્રમે કહ્યું. દિગંબર નમ્યો એટલે વિક્રમે તેનો શિરઃચ્છેદ કરી હવન કર્યો. અષ્ટ મહાસિદ્ધિ મેળવી. પ્રસન્ન વેતાળ પાસે દિગંબરને સજીવન કરવાનું અને સ્મરણ કરેત્યારે સહાયકરવાનું વરદાન માગ્યું. દિગંબરને અષ્ટ મહાસિદ્ધિ આપી દીધી.

વાર્તા બત્રીશમી—વિક્રમમહિમા.

પૂતળીએ ચક્રવર્તિત્વ, પરોપકારિત્વ, સાહસ વગેરે ગુણોમાં વિક્રમ-તુલ્ય હોય તેનો જ સિંહાસને બેસવાનો અધિકાર જણાવતાં, ભોજ મૂંગો થઈ ગયો.

ઉપસંહાર

વળી પૂતળીએ ભોજ વિક્રમ જેવો જ હોવાનું જણાવ્યું ને પૂતળીઓનું શાપવિમોચન ભોજની કૃપાએ કર્મ રીતે થયું તેની વાત કરી : મૂળ તો પૂતળીઓ દેવાંગનાઓ. પાર્વતીની બત્રીશ સખીઓ. સુકેશી વગેરે નામ. સિંહાસન પર એકેલી તેમની ઉપર ઈશ્વરે પ્રેમભરી વિલાસદૃષ્ટિ કરી તેથી પાર્વતીએ ઈંદ્રસિંહાસને નિર્જીવ પૂતળી બનવાનો શાપ આપ્યો. અને વિક્રમ પાસેથી સિંહાસન જ્યારે દટાયા પછી ભોજને મળે, ત્યારે તેને વિક્રમચરિત્ર સાંભળાવવાથી શાપમુક્તિ કહી. વરદાન માગવાનું કહેતાં ભોજે માગ્યું : આ વિક્રમચરિત્ર સાંભળે તેના સત્ત્વ, ઔદાય' વગેરે ગુણોની વૃદ્ધિ થાય. ભૂત-પિશાચનો ભય દૂર થાય. વિક્રમચરિત્રની કલ્પાંત સુધી પ્રસિદ્ધ રહે. વરદાન આપી પૂતળીઓ સ્વસ્થાને ગઈ.

પછી ભોજે તે સિંહાસન ઉપર ઈશ્વરને સ્થાપીને પૂજા કરી ને ધર્મ પ્રમાણે પૃથ્વીનું પાલન કરવા લાગ્યો.

પરમેશ્વરે કહેલી ક્યા સાંભળી પાર્વતીને પરમ સંતોષ થયો.

ક્ષેમંકરીય વાચના

વિક્રમચરિતની દક્ષિણી વાચના પ્રમાણેની આ રૂપરેખાની તુલનાએ ક્ષેમંકરની જૈન વાચનામાં થોડાક મહત્વના ફેરફાર થયેલા છે. જૈન વાચનામાં કથાપીઠમાં ખંડોની ગોઠવણી થોડીક જુદી હોવા ઉપરાંત બે ખંડ વધારે છે. એકમાં વાત આમ છે: ભતૃહરિના ગયા પછી રાજ્ય રાજ વગરનું થયું, કેમ કે વિક્રમને ભતૃહરિએ કોઈ કારણે પહેલેથી જ દેશવટો દીધેલા હતા. લાગ જોઈને એક અગ્નિવેતાળે ત્યાં પોતાનો અણો નાખ્યો. પ્રધાનો નવો રાજા બનાવે તેને તે મારી નાખે. ગુપ્તવેશે વિક્રમ રાજ્યમાં પાછો આવ્યો ને પોતાને રાજા બનાવવા કહ્યું. વેતાળ માટે તેણે અનેક સ્વાદિષ્ઠ વાનીઓનું બળિદાન તૈયાર રખાવ્યું. પ્રસન્ન થઈને વેતાળે દરરોજના બળિદાનની શરતે તેને રાજા બનાવ્યો. પછી વેતાળની પાસેથી વિક્રમે જ્યારે જાણ્યું કે પોતાનું આયુષ્ય પૂરું સો વરસનું છે, ને કોઈ તેને વધતુઓછું કરી શકે તેમ નથી, ત્યારે તેણે તેને યુદ્ધ માટે આહવાન આપ્યું. તેની સાહિસકતાથી પ્રસન્ન થયેલા વેતાળ સંભારે ત્યારે આવીને કામ કરી આપવા બંધાયો.

બીજા ખંડમાં જૈન ઋષિ સિદ્ધસેન દિવાકરના જ્ઞાન અને પ્રભાવથી વિક્રમ પ્રભાવિત થયાની વાર્તા છે.

મુખ્ય કથાઓમાં જૈન વાચનામાં મૂળના કથાપીઠની ‘શકિત રાજા ને કૃત્તન રાજકુમાર’ (ખંડ સાતમો) એ વાત પહેલી પૂતળીની વાર્તાના લાગ તરીકે મૂકેલી છે. વાર્તા ૨૯ મી, ૩૧ મી અને ૩૨ મી દક્ષિણી વાચનાથી જુદી છે. ભાટની વિક્રમપ્રશસ્તિને બદલે જૈન વાચનામાં ૨૯ મી વાત (સામુદ્રિકની વાર્તા) આ પ્રમાણે છે:

સામુદ્રિકે રાજવી લક્ષણો ધરાવતો એક માણસ ખરેખર તો કઠિયારો હોવાનું જોયું, અને અપલક્ષણો ધરાવતા વિક્રમને ચક્રવર્તી બોલ્યો, તેથી તેને શાસ્ત્ર ખોડું પડતું લાગ્યું. પણ વિક્રમના કહેવાથી તપાસ કરતાં સામાન્ય નિયમના બે અપવાદ શાસ્ત્રમાંથી નીકળ્યા: જેને તાળવે કાકપદ હોય તેના રાજવી લક્ષણ અશુભ થઈ જાય; કાખી બાજુએ કાખડું આંતરડું હોય તેનાં અશુભ લક્ષણો શુભ થઈ જાય. કઠિયારાને કાકપદ હતું. વિક્રમ ઘેટ શરીરને બતાવવા જતો હતો, પણ આવી હિંમત કાખરા આંતરડાવાળાને જ હોય એમ સામુદ્રિકે સ્વીકાર્યું.

૩૧ મી વાર્તા ('પડું પડું'ની વાર્તા) આમ છે: દાંતા શેઠે પુત્રના કહેવાથી એક સાત માળનો અફળુત પ્રાસાદ ખંધાવ્યો. બધું આંધકામ પુખ્તયોગમાં જ કરાવ્યું. શુભ મુહૂર્તે ગૃહપ્રવેશ કર્યો. રાત્રે 'પડું છું' 'પડું છું' એવા અવાજ પ્રાસાદમાં સંભળાયા કરે. આથી ડરીને શેઠ વિક્રમને વાત કરી. વિક્રમે પ્રાસાદનું મૂલ્ય ચૂકવી આપ્યું. પોતે લાં સૂતો. 'પડું છું' સાંભળતાં તે ખોલ્યો, 'જલ્દી પડ.' એટલે ગૃહદેવતાએ એક સુવર્ણપુરુષ નીચે નાખ્યો.

૩૨ મી (દરિદ્રપુત્રકની વાર્તા) આમ છે: દિવસને અંતે અવંતીમાં જેટલી વેચવા આવેલી ચીજ ન વેચાય, તેટલી વિક્રમ ખરીદી લે એ નિયમ પ્રમાણે વિક્રમને એક વાર વેચાવા આવેલું દળદરનું પૂતળું ખરીદી લઇને ભંડારમાં મુકાવવું પડ્યું. રાત્રે દળદરને કારણે પહેલાં લક્ષ્મી ને પછી વિવેક, વિક્રમની વાનંતી છતાં, તેને છોડીને ચાલ્યાં ગયાં. સત્ત્વ પણ જવા લાગ્યું. આ સહન ન થતાં રાત્રેએ માથું વધેરી આપવા માંડ્યું. સત્ત્વ પાછું દ્યું. એટલે લક્ષ્મી ને વિવેક પણ પાછાં આવ્યાં.

આ સિવાયનો ફરક વીગતોને લગતો અને મહત્ત્વ વગરનો ગણાય.

ક્ષેમંદરની વાચના કરતાં દક્ષિણી વાચના મૂળની ઘણીજ નિષ્ટ હોવાનું એજન્ટને સપ્રમાણ ગતાવ્યું છે.* મહાભારત, રામાયણ, બૃહત્કથા, પંચતંત્ર વગેરેની જેમ વિક્રમચરિતની પણ લોકપ્રિયતા બાણી જૈનોએ પોતાની દષ્ટિ ને માન્યતાઓને અનુરૂપ એવું તેનું એક રૂપાંતર તૈયાર કરેલું. ક્ષેમંદર કાંઈ માહારાષ્ટ્રી પ્રાકૃતમાં રચાયેલી કૃતિને આધારે પોતાની કૃતિ તૈયાર કરી હોવાનું જણાવે છે. એજન્ટ ન આ ધ્યનને અશ્વદ્વેય ગણે છે. પણ ભોજવાણી પૂર્વ-પીઠીકા ચિનાની અને કેટલીક વિક્રમકથાઓનો સમાવેશ કરતી કાંઈ પ્રાકૃત રચના પ્રચારમાં હોવી અસંભવિત નથી. દેવમૃતિમાં કથાઓ ભોજને નહીં પણ વિક્રમપુત્રને કહેવાઈ છે એ નિરૂપણ સ્પષ્ટ છે.

ઉત્તરકાલીન પરંપરા

પછીની પરંપરાની દષ્ટિએ જોઈએ તો સંસ્કૃતમાં રામચંદ્ર (૧૪૩૪), અને ગુજરાતી રાજસ્થાનીમાં મલયચંદ્ર (૧૪૬૩), જ્ઞાનચંદ્ર (૧૫૪૩), સિદ્ધિસુરિ (૧૫૬૦), હીરકલ્પ (૧૫૮૦), સંઘવિજય (૧૬૨૨), વિનયલાલ (૧૬૯૨), રાજસ્થાની ગદ્ય વાર્તાકાર (૧૭૩૪ પહેલાં) તથા સુંદરજી (૧૭૪૦)

* ક્ષેમંદરમાં મૂળની ૨૯, ૩૧ ને ૩૨ ને બદલે જે વાર્તાઓ છે, તેને બદલે દેવમૃતિની સિંદા. બ. માં લુટી જ વાર્તાઓ છે, તેથી પણ આનું સમર્થન થાય છે.

એ સિંહાસનખત્રીશીકારો, કેઈ એકાદ કથાના ક્રમફેરે કે વસ્તુફેરે ક્ષેમંકરની પરંપરાને અનુસરે છે. દેવમૂર્તિ(આ. ૧૪૧૫)માં તથા અજ્ઞાતનામ બ્રાહ્મણ સિંહાસનખત્રીશીકાર (૧૪૯૭) માં કથાપીઠ જુદું છે, તથા ‘વિચિત્ર વારસો’ (મૂળ ૨૪મી), સામુદ્રિક (ક્ષેમંકરની ૨૯મી), ‘સુવર્ણપુરુષ’ (ક્ષે. ૩૧ મી) અને ‘દરિદ્રપુત્રક’ (ક્ષે. ૩૨મી) એ વાર્તાઓને બદલે જુદી જ વાર્તાઓ છે. ‘સુવર્ણપુરુષ’ ને સ્થાને ‘વિક્રમ અને શનિશ્વર’ ની વાર્તા છે.*

અજ્ઞાત ગદ્યવાર્તાકાર (૧૬ મી શતાબ્દીનો અંત)માં પણ કથાપીઠ અને છેલ્લી ત્રણ વાર્તાઓ આગવી છે, તેમ વાર્તાક્રમમાં પણ થોડાક ફરક છે. બ્રાહ્મણ વાર્તાકારમાં પણ મૂળની ‘શોણિતપ્રિયા’ (૨૮ મી) અને ‘ભાટ’ (૨૯ મી) ને સ્થાને જુદી વાર્તાઓ છે. અન્યત્ર તેમાં ક્ષેમંકરીય પરંપરાનું અનુસરણ છે. પણ વસ્તુ તેમ જ ક્રમની દૃષ્ટિએ મૂળની પરંપરામાં જબરી બિચલપાથલ પહેલપ્રથમ રાજસ્થાની દેઈદાસ(૧૫૭૭)ની કૃતિથી શરૂ થાય છે. અને શામળ તથા હિંદી ગદ્ય સિં. બ. કાર લલ્લુલાલજી(૧૯ મી શતાબ્દીનો આરંભ)માં એ બિચલપાથલનું પ્રમાણ એટલે સુધી પહોંચ્યું છે કે તેમની રચનાઓમાં મૂળની સંસ્કૃત કૃતિની સમૂળગી કાપાપલટ થઈ ગઈ છે. દેઈદાસમાં મૂળ સંસ્કૃત(કે ક્ષેમંકરીય વાચના)ની માત્ર બારેક વાર્તાઓ મળે છે: મૂળની વાર્તા ૨, ૩, ૪, ૯, ૧૭, ૧૮, ૨૦, ૨૧, ૨૪, ૨૬, ૨૯ ને ક્ષેમંકરની ૩૦નું વસ્તુ દેઈદાસની સિં. બ. ની અનુક્રમે વાર્તા ૬, ૩, ૭, ૧૪, ૧૧, ૧, ૮-૯, ૧૦, ૧૧, ૧૫, ૪ ને ૧૮ ના વસ્તુ સાથે સામાન છે. ઉપરાંત દેઈદાસની ૧૩ મી વાર્તામાં મૂળના કથાપીઠનો એક અંશ છે. બાકીની વાર્તાઓમાંથી બીજી (‘છૂન’) પહેલવહેલી જ્ઞાનચંદ્રમાં (૨૯ મી) મળે છે, જ્યારે બાકીની વાર્તાઓ સિંહાસનખત્રીશીની મૂળ પરંપરાની નથી. દેઈદાસની અને શામળની સિંહાસનખત્રીશીઓમાંની નવતર સામગ્રી અમુક અંશે સમાન છે. કથાપીઠમાં ભોજ અને ગોવાળિયાની વાત, સિંહલદ્વીપની કન્યા (દેઈદાસ ૫, શામળ ૭), કલાકુશળ ભાટ અને ભાખા ગણિકા (દેઈદાસ ૪, શામળ ૨૦), વીરવર (દે.માં વનવીર-૧૬, શા.માં ‘મહા-પરચીશી’-૩), અગ્નિક્ષેપ ને દેવકમળ (દે. ૧૭, ૨૩, શા. ૩), પરકાયા-પ્રવેશ (દે. ૨૪, શા. ૭) એટલી વાર્તાઓના ઓળખાં બનેમાં ઠીઠીકે મળતાં

*ભિત્રલિપ્ત સિંહાસનખત્રીશીઓના સમય, ક્ષેત્ર વગેરે વિશેની માહિતી, તેમની વાર્તાઓના સાર અને તુલનાત્મક અધ્યયન માટે જુઓ ડૉ. રણજીત પટેલનો મહાનિબંધ (અપ્રકાશિત) ‘મલયચંદ્રકૃત સિંહાસનખત્રીશી’ (ભૂમિકા), ૧૯૫૬.

છે. પણ ભરચક વર્ણનો, બોધવચનો, કહેવતો, સમસ્યાઓ ને આડકથાઓની જટિલ જળથી શામળની સિં. બ. ની વાર્તાઓ એટલી ફૂલીફાલી છે કે વિસ્તારપ્રસ્તારની દૃષ્ટિએ આગળની કૃતિઓની તુલનામાં નદીના ભર ઉનાળાના જળપ્રવાહની સામે ભરવર્ષાના જળભંડારનો ખ્યાલ આપે. કદાચ વાડી અને અડાખીડ જંગલ વધારે ઉચિત ઉપમાન ગણાય. શામળમાં મૂળ સિંહાસનદ્વાત્રિંશિકાની ત્રીજા ભાગ જેટલી જ વાર્તાઓ ઊતરી આવી છે.

સિં. દ્વા.	શામળ	સિં.દ્વા.	શામળ
૩ = ૧૩ (ઉત્તરાંશ જુદો)		૧૭ =	૯ (ખીજુ ઘટક)
૪ = ૧૫ (ત્રીજા ઘટકનો પૂર્વાંશ)		૨૪ (પૂર્વાંશ) ૩૨	(કથાપીઠ, પહેલું ઘટક)
૮ = ૧૨ (ત્રીજા ઘટકરૂપ ઉત્તરકથા)		૨૬ =	૨૨ (પહેલું ઘટક)
૯ = ૯ (ત્રીજું ઘટક)		૩૦ =	૩૨ (કથાપીઠ, ત્રીજું ઘટક)
૧૦ = ૧૫ (ત્રીજા ઘટકનો ઉત્તરાંશ)			

આ ઉપરાંત ક્ષેમંકરીય વાચનાના કથાપીઠમાંની ‘વિક્રમ ને વેતાળ’ની વાત શામળમાં ૩૨ મીના કથાપીઠના છેલ્લા ઘટકરૂપે છે, અતે પછ વાચનની ૩૨ મીની સામગ્રી શામળની ૧૦ મીના અમુક અંશ રૂપે છે.

શામળમાં મૂળમાંથી ઊતરી આવેલા ઉપયુક્ત અંશને બાજુએ રાખતાં, બાકીની નવતર સામગ્રીના મૂળસ્ત્રોત ક્યાં એ પ્રશ્નનો વિચાર આવશ્યક બને છે.

એક વાર લોકકલ્પનામાં વિક્રમના પાત્રનો અમુક વિશિષ્ટ આકાર બંધાયો એટલે પછી એ સ્વરૂપમાં અતુરૂપ રંગો વધુને વધુ પૂરાતા રહે એ અનિવાર્ય છે. આથી, સિંહાસનદ્વાત્રિંશિકા ઉપરાંત સાહસ અને પરમાર્થની અદ્ભુત ઘટનાઓથી ભરેલા બીજા અનેક કથાગુચ્છો વિક્રમને નાયક બનાવીને પ્રચારમાં આવતા ગયા. આવા કથાગુચ્છોમાંની જે કોઈ વિક્રમ કથા હલ કે મતારજક ગણાઈ તે, પાછળની સિંહાસનજત્રીશીઓમાં મૂળની નીરસ લાગતી કથાનું સ્થાન લેતી ગઈ.

એ રીતે વૈતાલપંચવિંશતિકા, પંચદંડ, માધવાનલ, હંસવત્સ, ચંદન-મલ્લયાગરી, શીલવતી, લક્ષણુદ્ધિ, કાળકેનો ઘોડો, વિધાતા ને અબોલારાણી જેવી મૂળે સ્વતંત્ર કથાઓ કે કથાગુચ્છોએ સિંહાસનજત્રીશીમાં સ્થાન પ્રાપ્ત થયું. બીજે પક્ષે વિક્રમચરિત્ર, વિક્રમલીલાવતી, વિક્રમ ને ખાપરો ચોર, વિક્રમ ને શનિશ્વર એમ નવનવી વિક્રમકથાઓ પણ પ્રચારમાં આવતી ગઈ. કથા-સરિત્સાગરની વૈતાલપંચવિંશતિકા ઉપરાંત સંસ્કૃતમાં જંભલદત્ત ને શિવદાસની

કૃતિઓ છે અને સંસ્કૃતને આધારે પ્રાચીન ગુજરાતીમાં જ્ઞાનચંદ્ર (૧૫૩૭), ગદ્યાત્મક (૧૬ મુ શતક ?), દેવશીલ (૧૫૬૩), હેમાણ્દ (૧૫૮૦), સિંહપ્રભોદ (૧૫૪૬ કે ૧૬૧૬), હાલુ (૧૭ મી સદી ?) વગેરેની વૈતાલપચ્ચીશીઓ મળે છે. શામળની મહાપચ્ચીશીની આરેક વાર્તાઓ કથાસરિત્સાગરવાળી કૃતિ-માંની વાર્તાઓને મળતી છે. વૈ. પ. ૧, ૪, ૫, ૬, ૮, ૯, ૧૧, ૧૫, ૧૬, ૨૧, ૨૨, ૨૪ ને ૨૫ ની સામગ્રી અનુક્રમે મ. પ. ૧૧, ૩, ૫, ૨૧, ૧૮, ૨૩, ૧૪, ૧૬, ૧૫, ૧૨ (અંત્યાંશ), ૨ (પૂર્વાંશ), ૨૫ અને અંતમાં મળે છે. મહા-પચ્ચીશીની અન્ય વાર્તાઓ ઉત્તરકાલીન વૈ. પ. વિષયક રચનાઓમાંથી કે ઈતર કથાઓમાંથી આવી છે. ઉ. ત. કથાપીઠ તરીકે રહેલી 'સિદ્ધ અને બ્રાહ્મણ-પુત્ર'ની વાત 'વૈતાલપચ્ચીશી'ના તિથત્તી, મોગોલ ને નેવારી રૂપાંતરોમાં પણ મળે છે. પણ આમાં એક બીજી ખૂણી એ થઈ છે કે કથાસરિત્સાગરવાળી વૈ. પંની કેટલીક વાર્તાઓ શામળની સિંહાસનચત્રીશીની અલગ અલગ વાર્તારૂપે કે તેમના અંશરૂપે ગોઠવાઈ ગઈ છે. આ રીતે વૈ. પં. ૭, ૬, ૨, ૧૪, ૧૦, ૧૨ ને ૧૯ અનુક્રમે સિં. બ. માં ૬, ૬ (૨), ૬ (૩), ૧૧ (આરંભ), ૧૧ (૨), ૧૪ અને ૧૫ (૨) એ રૂપે મળે છે.

પંચદંડ પણ સંસ્કૃતમાં અજ્ઞાતકૃત્ (૧૨૯૦ કે '૯૪), રામચંદ્ર (૧૪૩૪) ઉપરાંત બીજા બેત્રણ, અને વિક્રમકથાના ભાગ તરીકે પણ શુલશીલ (૧૪૪૩) વગેરેના રચેલા મળે છે. ગુજરાતીમાં ૧૫૦૦ની, ૧૫૦૬ની (નરપતિ), ૧૬માના ઉત્તરાર્ધની (રાજધર), ૧૬૬૬ (?)ની (માનવિજય), ૧૬૭૧ની (લક્ષ્મીવલ્લભ), ૧૭ મીના ઉત્તરાર્ધની (લલિધરુચિ) કૃતિઓ તથા પ્રાચીન બજ, મારવાડી વગેરેની રચનાઓ પણ મળે છે. માધવાનલની પરંપરા પણ ત્રણેક સંસ્કૃત રચનાઓ અને ત્રણચાર પ્રાચીન હિંદી ગુજરાતી રચનાઓમાં મળે છે. સિં. બ. માં તે ૨૬ મી વાર્તારૂપે છે.

ગુણચંદ્રકૃત મહાવીરચરિત્રમાં આકથારૂપે મળતી એક વાત પાછળથી ચંદનમલયાગરીની કથા તરીકે પ્રચલિત થયેલી છે. તેનાં આઠનવ જૈનજૈનેતર રૂપાંતરો મળે છે. મહાપચ્ચીશીની આઠમી વાર્તા તરીકે શામળે તેનો ઉપયોગ કર્યો છે. સાથે તેમાં ઓરમાન માતાના કપટથી પરદેશ નીકળેલા બે રાજ-પુત્રોની વીતકથા સમાવી લીધી છે. અસાધ્યતાની હંસાવલીથી આરંભીને કાઠિયાવાડની જ્યસિંહવિજયસિંહની લોકકથા સુધીમાં તે અનેક રૂપે ગુજરાતીમાં મળે છે.

સિં. ૫. ની ૨૩ મી લદ્રાભામિનીની વાર્તાનો અમુક અંશ જૈન પર-
પરાની શીલવતીની (જુઓ નેમવિજયકૃત શીલવતીનો રાસ, ૧૬૯૪) અને
તેથી પણ પ્રાચીન મૃગાંકલેખા ને અંજનાસુંદરીની વાર્તાની અમુક ઘટનાને
મળતો આવે છે.

૨૭ મી લક્ષ્મ્યુદ્ધિની વાતમાં વણિકપુત્રોનાં નામ અને લક્ષણ પંચતંત્રના
શતશ્રુદ્ધિ, સહસ્રશ્રુદ્ધિ વગેરેની યાદ આપે છે. તે વણિકપુત્રોની કસોટી કરવા
કહેલી આડકથા પ્રાચીન સમયથી જાણીતી છે. વળી બારમી શતાબ્દીમાં
રચાયેલા પ્રાકૃત કાવ્ય સુપાસનાહચરિત્રમાં આપેલી દેસલની કથામાં ઢેકું,
હાડકું, ધાસ વગેરે દ્વારા કરવાની ધનવહેંચણીની વાત છે.

શામળની સિંહાસનબત્રીશીની નવતર સામગ્રી માટે ઉપર ગણાવી તે
ઉપરાંત વિક્રમચરિત્ર આપતી અન્ય રચનાઓ પણ જોવી આવશ્યક છે.
ઉદાહરણ તરીકે શુભશીલગણીકૃત ‘વિક્રમચરિત્ર’ જોતાં જાણીએ કે તેમાંની
પાંચ છ કથાઓ શામળમાં મળે છે. શામળના પંચદહની કથાઓમાંથી છેલ્લા
પ્રતાપદંડની પ્રાપ્તિની કથા શુભશીલમાં સ્વતંત્રપણે સ્ત્રીચરિત્ર-વિષયક
રત્નમંજરીની કથા તરીકે આપેલી છે—શુભશીલના પંચદંડમાં પાંચમા દંડની
પ્રાપ્તિ પણ વિક્રમના બટુકવેશે પાતાલગમનવાળા પ્રસંગે જ થઈ જાય છે.
‘છટ્ટીના લેખ’ (શામળ ૨, પૂર્વાંશ), ‘પરકાયાપ્રવેશ’ (શામળ ૭), અને ‘ચાર
ચોર’ (શામળ ૧૧) વાળી કથાઓ પણ વિક્રમચરિત્ર વર્ણવતાં શુભશીલે
આપી છે. અમોલારાણી (શામળ ૬)ની કથા શુભશીલે પહેલી ‘ચામરહારિણી’ની
કથા તરીકે આપી છે. આરંભ શામળથી જુદો છે, પણ બંનેમાં ત્રણ
આડકથાઓ(‘ચાર ઘડવૈયાને એક સુંદરી,’ ‘માથાની અદલાબદલી,’ ‘ત્રણ વર
ને એક કન્યા’) સમાન છે, જ્યારે શામળની ચોથી આડકથા(‘આંધળો અને
પાંગળો’)ને બદલે શુભશીલમાં શામળની મહાપચ્ચીશીની ત્રીજી—‘સેવકનું
સ્વાર્પણ’ કે ‘વીરવર’—વાત છે.

વિક્રમચરિત્રની (શામળ ૧૨) વાત શુભશીલે, તેમ જ સ્વતંત્ર કથા તરીકે
ઉદયલાલુ (‘વિક્રમચરિત્રરાસ,’ ૧૫૦૯) વગેરે અનેકે આપી છે. કથાનાં
સ્પષ્ટ રીતે બે ઘટક છે: વિક્રમચરિત્રની ઉત્પત્તિ અને વિક્રમચરિત્રનાં પરાક્રમ.
ઉત્પત્તિકથાને સંબંધ મૂળે સ્વતંત્ર વિક્રમલીલાવતીની કથાપરંપરા સાથે
છે. જૈન રચનાઓમાં એ કથા વિવિધ રૂપાંતરે મળે છે. સાધુકીર્તિના ‘વિક્રમ-
ચરિત્રકુમાર રાસ’ (૧૪૪૩) માં વિક્રમ-લંસાવતીની પરંપરા છે, તે ઉદયલાલુમાં

વિક્રમલીલાવતીની (આ ચોદમી શતાબ્દીની અસાધ્યતકૃત હંસાવલીના આઠ ઘટક સાથે ધણું નિકટનું સામ્ય ધરાવે છે.). જ્યારે શુભશીલગણીએ આપેલું કથાનક વિસ્તારિત અને અઘાંશમાં જુદું પડે છે. શામળમાં વિક્રમચરિત્રની ઉત્પત્તિ વિશેના આ કથાનકને બદલે સાવ જુદી જ—મૂળે લોકકથામાંથી આવેલી—વાત મળે છે. તેની અને જૈન પરંપરાની વચ્ચે કશું સમાન નથી.

ખીજા ઘટકમાં વિક્રમચરિત્રનાં પરાક્રમે છે. એ ઘટકની કેટલીક ઘટનાઓ શુભશીલ, ઉદયભાતુ ને શામળ વચ્ચે સમાન છે, તો કેટલીક ત્રણેમાં ભિન્ન છે.* વિક્રમચરિત્રના મૂળ કથાનકમાં મૂળદેવ ને શશીની (કેટલીક મૂળ પ્રાકૃત ‘ધર્તાખ્યાન’ સુધી જતી) ધૂનકથાઓની ભેળસેળ થઇ ગઈ છે, એ આનું એક કારણ છે.

આ ઉપરાંત કથાસાહિત્યના બહોળા પ્રવાહમાંથી ઇતર કથાઓ કે કથાગુચ્છોને પણ શામળે લાભ ઉઠાવ્યો છે એ સ્પષ્ટિત શામળની કેટલીક કથાઓના અન્યત્ર મળતાં સંવાદી રૂપાંતરો ઉપરથી સમજી શકાય છે. ઉ. ત. પહેલી જ કથાના મુખ્ય પ્રસંગ (‘મધરાતની અદ્ભુત રચના’)ને મળતી ઘટના બોજકૃત શૃંગારમંજરી કથાની એક આડકથામાં છે. તો અગિયારમી કથાની આડકથા (‘સૌથી ઉદાર કાણ?’) હરિભદ્રચરિત્ર ‘ઉપદેશપદ’ (આઠમી શતાબ્દી)માં ગુરુવિનયના પહેલા દષ્ટાંતને મળતી છે.

શામળે લોકપ્રચલિત દુયકાઓ ને કથાઓમાંથી પણ મનકાવતી સામગ્રી ઊંચકી છે. સિં. બ. નાં પોપટ-પોપટી ઉપયુક્ત ‘સુપાસનાહચરિત્ર’ની ધનદકથામાં પણ દેખાય છે, એ તેમના સમાન લોકકથામૂળને આભારી હોય. તે જ પ્રમાણે રત્ન મી સ્ત્રીચરિત્રની વાર્તાની કેંદ્રીય ઘટનાઓ સિંધની લોકકથા ‘ખીરસિંહ અને સુંદરબાઈ’માં મળે છે,

પણ શામળની સિં. બ. માંની નવતર સામગ્રીનાં મૂળસ્ત્રોતોની વ્યવસ્થિત અને વીગતી તપાસ એ તો એક સ્વતંત્ર અને વિસ્તૃત અધ્યયન માગી લે તેવડો વિષય છે. આ આમતેમ કરેલા થોડાક અંગૂઝિનિર્દેશ સિવાય તેને માટે અહીં વિશેષ અવકાશ નથી. પણ એવા અધ્યયનમાં ઉપયોગી થાય એ દષ્ટિએ સિંહાસનખત્રીશીની વાર્તાઓના અલગ પાડી શકાય તેવા બંધા મણકાઓની—‘કથામુક્તકો’ની—એક યાદી નીચે પ્રમાણે તૈયાર કરી શકાય.

*વિક્રમચરિત્રવિષયક સાહિત્ય અંગે કેટલીક માહિતી રજુબિત પટેલ, ઉદયભાતુકૃત વિક્રમચરિત્રરાસ, ૧૯૫૭, ઉપોદ્ધાત, પૃ. ૪-૬ માંથી મળી શકશે

સિંહાસનબત્રીશીનાં કથામુક્તકો

૧. મુંજ ને ભોજ	૧, ૩૦
૨. ચંચલકારી ટીખો (સિંહાસનની ઉત્પત્તિ)—૧	૧, ૩૨ (કથાપીઠ)
૩. મધરાતની અદ્ભુત રચના	,,
૪. છઠ્ઠીના લેખ	૨
૫. આપકર્મી કુંવરી	,,
૬. કુવામાંનું અદ્ભુત ક્રમણ	૩
૭. સિંહલદેશની પદ્મિની	૪
૮. પંચદંડ	૫
૯. વિક્રમ અને દેવદમની	,,
૧૦. બિડણદંડ	,,
૧૧. અજિત દંડ	,,
૧૨. અભય દંડ	,,
૧૩. વિષધર દંડ	,,
૧૪. પ્રતાપ દંડ	,,
૧૫. અખોલા રાણી	૬
૧૬. ચાર ધડવૈયા ને એક મુંદરી	,,
૧૭. માથાંની અદલાબદલી	,, , ૩૨/૨૧
૧૮. ત્રણ વર ને એક કન્યા	,,
૧૯. આંધળો ને પાંગળો	,,
૨૦. પરકાયાપ્રવેશ	૭
૨૧. જડીપૂટી	,,
૨૨. ધનવંત શેઠ	૮
૨૩. વિક્રમપ્રશંસક હંસ	૯
૨૪. દાનેશ્વરી રાજ્ય	,,
૨૫. પુરુષનો ભોગ લેતી કુંવરી	૯
૨૬. ગર્દભસેન	૧૦, ૩૦, ૩૨ (કથાપીઠ)
૨૭. શણવી ને ચોર	,, , ૩૦
૨૮. વિક્રમ ને હરસિંધ	,, , ૩૦
૨૯. વિક્રમ ને આગિયો વેતાળ	,, , ૩૦

૩૦. ચાર ચોર	૧૧
૩૧. સૌથી ઉદાર કોણ ?	"
૩૨. વિક્રમકથાનો મહિમા	૧૨
૩૩. વિક્રમચરિત્ર	"
૩૪. નિર્જળ નવાણ	"
૩૫. વિક્રમ ને સમુદ્રનો ઝગડો	૧૩
૩૬. અદ્ભુત નૌકા	૧૪
૩૭. વિક્રમ ને જતિ	"
૩૮. પોપટ ને મેના	૧૫
૩૯. પુરુષગતિના દુષ્ટતા	"
૪૦. સ્ત્રીગતિની દુષ્ટતા	"
૪૧. વિક્રમ ને સિદ્ધ	"
૪૨. ત્રિયાદેશની પદ્મિની	૧૬
૪૩. ઊડતો કાળનો ઘોડો	"
૪૪. બહુચરાનું સ્થાનક	"
૪૫. અમરકળ કે મરણકળ ?	"
૪૬. અવિચારી સોદાગર	૧૭
૪૭. રક્તપીતિયો રાજા	"
૪૮. ઠંગારી ગણિકા-૧	૧૮ (ક)
૪૯. સ્ત્રીચરિત્ર-૧	"
૫૦. સાગર ખેટનો અજિત રાક્ષસ	૧૮ (ખ)
૫૧. મોક્ષમાર્ગ	૧૯
૫૨. રાજભાટ	૨૦
૫૩. માછીની પૂજા	"
૫૪. ચમત્કારી પાન	૨૧
૫૫. સમસ્યા પૂછતી રાજકુંવરી	"
૫૬. ઋષિપુત્રો ને અપ્સરા	૨૧
૫૭. દ્રૌપદીની કસોટી	"
૫૮. દશરથનું શ્રાદ્ધ	"
૫૯. કામધેનુની કસોટી	૨૨
૬૦. દરિદ્ર બ્રાહ્મણ ને રાજકુંવરી	"

૬૧.	લદ્રાલામિની	૨૩
૬૨.	ઠગારી ગણિકા-૨.	"
૬૩.	" " -૩.	"
૬૪.	પ્રેમીઓના અપંગ	૨૪
૬૫.	રેવાનો મહિમા	"
૬૬.	દુઃખિયો રાજકુંવર	૨૫
૬૭.	શાપિત અપ્સરા	૨૬
૬૮.	માધવાનલ-કામકંદલા	"
૬૯.	બુદ્ધિશાળી વણિકપુત્રો	૨૭
૭૦.	રાજપુત્રોની કસોટી	"
૭૧.	મેના પોપટ	૨૮
૭૨.	સ્ત્રીની દુષ્ટતા	"
૭૩.	પુરુષની દુષ્ટતા	"
૭૪.	દૂતચતુર રાજા	"
૭૫.	સ્ત્રીચરિત્ર-૨	૨૯
૭૬.	ચમત્કારી ટીપો	
	(સિંહાસનની ઉત્પત્તિ)-૨.	૩૦
૭૭.	ભરથરી	"
૭૮.	સતીનો પ્રતાપ	"
૭૯.	એક શ્રાદ્ધપિંડ, ત્રણ હાથ	"
૮૦.	વિક્રમનું પરદુઃખલંબન-૧	"
૮૧.	કામરુ દેશ	"
૮૨.	રાજકુંવર ને ગુરુપુત્ર	૩૧
૮૩.	વિક્રમનું પરદુઃખલંબન-૨	"
૮૪.	ચમત્કારી ટીપો	
	(સિંહાસનની ઉત્પત્તિ)-૩	૩૨ (કથાપીઠ)
૮૫.	સિદ્ધ અને બ્રાહ્મણપુત્ર	૩૨ (કથાપીઠ, ઉપસંહાર)
૮૬.	અંદ્રજલિક	" "
૮૭.	વિક્રમ ને વેતાળ	" "
૮૮.	પ્રેમનાં પારખાં	૩૨/૧
૮૯.	સ્ત્રી કેની ?	૩૨/૨
૯૦.	સેવકનું સ્વાર્પણ	૩૨/૩
૯૧.	માતૃગામી પુત્ર	૩૨/૪
૯૨.	ચાર વર, એક કન્યા-૧	૩૨/૫

૯૩.	ચાર વૈદ્ય	૩૨/૬
૯૪.	શેરને માથે સવા શેર	૩૨/૭
૯૫.	અપૂર્વ વાત	” ”
૯૬.	ચંદનમલયાગિરી	૩૨/૮
૯૭.	ચાર પતિ, એક સતી	૩૨/૯
૯૮.	કળિયુગ ને સતયુગ	૩૨/૧૦
૯૯.	લોભ નાશનું મૂળ	”
૧૦૦.	કયું પુણ્ય ચડે?—૧	”
૧૦૧.	મૂખ રાજકુંવર ને ચતુરમિત્ર	૩૨/૧૧
૧૦૨.	રૂપાળી રાજકુંવરી ને સતવાદી પ્રેમાઓ	૩૨/૧૨
૧૦૩.	ઈંદ્ર ને અહલ્યા	” ”
૧૦૪.	ચંદ્ર ને તારા	” ”
૧૦૫.	શિવ ને બીલડી	” ”
૧૦૬.	ચાર વર, એક કન્યા—૨	૩૨/૧૩
૧૦૭.	અતિક્રોધ રાણીઓ	૩૨/૧૪
૧૦૮.	કોણ લલો ?	૩૨/૧૫
૧૦૯.	મૂળદેવ ને સહદેવ	૩૨/૧૬
૧૧૦.	કયું પુણ્ય ચડે?—૨	૩૨/૧૭
૧૧૧.	સક્ષ્મદર્શી	૩૨/૧૮
૧૧૨.	જીવનનું સાર શું ?	૩૨/૧૯
૧૧૩.	ચાર શિખામાણ	૩૨/૨૦
૧૧૪.	જગતાં સ્વપ્ન	”
૧૧૫.	સ્ત્રીહઠ	”
૧૧૬.	કાનું ડહાપણ ચડે ?	૩૨/૨૨
૧૧૭.	ઐંઠ વણું	૩૨/૨૩
૧૧૮.	ઐંઠ ધંધો	૩૨/૨૪
૧૧૯.	વિચિત્ર સગપણ	૩૨/૨૫
૧૨૦.	કરી બતાવો	૩૨ (ઉપસંહાર)

આમ શામળની બત્રીશ વાર્તાઓમાં એક સો વીસ જોટલાં સ્વયંપર્યાપ્ત ગણી શકાય તેવાં કથાનકોનો સમાવેશ થયેલો છે.

૪. સંપાદિત વાર્તાઓ

સંપાદિત પાંચ વાર્તાઓમાંથી ‘વહાણુની વારતા’ને બદલે કોઈ કોઈ પ્રતોમાં ‘રણથંભગઢની વાર્તા’ સિંહાસનચત્રીશીની ૧૮મી વાર્તા તરીકે આપેલી છે. પણ પ્રસ્તુત સંપાદનમાં ગ્રંથપાઠ પૂરતી બંધી મહત્ત્વની બાબતો માટે દા. ૧૧૯ જ ને પ્રમાણભૂત ગણી હોવાથી તેને અનુસરીને, ‘વહાણુની વારતા’ જ ૧૮મી તરીકે આપી છે.

સંપાદિત વાર્તાઓની કે તેમની ઘટક કથાઓ કે પ્રસંગોની સમાન્તર સામગ્રી પૂર્વસાહિત્યમાંથી તારવવી એ એક રસિક અભ્યાસવિષય છે. સમયાભાવે વ્યવસ્થિત તપાસ જતી કરવી પડે છે. પણ તો યે થોડાંક અચુવાત કર્યા વિના નહીં ચાલે.

ધૃતકથાઓનો એક વિભાગ ક્રુતારાનગરી કે ઠગપુરની વાર્તાઓનો બનેલો છે. વહાણુની વાર્તા એ પ્રકારની છે. તેનું માળખું ‘રત્નચૂડાસ’ વાળી રત્નચૂડકથાને મળતું છે. જુદા સંદર્ભમાં જાણામાં રત્ન સંતાડવાની યુક્તિ શુભશીલે આપેલી મતિસારમંત્રીની કથામાં છે. વૈતાલપંચવિંશતિના પ્રારંભિક પ્રસંગમાં પણ સિદ્ધ ક્ષણમાં સંતાડીને રાગને રત્નો મોડલ્યાં કરે છે. ઠગારી ગણિકા તો અનેક કથાઓમાં (સિં. બ.માં પંચદંડના ત્રીજા દંડની વાતમાં, ભદ્રાભામિની કે શીલવતીમાં, ચંદનમલયાગિરીમાં, નર્મદાસુંદરીમાં, પુણ્યવંત જાતકમાં) દેખા દે છે. રજપુતાણીવાળી સ્ત્રીચરિત્રની વાત પંચતંત્રમાં (દેવશર્મા અને અપાદભૂતિ, ૧-૪) અને બોક્સિઓના ‘ડેકમેશન’માં પણ છે. ભાભારામની વાર્તા શામળની મૌલિક કૃતિ છે. પોતાના આશ્રયદાતા રખીદાસ પટેલનું ઋણ શામળે આ વાર્તામાં કણ્ણીકામતી પ્રતિષ્ઠા અને શુણ્ણાન કરીને ફેડ્યું છે. તેમાં તે કામતી ઉત્પત્તિઅંગેની તેમજ અન્ય દંતકથાઓનો તેણે ઉપયોગ કર્યો છે. નરકનું તથા પાપપુણ્યનાં ફળનું વર્ણન અને કાશીમહિમા-એ સામગ્રી પુરાણોમાંથી લીધેલી છે, જ્યારે ભાભારામ એક ઐતિહાસિક વ્યક્તિ હતા. “ભાભારામ ‘મતીયા’ અથવા ‘પીરાણા’ પંથમાં લખ્યા હતા.” એ ‘પીરાણા, સતપંથ’ના મૂળ સ્થાપક સૈયદ ઇસામુદ્દીન કે ઇમામશાહ ઇ. સ. ૧૪૫૨માં ઇરાનથી હિંદ આવી ગુજરાતના પીરાણા ગામમાં વસ્યા હતા. કહે છે કે સુલતાન મહમુદ બેગડાના આશ્રયથી હિંદુઓને વટલાવવા તેમણે એ પંથ સ્થાપેલો. ‘એ પંથે લુહાણા, કણ્ણી, ખારવા, કાળી વગેરે જેવી કામમાં સારી જડ

નાખી.' ઈ. સ. ૧૪૬૮ માં પીરાણાની દરગાહનો પાયો નખાયો. સૈયદ ઇમામુદ્દીનની દરગાહ ગીરમદમાં છે.

લાલારામ આ ઇમામશાહના ગાડીવાન, પેટલાદના રહીશ પાટીદાર હતા. તેમને પંથનો ફેલાવો કરવા ચરોતર જિલ્લામાં મોકલવામાં આવ્યા. તેમણે પેટલાદ પરગણાના નગિયાદ તાલુકામાં દેવા ગામે પોતાની ગાદી સ્થાપી અને ત્યાં જ તેમનું મૃત્યુ થયું. 'આ લાલારામના માનમાં છેક આજ દિન સુધી પણ દરસાલ લાદરવા મુદ્દ પાંચમે મોટા મેળો દેવા વાંટામાં ભરાય છે.'

લાલારામના સંપ્રદાયનું માહાત્મ્ય ખેડા જિલ્લામાં આવેલા માતર તાલુકાના સિંહજ ગામમાં પછોંચ્યા વગર રહે નહોં. શામળે પોતાના હેતુ માટે લાલારામના મહિમાને ઉપયોગમાં લીધો *

વેતાળ લાટની વાતનાં મૂળ સિંહા. દ્વાત્રિ. માં છે ખરાં (૨૯મી-લાટની દાનસ્તુતિ'), પણ શામળમાં મળતા રૂપે તે પહેલવેલી દેઈદાસની સિંહાસન-ખત્રીશીની એથી વાર્તા-કળાકુશળ લાટ-માં મળે છે. 'માછીની પૂજા' વાળી વાત કોઈ લોકપ્રચલિત દૂથકો લાગે છે.

'પાનની વાર્તા'માંની જે આડકથાઓ ('ઋષિપુત્રો અને અપ્સરા', 'દશરથનું શ્રાદ્ધ') પૌરાણિક સાહિત્યમાંથી લીધેલી હોવાનો વહેમ જાય છે. ચમત્કારિક પાનને કાંઈક મળતો પ્રસંગ શુભશીલની કૃતિમાં એક સ્થળે છે.

કામધેનુની વાતમાં વિક્રમની ગોલકિતની પરીક્ષા કાલિદાસે ગાયેલી દિલીપની ગોલકિતની કસોટીની યાદ આપે છે. પોતા સહિત રાણી ને પુત્રનું બલિદાન અમુક અંશે વીરવરવાળી વાત (મહાપદ્મીશી ૩, હિતોપદેશ ૩-૮, કથા-સરિત્સાગરની અલંકારવતી ને મદનમંચુકા લંબકની અમુક ઘટનાઓ, જગદેવ પરમારની વાર્તા વ.) વાતનું સ્મરણ દરાવે છે ને પોતાના હાથે કરવાના પુત્રવધની સમાન્તરતા એલેયા આખ્યાનમાં મળે છે.

પણ આવી તપાસ વ્યવસ્થિત રીતે હાથ ધરાય તો જ તે પૂરતી ઉપયોગી નીવડે. આપણા પ્રાચીન કથાસાહિત્યના કથાઘટકોની અને કથાપ્રકારોની એક વ્યવસ્થિત માદી તૈયાર કરવી એ આપણા કથાસાહિત્યસંશોધનની એક તાત્કાલિક જરૂરિયાત છે.

*લાલારામ સંબંધી ઉપર્યુક્ત માહિતીનો આધાર મંજુલાલ મજમુદારનો 'લાલારામની વાર્તા' ('કવિ શામળ' ૧૯૪૦, પૃ. ૧૪૦-૧૪૩) એ લેખ છે. શ્રી મજમુદાર પટેલ નારાયણરામચંદ્રાદિ દ્વારા ' પીરાણા સતપંથની પોલ' (૧૯૨૬) માંથી એ લીધી છે.

વહાણુની વારતા

કવિ શામળ ભટ્ટ કૃત સિંહાસનખત્રીશીની ૧૮ મી વાર્તા
(કહેનાર પૂતળી ઘંટુમતી)

ચોપદ

શ્રીગણાધીપત્ય તુઝ-નેં નમું	શુભ કારજ આપેં જે સમું	
વરદાયક લાયકે ગુંણનીધ્ય	સદા સરવદા આપેં સીધ્ય	૧
(શંકર-સૂત પારવતી-પુત્ર	શોભા-ચીંતામણી ઘરસુત્ર	
લખ-લાલ તન, સુધ-બુધ સુભ નાર	રીધ્ય-વીધ્ય તે આપેં પરીવાર	૨
સ્વામિ-કારતક જોયણુ જાત્ર	ખેમ-કલ્યાણુ જેહ-ના જામાત્ર	
ઉજવ(?)મુખેં એકજ દંત	નીરમલ-ગુણુ જે અધીક અનંત	૩

છપય

એકદંત અનંત વકત્ર, તુંડ મુંઠ સરુપેં

કરુણાનિધ્ય કલ્યાણુ, ભક્તવત્સલ ભડભૂપેં

સુર-સનકાદિ-દેવ, દેવદેવાધિદેવા

પ્રથમ જે પુજાય, સરવ કરેં સુભ શોવા

ઘંટુ ભાલ, ઉપવીત અહીં, સેંદુર અંગ સોભેં ઘણું

જયજયકાર જગત ઘણું, (કરું) વખાણુ ગુંણપત્ય-તાણું ૪

વેણુ-પુસ્તક-પાંણુય, જાંણેં જસ પણ દાતા

હંસવાહની હેજ, તેજ વર દેય વીખ્યાતા

અનેક કોટિ ભ્રમાંડ, રચ્યા જુગત્યેં જેણું

આઘ-થકિ જે આઘ, ત્રીપુરા વંદીત તેણું

કેક કોટિધાત કવી-કાર, દાતા તું દેયણું~મતિ

ત્રીછયા ગાહો પુરાંણ, સાંમલ કહેં સેવો સરસ્વતિ પ
તપ્ત કાંચન વર વરણ, શરણું~સરણાંગત લાયક

દખ્યણ કર-માં ફરશી, સીધ્ય સેવક સુખદાયક

અખીલ પુરેં જે ય મન, નૃપતિ કરેં જે હેજેં

ત્રીગુંણ-રુપ ત્રીદેવ, ત્રીલોક તપેં જે-તેજેં

વિશ્વપાલક વિશ્વંલરી, કરુણારુપ કરો કુરાંણ

સાંમલ સાચી સેવો સહુ, આઘ દેવી અનપુરાંણ / ૬

વીરભદ્ર માહાવીર, ધીર ધનુરધર ધારિ

રાજેન્દ્રવર માહારાજ, રાજ બટુક બલહારિ

વિકટ કાંમ-માં ધાય, ગાહેં મન-મેં સો હી અપેં

વીઘા વિવેક વિલાશ, વાસ થીર થાવર થપેં

મનવંછીત-ફલ-દેયણો, અતુર્વિધા મન મહામતિ

સાહાય કવી સાંમલ-તણો, બટુકનાથ ભૈરવજતી ૭

કવી તેડચો કવી કોડ, જોડી દો પાંજ્યજ પ્રીતેં

ખાંન ખાંન સનમાંન, સંતોખ્યો રાજસ રીતેં

‘સિંહાસનખત્રીસ, કથા સતર પેંહેંલી

કોડેં સાંભલ્યો કાંન્ય, અધીક થઈ અમૃત-અહેલી

પતર રહી ગણસાંભલ્યેં તે, સંસકૃત મન ધીરજ ધરો

‘મોહનજી-સુત રખીદાસ કહેં, ‘પ્રાકૃતમાં એ પુરાંણી કરો’ / ૮

આપઈ

સાંમલેં વચન ચલાવ્યું સીસ

આરાધેં ઉમયાપતિ ઈશ

વિવેચર મોટો માહાદેવ

સમ્યક્ પ્રકારેં કીધી સેવ ૯

સંસકૃત-માંથી જોઈ જથા	પ્રાકૃત પુરાણ કવીઈ કહી કથા	
બ્રામણ ભાટ કવિજન કોડ	ચરણ ચીત, ન દેશો ખોડ	૧૦
ભગણ તગણ ભેદ અનેક	લઘુ-દીરઘ-ની વાંચ્ય-વીવેક	
પ્રીગલ-પાઠ પુરાણે પ્રોઠ	ઘણા ભેદ અલેખ છે ગુઠ	૧૧
તેહ-નો હું નવિ બાણું મરમ	તુમ કીયા-થી રહેં મુઝ ધરમ	
કરતા તો સાચી સરસ્વતી	મયા કરી આપે જે મતિ	૧૨
વાયુ-ને વસ તરણ જ હોય	કવિ-ની ગત્ય ન બાંણું કોય	.
ગંગા-લહેર ચાલે છે ઘણી	તેહવી ગત્ય છે કવિયણ તણી	૧૩
જેહવી સારદા કરુણા કરે	તેહવી તે મત્ય હઈડે ધરે	૧૪

દુહા

સીવ-વાસ સદો જિહાં	ધારનગર ધર્મ-ધીર	
ભોજરાજ ભરતખંડ-માં	વારુ વડહથ વીર	૧૫
કરણ-સમોવડ કલ્પતરુ	સાસ્ત્ર-સમરિધ્ય સુખાંણુ	
અકલ-તણો અરણ્ય ભર્યો	પંડીત-પીહર પ્રમાંણુ	૧૬
દાને માને ડાહ્યાણે	સુભ-વાતે સમરથ	
અવતારિક એ અંસપત્ય	વડે કાંમે વડહથ	૧૭
ચીત ચરયા ચતુરભુજ-તાણી	નારાયણ-સ્થું નેહ	
ભલી ભક્ત બ્રામણ-તાણી	દીવ્ય દેવાંસી દેહ	૧૮
ખટ શાસ્ત્ર ખોલે ખરાં	પંડીત-સાથે પ્રીત	
ધર્મ-શાસ્ત્ર ધીરજ્ય ધરે	રામરાજ-ની રીત	૧૯
કુડ કરે નહી કલ્પના	દોશ-થકી રહેં દુર	
જુઠી વાત જોડે નહી	સાસ્ત્ર-સાખ્ય-માં સુર	૨૦

સીદુલ એક ને મુંજ બે	માં-ના જાયા ખાત	
સીદુલ તો મૃતે મુયો	કુંવર ભોજ વરસ સાત	૨૧
આર પુત્ર શ્રી-મુંજ-ને	રમે એકઠા પાંચ	
મુંજ-સુત મુરખ રહ્યા	ભોજ સત્યવાદિ સાંચ	૨૨

મુંજે' મન વીચ્યારિયું	'માહારા-થી ન રહે' રાજ્ય.	
કઠાય નાંમ રહે' માહરું	જો કરું ભોજ-ને' તાજ્ય'	૨૩
મહિપત્યે' મારા મોકલ્યા	બલે' અલ્યો ગાંહ	
ચતુર ચેત્યો તે ચિત-માં	લખ્યો 'લોક એક' ત્યાંહ	૨૪
થુચ્છેર-કેરા દુધ-ના	અખચર લખીયા આંક	
'મારી ન'ખાવે' મુઝ-ને'	કેહો વેર, ર્યો વાંક'	૨૫
મન માન્યું તે મુંજ-નું	કખુધ્ય કીધી તાજ્ય	
રીઝો મન રાજા ઘણું	ભોજ-ને' ર્યુંખું રાજ્ય	૨૬

ચોપઈ

ખરી વાત-તણો જે ખોજ	લરતખંડ લુપત્ય લડ ભોજ	
સઘલી વણું અઢારે' સુખી	તેહ-માંહે' નહી કો દુખી	૨૭

સોખત સોનારને' વીપ્ર જ હ(ખ?)રી તેણે' બુધ્ય વિદેશે' કરી		
રાય વિદેશે' જાચ્યો યત્ન	ફખી કમાયો ચ્યાર જ રત્ન	૨૮
વીપ્ર વીદેસે રાજા-ઘેર રહ્યો	સ્વદેશે સોની તતખર થયો	
રત્ન અમુલ્યક હતાં હાથ	સુંખ્યાં વીપ્રે' સોની-ને' સાથ	૨૯
તસકર-જાત્ય તેણે' બુધ્ય કરી	ભોલે' લક્ષણ લાલચ ફરી	
તે બ્રામણ-ની બ્રામણી	દુખે' દેહ દિસે' દાંમણી	૩૦
પ્રથમ સોની તે ઘેરે' ગયો	કહી સંદેસો સાચો થયો	
ચ્યાર હુંન સાખ્યે' કરી દીધ	ગયો ઘેર કરીને' સીધ્ય	૩૧
તે કાંચ ન પ્રીછે' ચેર	વીપ્ર ઘણેક દિવસે આવ્યો ઘેર	
ચરચા જોઇ મંદિર-તણી	દીડી અણાથ ઘર-માંહે ઘણી	૩૨
પૂછી પ્રેમદા પ્રીત્યે' ચેર	રત્ન અમુલક નાવ્યાં ઘેર	
સોની સાચો થયો તાહરે'	રાજ-સલાઈ આવ્યા જાહરે'	૩૩
બ્રામણ-ને' કહ્યો યાખંડ	ગાંમ-ખાહરે' કાઢો કરી ડંડ	
ગાંમ-ભાગોલે' ગોપ જ ઘણા	ચરવનાર તે ચોખાં-તણા	૩૪

તે-માં એક તે નરપત્ય થાયેં	પૂછેં સહું ખીજી પરજાય	
ખરી ખખર નાંણી નહરેં	સોની સહીત તેડયો તાહરેં	૩૫
મૃતીકા-કેરાં રત્ન જ ઘડયાં	લાંચી, સોની ઝુઠા પડયાં	
માર મુતારા-નો વેહેંવાર	રત્ન અમુલ્યક આખ્યાં ચ્યાર	૩૬
તે વિપ્રેં દિધી આસીસ	‘જીવે ગોપ તું કોડિ વરીસ’	
પાંમ્યો રત્ન ને પોતો ઘેર	પ્રીછા ભોજરાજ પોતે પેર	૩૭
ન્યાય ચુકવ્યો તેડ-નું જે નાંમ	અમુલ્યક ટેંબો તેણું ઠાંમ	
ખોદિ ભુમી ભુપત્ય-ભાવીયું	સુભ સિંહાસન તિહાં આવીયું	૩૮
ચતુર હસ્ત-તણો વીસ્તાર	જડીત્ર પુતલી વીસ નેં ખાર	
સુભ કંચન વિશ્વકર્માઈ ઘડ્યું	હીરા રત્ન અમુલ્યક જડ્યું	૩૯
પંચ પીરોજી ઝલકેં પત્ર	ફરેં પંચદંડ-નું છત્ર	
જેવા-સરખી જુગતેં નત્ર	સોભા સ્વર્ગ-ની કોણુજ માત્ર	૪૦
જેહવી ચિંતામણી-જયોત	ઉઘોતકાર અતી ઉઘોત	
શોભા એહ-ની કોણુજ કલેં	નાંણું કારિમા દિપક ખલેં	૪૧
પંચ પરથાર સોના સુતલી	પદ્મની-સરખી છેં પુતલી	
ઇંદ્ર-અપસરા આલેં અંશ	કોહો-ને કર વીણા નેં વંશ	૪૨
કો-કર તાલ પખાજ મૃદંગ	એ સોભા સિંહાસન-સંગ	
હરખ્યો ભોજ હીમત મન ધરી	મંદીર લાવો મોહોટમ કરી	૪૩

દુહા : છપય

ભુપત્ય ભલેરો ભોજ, ખોજ ખરોખરી વાતેં

ગૌ-બ્રામણ-પ્રતીપાદ, જુગ-નાંણીતલ નતેં

કૌતક સભા-માં કોડ, હોડ વચન થીર થાયેં

કહેં કથા કવી તેહ, સવા લાખ સહેંજેં આપેં

અજર કર(રે?) જો આપતો,

દુણો અપાવેં ડંડ-માં

‘ખમણ-ભોજ’ તે-થી પડ્યું

નાંમ ભલું નવ ખંડ-માં

૪૪

આણ્યાં ગંગોદક-નીર, સુધ સિંહાસન કીધું

મેલા વીપ્ર સુજાણ, મુરત પુખ્યારક લીધુ

ગાંમ કરાવ્યું ભોજ્ય, શોભા કીધી વર વાસ

દીયાં દાંન બોહો લાખ, પંડીત સહુ પ્રીત્યે પાસ

પ્રદક્ષણા પ્રીતે કરી, આસન બેસે જાહેરે,

કહે સાંભલ, કૌતિક થયું, કહું સંભેચે તાહેરે ૪૫

હુહા

મહારાજ-રાજ લડ ભુપતિ,
આસન બેસે અધિપતિ
ઇંદુમતી એક પુતલી
બોલી વચન વીવેક-રયું
'રખે બેસો તમે, રાયણ
પ્રીછા-વિણ જો પગ ધરો
સાંભલ્યું કૌતિક કારમ્યું
પગ બેચી રાજ રહ્યો
'શા માટે' તું ના કહે'
વનીતા વાત કહો તર્યો
ઇંદુમતિ ઇંમ ઉચરે
ઇંદ્રરાય તે અધિપતિ
પુત્ર પરતાપીક પ્રગટયો
સુભ સામદ-સીરોમણી
સહોદર પરનારિ-નો
અવિદ્યા એકે નહી,
વસુધા વસ તેણે કરી
પાલ્યાં લાડ પરજા-તાણાં
અહુરણી અવની કરી
પરજા-માહિ પડાવીયું
પંચડંડ પ્રથવી-ઉપરે
આસન આપ્યું ઇંદ્રએ

ભોજસાહ સુભાણ
પુરણ પ્રીત પરમાણ ૪૬
ખત્રીસ-લક્ષણ જેહ
'સુંદર, રાયણ' તેહ ૪૭
આસન બેસો આજ
તો વણસે તુજ કાજ ૪૮
અચરિજ પાંખ્યા સર્વ
મેહલી મનનો ગર્વ ૪૯
મહિપત્ય કહે છે 'સુખ
જે હું પુછું તુજ' ૫૦
સાંભલ્ય લારે ભુપ
રાજસ-રુપે રુપ ૫૧
ધર્મધન માહાધીર
વડહથ વીકમ વીર ૫૨
ગૌ-બ્રાંમણ-પ્રતિપાલ
ખરી વાતનો ખ્યાલ ૫૩
કોટિ કાંમ શુભ કીધ
જસ લાખીણો લીધ ૫૪
સાકો ઠાંમોઠાંમ
પર-હુખ-લજન નાંમ ૫૫
જીતો જોર જગત
એક આણ્ય ફેરે છત્ર ૫૬

જુધિઠર-જેહવો	જગપતિ	રાજા સિંહાસન રુપ	
જસ જિત્યો છે	તેહ-નો	વિક્રમ ભારે ભુપ	૫૫
રાજ્ય કયું	શ્રીરામવત	અગીઆર સહસ્ર આ લોક	
અંત્યે	સ્વર્ગે સંચર્યો	શાંત પમાડિ શોક	૫૮
આસન ગયું	અવનિ-વિષે	ન્યાવટ સાથે નેહ	
લાવા લોજ તમે	લાવન્ધ્યું	આસન આધપત્ય એહ	૫૯
તે-સરખો	દાતા થશે	કરેં ઘણાં પર-કાંમ	
તે સિંહાસન	ખેંસસેં	પર-દુખ-લંજન નાંમ	૬૦
રખે રાયજી	પગ ધરો	ખેંકેં સુખ નહી થાય	
એહવું સાંલલી	ઉચર્યો	રુડો રંજીત રાય :	૬૧

‘કીરત કાને’	સાંલલી	સંખેચે સુલ રીત	
વિસ્તારી	તુમે કહો સું-ને	પુરણ પામું પ્રીત્ય	૬૨
કેહવો	નીરમલ નરપતિ	કેહવાં કિધાં કાંમ	
કેહવા	શલા પાંડિત મલ્યા	કેહવું ગુંભવંત ગાંમ	૬૩
કેહવી	ધટ-ઉપાશના	વીઘા કેહવી વિવેક	
કેહવું	જેર જસ જગત-માં	આપ કેંહેંવાણો એક	૬૪
જિત્યો	હોડય કિમ હુંસન્ધ્યું.	જિત્યા કિમ સાહ સુર	
અરી-ફલ-દલ	દહેંવટ કયું,	પુન્ય પરમારથ પુર	૬૫
તે કહો	પ્રીતે પુતલી	હુંશેં જોડું હાથ	
લોજરાય	ધમ બોલીયો	સાંલલતેં સહ સાથે	૬૬
‘તેહવાં	પ્રાક્રમ હું કરું	નીત્યે પુજું પાય	
યથારથ	કથા કહો’	રીજેં બોલ્યો રાય	૬૭

ચોપઝ

કહેં પુતલી :	લોજ, સુબણ	વીવધ પ્રકારેં સાલલ વાંણુ	
શ્રુટી	સકલ બ્રમાજી તણી	પંચાસ કોટિ પ્રથવી છેં ઘણી	૬૮

તેહ-માં ઉજેણી અનુપ	વીકમસેન-સરિખો છે ભુપ	
માહારાજ રાજેશ્વર ઘણો	સહોદર પરનારી-તણો	૬૬
નવતેરી નગરી વીસ્તાર	વસેં વાસ તિહા વર્ણુ અદાર	
પનર સહુઅ છે પ્રશ્નોતરી	એક લક્ષ અગ્નીહોતરી	૭૦
ખીજા અપરંપાર અનેક	વાડવ ખીજા વિવિધ વીવેક	
વસેં વીવહારીયા અલખ અતી	સહુઅ લખ તિહાં કોડાંપતિ	૭૧
છપન-ઉપર વાગેં નાદ	એકવા વીસ વેપારી વાદ	
શી કહું સોભા નથ જ તણી	રાજ-રિધ્ય અતીસેં ઘણી	૭૨
કરેં રાજ્ય પોતેં પરધાન	મહિપત્ય દે મંગણુ-નેં માન	
ઘડ-પાછલ ઘડીયાલાં ઘોર	દુખીયો આવી પાડેં સોર	૭૩
રાજા મહોલેંથી સાંભલેં	મન મનાવ્યેં સફલો પલેં	
એક સમેં જોંઠો છે રાય	ભર-પુરણુ છે સર્વ સભાય	૭૪
નાટક ચેટક કઉતક હોય	જૂઠી વાત ન ખોલેં કોય	
નાચેં અપછરા અપરંપાર	વાડવ વેદ કરેં ઉચાર	૭૫
જોશી જોસ ખોલેં મુજણુ	પંડીત ખેંઠા કેહે પુરાણુ	
ભાટ ભલેરા ગાઈ ગીત	પરમારથ-ઉપર ખહુ પ્રીત	૭૬
આરણુ ચતુરાઈ આલવેં	કવીત ભાસ અલેખેં આલવેં	
નાગડ નૌતમ ગાંનજ ગાય	પૂરાણુ જસ પ્રભાતેં થાય	૭૭
અનેક વાજાં વિવધ વાજાંત	સંગીત-સ્વર ઘણા ગાજાંત	
સાધુ-કેરો રાજા-નેં સંગ	ઘર-ઘર શીવ-પુજન-નાં લોંગ	૭૮
રાગ પંચમ પ્રભાતેં થાય	વૈશ્ણવ-જન હરી-કીરતન ગાય	
ઇંદ્રપુરી-થકી નહી નૂન્ય	જિહાં પરમારથ ઝાઝાં પુન્ય	૭૯

દુહા

વાટેં જતો વટેમારણુ	વણીક વેપારી-તાંન	
કાસી કરવત-કારણેં	મરવા-ઉપર મનં	૮૦
આગ્યો નગર ઉજેણીમાં	દીકું દીલ-વિલાસ	
અચીરીજ દિકું અતીઘણું	હરી રથો તે પાસ	૮૧

પંથી એક-નેં પુછીયું	‘કુણ ગાંમ આ ઠાંમ	
કોડ ધરી કહો મું-નેં	નરપત્ય-નું ર્યું નાંમ	૮૨
ઘડીયાલ ઘડ બાંધ્યાં ઘણાં	કોણ અર્થ-ર્યેં કાજ	
ચર્યા કહો આ દેશ-ની	જે રામ-તણાં છે રાજ્ય	૮૩
પંથી કહે, ‘પ્રીછેં નહી	માલવ-મુખ્ય મન-ધીર	
ગાંમ ઉજેણી અધીપતિ	વડકથ વીક્રમ વીર	૮૪
દુખીયો કો દીસે નહી	નહી પરમાણું પાપ	
અહર-નીશાઈ અધીપતિ	અરજ મુંણેં છેં આપ	૮૫
કો દુખીયો આવેં દેસ-માં	તે કરેં ઘડીઆલે નાદ	
રાજ તેડી રીઝ-થી	મુંણતાં શ્રવણે સાદ	૮૬
મન મનાવે તેહ-નું	એકવું વરત વીચેક	
સકલ શૂણ્ઠ બ્રમા-તણી	એકવો સરજ્યો એક	૮૭

આપઈ

એમ કહીને પંથી જાય	વલ્લિક-પુત્ર હરજ્યો મન-માહેં	
ઘડીયાલેં ઘા દીધા દસ-વીસ	રુદ્યા-સાયેં આંણીનેં રીસ	૮૮
સાચું કેં જુહું જે હશે	સંદેહ મન-નો નિશ્ચેં થશે	
વિક્રમસેન્ય મોટો માહારાજ	ગેંઠો ભુપ ભોજન-નેં કાજ	૮૯
એટલેં શ્રવણે સુરતા થઈ	ભોજન-ની વાત હતી તે રહી	
પાઠ્યા સેવક પંથી-પાસ	વણીક-પુત્ર-નેં તેજ્યો વાસ	૯૦
કોડ પસાઈ કરુણા કરી	હેત ઘણેરું મન-માં ધરી	
‘કિહાંથી આવ્યા, ર્યુંતુમ નામ	ર્યું ધારો છો કરવું કાંમ	૯૧
છેં સંપત્ય, મુખીઆ કેં દુખી	મન મુંકી કહો તે મુખી	
પ્રતીઉતર તેહ-નો દીણઈ	પછેં ભોજન ભાવેં કીણઈ	૯૨
એકવો પુછ્યો પ્રશ્ન વીચાર	એટલેં ગાલી આંસુ-ની ધાર	
ગદગદ કંઠેં દુખીયો થયો	ખીહીતેં ખીહીતેં બોલ જ કહો	૯૩
‘મોટાં છો મહિપત્ય માહારાજ	કરીઈ ભોજન-કેરાં કાજ	
પછેં વાત મુંણો અમ-તણી	કરમ-કથા અધ્યકી છેં ઘણી	૯૪

કરી ભોજન આવો એકાંત	તાર પછી લાણું મન-બ્રાંત'	
રાજા કહે', 'એ જુઠી વાંણ્ય	નીર ન લેવું નીચે' જાણ્ય	૯૫
ટાણું દુખ, મનાવું મન	તાર પછી તો જમરું અંન'	
દુખીયો કહે', 'સાંભલ્ય, માહારાજ	એ વાતે' તો મુઝને' લાજ	૯૬
સત્યવાદિ-દેહ-ને' કિમ દમું,	તમ સાનિધે' ભોજન હું જમું	
તાર પછી લાગીરું લેદ	લાગીસકો તો લાગજો વેદ'	૯૭
હરણ્યો મહીપત્ય પોતે' મન	પંથી-સાયે' કયું' ભોજન	
લવંગ એલચી ફેફલ પાન	કરી મુખવાસ યેઠા દેઇ માંન	૯૮
'કહે', ભાઈ, તાહરે' જે હોઈ દુખ	ઇશ્વર લાગર્યે' તાહરી ભુખ'	
પંથી બોલ્યો નાંમી સીસ:	કહે'તાં રાય ન કરર્યો રીસ	૯૯

અંદનાવતી નગરી અનુમાન	નગરસેઠ નીમલસા નાંમ	
કોટીધ્વજ વસે' તે ગાંમ	અલયચંદ્ર છે' મુઝ નાંમ	૧૦૦
નગરસેઠીયો અમારો બાપ	હું ભરભેવન આપોઆપ	
એક સમે' છે' ઉલટ-ભેર	નાગડ લાટ આવ્યા છે' ઘેર	૧૦૧
મલ્યા ભેટીને' દીધાં માંન	કીધાં ભોજન આખ્યાં બહુ પાંન	
તે પરતે બોલ્યો મુજ તાત	પૂછી વીવેકે' એક વાત	૧૦૨
'દેશ-દેશ ફરે' છો તમ્યો	તે માટે' પુછું છું અમ્યો	
મહારા તન-ને' એહવી હોઈ ભેડ	જે-માં નહી ખાંપણ ને' ખોડ	૧૦૩
અધીક રુપ અતીસે' ધન	જે ભેતાં પરસન થાઈ મન	
લક્ષણ-આગત્રી ગુણવંત ઘણી	એહવી કન્યા તનયા કુંજ-તાણી	૧૦૪
નાત્ય જાત્ય રુડું ઘરસુત્ર	કોહો લાલ, તીહાં પરણાવું પુત્ર	૧૦૫

હાહા

નાગડ કહે', 'નિર્મલ, સુંણો,	દીવ્ય દમલપુર ગાંમ	
દેવીસંગ રાજા વડો,	આણ્ય ફરે' તે ઠાંમ	૧૦૬
ભાનુસેઠ ભાવીક ભલો,	ભાનુમતી નીજ નાર	
હાહીતા નાંમે' દીકરી,	અરણ્ય પેલે' પાર	૧૦૭

ખાલા વરસ જ ખાર-ની,	ખત્રીસ-લક્ષણી બુધ્ય	
આસન-સેદ અધીક લહે,	સકલ કાંમ-માં મુધ્ય	૧૦૮
નાટક નવ રસ નીત્યે લણે,	જેવન-કેરે જોર	
ચતુરા ચાતુર દેશ-માં,	ચીતની તે ચીત-ચોર	૧૦૯

ચોપઈ

કરી વખાણુ શુંજીવંત તે ગયા	વાત-તણા મનોરથ થયા	
‘વખાણુ કરી નારિ જેહ-ને’	પુત્ર પરણાવું હું તેહ-ને’	૧૧૦
ઇંમ કહ્યું પીતાઇ વૃત	માસ-જમાસે પાંખ્યા મૃત	
પોઢો ભાર અમારેં ચીસ	ઇંમ કરતાં ગયા બહુ દીસ	૧૧૧

હું પ્રતીજ્ઞા મનમાં ધરું :	આ ભવ તે વનીતા-નેં વરું	
વણુદીકેં નારિ-રથું નેહ	ચાર વાર વીખાણી દેહ	૧૧૨
વરસ એક ગયું જાહરેં	મન વિચારું મેં તાહરેં	
માલ-ખજાનો હતો પાસ	વોહોર્યો બુધ્ય કરી બરાસ	૧૧૩
કસ્તુરી વોહોરી કેહિ કાડ	વાહાંણુ લગવ્યાં જુગતેં જોડ	
સર્વ માલ મંદિરથી લીધ	પરદેશેં પર્યાણુ જ કીધ	૧૧૪
ગરથ એકઠો કીધો ઘણો	ટંકા કાડ પંચાણું-તણો	
ચૌદ વાહાંણુ ચોખુટાં ધીર	નાંખ્યાં અરણુવ-કેરી તીર	૧૧૫
કાલા પાંણી-કેરો પાર	પોતેં આપ ગયો તે કાર	
છીખ્યાં વાહાણુ ઠેકાણું કાંમ	પુછયું સસરા-કેરૂં નાંમ	૧૧૬
પુરણ પ્રીત તે-સાથેં કરી	રહો ઘેર તેહ-નેં જઈ ઠરી	
નાત્ય જાત્ય નેં ગાંઠેં ગરથ	તે-થી સરેં મન-વાંછીત અરથ	૧૧૭
પુરણ તે-સાથેં થઈ પ્રીત	જેહવી રાજસ-ગુંજી-ની રીત્ય	
તે કન્યા તો દ્રષ્ટેં જોય	રહો સેઠ મનડા-માં મોહ્ય	૧૧૮
દીઠી ચતુરા ચતુર-સુજાંણુ	વાગું વૃહ જોરાવર બાંણુ	
‘કમે’ જો પામું કન્યાય	તો જનમ સકલ અમારો થાય’	૧૧૯

હિત દેખાડેં તેહ-નેં ઘણું મનં પલલે નાંહી કન્યા-તાણું
આખા દેશ-માં આત્રી વાત કાટીધવજ-ની વારુ ખ્યાત ૧૨૦

હહા

કસ્તુરી તોલા-તણે	મેં સત મેંસેં દામ	
સાત વાંહાંણુ એહવાં ભર્યાં	કાટી લક્ષ્મી કાંમ	૧૨૧
ટંકાં ખરચેં ત્રણ સત	મેં તોલા ખરાસ	
સાત વાંહાંણુ સંગેં ભર્યાં	મોટી સમરીધ પાસ	૧૨૨
નગરસેઠ મન-માં લહેં	‘જોયા સરખી જાત	
મન-વાંછીત થાઇ માહરું	જો કરું જામાત્ર’	૧૨૩
ઇછાવર કુંથરી વરેં	જો વર-સ્યું હોઇ વાહાલ	
સગન ખીજાં સ્યું કરેં	સસરા-નો શો આલ	૧૨૪

આપઘ

ગુણિકા એક ડાહી છેં ઘણી	તે મન-માંની કન્યા-તણી	
જીમ એક નેં જુજુવી દેહ	જેહવી પ્રીત દાહર નેં મેહ	૧૨૫
એ એહ-નું છેં એક સરીર	જીમ મછ-સંઘાયેં નીર	
જેહવી રવી કમલની રિત્ય	ગુણિકા-સાયેં એહવી પ્રીત્ય	૧૨૬
ખત્રીસ-લક્ષણી જુગતેં જડી	જેહવી વીર-ચીયે હાથે ઘડી	
એક માસ રહો તે દેશ	પણ સ્ત્રી-નું મન ન માન્યું લેશ	૧૨૭
સેઠેં હમ્મડું રાખ્યું હાથ	કરી પ્રીત ગુણિકા-નેં સાથ	
‘એ કન્યા વરાવેં મું-નેં	તો મન-વાંછીત આપું તુ-નેં’	૧૨૮
ગુણિકાઇ જોયો લય-લીન	જિમ જલ-નેં વશ હોયેં મીન	
‘એહ-નેં કાંઈક ધીરજ્ય દેઉં	ચૌદ વાંહાંણુ ખુચીને લેઉં	૧૨૯
સાંમ દાંમ નેં ભેદેં કરું	એહ-નું ધન હેતેં-થી હરું’	
એહવી હુંસ હમ્મડા-માં ધરી	પ્રીત પુરુષ-સંઘાયેં કરી	૧૩૦
‘ના સીત તુ ઠેકાણેં ઠેર	તુઝ-નેં પરણાવું રૂડી પેર’	

એમ કરી દિલાસો દીધ પછે ઉપાય તો તે-નો કીધ
નારિ-પાસે ગુણિકા ગઈ વાત પ્રીતે નારિ-ને કહી ૧૩૧

દુહા

‘વાંહાંણુવટી વેહેંવારીયો રહ્યો જે મંદિર-માંય
તેહ-ને ઈછા અતીઘણી પરણ્યા-નું મન થાય ૧૩૨
મન માને જે માનની તો દિલાસો દેઉં
નહી તો ફંદ રચું અમ્યો વાંહાંણુ ચતુરદશ લેઉં’ ૧૩૩
શામા કહે, ‘સહીયર, સુંણો એ ચતુરાર્થ આજ
પરીખ્યા જુયો પટંતરે કુટું કરીને કાજ ૧૩૪
આતુરી વસે ચીત-માં તો પરણું રહી પેર
નહીતર વાહણુ દયો વાહિને તે જાસ્યે પાછો ઘેર’ ૧૩૫
ગુણિકા કહે, ‘તુ-ને મેલવું વાહાણુવટી-નો પુત્ર
તમ-ને ગમે તો કરો સાચ દલાસો સુત્ર’ ૧૩૬
એકાંત્ય મેલ્યો અધીપતી નારી નરખ્યો તેહ
પરતાપિક દીઠો પુરુષ, દીવ્ય દેવાંસી દેહ ૧૩૭

ચોપઈ

કહે ગુણિકા, ‘સાંલલ્ય, રસેઠ કહું વાત કરો તે નેટ
સઘલી વીઘા તમમાં હોય તે જુવતી જુગતે-થી જોય ૧૩૮
ઉણમણ એક તમ-માંહે નથી(?) સ્ત્રીચરિત્ર-વીઘા તે નથી
તે વીઘા ભાવે-થી ભણો એ મોટો સંદેશો તમ-તણો ૧૩૯
એહ ચરિત્ર જો તમ-માં હશે તો તે કાંમ તમારું થસ્યે
શીખો શાસ્ત્ર પ્રીતે એ પેર પરણો પદમની રાખો ઘેર ૧૪૦
તે વિઘા નાવે તમ-પાસ તો પરણવા-ની મુંકો આશ
કાંમિનીઈ કહ્યું કર જોડ હા કહી સેઠે હાકી હોડ ૧૪૧
‘લલી વાત વીઘા એ ભણું શું સઘલા હું લેખે ગણું
પ્રીતે વેલતો આવો આસ જીતું હોડ હાકીને હાસ’ ૧૪૨

મુંથો માલ વાંણોતર-ને હાથ
'રહે'જ્યો, જલવજ્યો માંતરા

મુંમત બ'ધાણો તે નીસર્યો
ચિંતાતુર થયો મન-માંહે
મુંદર સાહસ, કૌમલ શરીર
કમલકુલ કર્મમાં જિમ
સરોવર-પાલ ગુંણસાગર ગામ
દુખ-રુપી અરણ્ય-માં પડ્યો

માગી શીખ સહોદર-સાથ
દશ દીવસ જવું જાતરા ' ૧૪૩

મુખ વેહે'વાર સર્વ વીસર્યો
એક જ્યોજન મુધી તે જાય ૧૪૪
દુખ-ની વાત ર્યું જાંણે વીર
કૌમલ કુંયર કરમાયો તિમ ૧૪૫
ખેંઠો સેઠ કરી તે ઠાંમ
એકે ઉપાય તેહ-ને નવિ જડ્યો ૧૪૬

હુહા

જલ ભરવા યુવતી તીકાં
લક્ષણવંતી ગુંણ-આગત્રી
પર-મનની પરીક્ષા કરે
દુખીયો દીઠો તેણીઈ
ઉભી રહી, આદર દીયો
'સાચ કહે' સલક્ષણાં
રુપે દિશો છો રાજવી
ચતુર જાત્ય ચીંતા કરે
નારી-કેરા નેહથી
સીવ-આજ્ઞા આચું કહો
પુરુષ કહે, 'મુંણ, પ્રેમદા
શ્રી-ચરિત્ર લણવા-તાણું
ધન અનરગલ છે અતિ
શ્રીચરિત્ર સોધું અમ્યો
સાંન કરી શાંમા વલી
તેહ-પાછળ હું પરવર્યો
ઉતારો અન્ય થાંનકે

આવી અચાંનક એક
વીનિતા ઘણો વીવેક ૧૪૭
પરખે પુરુષ પ્રમાણ
શામા સકલ-મુજાણ ૧૪૮
કરી મરકલો મુખ
ર્યું દેહે પ્રગટું છે દુખ ૧૪૯
ધન-રેખા કુલ-કર્મ
મુજ-આગલ કહો તે ભ્રમ ૧૫૦
આવ્યો છે એ આજ
મનથી મુકી લાજ' ૧૫૧
સાચા અક્ષર એહ
નારી-સાથે નેહ ૧૫૨
માલ-ખજાનો મોટ
ખરી એક મુજ-માં ખોટ' ૧૫૩
પ્રીત ધરી બહુ પેર
ગયો ગુંણવંતી-ને ઘેર ૧૫૪
પ્રીતે રાખો પાસ

એટલે એક કૌતુક થયું	દુખની જોડે હાસ	૧૫૫
મોહોલે મુંડી તે માનની	વનીતા જોળન-વેશ	
ઘણે દિવસે તેહ-નો ઘરઘણી	તે વેલાં આવ્યો દેશ	૧૫૬
આગતસ્વાગત અધકી કરી	નર નારી એકાંત	
રીસ કરી સંમા-પરે	ભાગી મનની ખાંત	૧૫૭
‘હું પરદેશે’ પરવર્યો	તેં કીધાં કૌતક કોડ	
તે નીત્યે ખખર મુઝ-નેં આવતી	ખરી તુઝ-માં ખોડ	૧૫૮
જર-વીઘા જાંણે ઘણું	પુરુષ-સ્થુ પ્રીત પ્રમાણ	
કોડ લોકે મુઝ-નેં કહ્યું	આમા, તુહ મુંજણ	૧૫૯
તે દુખે આવ્યો આહી	પુછવા કારણ વ્રત	
મુઝ-આગલ માને નહી	તો માનજે તાહરું મૃત	૧૬૦
માન્ય ખરું મુઝ-આગલે	કસ્તુત તાહરાં દીશ	
નહી તો તાહરું છેદસ્થું	કાલ્ય સવારે શીશ	૧૬૧

આપર્ષ

કાંમની, સાચું કહે તું આપ	કરું વાંક સર્વ તાહરો મારે	
સંમ-દુહાઈ ખાતે ખાયું	પાછો પ્રભાતે પરદેશે જાઉં	૧૬૨
મુઝ-આગલ ન માને નાર	ઠીક પ્રભાતે મારું ઠાર	
મુંકું જીવતી તુઝ-નેં આપ	પ્રહ્લહ્યાદિક મુઝ-ને પાપ	૧૬૩
ખે-માં સાચું જાંણું જેહ	તેહવું યોલ્ય તારુણી તેહ	
કહેયો વનિતા સત્ય વચન	તો તાહરું માહરું જાંણશે મન	૧૬૪
જુહી વાત કર્યો જે ફેક	તો જાંણર્યે નગરના લોક	
ફજેત થાશે દુખીયાં થર્યો	જોવન-વેશે જીવે-થી જર્યો	૧૬૫
કામિની કર જોડી કહે કથી	‘એ વાત તો મુઝ-માં નથી	
રદ વાત-સાચે શી રીત (?)	પરમેશ્વર-સાચે પ્રીત	૧૬૬
ધ્યાન ઇશ્વર-નું મન-માં ધરું	કુડો સંગ કીમેં નવી કરું	
તાહરેં માહરેં અધિકો નેહ	દેખી ન શકેં દોષી તેહ	૧૬૭

રાઠ કરાવા-નેં કરાણેં
તમ્મો કિમ માનો ડાહ્યા થઈ આજ
'કહો તેવા સમ ખાઉં તમ-સાથ
સ્રી-ચરિત્ર પ્રથવી-માં જે થયાં
કોટી-કોટી પ્રતિજ્ઞા કરી
'સાચું માનેં જીવસ્યો તમ્મો
ખોલી કાંમ્યની તેણી દીસ
સાચી હસ્યેં જે માહરી ટેવ
જે જુહુ હશેં મુઝ વૃત
કહી વાત સાચી દસ વીસ
અફીણીયા-નેં અધિકો ક્રોધ
મંદિર-વચેં એક મોટો થંભ
પ્રહાર કોરડા-કેરો કરી
મુંકું જીવતી એક જ રાત

ખાંધી વનીતા પોતેં વાસ
પોહોર એક થયો જાહરેં
ખોલાવી ક્રોધેં કાંમીની
સાચું ખોલ્ય જે હોય મુજાંજી
નારી કહેં, 'જખ મારે તું
માહરો જસ મહીમા છેં ઘણો
સાચું નવી ખોલી મુંદરી
એટલેં એક તો કૌતુક થયું

ખાહુ અવગુંજી ખોલેં ખારણે
કહેતાં મનમાં-આણો લાજ ૧૬૮
ઘાતું હોડેં અગ્નિ-માં હાથ'
કાંમીનીઈ કંથ-આગલ કહ્યાં ૧૬૯
તે ધણીઈ મનમાં નવિ ધરી
સમ ખાધેં નહી મુંકું અમ્મો' ૧૭૦
'તારેં હમણાં ખેદો સીસ
તો ઉગારસ્યેં મોટો માહાદેવ' ૧૭૧
તો ખેદો સીસ, હું પામું મૃત'
રજપુત-તણેં મન આવી રીસ ૧૭૨
ઉઠ્યો જોર કરીનેં જોધ
ખાંધી રીસ કરી તેં રંભ ૧૭૩
'સાચું ખોલ, રે તું મુંદરી
લેસ્યું પ્રાંજી તાહારો પ્રભાત' ૧૭૪

મંચક ઢાલી પોઢ્યો પાસ
ઉઠ્યો અફીણ-કારણ તાહરેં ૧૭૫
'જીવતી મુંકું છું જાંમની
પ્રભાતેં તજવા પડસ્યેં પ્રાણ' ૧૭૬
સાચી સતવંતી છું હું
ધંશ્વર ખેલી સાચા-તણો' ૧૭૭
અમલીઈ ફરી નીદ્રા કરી
પટંતરેંથી પુરુષે લહું ૧૭૮

હહા

નારી એક જ નાપીણી
લોલવેં જે નીતે ભાંમિની

કુડં-તણી કરનાર
આવી તેણેં ઠાર ૧૭૯

કરેં કપાટ ઉઘાડિયાં	ચીત વર્તે જમ-જેર	
પ્રાતેં જોંઠી પાસ તે	સાથ અંધારી ઘોર	૧૮૦
સાહીયર-સાથેં શનિ-શનિ	વારુ કીધી વાત	
‘કોલ ન પાલ્યો કાંમિની	થોડી રહિ હવેં સાથ	૧૮૧
વાટ જુઈ તીહાં વાયદો	વચન ન પડેં તે સાથ’	
નારી કહેં, ‘હું ર્યું કરું	પરવશ, સ્વાંમી સાથ’	૧૮૨
નાપણુ કહેં, ‘નારી, સુંણો	તાહરું વચન તો નય	
પણુ હું કરી આવી વાયદો	તે મીથ્યા નહી થાય	૧૮૩

ચોપન

હિતેં તુઝ-નેં છોડું હું	મુઝ-નેં બાંધી જા તીહાં તું	
ઘડી એક-માં આવો આજ	તો રહેંસેં આપણી લાજ	૧૮૪
છોડી બેંહન, બંધાણી આપ	જેજે એક-નાં પરઠ્યાં પાપ	
મહુસ્ત એક થયું જાહરેં	ઠાંકાર કંથ જાગ્યો તાહરેં	૧૮૫
અમલ ચઢાવ્યું પીધું નીર	ખુખારા ખાધાં, ધૂઢતા ધીર	
‘અરે શાંમા, કાંઈ સમઝણુ હોઈ	તો આ વેલાં નથી પાસે કોય	૧૮૬
સાચું બોલેં તો છોડું આજ	રહેંસેં તુઝ લાખીણી લાજ	
નહીતર તો વણખુટેં મરેં	જુટેં નહી દોટી ઉપાય જ કરેં	૧૮૭
નાપણુ તો નવી બોલેં બોલ	‘સાદ શાંભલતેં જસેં તોલ’	
સાદ કર્યા એકવા દશ-વીશ	ચઢી રાજવંશી-નેં રીસ	૧૮૮
‘બોલાવતાં નથી બોલતી	મન-તણો પરદો નથી બોલતી’	
ઝાલી દેશ નેં ખડગ કાઢિયું	નાશીકા ચ્યાર આંગુલ વાઢિયું	૧૮૯
રુધીર-ધાર ચાલી સાથ-માં	આખ્યું નાક નારી-કાથ-માં	
‘બાંધી ગાંઠ નેં બેંસી રહો	કસ્તુત કર્યાં તેવા સહો	૧૯૦
પોહોર પાછલી રહી છે નીશ	હવડાં નાક, સવારે શીશ’	
પરવશ અમલી ડાહ્યો દેહ	થયો નીદ્રાવશ પોહોઢો તેહ	૧૯૧
એટલેં આવી સ્ત્રી આપણી	બોલાવી નારી નાખીણી	
પ્રીતી સર્વ હકીગત પાર	‘નાક માડ વાહુ, મારો માર’.	૧૯૨

છોડી તે બંધાણી આપ
નાસીકા કર-માં નારી લેઈ જાય

પરમારથ-માં લાગું પાપ
આતુર ચરયા જોવા જાય ૧૯૩

પટંતરે પંથી જે પડ્યો
પ્રીછો નાપણુ-કેરી પેર
બોલી રીસ ચઢાવી ઘણી
ઉઠ્ય ઉઠ્ય, કિમ મુઠ રહ્યો
પટલ-ને ઘેર આવ્યો પુત્ર
નાલ-વધ કરવી તે સાથ
ઉઘે આકલો ઉઠ્યો તે નાથ
'નાંખ્ય છુટું' નારીઈ કહ્યું
નાંખ્યો પાછણો, નારી પડી
'નાસીકા છેદી પાપી તેં
હલ્યા આપું તુઝ-ઉપર મરું
આવ્યો નાપીક કરવા વાત
આગતસ્વાગત કરી હેત ઘણું
'અપરાધ થયો અજાણું' આજ

તે જોવા-કારણ પુરણ અડ્યો
સીધ ગઈ પોતા-નેં ઘેર ૧૯૪
'જગ્ય અઘોરી, માહર ધણી
આજ ઉલટ આપણું થયો ૧૯૫
સોભાવ્યાં બાધાં ઘરસુત્ર
લાવ્ય પાછણો, દેં મુઝ-હાથ' ૧૯૬
કાઠે લોટું ધસમસ ધાધ
'ખોટી થાયુ નવી જાઈ રહ્યું' ૧૯૭
'અરે અરે' કરે એક ઘડી
હવેં કિમ જીવાઈ મેં ૧૯૮
નાક-પાળી કીમ દેહુ ધરું'
છેહું નાક દીહું ઉતપાત ૧૯૯
પગેં લાગો નારી-તણેં
જાણુ કારીગરી-તું કાજ' ૨૦૦

હુહા

અગ્ની પાડી દીપ કર્યો
સાંધેં સાંધા મેલીયો
આંધી કરીનેં લોપરી
'જનમ-સુધી કરીસ ચાકરી
કરું લાખીણા લાડુઆ
નાકે ખોડ રતી રહેં નહીં

'ખોલેસ માં માહરો વાંક'
તતક્ષણ સાંધ્યું નાક ૨૦૧
અમૃત આપ્યો અહાર
તું હૃદયઝ-નો હાર ૨૦૨
કરું નિત્ય તાહરાં કાંમ
નરપતિયો માહર નાંમ' ૨૦૩

ચોપધ

સંતોષી રાખી સુંદરી
પટંતરે જે જોઠા ફરી

ગયો પંથી તે પાછો ફરી
ખીજ જોવા-કારણ સુંદરી ૨૦૪

રથણી રહી જવ ઘટ્ટીકા ચ્યાર . . . જાગ્યો લાંમની-નો ભરથાર
દાંતણ-પાંણી કાકે કીધ અમલ લાખીણાં મુખ-માં લીધ ર૦૫
પલંગ-ઉપર બેઠો ઠરી બોલાવી રીસે મુંદરી
'સાચું' બોલ ઉગમતેં દીસ નહીં તો હવડાં છેદું સીસ ર૦૬
પ્રથમ નાસીકા કીધિ તાજ્ય મુસ્તકનો વારો છે આજ.' ર૦૭

દુહા

લામની કહે, 'મુરખ, મુંણ મેટે મન-નો મરમ
કેહુ-નો લાંભેયો આવીયો લાંભીનિ-ચ્યું' ર્યો બ્રમ ર૦૮
ઇશ્વર વચ્ચ-માં આપણું આઘ પુરુષ જે જન
કહે તે દેખાડું પારખું જિમ માને તાહર મન' ર૦૯

ચોપઘ

કંથ-તણે મન કપટ જ વચ્ચું હુંઇયડા-માંથી આવ્યું હમું
'જેજ્યો મને રમાડેં એહ ડાહી સતી થવા-નેં તેહ ર૧૦
હું કીમ માનું ડાહિ આજ સ્ત્રી-ચરીત્ર કાંમીનિ-તું કાજ
જે એક રંડા માનું અમ્યો કહું તે વાત કરો છ તમ્યો ર૧૧
સતી સાચ તાહરું જો હસે છેદું નાક તે સાજું થશે
તો સાચું મન માનેં માહરેં તો લાજું પાય સતી તાહરેં ર૧૨
સાંભલ્ય વાત બોલી બેં કર્ણ ઘટ્ટીકા રાત્રી હજી બેં ત્રણ
કહે પરમેશ્વર-આગલ વાક સાજું કરચ્યેં તાહરું નાક ર૧૩
તો સાચી તું નેં જુઠાં અમ્યો કહો પરમેશ્વર-આગલ તમ્યો' ર૧૪

દુહા

નારિ કહે, 'મુંણ, નાહલા માહરેં સીર શ્રીનાથ
કુંણ મારી સકેં મુઝ-નેં કુંણ અડાડેં હાથ ર૧૫
તેં નાસિકા છેદન કરી પરકું ગાઠેં પાપ
સહજ-માં સાજું થશે કરચ્યેં ઇશ્વર આપ' ર૧૬

સવારે થયો સહજ-માં	સહજે ઉગ્યો સુર	
કંથે નેધ કાંમની	તો નારી-માં બહુ નુર	૨૧૭
‘માહરે’ હાથે મે’ છેદ્યું	કીધો અતિ ઉતપાત	
સાજું થયું એ સહજ-માં	મોટી વપરીત વાત	૨૧૮
પ્રદક્ષણા, પ્રીતે કરી	પાએ લાગ્યો પત્ય	
અચિરજ પાંચે અતિઘણું	નેધ શાંમા સત્ય	૨૧૯
‘હું અપરાધી તાહરો	રાંમા-આગલ રાંક	
કરગરી ખોલા પાથરું	ખીમા કરો મુઝ વાંક	૨૨૦

ચોપઘ

મુંદરી કહે, ‘એ સારું થયું	એહ-માં તે મારું શું ગયું	
ને તું ખેદત માહરું સીસ	ચોદત પાછું ઉગામતે દીસ	૨૨૧
જેહ-ને છે સત્ય-નો આધાર	તેહ-ને મન નહી ખીક લગાર	
ગયો કંથ ઉદર-કારણે	કાઠયો પંથી-ને ખારણે	૨૨૨

‘સ્ત્રી-ચરિત્ર તેએ હવાં હોય	જેહ-નો પાર ન પામે કોય	
જેહવી એક દેખાડી સાખ્ય	કહે તો એહવાં દેખાડું લાખ	૨૨૩
હાથા પંડિત લાયક બેશ	સ્ત્રી-ચરિત્ર તે ન લહે લેશ	
સેઠ કહે, ‘સમઝા છું અમ્યો	લલી પેર લણાવી તમ્યો	૨૨૪
માંગી સીખ વહેસે વલ્યો	વાહણ-વ્યાપારિ-માંહે મલ્યો	
માંનની-ને જઈ મલ્યો મીત્ર	‘સીખ્યો સર્વ ચતુરાઈ ચરીત્ર	૨૨૫
ઉણમ એહ-માં નથી કરી	સઘલી વાત માહરે દિલ વસી	૨૨૬

હહા

કુંચરી કોડાંપત્ય-તાણી	બોલ્યાં વાંણિ વીવેક	
‘લાખ વચન તે બોલની	કહું તુઝ અક્ષર એક	૨૨૭
કરે પારખું પ્રેમદા	કોકિલ ગુણિકા નાંમ	
તે વર-ને હું તો વરું	ખીજા-નું નહી કાંમ	૨૨૮

કંથ જુઈ એ માહરો	રાત્ન, સાહ કે' રંક	
તે અમો સીસ ચઢાવીઈ	સાચો અક્ષર અંક	૨૨૯
અવરનું કહ્યું તો નહી કરું	પ્રતીજ્ઞા ધરી એ પે'ર	
ગરજ હોઈ તરુણી-તણી	તો જાઓ ગુણિકા-ઘે'ર'	૨૩૦

વનીતા-પાસેં વેહવારીયો	આવ્યો તે વેલાં તરત	
‘સાચું કહેં સલક્ષણી	જે પુછું વાયક વરત	૨૩૧
કન્યા પરણવો જો તમ્યો	તો રહું નગર-મુખાર	
નારિ કહેં, ‘ત્રણ વાત કરો	તો પાંખો એ નાર	૨૩૨

ચોપઈ

પરનારી-તણો નહી રંગ	ચોરી-કેરો ન કરે સંગ	
જુઠું જે જન નવ જોલે જોલ	એ ત્રણ વાત-માં જેહ-નો તોલ	૨૩૩
એ ત્રણ વાના મન-માં ધરે	તે વર-ને એ વંનીતા વરે	
તમો વીદેશી છો કુલ કથી	‘પારખું તાહરું કીધું નથી	૨૩૪
રહો નગર-માંહેં ખટ માસ	કરું પરીક્ષા તારેં પાસ	
લખ્યાં કરો તમો એ સંચ-નાં	સાખ્ય જોલ પુરણ પંચ-નાં	૨૩૫
રાજદાર-સુધી ખત લખો	સાચી વાત ભાવેં તો લખો	
એ ત્રણ-માં હસ્યો અબાણ	તો ખોઈને જાસ્યો ચીદે વાંહણ	૨૩૬
વણપરણે કુચારા મરો	વાંણોતર મુલ-ખરીદી કરો	
લખો ખત નેં તતખર થાયો	નહિ તો ઘે'ર પોતા-નેં જાયો	૨૩૭
તાહરેં વલતો જોલ્યો સેઠ	વનીતા તો રુડી છે પણ વેઠ	
સાચી વાતેં સાંની રીસ	કહેં તો ખત કરી આપું વીસ	૨૩૮
આણ્યો કાગજ, લખીયાં પત્ર	સાખ્ય-મતાં સાંધેં તે તત્ર	
‘પારકુ ધન ને પારકી નાર	સ્વપન-માહે નહી વેવાર	૨૩૯
સ્ત્રીચરીત-તાણા જે ઠાઠ	લાણું સર્વ પુરાણેં પાઠ	
એ ત્રણ વાત-માં જુઠો થાયું	હારુ વહાણ, પાછો ઘે'ર જાયું	૨૪૦
લખ્યું દેશ જાણીતે હોય	ફરી ન જોલેં જો-માં કાય	

હાવ-ભાવ નરિ તે કરેં
એમ કરતાં માસ વીતા ચ્યાર

નીમેખ-માત્ર એ તો નવિ ઘરેં ૨૪૧
કરેં ઉપાય નમેંરી નાર ૨૪૨

દુહા

વણિક-પુત્ર વેંહવારિઓ
વાડી તીર સમુદ્ર-ની
પોહોર એક રહેં પાછલો
સમી સાએં સાયેં સહુ
ગુણીકા-નેં એક દીકરી
પુરુષ તે પરઠીયો (?)
મરડી બાંધે મોલીયું
બાંહેં બાજુબંધ બહેરબા
કેશ સોરંગી સીર પરેં
રઠ લાગેં કેા પુરુષ-નેં
વાંણવટી કૌતુક જુદું
આપ અન્ધ-થી ઉતર્યો
'જય જય કબળુ' કરી મલ્યા
કરી વાત વીનોદ-ની
'કુંભુ નથ્ર, કુંભુ નાંમ છે'
ઇહાં નીત્યેં આરું અમ્યો
'નાતબત કેા તમ-તણી
લેહણું છે ઇહાં કેા-કનેં
કાલ્ય આબ્યા આ દેશ-માં
પશ્ચિમ-દીશાઇ ઉતર્યો
શુકન સુભ અમ-નેં હસ્યેં,
સહેસી-વાલો કેા નથી

નિત્ય-નિત્ય રમવા જાય
સી કહું સોભાય ૨૪૩
પ્રીતેં રમવા પેંર
ઘણા હેત આવેં ઘેંર ૨૪૪
રુડી રાજસ-રુપ
જેહવો ભારે ભુપ ૨૪૫
પહેંરી અંગ અનર
સઘલી સોભા સાર ૨૪૬
જોવા-સરખી જાત
કામીનિ કુંભુ જ માત્ર ૨૪૭
કોડ પ્રકારેં કાંમ
આબ્યો તેણેં કાંમ ૨૪૮
ઉઠી બાંહેં બેહુ હાથ
સાહે-સમંધી-સાથ ૨૪૯
સ્યું આ દેશેં કાજ
રાજ તો દીઠા આજ' ૨૫૦
સુંદર માહરું નાંમ
મોહું તો તે કાંમ ૨૫૧
સાંભલી તાહરી ખ્યાત
કરવા આબ્યો વાત ૨૫૨
મલબું તમ-સ્યું હોય
અવર નહી દુજો કોય' ૨૫૩

ચોપમ

'લલેં કહ્યું તમે રુડી રીલ્ય'
રમ્યા સોગઠી રમલ્ય અનેક

પરસપરેં કીધી બહુ પ્રીલ્ય
વખાણુ વડેરાં વીવધ વીવેક ૨૫૪

પડી રાત્રી તે તતળર થયા	આપઆપણું ઉતારેં ગયા
રમત રમીનેં મંદિર જાય	આનંદ અંગ ખેં-નેં નવ્ય માય રૂપ
‘આવજ્યો નિત્ય માહરેં ખારણેં’	એકઠા લોજન-નેં કારણેં’
‘જે એવડું તમારું મન	તો આવીશ્યું એક જ દિન’ રૂપદ

શુંણીકાઈ મન કર્યો વીચાર	‘કરું ચરિત્ર અધિક અપાર
લેયું છેતરી સઘલાં વાંહાણુ	જે માહરી દેહ-માં છેં પ્રાણુ’ રૂપ૭
તેહ ગાંમ-નો રાજા ધણી	તેહ-શ્યું પ્રીત્ય શુંણીકા-નેં ઘણી
તેહ-ના ગાંમ-ની ચરચા કરેં	ડાટાં-સાટાં મન-માં ધરેં રૂપ૮
ચાર રત્ન અમુલીક કૈડ	જેતે ચોંતામણુ-સરખી જોડ
એક દિવસ માંનનીઈ માગ	જેથો લેવા-કેરો લાગ રૂપ૯
રાજ-સેજેં રમવા-નેં ગઇ	નરપત્ય-નેં મહાનીદ્રા થઇ
કાઢ્યાં આપ અગોચર રત્ન	ડાટ્યાં બાહાર જરૂરી જતન રૂ૧૦
નારી નીદ્રા થઇ જેટલેં	મહીપત્ય મન જાગ્યો તેટલેં
‘ઉપર આલ અગાસો હોય	તસ્કર-વીઠા કરી ગયું કોય’ રૂ૧૧
જેર કરી જાગી કાંમિની	વસ્ત્ર-વીસજન છેં જામિની
પહરેં વસ્ત્ર ખંખેરી અંગ	જુઈ રાજ સમીપેં સંગ રૂ૧૨
(વો)લાવી શુંણીકા-નેં ઘેંર	પછેં કરી તસ્કર-ની પેંર
પડો વજડાવ્યો બાધેં ગાંમ	મુંકી ચોટી ઠાંભોઠાંમ રૂ૧૩
‘હાજી કાજી સેવક સર્વ	પેંદા કરી આપો એ દ્રવ્ય
મંદિર સહુ-નો લુટી લેઉ	સુલીઈ સહુ સામંદ-નેં દેઉ’ રૂ૧૪
કરેં માસ-તણો વાયદો	પુછેં સહુ પુર-માં કાયદો
પોલે ચઉટે ઘડીએ ઘડી	ખેઠા જાસુસ રાજ-ના છડી રૂ૧૫

દુહા

કુચરી જે શુંણીકા-તણી	પુરુષ-રુપેં જે પેંચં
નીશા એક મુહુરત જતેં	આવી મીત્ર-નેં ઘેંર રૂ૧૬

‘આજ અમ્યો કામે’ રહ્યા	નાવ્યા વાડી-માંહે’	
માહુરું મન તમ-સ્યું અડ્યું	માટે’ આવ્યો આંહે’	૨૬૭
રમીઈ રમત સેત્રંજની	પ્રીત્યે’ બે’સો પાસ	
ઘડી ચ્યાર ઇહાં ચીત છે’	વલતા બસ્યું વાસં’	૨૬૮
આનંદ વીનોદ-કલોલ-સ્યું	વીતો એક જ પોહોર	
તે કુચર તતબર થયો	‘બચું ઠેકાણું ઠોર’	૨૬૯

ચોપદ

વલગો મીત્ર હુસે-થી હાથ	હુશીને’ બોલ્યો તે-સાથ	
‘સ્યું રણ-માં બે’કા છે તમ્યેં	રાતે’ નહી બવા દેચું અમ્યો	૨૭૦
સ્યું વાટ વનીતા ઘેર જુઈ	કે’ અરલક નાંહનાં ઘેર રઈ	
પરદેશી-ને’ જેહ-સ્યું પ્રીત્ય	તિહાં વાસો રહે’વા-ની રીત્ય’	૨૭૧
રાજી થઈને’ રાખ્યો ઘેર	કપટ-તણી નવ્ય પ્રીછે’ પેર	
સુભ માજમ સુંદર દીધ	લક્ષ સલામ કરીને’ લીધ	૨૭૨
તરતીબ તે તેબના-તણી	અહે’ કે’દ કાયા-માં ઘણી	
આલસ આવે’ મોટાં અંગ	પોહે’ જુજુઆ આપ પલંગ	૨૭૩
ભર નીદ્રા થયો બહરે’	તે રામા ઉઠી તાહરે’	
છોડ્યો બચકો કરી જતન	તેહ-માં બાંધ્યાં તે ચ્યાર રતન	૨૭૪
નાંખ્યાં ઠેકાણું તે ઠરી	બાંણું નહી કેા જતને’ કરી	
ચાકર પેસા બીજે’ બાર	ઘર-માં એક નમે’રી નાર	૨૭૫
પુરુષ-વેશ મુંકયો પરહરી	સુંદર તે તો થઈ સુંદરી	
સકુજ-માં સજ્યા છે’ સોલ	તરણીઈ આવ્યા મુખ તંબોલ	૨૭૬
બીલીફલ-આકારે’ ઉર	જુવતી-કેરું જોબન પુર	
ઝલકલ જ્યોત્ય, તેજ અપાર	કોટે’ અમુલ્યક એકાવલ હાર	૨૭૭
રમઝમ કરતી આવી ત્યાંહ	એકાંતે’ સેઠ સુતા ઘર-માંહે’	
ધંધોલીને જગાડ્યો ઘણી	‘પરહરો નીદ્રા, આ સી ઘણી	૨૭૮
થંદ ચકોરવત જોઈ રહ્યો	કાલો-ઘેલો તે થઈ ગયો	
‘તમે’ કુંણ કામે આવ્યાં આ ઠાંમ	અરધી રાત્ય અમ-સ્યું સ્યું કાંમ	૨૭૯

માહરી છે દેવાંસી દેહ પર-નારી-સાથે નહી નેહ
મેહે-થી મીત્ર માહરો જગસ્યે વેહેંવારભલા લોક-માં જસ્યે' ૨૮૦

હહા

“ સાહ-પુત્ર સમજે નહીં ઉલખે નહીં અજાણુ
જે-માટે તું ઇહાં આવિયો ધરીને પ્રીત પ્રમાણુ ૨૮૧
જ્ઞાતુચંદ્ર ભુપત્ય-સમે તાત અમારો તેહ
દુહિતા નાંમે ડહી ભલી નીમંલ-સુત-સ્યું નેહ ૨૮૨
પોડી હુ પલંગ પર સ્વપન સાચુ હોય
બોલી કોયક દેવાંગના અવર નહીં તે કોય ૨૮૨ અ.
“ સ્યું હુળ દે છે સાહ-ને કરો વીવા-ના કાજ
આલીધન આપ તુ આ વેલા-માં આજ ૨૮૩
પાંચ દિવસ-પુઠે પરણુજે તો પાંમે સુખ શરીર
કહ્યું કરે નહીં કાંમીની તો ખોશો નારી નીર” ૨૮૪
ઉલટ થયો એ સાંભલ્યે ન ગણી માઝીમ રાત્ય
આવી આલ્યેંધન-કારણે વીપરીત થઇ છે વાત ૨૮૫
તે દેવી-પરતાપથી મહુ નહીં મારગ કોયે
મેહેલી અંતરખ મોહાલ-માં અચરત અદકું હોયે’ ૨૮૫ અ.

ચોપઇ

કેંક ભર્યો નેં રૂડી રાત્ય જીવતીની સ્યું જાણું વાત
એક દિવસ મલી'તી ઘડી તે તો વાત વીસારે પડી ૨૮૬
જતી જોગી ચુકે છે આંક ગરીબ બાલક-નો શો વાંક
તે નારી-સ્યું કીધો નેહ ચુક્યો પોતા-નું ડહાપણુ દેહ ૨૮૭
જીજુ' કપટ ગુણકાઈ કર્યું દેઇ કલંક બાધું ધન હર્યું
તે ગુંણીકા-ની જે માત પાડી બુખ સેહેજે સાખ્યાત ૨૮૮
કરે રાવલે જુગતે જાણુ તે વેલાં ફરાવી આંણુ
“ માહરી કુંચરી-ને લેઈ ગયો તસ્કર ઠેહુ કો પેંદા થયો’ ૨૮૯

ગલી કુંચી નેં ઠામેં ઠામ
પ્રાતસકાલ થયો જાહેરેં
કચું રાવલેં જુગતેં જાણ્ય
તેહ-નેં ઘેર-થી ગુણીકા જડી
ગુણીકાઈ જઘ કીધો સોર
માહરા મન-માં એહવું અકેં
રાજાઈ તેહાવ્યો પાસ
એહવાં કાંમ તમે કિમ કરો
એહવું કામ કરતાં જો જત્ર
'રાજા તું ર્યું પુછેં છં જોગ
ગુણીકા કહેં,' એહ-નેં ધન ખરું
ખોલો ખજાનો એહ-ના કાંમ
વસ્તુ લાવ જુઈ જેટલેં
શુદ્ધાવ્યો ગરથ રાજા-નેં ઘણે

મુંકી ચોટી બાધેં ગાંમ
સ્થાંમા શોધ્ય જડી તાહરેં ૨૬૦
વેપારી લાવ્યો છં વાંહાણ
કલંક ચોરી તેહ-નેં ચઢી ૨૬૧
'ગુણીકા-નો જાર તે તાહરો ચોર
રતન આપણાં એહ-થી જડે' ૨૬૨
'વેપારી તુઝ-નેં શાખાસ
નારી પીયારી હેતે હરો ૨૬૩
તો પ્રથમ સીદ લખી આપ્યો પત્ર'
લોલો થયો તે માહરો લોગ' ૨૬૪
એ એકડું ચોરીનેં કચું
લખો માલ જે દેખો દાંમ' ૨૬૫
રતન હાથ આવ્યાં તેટલેં
દીકો માલ પોતા-તણો ૨૬૬

શ્લોક

કાકે સૌચં દ્યુતકારેષુ સત્યં
સર્વે ક્ષાંતિ સ્ત્રીષુ કામોપશાંત

ક્લીવે ધીર્ય મદ્યપે તત્ત્વર્ચીતા
રાજા મીત્રં કેન દ્રષ્ટં શ્રુતં વા ૨૬૭

ચોપઈ

રાજા મીત્ર ન દિકો કાપ
રતન આપ-મંદિર થાપીયાં
સુલી સોપવા માંડ્યો તેહ
મલી ખલક જોવા-નેં આપ
તે નવિ જાણેં કાંઈ મરમ
'સતવાદી તી સાહ સુજાણ
કાઠિ મુંકયો કબ જ ઘણેં
સાજુ વસ્ત્ર ન આપ્યું કચું
આવ્યા અણુ-વ-કેરેં પાર
'ખોલો માલ ખજાનો ગરથ

જુવતી-નેં વશ જે જન હોય
હવેં ડંડ વાંણીક-નેં આપીયાં ૨૬૮
દેવ-સરુપ દેવાંસી દેહ
આવ્યો કન્યા-કેરો બાપ ૨૬૯
તેહ-નેં વાલો ઇશ્વર-ધરમ
તેણેં ઉગાર્યો મુઝ પ્રાણ' ૩૦૦
'ના' વીશ દિશ હવેં અમ-તણેં
ખરચી નાંપી ખોટો વસુ ૩૦૧
મન-માંહેં વારું કરેં વીચાર
ન સર્યો માહરો એકેં અરથ ૩૦૨

વેદ જાણું હું વાસીઈ
પ્રાણે જઈ દેહ પ્રાણે કરું
સંભારું છું માહરાં વાંહાણુ
જાતો 'તો કરવા એ કાંમ
દીઠી સોભા ઘાયડ ઘણી
દીઠો સતવાદી સાખ્યાત
તમ દીઠે તે દુખડું ગયું
નીસપાપ થયો હું આપ
રાજ કરો તમો આ વાસીઈ
પ્રયાગ-મધ્યે પાડું પ્રાણુ
આ ભવ તો નવિ પોતી આસ

મુંકાવું કરવત કાસીઈ
ભારે દુખ રહેં કીમ ધરું' ૩૦૩
રુદ્યા કાટિ જઈ પ્રાણુ
આગ્યો નગર ઉજેણી-ગાંમ ૩૦૪
કીરત સાંભલી રાજ-તાણી
કહિ મેં રુદ્યા-કેરી વાત ૩૦૫
તમ દરસન-થી સુખડું થયું
છુટો પાંચ જનમ-નાં પાપ ૩૦૬
અમો કરવત-કાજ જાઉં કાસીઈ
માગું એ વનિતા નેં વાંહાણુ ૩૦૭
પેલા ભવ-નો પરહુ પાશ ૩૦૮

હુહો

પંથી-નેં રાજ કહેં
ખમણો ધન અપાવું તુ-નેં
પરણાવું રુડી પદમની
નગરસેઠ કહો તો કરું
કહો તો સેન્યા સજ કરું
ખાંધું તિહાં જઈ રાય-નેં
લાવું ગૂણિકા-નેં ગ્રહી
પરણાવું તે પ્રેમદા
ગોલ તું ભુધેં કરી
છશ્વર-આણુ નીચેં કરું
લેશ લાજ રખે કરો
હરસીધ્ય હજુરી આપણું

'તાહરું દુખ એ સહેંલ
રાખું માહરેં મહેંલ ૩૦૯
મન-ગમતાં હેયું માંન
કહો તો કરું પ્રધાંન ૩૧૦
પૂરું વાંહાણુ પ્રચંડ
તુ કહેં તો હેયું ડંડ ૩૧૧
તાહરેં પાય નમાવું શીસ
જો ગમેં શ્રીજીગદિશ ૩૧૨
જે કરવું હોઈ કાંમ
તો વીકમ માહરું નાંમ ૩૧૩
મન મુંકી કહો સુખ
તે કરસ્યેં તુઝ-નેં સુખ' ૩૧૪

ચોપમ

સુભ સાંભલી જોદ્યો દુખી
કહો તમો તે ન કરું આંક

'તુમ-વચનેં થયો હું સુખી
જોતાં સાચેં અમારો વાંક ૩૧૫

પ્રથમ લખી આપ્યું જેટલું
મેં જાણ્યું ચરીત્ર સીખ્યો લાખ
લણાવનારીઈ આપ્યો લેલ
પ્રીછું છું હું માકરો પ્રાણ
જેરાવરીયે લેલ ધરમુત્ર
વારંવાર કહું રથું કથી
એક કાંમ કરો જો તમ્યો
જીવતી-નેં જીતેં નહી કંચ
હરવેં નાર-નેં પાડિ હોડ
આઘો દેશ પુરાવેં સાખ્ય
વાંહાંણુ ગુંણીકા-નો ગરથ
હુંસ કરીનેં જો કો જાચ
મુંકી ઘો તે ગાંમ-નું નાંમ
સત્યવાદી-નેં દુખ કિમ દેયું
તમ-સરખો સતવાદી જાચ
તે દેસેં નહી તાહરી આંણ
મુઝ મુઝ એક જ જીવ જાચ
રાજા કહેં, ‘સી ચીંતા કરો
છેતરું કન્યા, છેતરું રાચ
આપું ધન સવાયું તું-નેં

ખાલી વાંહાંણુ અઠાવીસ લીધ
કપટેં છેતરવી છે નાર
ગોળર-કેરા ગોલા કર્યા
અઠાઇયાં-જેહવો આકાર
જો દેશ-સાથેં છે કાંમ

હહા

વાડિ એક-માં ઉતર્યો
‘કો આળ્યો પરદેશ-થી

ન પડ્યું કાંઈ તેહ-માં તેટલું
સમજ્યો નહી તેહ-માં હું રાખ ૩૧૬
લોલવીયો વનિતાઈ વેલ
માકરેં વાંકેં મેં ખોહાં વાંહાંણુ ૩૧૭
તો હું સાહુંકાર-નો નહી પુત્ર
અન્યા અધરમ કરવો નથી ૩૧૮
તો તો ધીરજ રાખું અમ્યો
તેહ-થી અરિત્ર અધિકું હોય ૩૧૯
તો પોચેં મન-વંછીત કાંડ -
જીપત્ય મન-થી ભાવેં ભાખ્ય ૩૨૦
તો તો સરે આપણો અરથ
જીંડી રાંડ કરેં અન્યાય ૩૨૧
તમો તમારેં વલગો કાંમ
પાંપ-ભાર માથેં કિમ લેયું ૩૨૨
દેં ઘાત તો અન્યા થાય
મુઝ-માટેં ખોશો કાં પ્રાણ ૩૨૩
તુમ હાણેં થાય તો ન અરંડાય
મુઝ-પુકેં મુખેં સંચરો ૩૨૪
તુઝ-નેં પરણાવું એ કન્યાય
તો જાંણજો તું વિક્રમ મુંનેં’ ૩૨૫

કરેં પંથ સવારે સીધ્ય
જેહવું માંણસ તેહવો વેંવાર ૩૨૬
પાંચ લાખ પુરણ તે ભર્યા
ભયાં અલેખેં અપરંપાર ૩૨૭
છીખ્યાં વાંહાંણુ જઈ તેણેં કાંમ ૩૨૮

માનવ-સરીખો છે નહી	છે કેા ડાહો દેવ	
મલીયે તેને માન-સુ	કરીયે સુડી સેવ' ૩૨૯ અ.	
કિરત લોક કોડ કહે	સાચું માનુ વરત	
સાથે' સામદ તેડીયા	મલવા ચાલ્યા તરત ૩૩૦.	
કાજ કોટવાલ અમીર અતી	રાજ ને' પરધાન	
વાંહાંણવટી-ને' જઈ મલ્યા	દીધાં ઝાઝાં માંન ૩૩૧	
ઉઠી અતી આદર કર્યો	સિહાસન સુભ-સાર	
તિહાં જઈ બેઠાં રાજજી	સનમુખ સહુ સરદાર ૩૩૨	
ખખર પુછી એક-એક-ની	દેશ-દેશ-ની વાત	
આનંદ સહુ-ને' ઉપનો	લીલા ખુબી ખ્યાત ૩૩૩	
ગાંન-કાજ ગુંણીકા ગઈ	તેડી પોતા-ની તાય	
રામાઈ રાજ-આગલે'	કરી દેખ્યાલ્યો નાય ૩૩૪	
સરપાવ આપ્યો સેઠ-ને'	અથ અરખી એક	
ઉપરે' અમુલ્યક પાંમરી	જાંણી વાંણ્ય વિવેક ૩૩૫	
ઉઠે' જિમ આદર કરી	બે'સારે' થાહી બાંહે'	
ગયો સેઠ તે એકલો	આપે' ડેરા-માંહે' ૩૩૬	
રુપા-કેરી થાલ-માં	આપે બંદરી પાંન	
ઉપર પાંચ ગોલા ધર્યા	મહિપત્ય-આગલ માન ૩૩૭	
ખીજ સામદ સાથ છે	ચારે' ચતુર વીવેક	
તેહ-ના મુખ-આગલ મુંકીયું	વસ્ત્ર ને' ગોલો એક ૩૩૮	
બે' આખ્યાં પરધાન-ને	અચરજ પાંમ્યા સરવ	
'ગોલા છે' ગોખર-તણા	નથી એહ-માં કાંઈ દ્રવ્ય ૩૩૯	
અમુલ્યક વસ્ત્ર આપીયાં	તે તો છે' વેંવાર	
ગાર-તણા ગોલા કરો	અચરત એક અપાર' ૩૪૦	

ચોપદ

પ્રધાન બોલ્યો વાયક નેટ 'સાંલલ્ય, વાંણવટી તું સેઠ
વસ્ત્ર આખ્યાં તે ખુબી ખ્યાલ પણુ ગોખર-ગોલા-માં શો માલ' ૩૪૧

વે'વારી કહે', 'સાંલસ્ય, લાઇ
જેહ-ની ગાઠે' હોઇ જેહ
માહરે' પુછ જો હાથ-માં
પર-મુલક જોવા આવીયા
ઉક્યા સહુ આંણીને' નેહ
પરસપરે' પ્રીધી ગહુ પ્રીત્ય
ગયા સહુ પોતા-ને' વાસ
માગી સીખ ગઇ જાહરે'
સલામ કરી ચડાવ્યું ત્રીસ
સહુ-સહુ-ને' મંદિર ગયાં

પરદેશી-ને' સી વડાઇ
તાજમ તેહ-ને' કરચે' તેહ ૩૪૨
તે' દેખાડી સહુ સાથ-માં
ગરથ-માંહે' ગોલા લાવીયા' ૩૪૩
'અમારે' મન અમુલિક એહુ'
રાજ-સોલા-ની જેહવી રીત ૩૪૪
શુભિકા ગેંઠી તેહ-ને' પાસ
આપે' વચ્ચ ગોલો તાહરે' ૩૪૫
ગઇ ઘેર આથમતે' દીશ
મન-માંહે' ચીંતાતુર થયાં ૩૪૬

હુહા

ગોલો લાગો ગોગર-તણો
તેહ-માંથી પછે' નીકળ્યાં
આંમલા-પ્રમાંણે' પોદું અતી
તોલ તરતીણે' તેવડાં
પચવીસ પુરાં રાય-ને'
પાંચ-પાંચ જણ ચ્યાર-ને'
ળીજે' દીવશે નચ-નો
'અરસપરસ મલ્યા અતી
ઉઠો તવ આદર કરી
ડગલાં દશ ચોલાવા ગયો

દેઇ અતીસે' આંચ
મોતી અમુલ્યક પાંચ ૩૪૭
ઉજવલ જાલ્ય અમુલ્ય
સઘલાં છે' સમતુલ્ય ૩૪૮
દીઠાં દશ પરધાન
પાંચ્યા મન-થી માંન ૩૪૯
સેઠ સમીપે જાય
આનંદ અંગ ન માય ૩૫૦
સુંખો ગોલો હાથ
સેઠ જાંણીને' સાથ ૩૫૧

ચોપઇ

સહુ-કો સહુ-તા મન-માં લહે'
'સાહુકાર કો દેવ-સરુપ
લલે' આવ્યો જો આપણે' ગાંમ
સાહુસીક સતવાહી હોય

એકએક-આગલ જૈ કહે'
કે' કો નગર-કેરો ભુપ ૩૫૨
જે સુંપે' તે કરીઇ કાંમ
એહ-ને' રખે દુલો કાંય' ૩૫૩

ગુણીકા કાલી-ઘેલી થઈ	અમુલીક મોતી ભેઠને રહી
એક દિવસ-માં વારજ સાત	આવે નીત્ય વખાણે વાત ૩૫૪
કરે ચરિત્ર દેખાડે હેત	તન મન ધન સર્વ સમેત
પરદુખ-ભંજન વીક્રમ વીર	ચુકે નહી મન દ્રઢતા ધીર ૩૫૫
સત્યવાદિ ગુણવંતો ધણો	સહોદર પરનારિ-તણો
પરદુખ-ભંજન-ને કારણે	ખાંધું કાંમ કરે ખારણે ૩૫૬

એક દિવસ છે ગુણિકા પાસ	હેત-પ્રીતે કરે છે હાસ
‘એક ગોસો ભે આપો મુને’	સ્ત્રી-ચરિત્ર લણાવું તુ-ને ૩૫૭
મુઝ-જેવી લણાવણહાર	સરણ નથી ખાધે સંસાર
તુઝ-માં સઘલી વીઘા મોટ	સ્ત્રી-ચરિત્ર-તણી છે ખોટ ૩૫૮
આગલ અરથ છે એહ-નો ધણો	હું અધ્યાસુ તે વીઘા-તણો ૩૫૯

દુહા

સેઠ કહે, ‘મુંણ, મુંદરી	પુરણ કંઘૂં પવિત્ર
પુરુષ-ચરીત્ર પુરણ લણ્યો	તો સ્યું કરુ સ્ત્રી-ચરિત્ર ૩૬૦
પ્રતાપ પુરુષચરિત્ર-નો	અનમી મોટો આંક
સ્ત્રી-ચરિત્ર-નો ચારો કશો	જેહ બચ્ચારું રાંકે ૩૬૧
સમુદ્ર-આગલ ખાળડું	તેતર-ઉપર ખાજ
તીમ નર-આગલ નારી-ચરિત્ર	તે આવે કુંણ કાજ ૩૬૨
સીહ-આગલ સીયાલ જમ	વેદ-આગલ જમ લેદ
નર-આગલ નારી-ચરીત્ર	કરી સકે સ્યું ખેદ ૩૬૩
નાંખી દે નારી-ચરિત્ર-ને	આવે અર્થ સ્યે કાંમ
પુરુષ-ચરિત્ર ઇહાં પરવરે	જાંણે ખાધું ગાંમ ૩૬૪

ચોપાઇ

‘પુરુષ-ચરિત્ર મોટું’ કહે રાય	‘બલવજે તાહરા મન-માહે’
નારીચરિત્ર-નું કહે નારી નામ	‘ખીજી અરથ શે આવે કામ ૩૬૫

‘ઐ વાતે’ લખ્યાં કીજીંઈ કોલ સાત પરીયા-નો દીજીંઈ ’
તેહ વાત-ની સાખ્યો કરી ઉપર મોહર રાજ-ની ધરી ૩૬૬
સાચવેં સહુ પોતા-ના સંચ આલ ન દે કો તેહ-માં પંચ
આપઆપણી વીઘા જે હોઈ તેહ-માં હરવી ન સકેં કાય ૩૬૭

ગુંણીકા કહે, ‘સાંભલ્ય, માહારાજ કરતાં વાત આવે’ છે લાજ
જે-ની પાસે જીવતી નહીં જોડ ખરૂં કલંક તે-માંથે ખોડ’ ૩૬૮
સેઠ કહે, ‘સાંભલ્ય, સુંદરી તું જો ડેરા-માંહેં ફરી’ ૩૬૮અ.
મંદિર ગુંણીકા જીંઈ જાહરેં ઝાક-ઝમાલ દીકું તાહરેં
ચ્યાર મંદિર નેં ચ્યારજ નાર જેહવી પદમની-નો અવતાર ૩૬૯
સોલ વરસ સરખી સુલ-રુપ ભાંભીની કો લલપણુ-નો ભુપ
કોટી-કોટી આલુપણુ ધર્યાં રતન અમુલ્યક હીરેં જહ્યાં ૩૭૦
જેહવી ઈંદ્ર-તણી અપછરા મોહની મદ-ભરી મછરા
સાક્ષાતકાર કો દેવી દાંમ લજ પાંમેં રતીપતિ કાંમ ૩૭૧
મુકી માંન પછેં આવી ખાહાર ‘ધન ધન, સેઠ, તાહરો અવતાર
અહંકાર તમ-નેં નાર્યો-તણો પણ સ્ત્રીચરીત્ર-નો મહિમા ઘણો’ ૩૭૨
‘જખ મારેં’ છેં તરુણી તું પુરુષ-ચરીત્ર વખાણું હું’
લખ્યા લેખ પરંણુ બહુ પેંર પાડિ હોડ ગુંણીકા ગઈ ઘેંર ૩૭૩
ચ્યારેં કારિમી છેં કાંમીનિ જેહવી ભુતલ નહીં ભાંભીનિ
ગુંણીકા જાંણું એહ-ની નાર ભોલવાંણી છેં, પહ્યો મન ભાર ૩૭૪
‘ચરિત્ર દેખાડું અપરંમપાર ઉતારું એહ-નો અહંકાર
કલંક ચઢાવું પુર પ્રમાણુ ખૂંચી લેયું વ્યાપારી-વાહાણુ’ ૩૭૫

દુહા

આવ્યા વેહેપારી નગર-ના દેખાડેં લલી લાલ્ય
‘વસ્તુ વોહોરો તેં લાવીંઈ જેહ ગમે તે જાલ્ય ૩૭૬
કાંઈક દયો કસ્તુરિકા મેંહેંકત દયો ખરાસ’
‘સોદો હોય જો સાંમટો તો પ્રીત્યે આવજ્યો પાસ’ ૩૭૭

ગયા દલાલ શુંણીકા-કને	કરેં વધાઇ વખાંણ	
‘કસ્તુરી-બરાસ-નાં	વેચ્ય હવેં તું વાંઢાંણ	૩૭૮
બરીદાર મર્યો બરો	મોહ-માગ્યાં દ્યો મુલ	
ખુસ રાજઈ બપ કરો(?)	દ્યો મુકતાદલ અમુદ્ય	૩૭૯
લાગ્ય ભલું તુઝ ભાંભિની	મર્યો છેં હવેં જોગ	
અજર હવેં જો કરેં	તો તાહરા ભોગ	૩૮૦

ચોપઝ

શુંણીકા કહેં, ‘નહી વેચું અમ્યો	ઘેર ખેંઠા સહુ રહેંજ્યો તમ્યો	
તેડવા આવું તો આવજ્યો	કુંણ કહેં છેં ડાહ્યા ધજ્યો’	૩૮૧
રીસ કરી તે જાય દલાલ	‘અપાવસું ખીજ-નો માલ’	
વીચાર કરેં તે શુંણીકાય	‘માહરી કુંણ દલાલી ખાય’	૩૮૨
છાંની આવી સેઠ જ પાસ	કરેં હેત ઘણા-થી હાસ્ય	
‘સાત વાંહણ કસ્તુરી કાઢ	સાત બરાસ-તણી છેં જોડ	૩૮૩
હેત-પ્રીતે’ અમે દીજઈ	માહરા સંમ સવેં લીજઈ’	
તાહરેં વેંપારિ ખડખડ હસ્યો	‘નારી-સાથેં સોદો કસ્યો’	૩૮૪
વેંપાર-ની ર્યું જાંણો રીત્ય	પરપુરુપ-સાથેં કરો જૈ પ્રીત’	
શુંણીકા કહેં, ‘ચ્યા ખોલો ખોલ	ભારે મુલ અમારાં તોલ	૩૮૫
ખાયું કે’ લાલ સવાયો ખાયું	ફરીયાદ એ વાતેં નવી જાયું	
લખ્યાં ઘણાં તે વાતેં કરું	પરીક્ષા સઘલી હમઠેં ધરું’	૩૮૬
બ્યાપારી કહેં ઉપદેશ	‘બરાસ-કસ્તુરી-સાટેં મું લેશ’	
હથી નાર ખોલી તે જાંણ્ય	‘ગોલા-નાં ભરી આપો વાંઢાંણ	૩૮૭
ચોદ વાંઢાંણ એ ગોલા ભરો	માહરા મંદિર-માં જમનેં ધરો	
બરાસ-કસ્તુરી આપું અમ્યો	ખુસાલ થૈ તે દ્યોનેં તમ્યો’	૩૮૮
‘સાંભલ્ય કાંમીની કહું છું કથી	એ ગોલા-માં ગરથ જ નથી	
ગોખર-ગોલા-માં નહી માલ	એ વાત-માં પડો નહી ખ્યાલ	૩૮૯
તું જાંણેં કાંઈ એહ-માં ગરથ	એ વાતેં સરેં નહી તુઝ અરથ	
મુરખ-સાથેં મેલ નહી મલેં	ઘેર જઈ પડેં તું ગલેં	૩૯૦

સમંધ કરું નહી શામા-સાથ ગોલા નવી સોપુ તાહરે હાથ' ૩૯૧

દુહા

વનિતા કહે, 'સુંણ, વાંહણવટી	ફરી બોલેં જે ફેક	
સહેર-વચેં સુલી ચઢેં	દેખેં બાધા લોક	૩૯૨
ગોલા લયું ગોબર-તણા	છાંણાં-સાટેં છેક	
લાખ વરાં લખી આપીઈ	વચ-માં ઈશ્વર એક'	૩૯૩
લખ્યાં કરાવ્યાં લોક-માં	'ફરી બોલેં જે ફાલ	
ચઢેં સહેર-માં શુલીઈ	ખોચે ગરથ ને માલ'	૩૯૪
કસ્તુરી-બરાસ-ની	પ્રથમ આંણી મોટ	
તાર-પછી ગોલા-તણી	પુરણ ભરાવી પોઠ	૩૯૫
ગોલા નાંખ્યાં શુલીકા-ઘરેં	જુઈ સહેર સહુ સાથ	
લાગી જોયા ભાંમિની	હધડેં લીધા હાથ	૩૯૬
કઠાંમ-કેરું શુખડું	સસરો વૈધ જ હોય	
ચોર-કેરી, માવડી	મોહ ઢાંકીનેં રોય	૩૯૭
સહેર સકલ વાતો કરેં	ટોલેં ટોલાં બેઠ	
'વાહી લીધા વેંવારીઈ	માલ તે કોઠાંકોઠ'	૩૯૮
રાંડ રોઈ સદી નહી	સરેં નહી એકેં અરથ	
'જાંણુ થાઈ જે રાવલે	તો ખોહું જીવ નેં ગરથ	૩૯૯
ઉપાય એક એહવો કરુ	ચરીત્ર. રમાડું આજ	
કલંક ચઢાવું કાંમીનિ	લોપાવું એહ-ની લાજ	૪૦૦
પુરુષ-ચરિત્ર એણેં કર્યું	તે જાંણેં માહરું મન	
તિમ વીધા માહરી કેલવું	જીવતિ જેવું જનન'	૪૦૧

ચોપમ

રીસ-તણી વીસારી રીત્ય	પાછી માંડિ બમણી પ્રીત્ય	
જાન્ય મેંહલ-માં મનસા ધરેં	નાટારંભ નૃત્ય જ કરેં	૪૦૨

ચાર સેઠાણી સેઠ જ તણી
સુતાર-ને' વશ હમ પુતલી
સહીયરપણુ-નો કીધો સંગ
'તું કહે' તારે' જમીઈ અન
ચારે' વશ કરી લય-લીન
હેત દેખાડી બોલી બોલ
'જે તમ્મો રાખો માહરી માંમ
એક પુરુષ જે લાવુ અમ્મો
તો સાચી સહીયર માહરી
'અરે ભુંડી, મેં કિમ થાશે' કાજ
તુઝ-ને' તો કિમ ના કહે'વાય
તે વાત-ની પ્રતીજ્ઞા કરી

બેઠા છે કાજ એક દીસ
હરખે' તાલી દીધી હાથ
'વાણવટી-ને' નારી એક
તેહ-ને' હાથ કરી મેં ઘણી
એક દિવસ તે આગલ ધરું
ભાંમીનિ ભોગવીને આવલ્યો
તે ઠેકાણે' તો પાંમી માંન
તેહ-ને' પણ એ રીત્યે' કહ્યું
કર્યાં દોટિયા લખ્ય વખાણ
તેહ-ને' વચન દેશને' ગઈ
તેહ-ને' પણ કીધો પ્રતીબોધ
ખાંત કરી લગાલ્યો ખ્યાલ
તેહ-ને' પણ ઉપજાવ્યો નેહ
કરી વાયદો પ્રીછિ પેંર

કીધી પ્રીત્ય અલેખે' ઘણી
કીધી વશ તીમ શામા સુતલી ૪૦૩
સુપુ તંન મંન ચારે અંગ
તાહરી સાથે' ઘંધાણું મન' ૪૦૪
હમ જલ-ને' વશ હોઈ મીન
લીધા ચાર જણી-ના કાલ ૪૦૫
હું કહું તે કરો એક કાંમ
તેહ-ને' રાત્ર રમાડો તમ્મો ૪૦૬
હું જનમ-જનમ દાસી તાહરી'
રહસ્યે' માહરી તે કિમ લાજ ૪૦૭
કેયક દિવસે' કરસ્યું ઉપાય'
હરખી હમ્મઝ-માં સુંદરી ૪૦૮

શુંણીકાઈ નામ્યું જઈ સીસ
બોલી સુલ વાંણી તે-સાથ ૪૦૯
પદમની-થી વડો વીવેક
તે-આગલ સ્તુત કીધી તુમ-તણી ૪૧૦
સફલ જનમ તમારો કરું
મોતી દસ-વીસેક લાવલ્યો' ૪૧૧
ગઈ જિહાં બેઠા છે પરધાન
વખાણ સાંભલી મનહું થયું ૪૧૨
ત્રેહ વેદ વગાલ્યાં બાણ
અમીન-તણે' પાસે' જ રહી ૪૧૩
'કાંમ તમારું કરો તે જ્ઞેધ'
'કાંમીની ગઈ જિહાં છે' કોટવાલ ૪૧૪
પરવશ કીધો તે-નો દેહ
ગઈ શુંણિકા પોતા-ને' ઘેર ૪૧૫

ખીજે દિવસ થયો બહારે તરુણી ડેરે ગઈ ત્યાહરે
હેત-પ્રીત-થી વલગી ગલે 'વચન આપણું ક્યારે પલે' ૪૧૬

હાલ

કર જોડી કાંમીની કહે 'માન્યું માહરું મન
કાલ્ય તેડીને લાવજ્યો છે એકાદશી-નો દન ૪૧૭
અમારો સેઠ ઉછવ કરે કાલે વાડિ-માંહ
સુંદરી-સાંહમું જુઈ નહી ના'વે મોહલ-ને માંહ ૪૧૮
તેડી લાવો તેહ-ને જોહ-ને અમ-રથું કોડ
રાત્ય રમાડું રંગ-માં હાર-જીત્ય-ની હોડ' ૪૧૯
એમ ચતુરા ચ્યાર-ને કર્યો થાપ એકાંત્ય
કોહો કોહો-ની કહે નહી લાગી નહી મન-ખાંત્ય ૪૨૦
રાત્ય પડી છે રીઝ-માં ઉછવ માંડયો આપ
ગઈ ગુંણીકા પછે તેડવા જીહાં રચ્યો છે ઠાઠ(પ?) ૪૨૧

ચોપધ

એ વાત તો તેહ-ને સહેલ જુજુઆ માનગીયો-ના મહેલ
એક ઘડી-ને અંતર થઈ પ્રથક-પ્રથક તેડીને ગઈ ૪૨૨
દ્રષ્ટે જે જુવતી-ને જોય મુરછાંગત રહે મન મોહય
લાંમીની કહે, 'લલે આવ્યા તમ્યો હેત-પ્રીતે તેડાવ્યા અમ્યો ૪૨૩
ભુખ્યા હો તો ભોજન જમો રમત્ય એક સોગઠાં-ની રમો
પછે રમજો રંગે રાત્ય પોચાડું મંદિર પરલાત્ય ૪૨૪
રમત્ય રમતાં હારું અમ્યો સણુગાર સોલે લેલ્યો તમ્યો
તમ્યો હારો તો કરો સલામ મુલ-ખરીદી કરું શુલામ' ૪૨૫
નાંખી ભુરકી મોહ-ની તરત બોલ બોલીને કીધિ સસ્ત
હાથ-અક્ષર લખાવ્યાં પત્ર ચ્યાર પુરુષ ચ્યાર રામા જત્ર ૪૨૬
માંડી રમત્ય પાસા ચોપાટ એક-એક વખાણું વાટ
વીકમસેન્ય-તણાં જન હોય તેહ-ને જીતી ન સકે કાય ૪૨૭

જેહ-નેં આગીયા-નું બલ પુર
તેહ-તણાં ચરીત જ કલેં
પોહોર એક બે રમતાં થયા
વસ આલુષણ ખુંચી લીધ
નીશા પોહોર રહી જાહરેં
‘એટ-મધ્ય ઠેકાણું ઠાંમ

હરસીધ જેહ-નેં હેજરાહજુર
તેશ્રષ્ટ બ્રહ્મા-ની-માંનવ્ય મલેં ૪૨૮
‘હાર્યા’ મુખ પોતા-નેં કહ્યા
ખાંધીનેં ચોહો મેખાં કીધ ૪૨૯
બેંસાર્યા હોડી-માં તાહરેં
ઘો કારાગહ તેણે ગાંમ’ ૪૩૦

તે વેલાં એક કૌતુક હોય
શુંણીકા રાજ-પાસેં જાય
‘કહું તુઝ-નેં એક અંકાર
કરે જે વાંહણ-તણો વ્યાપાર
વ્યાપાર તે શુંણીકા-નો કરેં
બાધા સહેર-નો લીધો દ્રવ્ય
દીવાંત તાહરો દાઢી જાય
આજ બન્યો તમારો દાયો
નીચે ચ્યારેં છે ઘર-માંય’
ચતુરાવચન માંન્યું છે ચેંત
એકાદશી-નો ઉછવ થાય
મહિપત્ય બોલ્યા મરડી મુખ
‘રાત્ર મધ્ય ઘણેરી ચોર
અપલક્ષણ ઘણું તુમ ઘેર
પવિત્ર જાય કરો પાખંડ
તાહરેં બોલ્યો સેઠ મુજાંણ
અમ ઘર અવશુંણ એકે ન હોય
રાજ કહે’, ‘લખ્યાં તે કરો
શીવ-સાનિધેં લખીયો લેખ
, અન્યા દેખું તો દંડ જ દેયું

તે તો અન્ય ન જાણેં કોય
વીવધ પેર વધાઈ ખાય ૪૩૧
સાહકાર એક દેખાડું ચોર
તેહ-નેં ઘેર ચતુરા છે ચ્યાર ૪૩૨
દ્રવ્ય લોક રડાં-નો હરેં
લુટ્યા લોક વ્યાપારી સર્વ ૪૩૩
વ્યાપારી સ્ત્રી-સાથેં ચ્યારેં ખાય
નવિ માંનો તો જોવા જાયો ૪૩૪
ઉઠેં રાજ તતખર થાય
પરવરીયો તે વેલાં પંથ ૪૩૫
આવ્યો તિહાં નગર-નો રાય
દાવો-સાથ ધરીનેં દુખ ૪૩૬
તુઝ ડેરા-માં માહરો ચોર
પ્રીછયો સર્વ તમારી પેર ૪૩૭
મોટાં માણસ-નેં શો ડંડ’
‘એવડી સ્ત્રી અમ-ઉપર આંણ ૪૩૮
કાં માહું બોલો તમો મોહય’
અહંકાર એવડો તે શો ધરો’ ૪૩૯
વાર ન લાગી પલક જ એક
વાંહાંણ માલ ખુંચીને લેયું’ ૪૪૦

કહે, 'સાંભલ્ય, રે રાય
કાવીતરું ન હોઈ મુઝ ઘેર
રાજા કહે, 'સુંપું તુઝ રાજ્ય
તે પંચે' પ્રમાણુજ કર્યું
હેરા જોયા વ્યાપારી તણા
પર માણસ નહી કે ત્યાંહ
'કરો છો જુઠા પાખંડ
કર જોડીને' રાજા રહો
હાહાકાર નગર-માં થયો
વાહાણુવટીઈ વીચ્યારું મન

એ સાચો કહો ઉપાય
તાહરી સી કરવી તો પેર' ૪૪૧
કરું દેશ અમારો તાજ્ય'
સાખ્ય સાહ-ની ધારણુ ધયું' ૪૪૨
ખોલતાં નવી રાખી મણા
કરવો પડ્યો વીચ્યાર મન-માંહ ૪૪૩
શો તમારો ઘટે' છં ડંડ'
પ્રતીઉતર તેહ-નો નવિ થયો ૪૪૪
રાજા હારી ઉલો રહો
'આ નગરી-નો એ રાજન' ૪૪૫

દુહા

અમ્યો દંડ શો દીજીઈ
દીવો કરો એક દેવ-ને'

પર-મુલકી પર-ગાંમ
સાય શીવ-ને' ઠાંમ' ૪૪૬

ઘત-નું ભરીયું કેડીયું
પેંઠા એકલો પુરપતિ
સહુ નગર જુગતે' જુઈ
દીવા-થી છુટો દેશપતિ
વીર હકાર્યો આગીયો
મુંકયો અંતરિય તીહાં જઈ

દીધો દીપક વાદ
દીધો સીવ-પરસાદ ૪૪૭
નગર એહ-ના લોક
સમીયો સઘલો શોક ૪૪૮
ખાંધી દીધો રાય
અરણુવ-ખાડી-માંહે' ૪૪૯

ચોપઇ

હેરા-માં પેંઠા ઠાહરા
'એ અઘટતું કીધું કાજ
ઠાહુ ડેહરૂ સીવ-નુ હોય
અચીરજ પાંમ્યા સર્વે' લોક
'સાચા સાહા-ને જુઠા કહો
પાંચે' પાટિ (?) કેરી નાર

વીલાપ એહવા લોકે કર્યા
કીહાં ગયા મહીપત માહારાજ' ૪૫૦
મુનુસ નાંમ ન દીહુ કોય
કલંક ચઢાવ્યું એહ-ને' ફાક ૪૫૦અ.
તેણે કોપ સીવજી-નો થયો'
કલ્યાંત કરે તીમ રૂઈ ઠારોઠાર ૪૫૧

‘કેણે’ માર્યા, કેણે’ હર્યા’
 ‘આપણુ દેખતાં પેઠા રાય’
 ‘સાહુ અતવાદી’ આદ્યું નામ
 પેલા ચ્યાર રાખ્યા આંચ-માં
 બોલ્યો એ જ્યોયો મહાધીર
 તમારાં કેત ભોગવસ્યો તમ્યો
 ચ્યાર દિવસે ચતુરદશી-નો જોગ
 રાખ્યા એમ અગોચર હાંમ

પુત્રી જે નગરસેઠ જ તણી
 પ્રાકેમ એક-નાં અપરમપાર

વીલાપ એકવા લોકે કર્યા
 તે અલોપ તતખીણ-માં થાય’ ૪૫૨
 લાગે ખાગ ખાધું તેહ-ને’ ગાંમ
 મુંખ્યો રાય તેહ-ને’ પાંચમા ૪૫૩
 ‘તમ-ને’ બોલસ્યું અરણુવ-નીર
 ઉઠે’ દ્રહ બેલીન્યું અમ્યો ૪૫૪
 આપીસ્યું ભવાંની-ભોગ’
 કાંચ ન જાણે એક-નું નાંમ ૪૫૫

જેહ-માં ચાતુરી છે’ અતીથણી
 કર્યો તેહ તણે વીચ્યાર ૪૫૬

દુહા

એક દિવસ તે વાંહાંણુવટી
 ‘જાયું ગોકરણું’ જાતરા
 કરી કાંમીની કારમી
 આભુષણુ અતી એભતાં
 વસે’ છડાં વીવહારીયો
 તેહ-તણે’ મંદિર ગયા
 ‘જગત જાય છે’ જાતરા
 મન અમારું તે થયું
 જુવતી જે’ જોગાંનપણું
 સાથે’ તેડી નવી સંકું
 રતન એક ઘડા જેવડું
 માટે’ તમ જે’ આપીયું
 નગરસેઠ કેહે’, ‘સાહુ, મુંણ
 માનની મુંડે મુઝ ઘરે’

આપ વીચ્યારે’ મન
 તીહાં થાયે’ દશ દન’ ૪૫૭
 પુરુષ-તણે પ્રમાણુ
 શીહ-લંકી મુજાણુ ૪૫૮
 કન્યા-કેરો ખાપ
 વાહાંણુ-વેપારી આપ ૪૫૯
 પુરણુ ધરીને’ પ્રીત્ય
 રુકું કરવા રીત્ય ૪૬૦
 અમ્યો પારકે’ દેશ
 લાગ ન દેખુ લેશ ૪૬૧
 જ્યાંહાં ત્યાંહાં નવી મુંપાય
 ઘોને’ આજાય’ ૪૬૨
 ભલે’ આચ્યા આ હાંમ
 કરો તમારાં કાંમ’ ૪૬૩

મુંકી શાંભા સેઠ-ઘરે	ગયા જાતરા-કાજ	
તીહાં કૌતુક ર્યું નીપનું	રાજ સહુનું રાજ	૪૬૪
કન્યા વસ જ તેરની	રાંમા રૂપ-નીધાન	
સુંખ્યાં સેઠાણી તેહ-ને	દેઇ ઝાઝાં માન	૪૬૫
અધીક હેતે રાંમા રહી	કુંચરી-ના મંદિર-માંહ	
એટલે રમવા-કારણે	શુંણીકા આવી ત્યાંહ	૪૬૬
દીઠી રંભા રુઅડી	જેહવી વાડી-ની વેલ	
હાસ્ય-વીનોદ હેતે રમે	કરે રંગ-ની રેલ	૪૬૭
શુંણીકા ગરવ મુંકી રહી	જોઇ અતી રૂઝાં અંગ	
મન મેલાવ્યું માનની	રામા-સાથે રંગ	૪૬૮

ચોપઝ

કોટી પ્રકારે કીધી પ્રીત	રાજમારગ-ની જેહવી રીત	
એકએક-વીના તે મરે	‘સહીયર, સહીયર’ મોઢે કરે	૪૬૯
અધીક હેત દેખાડ્યાં ઠાઠ	દીવસ એમ વીતા છે આઠ	
શુંણીકા આવી લાગી પાગ્ય	‘માશું એક જરૂરી જાગ્ય	૪૭૦
સાચી પ્રીત હોય મુઝ-પેર	તો લોજન-કાજ્ય આવો મુઝ ઘેર’	
કેહે સેઠાણી નરમલ નાર	‘રેહે નહી એ વાતે વેવાર	૪૭૧
અધીક જાત શુણકા-માં અડે	કલંક માહરે માથે ચઢે	
તમ લોક-નો નહી વિશ્વાસ	પ્રીત કરાવી નાખે પાસ	૪૭૨
જાયે વાંહાણુવટી-નુ તોલ	જાયે માહારા ણાપ-નો ખોલ	
માટે મન વીચારો તમો	એ કામ કંમ કરીએ અમો’	૪૭૨ અ
શુંણીકા તો હઠ લેઇને રહી	ફરી ફરીને તે જક કહી	
જુવતી જોડી જોડી હાથ	‘વનંતા સઘઅર સાલલ વાત	૪૭૩
આ સાહ-પુત્રી જમાંતી કરે	તો અર્થ તાહરો કાંઈ સરે	
જેહવી જીહાં લીધ આપ-માં	તેહવી સુપે મંદીર-માં	૪૭૩ અ
પરઠે સમસ્યા ઇ તે પેર	તો હુ આવુ તાહારે ઘેર’	
સાહ-ખેટી કહે ‘સાંલથ્ય જેન	ઝાઝાં સ્યાં કરે છે ચેન	૪૭૪

કદાચિત્તે જો રાખેં તને' તો તારો વર વસ્યેં મને'
 'તાહરેં હાંમે' જસ્યું અમ્યો જો એક રાત્રી-માં મસ્યો તમ્યો' ૪૭૪અ
 'મોકલી માંનની કપટે' ઘણેં એક રાત્ર વેરેં શુંણીકા-તણેં
 જીમ વેરેં આવ્યા હોઈ દેવ કરી સર્વથા એહવી સેવ ૪૭૫

૬૬।

એટલે વેરેં શુંણીકા-તણેં આવ્યો જોશી જુહાર
 લાવ્યો ભેટ લાવેં કરી એક અમુલક હાર ૪૭૬

ગ્રાપક

અબ્ર-માં હોઈ ઇંદુ જીમ તેણેં તરુણી દીઠી તીમ
 તેણે પુછી લીધો પાર ઉલખી વાંહણવટી-ની નાર ૪૭૭
 'તાહરેં માહરેં સાચી મીત્ર હોય તો કાંઈ રમાણ્ય ચરીત્ર
 વલી આપુ લાખેણી લાંહાંણ જનમજનમ-નો થાઉં વેચાંણ' ૪૭૮
 સંતોસી બેંસાર્યો ખાર ગઈ એકલી ઘર-માં નાર
 હાર દેખાણ્યો હેતે કરી જોતાં આંખ્ય સહુ-ની ઠરી ૪૭૯
 સેઠાંણી કહે 'રુડો હાર મુલ કરાવો ભારોભાર'
 તારેં શુંણીકાઈ નામ્યું શીશ 'વાત કરતે નવિ કરસ્યો રીસ' ૪૮૦
 કરો પ્રતીજ્ઞા જોહ-ની તમ્યો મુલ હાર-નું કહિઈ અમ્યો
 વલસ્યેં વનીતા એક જ વાર તેહ પેરેં કરી દ્યો હાર' ૪૮૧
 ભોલવી તે ભાગી મન-બ્રાંત્ય તેણ્યો જોર આપેં એકાંત્ય
 રહિ શુંણિકા આપોપેં દુર કરાં બેંહુ-નેં હેતે હજુર ૪૮૨
 'કીહાં-ચી હાર લાવ્યા છો કંમ સાચું કહો-નેં માહરા સંમ'
 'તસ્કર-વીઘા રાત્યેં રમું(કરું?) દેખુ દ્રવ્ય તેહ-નો હું હર ૪૮૩
 આપુ છું નિત્ય એહ-નેં હાથ સંગ કરું છું શુંણીકા-સાથ
 ચેંતવું તેહ-નેં મારું હાંમ લેઈ સકેં નહીં કો માહરું નામ' ૪૮૪
 લીધો પાર તેહ-નો અંકાર 'અંડાલ જાત્ય દિસેં છે' ચોર
 તસ્કર મારેં પાતીક જાય મુખ સાતા તે સહુ-નેં થાય' ૪૮૫

કેક-થકી નિદ્રાવશ કીધ
ચેતાડી માર્યો તે ધીર
માલીઈ-થી અલોપ જ થયો
વનીતા-વેષ તણને વલ્યો
કાંમ કયું તે પોતે કહ્યું
એ આગીયા-તાણું જે કાંમ

પ્રાતુસ્કાલે ગુણીકા જુઈ
એકે વાત ન સુઝી પેર
'વીપરીત થઈ આપણું વાત
જાર એક જુવતી લેઈ ગયો
તે નારીઈ હાથ જ ઘસ્યા
એટલે જતારા પુરણ કરી
'નગરસેઠ એ પુન્ય તાહરું
ગયો બાપ બેટી-ને પાસ
સાસરવાસો આપણુ કીજીઈ
એકે નવી સુઝે તિહાં બોલ
આલપ'પાલ તાતે નીરખીયું
'જળાપ દીધા-નો ર્યો કાંમ
ગદગદ-કંઠ થયો તે દીશ
'જીવ-જીહાંન માહરાં ઘરનાર
સી પુત્રી માંણસ માહરાં
અમ્યો અપરાધી તાહરા રાંક
હીન દિન બહુ બોલ જ કહ્યા
જીત્યું બાધું સઘણું ગાંમ

બાંધ્યા'તા અરણુવ-માં પાંચ
માંડયા બોલવા અરણુવ-નીર

કર-માંહે-થી પાલી લીધ
નાંખ્યો ઉકે અરણુવ-નીર ૪૮૬
પાછો પુરુષ થૈને ગયો
સેઠ પોતાના-ને જૈ મલ્યો ૪૮૭
સાંભલતાં-માં સિતલ થયું
શ્રી-નાંમરુપ ધરું જે નાંમ ૪૮૮

ઠાણું કામ દેખીને રઈ
આવી સેઠ-પુત્રી-ને ઘેર ૪૮૯
થયો અતીસે મહા ઉતપાત
અન્યાય આપણું સીર થયો' ૪૯૦
વનીતા-બોલ મન-માંહે વસ્યા
આવ્યો સાહ તે પાછો ફરી ૪૯૧
મોકલ્યો ઘેર માંણસ માહરું'
'સુંદર તુઝ-ને છે સાબાસ ૪૯૨
કંથ-ઘેર કાંમીની દીજીઈ'
બોહ્યું તરણી આપે તોલ ૪૯૩
પુત્રી-નું કારણ પરખીયું
બોટા કહેર્યે બાધું ગાંમ' ૪૯૪
આવી બોલે મુંકયું શીશ
માલ-ખજાનો ને વ્યાપાર ૪૯૫
એ સર્વે વેચાણુ તાહરાં
પડયો સમુદ્રવત માહરો વાંક' ૪૯૬
દાતા પુરુષ-ને આવી દયા
પરમારથી પડાવ્યું નાંમ ૪૯૭

દેવા માંડી અદકી આંચ
મુંકી માંન ને ઘૂડતા ધીર ૪૯૮

‘જે કહો તે અમ્યો ડીજીઈ
 હવારો પરમેશ્વર-પ્રીત્ય
 લખી આખ્યાં પાંનાં પત્ર
 સાખી શ્રી-મુરજ-ને’ કર્યા
 પડી નીશા આપે’ જાહેર
 થયું નગર બાધા-માં જાંણ
 વધાવ્યા મોતી જાહેર
 ‘અમ્યો અજાંણ જુઠા છું આલ
 રાજપાટ એહનું શુંજી ગાંમ
 આવ્યા હવતા આપોઆપ
 કહે’ સેઠ ‘કાં દુખીયા થાયો
 ખાયો પીયો ને’ ખુબી કરો
 સદુ સદુ-ને’ પોચાડયા હાંમ

આવ્યો પાસ નગર-નો રાજ
 ‘ખીમા અપરાધ અમારો કરો
 મેહુલાં-માંથી આવ્યા ચ્યાર
 સણગાર ઉતાર્યા તણ્યાં રુપ
 અચિરીજ દીકું અધિકું આજ

હુહી

‘કુડ કયું’ શે’ કારણે’
 ક્રીયા દેશ-ના અધીપતી
 વીકમસેન-થી વડાં
 અમ-ને’ ઉલખાવો તમ્યો
 ઈંદ્ર અવતાર આપે’ ધર્યો
 કે’ હરિચંદ કે’ બલ દુયો
 ભાવ ભક્ત દિડી ઘણી
 પ્રગટ નામ પોતે’ કયું

હવત-દાંન અમ-ને’ દીજીઈ
 જાંણી અમ-ને’ રંક જ રીત્ય’ ૪૯૯
 ધરધર વાદ તરુણી-ર્યું તત્ર
 અહંકાર સદુ-કો-ના પરહર્યા ૫૦૦
 સીવ-દેહરે’ મુંકયા તાહરે’
 થે’થે’ર વરયું કટ્યાણ ૫૦૧
 કહ્યું વચન તેણે’ તાહરે’
 આ સર્વ વાંહાંણવટી-નાં માલ ૫૦૨
 સેર અંન આપે’ તો કાંમ
 એ પુન્યવંત-તણો પરતાપ’ ૫૦૩
 સદુ સદુ-કો-ને’ મંદીર જાયો
 પ્રજા-પુત્ર-માંહે’ પરવરો’ ૫૦૪
 શુંજી દેશ્યો છે’ બાધે’ ગાંમ
 ધરતો મન-માંહે’ બહુ લાજ ૫૦૫
 પુત્ર કરીને’ બાંહે’ ધરો’
 થયા પુરુષ જે નીરમલ નાર ૫૦૬
 દીઠા પુરુષ કો ભારે ભુપ
 બોલ્યો તવ નગર-નો રાજ ૫૦૭

હત્યા નેટ નરેશ
 પરવરીયા પરદેશ ૫૦૮
 કરતા દિશો છો કાંમ
 જે રાજ-તણું છે’ નાંમ ૫૦૯
 કે’ અનુન કે’ કરણ
 છો કો અસરણ-સરણ’ ૫૧૦
 મેહુલ્યો અતી અહંકાર
 સાંભલતે’ સંસાર ૫૧૧

ચોપઠ

‘અતીસુંદર ઉજેણી-રુપ
પાલેં લાડ જે પરબ-તણાં
વાંહાણ-પુત્ર આળ્યો એક મુખી
થયું સેવક-ને જુગતેં જાણ
તેણે કહ્યું બેઠો મુઝ વાત
કન્યા વખાણી તાહરેં ગાંમ
એહ-નો તાત તો સ્વર્ગેં ગયો
પરણ્યા-ઉપર પ્રીત-પ્રમાણ
આળ્યો દેશ તમારેં તેહ
વીવા તો નારિ-ને હાથ
લાવ ધરી ભક્તિ-માં ભલ્યો
સ્ત્રી-ચરિત્ર દેખાડી દીધ
સુલી દેતાંતા એહ-ને
આળ્યો આવરદા બલીયું થયું
“પરણાણું પદમની અરથ
એહ-નું મન ન માન્યું અતી
માહરો માલ નેં માહરાં વાંહાણ
તે ગુણીકા-નેં દંડ જ દેયું
એ વાતેં માહરું દુખ જ જશેં
એહ-નું દુખ સુંણી આવીયો
સ્ત્રી-ચરિત્ર મનાવ્યાં માંન
પરદુખ-ભંજન-નેં કારણેં

ઈંદ્ર-પુત્ર વીકમ ભડ ભુપ
આવેં માંણસ દુખીયાં ઘણાં ૫૧૨
દાવાદલ-થી અધીકા દુખી
પુછયું તેહ-નેં પ્રીત-પ્રમાણ ૫૧૩
વીવા વખાણ કરી તે જ્યાત
નગરસેઠ-ઘેર સુંદર નામ ૫૧૪
મન-માં હરખ અધુરો રહ્યો
બરાસકસ્તુરી-ભરીયાં વાંહાણ ૫૧૫
નારી-ઉપર જેહ-નેં નેહ
તે વેચાણી ગુણિકા-સાથ ૫૧૬
માંનની-નેં દ્રવ્ય આપી મલ્યો
માલ છેતરી પુચ્છી લીધ ૫૧૭
સેઠેં ઉગાર્યો તેહ-નેં
મુઝ-નેં દુખ માંડીનેં કહ્યું ૫૧૮
તેહ-થી બમણો આપું ગરથ”
‘તાહરું ધન ન લેયું રતી ૫૧૯
પરણું સુંદર નાર સુળાણ
માલ છેતરી તેહ-નો લેયું ૫૨૦
સો પ્રકારેં શાતા થયેં”
પર-કાજેં વાંહાણ લાવીયો ૫૨૧
કરી હલવી જિમ પીપલ-પાંન
આળ્યો દેશ તાહરેં બારણેં” ૫૨૨

હુહા

પાએ લાળ્યો પુરપતિ
ધન જે આ નગર-નેં

‘ધન ધન માહરો દેશ
દીઠા નીરમલ નરેશ ૫૨૩

જયજયકાર જશ હુયો
કાંને કીરત જેહ-ની
નગરસેઠ નેં નરપતી
કન્યા-ની કંકાતરી
હીરા સમુદ્ર-ખેટ-ના
સેટ કરેં તે ભુખ-નેં
પાંચ લક્ષ તો પીલાં મણી
રક્ત મણી શાંમ મણી
સાથેં જે સામંદ હતો
તરુણી ત્રણ પરણાવીયો
પ્રથમ પુત્રો પ્રધાન-ની
તરુણી ત્રીણ શેઠ-ની
લોક મલ્યા છેં લક્ષધા
શુભિલા-નેં દેં સુલીધ
આંણી તે ઉભી કરી
ખરવાહન એહ-નેં કરો
કર જોડી કહેં કાંમીનિ
સુખ દીધું છેં સરવ-નેં
મેં ચરીત્ર મોટું કયું
નહી તો દરસન કીહાં-થકી
પ્રસન થયા પ્રથવીપતિ
સરવ માલ સમરપીયો

જયકારેં જયકાર
તે આવ્યા આ ઠાર' ૫૨૪
પુરપતી-નો પરધાન
દેધનેં ઝાઝાં માંન ૫૨૫
નીલ મણી નવ લાખ
સ્વપને નહી જે સાખ્ય ૫૨૬
સ્વેત મણી લખ સાત
વીસ લક્ષ-સુ વાત ૫૨૭
વેપારીયા-નો તાંન
માંણી મનાવ્યું મન ૫૨૮
રીજો ખીણ રાય
ચતુરા ફડી લાય ૫૨૮ અ
કરેં અરજ 'સુંણ રાય
હથકું ટાકું થાય' ૫૨૯
'મુંડો એહ-નું સીસ
સુલી લો આ દીસ' ૫૩૦
'આવ્યા વીકમરાય
મુઝ-નેં દુખ કીમ થાય ૫૩૧
તો ઇહાં આવ્યા ભુપ
રઠીયાલું રાજસ-રુપ ૫૩૨
કરુણા તેહ-નેં દીધ
સરપાવ સવાયો દીધ ૫૩૩

ચોપાઝ

'દુખ દેશ બાધેં-થી ગયું
વલેં તીહાં-થી વીકમ-નરેશ
વેલાવી સહુ પાછા વલ્યા
કેડ પશાય લોકેં કહાવીયા

દેવ તમારું દરસન થયું'
મન ધરેં પોતા-નેં દેશ ૫૩૪
પ્રીત ધરીનેં પંથેં પલ્યા
ઉલ્લેણી અધીપતિ આવીયા ૫૩૫

વણીક-પુત્ર-ને' નહી વીશ્વાસ
પાછો આપે' માલ માહરો
ત્રણે' કન્યા આંણી જેહ
એ કન્યા આપે' તો લેઈ જાયું
સાત કસ્તુરી સાત ખરાસ
વણીક એહવું મન-માં ધરે

‘ગરથ રાખસ્યે’ પોતા-ની પાસ
તો પાઠ માનું તાહરો ૫૩૬
રખે ઘર-માં રખે’ એહ
તો હું ન્યાહાલ ઘણેરો થાયું ૫૩૭
એટલું પોહોએ’ મારે’ વાસ’
હમઠા-ભીતર ડગમગ કરે’ ૫૩૮

હુહા

પુરમાં રાજા પરવર્યો
‘સઘડી સમરીધ તાહરી
વાંહણ અઠાવીસ તાહરાં’
અમુલ્ય મણી અલખલ ઘણી
સાસરવાસો શુભ કર્યો
પુર-સુધી પોચાડીયો
સજન સહુ-ને’ સુંખીયો
સેઠ ગયો સ્વદેશ-માં

તેડી વણીક નો પુત્ર
ભોગવ તું ઘરસુત્ર ૫૩૯
તરુણી સુંખી ત્રણ
સુંખી સરવે’ શરણ ૫૪૦
પૂરણ પંચ પશાય
રાજા થઈને’ રાય ૫૪૧
સુંખી પુરપતી પાશ
વીવીધ્ય સોભાઈ વાસ ૫૪૨

એહવો જે દાતા હસ્યે’
તે એ આસન બેસસે’
વીકમ-મહિમાં સાંભલે’
ટાઢો ઉંનો ચોથીયો
એમ કહીને’ પુતલી
અઠારમી કથા પુરણ થઈ
એહ ઈંદુમતિ પુતલી
હવે’ પ્રફુલ્લનો બોલસ્યે’

જે કરસ્યે’ પર-કાંમ
દેવ-તણો એ ઠાંમ ૫૪૩
આંણી મન-માં ભાવ
સ્વપને’ નાવે’ તાવ ૫૪૪
આપે’ ગઈ આકાશ
કહે’ કવી સાંભલદાસ ૫૪૫
કહી કથા સુવીશાલ
આગલ વાત રસાલ. ૫૪૬

ભાભારામની વારતા

કવિ શામળ ભટ્ટ કૃત સિંહાસનખત્રીશીની ૧૯ મી વાર્તા

(કહેનાર પૂતળી પ્રદુમ્ના)

ચાપઃ

સેવું આઘ માતા સરસ્વતી	આપેં વીઘા મહીમા મતિ	
બ્રામા ચારેં વેદ જ લણ્યો	સરસ્વતી-પ્રતાપેં ગુણ સર્વ ગણો	૧
બાવન અક્ષર વીઘાનું બીજ	બારેં રાશ રાજસ-ગુણ-રીઝ	
અઠાર પુરાણ એક રોમેં વસેં	તે વીઘા મહાગુણ મસમસેં	૨
જેહુ-નેં શ્રી-સારદા પરસન	દેવ તેત્રીસ કોડ-નાં નીત દરસન	
વેદવ્યાસ ઇશ્વર-નો અવતાર	શ્રી-સરસ્વતી હૈહા-નો હાર	૩
કોડ ઘણા કીધી તે કવી	નૌતમ વાત તેણે બાંધી નવી	
તે સરસ્વતી-પ્રતાપ	કરુણા કરેં તે આપોઆપ	૪

છપય

બ્રમા-નેં તુઠી લેદ, વેદ ચારેં વખાંણ્યા
 વાશેં અઠાર પુરાણ, પ્રીત-થી તે પરમાંણ્યા
 અષ્ટપદિ જયદેવ, વરણવી તેં વેદ ન વાંચ્યો
 પદમાવતી પદમની નાર, પ્રીત-થકી તે પાંચ્યો
 જુવતી થઈ તે જુવતી, તે પ્રાકેમ પાંચ્યો બહુ
 સંસાર-માં આર છે સરસ્વતી, સાંમલલટ કેહોં સેવો સહુ

૫

સરસ્વતી-કેરું ધ્યાન, ગોવંદ ગુંણ નીત નીત ગાઇ.

માહારુદ્રજી માર્ગે માંન, પ્રણમી પરસન થાઇ
અઠ્યાસી સહસ્ર રૂપીરાય, જોજના જુગતેં જોડેં

તેત્રીસ કોડ જે દેવ, હાથ એ આગલ ઉડેં
ઠંકાર-મંત્ર તે સરસ્વતી, જોહ-થી સુષ્ટ પેંદા થઇ

ખટ દરસન ખટ શાસ્ત્ર-માં, સાંમલ કવીંઈ મોટી કહી ૬
શ્રીકૃષ્ણ-આગલ કર જોડ, નવ ગ્રહ-નેં સીર નાંચે

ચતુરભુજ-ના ચાપો ચરણ, પુરણ મન-વંધીત પાંખો
પથ્યત જ પુજા કોડ, મંત્ર-જંત્ર મહા મહીમા

હાકી જીતે હોડ, સીધ્ય શીવ-પુજન સીમા
જગદંબ અંબ જે ઇશ્વરી, કરેં અષ્ટ નીધ્ય કરુણા

સાંમલ કહેં સેવો સહ, આદિ-શક્ત અનપુરણા ૭

ચોપઇ

પ્રથમ શ્રી-સરસ્વતી પ્રણમું વીકમાજીત-બલ તો વરણવું
સીંહાસનખત્રીસિ અતી સાંભલતાં થાય નીરમલ મતી ૮

ગુંણપત્ય રુડો હુંદાલો દેવ સરવ-પેંહેલી તો એહ-ની સેવ
પ્રથમ એહ-ની પુજા કરેં ભંડાર તેહ-ના ભરપુરેં ભરેં ૯
મોદક-નો તો એહ-નેં આહાર સધલા દેવ-માં એ છેં સાર
જોહ-નેં વાહલું તેલ સેંદુર રક્ત પુષ્ક તે એહ-નું તુરં ૧૦

દુહા

શ્રી-મહારાજ નૃપ ભોજ લડ આપ વીચ્યારું મંન
પંચામૃત લેઇ પુજ્યું અધિપત એ આસન ૧૧
પ્રદક્ષણા પુરણ કરી જોસેં તેણેં ઠાંમ
'માં માં' કહેં છેં પુતલી પ્રદુમના જોહ-નું નાંમ ૧૨
'પગ મ ધર, રે પુર-પતી જોઠેં સુખ નહી થાય
એ આસન છેં ઈંદ્ર-નું જોઠો વીકમરાય ૧૩

વીક્રમ-સરિખો દાતા થયે'	પુરણ પરમાર્ય-પ્રીત	
એહવા બેસે' એ આસને'	રાંમરાજ્ય-ની રીત્ય	૧૪
સંકટ-હરણ તે મુખ-કરણ	તરણ તારણ-સંસાર	
સહોદર પરનારિ-નો	દેવ-રૂપ દાતાર	૧૫
તેવીણુ એ આસન-પર	કરે' સપરસ-સંગોગ	
પામે' અદાતા આપદા	કે' દેહે, વ્યાપે' રોગ	૧૬

આપદ

મહીપત્ય મન જાણો તે કરો	પુન કરો જ કે' પાય જ ધરો'	
ભોજરાજ કર જોડી રથો	બોલ પુતલી-પ્રત્યે' કથો	૧૭
'સાંભલ્યું વીક્રમસેન્ય-તું નાંમ	સ્થાં સ્થાં કર્યાં' પરમાર્ય-કાંમ	
તે વીસ્તારીને' કહો મું-ને'	પ્રણમી પાય લાગું છું તુ-ને'	૧૮
તેહવો થાયું તો પાય જ ધરું	નહીતર એહ-ની પુન કરું	
એમ કહી કર જોડી રથો	બોલ રાજ-ને' પુતલીઈ કથો	૧૯

હુહા

પ્રીતે' બોલી પ્રેમદા:	મુંજુ રે ભોજ મુજાંજુ	
ઈંદ્ર-તણો સુત અંશપત્ય	પ્રતાપ પુરણ-પ્રમાંજુ	૨૦
લઘુલાઘવી-વીઘા લહે'	પરકાયા-પરવેશ	
અદ્રષ્ટ-વીઘા આચરે'	આંણ્ય અખિલ આ દેશ	૨૧
અહરણી અવની કરી	ધરમ-વાત ધૂડ ધીર	
શાકેા ચાલ્યો શાસ્ત્ર-માં	વડહથ વીક્રમ વીર	૨૨
અકસ્માત ઇંમ દિલ કયું'	રંજીત રૂઝો રાય	
ચતુર ચાતુરમાસ-માં	ચર્યા જોવા જાય	૨૩
અંગરખ્યો ધર્યો અંગ-માં	ઝલમ-ટોપ સુલ સ્રીસ	
મહીપતે' મેહ-માં મન કયું'	વીષમ દોહલે' દીસ	૨૪
'વરણ અઢાર વાસે' વસે'	પ્રથક-પ્રથક પુર-માંહે'	
એક-એક દિવસ સરવ-ની	ચર્યા જોયું ત્યાંહે'	૨૫

વાસ જોયો તીહાં વીપ્ર-નો	ભુપત્ય આંણી લેદ	
સ્નાન કરે સકાલ-માં	વાંણિ લણુતા વેદ	૨૬
આપે અરધ અરુણ-ને	સેવે સાલીગરાંમ	
પરસાદ આરોગે પોહોર-માં	કર-થી ન કરે કાંમ	૨૭
વાહેજું ઉઠી નાહે નીત્યે	સીવ-પુજન કરે તે દિશ	
જપ-માલા નિત્યે હાથ-માં	ધ્યાન ધરે અહુનિંશ	૨૮
અઘોટ અઘોખણુ અતિઘણું	કેા લીક્ષાવશ થાય	
શ્રાધ શેવા કે સમરણું	કે લોજન કરવા જાય	૨૯
દુખ ન દે કાંય દેહ-ને	કરમ-અનુસારે ખાય	
સુખસાગર-માં ઝીલતાં	રીઝો દેખી રાય	૩૦
નીત્ય અરચા કરે નાત્ય-ની	કરે લોજન-ની વાત	
લખ્યણુ ઝાઝું લોભ-નું	ખરી લાડુઈ ખાત્ય	૩૧
વીપ્ર રુડા એ વરણ-માં	વીપ્ર વડેરે વંશ	
ત્રણુ લોક-ને તારવા	અધિકારે એ અંશ	૩૨
બ્રાંમણુ એ તો ભુપતિ	બ્રાંહ્મણુ સીરોમણુ-સાર	
બ્રાંમણુ-ને જે કેા પુજસ્યે	તે પાંમે લવ-પાર	૩૩
બ્રમાઈ બ્રાંમણુ કર્યો	બ્રાંમણુ પરતખ્ય પીઠ	
દેવ બ્રાંમણુ-માં અંતર નહી	દૈવત એહવું દીઠ	૩૪
દેવ સહુ-નો દેવતા	બ્રાંમણુ-માં સઘલા ધરમ	
સાંમલ કહે સહુ-થી વડા	તે તો લારે બ્રમ	૩૫

વણીક-વાસ જોયો વીધે	આપ અલેખે અહાર	
લેખણુ-માં લે લોહીને	લોગે ઉપાડે લાર	૩૬
હંદ મોટી ને દુખ નહી	ઠરી જોઠો રહે કાંમ	
સાહા નાંમ સહુ કેા કહે	જોડે ઝાઝા દાંમ	૩૭
ઉહું આપવે આગલો	લેવે અદકો લાલ	
મુલ કાદે માગે તીહાં	ઉડલ ઘાલે આલ	૩૮

ડાહ્યા દેવું વાલવે	લેખું ગણતે લીન	
મલીને વરતે મોહોટાં જને	જિમ વરતે જલ મીન	૩૯
થોડે કામે દાંમ ખહુ	રમે ઘણેરા રોક	
મીથ્યા મો કુટે ઘણું	કરે ક્ષેતી ફોક	૪૦
ઘાસે નહી કહે શુંભૂવીના	તરે નહી દે કાંચ તોલ	
કાપીને લે કાલજુ	બોલે મીઠા બોલ	૪૧
વણજ ઘણેરે વાંણીયો	વીદ્યાધ વડો વીવેક	
વશે નહી જિહાં વાંણીયો	તે જાણે ઉદવસ છે	૪૨
પેરપેરનાં પારખાં	વીવધવીવધના વ્યાપાર	
સાહવટ ન્યાવટ વાંહાંણવટ	તે સીરામણ-સાર	૪૩
એક સાહ-સીરામણી	ખીજે સાહ-સુલતાન	
વસતી ખાધી વાંણીધ	મહિપત્ય-કેરાં માંન	૪૪
રાંક કહાવે રીત-માં	કરે કોટિધા કાંમ	
લેવે દેવે ડહાપણે	રલવે દોકડા દાંમ	૪૫
ધરમે કરમે ધન જોડે અધીક	એકએક-થી અધીકો એક	
સાંમલલટ કહે સહુ-થી વડો	વણીક-તણે વીવેક	૪૬
ખરું કુલ ખત્રીયાં-તાણું	નીરમલ જેહનું નાંમ	
દીલીપ-કુલ ઉપાવીયું	તે રાણવીલોચન રાંમ	૪૭
ખ્યાત જુઓ ક્ષત્રી-તણી	જનક જવરલો જાંણ	
સુખદેવ-સરીખો સીસ કરે	પ્રીછે સરવ પુરાંણ	૪૮
કછપતી ભડ ભુપતી	આલાપત ને જાંમ	
અશ્વ અનરગલ આપીયા	એ ક્ષત્રી-કુલ-નાં કાંમ	૪૯
ખરું ખડગ ક્ષત્રી-તાણું	ડાહાપણ દિલથી દાખ	
રાજસ-થી રુડું નહી	સી વખાંણું સાખ્ય	૫૦
ચીંતવણ ચાતુરી ચોખવટ	સુભ કાંમે એ સુત	
ભલે સરજ્યો એ ભુપતી	રાંણી-જાંયો રજખુત	૫૧
હુંકારા-થી તન તજે	દિલ-થી વાહલું હુત	
મંગણ મોજાં દેયણે	રાંણી-જાંયો રજખુત	૫૨

કુલ-માં કૈય કાયર નહી	સુલ સંગ્રામે સુર	
લલેં જનમ્યો એ - ભુપતિ	રાંણી-જયો રજપુત	૫૩
વાહારેં ચઢેં વીમ્ર-તણી	ધંધો લે કે ધુત	
નામરદ થઇ નાસેં નહી	રાંણી-જયો રજપુત	૫૪
સુરાપણુ નેં શાંણુપત્ય	સરણાંગત-નો સુર	
રઠીયાલો નેં રાજવી	રાંણી-જયો રજપુત	૫૫
સોની નીરખ્યા સહેંર-માં	ઘડેં ઘણેરા ઘાટ	
તસ્કર તેહ-સમો નહી	મન-માંન્યા લેં માટ	૫૬
ન ગણેં પાપ પટંતરો	સનેહ નહી કો-સાથ	
સોના-નું સુંતું કરી	હેતેં આપેં હાથ	૫૭
ખાઇ ખમેં જીહાં જેટલું	તેહ-નું નહી કાંચ તોલ	
આવેં ઘેંર અલખત ઘણી	ઉતમ તેહ અમોલ	૫૮
તસ્કર જાત્ય સોની-તણી	ચોર્યા-ઉપર અતી પ્રેમ	
ખીજેં કર્યે અડેં નહી	ચોરી લેં તે હેમ	૫૯
ઘાટ ઘડેં સોની ઘણા	સોના-રુપા-ના તેહ	
ઉછું આપવેં આગલો	એહ-માં નહી સંદેહ	૬૦
કંસારા જોયા કુટીયા	ત્રાંભા-કેરા તોલ	
જુના-નાં નવાં કરી	મંન-ગમતાં લેં મોલ	૬૧
કરેં ઉપાવી ઉજલાં	લાલ સવાયો ખાય	
માંણેં ઘેંઠો મંદિરેં	જે ગરજેં લેવા જાય	૬૨
દરજી-નું દૈવત જુયો	સોય-દોરો દો હાથ	
રાગ કરેં તે રંગ-માં	સનમુખ સ્યાંમા સાથ	૬૩
હરેં વસ્ત્ર સહું વિશ્વ-નાં	અધિક અહંકારી આપ	
મોટમ માંણેં મોહ-તણી	જે લેં લાખીણો ખાય	૬૪
પાંખોટાં ટાલેં પ્રીત-થી	ગોલેં નાક-માં નેહ	
જહાનેં દલ ન ગણેં	તોલ પોતા-થી તેહ	૬૫

ધર જોયાં ઘાંહનંતણાં	જોખ જાંણીતિ જાત્ય	
અદકી એક જ પાસલી	નખરાં કરતી નાત્ય	૬૬
અણુખોલ્યો અદ-ક્ષણ નવી રહેં	કરેં તરણાનું મેર	
અણુદીકું અણુસાંભલ્યું	સેંહેજેં નાંખેં મેર	૬૭
મન-થી મેંનત નવિ કરેં	કરેં પરાંણું પ્રાત	
વાત ન પરહેં પેટ-માં	તે નાઇશત-ની રીત	૬૮
કોકીલ જોયા કારિમા	હણું હરાંમીખાર	
દાહાડેં દાતા થઈ રહેં	ચીત-થી રાત્યેં ચોર	૬૯
દેખી દાંમ સકેં નહી	મુંકેં નહી મન માંમ	
વેદ વીઘાંણુ ચુકેં નહી	કોકીલ-કુલ એહ કાંમ	૭૦
કોયક-નું દેહેવટ કરેં	કોયક-નેં કરેં નીહાલ	
ઘડી એક-માહેં ઘડેંલા થસ્યેં	ભાંત્યભાંત્ય-ના ખ્યાલ	૭૧
દીકું રુકું મુંકેં નહી	છલ કરી લ્યેં એ છાપ	
સઘલો સહુ લોકો-થકી	એ લખ્યણુ શુભ આપ	૭૨
નાસેં નરમ પડયા-થકી	મુંકેં તાહરેં સુર	
ખાંધ્યો તાહરેં ખાપડું	નાઠો તાહરેં તુર	૭૩
વેદ વીઘાંણુ ચુકેં નહી	હારી ન સકેં હોડ	
કહું કરતુત કોલી-તણાં	જન જવરલો જોડ	૭૪
કાયર તો કોલી નહી	કોલી નહી કપુત	
કોલી કુલ-અજુવાલણો	સાચી વાતેં એ સુર	૭૫
લેવેં લુટવેં લખવરાં	અકલ ઘણું અંકાર	
તસર-વીઘા તરુવાર તતી	ચોદમી વીઘા ચોર	૭૬
જોયા ગરાસીક ગાંમ-ના	કરેં ખુંખાર ખાંત્ય	
અમલ અરોગેં અતીઘણો	હોડ હડીલી જાત્ય	૭૭
દાવો દુસમનેં મુંકેં નહી	આછો ઉપેં અંગ	
સમરધ્ય ઘર-માં સોભતી	તોહેં રાખેં રંગ	૭૮

ઘણાં વરણુ વધરડાં-તણાં	કરેં કારિમાં કોડ	
જસ વાહલો કરેં જગત-માં	હુંચેં જીતેં હોડ	૭૯
આહાર થોડો નેં અમલ ઘણો	રીસ-તણો તો રાય	
દાવેં થાઈ દોરડી	ઘણો ઘાટ દેં ઘાવ	૮૦
પ્રાસન કરેં પસાયતાં	ક્ષત્રવટ-નો ખેત	
મલતા જન-નેં મારતાં	હધડેં નાંણું હેત	૮૧

ભાટ જોયા ભલી ભાંત્ય-ના	મરડેં મુંછ મહામુલ્ય	
લાજ વધારેં લોક-ની	ફાગટ વખાણું કુલ્ય	૮૨
આપુ ઉસીકલ કરેં	વીવધ કરેં વખાણુ	
આદર કરેં અમૃત કહત	તજેં હુંકારેં પ્રાણુ	૮૩
ગાંજી ન જાઈ ઘાહડેં	લોપેં નહી કો લાજ	
રીઝી સહુ રાજ કહેં	રાજસભા-નો રાજ	૮૪
પરમારથ પ્રિયાં લગેં	લક્ષ-કોટીધા લાજ	
ભુંડું ભાટ વહેં નહી	તો રાજસભા-નો રાજ	૮૫
લાજ વધારેં લોક-ની	અંતર નહી ઉચાટ	
સાંમલભટ સાચું કહેં	ભલો ભુપત્ય તે ભાટ	૮૬
અતુરાર્થ જોઈ ચારણુ-તણી	જોલેં ઘરડક જોલ	
માંન ન દેં કો મહીપતિ	તરત ઉતારેં તોલ	૮૭
વચન જ ફોલેં જોહ-નું	વીલાવંત વીવેક	
ચોહો ખુટે ચારણુ વડા	અકલવંત એહ એક	૮૮
અમલ આરોગેં અતીઘણો	જોલેં મીઠા જોલ	
કમરેં કટારાં વાંકડાં	તે ઘડવી તાહરું તોલ	૮૯

ચોપઈ

નાંમ લેતાં નવી આવેં પાર	એહવી જોઈ વરણુ અઠાર	
નાંણાવટી નેસવી અતીસાર	તે તો સુખેં કરેં વ્યાપાર	૯૦
કડીયા સુતાર કાંમેં જાય છે	તે કરારેં રોટલા ખાય છે	
કુંભાર કાઢિયા કરેં કલોલ	તેહ-નેં છે અધકેરી રોલ	૯૧

થોડું કાંમ નેં અધિકું ખાય
કપી-લોક તો ખેતી કરેં
જુગત્ય-થી જોયા સદુ લોક
ખીજ લોક તો સુખેં રહેં
કણ્ણીલોક-નેં કષ્ટ જ ઘણું
પલવાડ-પુઠેં ઠેંકાણું કાંમ
ઘણું ઠોર ઘણું ઘરસુત્ર
હલ-નાંગલ ખેતી-ના ઠાંઠ
હલખલ કરેં ગાડાં જોતરેં
ઘડી પાંચ રથણી જાહેરેં
ગોખર કાહાઢવા ઠોરાં છોડીયાં
કયાંન સર્વેં ઘર-માં ખાય
ખલેં હોલ કરીનેં ધાય
ભુમી ખોદવા હલ જોતરું
વારાકરતી આવેં જાય
વાઢેં ઝાંખરાં કાંટા ઘણા
કાંટા સુડ(?ડી)નેં વાડ્યો કરેં
થુહર-ખરસાણી ઉપર નેહ
વાઢેં ખાવલ નેં જોરડી
મેહ વરસતે ધુજેં હાડ
પાહાંણુ હોય તો પાંચિ-થી ખીલેં
ખડધન આહાર ખેતર-માં ખાય
તરણેં તરણેં વીણેં ચાર
પાંચ ઘડી નીચા-નિ પેર
રાથ પરાણી જોતર જુઈ
તીહાં વૈલવ-નો નહી પાર

જોતા જોતા રાજ જાય
ધરણીપત્ય હુઇડા-માં ધરેં ૯૨
કાયા દુખ વેઠેં તે કોઈ
દુખ ન પામેં કો-ની દેહેં ૯૩
ચું દુખ જોયું આજ તે-તણું
લોલો કણ્ણી એક લાભારાંમ ૯૪
પોઠા પાંચ પ્રતાપીક પુત્ર
ઠાંઠા અતલીખલ ઘર-માં આઠ ૯૫
ધરણીપત્ય રુદયાં-માં ધરેં
તે ઉઠેં સુતાં તાહેરેં ૯૬
પલાસ-તણાં પાંગરણુ ઉઢીયાં
મહેંનત-મજુરી કરવા જાય ૯૭
રહો નીરખવા રીઝી રાય
વરખ-તલેં મેહલાંણુ જ કર્યું ૯૮
પલક એક ટકેં નહી પાય
કરેં નહી રક્ષણુ કાયા-તણાં ૯૯
જીવ-જંત-થકી નવી રેં
દુધ તેહ-નાં લપટાઈ દેહ ૧૦૦
કળેં દેહ થાઈ દોરડી
સુખેં કરેં વાઢેં-થી વાડિ ૧૦૧
કણ્ણી-ને મેહલીખ તી કીલેં
એટલી વાર ટકાવેં પાય ૧૦૨
ભારે અતોલ માથેં દ્યેં ભાર
ઘણા હેત-થી આવ્યા ઘેર ૧૦૩
સાચી મધ્યરાતેં તે સુઈ
ઉઠેં કાંસ તે તેણી ઠાર ૧૦૪

રાત-સમેં તો રણ-માં સુઈ
માંકણ ચાંચણ કરડેં ઘણા
ખાલું થોડું રલવું ઘણું
એક દિવસેં એકાંતેં ઠાંમ
'મોહોટા કાંજી દુખીયા થાયો તમ્મે
પ્રીતેં-થી તે દુખ પરીહરો
આપ મન-માંહેં આવેં અરથ
દુખ વેઠવું ન પડેં દેહ
તમ દુખેં દુખીયો થાયું છું
આપ વીચારી કરોને' આસ
જેહ માગો તે આપું અમ્મે
આરુ જોલ રહેં-માં વસ્યો

ઉઘ અધીકેરી તે નવી ખુઈ
તેહ-ના દુખ-માં નહી કાંઈ મણા ૧૦૫
દુખ નિરખ્યું તે કણુખી-તાણું
રીઝેં રાયેં જોલાવ્યા રાંમ ૧૦૬
તે સરવેં દીઠું છે અમ્મે
ઉડો હાથ કાંઈ ઇછા કરો ૧૦૭
ઘણા માગો મુઝ-પાસેં ગરથ
એહવી વસ્ત માગો જી તેહ ૧૦૮
નીતનીત દુખ જોઈ જાયું છું
પ્રીત ધરી માગો મુઝ-પાસ ૧૦૯
સુખેં ઘેંર જોંસી રહો તમ્મે
હોતેં ભાભોરાંમ જ હસ્યો ૧૧૦

દુહા

‘કહેં ભાઈ તું કુંણ છે
દુખીયો કહેંતાં મુઝ-નેં
સમરથ કોય સરજ્યો નથી
કણુખી-નેં આપી સકેં
મન-ની વાત માહારા તણી
સમ ખાઈ સાચું કહેં
રાય પ્રધાંન-નેં પાટવી
ગમાંતરુ ગરાસીયો
દેસોત દેસાઈ અતીઘણા
ભાટ-ચારણ તો અતીલલા
રાજ્ય થયાંતાં રાંમ-નાં
કર તે દાહાડેં આપતા
ભાંડ લવાઈ નેં બ્રાંમણાં
આસ કરેં તે અમ-તણી

આવ્યો આપવા આજ
આણ્ય રહેં-માં લાજ ૧૧૧
સુષ્ટ જમાની માહેં
કોંણ પુરશ છે કાંહેં ૧૧૨
કોહો તો કહું એક કાંમ
પ્રથમ તાહરું નાંમ ૧૧૩
પટલ તલાટી થાય
તે માહરું આપ્યું ખાય ૧૧૪
ઘણા ધંધા-માં ધાય
તે માહરું આપ્યું ખાય ૧૧૫
કર નોહોતો કો દિશ
કણુખી દીલ અહરનીસ ૧૧૬
વસવાઈયાં જુગ જોડ
કણુખી-કેડેં કોડ ૧૧૭

તમે કોણ છો તે કહો	તો કહું મનની વાત	
સીવ-આજ્ઞા સાચું કહો	જેહ તમારિ જાત્ય' ૧૧૮	
‘શેવક હું હરસીધ્ય-નો	દેવ-વીપ્ર-નો દાસ	
પાલક સદુ પરજન-તણો	પુરી અવંતી વાસ ૧૧૯	
માંગણ મોજાં દેયણો	કરણ દુખ-ભંજન કાંમ	
અરી-ગંજણ રંજણ-સજણ	નરપતિ વીકમ નાંમ ૧૨૦	
નીરખ્યું નગર નેહિં કરી	વરણ અઢારેં વાસ	
અચ્ચા જોવા જુગત્ય-અં	પ્રીત્યે આઁયો તુમ-પાસ ૧૨૧	
દુખ દીકું તુમ દેહ-તું	કાયા ભેઠા કપટ	
પદોડ-થી પોહોર રાત્ય-સ્યું	ધારી જોયું દ્રષ્ટ ૧૨૨	
માલ થોડો મેંનત ઘણી	જુગત નહી કો જાગ	
તે પરખી પરસન થયો	મન-માનેં તે માગ્ય ૧૨૩	
રખે ઉણમ રાખતા	લેશ મ ધરણો લાજ	
કોઠ પોહોચાહું કુલ-તણાં	કહેં અમ-સરીખું કાજ ૧૨૪	
વરદાન અમારેં એટલું	દુખ-ભંજણ મુલ દેહ	
માટેં માગો મુઝ-કનેં	નસંક ધરીનેં નેહ' ૧૨૫	

આપઝ

કહેં કણ્ણી ‘સાંલદ્યરે અંશ	દેવ-રુપ વારુ તુઝ વંશ	
રીશ ન કરચો કહેંતાં કથી	માહારા મંન-માં કપટ નથી ૧૨૬	
વારુ ખીજ અઢારેં વરણ	અલીનવાં સદુ-નેં આચરણ	
મેંહનત થોડેં મુલ જ ઘણું	સ્યુંદુખ નીરખ્યું તમ્યો અમ-તાણું ૧૨૭	
તણ શેં સાઠ દીવસ સુખ જોય	હેતેં વરસ એક પુરું હોય	
એહ-માં ઘડી એક મેંઠા-નો માગ	લેશમાત્ર જડેં નહી લાગ ૧૨૮	
રાત્ય-દિવસ તો ફેરી કરું	એહવાં કાંમ તો નિત્યે કરું	
તેહ-માં એક ઘડી-નું સુખ	દાવાદલ કણ્ણી-નેં દુખ ૧૨૯	
મહાકપટેં અંન પેંદા થાય	વરણ અઢારેં સદુ વેચી ખાય	
એક બજાદ નેં કણ્ણી સાર	ઉપાડેં પ્રથવી-નો ભાર ૧૩૦	

એક ખત્રી ને' ખીજે તુરી
ખીજે બલીયો કુંભ કણખી-પખે'
બ્રાંમણ ગાય ને' તુલસી જેહ
એક સન્યાસિ ખીજાં જોગણાં
અગથીયો લાંગરો પીપલ-પાંન
ગંગા-નરમદા મહિમા ઘણો
એક વણીક નવીસંદો નાંમ
વંશ ખત્રી આચારી જેહ
એક ગુણીકા ખીજી માલણી
એક સુરજ ને' ખીજે ચંદ્ર
એક ધરતી ને' ખીજે મેહ
એક નરમદા ખીજી ગંગ
એક અન ને' ખીજુ' નીર
મણી-માંણિક નવિ આવે' કાજ
અગની-નીર-વીના નવી રહે'વાય
જવ તલ ને' અક્ષત અતિ
પ્રથવી-માંથી એ પેદા થાય
એ સરવ જગત-ને' કારણે'
એક ચુગલ ને' ખીજે ચોર
એક દયાવંત ખીજે દાતાર

ઇશ્વર-કેરું એહ-માં નુર
દોસ્તી સહીયર વાહાલા ઘણા
શુભ મોચી ખીજે સુતાર
નાપીક-જન જે નખરાં કરે'
ઘોખી કે આવે' અપાર
દેશાઈ તલાટી કરે' બહુ જોર

દેશ જીતવા કીધા હરી
અતોલ લાર ઉપાડી સકે' ૧૩૧
તુમડાં સ્વરગ-તણાં તો એહ
એહ તુમડાં સ્વરગ જ તણાં ૧૩૨
એ પીત્રી-ઉધારણુ-ના ઠાંમ
એ પાવક પાપ બાલવાન્તણો ૧૩૩
સહુ-નો સહીયારી વણુ-કાંમ
એહ વાત-માં તો નહીં સંદેહ ૧૩૪
મન-રંજણુ દ્રવ્ય-નીકાલની
જગત-માંહે' અજુચાલો ઇંદ્ર ૧૩૫
જગત-રખણુ-કેરી દેહ
જગત-પાવન તેહ-ના અંગ ૧૩૬
સકલ લોક-નું એહ શરીર
અગની ને' સાધોક (?) મહારાજ ૧૩૭
તે-વીના તો રહે' કાય
તે-થી પીત્રિ થાઈ તરપતિ ૧૩૮
એહ-થી રહે' મનુષ્ય-ની કાય
જીવાડવા-ને' એ તો વારણે' ૧૩૯
જગત-માંહે' અંધારું ઘોર
સકલ પ્રથવી કે સાર ૧૪૦

તેહ-ને' પરમેશ્વર હજુરાહજુર
એહ ઉદમ-માં આઠમા લાગ-ના ૧૪૧
પાંમે' લાગ કણખી-માં ખાર
હિતે' લાગ વીસમો તે હરે' ૧૪૨
લાગ અઢારમો દ્યે' તે ઠાર
ચોથા લાગ-ના એ પણ ચોર ૧૪૩

ગરાસીયો। ગુણુવંતો પે'ર
 બ્રાંમણુ આવી આસીસ જ દેં
 ભાટચારણુ કરેં કવીત
 ખીલ આવેં લીખ્યા-કારણુ
 એહવાં દે લખધા આવેં લોક
 સતવાદિ હાકમ જે વરધ
 કોડ વરણુ અઠારેં કહ્યા
 કણુખી આસ કરેં જે તુ-નેં
 કેકીલ ભાગો તાહરેં ચાર
 વણીક ભાગો દેવાલું સહેલ
 દેશાઈ ભાગો દાવા કરેં
 દેશોત ભાગો મારેં વાટ
 વેપારી ભાગો જય વિદેશ
 કણુખી ભાગો ખેતી કરેં
 ભુંડો હાકમ કર બહુ કરેં
 રૂડો હાકમ લેં નહીં નાંમ
 ઇશ્વર-આગલ ઉઠેં હાથ
 મહીપત્ય માનો સાચો મરમ
 ત્રણુ સત સાઠ દિન લેખેં લીયો
 ન મલેં એક ઘડી મેંઠા-નું મુખ

પ્રથમ વૈશાખ માસ એ સાર
 આદ પરવણી અખયા-ત્રીજ
 રોઠાં સવાયાં બમણાં લખેં
 ગડમથલેં ગાડાં જોતરેં
 ઉકરડા ઉસરડેં ગોખી-તણા (?)
 સરીર ઉઘાડેં તડકો સહેં

ભાગ સોલમો મેંઠાં મેં ઘે'ર
 તે પણુ એ માગીનેં લે ૧૪૪
 હરેં માંહેથી એ તો વીત
 તેહ-માંથી ભાગી જાયેં વારણુ ૧૪૫
 માગી ખાય તે પણુ ફેક
 પામેં ઘે'ર મેંઠાં તે અરધ ૧૪૬
 સહુ-કો કણુખી-કેડેં થયા
 એહવો એક દેખાડો મુ-નેં ૧૪૭
 હાકમ ભાગો વાલેં ઠાર
 બ્રાંમણુ ભાગો નાંખેં ટહેંલ ૧૪૮
 ખીલ સહુ લીક્ષા આદરેં
 કરેં જમાંની ભાગો ભાટ ૧૪૯
 પોતાના પરિયા વખાંણુ વેશ
 હાથ કો-આગલ નવિ ધરેં ૧૫૦
 વાહલાં પોતાનાં આગલ ધરેં
 તો વાસેં કહેં ખીજુ' ગાંમ ૧૫૧
 સાચું બોલું છું હું તમ-સાથ
 કહું કરતુત કણુખી-નાં કરમ ૧૫૨
 મુખ-નો દાહાડો કણુખી-નેં કીયો
 દારુણ વેઠેં દેહેં દુખ ૧૫૩

તે દાહડેં-થી મેંહેંનત અપાર
 કરે મુદુરત ખોલેં બહુ ખીજ ૧૫૪
 ઇશ્વર-ઉપર પુલ-પખેં
 ખાતર પુલ મેંહેનત કરેં ૧૫૫
 મેંનત-માં નવી રાખેં મણા
 ભાર અલેખેં માથેં વહેં ૧૫૬

કાઈ મન નવી રાખેં કુડ
 ગોખરુ કાંટા નવી રાખેં છેક
 અધકી રાખેં મન-માં આશ
 લાકડ-લેકડ તાકેં ઘણાં
 કોશ-કોદાલા લોહકટ ઘણી
 ખાલું થોડું ખડખડ છાસ
 રાત્ય-દિવસ નેં સાંઝ-સવાર
 પેહેંલી પાછલી ઉઠેં રાત્ય
 વણીક-નેં ઉપજવેં રીઝ
 માથેં ગાજેં અસાદો મેહ
 પુછ તે પ્રથવી-માં ધરેં
 ભુમીયો તો વાવેં છેં ઘણી
 ખરસાણી ખાવલ ખોરડી
 થોડો વરસેં તો વાટજ જુઈ
 સમધારણ વરસેં જાહરેં
 શ્રાવણમાસ આવેં જાહરેં
 અરભક નારિ જ્યુવતી જાત
 લીનાં વસ્ત્ર દેહ ટીપેં ચુઈ
 ભરપુર દેહેં લીનો રહેં
 માદરવેં ભારે દુખ-ભેર
 સામા મણચી ખરડી બહુ
 પ્રદખણ ખેતર-ની કરેં
 ઘડી એક ટકાવેં નહી પાય
 કાકેં અન આવેં જોડલેં
 સુલ માલા સાંતીડાં ધરેં
 “હુહુ” “હુહુ” કરેં હુંકાર
 ઘર-ના સુખ-સાંહમું નવી જુઈ
 મોહકમ પંખી-નેં દેં માર

ખોદેં કોદાલેં ભુમી સુડ
 તે ભુમી સુધ કરેં નર નેક ૧૫૭
 આવેં જોઈ એમ કરતાં માસ
 હલ-પંજેટી કરેં તેહ તણાં ૧૫૮
 સી કહું મેંનત તે નર-તણી
 હલ-પરાંણો પ્રીતેં પાસ ૧૫૯
 જંપ વાલીનેં નવી ખેંસેં ઠાર
 ખેડેં ભુમી પોદેં પરભાત ૧૬૦
 ઘેંર આંણું જોઈયું તે ખીજ
 ધુજેં ગાત્ર, ઉઘાડી દેહ ૧૬૧
 ખેતર-પાછલ વાડ્યો કરેં
 સરવ અનાજ નીપાવણ-ભણી ૧૬૨
 નહી જાંત કાયા-મન અડી
 ઝાઝો વરસેં ખી-ખીયારું ખુઈ ૧૬૩
 અન તો પાકેં છેં તાહરેં
 નીદવા જાઈ નાર્યો તાહરેં ૧૬૪
 વેઠેં સીર-માથેં વરસાત
 એહવેં વસ્ત્રેં ઘર આવી સુઈ ૧૬૫
 એ દુખ કો-નેં નવી કહેં
 ઘડી એક નવી રહેંયું ઘેંર ૧૬૬
 ભાજપાલો વેંણું સહુ
 આઠ પોહોર તો પુઠેં ફરેં ૧૬૭
 કપટ વેઠેં છેં પોતા-ની કાય
 આસોઈ આસ્યા તેટલેં ૧૬૮
 ગોફણ ગુથેં ને ગોલા કરેં
 છાંનો ન રહેં લેશ લગાર ૧૬૯
 સીયાલા-માં વગડેં સુઈ
 પંખી નવી આવેં એણું ઠાર ૧૭૦

કાચુંકોરું ખેતર-માં ખાય
કારતગ-માં કરે કલોલ
કરે આંણુ ઘાહડ-થી ઘણી
ખાતાં માલ દેખેં જોહ-નેં
જાણે સરવ માહરું છુટાય
જ્યોજ્યો જોહ વીધાતા-વાંક
એ હુખ ખીજ કો-નેં હોય
માગસીર માસ ભરાયેં મન
કુડો ભુડો દુષ્ટ કલનાર
નીચ માંણસ નીચ દ્રષ્ટેં જુધેં
સારો હોય તો સાચું કલેં
કાહાલી કરજ ઘર-માંથી ખાય
કોલેઇ જાય ખેતર-માંથી આપ
પોસમાસ-ઉપર બહુ પ્રીત
કઠોલ વીણવાનેં તે પાણુ જાય
લણુવાં લાલવાનેં હાલરાં
ખરજ્ય ખજુલી ખાંત્યેં ખાય
હલો હરકતી મલેં ઘણા
માહામાસ-ના પાંચ્યા લાગ
અરધ લાગ હાકમ તે હરેં

પરથમ ખી-વાલો લેઇ જાય
પછેં બ્રાંમણ આવેં માગવા-કાજ
ખડ જગન કરીનેં લેં
નાપીક આવેં તે નાંમી સીસ
સઈ સુતાર મોચી-ના ઠાઠ
લવાઈયા કે આવેં લાંડ

રાંધ્યું તો ઘર-માં લેઇ જાય
હાકમ પ્રીતેં જોસેં પોલ ૧૭૧
થઈ જોસેં ખેતર-નો ઘણી
જઈ હેડેં ઘાલેં તેહ-નેં ૧૭૨
કો-નેં નવી પેંશવા દેં માંહેં
વાવનાર ણિચારો રાંક ૧૭૩
અરે રાય તું દ્રષ્ટેં જોય
ભાગ્ય સારું તો પાકેં અંન ૧૭૪
કલેં ખાવીસ હોય જો ખાર
તો તેહ-નેં નાંમેં ખેડુ રૂઈ ૧૭૫
નહીતર નાઈ ખલવાડેં ખલેં
ખેતર-સાંહમું નવી જોવાય ૧૭૬
તો ખેડું-નાં પુરણ પાપ
કરેં મજુરી કુલ-ની રીત ૧૭૭
આખો દિન તે ધંધેં ધાય
સોહવાં ઉપણુવાં આલરાં ૧૭૮
કરમ-અનુસારેં અંન જ થાય
ધુજે હાડ તે ખેડુ-તણા ૧૭૯
કરેં કણુ ઢગલા જેં લાગ
અરધ-માં આવી લોક જ ઠરે ૧૮૦

તાર-કેડેં સહુ પેંદા થાય
તે તો આણેં અધીકા વાજ ૧૮૧
અધીકી તે આસીસ જ દેં
દેખાડેં આસી તેણેં દિશ ૧૮૨
“લલો લલો” કહેંતા આવેં ભાટ
ચાલા ચેટક કરેં છેં માંડ ૧૮૩

ઢાઢિ ચારણુ આવે' છે' જ્યાંહ
જે કેા ભીખ-ની ઈછા કરે'
જણુ ભાગીયા બલદ ને' ખીજ
લુટી લેતાં-માં જે રહે' પે'ર
તગાવી ભાગણાં સાટાં સાંચ
ખેડુ ખેઠા સાંહામું જુઇ
ફાગુણુમાસે હોઇ વસંત
ચુ' કહું મોહડે' હું તે-તણું
ઝાડ-ખીડ જલવવા રહે'
એહવા-માં શત્રુ સાંતરું
કણુખી-હુખ-તણુ નહી પાર
ખીજે જોડે' બલદહ કહ્યો
રાજાજી નવી કરશે રીસ
સો ઘર માહારા કખીલા-તણાં
એકેક સહસ્ર મણુ પકવે' ધાન
હાથી ઘોડા લશકર તાહરું
તો અમ-ને' ચુ' આપો તમ્યો
માહારા હોસ-થી મેં આપુ રાય
પર-હુખ-ભંજન તમારું નાંમ
અમ-ઉપર જો કરુણા કરો
ખેતી-માંહે' ન માગો પીઠ
પાછા ઘે'ર તમારે' જાયો
કણુખી હાથ ઉડે' જે કથી
ખડધાંન ખાઈ છે' તે અતીસ
આખો દિન જો લુખ્યો રહે'
ઘર-માં હોઈ અધકી અણાથ્ય
મંદિર જાયો મહિપતિ તમ્યો
ભાભે' ભાખ્યો એહવો લેદ

કરે' ચાંન-તંખુરો ત્યાંહ
તે આવી ખોલો પાથરે' ૧૮૪
તે સહુ-કો આંણી રીઝ
તે આવે' કણુખી-ને' ઘે'ર ૧૮૫
લીધી જોઈઇ પટલ-ને લાંચ
તેહ-નાં છોકરાં લુખે' રૂઈ ૧૮૬
તે દાહડે' પણ દુખ અનંત
દુખ તો કણુખી-ને' સીર ઘણું ૧૮૭
તડકા ચૈતર-ના માંથે' સહે'
મલે' ઘોડારોગ-માં તરું ૧૮૮
ધરતી-નો એહ-ને' સીર ભાર
કણુખી બલદ સમતોલે' કહ્યો ૧૮૯
કહું પાગ નમાવી શીશ
ખીજાં ઘર કણુખી-નાં ઘણાં ૧૯૦
આપે' અરધ મહીપતિ-ને' માંન
જીવે' અંન ખાઈ માહરું ૧૯૧
સાચી વાત કહું છું અમ્યો
દસ-ખારેક હાથી તેહ-ના ટાય ૧૯૨
કરો લોક ખીજા-નાં કાંમ
ભાગ નવી દયો તો લુખે' મરો ૧૯૩
તે કેા રાય એહવો નવી દિઠ
રલે' કણુખી તે સુખે' ખાયો ૧૯૪
તે ભ્રમાઈ સરજ્યો નથી
તોહું કેહો-ને' નવી નાંમે' શીશ ૧૯૫
તે કેહો-ને' મોહોડે' નવી કહે'
તોહે' કણુખી નવી ઉડે' હાથ ૧૯૬
નથી માગતા કાંઈ અમ્યો'
ખરો રાય-ને' લાગો ખેદ ૧૯૭

હાલ

વીચાર કરી વીકમ કહે
મન સંદેહ માહરો ગયો
સદ્-મધ્યે સીરામણી
રીસ ન કરે રૂઢયા-વીપે
રાંમ કહે 'સુણ રાયજી
કરે રીસ કુઈ પડે
અવગુણ હોઈ અમ-તણે
પ્રતીહિતર તેહ-નો કહું

‘સત્ય કહ્યું એ કાંમ
તમ્મો લોલા લાલોરાંમ ૧૯૮
મોહોટમ ડીધિ મહેર
તો સાચો કહું છું સેર’ ૧૯૯
આપણુ છું એકાંત્ય
લાગો મન-ની બ્રાંત્ય ૨૦૦
તે કહો આણું દિશ
રાય મ મ કરમ્મો રિસ’ ૨૦૧

ચોપઈ

જોલ્યો નરપતિ તેણું કાંમ
કણ્ઠી-ની ઉતપત ક્રીમ હોય
તેહ બતાવો અમ-ને આજ
ઉત્તમ જાલ્ય કે મધ્યમ તમ્મો
ઉત્તમ કુલ-નાં તો નહી કાંમ
કહું છે તમ કુલ-નું કાજ
પ્રાંદાણ ક્ષત્રી વૈશ જ વરણ
રુઠા કુલ ને રુઠો વંશ
એહ-માં તો ઉત્તમ વેંહવાર
પાંણીચહણ કન્યા-તાણું
તમ કુલ-માં મોહોટો અન્યાય
તેહ-નું નાંમ તો છે નાતરું
સઘલા શુંણ તમ-માં જોય
રુઠા શુંણ-ની તમ-માં મોટ
પરગટ પાપ એ તો પરચંડ
પ્રતીહિતર તેહ-નો ઘો આજ

‘સાંલલ લોલા લાલારાંમ
પુરાંણ-માંહે નવી પ્રીછે કાય ૨૦૨
કહું છું તે કરેને કાજ
એટલો સંદેહ પુછું છું અમ્મો ૨૦૩
મધ્યમ દીસે છે તમ નાંમ
તમ-ને કહેતાં આવે લાજ ૨૦૪
સૌ ઈ જાતી એ તો આચણું
ઉત્તમ જાતી એ તો અંશ ૨૦૫
આય-આયણુ કુલ-નો આચાર
તે તો વાર એક જ લાણું ૨૦૬
ળીજો કંથ કરે કંન્યાય
તરવું નહી એ યુરવું ખરું ૨૦૭
અવગુણ એહ માહરે મન હોય
એહવી વાત જોતાં-માં મોટ ૨૦૮
એ વાત-નો લે છે ડંડ
લેશ ન ધર્યો તેહ-માં લાજ’ ૨૦૯

હું-

રાંમ કહે 'સુણ રાયજી	ભલે પુછું એ બ્રાંલ્ય	
સંદેહ લાગું એહ-નો	જો આપણ છું એકાંત	૨૧૦
ઉતપલ્ય કહું કણખી-તણી	કહું કુલ-ની સહુ રીત્ય	
ઉચ-નીચ આગલ કહું	પરીયા માંડી પ્રીત	૨૧૧
ઠાણો હોય તે દિલ ધરે	મુરખ-ને નહી મેલ	
ભાભો કહે 'તાહરો ભાગીયો	ભુપલ્ય મન-નો ભેલ	૨૧૨
પંચ માલુત જાહેરે નહી	નહી અવની આકાશ	
નહી અહ તારા રવી	એક પરિભ્રમ પાસ	૨૧૩
લઘુ દિરઘ સુશ્મ નહી	નહી આકાર ઉદ્યોત	
અલખ્ય-રૂપ કેા એક છે	ઝગમગ જ્યુગતેં જોત્ય	૨૧૪
છાઇ તેહ-ને ઉપની	થઈ કેા શગતિ-સરુપ	
"કર સુષ્ટ તું કાંમિની"	બ્રમ ભમકારે ભુપ	૨૧૫
આદે મંત્ર ઝોંકાર-થી	કીધો પુરસ જ એક	
કર જોડી ઉભો રહ્યો	વારુ કરી વીવેક	૨૧૬
પ્રીત-થકી તે પગ ધર્યો	નારાયણ-પર નેહ	
પંચકોશી પ્રથવી થઈ	કાશીપુર તો તેહ	૨૧૭
"વર તું મુઝ-ને વીસ્વપત્ય"	સીવા કહે સાખ્યાત	
વીસ્મે પાંચ્યો વીજણ તે	"તું તો મારી માત"	૨૧૮
ભસ્મ કર્યો તેહ ભાંમિની	મન વીચારી મરમ	
પ્રીતે પુરુષ પ્રગટાવીયો	જેહ-ને કહે છે બ્રમ	૨૧૯
"ભજ મુઝ-ને કહે ભાંમીનિ"	તે કહે "મુઝ નહી કાંમ	
અકલ જોતાં તું અધીપતિ	જનુની-કેરે કાંમ"	૨૨૦
પ્રલે કીધો પલક-માં,	ઉપજાળ્યો અખધુત	
"વર મુઝ-ને" વનિતા કહે	સાચું માંતું સુત	૨૨૧
ભસ્મકરી છે એ ભાંમીનિ	જીવાડો એહ જન	
તો તું કહે તે હું કરું	મેલું તુઝ-ચું મન"	૨૨૨

કટ્યાણિયે કરુણા કરી	કયું સંભવન-કાંમ	
સુપ્તી-કાંમ તે સુપીયું	ત્રીશુંણ ધરાયું નાંમ	૨૨૩
સીવ-સગતી-ના સંગ-થી	થયું ઇંડ વીહાં એક	
બ્રમાંડ ભરપુરે થયું	જુઓ કરી વીવેક	૨૨૪
સરજે પાલેં મીહારવા	કરવા માંડી સુષ્ટ	
સકલ બીજ સરજવીયા,	વારુ વીવથ્ય એ વૃષ્ટ	૨૨૫
કહેં બ્રમા “કીમ ભવશે	માનવી-જેનિ જનન”	
કરુણાઈ કણ્ઠી કર્યો	એહ ઉપાસેં અન	૨૨૬

સુપ્તી-નું બીજ તે કણ્ઠ કર્યા	કણ્ઠ-નું બીજ તે એહ	
કણ્ઠી-નેં કહેં કલવો	નીશ્ચેં કરીનેં નેહ	૨૨૭
પરજ પાલવા પ્રીત-થી	કીરતારેં એ કીધ	
કણ્ઠ નાંખ્યા કોડેં કરી	તેહ ઉપાડી લીધ	૨૨૮
કણ્ઠ લીધેં કણ્ઠી ઠર્યો	સઘલેં ભવ-માં નાંમ	
અન પકવેં તે અતીઘણાં	શુંણનીધિ ગામેંગામ	૨૨૯
જગત-નેં ભવાડવા	પોપણ કરવા પ્રીત	
કણ્ઠી કીરતારેં કરી	સજસ રૂડી રિત	૨૩૦
સરજ સુષ્ટ જે દિન-થકી	તે દિન કણ્ઠ-નાં બીજ	
સુષ્ટ-કાજેં કણ્ઠી કર્યા	શંમ ધરીનેં રીજ	૨૩૧
કણ્ઠી રસેં કાટેં કરી	ભુપત્ય પામેં ભાગ	
પાલણ-પોપણ પ્રીત-થી	રૂડા જોડ લાગ	૨૩૨
કણ્ઠી-કેડેં કોટિધા	સાહ મુલતાનેં સાથ	
કર ઉડેં કણ્ઠી-કનેં	હેત ધરીનેં હાથ	૨૩૩
કણ્ઠી મોટો વીશ્વ-માં	દેહ કહાવ્યો દાતાર	
સદ્-મધ્યે સીરામણી	અપરમપાર અપાર	૨૩૪
કણ્ઠી તો કલપ-વરખ એ	સામદ-માંહેં સુર	
લાડ પાલેં સદ્ લોક નાં	નારાયણ-નું નુર	૨૩૫

પ્રતીપાલણુ પ્રથવી-તણો	કરવાને' મુલ કાંમ (૧૪)	
કીરતારે' કણુળી કર્યા	મોટા એ મહારાજ	૨૩૬
વકાર્યો વાયુવત વધે	હકાર-ઉપર હાંમ	
નકાર કહે'તાં નીચું નીહાલે'	તે કણુળી-કેરાં કાંમ	૨૩૭
ભુમંડલ-નો ભાર ઉપાડે'	કણુ-નો ધી કહે'વાયો	
હાથ-ઉઠવણુ તે હલપતીયો	તે જનુનીઈ જાયો	૨૩૮
નરપત છત્રપત દેશાધિપત	સુખા-સલતાનાં સાથ	
એ-સરખે(૧૧) ઉડા એ-આંગલે'	હલપતી-આગલ હાથ	૨૩૯
લખપતીયાં કરોડપતીયાં ઘણો	ભર્યો ભંડારે' ગરથ	
કરે' આસ કણુળી-તણી	તે હલપતિ ઉઠાવણુ-હથ	૨૪૦
ઉચ નીચ ઉમરાઉ અતી	સામદ સુર સમરથ	
કરે' આસ કણુળી-તણી	હલપતી ઉઠાવણુ-હથ	૨૪૧
ભોભો જાત્ય ભાભો કહે'વાય	જાયે' પ્રાણી-માત્ર	
તેહ-ને' હાથ ઉઠાવે' હલપતિ	જે સીર સોના-છત્ર	૨૪૨
સહુ પેહે'લો કણુળી કર્યો	મહીપત્ય જેહ-નું મન	
પ્રજા પાલે' પ્રીત-થી	અતી કષ્ટે' પકવે' અન	૨૪૩
કણુ સુખી કણુળી કર્યો	સ્યુ'યો એ અધીકાર	
જગત જીવસ્યે' એ-થકી	વલતી વરણુ અઢાર	૨૪૪
ચ્યાર ચૌદ પ્રતીપાલવા	કણુ સરજવા-કાંમ	
સુષ્ટ-સંઘાયે' સરજ્યો	કણુળી નીરમલ-નાંમ	૨૪૫
ભાર અઢાર જે વનસપતિ	ન કર્યા' તે કાંમ (૧)	
એહ-ની મે'લે' ઉગસે'	કેલવણુ-નું સ્યુ' કાંમ	૨૪૬
કણુ કેલવ્યા-વીણુ થાયે' નહી	કણુ-વીણુ.....(૧)	
કણુળી તે-માટે' કર્યો	કણુ-કેલવણુ-ને' માટ	૨૪૭

કહે' વીધાતા વીશ્વપત્ય
કણુળી હોઈ જહાં લગે'

“એહ આપણો અંશ
તિહાં લગે' સુખી-વંશ ૨૪૮

કણુ-વીના ચાલેં નહી	જીવેં જન નહી કોય	
કણુ નીપજતવી નવી સકેં	કણુખી-વીણુ નર ન હોય”	૨૪૯
વીચાર કર્યો એ વીસ્વપત્ય	“કણુ-ના કીડા લોક	
સૃષ્ટી કણુ-કણુખી-થકી	ખાકી સરવેં ફેક	૨૫૦
કદાચ જો એ કણુ જશેં	કે કણુખી-કુલ જાય	
તારેં ખાધી સૃષ્ટ-ની	જીવ જુગત કુંણુ થાય	૨૫૧
ચાલસ્યેં ખીજી વરણુ-વીણુ	અડક્યું નહી રહેં કાંમ	
કણુખી-પાખી ચાલેં નહી	ઠરે નહી કો કાંમ	૨૫૨
સ્વાંમી સરગ ગયા પછી	અવર કરેં કોઇ આપ	
તેથી વંશ જ વાધસ્યેં	લેહી ન સકેં પાપ	૨૫૩
ઉત્તમ વરણુ આદેં કહી	અલવેં ખુટેં અંશ	
તેથી કાંઇ જસેં નહી	સૃષ્ટી-કેરો વંશ	૨૫૪
કણુખી જતેં તો કણુ જશેં	તો માંનવ સ્યું ખાય	
કણુખી કુલ જાહેરેં ગયું	તાહરેં સૃષ્ટી પ્રલેં થાય”	૨૫૬
હુખ જાણ્યું હનીયાં-તાણું	અધીપત્ય સોખ્યું અંસ	
“સૃષ્ટી-સુધી વાધસ્યેં	કણુ-કણુખી-નો વંશ	૨૫૭
નાતર નહી એ નોતર	ક્યું જગત-નેં કાન્ય	
કુલ વાધો કણુખી-તાણું	તો રીઝેં કરસ્યેં રાન્ય”	૨૫૮

ખાધું વીશ્વ તે અન-થકી	વીશ્વ-થકી જે વરધ	
અમ્યો ઉપજતવી આપીઇ	અવનીપત્ય-નેં અરધ	૨૫૯
પોષેં જે પેંદા કરેં	લેં લાખીણી લાગ	
અંતસ્કરણ રીઝીનેં આપીઇ	ભુમીપત્ય-નેં લાગ	૨૬૦
સતજુગ-માં સાખી જુઓ	તાંહેં જીવ એ તુંણુ (?)	
કેલવનાર તે કણુ-તણો	કણુખી-વીણુ તે કુંણુ	૨૬૧
સહુ-પેંહેલો એ પરગટયો	સહુ-થી કેડેં જાય	
લાગ આપેં છે સહુ-નેં	તેણેં લાલો કહેંવાય	૨૬૨

ભા કહેં સહુ તાત-નેં	તન-થી પ્રગટચો તન	
ભાભા એ ભુમી-પરેં	મહીપતિ વીચ્યારો મન	૨૬૩
નાત્ય-ખાહરો એકેં . નહી	ઉચ-નીચ ન હોય	
નહી ચૌદ નેં ચ્યાર-માં	જુગ-આદેં એ જોય	૨૬૪
કુલ-હીણો કોઈ નહી	નહી ઠેકાણું ઠાંમ	
મહીપત્ય-સરખા માંન દેં	કણુખી મોટું નાંમ	૨૬૫
નહી વપુ વરણાગીયો	નહી કાયર નહી સુર	
કાયા કષ્ટ કણુખી ઘણો	પરમારથ-નો પુર	૨૬૬
ખીજ વરણુ જે વીશ્વ-માં	રદ્યું પારકું ખાય	
કણુખી મેંહનત-થી રલેં	તે ખારેં વાટેં જાય	૨૬૭
ધારેં ઘણું ધંધો કરેં	ધુલ-થી પકવેં ધાંન	
અધીપતિ-કેરા અંશ-માં	મહીપત્ય-કેરાં માંન	૨૬૮
વીશ્વપતિ-થી જલપતિ	હલપત્ય તે-થી જોડ	
પ્રથવીપત્ય નેં છત્રપત્ય	તેહ લખપતિ-કેરી કેડ	૨૬૯
હાદ્યા સાચું દિલ ધરેં	જુઠા-નો સ્યો જોડ	
સૃષ્ટ કણુ-કણુખી-તણી	કણુખી-કેડેં કોડ	૨૭૦
મેંહણું દિધું તમ્યો મહીપતિ	એ ઉતર તેહ-નો આજ	
કુલ વાધેં કણુખી-તણું	તે સકલ સૃષ્ટ-નેં કાજ	૨૭૧

ચોપઘ

રીઝયો રાજ સુંણીનેં વાત	‘સાચું સુત્ર માગો સાક્ષાત	
વલી પ્રશ્ન પુછું એક આપ	નીતનીત તમ-નેં પોઠાં પાપ’	૨૭૨
હસી વાત બોલ્યા ભડ ભુપ	‘રૂઠા પણુ તમ્યે અઘ-ના રૂપ	
માહા મહા પાપ કરો છો ઘણાં	કૌતક સાંભલો પોતા-તણાં	૨૭૩
લીલાં તરણુ તે વાઢો ઘણાં	હલ-નાંગલ કરો તે-તણાં	
ભુમી ખણુતે પાપ જ ધરેં	કોડ અલસીયાં કીડા મરેં	૨૭૪
જનાંવરો-નેં દો છો માર	ચરવા નથી દેતા કણુ ચ્યાર	
લીલાં કંઝાર કરશણુ જોહ-નાં	ડોકાં મરડો છો તેહ-નાં	૨૭૫

ખાતર-પુલ નાંખો નેડ
મુલ ખોદો છો ચાસ્યો-તણાં
ચઈ મેસો છો મોટેં મુલ્ય
થાયો છો પવીતર આપ
સઘલી વાત સાચી કહી જેહ
પાપી-માંહેં વધતેરો વાંક

મારો જીવ તે લક્ષ કરોડાંજી કોડ
એહવાં પાપ કરો છો ઘણાં ૨૭૬
નહી પાપ કણ્ણી-સમતુલ્ય
તમો તો કરો છો પોઠાં પાપ ૨૭૭
પાપેં લપટાંણી તમ-દેહ
તમ-માં ભુંડા અક્ષર આંક' ૨૭૮

હહા

કહેં લાલો 'બુણુ ભુપતિ
કણ્ણી પાપ કરેં ઘણું
જેટલા લાગ લોભી-પરેં
તે લેં છે' કણ્ણી-નું લોહીનેં
સ્તી-ભાર રહેતું નથી
ખડ જગત-માં વેંહચીઈ

વવેટ્ટી વીક્રમ વરધ
તેહ-માં તાહરું અરધ ૨૭૯
અમલ કરેં છે આપ
પલકપલક-નું પાપ ૨૮૦
નિમેષ કરંતેં નુન્ય
તે ગાંઠે ગાંધીઈ પુન્ય' ૨૮૧

આપક

રાંમ ખોલ રહેં-માં વચ્ચો
'મન-સંદેહ માહરો લાગીયો'
'એક તો જાત્યેં ઘરડા છો વૃધ
ત્રીજો મન લાગ્યો સંદેહ
માટેં હું આગ્યો આપવા
કાંઈક માગો માહરેં પાસ
જે વસ્તુ ન હોઈ તાહરેં
એહવું વચન રાજાઈ કહ્યું

રીઝી રાજા હેતેં હસ્યો
પ્રણાંમ કરી પાએ લાગીયો ૨૮૨
ખીન્નું રચ્યા-માં આપો અરધ
ચોથો નારાયણ-દિપર નેહ ૨૮૩
સંકટ હુઃખ તાહરું કાપવા
સંતોખી ખોલાવું વાસ ૨૮૪
તે પાસેં માગો માહરેં
તે તો લાલેં મન-માં લલ્લૂં ૨૮૫

તેહ ખોલ્યો જાણિતો જન
વરસ થયાં પંચાણું મું-નેં
પાંચ પુત્ર પોઠો પરિવાર
જે જોઈઈ અમારેં પેર

'મહિપત્ય આપ વીચારો મન
તો હવેં ચ્યું જાચું તું-નેં ૨૮૬
ખાવાપીવા કણ-કોઠાર
તે સમરીધ્ય છે માહરેં ઘેર ૨૮૭

હુધ દહી ધોરી ધર ધાંમ
સઘલી સમરીધ્ય મહિમા મોટ
લીલા-લહેર છે મુઝ ઘણી
સઘલી સમરધ્ય માહરે અમુલ્ય

રાત્રી હઠ લેઇને રહો
'મે' તો તાહરી જોઈ ચરચાય
પાછો જાયું તો જુઠો પડું
માટે મન ગમે તે માગ્ય
ઈમ અતીસે કોડે કહ્યું
એક નાંમ તો રાંમ જ રહું
ધરતી ભાર ઉપાડે કાંમ
તે ભાલે તો જોડ્યા હાથ

‘હું ઇશ્વર પાસે માયું છું જેહ
આંધી સૃષ્ટ ઇશ્વરે જહરે
ઇછા બલ બ્રમાઈ ઘડ્યા
ચાર ખાણ ચોરાસી-તાણી
કરે પાપ તે નરકે જાય
કુઇ થેડ ઘટ-માલા જીમ
અહંકાર પદમી છે કે આપ
આપ-સ્તુતી પર-નંદા કરે
ખેડે ભુમી વરખા-વરસણે
ઇશુ લાખના જન્મ અનેક
જુઠા પેટ-કારણ જુવે જોસ
ગાય બ્રાંમણ સ્ત્રી બાલક હણે
પીત્રી-દિવસ-ઉપર નહી પ્રીત
ગોત્ર-ગમન ગુરુ-પતની-ગાંમ.

ઠાલો નહી કેા માહરે કાંમ
નહી માહરે ઘેર-એકે ખોટ ૨૮૮
સીદ આશા કરું કેા-તણી
ફેગટ ઝાઝી ન કરવી કુલ્ય ૨૮૯

ફરી ફરીને જોલ જ કલો
તેહ વચન માહરું કીમ જાય ૨૯૦
તો દોષી દુસમન-ને કીમ નહું
જેહ-ની તાહરે નોહિં જાગ્ય ૨૯૧
જાંન ઉદે ભાભા-ને થયું
ભાભો રાય વીકમે કહ્યું ૨૯૨
ભાભો તે તે માટે નાંમ
જોડ્યો વીકમરાય-ને સાથ ૨૯૩

કહું વાત માંડીને તેહ
તે સરવે પ્રગટયા તાહરે ૨૯૪
પાસ કરમ-બંધન-ને પડ્યા
પીડા પામે છે દેહ ઘણી ૨૯૫
પાછો આવે અવની-માંહે
પુનરખી ફેરા ફરવા તીમ ૨૯૬
પલક પલક જોસે બહુ પાપ
ગોત્રી મારી પર-દ્રવ્ય હરે ૨૯૭
ગલી વાવે જે કરસણે
કરે વૈદુ વણ-જાણે વવેક ૨૯૮
લેતાં દાંન જોસે બહુ દોસ
લોભે દોશ કોથે નવી ગણે ૨૯૯
તજે કુલ આચાર-ની રીત
કુટે કોડ કરે બહુ કાંમ ૩૦૦

માહા માહા પાતિક તેણે હાંમ
 આઘ વરણુ જ મોહોટા બ્રંમ
 ગુરુ-નંદા નંદે પીતા માત
 પંચ ગરાસ-વીણુ લોજન કરે
 જે જે છતે કુલ-નાં કાંમ
 નીચ લોજન ભાવે-થી ખાય
 અધમ-ને ઉપદેશ જ કરે
 વાણી વેદ વીધા નવ લહે
 વણીકે જાત-ના જુઠા મોલ
 ફેકટ ધંધો મેલે મેલ
 પરપંચે થાય ગહુ પંચ
 એહવી વરણુ અઢારે કહી
 વરણુવરણુ જોઈ ઘણી
 અલપ આયુશ-માં અધીકું પાપ
 સરગ-સમાન ખીજું રયું સુખ
 પાપ કરે તે દેહ પરહરે
 એક ઘડી ઇહાં સુખ લોગવે
 જીજીવાં નરકે સતાવીસ ઘણાં
 અંગુષ્ઠ-અમાંજીં જીવ જ થાય
 નીકલે કાચકે કલપે નેટ
 વલી પાપ કરતો મરે
 ઇમ સતાવીસ નરકે જાય
 પીડા પામે દેહે ઘણી
 ફાટીફાટી જીવ કરડીને ખાય
 એ તો પાપી-જન-ના જંત
 જપ-તપ-સાધન-વૃત આચરે

ધીકે અંગારા દે હીડા-માં હાંમ
 તે નવી પાલે સંધ્યા-કરમ ૩૦૧
 કરે જર નર નારિ ગરલ-પાત
 જોતાં પાપ અધીકારાં કરે ૩૦૨
 મોટા પાતિક-ના તે હાંમ
 નીચ-પાસે જાયવા જાય ૩૦૩
 પાપે પેટ પોતા-નું ભરે
 કુડાં-આગલ કથાનક કહે ૩૦૪
 અધિક ઉછાં તોલે તોલ
 ઘણી ધૃત-માં ભેલે તેલ ૩૦૫
 ગરીબ-લોક-પે માગે લંચ
 લક્ષણ જોતાં સરવે લહી ૩૦૬
 સી કહું નંદા સરવે-તણી
 મરણું તે વેદ-પુરાણે છાપ ૩૦૭
 નરક-સમાન ખીજું નહી દુખ
 જમ-સાનીધ્યે તે સંચરે ૩૦૮
 એક કલપ તીહાં નરક જોગવે
 શાં શાં કષ્ટ કહું તે તણાં ૩૦૯
 ફાટી કલપ તે માર જ ખાય
 અવતરે કે પાપીને પેટ ૩૧૦
 ખીજા નરક-માંહે અવતરે
 માયા-ગંધાણો માર જ ખાય ૩૧૧
 અનંત વ્યાધી તેહ જ તણી
 તીહાં કાચ કરે નહી સાહાય ૩૧૨
 પુનરપી ખીજા જે પુન્યવંત
 સદાવૃત પરમારથ કરે ૩૧૩

તે જન ઉતમ લોકે' નય
પુન્યવંત નવી પાંખે' દુખ
જનુની-જઠર ગરલ-વાસે' ઘણું
ઉદરે' અવતરણું નવી પડે'
છુટે' ધીજ ધંધન-નાં કરમ
મુગતી ચ્યાર પ્રકાર જ તણી
પરિશ્રમ-રચું પ્રીતે' પલે'
ઇશ્વરવત તે થાઇ આપ
તે પદવી જીહાં હોઇ આથ
માણુ મુગતી-પદ-નો કાંમ'
'મનુસા-દેહ-તાણું' જે સુખ
હાથી-ઘોડા ગરથ-ભંડાર
સમરથ આપવા હોઇ જેહ
સમરથ સર્વ અલખત છે' જેહ
જે જોઇય તે માહરે' ઘેર
એ સર્વે' ઝાકલ-નાં નીર
સમણા-કેરું સુખ જેટલું
છાજ-નો તાપ, કુપલ-ની વાડ
જીવ-ને' જે કા સીવ કરે'
માહરે' મન તો એહવું હોય'

રાંમ જોલ રાજાઇ લલો
'મે' લાલો લોલો જાણીયો
દુખ-ભંજન કીધા મેં ઘાટ
ક્રીમ એહ-ને' ઉસંકલ થાઉં
વીસમે' વાત પરાણે' પડી
એકે' વાત ન સુઝે' પેર
કાં ચાતા કરો મન-સાથ
આપનારો છે' એક નાથ

પાછા આવે' અવની-માહે'
જીહાં અવતરે' તીહા તો સુખ ૩૧૪.
જન્મ-મરણ-અવતરણુ તે-તાણું
સાયુજ્ય-મુગતી-નો મારગ જડે' ૩૧૫
માંણે મોક્ષ-પદવી-નો મરમ
સાયુજ-પદવી મોટી ઘણી ૩૧૬
સાક્ષાત તેજ-માંહે' જઇ ભલે'
છુટે' કરમ-ધંધન-નાં પાપ ૩૧૭
ઇશ્વર-પાસ તીહાં ઉડું હાથ
એહવું કહે' તે લાલોરાંમ ૩૧૮
એ સારું નવી લાગે' લુખ
ઘર ઘરસુત્ર પુત્ર-પરિવાર ૩૧૯
તે-આગલ નમાણું દેહ
એહ વાત-માં નહી સંદેહ ૩૨૦
અલખત ઘર-માં ઢગલા બહુ પેર
થીર નહી કાયા કાંચ સરીર ૩૨૧
પાંણી-નો પંપોટો તેટલું
સંસાર-સુખ તો એ-વત આડ ૩૨૨
તેટલો જીવ તે નવી અવતરે'
રાંમે' જોલ કહ્યો તે સોય ૩૨૩
અચીરજ પાંખી ઉભો રહ્યો
પુન્યવંત દિસે' છે' પ્રાણીયો ૩૨૪
તે લાલો ઉઠાડવા આગ્યો વાટ
રચું મોહ લેઇને' મંદિર નઉ' ૩૨૫
અણુગોલ્યો રહ્યો એક ઘડી
લાલોરાંમ કહે' 'નયો ઘેર ૩૨૬
નથી વચન આપ્યું મુઝ હાથ
સર્વ-ને' આપે' છે' એ આથ ૩૨૭

કાં ચીતા બેઠા છે ધરી
આપણુ સહુ લીખારી-લોક
હુનીયાં-માંડેં છે એક દાતાર
માટેં રમેં આણેા ખરખરો
જે કાચ જાચીક-જન
કો દરિદ્રી-નેં ધન-નોં અરથ
કો આવેં હુસી જોડલા
કો હુધાતુર આવેં કાંમ
કુંચારો કો આવેં બાહાર
કો બ્રાંમણુ લીકુક મનં ધરો
જે-કો લીખ-ની નાખેં ટહેંલ
જે-કો હોઇ જાત્યેં દુખી
જાચીક-જન આવેં થાપજ્યો
કો દવાલીખંધ(?) વાચક લાખજ્યો
વસવાયુ-જન લહેં જો લાજ
વણીક-જનં કરેં કો આસ
કણુખી-લોક મજુરી કરેં
વેંશ-છાસ-વેલાઈ મલોં
બેં બલદ હુઆંચું દેહ
ગાહું વેંર હોઇ જાહરેં
હોલ-નાંગલ , હોઇ છતી
થોડેં લોલેં ખોવેં લાર
જે આપો તો ખુટી જાય
ઇશ્વર-પાસેં માગીર્યું નેટ
તે તમ-થી અપાઇ કીમ
શાખાશ મોહોટા છે પ્રથવીપતિ

આપનાર મોટો છે હરી
મોટમ-વાત કરવી તે ફેક ૩૨૮
માનવ સહુ-કો માંગણુકાર
પ્રથવીપતિ મંદિર પરવરો ૩૨૯
તેહ-નેં જઇ અપાવો અનં
તેહ-નેં કાઇ અપાવો ગરથ ૩૩૦
તેહ-નેં આપો હાથી-ચોડલા
તો તેહ-નેં જઇ આપો ગાંમ ૩૩૧
તો તેહ-નેં પરણાવો નાર
અષ્ટ માહાદાંન કોડેં-થી કરો ૩૩૨
તેહ-નેં આપો રૂડી વેંહેંલ
ઉતમ આપો તેહ-નેં પાલખી ૩૩૩
તો પસાયતેં ભુમી આપજ્યો
તો તેહ-નેં આકર રાખજ્યો ૩૩૪
તો દેઇ દાંમ કરાવો કાજ
માલવેરો ન લેશો તે-પાસ ૩૩૫
ગ્રીહ આશા તમારી ધરેં
નવનીધી-માંડેં એ લલો ૩૩૬
તો કોડપતિ-થી વધતો એહ
નવ નીધ્ય મલેં તાહરેં ૩૩૭
તો ઘર-માં અલખત આવેં અતી
તે માગ્યા-નો શો વેહેવાર ૩૩૮
તે માગેં માહુરી વ(ખ)લાય
ગરલ-વાસ નાવેં જનુની-નેં પેટ ૩૩૯
રીસ કરો તો માહારા સમ
મહીપત્ય તાહરી રૂડી મતિ ૩૪૦

આજે રાય થયા કેં કોડ	ન થયા કેા તાહરી જોડ
દેવ-અંશ મોહોટો તું દેવ	કરો છો સકલ રહીયત-ની સેવ ૩૪૧
પરબ પાલે રૂડી રીત્ય	રાખો અંતર-માં પુરણ પ્રીત
ધન્ય તાહરા પીતા-માત-નેં	ધન્ય તાહરી જુગતી જાત્ય-નેં ૩૪૨
ધન્ય તાહરા સજન-સાથ-નેં	ધન્ય તાહરા જમણા હાથ-નેં
ધ્યનતા તાહરી રૂડી દેહ-નેં	તાહરી કીપા હોઈ જેહ-ને ૩૪૩
રહીયત રહેં ન દુખી કાય	એહવો કુંણ પ્રતીપાલક હોય
ચીરંજીવ રહો કે કાલ	પ્રથવીપત્ય પ્રબ-પ્રતીપાલ ૩૪૪
તું નોધારાં-કેરો ધણી	અલખત ભોગવો ઇંદ્ર જ તણી
જાયો ઘેંર કરો સુલ કાંમ	રીઝી યોદ્યા ભાભોરાંમ ૩૪૫

દુહા

રહીયાત થયો રાજ ધણું	સાંભલીનેં સુલ યોલ
‘સરગ-તણું સુખ તમ્યો કહયું’	એહ પદવી અતોલ ૩૪૬
ગમર્યેં જો ગોવંદ-નેં	તો ઠીક પોહોચાડું ઠેઠ
મુગતી-માંહેં મુંકું તુ-નેં	પુનરપી નાવે પેટ ૩૪૭
ઇછા હોઈ ઇશ્વર-તણી	તો રાખે મુઝ ધરમ
રાંમ-પ્રતાપેં રાંમ-નેં	લેટાવું શ્રી-બ્રમ’ ૩૪૮
વીકમેં કીધો વાયદો	ઘણા હેત-થી ઘેંર
મન્ય વીચારેં મહીપતી	‘સી કરવી હવેં પેંર’ ૩૪૯
અંન જલ નીદ્રા તણ	તબ્યાં ઘર સુખ-ધાંમ
એકે વાત ન ઉકલેં	‘કીમ થાર્યેં એ કાંમ’ ૩૫૦
વીતી રાત્ય વીચારતાં	જડેં નહી કેા જાગ્ય
પંડીત પ્રભાતેં તેડીયા	પ્રીતિં લાગો પાગ્ય ૩૫૧
નીરણેં જોયા ન્યાય-ના	પાતાંજલી-નાં પુર
વાત જુયો વેદાંત-માં	શાસ્ત્ર સકલ-માં સુર ૩૫૨
ધરમશાસ્ત્ર ધ્યાનેં ધરું	મીમાંશા-નાં સુલ
મારગ સહુ-ના જુજુયા	સોધંતાં-માં સુલ ૩૫૩

કો કહે 'મુગતી ધ્યાન-માં'	કો કહે 'જપ-તપ-વરત'	
કો કહે 'દાંત ને જગન-માં'	કો કહે 'તારણ તરત'	૩૫૪
કો કહે 'પુજે પરમાતમાં'	કો કહે 'નાહે નીર'	
કો કહે 'સાધો સાચ-માં'	કો કહે 'મુઘ્ય સરીર'	૩૫૫
કો કહે 'મુગતી દયા-દાંત-માં'	કો કહે 'વેદ-ની ધુન્ય'	
કો કહે 'ઇશ્વર-લજન-માં'	કો 'પરમારથ-પુન્ય'	૩૫૬
નરપત્ય કહે 'નૈયાયકો	તરયો કહો બહુ ઠાંમ	
દૈવત-તત્ત્વ એ સરવ-નું	એક કહો તે નાંમ'	૩૫૭

ચોપગ

હાથા પંડિત બોલ્યા તેહ
 'એક અલખ કો ભ્રમ-સ્વરૂપ
 ભ્રમા-વીસ્તુ-રુદ્ર ગુણ ત્રણ
 "અકલ-સ્વરૂપ તમો કીહાં કલો
 કીહાં ધ્યાન-માં રૂપે' કીહાં
 તાહરે' ઇશ્વર બોલ્યા એમ
 "ઘણે ઠેકાણે માહરો વાસ
 અણુ-માત્ર ઠાલો નહી ઠાંમ
 કદાચી ઠાંમ સોધી નવી જોય
 તે તમ-આગલ, કહું છું કથી

સાંભલ્ય હો વીક્રમ-મહારાજ
 વરણ અઢાર માંનવ છે ઘણા
 ચોપગ જીવ અનંત કહેવાય
 સપ્ત ધાત નીરમી નેહ
 વનસપતિ છે ભાર અઢાર
 તીથી પંનર છે વારુ વસી
 સાત વાર-નું સાર જ જાણુ
 સતાવીસ નક્ષત્ર તે નાંમ

નરપત્ય-સાથે' ધરીને' નેહ
 ભ્રમા ભેદ ન પામે' ભુપ ૩૫૮
 સ્તુત કીધિ શ્રીઅશરણ-શરણ
 સીત્ર સોધ્યા અમ-ને' કાંકાં મલો ૩૫૯
 ભારે ભુતલ પ્રથવી-માંડાં"
 ત્રીગુણ-સાથે' આંણી પ્રેમ ૩૬૦
 સોધી લેશે' માહારા દાસ
 સઘલે' વ્યાપક રૂઠો રાંમ ૩૬૧
 પ્રગટ ઠાંમ દેખાડું સોય
 એહ-માં મુઝ-માં અંતર નથી" ૩૬૨

તમ-આગલ માંડી કહું આજ
 સાખ્યાત દેહ મુઝ પ્રાંમણ-તણા ૩૬૩
 માહરું રૂપ જાણો તે ગાય
 સોવરણ દેવ માહરી દેહ ૩૬૪
 તુલસી તે માહરો અવતાર
 માહરું રૂપ તે એકાદશી ૩૬૫
 રવીવાર પોતે' પરમાણુ
 પુષ્ય પવીત્ર કહાવે' મુઝ કાંમ ૩૬૬

અનેક રસ વીવેકી વરત
જોગ સતાવીસ કહું છું તુ-ને
સાત સમુદ્ર-માંહે ખીર
અડસઠ તીરથ લાખીણો લાગ
અનેક કોટિધા છે બહું કાંમ
અનેક ગાંણાં છે ગુંણ-નાં ગીત
અનેક નીર નીવાણે ઘણાં
સાત મુગતીપુરી-પર નેહ
ચાર વેદ-નાં નીરમલ નાંમ
બાવન અક્ષર બાણો તમ્મે
અનેક ઉપાસન-ના છે શેવ
સ્તોત્ર પાઠ નેં ગ્રંથ અનેક
અનેક ઉપધી છે બીજી ઘણી
જોતિલિંગ જે દ્વાદશ જોય
અવતાર ચોવીસ અદ્ભુત એહ
પંચાશ કોટિ પ્રથવી લહો તમ્મે
મોહોટાં દરસન ભારે ભુપ
અનેક મોહોટા જન અપાર
અનેક વાહલાં મુઝ-નેં નેહ
જે જે સુલ વસ્તુ સાર

ઘણી દેહ માહરી તે ધૃત
વ્યતીપાત તે બાણો મું-નેં ૩૬૭
સાક્ષાતકાર એ મુઝ સરિર
તેહ-માં પ્રીય તે મુઝ-નેં પ્રાગ ૩૬૮
પુન્ય પરમારથ તે મુઝ નાંમ
હરી-ગુંણ-ઉપર મુઝ-નેં પ્રીત ૩૬૯
ગંગા-જલ તે દેહ મુઝ-તણાં
તેહ-માં મથુરાં માહરી દેહ ૩૭૦
સ્વરૂપ માહરૂ તે તો સાંમ
આદિ પ્રણવ અક્ષર તે અમ્મે ૩૭૧
મુઝ-ને બાણો તીહાં માહારૂ
ગીતા તે હું વ્યપુરં વીવેક ૩૭૨
તેહ-માં અંન તે દેહ મુઝ તણી
વીશ્વનાથ માહરી દેહ હોય ૩૭૩
પુરણ-ભ્રમ તે કં(?) લ)જો એહ
પંચકૌસી કાસી તે અમ્મે ૩૭૪
તેહ-માં નરબદા સુલ-સ્વરૂપ
માહારી દેહ બાણો દાતાર ૩૭૫
તેહ-માં સાચો માહારો દેહ
તેહ-માં માહારો છે અવતાર” ૩૭૬

કહું

મન વીચારું મહિપત્યે
મુગતિ-મારગ જડેં મું-નેં
થયો આકલો અધિપતિ
આદ્ય-શક્તિ જે ઇશ્વરી
એકાંત્યે આસન ક્યું
ચરિભ્રમ પ્રગટ થઇ

‘એ અલખત્ય કોટિધા કાંમ
તેહ-નું તે સ્થું નાંમ’ ૩૭૭
મુંકેં મુખ નિશ્વાસ
ગયો હરસિધ્ધ-પાસ ૩૭૮
ધરેં ધરણીપત્ય ધ્યાન
મહિપત્ય દિધાં માંન ૩૭૯

‘ તું તારા ત્રીપુરા તોતલા	કલ્યાણી કનકાર્ધ	
તું આરાસુરી અંખીકા	વીશ્વપતિ વહેંરાર્ધ	૩૮૦
તું તોકાર્ધ ત્રીલોચની	અંનપુરણા અબ્ધ	
કાલી કૃષ્ણા પિંગલા	મોહોટિ તું મહુમાર્ધ	૩૮૧
સુભ ઇંદ્રાણી સારદા	રુદ્રાણી રુદ્રાર્ધ	
બ્રમાણી બ્રમવાદની	વીધાતા વરદાર્ધ	૩૮૨
સરજીક પાલક સહીયારણી	પાલણુ પોષણુ પુર	
ત્રીદશ ત્રીશુંણુ તાહરા	નીમેષ-માત્રનું નુર	૩૮૩
કરતા હરતા કલપના	ભરતા વરતા જેહ	
વીશ્વ-માં વ્યાપી રહી	નારાયણુ તુઝ નેહ	૩૮૪
અહ તારા રવી અંદ્રમા	અવની તુઝ આકાશ	
પંચ માભુતેં પરવરી	જલ થલ તાહરે વાસ	૩૮૫
જડ-ચેતન નેં અગન-જલ	માત્રકા-મધ્યે મુલ	
ઓંકાર આઘ તું ઈશ્વરી	અધીકારી અનુકુલ	૩૮૬
જનક-જનેતા-જોગ તું	સ્ત્રી-પુરુષ જુગત જાત્ય	
પશુ પંખી નેં માંનવી-નું	મુલ તમ્યો છો માત	૩૮૭
પંચ ઇંદ્રી-ના સ્વાદ જે	માહાલણુહારી મેહિંર	
જાગ્રત-સ્વપન-નીદ્રા-તણી	લખ લાખીણી લહિંર	૩૮૮
ગાહાર તમ્યો બાવન-થકી	વીદ્યા-રુપ વીવેક	
ખીજ સકલ સૃષ્ટી-તાણું	તે આઘ-શગત્ય તું એક	૩૮૯
વૈષ્ણવ-જન વીજ્ઞુ કહેં	વ્યાપાર સઘલેં વ્યગત	
શક્ત-લોક તો સીવ કહેં	સગતી-મારગેં સગત	૩૯૦
બ્રમવાદ-ના તો બ્રમ કહેં	રુપ વૈરાગી રાંમ	
પંચ તો પરમેશ્વર કહેં	નૌતમ તાહારાં નાંમ	૩૯૧
ભલા જૈન ભગવંત કહેં	કહેંતા રતંખી (?) તેહ	
અસુર વલી કાર્ધ અન્ય કહેં	માયારુપ તું મેહ	૩૯૨
વીસ્તરિ બાધા વીશ્વ-માં	કોટિ પ્રકારેં કાંમ	
માહા પ્રલેં મુરબદ-માં	ઘણાં એક તું ધાંમ	૩૯૩

વેદ ચ્યાર વીઘા ચૌદ-માં	ખટ દરસન મહા મરમ	
ખોજી ફરે છે ખોલતા	ભાસે નહી કો પ્રમ	૩૯૪
લટકાવ્યા તે ભુર-ને	માયા-મોહ-ની બલ	
અકલ-વીના ર્યું ઉલખે	પ્રીછે આલપંપાલ	૩૯૫
મન અટકે જીહાં જેહ-નું	વારુ ધૂઢ વીશ્વાસ	
તેહ રૂપે તેહ-ને મલે	પ્રીત ધરીને પાસ	૩૯૬

માહરે તાહરે આસરે	ઇષ્ટ અધીપત્ય આથ	
જીમ લકડિ હાલર-તણી	હેત ગ્રહી છે હાથ	૩૯૭
લાડ પાલ્યા તમ્મે લક્ષ્યા	કરે કાટિયા કામ	
પર-દુખ-લંજન પાડીયું	નવે ખંડ-માં નાંમ	૩૯૮
ખ્યાત્ય ચલાવી તે ખરી	લેઇ પોહોચાડ્યો લંક	
શાકા ચલાવ્યા શાસ્ત્ર-માં	વાલ્યો આડો આંક	૩૯૯
પંચ-ડંડ જીતાવીયો	મોટી માત હરસિધ	
પર-દુખ-લંજન પાડીયું	જીત્યા-નો જસ લીધ	૪૦૦
સાખ્ય ચલાવી તે ખરી	કરે પરમારથ પુન્ય	
અહુરણી અવની કરી	નીમેખ ન રાખી નુન્ય	૪૦૧
વાત બાધે વીસ્તરી	કરે ઘણાં પર-કાંમ	
વીકમ તો ઉજેણિ વસે	કર્યું નવ ખંડે નાંમ	૪૦૨
એક છત્ર-ધર અધિપતી	કર્યો અતુલીબલ આપ	
દુખ-લંજન હું દેશ-માં	તે તાહરે પરતાપ	૪૦૩

ભાભારામ મુઝ-ને મલ્યા	સંતોષી નહી શોક	
પરદુખલંજન નાંમ છે	તે કરવા બેઠો ફેક	૪૦૪
વણુ-માગ્યે મન-કલપના	મુગતી-પદારથ-માટ	
સુકીત સરવ દહાડા-તણું	તે વેદ ઉઠાડે વાટ	૪૦૫
ખરું કહેતાં શો ખરખરો	કહી માહા વસમી વાત	
માટે સમરી તે તું સીવા	મોટી વાતે માત	૪૦૬

સગત્ય સંતુષ્ટ થઈ તીહાં	હેતેં મુંઝ્યો હાથ	
‘પરહર દુખ તું પ્રથવીપતિ	સાચું કહું તુઝ સાથ	૪૦૭
તાહરું સત્ય સાખી થસ્યેં	ધાસ્યેં વાહારેં ધરમ	
કરુણા કરી કહું તે કરો	મુલ ખતાવું મરમ	૪૦૮

આપઘ

સુધ દેડ કરી સજ થાયો	જુગતેં ઇંદ્ર-સદન-માં જાયો	
ખાવન વીર-તણો અધિપતી	માંમે લેઈ જસ્યેં મહીપતિ	૪૦૯
એક-ની ગત્ય તીહાં સુધી હોય	ગંજ ન શકેં તુઝ-નેં કાય	
તું પણ ઇંદ્ર-તણો છે અંશ	વડેં ભાગ્ય દેવતાઈ વંશ	૪૧૦
પુન્ય પદારથ છે તાહરો	ખીજો હાથ માંથેં માહરો	
માહરી માયા અપરંપાર	વીખાણુ કરેં સ્યું વારંવાર	૪૧૧
જિમ ધર-માં મુંઝી હોય આથ	તીમ સચરાચર તાહરેં સાથ	
તણુ લોક-માં માહરું તેજ	અધીક ઘણું તુઝ-ઉપર હેજ	૪૧૨
તેહ-નું દુખ ન ધરસ્યો તમ્યો	એ કાંમેં અધિપત્ય છું અમ્યો	
તેડી વીર કરી સિદ્ધયો	દેવલોક-માં તેડી જાયો’	૪૧૩
વાયુ-રુપે વીર જ થયો	સુરનાયક-પેં ઉલો રહ્યો	
એક અંશુકેં ભુમી ધરી	મહીપત્યેં સ્તુતી મઘવા-ની કરી	૪૧૪
‘લોલાનાથ મોટા છો ઇશ	સ્વયેં વીધાતા શ્રી-જુગદિશ	
આદિ નીરંજન અકલ-સ્વરુપ	પાર ન પામેં ભારે ભુપ’	૪૧૫
મોટો મન-થી મેહલો ગરવ	તન મન ધન સમરપું સર્વ	
ગદગદ-કંઠ થયો જાહરેં	સુરનાયક ખોલ્યા તાહરેં	૪૧૬
‘તાહરી ભગત માહરેં મન વસી	માગ્ય ઉણમ નવી રાખેશ કસી	
કોડિ વાર કહું છું કથી	તમ્યો સાચું માનો સરવ-થી	૪૧૭
ઇહાં કચ્છી ન મલેં ખોટ	માલ અનરણલ ભારે મોટ’	
એમ કહિનેં દિધો કોલ	ખોલ્યા અમૃત-જેહવા ખોલ	૪૧૮
‘માહારાજ, માહારેં મોહોહું કાંમ	રુડો કણખી એક ભાભોરાંમ	
જઈ ચઢ્યો હું તેણી જાગ્ય	દીધું વચન કહ્યું જે માગ્ય	૪૧૯

તે તો બચાર્યો લોલો કલો
જે ભેધં તે કહોનેં મુનેં
તેણું કહી એક મોહોટમ ઘણી
તે મુજ માંવ-થી કીમ મલેં
ભારે ભુદર કહેંવાયો આપ
જેહુ-થી મુગતી-મારગ જડેં
વચન બ્રહ્મ-થી પ્રલેં થાય
વચનેં તો સરવેં જીતાય
વચન પલેં તો સરવેં પલ્યું
વચન સુકીત બહરેં ગયું
વચન ન પાલેં જોડ્યું જેહ
માહરેં તો તમારો શણું

હું તો તેહ-ની કેડેં થયો
હું માગી આપું તું-નેં ૪૨૦
સાયુજ્ય-પદવી મુગતી-તણી
વચન દીધું તે કીમ પલેં ૪૨૧
તે ટાલો સરવેં સંતાપ
ફરીજન કોયેં નવી નડેં ૪૨૨
વચન-સાથેં સુકીત જાય
વચન-વીના સરવેં મીથાય ૪૨૩
વચન-વીના તે બાધું બલ્યું
પછેં પ્રાણુ રહેં ર્યું થયું ૪૨૪
જનમ-જનમ-નો પાપી તેહ
એમ કહીનેં વલગો થણું ૪૨૫

કુહા

ઈંદ્ર કહેં ‘ સુંણ અધિપતી
મુગતી-મારગ મોટો મરમ
આ સોલા છેં અમ-તણી
અહરનીશ ગાઈ અપછરા
શમણા-માહેં દુખ નહી
આઠ પોહોર આનંદ-માં
રતન ચીતામણિ-તણાં
કામદુગો ઘેંર દુઝણી
પુષ્ક પારિજાત-નાં
ત્રીદશ દેવ વાસેં વસેં

જે જન યાગ ઝાઝા કરેં
અગ્નિહોત્રાદિક આવસત
સદાવૃત જે સાચવેં
જગન કરેં નીત જુજુયા

એહ અસંભમ હોય
કલી ન સકેં કોય ૪૨૬
ટાંડવ-નૃત્ય અનેક
છયે રતુ છત છેક ૪૨૭
સઘણી વારેં સાર
અમૃત-કેરા આહાર ૪૨૮
ધવલહર મોઘાં ધાંમ
સોલા ઠાંમોઠાંમ ૪૨૯
ઐરાવત અનુપ
મઘવા મોહોટો ભુપ ૪૩૦
અશ્વમેધ અહરનિશ
જપેં જાપ જુગદિશ ૪૩૧
દેં અવારી દાંન
મઘવા-નેં દેં માન ૪૩૨

ઈંદ્ર-લોક-માં તે અવતરેં સુખ-સાગર-માં સહેલ
આયુશ હોઈ ઈંદ્ર-નું માણે સુખ આ મહેલ ૪૩૩
કહો તો કરીઈ એટલું શમાંવીઈ સર્વ શોક
અવશાંત-કાલેં રાંમ-નેં એહ આવેં ઈંદ્ર-લોક ૪૩૪

ચોપદ

વીક્રમ કહે ' સાંભલ્ય મહારાજ એહ વાતેં સરેં નહી કાજ
મુગતી-પદારથ પ્રીતેં પલેં તે મારગ મુઝ-નેં કીહાં મલેં ૪૩૫
વચન બ્રહ્મ જો માહરું હસ્યેં તો તે જીવ વણુ-બુટેં જસ્યેં ' .
કહે ઈંદ્ર ' તમ્યો ધીરજ્ય ધરો મુદ્ધરત એક ખેં ઈહાં ઠરો ૪૩૬
ધરમરાજ છે જોહ-નું નાંમ સહસ્ર જોજન ઉચો છે ઠાંમ
તિહાં સુધિ માહારી ગત્ય ગણી પુછેં પેંર હું મુગતિ-તાણી ૪૩૭
તાહરું વચન જિમ તેહ-નેં હાથ સત્ય વચન માહરું તમ સાથ ' .
વીમાંન ખેંસીનેં ઈંદ્ર જ ગયો ધર્મરાજ પાસે જઈ રહ્યો ૪૩૮
તે સોલા-કેરો સ્યો મરમ વસેં વાસ ધોરધર ધરમ
પુન્ય-વાત-ઉપર ગાહુ પ્રેમ જુહું ખોલ્યા-નો તિહાં નેમ ૪૩૯
અધરમ-અન્યા-નો નહી લેશ સદા-કાલ તીહાં જોખન વેશ
નીરમલ વાડી નિરમલ લોક સ્વપ્ન-માંહેં કૌ-નેં નહી શોક ૪૪૦
હરખ ઘણેરો મન-માં હોય આનંદ-ઉછવ કરેં સર્વ કૌય
ખેંઠો ધરમ ધોરધર ઘણી કીધિ સ્તુતિ મધવાઈ ઘણી ૪૪૧
પ્રણમી જાહરેં લાગો પાય ' પધાર્યાં લલેં સુરપતિ રાય
કહો કાજ કવણુ કારણેં આજ પધાર્યાં આ ખારણેં ' ૪૪૨
' કાઇક માગવા આવ્યા અમ્યો તેહ વચન આપોજી તમ્યો
આશાખંધો હું છું આજ ઘણું જરૂર તમ-સરિણું કાજ ' ૪૪૩
' સાંભલ્ય સુરપતિ રાજન લોનેં માહરું સત્ય વચન
મુજ-થી થાયે તે હાજર કરું મુસ્તગ વચન તમારું ધરું ' ૪૪૪

દુહા .

ઇંદ્ર કહે 'શ્રી-ધરમ સુંણ	મોહોદું માહરે કાજ	
મુગતી-મારગ મુ-ને કીહાં જડે	તે કહીઈ માહારાજ	૪૪૫
જપ તપ દાંન ને જગન-વિણ	પામે મુગતી-પદ-કાંમ	
તે તમ-થી પારજ પાંમીઈ	માહારે તો એ કાંમ	૪૪૬

ચોપઘ

મોહોટો સાંભલ્યો જાહારે મમ	કર જોડી પછે જોડ્યા ધરમ
'પ્રીછું નહી એ વાતે પાર	માહરે તો છે એહ વેહેવાર ૪૪૭
ચીત્ર વીચીત્ર લેહિયાં છે નાંમ	અહર-નીશ તેહ-ને એ કાંમ
લખ્ય ચોરાશી જ્યોતી જન	કરે કરમ અચીરત અન્ય ૪૪૮
કોડે કરમ જે રૂઠાં કરે	તે રૂડે કાંમે અવતરે
ઉતમ ઉપાસન કહેવાય	ઇંબ લોક-માં તે જન જાય ૪૪૯
સત કરમ સાચાં જોગવે	માહરે લોક ભાવે લોગવે
માહરું આયુસ પુરુ હોય	તેહ-ને કાહાલી ન સકે કોય ૪૫૦
જે નર પાપી પાપજ કરે	તે નર તો નરકે અવતરે
જમણી પાશ પુન્યવંત-નાં ગાંમ	કાળી પાસ નરક-ના કાંમ ૪૫૧
મહા પાપી તે નરકે જાય	તે તુઝ-ને દેખાડું રાય
જેહ-નાં જેહવાં કરણી-પાર	તે જન તેહવો લે અવતાર ૪૫૨
માત-પીતા-ની નંદા કરે	મુંકી થાંપણુ જે કો હરે
રંક-સાથે માંડે જે રાઠ	પુન્ય કરતે કરે છે વાડ ૪૫૩
અણુગલ નીર જેણું વાવર્યા	નીલાં તરવર-નાં વધ કર્યા
જીવ હણી કરે છે આહાર	પર-દ્રવ્ય દેખી આણું ખાર ૪૫૪
પંચ ગરાસ-વીણુ લોજન કરે	તરકર-વીઘાઈ ધન તો હરે
સુતક-સ્નાન કરે નહી જન	સુતકી-વેર કરે લોજન ૪૫૫
કરાં દાંન કીધા છે આહાર	બ્રાંમણ-ઉપર મેહલ્યા ભાર
બ્રમસ્ત જેણું વીધવા વર્યા	બ્રાંમણ-નાં અન-લોજન કર્યા ૪૫૬

રાખ્યાં બ્રાંમણ-નાં રણુ શીશ
વણુ-વાંકે' કારાગ્રહ જળ્યા
રૌરવ કહે'વાયે' છ' જેહ
હરગંધ સોણિત-નો આલ
મોહોટી ગ્રાંચ-નાં પંખી કહે'વાય
ભુખ તરસ ને' મોહોટો માર
એક વરસ બ્રહ્મા-નું જિહાં
પછે' નીચ અવતરસ્યે' એહ

પ્રાણી તે કરસ્યે' બહુ પાપ
બ્રમ-નંદા-માં ખીહુતો રહે'
વરત-દિવસે' વાવે' જે અંન
જેરાવરી કરે' છ' જાર
વાટે' જતાં-ને કાંત્રિ' દે'
કરે' વૃત ને' નંદે' સરવ
અહર-નીશ આલ દે' જુ'હું શીશ
કુચારી-સાથે' વીધવા-નો સંગ
અતોલ ભાર બલદાં-ને' ભરે'
વિપ દેઇને' હરે' કો દાંમ
ગાય બાલ ને' ગાંમ દહે'
કાચા ગરભ ગલાવે' ઘણા
વાટ-ધાવા દેતાં નવી હરે'
કુડી સાખ્ય ને' લોલે' લાંચ
નંદે' લેખ ને' નંદે' માત
ખોટી કહે' પોતા-ની નાત્ય
સેવા શ્રાધ પીત્રિ નહી પ્રીત
ખોટાં ખત જે કુડે કરે'

હિત-થકી ન પુજ્યા ઇશ
તે નર પે'હે'લે' નરકે' પડ્યા ૪૫૭
એહવા પાપી રહે' નરક તેહ
ભોગવસ્યે' કષ્ટ ઘણાયેક કાલ ૪૫૮
નેત્ર ખોતરી તેહ-નાં ખાય
કરે' નરક-શોણિત-નો આહાર ૪૫૯
રૌરવ ભોગવસ્યે' તે તીહાં
દુખીયો મહાદરિદ્રી દેહ ૪૬૦
જસ્યે' નરક ખીજા-માં આપ
ખટ-શાસ્ત્ર-ને' ખોટાં કહે' ૪૬૧
પરદારા-ગમન-માં મંન
ગોત્ર-ગમન ખરા-સ્યું ખાર ૪૬૨
પેટ-કારણ દ્રવ્ય તેહ-નો લે'
મન-માં આણે' ઝાઝો ગરવ ૪૬૩
ખોટી વાતો કરે' અહર-નીશ
અહર-નીશ પરનારી-ઉપર રંગ ૪૬૪
ધાલે' નાથ ને' ખાસી કરે'
અકસ્માત ભજવે' ગાંમ ૪૬૫
સંગે' મદપાની-ને' રહે'
શણગાર ભુટે' તે સતીયો-તણા ૪૬૬
લુંણ હરાંમ કોટે-થી કરે'
સાધુજન-ને' જે દે' આંચ ૪૬૭
કરે' દ્રોહ વીશવાસે' ઘાત
સાચી કહે' જીવતી-ની જાત્ય ૪૬૮
શાસ્ત્ર-વરણત જે ચાલે' અનીત
આપી ભુમી પાછી જે હરે' ૪૬૯

વરતી લોપ કરાવેં વાટ
 વીપ્ર વેદ દેખી નવી નમેં
 કન્યા ધનું ભુમી-નો ગરથ
 ધરમશાલા વેચેં કેા ધીર
 નીવાંણુ પુરાવેં, વીપ્ર-ચ્યું વેર
 ગોઠેં વાડિ લીલી ઘણી
 સત્યવાદિ-ઉપર નહી પ્રેમ
 તીરથ-લોમ કરેં જે પાપ
 દાપાં ભાગેં બ્રામણ-તણાં
 વાટ પઠાવેં વગડેં રાંણુ
 દવ ખાલેં હુંગરેં આપ
 વણુ-કરડેં મારેં છે સાપ
 તલ મહુડાં રાખેં ઘણાં
 ખોટાં વૈદ્યાં કરેં છે જેહ
 ગોચર ખેદેં ગાયો-નાં અતીશ
 પંગત-લેદેં અંન જ ખાય
 ખેં જોજન-તાણું છે એહ
 તાહ-શરીખા તેહ-ના દંત
 કાયા તેહ-ની કરડી ખાય
 પાડેં ખુંબ કરેં પોકાર
 રુધીર અંગ પોતા-ને ઘણું
 અગાધ દુખ અધિકેરુ હોય
 બ્રમા-નું વરસ જ થાય
 ઉતમ નર મદપાંની કરેં
 પાપ કરેં છે કુડાં કરમ
 બ્રામણ-ની હુત્યા-નો ભોગ

ઉથાપેં દેવસ્થલ ઘાટ
 ગરીબ જાણું તેહ-નેં દમે ૪૭૦
 ખાલક મારેં સ્ત્રીયો વધ વરથ
 કરેં કર નીવાંણું નીર ૪૭૧
 પાડોસી-ઉપર રાખેં ઝહેંર
 ઉસંકલ ન કરેં વીઘા ભણી ૪૭૨
 નીચ નંદીક-નેં પુરો નેમ
 વણુ-વાંકેં દેં કોહ-નેં શ્રાપ ૪૭૩
 વણુ-વાંકેં જનાવર મારે ઘણાં
 કથા-કીરતન સુંણું નહી કાંન ૪૭૪
 લેઇ લાંચ નેં કુડી દેં છાપ
 પોઠાં કરેં છે અમથાં પાપ ૪૭૫
 પોથાં રાખેં વગર-ભણાં
 દમેં છે અમથી પારકી દેહ ૪૭૬
 રુડાં જન-નેં નવી નામેં શીશ
 તે નર ખીજેં નરકેં જાય ૪૭૭
 ઘણું કષ્ટ વેઠાવેં દેહ
 એહવા છે જમ-હુત અનંત ૪૭૮
 અમર જીવ કીમેં નવી જાય
 નહી કેા તેહ-નેં રાખણુહાર ૪૭૯
 કરેં ભક્ષણુ ભુખેં તે-તેણું
 રાખી ન સકેં તેહ-માંથી કેાય ૪૮૦
 તાર-સુધી પાયેં તે-માંય
 માંસ-આહાર-થકી જે ઠરેં ૪૮૧
 ઘણાં આચરેં છે તે અધરમ
 વશુએ વેશ ધરીનેં જોગ ૪૮૨

શ્રીપાત(?) થઈનેં સ્ત્રી-નો સંગ
ગૌ-વધ કરી તે-થી નવી ડરેં
વીસવાસેં કરે જે ઘાત
કરેં વીપ્ર-નેં જે ઉપમાન
વછોડ પડાવેં વાહલાં-તણા
સદાવર્તિ-નેં દે જેં ડંડ
ઉરમાઈ પીતરાઈ કુલ-માં કહેંર
વેદ-પુરશ-નેં ખોટા કહેં
આખો દાઢો પર-નંદા કરેં
ઘાલી ગરથ નામકરિ જાય
કરેં સેઠાઈ બ્રાંમણ-તણી
નીત્યેં ચાડી ખાયેં રાવલેં
પીપલ વાઢેં આંણી પ્રેમ
ગાય બ્રાંમણ સ્ત્રી પીડાઈ જાંહાં
પુસ્તક ખોલેં, પુસ્તક હરેં
ગમન કરેં ગુરુ-પતની-સાથ
રાજ-પ્રતીગ્રહ જે નર કરેં
કર-ની વાત કરેં કે નવી
માત-પીતા-નેં જે છે તંન
છલ કરી રાતેં લેં ચોર
ખાતર પાઢેં રાતેં ઘોર
એહવાં પાપ જે નર આચરેં
ત્રણ જોજન તેહ-નો વીસ્તાર
ત્રણ વરસ બ્રમાજી-તણાં
જંમ-કીકર તેહ-ના સાથ-માં
વારા-કરતી મેહલેં ઘાવ

વરતીક થઈનેં રાંમા-નો રંગ
હુટી લોક-નેં લંડાર જ ભરેં ૪૮૩
હણેં માત પીતા સુત નેં બ્રાત
અસનાત-થડી ઉતમ ખાયેં ધાંન ૪૮૪
હુટાવેં મઠ જોગી-ના ઘણા
કરેં ભોખ-થડી પાખંડ ૪૮૫
વીપ્ર-સાયેં રાખેં બહુ વેંર
કોકીલ જાલ્ય સાચો થઈ રહે ૪૮૬
વગર ઉઘમેં પેટ જ ભરેં
કરેં કુડ નેં સાચો થાય ૪૮૭
વોહોરત લવણ ગલી-ની ઘણી
ન આપેં દાન ખેતર-નેં ખલેં ૪૮૮
ન્યાય વાત ખોટ્યા-નો નેમ
વાહારેં નાવેં ક્ષત્રી તાંહા ૪૮૯
વીઘા વેચી પેટ જ ભરેં
હોઈ ગરથ નેં કહેં અના(ણી)થ ૪૯૦
ગ્રહણ-કાલેં જે હાથ જ ધરેં
કીરત જુઠી કરેં જો કવી ૪૯૧
અધિકા ઉછા રાખેં મંન
સાહ ગાંમ-નાં વાલેં ઢોર ૪૯૨
પાસેં ખેંસવા નવી દેં ઠોર
તે નર ત્રીજેં નરકેં સંચરેં ૪૯૩
મોહોટો જમ-ફૂતાં-નો માર
ભોગવેં કબૂ અતીસેં ઘણાં ૪૯૪
મોહોટા ઘણ તેહ-ના હાથ-માં
નહી નાસી છુટા-નો દાવ ૪૯૫

ખીજે દીવસ કર ફરસી ધરેં
દયા ન આંણે તેહ-માં કોય
સગાં સહોદર ન આવેં કાંમ
વશ ઉઠવાનેં નહી અંગ
આપ-માંસ તે ભખ્યણુ કરેં
તેહ નરક-ની પીડા ઘણી

ગુરુ-વચન નેં મંત્ર-નો લોપ
માહા પાપી જે ગુરુ-નેં હણેં
હણેં ગર્ભણી જે કો નાર
ગોત્રી હણે હણે જે ભ્રમ
જગન કરતાં કરે જે ભેર
ગરથ-ને દેખી મારેં ઠાર
હણેં ભગની હણેં ભાણેજ
રહેં ભ્રમ-હત્યારા-નેં સંગ
ગાંમ જમાડતાં રાખેં ખાર
નર નારી મારી ખીજ કરેં
વીસવાસેં કરેં જે ઘાત
વાટિ મારેં ગમાંતરું
પટલ થઈ નેં વસ્તુ કરેં (?)
અભક્ષાભક્ષ બ્રાંમણ થઈ ખાય
જેહ-નું હુંણ ખાય અહરનીસ
અઘોર પાપ એહવાં થાય છે
થાય વરસ વીરંચી ચાર
એ નરક-માં દુઃખ જ ઘણું
ભોંત્યો લોઢાની ચીહું પાસ
ખેંર-તણા ધીકેં અંગાર

શત કટકા તેહ-ના કરેં
કયું ભોગવાવેં જુઠા તે ભય ૪૯૬
અંન-ઉદક નહી તેંણેં ઠાંમ
આખું હોય તો આવેં સંગ ૪૯૭
અમર જીવ દુખેં નવી મરેં
ભોગવેં એહવા પાપ-ના ઘણી ૪૯૮

ગુરુ-ઉપર આણેં કોપ
હત્યા ગુરુ-પતની-ની નવી ગણેં ૪૯૯
ખાલક-વધ કરેં તે ઠાર
ગો-વધ-વધ માણેં જે મદમ(?) ૫૦૦
ભાત્રા-માંહેં પડેં છે ચોર
કે જણુ-નેં દુખ દેં છે અપાર ૫૦૧
પાપી-ઉપર રાખેં હેજ
રાખેં અધવીચ કરતો જંગ ૫૦૨
ઘણી-નેં વીધ દેં ઘર-ની નાર
સ્ત્રી-માંણસ-ની થાંપણ હરેં ૫૦૩
સહજ-માં કરેં ઉલકાપાત
અધિકા કલેં કલતરુ ૫૦૪
ઇશ્વર ભાણે (?) જે નવી હરેં
સ્ત્રી એક તણ ખીજા-નેં ભય ૫૦૫
તેહ-નું જે કો છેદે શીશ
તે નર ચોથેં નરકેં ભય છે ૫૦૬
ખાય પ્રાણી અધીકેરો માર
તે છે ભોજન ચ્યાર જ તણું ૫૦૭
તાતા અગની ધીકેં તે પાસ
વીવધ પ્રકાર-ના મોહકમ માર ૫૦૮

તેહ-માં નાંખ્યો તે નર રૂઠું
એક ઘડી-માં ભેજન ચ્યાર
પરુ પાચ જે દાધા-તણા
અનેક દુખ બીજા-થી આપ
અનેક બીજાં પાપ અનેક
જો કહો તો દેખાડું દ્રષ્ટ
ખમણાં ચોમણાં કષ્ટ કાયા-ને હોય
એ રીત્ય-નાં સતાવીસ કહ્યાં
કરેં પાપ તે આવેં આંહ
કોલ તમ-નેં દિધો છે અમ્યો
હું નહીં મુંકું માહરો ધરમ
પુછું જઇ બ્રમા-નેં વાત

ચોપધ

ધરમ બ્રમપુરી ગયા
સાખ્યાતકાર જે બ્રમપુરી
રાગ-દ્વેષ કોહ-નેં નહીં
ચ્યારેં પદ બ્રમા-તાણું
સહસ્ર અઠ્યાસી આરાધના
કોટી છલ કવી કરેં
દિવસ નીશા નહીં તીહાં
અમૃત-ઉધ વરખા વહેં
ઉદય અસ્ત તેહ-નેં નહીં
કડવું ગહું તો એક છે
કંચન-કથીર જેહ-નેં એક છે
એક અગની એક સીત છે
સુખ-દુખ જેહ-નેં એક છે
ધરમ-અધરમ જેહ-નેં એક છે

ફરિ ખખર કોચેં નવી જુદું
હેંડેં નાસતા ઠારોઠાર ૫૦૯
કરેં અહાર જંતુ જ ઘણા
ખમણાં દુખતિમ ખમણાં પાપ ૫૧૦
દુખ ભોગવતેં અતી વીવેક
કુકેં કરમ ભોગવચેં કષ્ટ ૫૧૧
તે તો જાંણું છેં સર્વ કોચ
તેહ પુરસેં સર્વે લહ્યાં ૫૧૨
હું નવિ પ્રીછું મુગતિ-માહેં
આ ઠામેં ઠરી રહેંજ્યો તમ્યો ૫૧૩
લખ્ય ભેજન ઇહાં-થી છેં બ્રમ
સાચી વાત મુંપું સાક્ષાત ૫૧૪

વાહન કરી વીમાન
સકલ સુખ-નીધાન ૫૧૫
મોટિમ મુઘેં મુલ્ય
સુખ તેં સરગ-સમતુલ્ય ૫૧૬
નારદ વીણા વાય
પણ તે શોલા કીમ કહેંવાય ૫૧૭
નહીં પાપ-પરવેશ
લાવ ધરે બ્રમેશ ૫૧૮
નહીં પરવેશે પાપ
તેહ પદમી તીહાં આપ ૫૧૯
એક કાંમિની એક કંથ
ચતુર વિચારો ચિત ૫૨૦
એક પાપ નેં એક પુન્ય
તેહ-નેં સી રહી તુન્ય ૫૨૧

ચ્યનાર સકલ સૃષ્ટી-તણી
ચતુર-પુરુષ ચીંતા મણી
ધરમરાજ ધ્યાને કરી
બ્રમ કહે 'ધરમ આવીયા
આસન આપ-તાણું તણ
તે વીસ્તારી કહે મુ-ને
ધરમ કહે 'હું તો કહું
અમ્યો કહ્યું છે ઇંદ્ર-ને
કર્યો કાલ બ્રમાજીઈ
મુઝ-થી થાય તો હું કરું
'માનવ-ને' મુગતી મલે
તે મહારાજ મુઝ-ને કહે
મુગતી-પદ તે છે કીચું
એ ઉતર આપો તમ્યો

કહે વીરચી 'સાંભલ્ય ધરમ
તે તુઝ-આગલ કહું છું કથી
સદાવૃત સંતોષે ઘણાં
જાત્રા અડસઠ જુગતે કરે
ધરમશાલા કરાવે ઘણી
પોપે બ્રામણ કરીને વૃત
ડગલા-ડોટી સવછી ગાય
પંચ પરવાણીયે વીપ્ર જ વરે
શ્રાવણે કરાવે સીવ-પુજન
નવરાત્રી કરાવે ઘણા
કરાવે કુચા વાવડી
અતીત-ને આપે આહાર

કરતા-પુરસ કો કાંમ
ધાતા નીરમલ-નાંમ પર૨
સ્તુતી કરવા સમરથ
અમ-આગલ કહે અરથ પર૩
આવ્યા તે કુંભ કાજ
ઈશ્વર રાખે લાજ પર૪
જો આપો નીજ-કાલ
તેહ પાલવો બોલ પર૫
'કહે વચન વીવેક
અજર કરું નહી એક પર૬
જપ-તપ કર્યો વીણ કાજ
તો રહે માહરી લાજ પર૭
ઠીક બતાવો કાંમ
તો થાય અમારું કાંમ પર૮
તેં તોં પુછ્યો મોહોટો મરમ
મુગતી-કાંમ માહરે ઘેર નથી પર૯
દાંણ મુકાવે તીરથ-તણાં
પ્રથવી-ની પ્રદક્ષણા ફરે પ૩૦
કનકે કાયા તોલે પોતા-તણી
ઈછા-લોજન ઝાઝાં ધૃત પ૩૧
ઉપર કનક-તણી દક્ષણા ય
હસ્ત-શ્રાધ ગયા-માં કરે પ૩૨
તેહ-થી રીઝે સહુ-નું મન
ઈશ્વરી પ્રસન્ન થાઈ તેહ-માં નહી મણા પ૩૩
પુજે પરમેશ્વર-ની પાવડી
રુડા પુરુષ-ને દે અધીકાર પ૩૪

કરેં નીવાંણુ ભરાવેં નીર
 મુંકેં ગોચર ચરવા ઠાંમ
 આપ-આપણા કુલ-કેરા ધરમ
 પ્રતીવૃતા જે વૃત આચરેં
 પાલેં સકલ શાસ્ત્ર-ના પાર
 લલપણુ સાચી વીઘા લણેં
 આખ્યા વીના જે અન ન ખાય
 બર-વાત-ઉપર નહી રંગ
 બ્રામણ-ઉપર ભગતી ઘણી
 તુલસી પીંપલ પુજેં ગાય
 પુસ્તક લખાવી આપેં અન્ય
 રણ-સંગ્રામે સામદ સુર
 અસત્ય-થકી જે અલગો રહેં
 જાચીક-નેં દેખી મન ઠરેં
 પવીત્રપણું પોતાની દેહ
 વરત સઘલાં વીવેકેં કરેં
 અગ્નીહોમ-આવસત્યાદીક કાંમ
 પાલેં પક્ષ પોતા-ની પ્રીત
 વાવેં તુલસી ણીજા વૃક્ષ
 ભાર કુટુંબ ખાધા-નો વહેં
 એહવા-નેં અવસાંન જ થાય
 પ્રીત કરી રહેં માહરી-પાસ
 એટલી ગત માહરી તો હોયં
 આપો કોલ ઉશંકલ થાયું
 દશ લાખ જોજન છેં દુર

કરેં વીસામા તેહ-ની તીર
 કરેં કોટિ પરમારથ-કાંમ પડપ
 કો કૈહ-નો નવી ચુકેં મરમ
 માળાપ-ની નિત્ય સેવા કરેં પડદ
 મુંકાવેં જોહ-નેં દેતા હોયં માર
 હરી-કથા નીત્ય શ્રવણેં સુંણેં પડઉ
 નીરમુખ કો જાચીક નવી જાય
 ન કરેં મદ-પાંનીનો સંગ પડટ
 સેવા કરેં નીત્ય સાધુ-તાણી
 ઘર-માં છતેં મુખ ન કહેં નાય પડદ
 મોટમ-વાત ન રાખેં મન
 પુન્ય-વાત-માં પહેલેં પુર પડ૦
 આપો આપો સદુ-નેં કહેં
 આદર-ભાવ મંગણ-નેં કરેં પડ૧
 નારાયણ-ઉપર બદુ નેહ
 ઉઘાપન તેહ-નાં આચરેં પડ૨
 બોલેં વચન નીરમલ હરિ-નાંમ
 રાખેં કુલ રૂઝા-ની રીત્ય પડ૩
 ભુખ્યા જન-નેં આપેં ભક્ષ
 તેહવા બ્રમ-સદન-માં રહેં પડ૪
 જન માહારા તેહવા તીહાં જાય
 માહરા આયુશ સુધી વાસ પડ૫
 મુગતી-કાંમ કહેં નહી કાય
 વિષ્ણુ-લોક વીમાનેં જાયું પડ૬
 પાંમેં પુન્ય પરમારથ પુર' પડ૭

હુહા

વાહેન વીમાંન-તણું કરે
વીજ્યુ-લોક વૈજ્યુવ ઘણો

વ ખાંણું વૈકુંઠ-ને
તે જ્રમાઈ સરજ્યો નથી

રેણું ગણું અવની-તણી
તરણું ગણું ભુમી-તણાં

એહવી વાતો અનેક છે
વૈકુંઠ વખાણું કરી સકે

જ્રમા તો ભેદે નહી
સનકાદિક-ને સ્વપને નહી

કોટિ એક જ્રમા પડે
વૈકુંઠ-વાસ હોં નહી

નિત નિરખણું નારાયણ-નું
એહ-થી સુખ ખીજું કીચું

ધાતા ધ્યાન ધરેં ઘણું
'મુઝ-ઉપર મયા કરે

વારુ ધ્રુવ વીજ્યુ કરી
'માગે' તે આપું તું-ને

ધાતા કહેં 'ધરણીપતિ
પુછું પ્રશ્ન મુનેં કહે

મૃત્યુ-લોક જે માંનવી
મુગતી-તણો મારગ કથો

જનુની જઠર ન અવતરેં
તે માંડી કહે મુ-નેં

ધોર'ધર જે ધાત્ર
માણો ક્ષણ એક માત્ર ૫૪૮

શોભા કહેં જે સાર
અલખત અપરંપાર ૫૪૯

ખગ-તારા ગણાય
અરણુવ-નીર તોલાય ૫૫૦

શૈષ-સરીખા સ(સા?)ત
તે નહી શારદાયે માત્ર ૫૫૧

નીગમ ઘણા ગુંણ ગાય
સરગ-તણી શોભાય ૫૫૨

અળદ કોટિધા ઇંદ્ર
મહિમા મોટો મંદ્ર ૫૫૩

પલક ન પટંતર થાય
તે કીમ મુખે કહેવાય ૫૫૪

અંતર થઇ લયલિન
દેવાધિદેવ હું દિન' ૫૫૫

મન-થી દિધાં માંન
દયા ધરીનેં દાંન' ૫૫૬

હુલલ તાહરી- દેહ
સુલ ભાગો સંદેહ ૫૫૭

અકાચીન (?) અપાર
તે કીમ પાંમેં પાર ૫૫૮

છુટેં ઘણા ગર્ભવાસ
હું સેવક તુઝ દાસ' ૫૫૯

ચોપદ્ય

‘બ્રમા વીજ્ઞુ નેં રુદ્ર જ નામ
સકલ સૃષ્ટ ઘડો છે તમ્યો
તમ્યો કહી તે વાત જ વચ્ચી
માસ ખાર ચોવીસેં તણી
અલયા દેવસયની નીરજલા
સાથેં દશમી મુકી માંન
વાંહાંલેં નાહી કરેં સીવ-પુજન
તે દાહાડેં નીરમુખ નવી વલેં
એકાદશી કરેં ઉપવાસ
ભુમી સુધેં બ્રમચર્ય રહેં
એ વીધેં સાથેં જે વરત
સાચું યોલવું તેણેં દીશ
એ રીત્યેં પરમેશ્વર પરમ્મન થાય
વડ-પીપલ-નેં પુજેં જોહ
પુજેં બ્રામણ પુજેં ગાય
પાલેં વૈષ્ણવ-જન-નાં ધરમ
શ્રી-ભાગવત ગીતા રસ-જ્ઞાન
અંથ વીજ્ઞુપુરાણ જ તણા
મોટમ ન કરેં જે મોહની
પોતા-ની નવી યોલેં કુલ્ય
રામેં વૈષ્ણવ-કેરી રીત
નવાંણ સમરાવેં આવાસીઈ
વેણી-માંહેં સમરપેં દેહ
મુગતિ-ખેત્ર કહેંવાયેં સાત
ગોપાલલાલ-નાં પુજન કરેં
પર-શ્રી માત-સમાનેં જાણ્ય

બ્રમાંડ-ચણુ સુધી-નું કાંમ
તે પ્રતિપાલણ કરું છું અમ્યો ૫૬૦
કરેં વરત જે એકાદશી
જુજુવી નીધ્ય તેહ-ની છેં ઘણી ૫૬૧
શ્રવણુ શ્રાવણી વીધ્ય વીજલા
દ્વાદશીઈ દેં અંન-નાં દાન ૫૬૨
તાર-કેડેં લેં મુખ-માં અન
બોલ સાંચો વચનેં પલેં ૫૬૩
કરેં જાગરણુ તે ખારેં માસ
“કૃષ્ણકૃષ્ણ” મુખ-થી નીતકહેં ૫૬૪
મુખ-થી નવી બોલેં અનરત
જે-થી રીઝેં ઉમયા-ઇશ ૫૬૫
શુંણુ ગંગા ગોવંદ-ના ગાય
તુલસી-ઉપર અધિકૈ નેહ ૫૬૬
જે કૈ નીર નીવાંણેં નાહાય
પોતા-નાં સાચવેં ખટ-કરમ ૫૬૭
કથા સાંભલેં મહીમા માંન
સાંભલેં આપેં લખાવી ઘણા ૫૬૮
નંદા ન કરેં દેવ કૌહ-ની
કૌહ-નેં ન કરેં હલકૈ તુલ્ય ૫૬૯
શ્રીવ-લગતી-ઉપર બાહુ પ્રીત
કાઠી સંઘ જાઈ કારસીઈ ૫૭૦
નારાયણ-ઉપર બાહુ નેહ
કરેં અવગાહન દીન નેં રાત્ર ૫૭૧
અષ્ટ ભોગ મુખ-આગલ ધરેં
વેદ-શાસ્ત્ર-ની માનેં આણ્ય ૫૭૨

સાક્ષાતકાર વીળુ-નું રુપ
 તે બ્રાંમણ-નેં મનુષ્ય નવી કહેં
 એકેં ધરમ-નેં નંદેં નહી
 પરમારથ કરતાં જે મરેં
 જેહ-થી દુખ ન પામેં કાંય
 અક્ષય-દાંન કરેં પરમારથ અન્ય
 નીરુકાંમ-થકી જે સોષેં પાર
 કાયા કષ્ટ વૃત દીસેં મુખ
 પુન્ય ન જણાવેં પોતા-તાણું
 સાધુ-ની સહુ-ની(?) સુખી કરેં
 પારકું સુખ દેખી રાખેં પ્રીત
 કાંયકે જન જો રુકું કરેં
 ગુરુ-નેં ઇશ્વર જાણેં જેહ
 પર-નારિ પર-નંદા પર-ધન
 સુભ મારગ સઘલા આલવેં
 ધન ઉપરાજેં સાતેં સાજ
 જેહ વાત-માં યેસેં પાપ
 અહર-નીશા જેહ-નેં એ કાંમ
 સુતાં યેં કાં જાગતાં લણેં
 નીદ્રા સ્વપ્ન કરતાં કાંઈ કાજ
 હિંડતાં યોલતાં જપતા જેહ
 શાલીગરાંમ તુલસીદલ-માલ
 સઘલેં ઠામેં ઇશ્વર-નેં લહેં
 અવસાંન-સમેં રહેં રહેં રાંમ
 વૈકુઠ જગ્ય તે જુગતે જોગવેં
 વિપ્રજી-સહિત વૈલવ હોય

તે તો બ્રાંમણ ભારે ભુપ
 કર જોડી તે ઉભો રહેં ૫૭૩
 એ તો રીત્ય વૈષ્ણવ-ની કહી
 પ્રીતેં તે સરગેં પરવરેં ૫૭૪
 અભય-દાંન જે નર-થી હોય
 માગવા વાસના નહી કાંઈ અન્ય ૫૭૫
 માયા-રહીત અંતર અપાર
 નવી દેં કાંય પ્રાંણી-નેં દુખ ૫૭૬
 કહેં નહી આપેં મોહોકમપણું
 દુખ પારકા હિતેં હરેં ૫૭૭
 અતુરભુજ-અરણ્ય રહેં ચીત
 તો પોતા-નું અંતર કરેં ૫૭૮
 નારી લેખ-ની(?) નવી લેં કેહ
 તેં ઉપર નવી ઘાલેં મન ૫૭૯
 ભુંડો અખ્યર નવી આલવેં
 તેહ ખરચેં પરમારથ-કાજ ૫૮૦
 તે સાહમું ન જુઈ આપ
 સુખ-થી ક્ષણ ન મુંકેં રાંમ ૫૮૧
 રાંમ અક્ષર તારકે ગુંણ ગણેં
 કહેંતાં રાંમ ન આંણેં લાજ ૫૮૨
 રાંમ રાંમ કહેં સુખ-થી કોહ
 સકલ પ્રાંણી-ઉપર બહુ વાહાલ ૫૮૩
 કહુંવું વચન કેહ-નેં નવી કહેં
 તે નર પામેં છેં આ ઠાંમ ૫૮૪
 ભારે પદ વૈલવ ભોગવેં
 તેહ-નેં ગાંજ ન સકેં કાંય ૫૮૫

કૌટિક બ્રમા-સુધી કલોલ
જીવ કીટીને શીવ થઈ નામ
તેહ વચન ઉશંકલ કરું
પુછી પાર ને ઉતર દેયું

એસેં અધીપત્ય આસન ઉ(૧)ઓલ
તેહ-નો તમ-ને કહું ઉપાય ૫૮૬
શીવ-લોકે સેહંજે સંચરું
પાર આયુજ-મુગતી-નો લેયું ૫૮૭

હૃલ

વીપ્રણુ વીમાન વાહન કયું
કૈલાશ પ્રીત્યે પરવર્યા
ઈદ્રાસન-થી સત-ઘણી
સહસ્ર-ગણી તેહ-ના થકી
લખ્ય-ઘણી તેહ-ના થકી
વીપ્રણુ-પદ વૈકુંઠ છે
કેંવાય નહી કરી કલપના
તેહ-થી સોભા શીવ-તાણી
જનુની બાધા જગત-ની
અરધાંગે આપેં ધર્યા
અજીત નાંમ બાંજેં જગત
ત્રણેં ગુણેં પેંહેંલા તે શીવા
પાર ન પ્રીછેં તેહ-નો
વીશ્વ-વીધેં વ્યાપી રહી
ખટ ચક્રેં ખોલ જુઈ
તે જન એહ-નેં ઉલખેં
શ્રી(૧) પરથમ સીવજી પછેં
શ્રી-કેટેં કૃષ્ણ વીપ્રણુ
અવની-રુપેં શગતિ એ
માયા-રુપ મર્યાદ એ
લુધા-રુપ એ ખાંત-થી
પ્રુધ્ય-રુપ એ બાલિકા

દેવ-તણો જે દેવ
મહેંજેં સદગુરુ-ની સેવ ૫૮૮
શોભા છેં જિહાં ધરમ
જીહાં વસેં છેં બ્રમ ૫૮૯
સોભા અપરમપાર
સઘલી શોભા સાર ૫૯૦
વીપ્રણુ-લોક-નો વાસ
તે કૌટિકા કૈલાશ ૫૯૧
માયા-રુપ મંડાણ
કરુણા-રુપ કલ્યાણ ૫૯૨
સરજણહાર શરિર
ગુણસાગર ગંભીર ૫૯૩
અખચર પેંહેંલી અઘ
હુંકાર-તાણી જે હઘ ૫૯૪
બ્રમચ્ય નાંના ભુપ
રાંમા-કેરું રુપ ૫૯૫
પરથમ સીતા પછેં રાંમ
રાધા માધવ નાંમ ૫૯૬
શિવ-રુપ આકાશ
પ્રણવ-રુપ એ પાસ ૫૯૭
નીદ્રા-રુપ નીમેપ
વવેક-રુપ વીશેક ૫૯૮

લખમી-રુપ એ લાડકી	ત્રણ-રુપ એ તોલ	
મહીમા-રુપ મુરજ્યાદ એ	ત્રીયા-રુપ એ જોલ	૫૯૯
મોહોદું સગપણ માત-નું	તાર-પછી તો તાત	
જવલો જણ જાણસ્યે	વેદ-વાયક કહે વાત	૬૦૦
કો કહેસ્યે સૃષ્ટી નર-તાણી	કો કહેસ્યે કરી નાર	
એકઠાં એ જે થઈ	સરજાવ્યો સંસાર	૬૦૧
લગાકાર ને લેંગ-થી	સકલ સૃષ્ટય ભર ભુપ	
જાણી જુઓ જુગતે કરી	શીવ-સગતી એક-સ્વરુપ	૬૦૨
પ્રથમ જલાધારી કરે	વલતું જેસારે લંગ	
અકલ ગતી કલે નહી	રાંમા રાંમ-નો રંગ	૬૦૩
કલ્યાણ-રુપ કરુણાનિધી	કલ્યાણ-કારણી પાસ	
કલ્યાણ કરતા જગત-નું	કલ્યાણ-રુપ કૈલાસ	૬૦૪
સીવ-સાનીધ્યે સંચરે	પુરુષોત્તમ પાવન	
જે નામ કોટિ જનમ-ના	બાલે અધ-નાં વન	૬૦૫
એ જે-માં અંતર નહી	શાસ્ત્ર સોધતે સાથ	
અરસપરસ એ અધીપતિ	બ્રમાંડ કોટિ નર-નાથ	૬૦૬
હરી-હર-માંહે અંતર કરે	સંદેહ રહે મન-માંહે	
કોટિ કલપ બ્રમા-તણાં	તે નર નરકે જાય	૬૦૭
પરમેશ્વર પંચાસ નહી	આઘ પુરસ તો એક	
સમ-દ્રષ્ટે જોતાં સુઝસ્યે	અગ્નાન-થકે અનેક	૬૦૮
‘પરસોત્તમ પધારીયા	ભુમી-તાણું સુલ લાગ્ય	
દરસણ-થકી દુખ ગયાં	પવીત્ર થઈ આ જાગ્ય	૬૦૯
કાંમ કહો કરુણા-નીધિ	લખ્ય વસા-થી લેઉં	
હેત-થકી હાજર કરું	પ્રીત્યે પ્રતીહિતર દેઉં	૬૧૦
‘મૃત્યુ-લોક-નું માનવી	પોઠાં કરે જે પાપ	
તેહ-ને કિમ સુગતી મલે	થાઈ અધીપતિ આપ	૬૧૧

છુટેં ઘણી ગર્ભ-વાસના	નરક સુંકાવેં નેટ	
સેવે જઈ આયુજ્ય-નેં	પુનરખી નાવેં પેટ	૬૧૨
કાચ વસેં ઇંદ્ર-લોક-માં	કાચ વસેં પુર ધરમ	
કાચ ગ્રહ રથી ચંદ્રે વસેં	કાચ વસેં છેં ભ્રમ	૬૧૩
કા વીજ્યુ-પુર કા સીવ-પુરેં	જેહ-નાં જેહવાં પુન્ય	
તે દેહ-સુધી તે ભોગવેં	નીમેષ ન રાખેં નુન્ય	૬૧૪

ચોપઈ

શીવ કહે 'સાંલલો શ્રીનાથ	જગત ભ્રમાંડ તમારેં છેં હાથ	
પાલણુ-પોપણુ છેં જી તમ્યો	અધીકાર દો છેં તો કહીચું અમ્યો	૬૧૫
ત્રણ ગુંથુ ને (તે) જે-થી થયા	સુંપો કાંમ રાજી થઈ રહ્યા	
જે ગમેં તે કાંમ દીજીઈ	કાંડ વસા અમ્યો કીજીઈ	૬૧૬
સરજેં ભ્રમા પાલો આપ	શ્રી-કારીકા-માં શીવજી-ની છાપ	
રુદ્ર કહેં છેં તેહ-નેં સર્વ	વરદાન-પુન્ય તણી ઘેંર પરવ	૬૧૭
તપ-દલ-દાતા માહરી મતી	કપટ ન રાખું રંજીક રતી	
મુઝ-નેં કહેં છેં ભોલો ભુપ	મહાપુરુષ જોગી-નું રુપ	૬૧૮
તપ કરતાં જે કા મરેં	તે આ લોકેં આવી અવતરેં	
જે કા કરેં છેં ઝાંઝાં પુન્ય	નીમેષ માત્ર રહેં નહીં નુન્ય	૬૧૯
ભ્રમ-ભોજન કરાવેં ઘણાં	પાંમે સ્વરગ નવી રહેં મણા	
અડસઠ તીરથ કરેં અતીસ	તે જઈ સેવેં વીજ્યુ સીસ	૬૨૦
સેવેં નીર ગંગા-નાં ઘણાં	આ મંદિર છેં તે નર-તણાં	
નીત્યેં પીઈ નરમદા-નાં નીર	વસેં વાસ આવી આ તીર	૬૨૧
પ્રયાગ-માંહેં દેહ પ્રાળેં કરેં	કરવત માથા-ઉપર ધરેં	
ગાલેં હીમાચલ-માં હાડ	તે ભોગવેં મંદીર આ મહાડ	૬૨૨
કેદાર-કંકણ જે નર કરે	મથુરાં-માંહેં દેહ જ ધરેં	
ગોદાવરી જે જન સેવેં ઘણી	તોલેં કનક દેહ પોતા-તણી	૬૨૩
મથુરાં-માંહેં જે નર મરેં	તે નર વૈકુંઠેં અવતરેં	
દ્વાદશ જ્યોતીર્લિંગેં જાય	સત્ય અરણ્ય સદીતાઈ નાહાય	૬૨૪

કંચન-ના મેરુ જે કરે
 વૈષ્ણવ-નો વૈભવ જોઈ ઠરે
 નીત્યે જઈ નીવાણે નાહાય
 રુદ્રાખ સીર ધરે છે હાથ
 સીવ અક્ષર એ બે નામ-માં
 સીવ-સેવક-ને કરે છે સાર
 સાક્ષીગણ-ને તુલસી ચઢાવે આપ
 સમારથી સમ ધરમે (?) ધાય
 નંદે નારાયણ-નું નુર
 સમસ્ત જન-માં નંદા હોય
 પરદોષ-વૃત્ત કર્યા છે જ્યમ
 શની સોમ સારો સર્વ-થી
 પક્ષ-પરદોશ જે કોડે કરે
 પરમ દોશ વૃત્ત-તાણું જે મરમ
 જન્માષ્ટમી-વૃત્ત કરે અહર-નીસ
 જન્માષ્ટમી-વૃત્ત વૃત્તે કરે
 જન્માષ્ટમી કરે પુરણ પેર
 શીવ-ચતુરદશી-વૃત્ત વીધ-વીધ
 પુજા પારથેસ્વર-ની કરે
 પંચસુત્ર-નાં પુજન પાસ
 પારથેસ્વર પુજે આંણી રીઝ
 પારથેસ્વર પુજે રીઝી મન્ય
 દેવ-સ્થલ શીવ-સ્થાનક જીહાં
 પંચ ગ્રાસ કાઢી જન તે જમે
 ગવાંનીક નીત્યે દે ગાય
 બ્રામણ-ને જાણે જે દેવ

વેદ પાત્ર-ના કર-માં ધરે
 તે પ્રયાણ કૈલાસે કરે ૬૨૫
 જગન-વિભુત ધરે છે કાય
 “સીવ સીવ” કહે રુદ્રા સાથ ૬૨૬
 કૈલાસ-સીખર પોહોચે ઠાંમ-માં
 તે વૈકુંઠ લોગવે આ પાર ૬૨૭
 તે તો પર-નંદા પોતે હરે પાપ
 તે સીવ-લોકે સહજે જાય ૬૨૮
 તે કૈલાશ-થકી રહે હર
 આવે ઇહાં જવલો કાય ૬૨૯
 અતંસકરણ-માં આચરસે તીમ
 તે નર-થી સીવ-પદ હરે નથી ૬૩૦
 ધરમ-લોકે તે તો અવતરે
 ધ્યાન કરી ધારે જે ધરમ ૬૩૧
 તે તો લખમી પાંમે અતીશ
 તેહ-ના એકોતર સત ઉધરે ૬૩૨
 સઘલી અલખત તેહ-ને ઘેર
 તેહ-ની દાસી થઈ રહે નીધ ૬૩૩
 કોટિ જનમ-નાં પાતિક હરે
 તેહ સમીપે છે કૈલાશ ૬૩૪
 તે તો ફલ પાંમે રૂડાં બીજ
 તે તો પાંમે રૂડાં મન (?) ૬૩૫
 કરે દીપ ઘૃત-કેસ તીહાં
 ગુંણ ગોવંદ-તણા મન ગમે ૬૩૬
 તે નર સ્વ-દેહે સ્વરગે જાય
 કરે શીવ જાણીને સેવ ૬૩૭

બ્રાંમણ તે ઇશ્વરનું રૂપ
માહરુદ્ર જગન અતી આદરે
જેટલા શગતીનણાં જે વરત
સગતી-પુજન સેવે સંસાર
હેકુનીગલ કરે નહી કાય.
સકલ જંતુ-સાયે હીત હાસ
મન-પાંતી જમ-કુન્યા ઘણુ ઘણો(?)
વલી કહું છું એક દ્રષ્ટાંત
જે કો કાગી ગંગા નાહાય
નિહ-ગુરુએ ગોદાવરી
દારામતીઈ જઈ લે છાપ
પુરશ ગોકર(ણ)ગોમતીકેરી તીર
માયા અવંતી અભેધ્યા જેક
ગોકુલ મથુરાં વંદાવન
લાગીશ્ચી બીજું છે ગંગ
શુકલતીરજ જે પડે શરીર
શિવ-પૂજન-માં તતખર રહે
કરે દાંત આનમ સગત્ય-ને
જાણે હરી બાધા જગન-ને
રોપાવે બીજી-વૃક્ષ જ ઘણા
પીપલા વવનવે અતીસ
પાપ-લેશ-ચક્રી મન બીહે
વેદ-શાસ્ત્રી-ના પાલે ધરમ
અધરમ અન્યાય કરતાં જે બીહે
જે કાં દે છે નિત્યે દાંત
તે જન પ્રીતે માહરે પાસ
માહરું તેજ છડાં લગે હોય
પ્રથવી-બીઠ-માંહે જે સાર

બ્રાંમણ તેહ અધિક અનુપ
તે પ્રીત ધરીને ઇલાં પરવરે ૬૩૮
કરે નર-નારી તરનીએ તરત
ઉતરે ભવ-જલ પેલા પાર ૬૩૯
સકલ જુવતી-ને જનુની જોય
તે પદ પાંમે ગીરી કૈલાશ ૬૪૦
નથી છુટકો એ તણે-તણે
જો આપણે જે છું એકાંત ૬૪૧
સ્વેતેગંધુ-રામેશ્વર જાય
કાવડ ગંગેતરીઈ ભરી ૬૪૨
અંતરુકરણ સુધે-થી આપ
સુધ કરે તિકાં જઈ શરીર ૬૪૩
“શીવ શીવ” કહેતાં પડચે દેહ
ઠાંમે પડચે જો તાં ૬૪૪
શરીર પડે જો હોયે અંગ
તો પાંમે માહરો ત્રટ તીર ૬૪૫
“શીવ શીવશીવ” મુખ-થી જે કહે
નહે નહી વીણુ-ભગત-ને ૬૪૬
વ્યાપી રહે બાધા વ્યગત-ને
વાવે વૃક્ષ વડલા-તણાં ૬૪૭
આનંદ-ઉછવ જેહ-ને અહર-નીશ
પ્રીતે નીર ગંગા-નાં પીઈ ૬૪૮
કુલાં કહારે ન કરે કરમ
તે તો જશ લાખીણી લીયે ૬૪૯
તેહ-ને ઘણાં મહારુદ્ર-નાં માં
વાસ વસે આવી કૈલાશ ૬૫૦
તેહ-ને ગાંજ ન સૂકે કાય
વેદ-વચન એહ વીચાર ૬૫૧

હુંહા

હરી કહે 'શ્રી'હર મુંભો	કહી વાત મહામુલ્ય	
બીજું સુખ જો-થી કીયું	શીવ-દરસન-સમતુલ્ય	૬૫૨
સુખ વહેં વાસેં રહેં	આનંદેં દીન જાય	
જીવ કીટિનેં સીવ થયો	તેહ-નો- સ્યો ઉપાય	૬૫૩
કીધાં પાપ હોઈ ઘણાં	નહી તીરથ-વૃત એક	
દયા-દાન સમજેં નહી	નહી વીનય-વીવેક	૬૫૪
પાપેં પેટ ભરી રહો	કાલ-ખેપના કીધ	
તેહ જીવ કીમ સીવ થસ્યેં	વાંણી કહો તે વીધ્ય	૬૫૫
હરી-હર-નેં નવી ઉલખેં	પ્રીછેં નહી પુરાંણ	
સારુ સમજો નવી કરેં	નહી દયા દમન નેં દાંમ	૬૫૬
તેહ દેહે તેણેં ભવેં	ટલેં નાંમ નર નેટ	
ભલેં તેજ-માં તેજ થઈ	પુનરપી નાવેં પેટ	૬૫૭
શીવજી કહે 'સાચું' કહું	આંણી અધિકું હેજ	
અધિક વેગલું આપ-થી	ત્રણેં શું-થી તેજ	૬૫૮
ઉપનું સર્વેં તે-થકી	તેહ-માં સર્વ સમાય	
જીવ ભલેં જઈ શીવ થઈ	તેહ-નો કહું ઉપાય	૬૫૯
જીવ જે દહાડેં પ્રગટયો	માંણેં તેહ-નો મરમ	
સમ-દ્રષ્ટ. દેખેં સરવ-નેં	ભાસેં એક જ ભ્રમ	૬૬૦
અરસપરસ જાંણેં નહી	માહરું-તાહરું મેલ	
હું નેં તું લખ લેહેં નહી	બ્રાંત ન રાખે ભેલ	૬૬૧
નર નારિ પટંતરો	પ્રીછેં નહી તે પાર	
સુખ-દુઃખ-માં સમજેં નહી	વાંણી કહેં વીવહાર	૬૬૨
નાચું ઢાંકયું નવી લહેં	ઇંદ્રી નવી લહેં એક	
મીઠું ખારું મન નહી	વીઘા કાય વીવેક	૬૬૩
ઝહેંર-અમૃત જાંણેં નહી	ભુડું રુડું ભેદ	
સ્તુતી-નંદા સમજેં નહી	ખરેં ખોટેં નહી ખેદ	૬૬૪

રીઝેં કેં ખીઝેં નહી
સ્વારથ સ્વાદ સુરતા રહી
પસુ પંખી નેં માનવી
અંતર-માં આપેં લહેં
તેહ દેહ બહારેં પડેં
તેહ તેજ-માં જઈ લક્ષેં

આનંદ-રૂપ અતીસ
તો સઘક્ષેં દેખેં ઈશ ૬૬૫
વાઘ સેંધ નેં સાધે
એ સદૃ ઇશ્વર આપ ૬૬૬
ઉત્તમ અવની-માંય
જીવ શ્રીશ્રી સીવ થાય ૬૬૭

ચોપઝ

વલી ખીજે એક કહું ઉપાય
સુષ્ટેં જીવ સરજ્યો બહારેં
જે જીવા યોનેં અવતરેં
સાચી વાતેં ત્રીદિ જ થાય
સાચેં ઉઠેં સાચેં સુધેં
સાચી વાતેં અધીકા નેહ
સાચી વાત સદૃ-કા-નેં ગમેં
સાચી વાતેં ઇશ્વર રાજી રહેં
સાચી વાતેં રાચેં રાંમ
આપેં સદાવૃત-નેં કારણેં
જુઠી તે નવી ચાલેં રીત્ય
જુઠા-નો નવી માનેં ભાર
જુઠા-સાચેં નહી વીવહાર
જુઠા-કેરો ન કરેં સંગ
જુઠા જન તો વેગલા રહેં
જુઠા જન-નો ન ગમેં ભાલ
જુઠેં ઉઘમેં ન ખાઈ અન
જુઠેં ઉપાઈ પેટ નવી લરેં
જનમ-જનમ સાચા-થી થાય
જુઠા-સરસો દેહ નવી ધરેં

દેહ શ્રીદિનેં દેવ જ થાય
સાચું વૃત ધરેં તાહરેં ૬૬૮
સાચી વાત મુખેં ઉચરેં
અવતરેં તેહ મનુષ-દેહ-માહેં ૬૬૯
સાચી દ્રષ્ટેં જગત-નેં જુઠેં
સાચા-ચક્રી વરથેં જ મેહ ૬૭૦
જુઠા જન-નેં સરવેં દમેં
જુઠા નર-નેં કુટો કહેં ૬૭૧
સાચા-નું તો સઘક્ષેં કાંમ
જુહું નવી ખોલેં ખાણેં ૬૭૨
જુઠા-સાચેં કરેં નહી પ્રીત
જુઠા-નો કા ન ગણેં કાર ૬૭૩
જુઠા નવી ચાલેં આચાર
સાચી વાતેં રાચેં રંગ ૬૭૪
સાચા-નેં તો આસન દેં
જુઠા જન-નો ઉછો તોલ ૬૭૫
જુઠી વાત-માંહેં નહી મન
સુપનેં કાંમ જુહું નવી કરેં ૬૭૬
જુહું નાવેં સ્વપના-માંય
જુઠા-ની આશા કાય નવી કરેં ૬૭૭

તીરથ-લોભ્ય દેહાંતે થાય
દેહ પડતે તીરથ મલે

ભલી તેજ-માં તે નર જાય
તાહરે જીવ શીવ થઈ ભલે ૬૭૮

વસી કહું એક બીજે કાંમ
પંચાસ કેટી પ્રથવી છે કથી
પંચકેશી કહેવાઈ જેહ
પંચકેશી-માં જે કે નાહાય
પંચકેશી-માં જે નર મરે
કામી-માં કરે ભ્રમ-લોજન
કેટિ-કેટિ થાય કદપાંત
શીવ-ત્રીશુન્ન-ઉપર તે રહે
ઉચું જલ આવે જ્યાહરે
બ્રમાંડ કહેવાયે એકવીસ
ત્રણ લોક તીહાં છુડી જાય
બ્રમા તે નથી લહેતા ભેદ
સત્યપુરી-માંહે જે નર મરે
એ કાસી-માં દૈવત ઘણું
જમ-હુત તે સઘનું જાય
જમ-હુત-નું તીહાં નહી જોર
જમ-નું ચાલે નહી લગાર
ભ્રમ-હુત્યા ગૌ-હુત્યા કરે
એકવા નર કાસી-માં પડે
મહા માહા પાપ કરે અતીસ
અધોર અધોર કરે છે ઘણી
તેહવા નર કાસી-માં પડે
અનેક પાપ કરે પરચંડ
કાસી-ધરતીનું એ જોર

મુગતિ-પદ છે જેહ-નું નાંમ
કાસી-ખેત્ર તો તેહ-માં નથી ૬૭૯
મુગતી-ખેત્ર મોટું છે તેહ
કાયા નીરમલ તેહ-ની થાય ૬૮૦
તે તો સ્વરગ-માંહે સંચરે
તેહ-ને ન ભેટે જમ-ના જન ૬૮૧
તેહ-માં નહી કાસી-નો અંત
જે-ઉપર ગંગાજી વહે ૬૮૨
અંતરીખ-ઉપર કાસી તાહરે
તીહાં તીહાં જલ ચઢે જે દીશ ૬૮૩
જલ-ફરસ કાસી નવી થાય
વખાણતાં નચ જાણું વેદ ૬૮૪
તે કાસી-માંહે અવતરે
ચું વખાણ કરું તે-તણું ૬૮૫
અમલ નહી પંચકેસી-માંહ
જમ-હુત તેહ-નો ચાકર ચોર ૬૮૬
કરે જોર તો ખાઈ માર
તે જમને કાસી-માં મરે ૬૮૭
તેહ-ને જમ-કંકર નવી અડે
ઘણી હુત્યા કરે તે દીસ ૬૮૮
બીજે કહી નહી છુટકા તે તણી
તેહ-ને જમ-કંકર નવી અડે ૬૮૯
તો તેહ-ને ભૈરવ દે ડંડ
જમ-હુત તેહ-ના ચાકર ચોર ૬૯૦

એ તો વાત છે કહેવા માત્ર
કદાચી કેા સંચેથી જાય
કરે પાપ તિહાં રહી પરચંડ
જમ-હુત તેહ-થી વેગલા રહેં તીહાં દુખ ભોગવે જમ-હુત ની દહે(?) ૬૯૨
તે ઠામે છે સીવ-નો શ્રાપ
પરમાણુ પાપ જો તાં ભોગવે
મુત્ર-વીષ્ટા તે ઠામે થાય
આણુ-માત્ર કરે જો પુન્ય
આણુ-માત્ર કરે જો પાપ
કોઈક કરમ કરી તીહાં જાય
નીસપાપ થઈ મરે જો ત્યાંડ
“શીવ શીવ શીવ” ત્રણ વાર જ તંત્ર
દેહ-પાત તે ઠામે થાય
સંદેહ નહી એ વાત જ તણેા
કોટી-કોટિ વાત બીજી છે કથી
એ વાતે જેહ-ને સંદેહ અડે
કાસી-સમાન મુગતી નહી કોય
મણિકર્ણિકા મેહલે દેહ
કોટી કરમ-થી છુટી જાય
સમ્યક્ પ્રકારે સુંણજ્યો તમ્યો
કામીખંડ કથાનક એક
જે દાદે આ સૃષ્ટી હવી
કાંમના પ્રતે પુછે જાહરે
ધરમરાજ સૃષ્ટીને કલે
સઘલે જમ-હુત-નું પુર
દેહ માંનવ દેવ જ થાય

પાપી-ને કીહાં-થી કાસી-જાત્ર
જમ-નો ભય નહીં સ્વપના-માંહે ૬૯૧
દુખ દોહીલા તેહ-ને દંડ
પગ ધરતી માંડાથી પાપ
મેરુ-પરવત જેહવું ભોગવે ૬૯૩
એ વાતે મોહોટો અન્યાય
જામાંડ ભોગવે ન રહેં નુન્ય ૬૯૪
કોટી-કોટી-ધણું છત છાપ
પોઠાં પાપ તે પ્રલે થાય ૬૯૫
મણિકર્ણિકા મહિમા-માંહે
પામે કાંન-માંહે તારક મંત્ર ૬૯૬
જીવ જાણુ-માંહે શીવ થઈ જાય
મુગતીપદ-મારગ એ ઘણો ૬૯૭
એહ-સમાન બીજું તો નથી
તે નર રૌરવ નરકે પડે ૬૯૮
શીવપુરાણ કાસિખંડે જોય
નિત્યે જતા દેખું છું તેહ ૬૯૯
જીવ ટલી આપે સીવ થાય
સીવજી કહે સત્ય જાણું છું અમ્યો ૭૦૦
સાંભલજ્યો જેહ-ને સંદેહ
આદિ કથા એ છે નહી નવી ૭૦૧
તેહ-ને માંડિ કોહો તાહરે
તીહાં નાંમું કાસી-નું નવી મલે ૭૦૨
પંચકોશી-થી તે દુર
બીજો તો નહી એક ઉપાય ૭૦૩

મરણ-કાલેં કાસિ પામસ્યેં
નીશ્ચે નીશ્ચે નહી સંદેહ
એહ ઠાંમ તો ઉતમ હોય

લાગી પગ્ય સીખ્યા સુભ લીધ
સીવ-મુખેં-થી જેટલું લહ્યું
નારાયણ-નેં બ્રમા નમ્યા
પાગ્ય લાગી પ્રયાણ જ કરેં
કહેં માંડિનેં મોક્ષ જ મરમ
કરી ડંડવૃત આવ્યો તે પાસ
કહ્યા મુગતી-ના મારગ ઘણા
પ્રદક્ષણા કરી મહા મન્ય
સહેજેં જ્ઞાન પોતા-નેં થયું
'દેહ-અંત કાસી-માં થાય
નીરમલ દેહ પડેં જો નેટ
ફરી અવતાર લેવો નવી પડેં
ગરમ-વાસ-નો ફેંકેં રો ટલેં
પંચકોસી-નો મોટો મહિમાય
મહા મોટાં પાતીક જાય

વેદના મરણ-તણી વાંમસ્યેં
મારગ મુગતી-તણો તો એહ ૭૦૪
પાપી-આગલ નવી કહેંસ્યો કાચ'

વીમાન વાહન વીજુજી કીધ ૭૦૫
આવી બ્રમા-આગલ કહ્યું
ગોલ શાસ્ત્ર-તાણા શુંજી ગમ્યા ૭૦૬
ધરમ-તણેં સ્થાનક સંચરેં
હિત ઘણેં-થી હરખ્યા ધરમ ૭૦૭
વારુ સુર-નાયક-નેં વાસ
કાશિ મણિકર્ણિકા-તણા ૭૦૮
આવ્યા ઈંદ્ર આપેં આસન
કારણ વીક્રમ-નેં માંડી કહ્યું ૭૦૯
સહેજેં પ્રાણ સરગેં જાય
નાવેં ગરલ માતા-ને પેટ ૭૧૦
જમદુત તેહ-નેં નવી નડેં
સહેજેં તેહ-ને મુગતી મલેં ૭૧૧
તે સ્વદેહેં સરગેં જાય
જીવ કીટી તે શીવ થાય' ૭૧૨

કુંહા

વીક્રમસેન વૈકુંઠ-ની
કર જોડી ઉભો રહ્યો
હું અપરાધી અતીઘણો
રાજ-વીના કુંજ રીઝવેં
દુખ-લંજન મુઝ-નેં કહેં
કહેંસ્યેં પુત્ર એ ઈંદ્ર-નો
જસ જગત-માં માહરો
પુન્ય તેહ પીતા-તાણું

શુંજી જીહારેં વાત
'સાંભલ માહારા તાત ૭૧૩
દેવા આવ્યો દુખ
ભાગેં માહરી ભુખ ૭૧૪
માનવ સઘલા જન
અચિરજ સ્યું છે અન્ય ૭૧૫
અતુલી-બલ હું આપ
પદ-રેણું-પરતાપ ૭૧૬

સુખ-કરણે સંસાર-માં દુખ-ટાણે આ દિસ
ભાભા-ને મુગતી મયે તે શાતા થાય અહરનીશ ૭૧૭

સોયધ

હું આળ્યો જાહેરે તુમ ધાંમ કરો છે સદા માહરાં કાંમ
કહું વાત તે મન-માં ધરે એક કાંમ અમારું કરો ૭૧૮
એક વાર ફરી તીહાં જાયે છતાં ધરમરાજ ધોરંધર રાયો
તેહ-ને જઈને પુછા તમ્યો તીહાં મોકલીધે છે અમ્યો ૭૧૯
કાયા ભાભારાંમ જ તણી કીહારે પડ્યે ધાહડ ઘણી
ખીનું અન્ય ન જાણે કાયે એહ સંદેહ માહરે મન હોય ૭૨૦
આયુષ્ય કેટલું એહ-નું જોય તેહ જતાવો મુઝ-ને સોય
આવરદા હોઈ જેટલું હું જાણું આપે એટલું ૭૨૧
એટલું નીકર્યે મુઝ-ને થાય તે જુગ છત્યો મેં કહેવાય

વચન બંધાણે તે કારણે જયો ઇંદ્ર ધરમ-ને જાણે ૭૨૨
પુછી પાર પટંતર લીધ ચીત્રગુપ્તે કહું જે સીધ્ય
'કહેા તે વીકમ-ને વાત આજ-થકી તે દિવસ જ સાત ૭૨૩
એકાદશી નીરમલ દીન નેહ પોહોર દિવસે પડ્યે એ દેહ'
એહવું સાંભલી આળ્યો ઘેર પ્રીત-થી મઘવા પોતે પેર ૭૨૪
પુત્ર-ઉપર ધરીને પ્રીત વાત કહી સરવ રુડી રીત
હંડવૃત કરીને નમ્યો જોલ દેવતા-નો મન ગમ્યો ૭૨૫
ખાવન વીર-તણે વડ વીર વાયુ-રુપ તે ધૂલતા ધીર
મીઝ્યાં નેત્ર મહિપત્યે જાહેરે મુંકયો ઉજેણી-માં તાહેરે ૭૨૬

શમણે દીહું હોઈ છમ અચીરજ વાત મુંણી તે તીમ
કોઠે પુજા હરસીધ-ની કરી પંચામૃત સામગરી ભરી ૭૨૭
શોડશોપચાર પુજા-નો જેહ કરી જોત્ય તરતીયે તેહ
સુકડ અંદન અખત લીધ કેસર કુંકુમ ખાવના કીધ ૭૨૮

પુસ્કે જાય-ચંખેલી-તણા	ધુપ-દીપ કરેં છં ઘણા
અખીલ-ગુલાલ ચઢાવે અતીશ	ફાફલ-નૈવેદ્ય મુંકેં અહરનીશ ૭૨૯
ઘંટ ધુધરા નેં આરતી	ભલા ભોગ આખ્યા ભારતી
દેઈ પરદખ્યાણા આવ્યો ઘેર	સી કીધી ભાભા-ની પેંર ૭૩૦

નીરમલ દુખ-ભંજન જે નામ	જો જો કીધાં તેણેં કાંમ
સી કહું તેહ-ની સોભાય	સભા ભરી ખેંઠા છં રાય ૭૩૧

હુડા

ફેરેં છત્ર સીર-કીપરેં	ખેંઠા અધિપત્ય આપ
વરણ અઢાર વ્યાપી રહી	પુન્ય-તણો પ્રતાપ ૭૩૨
સુખપાલ મોકલી સહજ-માં	ભાભારામ-નેં ઘેંર
‘તમ-નેં તેડેં રાયજી	પ્રણામ કરી બહુ પેંર ૭૩૩
રાંમ કહેં ‘કહે રાય-નેં	ભુપત મલવા ભાવ
મંદ સરીર છે માહરું	ત્રણ દિવસ થયા છે તાવ ૭૩૪
ગાત્ર સીવલ ઘરડો ઘણો	નહી આંગમણ કે આય
મન મલવા માહરું ઘણું	પણ મહિપત્ય કેમ મલાય ૭૩૫
અર્યો અભાગીયા અવતરા	તે તો જોગ કીહાં-થી જન
અંત-કાલ અવનીપતી	કીહાં-થી દેં દરસન’ ૭૩૬
પાછા સેવક પરવરા	કહે રાય-નેં આંક
‘ઉઠાય નહી એ-થકી	વૃદ્ધ-તણો શો વાંક’ ૭૩૭

આપેં અસવારી કરી	મુંકયું ઘર-નું કાંમ
મંદીર પોહોતા મહીપતિ	રીઝે જોડ્યાવ્યા રાંમ ૭૩૮
દેખેં દુનીયાં કારમું	‘આ તો અસંભવ વાત
રાંમ-નેં જોવા રાયજી	પ્રાંતેં આવ્યા પરભાત’ ૭૩૯
કુસલ પુછુ કે દીન-તણુ	સીસ ફેરવ્યો હાથ
‘રાંમ ખખર હોઈ તમ-તણી	સાચું કહે મુઝ-સાથ’ ૭૪૦

રાંમ કહે 'રાજા સુંભો
મોત આળ્યું છે દુકડું
આ અવતાર આનંદ-માં
અવતરવું અન્ય જોન્ય-માં
પશુ પંખી કે માંતવી
ક્રીપદ ચોપદ પટપદે
કાચ તેહ કલે નહી
લોગ કરમ તે લોગવે

મહીપત્ય-ને જોવા મેઢની
ઘણી શુઝ છાંના કરે
રહીયત બાધા નગર-માં
'છાંની શુઝ એ સી કરે
'કણુખી કરાર કાલ્યે થસ્યે
વ્યાધી જસ્યે વૈદુ કરે
દુખ આવે છે દેહ-માં
કરાર થસ્યે કવાથ-થી
ભાભો કહે 'સ્યું લોલવો
લમણા ત્રુટા લંક-થી
કાને ઘાલે આંગલી
તે ઘોર ગગન સુંભું નહી
પહેલે પોર સ્વી-દિને
કાયા દીસે છે કારમી

ગગન તો ગરજે નહી
હાલકુંલક એ નગર-માં
ઉઠ્યો અન-નો અધીપતિ
પ્રસ્થાનાં તે પેંડ-થી

આનંદ માહરે અંગ
રામ-સંઘાયે રંગ ૭૪૧
જોખ ઘણે-થી જાય
તીહાં તો સી ગત થાય ૭૪૨
ઝાડ ખીડ કે વૃખ્ય
વાઘ વરુ કે ભૃખ્ય ૭૪૩
જે સ્યો ધરવો અવતાર
ઈશ્વર-ને વીવહાર ૭૪૪

આવે ઠાંમે ઠાંમ
રાજા ને ભાભોરાંમ ૭૪૫
અચરજ ગામિગાંમ
રાજા ને ભાભોરાંમ ૭૪૬
અંતર કાં ઉચાટ
મરણો તે સ્યા-માટ ૭૪૭
ગાત્ર સીથલ થઈ જાય
ઉઠી જોંઠા થાય ૭૪૮
મેં ચૈતન જોયાં ચેંન
નમી ગયાં જોં નેંન ૭૪૯
સાલલવા-ને સાદ
જે અનહદ વાજે નાદ ૭૫૦
જુદ પોતા-ની છાંહ
મુસ્તક નહી તે-માંડે ૭૫૧

મેઘ ન છંડે ધાર
હંસા ચાલણુહાર ૭૫૨
વયુ-થી જીજુ વાર
હંસા ચાલણુહાર ૭૫૩

નવે' નાડ નમી ગઈ	જીવ રહે' નહી ઠાર	
હલ હલ થઈ હજુર-ની	તે હંસા ચાલણુહાર	૭૫૪
કહ્યું કાને સુંણું નહી	ગલે' ન ઉતરે' વાર	
કર્યાં દદામાં કુચ-નાં	હંસા ચાલણુહાર	૭૫૫
દમ વાધી ગઈ દેહ-માં	અવર અંગ તો ઠાર	
ત્રવાલુ ત્રીઝું થયું	હંસા ચાલણુહાર	૭૫૬
ને'ન નવે' રંગે' થયાં	ઢલતી દીઠી ધાર	
ડેરા દેસ-ખાહિર થયા	હંસા ચાલણુહાર	૭૫૭
સીત સમીચે' આવીયું	ઘે'ન-તણું છે ધાર	
અસ્વારી ઉભી થઈ	હંસા ચાલણુહાર	૭૫૮
નખ જીભ-ને' દંડ તડા(?)	કાલક કીધિ કાર(?)	
પરીયાણા કર્યાં હવે પંડ-થી	હંસા ચાલણુહાર	૭૫૯
કફ વાયુ ને' પીત એ	ત્રણું મલ્યાં જે ઠાર	
અસવાર થયો તે આપ-થી	વેગ નહી તે વાર	૭૬૦
બલખો ખાહિર ન નીસરે'	નમે' ન હેઠું નીર	
પ્રયાણ કર્યું તે પ્રાણીર્ધ	સુંખું સળ સરીર	૭૬૧
હંસ હલકી નીસર્યો	લેખે' ભેધ તે લાગ	
પાંચ હતા તે પંચ-માં	લલી ગયા તે લાગ	૭૬૨
પચવીસ પત્રે' પચવીસ-માં	લલે' એક-માં એક	
મૃતીકા-માંહે' મૃતીકા ભત્રે'	વેદ કરે' વીવેક	૭૬૩
સોએ કલાકડાં સાંમટાં	કરે' એકઠાં સહેલ	
આદર-થી ઊભી કરે	વીશ્વ કહે' છે વેંહેલ	૭૬૪
કાહાહા તલવા જેજણી	પઈડાં સાંગી ઠાંમ	
વેરી નાંખ્યાં વેગલાં	તો નહી વેંહલ-નું નાંમ	૭૬૫
રુધીર માંસ ને હાડકાં	નસો બલ-ની નેહ	
મલ-મુત્ર મુરબાદ-માં	દીસે' છે એ દેહ	૭૬૬

જડ-રૂપ એ જાણવી	ચૈતન કા-એક હંસ
એક પંખી જવ ઉડીયો	રહ્યો કાઠ કે' મંસ ૭૬૭
આપ-માંહે-થી ઉલખે'	એ પંખી-ને' આપ
તો ભટક્યો નાવે' ભુતકે'	ટલે' ત્રવેધી તાપ' ૭૬૮
ભાભો કહે' 'સુંણ ભુપતિ	એક વેલા છે આજ
પે'ર ચંચળે' પંખી-તણી	તો લક્ષ્મી-વર લાજ ૭૬૯
પગ ભાગા પીંડી-થકા	સુંણે' કાર્તિકું કરણ
તાહરે' નીચે જાણવું	માથે' આગ્યું મરણ ૭૭૦
તે સર્વે' ચે'ન મે' આલવ્યાં	ક્યાં વીચારી કાંમ
રાંમ કહે' લ્યો માહરો	રાંમ રાંમ શ્રી-રાંમ' ૭૭૧

ચોપઘ

રામાદે તેહ-ની ઘર-નારિ	તે આવી પછે' તેણે' ઠાર
નર-નારિ-ને' અધડી પ્રીત	તે તો ચે'ન રૂડી રીત ૭૭૨
નર-નારી-તણા નેહ-ને'	સત ચહું તેહ-ની દેહ-ને'
મુંકયું જલ ધણી-ને' હાથ	'માહરે' આવવું છે' તમારી સાથ ૭૭૩
તમ-કેડે' થાવું છે' સતી	સાચું કહું છું સર્વ-થી
આતમ-ગ્નાંન થયું છે' મું-ને'	દીવસ છટે' મરવું છે' તું-ને' ૭૭૪
સહ-ગમન કરવું સર્વ-થી	સંસાર-સુખ હવે' જોવું નથી
સંસાર-સુખ ભોગવ્યું ભરપુર	એકે વાત ન રહી અધુર ૭૭૫
કંથ-કેડે' જે કાંમીનિ ખલે'	તેહ-નો મહિમા કુંણ જ કલે'
સાઠ સહસ્ર વરસ દેવતાનાં ઘણાં	સુખ ભોગવે' સ્વર્ગ જ તણાં ૭૭૬
અઘોર પાપ જો કંથ જ કરે'	સતી-પરતાપ-થી તે તો તરે'
પુરું પુન્ય થાઈ જાહરે'	અથવી-પતી થાઈ તાહરે' ૭૭૭
અવતરે' રાજા રૂડો અંશ	તેજવંત પુરો પરસંશ
ભોગવે' વૈભવ સુખ-નીધાન	કાયક ભવે' ભેટે' ભગવાંન ૭૭૮
સાંભલ્ય રે તું માહારા પતિ	તુઝ-કેડે' થાવું છે' સતી'
ભાભો કહે' 'એ તો સાચરું	મન નવી માને' એણે' માહરું ૭૭૯

પુષ્પ-વૃષ્ટિ થઈ બહારે
 માણો મહિપત્ય મોહોટો મરમ
 પંચ માસ થયા પુરણુ પેર
 રુડો રાંમ અવતારીક અંશ
 ઉજેણી-માંહે અવતર્યા
 ધરમ-તણી ચલાવે રીત
 શાકો જીહારે વીકમ-નો હસ્યે
 ધન્ય ધન્ય એ ઉજેણી-ગાંમ
 ધન ધન કણુખી ભાભારાંમ
 ધન ધન ક્ષીપ્રા-ત્રટ-તીર
 ધન ધન એ કણુખી-કુલ કાંમ
 ધન ધન અવતાર જે એ સાંભલે
 કોમલ રહ્ય સ્થીર કાયા થાય
 દાંન-માંહે મન આવે આપ
 પરમારથ ખીજું નહી પુન્ય
 કહે પુતલી જ્યોગે યથા

સંસ્કૃત વીઘા સાઝ સુજાંજી
 જેહવી બુધી કરનારા કવી
 તે-ઉપર એ ગ્રંથજ થયો
 પુરાંજી પરમારથ-નું પુર
 અંજાણુ જન-ને એ ઉપદેશ
 પંડીત-જન-તણી તો પ્રીત
 જોગી-ને મન આવે જોગ
 દાતા-જન-ને શુંજી એ ગમે
 પાપી માંજીસ-ને પુરું સાલ
 પાખંડી-જન-ને મન પાખંડ

નગરે જાંજી થયું તાહરે
 કુલ-આચારી કીધું કરમ ૮૦૬
 કરી જાત્રા આવ્યા ઘેર
 આજ-સુધી પુજાઈ વંશ ૮૦૭
 ભાભારામ વૈકુંઠે ઉધર્યા
 પુન્ય-ઉપર બહુલી પ્રીત ૮૦૮
 ભાભારાંમ-ની પુજા થસ્યે
 ધન ધન દુખ-ભંજન એ કાંમ ૮૦૯
 ધન ધન નવ ખંડ-માં નાંમ
 ધન ધન વીકમ નર એ વીર ૮૧૦
 ધન ધન રુડો ઉજેણી કાંમ
 મોક્ષ પરમારથ-થી તે મલે ૮૧૧
 પાતીક પંચ જનમ-નાં જાય
 ઉસરે મંન કરતાં પાપ ૮૧૨
 નીરમલ થયો તેહ-ને સી નુન્ય
 કાલીદાસે કહી ભોજ-ને કથા ૮૧૩

કર્યા પંડીતે તેહ પુરાંજી
 નીરમી વારતા તેણે નવી ૮૧૪
 બુધ્ય-અનુસારે કહ્યો
 નીરમલ કથા ન્યાયવટ-નું તુર ૮૧૫
 જાંજીતા-ને પ્રીય પરવેશ
 રાજસ-ડોક-તાણી સુભ રીત ૮૧૬
 ભોગી-જન-ને વૈભવ ભોગ
 સુંખ અદાતા-ને દીલ દમે ૮૧૭
 અકરમી-જન-ને એતી આલ
 દોષી-માંજીસ-ને તો દંડ ૮૧૮

વીવેકી-જન-નેં એ વીઘાય
આતુર માણસ-નેં મન્ય ચરીત્ર

અળાંણ્યા-ને મન અન્યાય
પુન્યવંત-નેં મન એહ પવીત્ર ૮૧૯

હૃદા

પ્રીત્યેં પુતલીઈ કહ્યું
સંસ્કૃત-માં કાવ્યેં કરી
ખીન્ન કવી અનેક છે
આદિ મધ્ય નેં અંત-થી

વારુ ભોજવીલાસ
કીધું કાલીદાસ ૮૨૦
તેણેં કીધાં કાંમ
છેં બહુ કાંમેં કાંમ ૮૨૧

શ્રી-ગુજર ગુંણ-આગલો
સાબરમતી સુખદાયની
વરણ અઢાર વાસેં વસેં
ચતુર ચોરાસી નાલ-ના
શ્રી-ગોડમાલવી વીપ્ર સુભ
સાંમલ નાંમ સીરોમણી
ગુરુ-કીપા-થી ગુંણ ઘણો
કવી-શગત યથાવીધિ
આલી ખ્યાત ચીહું દેશ-માં
માતર પ્રગણું મોહોરવી
સીહુંજ ગાંમ સીરોમણી
પવીત્ર ભુમી તીરથ વડું
કણખી છેં કુલ-ઉજલા
કાઉજ-કુલ ઉતપાંન હવો
રખીદાસ રાજસ વડો
ઘણા ઉત-થી તેડીયો
ખાંન પાંન શુભ વસ્ત્ર વીધ
પ્રથવી કરી પસાયતેં
પરીખક સરવ પુરાંણ-નો
રખીદાસ ગુંણ રાંજવી

અમદાવાદ અધિદેશ
પાપ-તણો નહી લેશ ૮૨૨
ધ્યાઈ નીલ્ય શુભ ધરમ
ભારે રૂઠા ખ્રમ ૮૨૩
વીરેશ્વર સુભ સુત્ર
પ્રતાપવંત છેં પુત્ર ૮૨૪
પરીખમ-ગીવ-પ્રતાપ
અકલ-પ્રમાણેં આપ ૮૨૫
પંડીત પુર પ્રમાણ
થયું જુગતેં-થી જાંણ ૮૨૬
તેજ-પુજ પ્રકાશ
વીરેશ્વર-શીવ-વાશ ૮૨૭
લેઉયા લાયક લાજ
મનજી-સુત માહારાજ ૮૨૮
પ્રીછેં સઘલી પેંર
કવી સાંમલજ ઘેર ૮૨૯
અમૃત મેવા આહાર
હિતેં સમરખ્યા હાર ૮૩૦
ખરી વાત-નો ખોજ
ભુપત્ય ખીજો ભોજ ૮૩૧

વેતાલ ભાટની વારતા

કવિ શામળ ભટ્ટ કૃત સિંહાસનઘટ્ટીશીની ૨૦મી વાર્તા
(કહેનાર પૂતળી સભારંજની)

ચોપઈ

શ્રીમુખ્ય આરાધું સરસ્વતી	મયા કરો આપો સુલ મતી	
કરુણા વાસ રસનાઈ કરો	ખાલકે જાંણિ ખાંઈં ધરો	૧
કરું ગ્રંથ રાખોજી લાજ	કરું આરાધન તેહ-નેં કાજ	
સરસ્વતી જેહ-નેં મુખ વસી	વલતી તેહ-નેં ઉણમ કસી	૨
આણુ-માત્ર કીપા-થી આપ	પંડીત થયા તે તુઝ પ્રતાપ	
ગ્રંથ અધુરો જો રહી જસેં	તે તો માત હસારત થર્યેં	૩
તરણ વસ જીમ વાયુ-તણેં	ભરુસેં તાહરેં કવી તો ભણેં	
તન કીપા હશેં તાહરી	તો તો લાજ રહેર્યેં માહરી	૪
હંસ-વાહની મોટી માત	સનમુખ-સાહામું જો સાક્ષાત	
આપો બુધ્ધ્યંતરંગ અનેક	અકલ-દેયણી તું છેં એક	૫
જગત-પાવની શ્રી-જુગદીસ	આઘ ઉમયાપત્ય શ્રી તું ઈશ	
લોલો નાથ ભવાંની ભુપ	રાજરાજેશ્વર દીવ્ય-સ્વરૂપ	૬
અંનપુરણા આનંદ-કારણી	કલી-મલ કોટી અઘ હારણી	
શ્રી-ગરુ-પદ-પંકજ-પરતાપ	કરું શ્રેષ્ઠ ઈછા છેં આપ	૭

શ્રી-લોજ ભુપત્ય ભલો	શ્રી-ધારા ધરમ-ધાંમ	
શ્રીપતિ-સેવક સત્ય એ	શ્રી-નીરમલ સુલ નાંમ	૮
આણ્યું આસન અભીનવું	ધરણી ધરીયુ ત્યાંહ	
સભા સરવ સોભી રહી	મહીપતિ જોંઠા માંહ	૯
પોહઠા પંડીત-નેં પુછીયું	લીધું લાખીણું લગન	
મુદુરત વેલા માંન-સું	મહિપતિ મન-માં મગંન	૧૦

ભોજનનું સુલ લલ્લી લાલ્ય-નાં	પુર	ચોપે	પ્રમાણ	
સુપાત્ર દાંન સમરપીયાં	જસ	જગત-માંડે	જાંણ	૧૧
જાંમણુ લલા મનાવીયા	લર્યા	લાટ લલ્લી લાંત્ય		
ગુપત-દાંન ઘણાં કર્યાં	અધીપતિઈ	એકાંત્ય		૧૨
પાંચ પ્રદક્ષણ કરી	પ્રીતે	ધરે તે પાય		
‘હાં હાં’ હુંકારો કર્યો	‘રહે’	વેગલો રાય’		૧૩
સભાર-જની બોલીયાં	પુતલી	આંણી પ્રીત		
‘એ આસન વીકમ-તણું	રૂડી	જેહ-ની રીત		૧૪
દાતા દિલે દરિયા-સમે	ગુંણ-ગીરુયો	ગંભીર		
કનક-દેયણુ એ કરણ-વત	વાદે	છત્યો વીર		૧૫
હરસિંધ હજુરી જેહ-ને	જેહ-ને	માથે ઈશ		
પુન્ય કરે પરમારથી	છવ	જપે જુગદીસ		૧૬
પંચ-દંડ સીર-છત્ર-ધર	અખીલ	આંણુ અપાર		
અહુરણી અવની કરી	સકલ	શાસ્ત્ર-માં સાર		૧૭
કહું મહિમા સંક્ષેપ-માં	સાગર-માં	સુક-ચંચ		
મુડા-માંડે મુંઠડી	સાહસ	આખ્ય-થી સંચ’		૧૮

ચોપડ

પુછે ભોજ ભેડી એ પાંણુ	‘વનીતા કે’હે’	તું તેહ વખાંણુ’	
‘ભરતખંડ-તણો તે ભુપ	નગર ઉજેણી	અતી અનુપ	૧૯
ગુણ લક્ષણ સુલ સોલા ઘણી	જેહવી હોઈ	ઘડ લંકા-તણી	
વરણાવરણુ જિહાં વીવધ વીવેક	એક-એક-થી	અધીકા એક	૨૦
અધીક તેજ અરજન-વત હોય	છતી ન શકે	તેહ-ને કાય	
એ’ઠા સિંહાસન-ઉપર ઠરી	ભારે સભા	ભરપુરે ભરી	૨૧
જાતીક-જન બોલે છે જથા	કવી પંડીત	કહે છે કથા	
નાથે અપછરા સંગીત તાંન	ગુણી-જન	રૂડાં ગાઈ ગાન	૨૨
થઈ રહ્યો સભા-માંડે ઠાઠ	તીહાં આગ્યો	ભુપત-વત લાટ	
સદ્વીર્યા ખરો દિલ ખ્યાલ	વડું નાંમ	તેહ-નું વૈતાલ	૨૩

દેવ-સરીખો દીશેં રુપ	બાંણે ભાટ કેા બીજે ભુપ	
વધો તેણેં મુખ આસીરવાદ	અતી રાજા પાંચેા ઉલાદ	૨૪
મહીપત્યેં આપો અધિકૌ માલ	વીકમેં ખોલાવ્યેા વૈતાલ	
‘દેવતાઈ કેા દિશો છો રૂપ’	મોહ પાંચેા નગર-નો ભુપ	૨૫
કાલો-ઘેંલો વીકમ હોય	એહવેા ભાટ ન દીઠો કોય	
ગુણ-લક્ષણ દીસેં સુભ દેહ	નારાયણ-ઉપર અતી નેહ’	૨૬

કહા

કહેં લોજ ‘સુણ ભાંમીની	ભાટ-નેં કહેં છેં ભુપ	
મોટુ સુખ પ્રાકમ કયું	રૂડું કહેં કીમ રુપ	૨૭
જેજ્ય પુરુષ પણ જાચીકેા	અકલ વડેં અનુપ	
માનની કહેં કિમ મુખ-થકી	લીખારી-નેં ભુપ	૨૮
કેહ-નો પુત્ર કિહાં અવતર્યો	કુંણ અધીપત્ય-અંશ	
વપુ વીઘા વિનય કર્યો	વારુ કહેં-નેં વંશ	૨૯
કેહવેા પંડિત પરાકમી	કેહેવાં મહીપત્ય-નાં માંન	
કેહી પ્રકારેં આવીયો	લીધાં દીધાં શાં દાંન	૩૦
કહેં, ર્યો તેહ-માં ગુણ હોતો	કહે, સી વીઘા હોય	
કહો, તે અવતર્યો કીહાં	જનુની-જનક કુંણ જોય’	૩૧

ચોપઈ

કહેં કાંમિની : સાંભલ નરનાથ	કહું વાત જોડી જેં હાથ	
હુંસ હુછેં માહરેં છેં ઘણી	કહું ઉતપત વૈતાલ જ તણી	૩૨
પંચાસ કોટિ પ્રથવી-નું પીઠ	તેહ-માં દેવસ્થલ કે કિંક	
ભરત-ખંડ તે ભારે ભોમ્ય	કરમ-ખેત્ર બંધાણિ વ્યોમ	૩૩
કનોજ-દેશ સુંદર કારિયો	તે લંકા-ઘડ-ની હાર-નો	
માંનવ-મહિમા બાંણે મમ	ધરતી-માંહે ઘણેરો ધમ	૩૪
શ્રીવંત લોક સુખી સહ જન	નીરમલ નર-નારી-નાં મન	
ગુલઝાર ગુણ-સાગર સુભ ગાંમ	ભાટ લીમ એક નીરમલ-નાંમ	૩૫

ઉમયાદે ઘર-નારિ સતી	રૂડી કરમ-ની રેખા રતી	
સતી-સિરોમણ સાહસ રૂપ	અતી નીરમલ તે નાર્ય અનુપ	૩૬
દોલત દુનીયાં વૈલવ ઘણો	દમુંદિ સેપનાગ જ તણો	
માગેં નાગ નેં લાવેં ધન	મંગણુ જલ્ય પણ મહિપત્ય-માન	૩૭
કોટિધવજ કહેંવાઈ નાંમ	દેસપતી-થી આવેં દાંમ	
વસ વરતેં માંનવ નેં દેવ	કરેં નાગ-સરીખા સેવ	૩૮
દમુંદીયો પણ દાતા જોય	કલા કલી સકેં નહી કાય	
રાજ-રીઘ્ય સમરીઘ્ય સુત્ર	પ્રતિવ્રતા-પેટેં નહી પુત્ર	૩૯
વપુઈ તેહ-નેં મોટો વેંહ	દાવાદલ જેહવો દુખ દેહ	
કલના એક પડેં નહી કરી	વ્યાધિ આવી વપુઈ બહુ સિ	૪૦

શામા થેંર સ્ત્રીરોમણ સતી	પ્રેમદા કહેં 'સાંલ(ળ) રે પતી	
શિવ સેવંતો વાસેં સુત્ર	પ્રભુ-પ્રતાપેં પામેં પુત્ર	૪૧
ગાંઠેં તમારેં છેં બહુ ગરથ	વાટ ઉઠેં એ સરવેં વરથ	
પુત્ર-વીના ઘર-નું સું સુખ	પુત્ર-વીના કિમ લાગેં ભુખ	૪૨
પુત્ર-વીના તે શ્રાધ કુંભે કરેં	પુત્ર-વીના પીંડ કુંભુ ધરેં	
પુત્ર-વીના કો સુખ નવિ જોય	સુકન ન વાંદે કારણ કાય	૪૩
વાંઝીયાં નામ એ કારણ વડું	પુત્ર-વીના જીવત લઠ પડયું	
પુત્ર-વીના અલખત સી અંશ	પુત્ર-વીના ક્રીમ વાધેં વંશ	૪૪
પુત્ર-વીના શાં મહિપત્ય-માંન	પુત્ર-વીના શાં આલવાં દાંન	
પુત્ર-વીના મેહિંણાં દેં સહુ	પુત્ર-વીના થેંર નાવેં વહુ	૪૫
અવતાર અપુત્રીયાં-નો બદ્યો	પુત્ર-વીના શોક નવી દ્રવ્યો	
પુત્ર-વીના નવી પાંમેં નાત	સગાં-સહોદર-ની સી વાત	૪૬
જેહ-નેં પુત્ર ન આવેં પેટ	તેહ-ના જીવત-માં ઉઠી વેઠ	
પુત્ર-વીના વચન ક્રીમ પલેં	ચઢા ઢાલ પાછા કિમ વલેં	૪૭
વેહિંવાઈ કોહો-નેં કીજઈ	લાહો કર્યો આપણુ લીજઈ	
ધીક અવતાર વાંઝીયા-ની ગાલ	નવિ ઉધારેં ધીરેં માલ	૪૮

પુત્ર-વીના જનક નહીં જોર	પુત્ર-વીના અંધારું ઘોર	
પુત્ર-વીના ઘર તે શમશાંત	પુત્ર-વીના નવી દે' કો માંત	૪૯
કોય ધન ન પુછે' કથી	સહુ સંતાંત પુછે' સરવ-થી	
કોડ દાંમ જો ગાંઠે' હોય	તો યે પનોતા ન કહે' કોય	૫૦
પુત્ર હોય ને' ન હોઈ દાંમ	પુન્ય-પનોતો તેહ-નું નાંમ	
કુલ ઉદ્ધવસ કુલ-દીપક-પખે'	વેદ-શાસ્ત્ર લક્ષણ-થી લખે'	૫૧
પુત્ર-વીના જીવત તે કસ્યું'	માંતની-ને' મંત એ તો વસ્યું'	
'ભંડાર છુટાવ્યો આંણી નેહ	તાજીઈ જીવતાં આપણુ દેહ'	૫૨

કુંહા

ભીમ કહે' 'સુંણ ભાંમિની	તજ્ય ચીંતા મંત શોક	
ગમતું થાય ગોવંદ-નું	ડાહાપણુ કરવું ફેક'	૫૩
ભારે વૈભવ ઘર-તણો	તેહ કરો મંત તાજ્ય	
ભીમ ભયાંતક વન ગયો	તે તપ કરવા-ને' કાજ્ય	૫૪

ઝલમલાનંદે સર સીવ વડો	જાગૃહ્યમાંત જુગ જોત	
તેજ-પુંજ ત્રીલોક-ના	ઉદે'કાર ઉઘોત	૫૫
પંચ-વદન પ્રતાપ-પુર	નારાયણનુ જોડે તુર	
દાતા દેવ દયા-નીધિ	હોતક એહ હજુર	૫૬
ખીલી-પત્ર તુલસી તાંદુલે'	પંચામૃત પખાલ	
અહરનિશાઈ આરતી	આંણી અદકુ વાહાલ	૫૭
શીવપુરાંણુ શ્રવણે સુંહું	શીવ-કવચ-ના પાઠ	
શીવ-મંત્ર જીભા જપે'	ભાવ-થકી તે ભાટ	૫૮
ગુંણ ગાઈ ગીરુયાપણું	કરે' નીત્ય જલધાર	
'સીવ સંતાન આપો મું-ને'	નોધારાં-આધાર	૫૯
દેવ-તણો તું દેવતા	ઈશ-તણો તું ઈશ	
કર્તા હર્તા તું વિશ્વપત્ય	જગત-પાવંત જુગદીશ	૬૦

નથી ખોટ ઘેર તાહરેં	આપવેં નથી અસમરથ	
તપ-દાતા એક તું લલ્યો	તુજ-ગ્રીણુ સરવેં વરથ	૬૧
અધીક જન વર પાંમીયા	દાનવ દેવ અતી આપ	
પુત્ર એક સુલ-પ્રાક્રમી	પાંમું તુજ પ્રતાપ	૬૨
જેહ-થી નાંમ જુગ-માં રહેં	વખાણેં સદ્ વાટ	
નાંમ થાઇ નવ ખંડ-માં	ભુપતિ જેહવો ભાટ	૬૩
તારેં પરીયાં ત્રીહો પક્ષ-ના	તારેં નાત નર નાંમ	
એહવો પુત્ર આપો મું-નેં	કરુણા-નિધી કર કાંમ'	૬૪
માહાદેવ કહેં 'મંગણુ સુંણો'	સ્વપન-માંહેં એ આપ	
'ક્રાંયક જન્મ-તણાં ઘણાં	તાહરેં માથેં પાપ'	૬૫
એહવું સાંલલી ઉઠીયો	પ્રીછી શીવ-ની પેર	
બીમ વલ્યો તે ઘર-ભણી	સોધિ આપેં એર	૬૬

બ્રાંમણ વરીયા ભાવ-થી	શત શત ચંડી ક્રીધ	
પુરણાદૃત પુરણ કરી	દક્ષિણા દાંન બહુ દિધ	૬૭
માહારુદ્ર એકાદશ કરેં	ભુટાન્યું બહુ ધન	
દાંન એવેરી આવરી	માહાદેવ-ઉપર મન	૬૮
વિપ્ર વરા તે વેદિયા	સાહાસ્ર-તણી જે શાખ્ય	
પારથીવ ચિંતામણી કર્યા	પુરા તે નવ લાખ	૬૯
શીવ તો થયા અતી આકલા	'એહ-નેં' સુઅ અપાય	
પાંચ સેં પુત્ર જ આપનાં	ઉશંકલ ન થાય	૭૦
સંતોખ્યો એણેં ઘણું	ચઢ્યો ભુદર-નેં ભાર	
વ્યાજ સહીત જેહ-નેં વાલવું	એહવો એ દાતાર	૭૧
નીરમલ દેહ તેણેં કરી	તજ્યું પોતા-નું ગાંમ	
પાછો વડી તે આવીયો	તપ કરવા આ કાંમ'	૭૨
કાયા ક્રુટ વેઠેં ઘણું	સાધેં સઘલા સુત્ર	
શીવ બચારો રચું કરે	લખો નહી કરમ-માં પુત્ર	૭૩

ચોપદ

એમ કરતેં વીત્યું વરસ એક	કરેં પુજન તે વિવિધ વિવેક	
આવ્યો એક દીમર તે-પાસ	તેહ-નેં પુત્ર-તણી મન આસ	૭૪
આવ્યો શિવ-સમીપેં તેહ	ધરી નારાયણ-ઉપર નેહ	
‘જે તું પુત્ર નાપેં જુગદિસ	કાલ મછ પછાડું વીસ’	૭૫
સીવ પ્રસન્ન થયા તે સાંચ	પુત્ર પલક-માં આખ્યા પાંચ	
ઘણે હેતે ગયો તે ઘેર	ભીમેં મન વીચારિ પેર	૭૬
‘કલીયુગ-માંહે લડ-નો લાગ	બલિયો થાય તે લેં જેં ભાગ	
બીજા જીવ મેં કીમ મરાય	હત્યા આપ કાયા-ની થાય’	૭૭
કાઢી કટારિ કાલજ ધરી	કેડેં બુધિ મરવા-ની કરી	
છેદવા માંડું આપેં શીશ	‘હાં હાં’ કહીનેં જોલ્યા ધશ	૭૮
‘વણુ-મોતેં શા માટેં મરેં	આત્મ-હત્યા તું સીદ કરેં’	
કર જોડીનેં ભીમ તેં ભણેં	‘હું આવ્યો છું શરણુ તુજ-તણેં’	૭૯
વરસ એક તો વહી ગયું	સ્વપન-માંહે દરસણુ નવી થયું	
આવ્યો પાપી માછી-જન	તરત આખ્યા કિમ પાંચ જ તન	૮૦
તે-થી મુઝ-નેં ભુડો કીધ	એકેં પુત્ર મુઝ-નેં નાંવ દીધ’	
સીવ કહેં ‘દેહરા-પાછલ જાયો	નીરખો નેહ-થી સુખીયા થાયો’	૮૧
ગયો ભીમ પાછલ જેટલેં	જોખર ગાર દીઠી તેટલેં	
દીઠા કીડા તિહાં દશ લાખ	જોલ્યો ભીમ શીવ-પરતેં શાખ્ય	૮૨
‘કોટી કીટક મેં તો નીરખીયા	તેહ-નો પાર તો નવી પ્રીછીયા’	
શીવ કહેં ‘તુઝ-રચું જોલું સાંચ	જીવ એહ-માંથી આખ્યા પાંચ	૮૩
પાપ કરતેં નરકેં પડ્યા	પાપી-તણેં પેટેં જઈ અડ્યા	
તુ-નેં આપવા-જોગ્ય જ તન	નથી મલતો કો માહારેં મન	૮૪
કુલ, નાલ્ય નેં તારેં ગાંમ	નવખડેં રહેં નિરમલ નાંમ	
તાહરો ભાર મારે સિર ઘણો	જપ-તપ-પુજા-પુન્ય જ તણો	૮૫
પુરુષોત્તમ ભરુઆડાં-પેટ	વચનેં બાંધ્યા અવતરિયા નેટ	
તિમ કરવું પડ્યું માહરેં	અવતાર રુદ્ર-નો કુલ તાહરે	૮૬

લક્ષ્મ-વછલ માહરું નાંમ	તે કિમ ખરદ જસેં આ ઠાંમ	
પુરણ એક કલા-થી પેર	પ્રગટ પુત્ર થશેં તુઝ ઘેર	૮૭
નર અવતાર ધરાઈ નેટ	પુત્ર પ્રતિવૃતાનેં પેટ	
વલી ઈછા હોઈ મન-તણી	આપું અલખત લક્ષ્મી ઘણી	૮૮
લણેં ભીમ શીવ-પ્રતેં ભાખ	‘લછ ઘણી કરોડાં લાખ’	૮૯

દુહા

કહેં સીવ ‘પુત્ર આવશેં	ખરચ કરેં બહુ પેર	
ના કહેં તારેં નિઝરેં	ઘડિ એક રહેં નહી ઘેર’	૯૦

વરદાન પાંખી તે વલેં	શીવ દાતા સમરથ	
આણુંદ પામ્યો અતિ ઘણો	ઘણો ખરચાણો ગરથ	૯૧
જોગ ગરલ જઠરેં ઠર્યો	કાંમીનિ-કેરેં કાંમ	
પુત્ર પ્રતાપિ પ્રગટયો	વૈતાલ ધરાવ્યું નાંમ	૯૨
ઈંદુ નીકલેં અખ્ર-થી	પંકજ જલ-થી જિમ	
સોભા શકલ-ગીરોમણિ	પુરુષ પુરુષોત્તમ	૯૩
આકાર રુદ્ર એકાદશેં	સાહસીક કો સિધ	
હિત હરખ મા-આપ-નેં	કામ જાતક-નાં કીધ	૯૪
શુકલ-પક્ષ પડવે-થકી	વાધેં છેં જિમ અંદ્ર	
વાધેં રૂપ વૈતાલ-નું	અભિનવો કોઈ ઈંદ્ર	૯૫
તેજ-પુજ કો દેવતા	વપુ સિરોમણ વંશ	
અવતારિ કો અંશ-પતિ	આપ ઈશ્વર-નો અંશ	૯૬
માત વરસ સહેંજેં થયાં	અનેં મુંકયો નિશાલ	
વંણુ-શીખવી વિદ્યા લણેં	વીસ વીશા વર્ષતાલ	૯૭
પીગલ પાઠ પુરાણ પુર	ભગણ-સગણ ભર ભેદ	
ભાષા-માં ભુપત જસો	વાંણિ વખાણેં વેદ	૯૮
બત્રીશ-લક્ષણ બહુ-ગુંણી	ચૌદ વીઘાઈ ચિંત	
રાગ છત્રીશેં રીઝ-માં	ખરી વાત-ની ખાંત	૯૯

માહાદેવ-આગલ જલ મુંકિયું	મનસા-સિધ્ધ-થી માંન	
‘જુહું’ ન જોતું જીલ-થી	દેવું બચીક-ને દાંન	૧૦૦
સેત્રંજ પાસા સોગઠાં	રાજ સંમ-ની રીત	
જાઇ જુવટે’ જોખ-થી	પરિવ્રંમ-ઉપર પ્રીત	૧૦૧
પુન્ય કરે’ પરમારથી	વરે’ વીપ્ર અનેક	
શીવ-પુજન સેવે’ સદા	વિવધ પ્રકાર વિવેક	૧૦૨
હાંસે’ જોરી દ્યે’ હેમ-ની	જુવદું રમવા જાય	
જો જીતે તો જોખ-માં	પુન્ય કરે’ પલ-માંહ	૧૦૩
બીમ કહે’ ‘લ’ડારી સુંણ	ભર્યા સોય લ’ડાર	
દાંમ ખરચતાં દેવ-ને’	ન કરીશ તું નકાર’	૧૦૪
ખાતે’ શોવન સાંકલાં	કડાં વાંકડાં કોડ	
જીત્યો તાંડાં તો જશ કરે’	હાર-જીત-ની હોડ	૧૦૫
જશ વાધ્યો ખડુ જગત-માં	કષ્ટ ધણાં-નાં કાષ્ય	
અહરનિશા કાંમ જોહવું કરે’	આખ્ય આખ્ય ને’ આખ્ય	૧૦૬
સુરા વાહાલા સ્વામિ-ને’	કુટડા નર નરિયાં	
દાતા વાહાલા જાચિકાં	માતા ડાકિણીયાં	૧૦૭
દેહ રુડો ડાહાપણુ ઘણું	સંગ્રામે’ સિરદાર	
જાચિક ન વખાણું તેહ-ને’	જો દિલ નહિ દાતાર	૧૦૮
કાલો કરૂપ કાયા ઘણી	મોટિમ નોહે’ માંન	
જાચિક જસ તેહ-નાં કરે’	જો દેતો હોઇ દાંન	૧૦૯
મેરુ તે મોટો નહિ	સાંણો નહિ તે સાર	
પંડિત તે પોઢો નહિ	દેહ વડો દાતાર	૧૧૦
વેતાલે’ ધન વાવર્યું	વયુઇ નાંહને’ વેશ	
કિરત ચાલી કોટિધા	દેશ વિદેશ દહો દેશ	૧૧૧
વિદ્યા નારિ તરુચાર ધન	પરમેશ્વર અતિ ઉટ	
પાંચે’ એ છે’ પારકાં	માંણું તેહ-ની મોટ	૧૧૨

કન્યા કુંચારિ કો કહે
ભુખ્યાનું મોહ નવિ જુઈ
ભરતખંડ-માં ભીમ-સુત
અવતર્યો અધિપત્ય અંસ કો
દેશ પરદેશ ને ગાંસ-માં
ઉપમા કોહ-ની આપીઈ

દેં તેહ-નેં બહુ દાંમ
કરેં નિત્ય એહવાં કાંમ ૧૧૩
લહેં લોક ચીત ચાલ
વખાણું વડો વૈતાલ ૧૧૪
વખાણુ કરેં કું કોડ
પણુ જવલો નહી કોય જોડ ૧૧૫

એક દિવસ ભંડારિઈ
‘દાંમ સઘલો દેહે’વટ ગયો
ભંડાર ભીમેં જોયો જઈ
હોમ દાંમ ખરી મોહોરના
ભીમ-ગયેં બેંસારિયા
પાસેં બેંસારિ પુત્ર-નેં
‘હુભાર્યો માં દિલ-થકી
ભાટ ભલ્ય સિદ્ધક-તણી
કમાતાં કું દિન ગયા
હોડા એક પલક-માં
ધારણુ માહારા હંધડા-તણી
કહી વાત નેં કલકથ્યો
‘દાંમ જોડવા તે દોહિલા
જલવતાં તો જુગ ગયો
હુહો દગડ નેં દાંમ એ
વંઝા ન બાંણું વેદના
જેત બાંધ્યા જેહ-નેં ઘેરેં
હોડેં તે હારેં નહી
સહુઝ નગદ સોસેં જિહાં
લાખ લછ વશેં જિહાં

કરી ભીમ-નેં અરજ
કહો તો કાહું કરજ ૧૧૬
મુખ મુંકયો નિશ્વાસ
પરવાર્યા કોડ પંચાસ ૧૧૭
ઘણા હેત-થી ઘેર
પ્રીતેં પુછી પેર ૧૧૮
કહું તમારેં કાજ
જોઈ રીધ્ય ઘણી રાજ્ય ૧૧૯
કપોલ વખાણી કોડ
હાર-છત-ની હોડ ૧૨૦
તે તમ્યો હયુ હીર
નયણે ભરીયાં નીર ૧૨૧
વાવરનાર-નેં વાંણિ
ખુટાડી તે ખાંણ ૧૨૨
તણેં જાણ્યાનો (?) ટેક
વાહ્યા-તણી વિવેક ૧૨૩
સવા મેર-ની કંક
સોયે વાત-ને સેક ૧૨૪
હરત બલ એક હાથ
જિતેં કુંણુ તે સાથ ૧૨૫

વન જોવન વસંત-નું
મરદ-નું જોવન માલ-ધન
તે હીર માહરું હર્યું
જાન્યું હવે હું કિંહા જઈ
જાન્યિક જાન્ય હાથી-ચઢ્યો
ઘોડા-ચઢ ઘોડે ચઢે
જાન્યિક જાન્ય ગરીબ-થી
સલા સનમાન પામે નહી
મંગણુ મેલે લુગડે
વણુ-વીઘાઈ વિપ્ર તે

કાંમની જોવન કંથ
ચતુર વિચારો ચિંત્ય ૧૨૬
જોખન રૂપ ને જોર
અકલ-હીણ અકોર ૧૨૭
તિહાં-થી પાંખો લાંહાણુ
વપુ-તણાં વખાણુ ૧૨૮
મહીપત્ય જાન્ય મન
આતિ દુખે લે અન ૧૨૯
એસી વરશે વૃધ
સોલિત નહિ એ સમૃધ ૧૩૦

સોલ વરસે સલક્ષણુ
'વાસ વસું નહીં તાહરે'
'દાંમ ખરચ્યા-થી દશ ગણો
મોહોલે આવું મલપતો
ઉઠ્યો તે આલસ તણ
પ્રીતે તિહાં પુજ કરી
'ખહુ દ્રવ્ય ખરચ્યો ખાપ-નો
માહામાયા મતિ-દેયણી
સીસ નમાવી સંચર્યો
મુતાર પડ્યો મારગ વીખે
સળદ ઉઠ્યો એક સહજ-માં
મુ-ને ઉપાડી તે સકે
લાખાં લક્ષણુ-આગલી
અંશ અવછરા અવતરી
કુતકે એ છે કારિમે
મુકે સેજ લાખાં-તાણી

તાત-ચ્યું બોલ્યો ત્રત
એ વાંણી બોલ્યો વૃત ૧૩૧
આપું તમ-ને આપ
પોહોડા શીવ-પ્રતાપ ૧૩૨
જલમલાનંદ જગપત્ય
પુણ આઘ શગત્ય ૧૩૩
આપી ઉશંકલ થાયું
જશ ઘો તે દિશ જાઉં ૧૩૪
સમરણ શીવ-નું સાથ
હેતે લીધો હાથ ૧૩૫
'મારણુ એહ મ મ લેશ
જે જાન્ય ઉજ્યેણી દેશ ૧૩૬
તે જીતે સહુ-તેજ
સહેજ સમરણે સેજ ૧૩૭
સીવજ સાથ સોહાય
તે ઇહાં-થી લેઈ જાય ૧૩૮

ઈંદ્ર-તણી તે અવધરા શ્રાપેં શુંણીકા હોય
દેવ પડ્યો છે આપ થઈ જોડો ભેં-નો જોય ૧૩૬

ચોપઈ

લીધો સુતાર મુરબદા ઘણી
આપ વેધ કર્યો અબધુત
તેજ-પુંજ કલેં નહી કોય
ભાવેં મંત્ર મુખ શીવ-નો ભણેં
માયા લાજ આસાંની દેહ
માઠી જુઠી નહી જે-મુખ
એક કરેં ઈશ્વર-ની આશ
' બાપ-તણી વૃત્તી-માં જાયું
આળ્યો નગર ઉભેણી-ગાંમ
શુણવંત ક્ષીપ્રા દિઠી ગંગ
સાચી સાક્ષ શક્તી હસિધ્ય
જાય પુરુષ ગાંમ-માં જાહરેં
ઠાંમ ઠાંમ ઉચા આવાશ
રાજ ચોર લય નહિ તે ગાંમ
રાજમહેંલ કો રૂપા-તણા
જાણેં મહેંલ ઝવેંરેં જડ્યા
નવ-દુંડો નવલ મણિ લહેંક
મોતી-તોરણ બાંધ્યાં ગ્રિહું પાસ
જિમ કો મંદિર મહીપંતિ-તાણું
નવલ મણિ નવ ગ્રહ જુકતેં જડ્યા
માંણિક હીરા મોતી ચંદ્ર
બુધ પાંતું શુરુ પુખરાગ
હુહાર લસણીયો ગોમેદ કેત
રાત્ય-દિવસ-નું ન રહેં ગનાંન

ચાલ્યો આપ અવંતી-ભણી
ધરી અંગ ભાલે ભભુત ૧૪૦
જાણે કો સીવ-ના શુંણ હોય
તરણ-વત તે જગત-નેં ગણેં ૧૪૧
ત્રણ લોક-નેં છતેં તેહ
સંતોષ આનંદ રહે તે મુખ ૧૪૨
માગેં શ્રી-પરમેશ્વર પાશ
તે વાતેં તો હલુયો થાયું ૧૪૩
દીઠો ઘડ લાંઝ-વત ઠાંમ
અવગાહન-થી નીરમલ અંગ ૧૪૪
નિત્યેં વાસ રહેં નવ નિધ્ય
દીઠા મહેંલ મોટા તાહરેં ૧૪૫
તેજ-પુંજ પુરણ-પ્રકાશ
તેણેં શોભા ઠાંમેં ઠાંમ ૧૪૬
કોટેં કલશ શુનાં-નાં ઘંણાં
વાદેં જાણેં વિશ્વકર્માઈ ઘડ્યા ૧૪૭
ખરાસ-કસ્તૂરી બાવન બહેંક
ઘણાકે બાહિર દાસી નેં દાસ ૧૪૮
ઝલઝલાટ ઘાયડ ઇંમ ઘણું
આદિત આદેં જાણેં સહ અડ્યા ૧૪૯
મંગલ પ્રવાલડાં છે મેંદ્ર
ભૂગુ હીરો લીલુડી મણિ ભાગ ૧૫૦
જડીત્ર ગ્રહ નીલ પીત શ્વેત
એહવો ઉજેશ અતિ અનુમાન ૧૫૧

વાસો જઈ ઘર લખમી વસી
શુણુ શોભા જોવા-કારણે
સોનેરી આસા ગ્રહી સહેલ

પુર-પ્રવેશ કરો જ્યાહરે
'ઉલો રહે' અદ-ક્ષણુ એક તિહાં
દિસંતા છો ભારે ભુપ
સ્થુ' એ મહેલ તમારે' કાંમ
વેતાલ કહે 'એ કોહ-નો વાસ'

કોડ સમરધ વખાણુ કરી
ભુધ-સાગર આઠ્યો ખારણુ' ૧૫૨
જાણુ કો મહીપતિ-નો મહેલ

પ્રતીહાર પ્રતે બોલો ત્યાહરે ૧૫૩
વણુ-પુછે' તે જન્યુ' કિહાં
સકલ કલા શુંણુ સીધ સ્વરૂપ ૧૫૪
ખીજ વાસ ભલેરા ગાંમ'
પ્રતિહાર પ્રીત-થી બોલ્યો પાસ ૧૫૫

કુહા

'શુણુવંતી શુંણીકા રહે'
લોગી આવે' ભાવ-થી
સાત સદાવૃત સાંમટાં
કાંમ હોય તો કહો મુંને'
મંગણુ આવે' જે માગવા
ભંડારિ પ્રીતે' ભરે'
સતર હજાર ને' સાત સેં
સદાવૃત સોભી રહે'
પંથી કહે 'પુછ્યા-તાણુ
લાયક લખણુવંતી-તાણુ
'આ દેખ દહાંમો ખારણુ'
કંકે વાહે' દેખતાં
એક કંકે-થી આગન્યા
ત્રીજે' ચઢે' અટારિયં
પાંચમે' આલીધન અતિ
લોગી-પુરુષ જે લોગવે'

લાખા કહે લખ લોક
જોગી જવુ' તે ફેક ૧૫૬
મન-ગમતાં મહામુલ્ય
સાંભલવા સમતુલ્ય ૧૫૭
પ્રીત ધરી એહ પાસ
જે ઇછા હોય આસ ૧૫૮
પંચાસ ઉપર પેર
ઉલ્યેણુ-માં એટલે' ઘેર' ૧૫૯
માહેરે' છે' એક કાંમ
લાખાં તે કિમ નાંમ' ૧૬૦
પોઢો નાંખ્યો પ્રીત
રહે' ઉલટે' રીત્ય ૧૬૧
ખીજે' જુઈ મહેલ
ચાથે' સિજ્યા સહેલ ૧૬૨
છકે' વાંણી વાત
તેહ સુણાવે' સાત ૧૬૩

એક લક્ષ એક નાદ-થી	ડંકેં ડંકેં દાંમ	
લખ્ય સાતે સોખત લહેં	માટેં લાખાં નાંમ	૧૬૪
મોહોલ-સાહામું માંણિ જુઠું	ઘણે લાવેં જે ગરથ	
પ્રીછી તે પાછો વણેં	સરેં નહી એકેં અરથ	૧૬૫
વૈતાલ જઈ વલગો તિહાં	દેઈ દદાંમેં દોટ	
સુતાર-માર મોહોકમ કરેં	ચીત ધરીને ચોટ	૧૬૬
સો ઘાયો દીધા સાંમટા	પ્રહાર કર્યા મહા પૂર	
દાદાંમું દેહેંવટ કયું	ચિત-થકી તે ચૂર	૧૬૭
અધિક સાદ અટારિઈ	મુંડયા સાંલડ્યા સરવ	
ચુંણિકા તે ઘેંહલી થઈ	મેંહલી મન-નો ગરવ	૧૬૮
‘કોઈક સિધ અબધુત છે’	એ વીસ-કરોડી વૃત	
કેં કોઈક ઘેહેંલો આવીયો	ટેક તનવા તત	૧૬૯
જે બોલ ગીસ્ત માહરો જશેં	કપટ થયું એ કાંમ	
કિહાં-થી આપેં કોટિયા	દેશપતિ-થી દાંમ	૧૭૦
પાઠ્યો એક પ્રતિહાર તિહાં	‘સાહો રાયો કેં સીધ	
દીધા દદાંમેં ઘાયો બહુ	રોક સી ગાઠેં રિધ્ય	૧૭૧
લાખાં-મેં લખ્યણુ કહેં	‘લેં મન-ગમતો માલ	
આદર-થી તેણ્ય અટારિઈ	વેદ આળ્યો વૈતાલ	૧૭૨
કીરત તો કાંનેં હુતી	જે અવતરીયો અંશ	
માન-થી તેણ્યો મોહલ-માં	વૈતાલ વડેરો વંશ	૧૭૩
અલખત જોઈ અટારિઈ	માનનિયો દીધાં માંન	
વપુ જોઈ ગાંમા રહી	પ્રીત-થી સ્યુંખ્યાં પાંન	૧૭૪
અમુદ્ય મેવા અતોલ-ના	અમૃત-જેહવા આહાર	
ભેટ કરેં તેં ભાટ-ને	સોવૃણ-પાત્રેં આર	૧૭૫
માન-થકી મુખ-માં ‘ધરેં	હકેં આણી હેજ	
સમરણ કયું સુલપાંણિનું	સહેજેં સુતા સેજ	૧૭૬

ગાજે ગગને ઘન ઘણો
તેથી કણ પાકે નહી
નિવાંણ ખોદાવે નિરમલાં
તેથી તરસ છીપે નહી
દેહરું કરાવે દીપતું
તેહ-ને કેા પુજે નહી
કોડીયું કરાવીઈ કારિયું
તેહ-થી અજુથાલું નહી
વારૂ વીપ્ર વપુઈ ભલો
સનમાંન સલા-માં નવી જડે
મનોરથ માંનવ કરે
તેથી ન તોલે વાંણિયો
નાંમ મોટાં પણ દાંમ નહી
જર-વીના જીતે નહી
જેહિરે રાગ-ને સ્યું કરે
પાપી પુન્ય-ને સ્યું કરે
સુખ કીરત-ને સ્યું કરે
શુંણ-ને અવશુંણ સ્યું કરે
કાયર સસ્ત્ર-ને સ્યું કરે
નપુંસક નાર્ય-ને સ્યું કરે
વસ્ત્રીયો વીપ્ર-ને સ્યું કરે
વણ-રોગે વૈદ સ્યું કરે
પંડિત-ને મુરખ સ્યું કરે
હિત કસ્યું મન નહી જડે
કાગ કપુર-ને સ્યું કરે
નર રીઝે તે નારિ-થી

બ્રમાંડ ભળવે ભાલ્ય
જો વરસે નહી વરસાત ૨૦૩
દ્રઢતા મોટે ધીર
જો ન હોય મીઠાં નીર ૨૦૪
ખરા દ્રવ્ય-થી ખેવ
જો મુરત નહિ માહાદેવ ૨૦૫
મેહલી દીવટ મેલ
જો માંહે ન પુરે તેલ ૨૦૬
ભાવ ઘણેરા ભેદ
જો નોહિ વીઘા વેદ ૨૦૭
આદર અધિકા અરથ
જો ગાંઠે ન હોઈ ગરથ ૨૦૮
કરવા-કારણ કેાડ
હાર-જીત-ની હોડ ૨૦૯
શુંગો કરે સ્યું ગીત
રોતા-થી સી રીત ૨૧૦
લોભી સ્યું કરે લાજ
કરે સ્યું આલસ કાજ ૨૧૧
સ્યું કરે જર-ને જોગ
ભાવે નહી મન લોગ ૨૧૨
નગન-ને સ્યું કરે ચોર
ઘણું અંધારું ઘોર ૨૧૩
શુંણ-હીણો જિમ ગંગ
રામા-સાયે સો રંગ ૨૧૪
ગરધલ ખહેંક ખરાસ
જો પુરુષારથ હોય પાસ ૨૧૫

ભગત જગત-નેં સ્યું કરેં	પંડિત તિમ પાખંડ
ઘેલો ઘાયડ સ્યું કરેં	ભીષક સી દેં લંડ ૨૧૬
આ કલ-કેરાં આંઝુયાં	આગીયાં-કેરાં તેજ
કામ-વિના કાંમની કસી	હુઈં સ્યા-નું હેજ ૨૧૭
મકંટ-કોટેં મોતીયાં	હતુમંત-કોટેં હાર
ખાવરી-મસ્તક ખેઠલુ	નપુંસક તિમ નાર ૨૧૮
ઘડ લેવો લંકા-તણો	તરવો સાગર પૂર
દાંવાદલ-માં દેહ ધરેં	તે છતેં નારી-નું તુર ૨૧૯
ખાધે સાહ-સું ખાકરેં(રી)	શલા લાગેં જે શીસ
હજમ હલાહલ જે કરેં	તે જુવતી છતેં દીસ ૨૨૦
અહિ-મુખ જે ચુંખન કરેં	વ્યાઘ્ર-મુંછ લેં વાલ
આલ ભરેં જે ખાથ-માં	તે લહેં ચતુરા-નો-ચાલ ૨૨૧
માંમ વડેરેં માંનની	જુવતી-માંમ અછત
જયવરલો જન છતસેં	રાંડ લહેં સી રીત ૨૨૨
હાથી વેચાવેં હોંસ-ચું	કાંમ કર્યું કુંભાર
મુલ કર્યું તે માંણસેં	જે ભરેં ગરધલેં ભાર ૨૨૩
ખોડી માથેં કાંસકો	સાપ તણું ઘેંર સાપ
રાંડ-તણું ઘેંર રાંડુયો	ચું દેખાડેં આપ ૨૨૪
નૌતમ નાગર-વેલડી	પરકેં જેહનાં પાંન
ઉટ બચારો ચું કરેં	જે ચરેં ચોરીયા રાંન ૨૨૫
ખાખર-ની ખીલોલડી	તેહ-નેં ચ્યો સાકર-નો સ્વાદ
મુરખ માંનેં કીમ માનનિ	વેદ કરેં ચ્યો વાદ' ૨૨૬

ચોપઈ

કલાં કાંમિનીઈ એહવાં કહેંણુ	વેતાલેં સુણ્યાં વનિતા-નાં વેંણુ
મે'હેંણાં દીધાં બહુ માંનની	‘તોલ તળવું એ તાંન-ની ૨૨૭
અંઝેયો વસીહર તેણીઈ	ઝાઝા જન છત્યા એણીઈ
કાંમીનિ ચું ખોલી એ કુડ	મન ન જાંણે મન-થી મુઠ ૨૨૮

સાહુ-પુરુષ સદ-ગુરુ-ની સેવ
 દેખી વનિતા જે કિમ જડે
 વજર-કછોટો બાંધ્યો જેણુ
 જિમ લેક્ષમણુ અભેધાપતિ
 તેહ-તણા શુંણુ માંણેં વૈતાલ
 વૈતાલ કહેં 'રે' વનિતા સુંણો
 કુંણુ જાંણેં કીઈ કારણેં
 ઝેંર હલાહલ જીવણુ કરું
 વાઘ સિંહ નેં સરપ જ ઘણા
 જીતવું સ્થું જીવતી-નું જેહ
 સઘલા તાહરી સાથેં જોગ
 કાંમ-બાંણુ છેં તાહરાં કોડ
 એહ-માંથી અમર થઈ જાય
 ભાલી નહી ભોગી ભાંમિની
 તે દષ્ટાંત દેખાડ્યા સરવ
 'એટલાં વાંનાં જે નર કરેં
 તુછ-વત તરુણી-નેં ગણે
 તાહરાં મેંહેંણાં ન ધરેં મન
 જેહ-ના શુંણુ ભર્યા છેં ગાત્ર
 જે નર સાકર-સીરા જમેં
 અમૃત જેહ હરી-રસ પીઈ
 જે કસ્તુરી બહેંક બરાસ
 કલ્પવૃક્ષ-તાણાં ફલ ખાય
 પરિબ્રમ-ઉપર જેહ-નેં પ્રીત્ય

દિલ-થી વહાલા જેહ-નેં દેવ
 સોનેં શાંમ કિમ આવી અડેં ૨૨૬
 તરીયા કુણુ છોડાવણુ તેણુ
 તિમ હનુમાંન જોગી જતિ ૨૩૦
 અવર કુંણુ છોડાવણુ આલ'
 ભેદ ગમેં તેહવા મુખ ભણે ૨૩૧
 ખેઠો આવી તાહરેં ખારણેં
 અતોલ નીર અરણ્ય-નાં તરું ૨૩૨
 એ તો આલુસણુ અમ-તણા
 ભાણું મન તાહરો સંદેહ ૨૩૩
 ભરપુર ભર્યા ભાવંતા ભોગ
 મારેં છેં હાથી તું હોડ ૨૩૪
 તે પુરુસેં જીવતી જીતાય
 કોડ-થકી કેહ-ની નહી કાંમિની' ૨૩૫
 શુંણુ શુણિકા-તણેં જે ગરવ
 તે પલંગ-થકી પ્રેમદા પરહરેં ૨૩૬
 પડેં પાસ નહી તુઝ તણેં
 તે નર જીતેં જીવતી-જન ૨૩૭
 માંનની તેહ-નેં કુંણુ માત્ર
 તેહ-નેં રાગ કેઈ પેરેં ગમેં ૨૩૮
 તેહ-નુ મન ન ઠરેં કીઈ
 લસણુ પ્રીત રહેં કિમ પાસ ૨૩૯
 બાવલીઈ કિમ મુખ જ જાય
 ગમેં કિમ શુંણીકા ની રીત્ય ૨૪૦

છપય

અતિ લાલચ ખાટું લોભ, થોભ જુગતેં જુઠા-નો
 આલશ નીદ્રા અંગ, રંગ રીઝી રુઠા-નો
 નરદેં નગણુ નનેહુ, દેહ મલીન મન દન
 સમુર-પખ-પર ખાર, આહાર ઘણેંસે તનુ તન
 નીરલખણુ નહી નમ્રતા, નીચ સ્વભાવેં જાણુવી
 આપ-મલ્ય ડાહી ઘણી, અધિક હિત કિમ આણુવી' ૨૪૧

‘શ્રી રતનાકર-ખાંડુય, જાણો એ રંભા રુડી
 ધરેં સોલ શૃંગાર, હાર કંકણુ કર ચુડી
 સોલે ઝલહલ ગેહુ, દેહ સકેમલે સાજી
 સોલા-કેરુ સદન, મદન નર-ચું રહેં રાજી
 વીકેમ કરણુ ભડ ભુપ, અતી હરીચંદ્ર અતી હારના
 પંડીત ચતુર પુર-પાટવી, નરપત્ય નેટ પણુ નાર્ય-ના’ ૨૪૨

‘મુખ-ઉપર નહી મુંછ, કુછ દીસેં નહી દાઢી
 કરેં નીચ-નો અંગ, અંગ હીડેં ઉઘાડી
 નીર નિવાંણું જાથ, ધાર્ધ પર-મંદિર પેસેં
 પર-પુરુષ-ચું લગન, નગન થઈ નાહવા જેસેં
 મુખ-પર સાંમ નેં નક નથન, કથન કુડ તાનેં જડેં
 ચતુર પુરુષ એતેં ચીતેં, માનની-ચું મન કિમ અડેં’ ૨૪૩

‘જો ઘર-માં નહી નાર, તો કુણ દાંમ ઉધારેં દેશેં
 જો ઘર-માં ઘર-નાર, તો પિંડ પીતુ લેશે.
 જો ઘર-માં ઘર-નાર, તો મેંહિણું સરવેં ટલસેં
 જો ઘર-માં ઘર-નાર, તો માંન સહોદર મલસેં
 નારી-જુગત જે નર હર્યેં, સોભત વનસિહ-જશો
 નારિ-વણુ નર નીખલ, દીપકે વિના ઘર તિર્યો’ ૨૪૪

- ‘ શેહસ્ર લગ પામ્યો ઇંદ્ર, ચંદ્ર ચીત ખાંપણુ લાગો
રાવણે ખોડો રાજ્ય, સીસ દશ વૈભવ ભાગો
કૌરવ હણીયા કાંમ, સોંધ લડ સમીયા સાથે
કૈચક કીધા ચુર, તેહ ગુંણ તરુણી તાથે.
આલ અંત અઘ જુવો, પરદારા પ્રાકમ કર્યું
બુડા જન બહુ વાર, તો કાંમ નીમ અટકેં કર્યું ’ ૨૪૫
- ‘ નારિ-વીનાં નર રંક, અંક રહેં નહી કોઈ
નારિ-વીનાં નર ચોર, જોર જશ બેસેં ખોઈ
નાર-વીનાં નર નીરબલ, સખલ નારી-નેં સંગેં
નાર-વીનાં નર હીન, લીન સુખ નહી અતી અંગેં
ચતુરા-વીણુ આલેં નહી, જુગ-માં રહો નર જાહરેં
સાંમલ કહેં શામા કરી, સંસાર મુંડી દેં તાહરે. ’ ૨૪૬
- ‘ નારી નીચ સ્વભાવ, અણત ન જાઈ હારિ
પર-સ્યું કરેં પર-પ્રીત્ય, પુરુષ-નેં નાંખેં મારી
વીવલ ચીત મંન મદન, રુદન કરેં વણુ-વાંકેં
સાચી કૈાચ ન દીઠ, જુઠ અતી આડેં આંકેં
કરેં સીખાંમણુ સાંભલી, તેહ તો ન માંનીઈ
છત છોછી આછી અકલ, પ્રેમદા બુધિ તે પાંનીઈ ’ ૨૪૭
- ‘ જોવન-માં દેં રંગ, સુખ અતી અતી (?) તન-ની
પાંમેં માંન નીજ જાત્ય, વાત કરેં મત મન-ની
અરધાંગ પુત્ય-વિભાગ, રાગ-સ્વરુપેં ગુંણ ગાતી
ચતુર ચીત હરનાર, સાર ઉર મદ-માતી
વરધપણેં સેવા કરેં, દેખે-થી સખ હુબ ટલેં
અંત-કાલ અલગી નહી, સ્ત્રી-વીણુ બીણુ કો બલેં ’ ૨૪૮

‘રણુ-માંહે ભમીયા શંભ, કાંમ બાલ્યો-કરુણાનિધી

નલ મુંકાવ્યો ઠાંમ, રાજ તલબ્યું રીધ વિધી
વગુયાંણો બહુ વ્યાસ, મન મછગંધા માંણી

ગૌતમ ગમાયો આપ, શ્રાપ દિધો જુગ જાંણી
પર-દારા-થી દિલ દહે, દુખ પાંમ્યા દિલ દેહ-થી

સાંમલ કહે સોભા કિમ લહું, તે પરનારિ-ના નેહ-થી’ ૨૪૯

‘શ્રી-ચરિત્ર બહુ લાખ, નીચ બુધ જુગતેં જોડેં

લાખ દિવસ-ની પ્રીત્ય, રીત્ય રતિક-માંહેં ત્રોડેં
હસેં વણુ-પ્રસ્તાવ, લાવ-વણુ લોજન છડેં

કઠણુ રુદેં કમત, મમત પોતા-નો મડે
ગરજ પડેં ગીરુવી ઘણી, સ્વામી-સાથ સમરથ સદા

સહજ મારગ દેં શ્રાપ, આપ કલંક ન કહેં કદા ૨૫૦

ચરંટ*

માંનીઈ તો તો ખીર, ચીત ચાકર-કું ચપોટીઈ

ચેંહેંરીઈ તો તો હીર-ચીર, ધાબલી-કું ધપોટીઈ
ખાઈઈ તો તો ખાંડ-ખીર, રાખ-કું રખોટીઈ

... ..

નેહુ કરીઈ નારાયણેં, નારી-સાથેં નેહુ કર્યો

કવી સાંમલ કહેં કાંમિની, વૈતાલ-મન એસો વસ્યો ૨૫૧

ધરીયે મન ધરમ ધીર, પાપ-કું પલોટીઈ

વસીઈ તરવેંણી-તીર, ખાખડ-કું ખલોટીઈ

સેવીઈ શાંમ-શરિર, ભુત-કું ભલોટીઈ

યાદ કરીઈ તો વીર, રાંડાં-કું રલોટીઈ

કવી સાંમલ કહેં કલ્પવૃક્ષ, જોતાં-માંહેં ફલ જડેં

વૈતાલ કહેં વનીતા કરી, અળલા-સંગેં અનરથ અડેં ૨૫૨

દુંહા

પર-નારી પાલી-પરે કાપે નિત્ય નિત કાય
રઠયા જેહ-ને રામણ તે પર-નારી-પે જાય ૨૫૩
પર-નારી-ના પરાલબ્યા યુગા યોહોતર લાખ
કહે તે તે કથા કહું શાસ્ત્ર વેદ-નું સાખ્યઃ ૨૫૪

ચાપછ

દીપાસા-કેરી દીકરી જોખે જેઠી છે ગરવે લરી
લરપુર જોવન છે તે-તાણું મેહે વાધ્યો ધરણી-માં ઘણું ૨૫૫
નાત્ય શ્રાવકી સુધલી સુઝ અંન વોહોરવા આવે પુલ્ય
માંનની-ને એક વૃત્તીક મલ્યો ચીતની-કેરા ચીતમાં ચલ્યો ૨૫૬
સમ ખાઈ ખાત્યે ખેડીયો અતી આદરે ઉપર તેડીયો
તેણે વૃત્ત કર્યા છે ઘણા અપવાસ કર્યા છે મહીના-તણા ૨૫૭
ખીજ વૃત્ત રચું કહું વવેક પોસા સામટા વરસ જ એક
અધર્મ-તણી તો નહી કુમતી મોઢે ખાંધી છે મુમતી ૨૫૮
કુનારિ-તણે તે સંગે પડ્યો કાયક પાપે તેહ-ને ચીત ચઢ્યો
ભારે વૃત્ત તે ભુલી ગયો રચણી એક રાંમા-ઘેર રહ્યો ૨૫૯
સવાર થઈ પછે આબ્યો સેઠ પડ્યો પ્રાસકો જે-ને પેટ
તારતખાંતું હુંતું જિંહાં ઘાલ્યો વૃત્તિક-ને તે તિહાં ૨૬૦
વલગ્યો અંતરિખ ઉભો રહ્યો સેઠ તે વેલા તેહ-માં ગયો
આવતો જાંહ્યો વાંણિયો પૂલ્ય-તણો પ્રલ્યો પ્રાંણિયો ૨૬૧
હાથ વછુટ્યો ખાત્યે ખડ્યો નિરમલ હતો પણ નરકે પડ્યો
કુંલીપાક-થી વીરવી વાત રહ્યો દિવસ સંપૂરણ સાત ૨૬૨
દારણ હુખ પાંખ્યોતો દેહ જોહવે વુઠો અસાઠો મેહ
ધર-તણી પુખાધન(?) પડી નીકલ્યો તિહાં-થી કંઠે ચઢી ૨૬૩
ધારણ રાખી ધાયું તંન થયું માંનની મલવા-નું મંન
કરી ખુખારાં પૂરણ જે-ર આબ્યો તે વનીતા-ને ઘેર ૨૬૪

માનનીયે દીધાં બહુ માન
કાંમિની-સંગ કરે જેટલું
ઘાલ્યો પેટીય સાંચ્યો સીધ
લથબથ કરતે ભુલી ગઈ
“ખોટું કાંમ કાંમિનીય કયું”
એમ કહીને વલગો તિહાં
કહે સાહે “આમાં છે કુંભ
તુંને જાણતો સાચી સતી
કાંમિનીય કાંને દીધા હાથ
વોહોરવા આવ્યો તો વરતીક આંન
સાંભલતાં ચઢી છે રીસ
તાહરે તે વૃતિક ખોલીયો
“તેહોતો તાહરી નારીય
સાહસુ જોયું સેઠાંણી સાથ”
“વરતીક કહે છે જુઠો વાંક”
વાઠે કાંન એ તેણે ઠાર
‘સ્વામી મરું, મેહલુ શીશ
કહે તો કહું હું લાખ કરોડ
પોતે તેડયો’તો પછી પ્રીત્ય
પોતે પોતાનો રાખ્યો ભાર

વિવધ પ્રકારે વીતી રાત્ર
આલસ મોડી તે ઊડીયો
રહે ધ્યાન ઈશ્વરનું ધયું
લાખાં આવી વલગી હાથ
‘વૃત લંગ કરી મુજ-તણી
સત-ઘાયો દીધા છે તમ્યો

પ્રીત્યે આખ્યાં ફોફલ-પાંન
તતક્ષણ સેઠ આવ્યો તેટલે ૨૬૫
વણ સાંકલીયે તાહુ દીધ
મુરત સેઠ સાંણાની થઈ ૨૬૬
ઉઘાડું મેહલ્યું જે ધન ભયું”
મુંડક ઘાલ્યો દિઠો જિહાં ૨૬૭
આ તો અચિરજ દીડું ઉણ
માનની તાહરી મોટમ મતી” ૨૬૮
“સાચું ખોલું હું સ્વામી-સાથ
સફલ થયો તે માહરો દિન” ૨૬૯
“ત્રોડું મોજડું તેડ-નું ત્રીસ”
પરહો મન-તણો ખોલીયો. ૨૭૦
એઠી’તી આંણી ખારીય
કામીનિય કાંને દીધા હાથ ૨૭૧
નિશ્ચે કરીને છેદે નાક
ખુચો કરીને કાઢ્યો ખાહાય. ૨૭૨
નારી-ગુણ જાણે જુગદીશ
ભુંડું નહી દો જુવતીની જોડ ૨૭૩
રમાડયો’તો તે એહવી રીત્ય
પૂજ્ય-ને’તો પડ્યો મોહકમ માર’ ૨૭૪

ઉઠ્યો પ્રીત ધરી પ્રભાત
જિમ ગયદે મદગલ છુટીયો ૨૭૫
પંથ જાવાનું મનડું કયું”
ખોલી સનેહ કરી તે-સાથ ૨૭૬
મુજ-ને’તો આચ્યા છે ઘણી
તેડ-માં કાંઈ ન પાંચ્યાં અમ્યો’ ૨૭૭

હેતે વચન આપ્યું હાથ-માં
 'દીવ્ય આસીસ વીક્રમ-ને' દેઉ
 પલકે પાસ ન રાખું 'પે'ર
 રાખ્ય ઘરાણું મેહલ્ય સુતાર'
 પ્રણામ કરી ધંધે મન ધયું
 હેતે કીધું દેવી-દરસન
 મોટો હરખ ધરી મન-માંહ
 કહે પ્રતીહાર 'તાહરું સ્યું નામ
 'લાખીણિ પાલે' તું લાહાંણુ
 ભાટ વૈતાલ ભાવે આવીયો
 પ્રતીહારે કહ્યું જઇ પ્રીત
 રાયે મોકલ્યાં પ્રીતે પાંત
 ઉઠી આદર દીધો આપ
 ચકિત થયા સભા-માં સરવ
 તપે તેજ અરુણ-વત અસ્યો
 દીધા ઘણા ભુપતિઇ ભાવો

બાધુર બોલ્યો સરવ સાથ-માં
 કોડ પશાય લાખીણી લેઉ ૨૭૮
 મોકલું સરવ તમારે 'ધે'ર
 નીરમલ બોલ કલો નિરધાર ૨૭૯
 સ્નાન નદિ ક્ષીપ્રા-માં કયું
 પૂજ્યા શીવ માંહાકાલ પ્રસન ૨૮૦
 ગયો રાજસભા છે જાંહ
 મોટાં નરપતિ-નું સ્યું કાંમ ૨૮૧
 કરો રાવલે જુગતે જાંણુ
 આશીશ લાખીણી લાવીયો ૨૮૨
 રાજદ્વાર-તાણી જે રીત્ય
 મંગણુ તેડયો દેઇ માંન ૨૮૩
 જાંહે પાસય (?) તણી જે છાય
 મેહલ્યો મોટમ-કેરો ગરવ ૨૮૪
 ખગ-તારા-માં ઇંદુ જશે
 આદર-થકી કહે ને 'આવો' ૨૮૫

છપય

'આવો તેરે ઘેર લછ, આવો નૌતમ નવ નીધિ
 આવો પુન્ય-પ્રવાહ, આવો રુડી ઘેર રીધિ
 આવો પુન્ય મન પ્રીત્ય, આવો સીવ-પુજન સીધ
 આવો પુત સપુત, આવો વીદ્યા વીધિવીધિ
 આવો મંગણુ જાચીક ઘેરે, આવો પધારો કહો નીત્યે
 સાંમલ કવી વૈતાલ કહે, આવો ચતુરભુજ વીક્રમ-ચીતે' ૨૮૬

દુહા

આસીસ સુંણી તે વીક્રમે મહીપતિ હરખે મન
 'ભલે ભાટ ઇહાં આવીયો આજ દિવસ ધનધન' ૨૮૭

છપય

‘ધન મધવા-કુલ-અંસ, વંશ ધન ધરણીપતિ-નો
 ધન હરસિધ માત, ધન સીવ-પુજન છત-નો
 ધન અધિપતિ અવતાર, ધન કુલ ત્રોહો વિધ તારણ
 ધન એ રાજસ રીત્ય, ધન પર-દુખ-હીત-હારણ
 ધન એ માલવ-દેશ, ધનધન અવંતી ગાંમ-ને’
 કવિ શાંમલ વૈતાલ કહે, ધનધન ‘વિક્રમ’ નામ-ને.’ ૨૮૮

હુહા

નરપત્ય નિરીખિ હરખીયો મહીમા માંણ સમાંણ
 ‘મંગણ તું મોહોલે’ આવીયો કીધું કોઠ કલ્યાણ’ ૨૮૯

છપય

‘કલ્યાણ તાહરી જાત્ય, કલ્યાણ તુઝ માલવ-દેશે’
 કલ્યાણ પુત્ર-પરિવાર, કલ્યાણ વપુ જન વેશે’
 કલ્યાણ સભા સુભ સરવ, કલ્યાણ દ્રવ્ય કીરત તાહરી
 કલ્યાણ પ્રજા-પુર-માંહ, કલ્યાણ સુભ સોભા સારી
 કલ્યાણ અધીપત ઇષ્ટ તુઝ, કલ્યાણ લક્ષણ લાયક લહું
 કવી શાંમલ વૈતાલ કહે, કલ્યાણ કોટી વિક્રમ કહું’ ૨૯૦

હુહા

મન-માં રીઝો મહિપતિ આનંદ ઘણો મન આજ
 રહ્યો રાજ-થી રાજ-માં ‘કહો અમ-સરખું કાજ’ ૨૯૧
 આશિષ કહી આદર-થકે લણે ભુપતિ-સ્યું ભાટ
 પંડિત તે પ્રીછે સહુ થિર-થાવર જે કાઠ ૨૯૨

વાયુ-તણે જે મિત્ર, પુત્ર-નો બંધુ કહાવેં

તા-વાહન-નો શત્રુ, તાસ ભુષણ જે ભાવેં

તા-સિર રહેં જે વાસ, તાસં તન-કેરો વેરી

તા-ભગની-ભરતાર, પ્રીત સખા બોહોતેરી

એહ દેવ રખ્યા કરો, કવિ શાંમલ ઇંમ ઉચરેં

ભાટ વૈતાલ ભાવેં ભણેં, વીકમસેન મન-માં ધરેં' ૩૦૧

ચોપઈ

રીઝો રાજા મન-માં ઘણું
સુભ સનમાન દેવતાઈ દીધ
વધી પુછી એક વાત મેં-ચ્યાર
'કહો કેટલા છે' જી દેવ
જાત કેટલી જીવ કેટલા
કેટલાં ઘર કેટલાં વાજિત્ર
કેટલા કાલ કેટલા છે વેસ
કેટલા પંડીત કેટલા ભેસ
કેટલાં સાક કેટલાએક સ્વાદ
જર કેટલા કેટલાં વસ્ત્ર
ભગણ કેટલા કેટલા ભોગ
કેટલા ભેદ કેટલાએક રાંમ
પુછ્યાં બ્રમા-ની સૃષ્ટ-માં
ઉતર એહ-તણે દીજીયં
કહેં વૈતાલ 'સાંભલ રે કરણ
તેહ તણે પ્રતીઉતર દેઉં

પ્રીત પ્રેમ વચન તે-તણું
કેડ પસાય કરણાકર કીધ ૩૦૨
સાસ્ત્ર સકલ-માંહેં જે સાર
ગુણ કેટલા સદગુરુ-સેવ ૩૦૩
સરજીત જંતુ જીવ જેટલા
કેટલા કરસણ પુન્ય-પવીત્ર ૩૦૪
કેટલાં શાસ્ત્ર કેટલા છે દેશ
કેટલા સાથી કેટલા દોસ ૩૦૫
કેટલા શોક કેટલા ઉલાદ
વાત કેટલી ડાહ્યાપણુ દસ્ત ૩૦૬
કેટલી ભીખ્યા કેટલો ભોગ
કેટલા અગની કેટલાં કાંમ ૩૦૭
વૃષા-તણી ગાધી વૃષ્ટ-માં
પછેં સીધ્ય કારજ કીજીયં' ૩૦૮
તમ્મો પુછો તે સરવેં ત્રણ
લાલ જસ લાખીણુ લેઈ ૩૦૯

દુહા

પ્રથમ તર્યો જે પૂછીયું	કહો કેટલા દેવ	
બ્રમા વીળુ રુદ્ર એ	ત્રણે સુર સુભ-સેવ	૩૧૦
રાજસ સત્વ તામસી	ત્રણે ગુણ કહેવાય	
ખત્રી વૈશ નેં સુદ્ર એ	ત્રણે જાત્ય એ રાય	૩૧૧
હીડેં હાલેં અવનીઈ	ઉડેં પંખ આકાશ	
જીવ ત્રણ એ જાંણુજ્યો	પ્રીત ધરીનેં પાસ	૩૧૨
માઠી લાઠી નેં ગછી	એ ત્રણેં ઘર-માંહ	
ઘાયો વાચો નેં ઘસરકે	ત્રણેં વાળં ત્યાંહ	૩૧૩
સીંગ સાંકો નેં પોપટો	એ ત્રણેં રૂડાં ધાંત	
વેલો વૃક્ષ નેં કંદ એ	ફલ ફુલ નેં પાંત	૩૧૪
દયા દેરશાંણુ નેં દાન	એ ત્રણેં પોહોઠાં પુન	
પ્રાતુરકાલ મધ્યાંન	સાયંકાલ એ શુન્ય	૩૧૫
ખાલ યુવા નેં વૃધ	એ તો ત્રણેં વેસ	
ઉરધ અધ આકાશ એ	ત્રણેં દૈવત દેશ	૩૧૬
અણી ધાર નેં ધણડકો	સાચાં ત્રણેં સત્ત્ર	
ગુણ સણુ નેં હીર એ	વારુ રૂડાં વત્ત્ર	૩૧૭
આગમ નીગમ નેં અધગમ	એ જાંણીતો જોસ	
મનસા વાચા કરમણા	હાહાપણુ ત્રણેં દોસ	૩૧૮
વાટયું ખાંડયું નેં દહું	પોઠાં એ પકવાંત	
ખારું તીખું નેં ખાટું	સુંદર સાક અનુમાંત	૩૧૯
ગટ્યું મોહું નેં ગરકહું	સોભીત ત્રણેં સ્વાદ	
જનમ પરણુ નેં જર-જડણુ	એ ત્રણેં ઉલાદ	૩૨૦
ઉપમાંત જાંન મરણુ	એ ત્રણેં સાચા શોક	
પાખાણુ ધાત નેં કાષ્ટ એ	જર ત્રણુ જાંણો લોક	૩૨૧
હા હુંકારો જી કહેં	એ ત્રણેં વારુ વાત	
પુછવું પ્રીછવું પારખું	હાહાપણુ ત્રણેં ખરી ખ્યાત	૩૨૨

વીવેક વિદ્યા નેં વીનય	ભારે વીદ્યા ભોગ
નીમ નીરમલ નેં નરમતા	જાણે ત્રણેં ભોગ ૩૨૩
સેવા વીદ્યા નેં સાણપણ	એ ત્રણેં ભીખ્યા-ભાવ
અગન જઠર વડવાનલેં	પાવક-ખુધિ ખનાવ ૩૨૪
હલધર ધનુર્ધર કુરસરાંમ	એ ત્રણેં રુડા રાંમ
વૃત પુન્ય નેં જગન એ	કહ્યાં તે રુડા કાંમ ૩૨૫
ગાય તુલસી નેં પીપલો	પુનાંણાં એહ પવિત્ર
સપુત સદગુરુ સ્ત્રી સતી	મોટા ત્રણેં મિત્ર ૩૨૬
દાંન-પાત્ર પુજ-પાત્ર	ત્રીજો ક્રીસ્ત-પાત્ર
પ્રથવી પાણી પ્રતિમા	ભોયણ રુડી જાત્ર ૩૨૭
દેવ-રણ પીત્રી-રણ મનુષ્ય-રણ	જુગ જાણીતા ભોય
પ્રાંદા-વીજણ-શીવ-થકી	અન્ય વડો નહી કોય ૩૨૮
વીદ્યા તો આપેં વડી	લખમી ત્રીજું ભાગ્ય
એહથી કેા અધિકું નહી	જડેં નહી કેા જાગ્ય ૩૨૯
ચોથું રતન મલેં નહી	ચોથી ન મલેં કાજ્ય
એક રાંમ એક મેહુલો	ત્રીજો વીકમરાજ ૩૩૦
નંદા કોહની નવી કરેં	ગીરયાપણ-નું ગાત્ર
સંતોષ શીલપણું ધરેં	તેહ પ્રમાણું પાત્ર ૩૩૧
અવગુણ - અંતર નવી લહેં	માંણ ગુંણ મન માત્ર
નાલ્ય તજેં જે તન-થકી	તેહ પવીત્ર જ પાત્ર ૩૩૨
અસત્યપણું નવી આચરેં	દિલ ખુધિ રહેં દાત્ર
સમદ્રષ્ટિ સઘલેં રહેં	તેહ સજ સુલ પાત્ર ૩૩૩
પાલેં ખરદ પોતા-તાણું	ચીત-વૃત્ય રાખેં ચાત્ર
નીચ ખુધિ કરેં નહી	તેહ પરમાણો પાત્ર ૩૩૪
ક્રીહાં-થી આવ્યા કુંણ છા	કહો નીરમલ સુલ નાંમ
કુંણ ઈષ્ટ-ઉપાસના	કહો સેવક-સરિયું કાંમ ૩૩૫

છપય

‘નામ એક કીરતાર, નામ દાતાર કહાવે’

નામ તો સકલ-વસ જાણુ, નામ ભગતાં મન લાવે

નામ ગીરુયા ગંભીર, નામ પંડીત જે પૂરા

નામ ઉદાવણુ-હથ, નામ સામદ જે સૂરા

નામ એક શ્રી-રામ-નું, નામ તો દુષ્પ-ભંજન-તણું

વૈતાલ કહે વસુધા-વિષે, કવી શાંભલ કહે છે ઘણું ૩૩૬

આવ્યાનું કહું કાજ, લાજ આવે છે કહેતાં

નવી જાણું આકાશ, સ્વર્ગ પાતાલે રહેતાં

નવી જાણું નીર નીવાણુ, જડ ચૈતન કે અડે

માનવ પસુ કે પંખ, પાણુ ચાર-ની ખાડે

અવની-માહે-થી આવીયો, અવની-માહે જાવું સહી

લખ લખ કરતાં લખવરાં, શાંભલ અન-નીરે આણ્યો અહી ૩૩૭

તરુવર નીલું જાંહ, છાંહ સદુ તેહ-ની બેસે

ભયું નીર નીવાણુ, પ્રાણી પીવા તિહાં પેસે

ફલ્યો દિથે વનરાય, જાય છુધાતુર ખાવા

ગંગા જિહાં ગંભીર, નીર રહે સદુ નાહવા

દાતાર દરિઆયો જાણો તિહાં, જાચિક જન આવે ઘણા

વૈતાલ વીકમ નર નિરખીયા, શાંભલ કહે સી મોટિમ-મણા ૩૩૮

પુજે જે કે દેવ, દેહ દેવાંસી થાઈ

અમર થાઈ તે આપ, જેહ અમર-ફલ ખાઈ

ભલે ગંગા-માં નીર, તેહ પણ થાઈ ગંગા

અડે અંદન-નો વાય, કાષ્ટ અંદન અતી અંગા

સધરે સદસંગ-થી, તુંબા-સંગ જિમ તન તરે

કવિ શાંભલ કહે વૈતાલ ભણે, આપ-સરિખા સદુ કરે’ ૩૩૯

દુહા

વીક્રમ કહે 'વૈતાલ સુંણ વીધા ભણ્યો શી વેદ
જાહિર કરે તો જાણિયું ક્ષણે ન રાખો ખેદ' ૩૪૦
'વીર'થી વીધા ભણ્યો ભણી ભારતી ભાલ
વૈદ્ય જાંમણ જોજન-ધકી જડી જુઠ વૈતાલ ૩૪૧
ભણ્યો વિદ્યા એક કરણ, સુવણ સવા ભાર દિધો

ભણ્યો વિદ્યા હરીચંદ્ર, ઈંદ્ર આસન લીધો
ભણ્યો વિદ્યા એક ધરમ, પરમ-પદ જીવત પાંચો
ભણ્યો વિદ્યા પ્રહલાદ, જનમ જોખમ-થી વાંચો
દુ અમરીખ આદે દુયા, કીરત કોટી સુભ સુણી,
કવી સાંમલ વૈતાલ કહે, વીધા તો વીક્રમ તે મે ભણી' ૩૪૨

ચોપદ

કહે વૈતાલ 'સુંણ ભારે ભુપ	રાજ-તેજ રાજસ ગુંણ સ્વપ
તાહરા દિલ દરસણ-કારણે	બુધિ-નિદાન આવ્યો બારણે
કીરત સાંભલી કાંને ઘણી	પ્રગટ ભુખ ભાગી તે-તણી
લક્ષણ મોટું આખે લહું	કાંન-નું નવી માંને તે કહું
આંખ્ય કાંન પડી 'તી હોડ	સંદેહ ભાગો, પોતાં કોડ
રાજા કહે 'સુઝ કારે રહો	સેવક-સરિખું કારજ કહો

છપય

'ઝાઝી જે ઘર પુત્રી, કોયક કુલ તેહ-નું બોલે'
ઝાઝા જિહાં વ્યાપાર, કોયક દિન રખ્યા ચોલે'
ઝાઝા પટલ-પરધાન, કરે ઉધ્વસ તે ગાંમે'
ઝાઝા જાચીક જાંહ, મમત મુંકાવે માંને'
ઝાઝી પ્રીત જિહાં પરવરે, કળુયક માંન માઝા મટે'
મહિપત્ય-પાસ મંગણ વસે, તો શાંમલ કવી કહે ગુંણ ઘટે' ૩૪૬

ચોપઘ

કરેં વાત એહવી જેટલેં
આપી ચીઠી નરપતિ નેટ
સત ઘેંચંવર ગાજંતા ઘણા
સોના-સાંકલાં મોતી મુલ
અંકુશ અંખાડી અતી સાર
ખેં શત ઘણુ-મુલ્લી ઘોડલા
અખલાખ અરાકીય અનુપ
મોરડેં મોતી ચોકડેં ચીત્ર
પવન-વેગી મન-વેગી તુરી
સવામણ મોતી શોભીતાં
પાંમરી પનર સેંહે પંચાસ
પાંચ સેંહે પટોલી પુર
પાંચ કોટી સોના-ની મોહોર
પાંચ વરસ-તણી ભર ભેટ
સાંમગરી સકલ સાથ-માં
વાંચી જોતાં વીકમ હસ્યો
‘મે’ તોં ધાર્યો’તો મોટો ધરમ
હસ્તી પોતા-ના આસંન-તણે
અંધારેં અજુઆલું થાય
સકલ માલ હસ્તી-નો સાથ
કંચન-મેહ રાજાં વુઠીયો
ભરી પોઠીઈ મોહોરો દ્રવ્ય
હસ્તી ઘોડા મોતી માલ
લાગ્યુ દરીદ્ર તે લાખાં-તણું

સેવક પાસ આગ્યો તેટલેં
સીંધલ-દેશ-તણી જે ભેટ ૩૪૭
ભારે જોતેં ભદ્ર-જાતી-તણા
ફટક-મણી-જેહવાં સમતુલ્ય ૩૪૮
માલ-ખજાનો અપરંપાર
જેવા ગંગા-જલ જોડલા ૩૪૯
રાજહંસ રહીયાલા રૂપ
પલાંણુ પંચરંગાં પવીત્ર ૩૫૦
જુલ્યો રતન-અમુલક-ભરી
આંમલા પ્રમાણુ અતી આપીતાં ૩૫૧
જરદોણ જરકસખી તાસ
નક્ષત્ર-જેહવા જેહે-નાં તુર ૩૫૨
આવી ભેટ તે વેલાં ઠોર
નજર કરી નરપતિ-નેં નેટ ૩૫૩
સુંપી વીકમ-ના હાથ-માં
કરમ વૈતાલ-તણેં મન વસ્યો ૩૫૪
એહ-નું જોરાવર એટલું કરમ
મેહોરાવણુ ગજ, મહિમા ઘણો ૩૫૫
જડ્યાં નંગ અંખાડી-માંહેં
વીકમ સુપેં વૈતાલ-નેં હાથ ૩૫૬
માહા-પસાય કરી જોડીયો
મોહક્યું લાખાં મંદિર સર્વ ૩૫૭
વીનય કરી સુખ્યું સર્વ આલ
પાંમી દ્રવ્ય અનરગલ ઘણું ૩૫૮

લીધો સુતાર જે સુધ સુખાંણ
અમલ-પાણી તીહાં લીધો લોટ
થેકે રોટા અહુ ગુણ ગણું

પ્રાતુસ્કાલ થયો બહરે
ગજ મહેરાવણુ-ને પાખર્યો
નીકલી નારિ ઉગમતે દીશ
જેઠો છે મહીપતિ માહારાજ
સલામ-કાજ હેઠી ઉતરી
'કુણ દાતા એહવો તાહરો
લાખાં કહે' સુંખ્યો મુઝ માલ
પાસે મંદિર માહરે વસ્યો
“ભુપતી એ પસાયો ભણું
વચન અંધાણો, તે મુઝ દીધ

જીવતી-વચન જાણ્યું બહરે
સેના સજ કરાવી સાર
સોમચંદ સાહા સેઠ સુખાંણ
વૈતાલ-ને જોવા-ને કારણું
વીસ જોજન ખોલાવા વાટ
રાજા-ને મન રોશ જ થયો
કુંડું કુતકું ભોગી લંગ
સેવકે દીઠો તે સીધ
'કાલ્ય પસાય કર્યો' તો તમ્યો
છડી અસવારી રાજા રીધ
કરી પ્રણામ રાજા તે રહ્યો

ગયો વીર જિહાં મોહું મશાંણ
ગયો મસાંણ-માં મોટમમોટ ૩૫૮
મંત્ર મહારુદ્ર-તણો ભણું

લાખાં સુતી ઉઠી તાહરે ૩૬૦
વાહન કોઠ રુપે-થી કર્યો
દાસી ચમર કરે છે સીસ ૩૬૧
આવી નારી કલાવંત કાજ
નરખે નરપતી દ્રષ્ટે ભરી ૩૬૨
માણે ગજ મહેરામણ માહરો
વટેમારણ નર વૈતાલ ૩૬૩
લંગોટ-ખંધ નહી કુટો કર્યો
સુંખ્યું કર શાંમા તુઝ-તણું” ૩૬૪
પંથ સફલ પોતા-નો કીધ

તે વેલાં નૃપ ઉઠે તાહરે ૩૬૫
થયો અશ્વ આપે અસવાર
પ્રધાનવટે પુરણ પ્રમાણ ૩૬૬
દશ દીસાયો આંધી બારણું
જાવા ન પાંખે ભારે ભાટ ૩૬૭
'આપ્યો એહવો નીરમુખ ગયો'
જેઠો મસાંણ કરે છે રંગ ૩૬૮
વીકમસેન-આગલ કહી વીધ
આજ મશાંણું દિઠો અમ્યો' ૩૬૯
આવ્યા તીહાં જિહાં સાચો સિધ
ભારે આશીશ તે ભાટે કહ્યો ૩૭૦

છપય

‘સાઠ નારિઈ નાર, નારિ આઠે નર જાંણું

આઠ નરે નર એક, પ્રીછે એક પુરુષ પ્રમાણું

ખાર પુરુષે બલવંત, એક નરપતિ-જેહવો

એહવા નર દસ સહસ્ર, ભોગ તરતીયે તેહવો

સ્વાંમી સતાવીસ નોક, છતપત્ય-ને જુગ ભેગવે

સુલ આશિશ વૈતાલ ભણે, ભુપતિ સુખ નીત ભોગવે ૩૭૧

ચોપધ

આસીસ કહી અંતર-થી અસી

પ્રીત કરી પકડીયો ખાંડ

કહે વૈતાલ ‘પરંભુ જે પેર

રાય કહે ‘તેહ-ને દાંમ જ દીયો

મેં જાણ્યું જાચીક જેંસી જશે

તે રંડા જેંસીને રટે

દાંમ સવાયો તિહાં દિજીય

રહે સાથે ચઢી બહુ રીસ

કહે વૈતાલ ‘સાંભલ રાજન

મલ-મૂત્ર-ભરી દેહ દાંમ

ક્રોધ રીસ રહી નહી કરી

‘કહો અલખત આપી તે કાંહ’ ૩૭૨

ગર્જ અલખત ગુંણીકા-ને ઘેર

ગજ મહેશવણ પાછો લ્યો ૩૭૩

તો નિરમલ નાંમ નવ-ખંડે થસ્યે

એ ગજ ગુંણીકા-ને નવી ઘટે ૩૭૪

લાખાં-ઘેર-થી ગજ લીજીય

ભાટે ભમર ચઢાવ્યાં શીશ ૩૭૫

વધુ જતે નહી જાય વચન

તેહ-માં વચન એક આવે કામ ૩૭૬

છપય

વચન એક-ને કાજ, લંકે ભલીખણ થાપી

વચન એક-ને, દુરભેધને પ્રથવી તણુ ન આપી

વચન એક-ને કાજ, પોહોતો બલ પાતાલે

વચન એક-ને કાજ, પાંડવ વન વન જાલે

વચન એક-ને કારણે, કવચ કરણ અતી અંગ-નું

વચન-કાજ ખોહી ગયો, રાવણ રાજ્ય ઘડ લંક-નું ૩૭૭

વચન-કાજ હરીચંદ, નીચ ઘેર પરકું પાંણી

વચન એક-ને કાજ, કૃષ્ણે કુળજ્યા ઘેર આંણી

વચન એક-ને કાજ, હરે હલાહલ પીધો

વચન એક-ને કાજ, દેવ વર દેત્યાં દીધો

ધરમ કરમ ને સરમ સરવ, વચન જાતે તે વહી ગયું

કવી સાંમલ સુભાંણુ સુંણુ, વચન જાતે પછે રચું રહું ૩૭૮

બહુ કરે જે બાપ, વચન બે વારાં બોલે

બહુ કરે જે બાપ, પ્રીત પટંતર બોલે

બહુ કરે જે બાપ, ફેગટ-થી ફૂલ વખાંણું

બહુ કરે જે બાપ, આપ આપ્યું ઘેર આંણું

લહી છલ કર કાટવી, લલો ભોત માહા મોલ-નો

સાંમલ કહે સરવ-થી ખુરો, ગીરત વચન ગયો મોહ-મેં બોલ-નો' ૩૭૯

ચોપધ

ઘાયડે વાત સુંણી તે-તણી
'જાચીક-જન-નો ટેક જ તોર
પ્રથનીપત્ય-થી વચન નવી પત્રે
કાઠવી હડી ને આગલ દડ
ખાતર દેવુ ખુબારા ખાંત્ય
ભીખ માગતે ભુકું બોલવું
ઉસડ ખાવું ને કરવો સ્વાદ
પટલાઈ કરવી ને રાખવી પ્રીત્ય
સસરો વેદ કઠાંમે રોગ
વીઘા-વીના સભા-સનમાંન
વઢ્યા-વીના કહેવરાવવું સુર
ભુત સોધન ને માગવો મોખ

ચઢી રીસ રાજ-ને ઘણી
એવડું રચું જાચીક-તું જોર ૩૮૦
'તો મંગણ મેલ એવડા કીમ મલે
સાથી થોડા ને લેવો ઘડ ૩૮૧
રમવી લવાઈ રહેવું એકાંત્ય
ધાલવું ઉધારે અધીકું તોલવું ૩૮૨
દસીયાલે રેંહેવું કરવો વાદ
દ્રવ્ય-વીના રાખવી ઘર-રીત્ય ૩૮૩
ભાંમીનિ ભોગવવી જલવવો ભોગ
હુટવા વીપ્ર ને દેવું દાંન ૩૮૪
સુકી વેલુચે પરાઠી પુર
ગાંમ બાલવું ને ગણવો દોખ ૩૮૫

બ્રમ-નંદા કરવી વધારયો વંશ	વૈષ્ણવ થવું નેં કરવો ધ્વંસ
વૃત કરવું નેં ખાવું અંન	બ્રમચર્ય પાલવું નેં પરણા-નું મન ૩૮૬
શ્રીપાત થવું નેં સ્ત્રી-નો સંગ	કર ભેડાવણ મોડેં જંગ
કીરત કરવી નેં ન ખરચેં ગરથ	એહવા તે સરેં કીમ અરથ' ૩૮૭
એહવા વચન કલાં અનેક	રાયેં મન ધરી વીવેક
કહેં વૈતાલ 'સાંભલ માહારાજ	લાજ-થકી તો વણસેં કાજ ૩૮૮

દુહા

માંન ન મુંકેં મન-થકી	મંગણ કહાવ્યા માટ
ભયું ભેરાવર-કનેં	ભુપત-વત હું ભાટ ૩૮૯
ચાડી ચોરી ચીત નહી	ખોલું નહી પર ખાટ
અરા-પરી નવી આચરું	તો ભુપત્ય-વત હું ભાટ ૩૯૦
સદાય મન-માં સાહવી	અંતર નહી ઉચાટ
અમ-નેં આનંદ અહિર્નિશા	ભુપત-વત તે ભાટ ૩૯૧
ખોલ હુંકારો નવી ખમું	વોલાંમણ નહી વાટ
મીઠા-ખોસો મોહો-થકી	ભુપત-વત તે ભાટ ૩૯૨
મન-થકી માંણું ઘણું	ઠીક સંઘાયેં ઠાઠ
પર-નારી-નેં પરહરેં	તે ભુપત-વત ભાટ ૩૯૩
દાતા-નેં હુંગર કરું	દોષી વાણું દાટ
મુંખ-સાયેં સનેહ નહી	તે ભુપત-વત ભાટ ૩૯૪
કરખી દેખી તે કહેં	હરાંમ-થકી હડકાડ
પુન્યવંત-તણા પરીયા કહેં	ભુપત-વત તે ભાટ ૩૯૫
બ્રાંમણનાં લેં બ્રાંમણાં	શુંણ શુરુ-ના ઘહેંઘાટ
ચ્યાર ખુંટ-માં ચતુર નર	ચારણ ભુપત ભાટ ૩૯૬
કમુચક તુરંગમ ચહેં	કમુચક વાજેં નીશાંણ
કમુચક પોઢેં પલંગ-પર	કમુચક મડાં-મસાંણ ૩૯૭

કબુચક ખટ-રસ ખાંત્ય-થી	કબુચક રાખ રસાલ
કબુચક ભંગા ભુંભું	કબહું બળવેં ગાલ ૩૯૮
કબુચક સીવ-સેવા કરેં	કબુચક ગાયે ગીત
કબુચક સીજ્યા પા(સા?)થરેં	એ રાયો ભાટ-ની રીત ૩૯૯
વીધમ વાટ-માં પરવરે	લય મન નાંણે ભીત
હું કહેંતાં-માં તંન તજે	તે રાયો ભાટ-ની રીત ૪૦૦
કબુલ કોડી માંન-ની	ઉપમાંન-તણી રઘવાટ
ઓસીયાલો ઉલો નવી રહેં	તે તો ભારે ભાટ ૪૦૧
કરેં જમાંની જોખ-ર્યું	કેઇ દસુંદી આય
નવી જાયેં કેા નીચ-નેં	તે રાજા કહેંવાય ૪૦૨
કરેં કટારી કોડ-ર્યું	આંણી ઉપરેં આથ
ગાલ ન સાંખેં સકુજ-ની	હાંમ ઘણેરી હાથ ૪૦૩
ખોર્યું પાલેં પલાંવવેં	સાહુકારાં વટ સાટ
પ્રાંણુ તજેં પર-કારણેં	તે ભુપત-વત ભાટ ૪૦૪
રાખેં લાજ લોહી-તણી	જીવ-તણેા મંન જોર
દેહ-ર્યું નેહુ ધરેં નહી	એ ઇંધાંણેં અંકાર ૪૦૫
વાત કરેં વીનોદ-ની	સલા સોહતી સાર
રાજ-સભાઇ રીઝવેં	તે ભુપત્ય-વત ભાટ ૪૦૬

છપય

કરેં જમાંની કોય, કોયક દસુંદી દાવેં

કેા વોલાવેં વાટ, કોય કીરત-જસ ગાવેં

કોય પીંગલી પાઠ, કોય મિઠયાસ મોહ-ની

કોય પસાયતાં ખાય, કરેં નહી સેવા કોહ-ની

સનમાંન પાંખેં તિહાં સાહુળી, ઉપમાંન આપ દેખી ડરેં

કવી શાંમલ કોડેં કહેં, ભાટાં ભાવેં સો કરેં' ૪૦૭

ચોપદ

પ્રથવીપત્ય પરહી બહુ પ્રીત
મુલ સનમાનેં પુરણ પેર
આપના અધિકે માંડ્યો માલ
'હવે' લેઉં તો લોભી થાઉં
લોભેં કાર ઘણેરો ઘટેં
લોભેં ન રહેં કુલ-ની રીત્ય
લોભ-થકી રહેં નહીં ભાર
લોભેં સઘલાં લખ્યણુ બંધ
લોભેં વિદ્યા નવી પોસાય
લોભેં લખણુ તિહાં સઘલાં મુલ
છંદુ-લોક પર-ગોઠુ પુરાડેં થોભ
લોભ-સાથેં વથેં સરવ દોસ
સંતોષી-ને આઝાં માંન
સંતોષી-ને સાંની તુન્ય
સંતોષી-ને મહીપતિ મંન
સંતોષ રાખ્યા-નો એ અરથ

સોમચંદ-સાહુ સેક મુજાંણુ
તે કહે 'મીત્ર અમ્યો તાહરા
ઘણા માંન-થી તેજ્યો ગાંમ
પંચ દિવસ રામેં પ્રધાંન
પાંચ સહસ્ર પટોદી સાર
પાંચ સહસ્ર પુરી પાંમરી
ઘણુ-મૂલી મોતી અમુલ
દસ ઘોડા દશ વેંમર ઘણા

સુંણી રાજભાટાં-ની રીત
ઘણા હેત-થી તેજ્યો વેંર ૪૦૮
વીકમ-ચુ બોલ્યો વૈતાલ
લોભ-તાણી વાટેં નવી બંધુ ૪૦૯
લોભેં માંન-મુજાદા મટેં
લોભેં ન રહેં પોદી પ્રીત્ય ૪૧૦
લોભેં પદેં નહીં વેહેવાર
લે.ભેં ભારે હુણ્યો થાય ૪૧૧
લોભેં પુન્ય સમૂલું બંધ
લોભેં સઘલાં તે પાપ-નું મૂલ ૪૧૨
મોહ દ્રવ્ય તે બાંણુ લોભ
મુખ-નું મૂલ તે તો સંતોષ ૪૧૩
સંતોષી સોભેં વપુ-વાંન
સંતોષ-થકી બીજું શું પુન્ય ૪૧૪
સંતોષી-ને આઝાં ધન
ફરી લેવો ઘટેં નહીં ગરથ ૪૧૫

વઠોં વણર પુરનો પ્રધાંન
કબુલ કરો રોટા માહરા' ૪૧૬
ઉત્તમ આખ્યા ઉતારા-દાંમ
પસાય કરેં બીડું એક પાંન ૪૧૭
જરદોશુ જરકસી-ના તાર
લક્ષ મોહાર સોના-ની ભરી ૪૧૮
અધિક રતન બીજાં અમુલ
અવતારી દેવાંસી-તણા ૪૧૯

સણગાર પુરુષ-તણા જેટલા	સોમચંદે' સુંખ્યા તેટલા
'કરો કબુલ અધિપત્ય આપ	એ સરવે' રાજા-નો પ્રતાપ' ૪૨૦
માહા પસાયો કર્યો તે દીશ	ભાટ લણે' અધીકિ આસીશ
'કોડ દીવાલી તપજ્યો તમ્યો	આસીસ નીત-નીત કહું છું અમ્યો ૪૨૧
વરણ અઠાર-તણી વિવેક	અકલ વણીક-તણી તો એક
વણીક-સમાન કો ડાહ્યો નથી	કોડ લોક બીજા છે' કથી ૪૨૨
વણીક-સમાને' નહી દાતાર	કરુણાવંત કર્યો કીરતાર
ખંદિ-છેડાવણુ માઝ'ન નામ	વણીક-વીના વસે' નહી ગાંમ ૪૨૩
ગયું લંક રાવણ-નું રાજ્ય	વણીક પ્રધાન કર્યો' તો તાજ્ય
વણીક-વિના નહી વ્યાપાર	વણીક-વીના નવી પાલે' કાર ૪૨૪
વણીક-વીના વસવું તે ફેક	વણિક-થકી સુખ પામે' લોક
વણિક જીવહયા-પ્રતીપાલ	બીજા સરવે' આલ-પંપાલ ૪૨૫

છપય

જીવહયા-પ્રતીપાલ, આલ એકે' નવી બોલે'

ન્યાવટ-સાફવટ-સુખાંણુ, ધરમ-ની ધારણુ તોલે'
સંદાવૃત-ની સાખ્ય, લાખ-કરોડે લહિઈ

પુન્ય વાત-માંહે' પુર, નુર સુધ કુલે' કહીઈ
માને' મોટા મહિપતિ, દેસ-વીદેસે' કોડી કરે'

સાંમલ કહે' સાહ સુલતાન બે', ડાહ્ય નર ચીત-માં ધરે' ૪૨૬

ચોપઈ

માન દેઈ રચુંયો તે માલ	કબુલ કર્યો વાંણે' વૈતાલ
વીકમસેન વડ-હથ વીવેક	તોલવી તન મુંકે ટેક ૪૨૭
હેન-પ્રીત-સનમાને' ઘણે'	તેડયો ભાટ ઘે'ર પોતા-તણે'
પહે'લો પશાય કરુણા-થી પ્રીધ	ખમણે દાંમ કીરત-માં દીધ ૪૨૮
ખમણે લાલ હજુરી હુયો	સોમચંદ-સાહા-નો બીજો જુયો
હાથી ઘોડા મોતી મોહાર	તોલ ખમણાં પ્રીધાં તે કાર ૪૨૯

તેહ-ની સંખ્યા કરીઈ લાવ
કીરખી કલ ખાઈને પડે
જુઠો જુઠી પાડે વાત
સાંણા હો તો સમજો સરવ
નીશાંત-નોખત ઘણુ ગાજત
હોતે માલ સમરખો હાથ
વૈતાલ આશીસ દેઝને વલ્યો
વીકમ રાજસલા-માં રહ્યો

તો મુંગ-શરીરે આવે તાવ
નીરણુ-જન કવી-ને જડે ૪૩૦
કરે અદાતા તેહ-ની તાત
ખમણો માલ-ખજાને દ્રવ્ય ૪૩૧
પંચ શખદ વાજાં વાજત
સત ડગલાં વોલાવા સાથ ૪૩૨
પંથ પોતા-ને મારગ પલ્યો
તીહાં વાટે એક કૌતિક થયો ૪૩૩.

હુહા

જોજન એક આપે (થે?) જઈ
સરોવર-પાલ કોડામણી
હસ્તી બાંધ્યા હણહણે
ઘોર વાજાં તિહાં ગડગડે
સીતલ સર સોહામણું
પંખી બોલે પ્રાંત-રયું
તમાસગીરિ તે ગાંમ-ની
વીઝ વીદેસી વેદીયો
કર જોડી અટક્યો તિહાં
'કુંણ દેશ-નો અધિપતિ
ચીત-દકી કહું ચાકરે
અકલ હોઈ તો હલખો
વીઝ જાલ્ય ને વેદિયો
ચીત-માં તે નવી ચેતીયો
લખ્યણુ-થી તેણું લહું
'રાજ-સોક એ તો કહે'

ડેરા આપે દીધ
કોડે મુકાંમ કીધ ૪૩૪
તેજવંત તોખાર
અનમી સહુ અસવાર ૪૩૫
ખીટ્યાં કમલ અંકોર
મીનાં હંસ ચકોર ૪૩૬
લાલે બેઠો લાટ
વલ્યો આવે તે વાટ ૪૩૭
પુછે રાય-નું નાંમ
ઉતર્યો આણું ઠાંમ' ૪૩૮
'કરી રયું પુછે ફોક
એ તો રાજ-સોક' ૪૩૯
આગ્યો વીહાંણી વાટ
રાજ તે તો લાટ ૪૪૦
દોજ મન રાખી ધીર
વાર વીકમ વીર' ૪૪૧

વીપ્ર સરવ વીઘા લણ્યો	મોટીમ-કેરી મોટ
સહસા કામ કરી પડે	ક્ષણ એક ડાહ્યાપણ ખોટ ૪૪૨
પુઠે પુસ્તક ગાંધીયું	તુંળી-પાત્ર કર લીધ
‘પર-હુખ-ભંજન સુખ-કરણ’	એહવી આશીસ દીધ ૪૪૩
‘ગૌ-બ્રામણ-પ્રતીપાલ ધન	પર-નારિ-સહોદર પુર
દેવ-રૂપ દાતા વડો	ન્યાયવટ-કેરાં તુર ૪૪૪
પ્રતાપ તો પ્રથવીપતી	સકલ-શાસ્ત્ર-સુજાણ
કલા ખોહતરી બહુ-ગુણી	પૂરણ જશ પ્રમાણ ૪૪૫
લેગ શક ભેતીક લખ્યો	નવેં ખંડ-માં નાંમ
અહુરણી અવની કરી	એહવાં કોટીક કાંમ ૪૪૬
કલ્યાણ કરેં કરુણાનિધી	વીજણ-વનીતા તુઝ વાસ
અષ્ટ સીધ્ય નવ નિધ્ય રીધ	પ્રીતેં રહો તમ-પાસ ૪૪૭
શિવ-પૂજન-પુધિ સદા	પુન્ય-ઉપર બહુ પ્રીત
મંગણ નીલ્ય મહીમા કહેં	રુડી રાજસ રીત્ય ૪૪૮
હુખ ભાગો હુનીયાં-તાણું	જીવો વરસાં કરોડ
સુરજ-ચંદ્ર તપેં તિહાં	હુથેં જીતો હોડ ૪૪૯
રણ-હુતેં જય તાહરેં	ગાંજી ન શકેં કોય
ભાવ-થકી બ્રાંમણ ભણેં	જસ સવાયો હોય’ ૪૫૦
વીપ્રેં વીકમ જાંણીયો	દીધી એ આસીસ
વીમાંસેં વૈતાલ મન	પોહોર પાછલેં દીસ ૪૫૧
‘અણસમઝ્યો આદર કરેં	પ્રીતેં આવ્યો પાશ
મોહ મચકોડુ માહુરું	તો નિશ્ચેં થાય નીરાશ ૪૫૨
જાચીક જિહાં નીરમુખ વલ્યો	હાંણ ખંખેરી હાથ’
વૈતાલ તીહાં તેણેં સમેં	વીચારી રહ્યા સાથ ૪૫૩
પાંચ પ્રદક્ષણ કરી	પ્રીતેં લાગો પાગ
ચરણાંમૃત સુખ-માં ધરેં	અધ-આસન યુગ જાગ ૪૫૪

‘કહો મહારાજ નામ્યો કીડાં
ચીત-વીધે’ સ્યું ચીતવો

બ્રામણ કહે ‘સુંણ પુરપતી
દાન-માં કાઢ્યા ઘણું
કહું હકીગત માહરી
વાસ વસું છું વેગલો
હુખે ડાલેં હુંગરા
ધરતી બાધી દુમધમેં
દુખ દાવાદલ જેટલું
તે દુખ લાગી સુખ કરેં
આવંતાં ઉજેણી-માં
આસીરવાદ-તણે મસે
વૈતાલેં વ્યપુ ખોલી નહી
જીવ ગઈ જોખમ થસ્યેં

આવ્યા કીડાં-થી આજ
કોહ-સાયેં છે કાજ’ ૪૫૫

વીકમસેન વડ-હથ
સુલ વાતેં સમરથ ૪૫૬
કરવા આવ્યો કાંમ
આવ્યો સાંલલી નાંમ ૪૫૭
સોખેં સાયર-નીર
દ્રડતા ન ધરેં ધીર ૪૫૮
મોહું મેર-સમાન
તે તુમે સુંણીયો કાંન ૪૫૯
ડેરો દીઠો વાટ
આવ્યો દુખ કહેવા-માટ’ ૪૬૦
‘નીરાસ થસ્યેં જો નેટ
જો પાલી મારેં પેટ’ ૪૬૧

ચોપઈ

‘કહો મહારાજ તમારું કાજ
દેવ-રુપ છો મોટા દેવ

વીપ્ર કહે : સાંલલ્ય મહીપતી
અપુત્રવંત હતો મુઝ દેહ
મેં ઉપાશા શ્રી-માહાદેવ
સીવ-પુજન-નેં ઉગ્યા સુત્ર
ગત્રીસ-લક્ષણ અતુર-સુજાંણ
જાત કરમ કુલ રીતેં કીધ
વરસ બાર થયાં જાહરેં
‘લોજન તો તુમ ઘેર નહી બાઉ

ઈશ્વર સદ્-ની રાખેં લાજ
સકલ લોક કરેં તુમ સેવ’ ૪૬૨

માહરું ગાંમ તો અંદનાવતી
નારાયણ-ઉપર બાહું નેહ ૪૬૩
સકલ લોક કરેં તુંમ સેવ
પ્રસવ થયો પ્રતાપીક પુત્ર ૪૬૪
પવીત્ર તેજેં પુન્ય પ્રમાણ
ઉપવીત દાંન દયા-થી દિધ ૪૬૫
તન ખોલ્યો મુઝ-સ્યું તાહરેં
તપ-કારણ વન-માં હું જાઉં ૪૬૬

સંસાર માં તે સારજ નથી
અલપ આવરદા થીર નહી કાય
નાંમ જેટલું તેટલો નાશ
અમર ફેડ અમારો કરું
તાહરેં મેં તો જોડ્યા હાથ
'મેં તપ કીધું તુઝ કારણેં'
વરતી ગરાસ ઘર-માં છેં ઘણો
રુકા અસ્ત-તણી દીકરી
આપ રૂપ છેં ઈશ્વર-અંશ
અમ-નેં દુલી જાયો તમ્યો
કુંયર કહેં 'કહું નહી કરું
પરણવેં તો વાધેં પરીવાર
ત્રણેં લોક-માં તારણહાર
સાંણપણે સીરોમણ સતી
મન-માંની મલેં જાહરેં
માહરું મન કબુલ જ કરેં
કુંયર-હાથેં દિધો મેં કાલ
'કબુલ કરેં જીવતી જેહ-નેં
અધિક સમ ખાધા મેં આપ
'ગૌહત્યાદિક પાતીક કરમ
તું કહેં તે પરણાવું તું-નેં
ખીજી પ્રતીજ્ઞા કીધી ઘણી

તે વાતેં થયાં વરસ પાંચ
એક ગાંમ-માં બ્રાંમણ એક
તેહ-નેં પેટ પણ ન-હતો તાંન
ચાર લાખ ચીંતામણ કર્યા

કોટી પુરાંણ કહું છું કથી
જે જનમ્યો તે નીચેં જાય ૪૬૭
કાચી કાચા-નો ર્યો વીશ્વાશ
'ગરલ-વાસ શાં-નેં અવતરું' ૪૬૮
બોડ્યો સાંણા સુત-નેં સાથ
કાઠી મુંકું ર્યું બારણેં ૪૬૯
એ વૈલવ સરવેં તમ-તણો
તુઝ-નેં પરણાવું પ્રીત જ ધરી ૪૭૦
વાધે વેલો આપણો વંશ
નીચેં હલ્યા આપું અમ્યો' ૪૭૧
વનીતા તો વપુઈ નહી વરું
બુઝતાં બુંબ-નેં નહી વાર ૪૭૨
સોધી ન મલેં નીરમલ નાર
સુખ પાંમેં પોતા-નો પતી ૪૭૩
પ્રીતેં પરણું તરુણી તાહરેં
વનીતા વરતેં મનકુ ધરેં' ૪૭૪
બુધિ વીચારી બોડ્યો બોલ
હું પરણાવું તરુણી તેહ-નેં' ૪૭૫
પરહ્યાં ઝાઝાં પોદાં પાપ
કોટી-કોટી હલ્યાદિક ભમ ૪૭૬
નહીતર પાપ અડો એ મું-નેં'
થયો જમાન ધરમ-વાતેં ઘણી ૪૭૭

ઓહોણ થઈ એક તેહ-ની આંચ
વારુ અસ્તાવટ વિવેક ૪૭૮
માહાદેવ પુજવા કીધું મન
ઈશ્વર આપ રહેં-માં ધર્યા ૪૭૯

પરમેસર પ્રસન્ન થયા પેર
વરસ થયાં વનીતા-નેં સાત
તાહરેં તે પુત્રીઈ કહ્યું
પાંમી પદ્મની-નો અવતાર
બાપો જનમ કુંઆરી રહું
પરણવા-ની કરો જો વાત
મા-બાપેં ન બાધું અંન
લંઘન સાત થઈ જાહરેં
'સુખે' તમે જેં લોજન કરો
માહરું કહ્યું નર કરસ્યેં જોહ
સંતોખ્યાં પિતા નેં માત
મન-માં પરણ્યા-કેરી આશ
'તું કહેં કન્યા તે હું કરું
તે વાત-નો દીધો કાલ
'હું કહું તે-પરણું લાવ્ય
તે વાતેં લખ્યા જેં કર્યાં

પુત્રી એક આવી તે-ઘેર
વર ખોલેં પિતા નેં માત ૪૮૦
'ભ્રમ-ગ્નાંન મુઝ-નેં' તો થયું
લાવેં નહી મુઝ-નેં લરથાર ૪૮૧
કૃષ્ણ કૃષ્ણ કોડેં-થી કહું
તો કરવી પડેં દેહ-ની ધાત' ૪૮૨
પુત્રી પરણ્યાવ્યા-નું મન
તાત-નેં તનયા કહેં તાહરેં ૪૮૩
શાં-નેં નયણેં આંસુ ભરો
તેહ-નેં પરણું આંણી નેહ' ૪૮૪
માહરેં પુત્રેં જાંણી વાત
ગયો પુત્ર તે કન્યા-પાસ ૪૮૫
વિશ્વ દેખતાં તુઝ-નેં વરું
ખોલી વલતી કન્યા ખોલ ૪૮૬
ઉતાવલો પરણવા-નેં આવ્ય
સહ સજન તે હૃદયડેં ઠ્યાં ૪૮૭

દુહા

કોડેં તે કન્યા કહેં
વરનું નાંમ કલ્યાણુ છે
મહીમા રહેં તે નાંમ-નો
પછેં પરણવા પ્રીત-થી
ચાર સત ઘર નાતિ-નાં
પછેં આવજો પરણવા
એક હાથી એક ઘોડો
સહસ્ર મોહોર સોના-તણી

'માહાલક્ષ્મી મુઝ નાંમ
તે જાંણેં બાધું ગાંમ ૪૮૮
પુરણ કરું તે પેર
આવો માહરેં ઘેર ૪૮૯
કહું તે લાંહાણાં લાહો
જો તાહરેં ચીત ચાહો ૪૯૦
એક પાંમરી એક ચીર
તો રહેં નાંમ-નું નીર ૪૯૧

એક-એક ઘેર એટલું
તો વચન તાકરું પલેં
કરમાયું મો કુંચર-નું
માંડી વાત મુઝ-નેં કહી
'આપણુ લીંક્રુક બ્રાંમણા
સમણા-માંડેં નવી સાંલલ્યો
માંન ઉતારવા માંનની
વચન વીહાંણું આપણું
'કાયા પાડું' કુંચર કહેં
"સુંદી ગયાંતા સાસરેં"
પિતા કહેં 'કાં પંડ તજેં
મોહો-માગ્યું જે આપણું (?)
તાકરા મન-માંની તુઝ-નેં
મોહ-માગ્યું આપું નહી

વાયદો કીધા વરસ-નો
મન વીચારી માકરેં
'પ્રયાગ-મધ્યે પરવરેં
દેહ સમરપુ દેવ-નેં"
એમ વીચારી આવીયો
કીરત કાંને સાંલલી
દુખ-ભંજન દાતા વડો
પુરણ પુન્યે પાંગીઈ
દાતા-માં દૈવત ઘણું
નીરખેં મુખ દાતા-તણું
માંણે મુખ નીત મહીપતી
અમ્યો તો પંથે પરવરું

લાંહાંણું જો લહવાય
નહીતર જોલ જાપ-નો જાય' ૪૯૨
વીત્ર તેં આગ્યો વાસ
પ્રીતેં મેંસી પાસ ૪૯૩
સોધ મલેં નહી સરવ
હસ્તી ઘોડો નેં દ્રવ્ય ૪૯૪
રચીયો એક પરપંચ
તેહ-નો તે રચો સંચ ૪૯૫
'મુખ ન કહું નાકાર
હસશેં સહુ સંસાર' ૪૯૬
અકલવંત તું આપ
તે તો મુઝ-નેં પાપ ૪૯૭
પરણાણું કન્યાય
તે માકરો અન્યાય' ૪૯૮
અતુર સંતોખ્યા ચંત
પછેં પલાયો પંથ ૪૯૯
વેણી-માધવ જાંહ
તોલ ક્યું મેં તાંહ ૫૦૦
માલવ-દેશ મેહલાંણુ
વિક્રમસેન્ય વખાંણુ ૫૦૧
પુરણ મન પ્રસન
વિક્રમ-નું દરસન ૫૦૨
નીમેષ મલેં નહી નુન્ય
પુરણ જગન-નું પુન્ય ૫૦૩
લ્યો લક્ષ-લક્ષ આશીશ
કાલ્ય ઉગમતે દીશ ૫૦૪

ચોપદ

વૈતાલે વીચાર્યું મન
એણે જાણ્યો વીકેમરાજ
જુઠી વાત-તાણું નહી કાંમ
કહે હાથ જોડીને બોલ
'વીકેમ તો દેશાધીપતી
ફરે આંણુ દેશાવર વાટ
ગયો જાગવા આંણુ અરથ
એહવે તમ્મે દીઠા આ ઠાર
તાહરી વાત-માં મનહું ધર્યું
હિત-પ્રીત-થકી લીજીયં
એહ-માંથી તે એક બદાંમ
બ્રમારપણ કર્યું જે અમ્મે
તે બ્રામણ તો બ્રાત્રે પડે
'સાળાસ લાઈ તાહરી જાત્ય-ને'
મોહું કરી તું બેઠો મન
લક્ષ આસીસ નીત તુઝ-ને દેયું
માગા-માં જે માગી લે
દીઠી વસ્ત ને માગે મૂઢ
ગમે એહવા પુણુ જાચીક-જન
હું જાઉં વીકેમ-ને વાસ
કબુલ ન કરું તાહરો માલ'
'રાજ-સોક કહેવાઈ અમ્મે
વલી જાચું ધરતી-નો ઘણી

વીપ્ર કહે 'ન ચહે જો રીસ
તું તો રાજરાજેસર વાંમ
પાણી રાખ્યું તે નાંમ-જ-તાણું

'એહ મું-ને નવી જાણું અન્ય
કીમ સરે દુરળલ-નું કાજ ૫૦૫
સાચી વાતે રાચે રાંમ'
રાખી લાર પેતા-નો તોલ ૫૦૬
તેહ-ની કરમ જોરાવર રતી
તે ભુપતિ-તણો હું ભાટ ૫૦૭
પાંચો હાથી ઘોડા ગરથ
માહરા ભાગ્ય-તણો નહી પાર ૫૦૮
કૃષ્ણારપણ મેં તાહાર-નું કર્યું
કુંચર-તણો વીહવા કીજીયં ૫૦૯
તે નહી આવે માહરે કાંમ
એહ માલના ભુગતારિ તમ્મે ૫૧૦
એ તો સદેહ મન-માં અહે
સાળાસ તાહરા માત-તાત-ને ૫૧૧
થઈ બેઠો ક્રોધ ગીરુયો ધન
કોડિ એક એહ-માં-થી નવી લેયું ૫૧૨
નીરમુખ પીત્રી તેહ-ના રહે
તેહ-ને પાપ બેસે બહુ પ્રોઢ ૫૧૩
આખ્યા-પુઠે દાઝે તન
માયું તિહાં પ્રથવીપતિ-પાસ ૫૧૪
તારે વચન બોલ્યો વૈતાલ
મુખે વીપ્ર માલ દ્યો તમ્મે ૫૧૫
લાવું લછ અલેખે ઘણી'

કહું વાત એક આંણું દિસ ૫૧૬
બીજાં છે બહુ ખોટાં નાંમ
ચુ વખાણુ કરું હું ઘણું ૫૧૭

રાજ-લોક તે સાચો સુર
નાંમ-મહિમા તે રાખે કાંઈ
નાંમ તો પાડે હેતે હરી
નાંમ ધરાવે છે રણુછાડ
નાંમ તો હોઈ જોગીદાસ
નાંમ હોઈ છે સુરજ-જરથું
નાંમ સાકર મીઠો પેર
નાંમ હીરા ઝવેર મોતીદાસ
નાંમ મંગલ મુખમલ કલ્યાણ
નાંમ વાઘ ને હાથી મેર
માહાદેવ કબજા ને નાંમે રાંમ
નાંમ પનોતો નોહે પુત્ર
નાંમ ધનપાલ ધંધો કરે
ગીરીધર નાંમ ઘણાંનાં સાર
હાથો જોલે ઘેલા જોલ
ભુલો નાંમ વોલાવા જય
રાજરાંમ કે માગે ભીખ
નાંહનો નાંમ તે ઘરડો હોય
ચતુર નાંમ તે ચાડી કરે
ઈશ્વર-ની જોહ-ને કરુણા હોય

રાખ્યું નાંમ-તાણું તે તુર
જોહવો પુરસ તે વરલો જોય ૫૧૮
ખાલપણા-માં જાઈ મરી
ભરે વ્યાજ મોટી એ ખોડ ૫૧૯
વનીતા ઘેર રાખે જે પાસ
તે આંખ્ય ન દેખે કારણ કસ્યું ૫૨૦
જોલ જોલે તે કડુયા ઝેર
ન મલે દ્રામ એક ખોટો પાસ ૫૨૧
દુખ-દાવાદલ-પુઠ પલાંણ
ભાર ન ઉપડે તેહ-થી સેર ૫૨૨
કુંજ જાણે કરે શાં કાંમ
નાંમ હીર ને સેવે સૂત્ર ૫૨૩
ધરણીધર મજુરીયે કરે
દેવભાઈ ઉપાડે ભાર ૫૨૪
માગો તોલે ઉછું તોલ
સંતોષી તે આજું ખાય ૫૨૫
એહેરો દે છે સહુ-ને સીખ
પ્રતાપ નાંમ ન પ્રીછે કાંઈ ૫૨૬
નાગ નાંમ મેઝક-થી ડરે
નીર નાંમ-નું રાખે કાંઈ ૫૨૭

છપય

અખઈ અમર મરંત, નાંહાંના જન દીઠા ઘરડે
નાગો પેહરે વસ્ત્ર, વાઘ-સિંહ કુતર કરડે
પરવત ડુંગર પરદેશ, મંગલ કૈક દુખીયા
સંતોષી અધિકું ખાય, કાશદું કરે છે સુખીયા
દયાલ-માંહે દયા નહી, ખુસાલ કૈ રોતા કરે
સાંમલ કહે નાંમ પનોતીયા, કેઈ લાખ કુંચારા મરે ૫૨૮

કુખેર નામ કહેવાય, દીઠા ઘણું ગાંઠે ખાલી

કરમ ધરમ ખડુ પાપ, નાહાલ ઘણું ઘર ઘાલી
વાહલો રાખે વેર, ખોલે કડુઈ મીઠો

જોગી કરે વ્યાપાર, જોગી ભીખ્યા-માં દીઠો
ઘેંટેલો જાઈ જેતરી, ખલીયોજી તે હારી જર્યે

રૂડા કે ભુંડા હુયા, સાંમલ કહે નામે ર્યું થર્યે પરદ
હાથી નામ કહેવાય, ખીડે ઉદર-થી આદે

કપુર કાલો હોય, સાંમલ સુવેષી વાદે
રુપો હોય કરૂપ, ભુષણ-માં દુષણ ઝાઝાં

કીપાલ રાખે કુડ, ભુપત કે વાઈ વાળ
આશા ઇછા ઉલગ કરે, કલંક નીરમલ સીર ચઢ્યું

ફોગટ કરે કે જોષતા, સાંમલ કહે નામ-ને ર્યું અડ્યું ૫૩૦

હુહા

પાંણી રાખે નામ-નું ઘડ્યો મેં મન-થી ઘાટ
મન એ માંચું માહરું જે રાજા ભુપત ભાટ ૫૩૧

સાખ્ય સોએક સાંભલી તે જોલ્યો વૈતાલ
'કૃષ્ણપર્ણ સરવે કર્યો અરથ ન આવે માલ ૫૩૨

સમરથો મેં સરવ-થી એહ માલ અતોલ
વયણ વધાં સા-પુરુષ-નાં ફરી ન પેશે જોલ ૫૩૩

વીપ્ર કહે 'ખર્ચે નહી ભીક્ષુક-જાત્ય-ની ભીખ
માગ્યા-માંહે માણું નહી શાસ્ત્ર-તાણી એ શીખ ૫૩૪

રાત ગઈ એ રાઠ-માં પ્રેમે ઉગ્યો પ્રભાત
વીક્રમસેન્ય-આગલ હીત હલકારે વાત ૫૩૫

'વૈતાલ વીદાય જ થયો લેઈ ઘણેરો ગરથ
ઉતર્યો એક જોજન જઈ વાટ હુયાં જે વરથ ૫૩૬

વાટે એક વીઝ જ મલ્યો	ભોલો બ્રંમા ભુપ	
તેણે ભાટ ન ઉલખ્યો	ભાંણ્યો રાજસ-રુપ	૫૩૭
દુખ કહ્યું દાવો તણ	અધિક મોટો જે અરથ	
વૈતાલે તે ઉલખ્યો	ગણી આલ્યો છે ગરથ	૫૩૮
અંક આકારે ઉલખ્યો	માન-ભંગ તે બ્રમ	
સરમાયો સહુ દેખતાં	ધારણ રાખી ધરમ	૫૩૯
ભાટ આપે છે ભાવ-થી	વાડવ કહે છે નાય	
અરસપરસ એ બે જણા	રાઠ કરે છે રાય	૫૪૦
વીઝ તો બાંધે વેણીઈ	તીરથ-રાજ જ્યાંહાં પ્રયાગ	
હલકારે એહવું કહ્યું	લક્ષણ વીકમ લાગ	૫૪૧

ચોપઈ

છડી અસવારી વીકમ વીર	આળ્યો રાય સરેવર-તીર	
હેત પ્રીત ને ઉલટ ઘણે	ઉતર્યા ડેરે વૈતાલ-જ-તણે	૫૪૨
સનમાન સોભીતાં કોડે ક્રીધ	પુછી પાર બેહુ-નો લીધ	
પ્રથમ પુછી જોયો બ્રંમ	કલો માંડીને તેણે કરમ	૫૪૩
‘આવતો’તો ઉજેણી-માંહ	વાટે વૈતાલ દીકો મેં આંહ	
ભાંણ્યો મેં વીકમ-માહારાજ	જાચતાં નવી લાગે લાજ	૫૪૪
દુખ સાંભલી વીરમેં એહ	એહ ભાટ દેવાંસી-દેહ	
એહ-ના કુલ-માં ઘટે જેહવું	રાખ્યું પાણી ઘટે તેહવું	૫૪૫
આપવા માંડ્યો છે સરવે ગરથ	રાખ્યો નહી પોતા-નો અરથ	
મેં વીચ્યારું માહરે મન	ભલો ભાટ પણ લીધુક-જન	૫૪૬
મેં મન-સાથે ક્રીધા નેમ	માગ્યાં-માં ક્રીમ લેયું પ્રેમ	
પ્રતીગ્ના મુંકી કિમ દેહ	કોડી-એક એહ-ની ક્રીમ લેયું	૫૪૭
એમ કહીને છાનો રહ્યો	વૈતાલે ગોલ વીકમ-ને કહ્યો	
‘વાડવ આળ્યો માહરે પાસ	વીકમસેન જાચ્યા-ની આશ	૫૪૮

અલખત જોઈ એ નવી લલ્લો
તે વેલાં જો કહું હું નાય
લખ્યાં ચીત્રાંમણ હોયેં દેહ
શમણા-માંહેં જો દરમન થાય
જિમ લરુંસો જાણ્યો મું-નેં
કહેં તે વીર “ સહ્યો ’તો વાટ
કોટિક ધન તેણે આપીયું
કે કાલંતર વાતો થાય
એણે વાત કહી જોટલેં
એ ભ્રમસ્ત થયું સરવ-થી
ભ્રમસ્ત જોહ-ના મુખ-માં જાય
ભ્રમસ્ત જોહ-નેં અંગેં અડેં
*ભ્રમસ્ત ભાગ-તણો ભોગીયો
ભ્રમસ્ત-માંહેં જે કો લેં લાંચ
ભ્રમારપણ કયું મન-સાથ
માહરેં મન પ્રતીજ્ઞા એહ

દુખ-લંજણ દુખ-લંજણ થયો
તો પાંણિ રાય વીક્રમ-નું જાય ૫૪૯
પર-દુખ દેખી ન સકેં તેહ
તો દુખીયા-નું દુખ ભાગી જાય ૫૫૦
કિમ ખાંપણ લગાડું તુ-નેં
જાણ્યો ’તો ભુપત્ય-નો ભાટ ૫૫૧
સંકટ દુખીયા-નું કાપીયું ”
પાનેં પુસ્તકેં લેખ લખાય ૫૫૨
મે કૃષ્ણાર્પણ કર્યું તેટલેં
સમરીધ-સાંમું જોવું નથી ૫૫૩
દશ સહસ્ર વરસ દરીદ્રી થાય
ચાર જુગ-મુધિ નરકેં પડેં ૫૫૪
જનમ-જનમ હોઈ રોગીયો
અપુત્રવંત રહેં ભવ પાંચ ૫૫૫
તે માલ કીમ ગાલું હાથ
મન-માં નવી આણો સંદેહ ’ ૫૫૬

હાહા

એક કહેં ‘ રાખું નહી ’
રામ વીરમેં થઈ રહ્યો
સાળાસ ધન એ ભાટ-નેં
સાળાસ ધન્ય એ વીર-નેં

માંન દીધાં ઘણાં મહિપત્યેં
એકાંત્ય તેડી પ્રીછવ્યો
‘દાન-પાત્ર છે દેવ તું
કીરત-પાત્ર એ ભાટ છે

ખીજો કહેં ‘ નહી લેહ ’
‘ પ્રતિઉત્તર સ્યો દેહ ૫૫૭
અલખત કીમ અપાય
જે ના કહી નાશી જાય ’ ૫૫૮

તેડી લાવ્યો ઘેર
વીર-નેં રૂડી- પેર ૫૫૯
મોટીમ મુંઘેં મુલ
મુલ સોલા સમતુલ્ય ૫૬૦

એ શ્રધાયેં આપેં તુંને	જાણું છેં સહુ લોક
તમ્ને નીકડ્યા છે માગવા	કુલેં તે તો ફેક ૫૬૧
ભુડો પ્રતીગ્રહ રાજ-નો	જુવો વીચ્યારી વાટ
પવીત્ર પ્રતીગ્રહ એહ-નો	જે ભાવીક લીધુક ભાટ ૫૬૨
જુહું જે જલપેં નહી	નહી ચોરી ચાલી ખુન
કીરત કરીનેં ધન રલેં	તે દીધેં દીધેં પુન્ય ૫૬૩
નીરદોષ દાંમ તે એહ-નો	જે આપ જાચવા જાચ
કળ્યાપર્ણુ તેહ-માં કરેં	તે લખ-સવાયુ થાય ૫૬૪
રાય વચન-થી રીઝીયો	જેહ લલેરો બ્રંમ
‘એ દાતા હું દાન-પાત્ર	સાં-ની લેતાં સરંમ ૫૬૫
સાહસ-સાખ્ય સંકલ્પ કર્યો	જલ તુલસી ગ્રહી સાથ્ય
કળ્યાપર્ણુ કરી મુંકીયો	વૈતાલેં વીપ્ર જ હાથ ૫૬૬
આસીસ દીધી અતી ઘણી	વેદ-મંત્રે તે હાંમ
‘સાખ્ય સાહસ નેં ચંદ્ર-રવી	નવેં ખંડ-માં નાંમ ૫૬૭
વચન કહેં વૈતાલ-નેં	‘વચન એક થીર થાય
જિમ આખું એ વીપ્ર-નેં	વચન એમ મુઝ આખ્ય ૫૬૮
અમ્ને અવનિષ્ઠ અધિપતી	હિં તો-પેં હાથ
કેલ આપેં પરિયા-તણો	તો જોલું તુઝ સંઘાય ૫૬૯
વૈતાલ કહેં ‘વેચાણુ હું	તંન મન ધન દેહ પ્રાણ
મંગણુ-પેં માગો મહીપતિ	એહ હસારથ હાંણુ ૫૭૦
પરહયો કેલ પરિયા-તણો	નીરમલ મન-થી નેહ
‘ગરથ એહ-થી ચોગણો	લબ્યા મુંકી લેહ ૫૭૧
ખાંધી લીધો જોલ-થી	ના કહીનેં કીહાં જાચ
તે વેલાંઈ ચો-ગણો	રીઝી દીધો રાય ૫૭૨
હસ્તી ઘોડા નેં પાંમરી	મોતી પટોલી મોહોર
ભાટ કર્યો ભુપત્ય-સમે	લક્ષ્મી લીલા લહેં ૫૭૩

કલીયુગ એ છે કારિમે
આપે' ને અંતર-થકી
સોમચંદ-સાહુ સેઠ-ને
' સાળાસ રે તું સાહુપલ
સાળાસ એ વેતાલ-ને
પાંણી રાખ્યું માહરું
કથા કહેવાસ્યે' કલી-યુગે
કેટલા મોહ મચકોડસ્યે'
દાંમ તેણે' દીઠા નથી
કરમ માઠે' ને અવતર્યા
સાંચ્યે' લક્ષ્મી રહે' નહી
કનક કરણ દેતો સવા
મુંબ કહે'સ્યે' એ સમજીયા
દાતા-પુરુષ ને પુન્યવંત

કરી હાય' હસ્તી-તણી
લર્યા ખળ્યાંના ગાડિયં
પંડિત વોલ્યાઓ પુર-વીપે'
સીમાડા-મુધી સહ
એકવા ને ગીર્યા હસ્યે'
જુધિજિર-ની જોડ-માં

વીપ્ર ગયો ચંદનાવતી
એક હાથી એક ઘોડો
એક પટોલી પાંમરી
તે નાત્ય નંદ્યાણા-તણી

સાહુઅ પુરે' છે સાખ્ય
લાલ ઘણેરો લાખ પાજ
ત્રીહો ગણો આખો ત્રત
રાખ્યું માહરું વૃત પાજ
કર્યું ઘણેરું કાંમ
નરપલ્ય કહે'તાં નાંમ' પાજ
સલા મલસ્યે' જન કોડ
કેટલા દેસ્યે' ખોડ પાજ
રાય દીઠો છે રાંક
તેહ તણો સ્યો વાંક પાજ
આપે' તોડે' હાંણુ
કેઈ ભરી'તી ખાંણુ પાજ
કિરીપી કહે'સ્યે' કુઠ
તેહ-ને' મન નહી પ્રોઠ પાજ

પાખરીયા તોખાર
અલખત અપરંપાર પાજ
બ્રમ-દશાયે' ભાટ
વીકમ વોલાવા વાટ પાજ
નહી પુન્યવંત જો પાક
શાઅ લખાણુ શાક પાજ

પરઠી પોલી પે'ર
લાંહાંણાં વે'રે' વે'ર પાજ
હેમ લક્ષ હજાર
અલખત અપરંપાર પાજ

પોતે માહાલક્ષ્મી પરવરી
જલ મુંકયું જાગ્યા-તાણું
વણજ માંડ્યા તે વીપરે
લક્ષ્મી-લહેર ખુટે નહી
કન્યા પરણાવી કોડ-થી
લક્ષ્મી કન્યા કલ્યાણ વર

વૈતાલ આવ્યો તે વાસ-માં
મોતી-ની થાલી ભરી
તે આપી અલખત તાત-ને
જગન કર્યા તેણે જુગત્ય-રયું
સદાવૃત સહુ સાચવ્યાં
ખરચ્યો ખહુ ધન વાવર્યો
રાજા કહે સહુ ભાટ-ને
વૈતાલ વાઘ્યો વીશ્વ-માં
વરસ થોડે વાસે રહ્યો
'દાંમ દાંમ ધન તાહરાં
પીતા કહે 'પરણાવીઈ
વૈતાલ વાસ વસે નહી
'વલો હવે મુઝ વાચદો
તપ કારણ વન સંચરું
લાખીણિ પૂજા લહી
ઝલમલાનંદ સીવ-સાનિધે
વીસ પોહાર ઇમ વહી ગયા
પ્રીતે પ્રસાદ ઉઘાડિયો
વૈતાલ નહી તે વાસ-માં
દીકું ખીજું તે દેહરે

નંદુયાણા-ની નાલ્ય
જમ ભલેરી ભાલ્ય ૫૮૬
ભાલે નહી તે ભીજ
સોભા રૂડી સીખ ૫૮૭
વાઘ્યો તેહ-નો વંશ
આજ-સુધી છે અંશ ૫૮૮

તે વેલાંઈ જાણ્યું તાત
મલવા આવી માત ૫૮૯
હય ગય મોતી માંન
દેવ-રૂપ-ને દાંન ૫૯૦
પુન્ય પ્રીત્ય-ની પરવ
ધરમ-મારગ-થી દ્રવ્ય ૫૯૧
વાંણી-માંહે વરત્ય
પાંણિ રાખ્યું પત્ય ૫૯૨
કહ્યું તાત-ને કાંમ
માહરે તો જપવા રાંમ ૫૯૩
તો પોચે મન-નાં કોડ
જુગત કહી કર જોડ ૫૯૪
ઇહાં ઘડી નહી એક
વીનય કરી વીવેક ૫૯૫
ડહરુ પોતે દીધ
પૂજા કોટિક કીધ ૫૯૬
લખ્યધા મલીયા લોક
સમીચો સહુ-નો શોક ૫૯૭
સહુ જન આવ્યા સંગ
પંચ-સૂત્ર શિવલીંગ ૫૯૮

અચિરત પાંચ્યા લોક સહુ	ગુંણ વાઘ્યો બહુ ગાંમ	
વૈતાલેશ્વર લિંગ-નું	પરંથું નીરમલ નાંમ	૫૯૯
પ્રીત્યે સહુ પૂજા કરે	કબુલ કનોળે દેશ	
સરગ વૈતાલ સાધરિયો	વપુઈ જોવન-વેશ	૬૦૦

લખ્યાં પુરાંણુ તે પંડિતે	જે બેંઠા વીક્રમ-પાસ	
તેહ કહું શ્રી-લોજ-ને	પુતલીઈ પરકાસ	૬૦૧
દાતા દિલ એહવું કરે	માહા મનોહર મન	
પુછી પોતા-ના પ્રાણુ-ને	રાય બેંસો આસન	૬૦૨
પાઠ કહે એ પુતલી	મુંડય લોજ નૃપ વાંણુ	
કલીદાસ-માથે કર્યા	પ્રાકમ કથા-પુરાંણુ	૬૦૩
દુસમન તો ગંજે નહી	નહી પીડા દે રોગ	
ધર્મ સખાઈયો જેહને	તે પાંમે અણ લોગ	૬૦૪
સહુથી મોટો ધર્મ છે	કરો વીચારિ આપ	
વીક્રમે જશ દીકવીજે કર્યો	તે પુણ્ય-તણો પ્રતાપ	૬૦૫
ધર્મ-થકી લક્ષ્મી મલે	ધર્મ-થકી વશ લોક	
જેહ-ને પુન્ય મન-માં વચું	એકે દિન નહી શોક	૬૦૬

એહવાં પ્રાકમ જે કરે	તે બેંસે આસન	
કહિ કથા જે પુતલી	મુંણીઈ લોજ-રાજન	૬૦૭
એહ કહીને પુતલી	સભારંજક ગઈ આકાશ	
એ વીસમી કથા પુરણુ થઈ	કહે કવી શામલદાસ	૬૦૮
એ સભારંજક પુતલી	કહી કથા સુવીલાશ (શાલ)	
હવે કપુરગૌરા જોલરચે	આગલ વાત રસાલ	૬૦૯

પાંનની વારતા

કવિ શામળભટ્ટ કૃત સિંહાસનખત્રીશીની ૨૧ મી વાર્તા

(કહેનાર પૂતળી કપૂરગૌરા)

પ્રથમ સીવ-સુત પરણું	ગુંણપત્ય ગુંણ-નિધી નાંમ	
હુંદાલો હુખ-ભંજણો	કરે મન-વંછીત કાંમ	૧
સિંધ-દાયક સુભ સારદા	હંસવાહની માત	
વીણા-પુસ્તક-ધારણી	વાંણી વેદ વિખ્યાત	૨
કૃષ્ણ કંપાલ કરુણાનિધી	નંદ-નંદ નરનાથ	
ગિર-ધર મણિ-ધર ચક્ર-ધર	મોરલી-ધર હિત હાથ	૩
આદિ સગત તું અંખીકા	પાવાઘડ પરચંડ	
સનખલપુરી સાચી સદા	નિરમલ શ્રી નવ ખંડ	૪
બટુક ભૈરવ બલ-વીર તું	શીવ ગુણ સંત સરુપ	
અજિત કહાવે એકલો	બ્રંમ ન ભંજું ભુપ	૫
ગુરુ ઈષ્ટ ગુરુ દેવતા	જુગ ભોગણિ કોડિ	
કવિ-જન સહુ કરુણા કરો	કરગરી કહું કર ભોડિ	૬
વાંણી રુડી વણુંવું	વારુ વિક્રમ-ચરિત્ર	
શ્રોતા વિગતે સાંભલો	પુરણ મનં પવિત્ર	૭
ધરણી માલવ ધાર સુભ	રુડું ભોજનું રાજ	
દિલ સાચે દાતા ઘણો	પ્રીતે કરે પર-કાજ	૮
પુત્ય રુડે પ્રતાપ-થી	સારું સિંહાસન	
ભાવે જડિયું ભોજ-ને	મહિમા પુરો મનં	૯
આણ્યું આપ સભા-વિષે	હિયડા-સાથે હિત	
પ્રેમલ-પુષ્પ-પુજા કરી	સુભ અક્ષત-સમેત	૧૦
ભોજે ભોજન ભાવ-ર્યું	જુગતે કીધો જંગ	
નરપતિ મેલ્યા નવ ખંડ-ના	રુડો રાખ્યો રંગ	૧૧

શુભ મુહુરત શુભ લગ્ન ઘડી	શુભ વેલા શુભ દીસ	
પ્રમાણ કરું પુરુ પંડીતે	સહજ ચઢાવ્યું સીસ	૧૨
ધન લાગ્ય ધન એ ઘડી	ધન વેલા ધન આજ	
ધન ગુરુ ધન ઇષ્ટ એ	કરૂ મેસવા કાજ	૧૩
શુભ આગ્ના તે સર્વની	શુભ પ્રદક્ષણા સાત	
આસન-આગલ ઉભો રહ્યો	હેતે જોડી હાથ	૧૪
પગ દક્ષણ જવ પરંવે	જાચિક જય જય કહે	
કપુરગૌરાઈ કહ્યું :	‘હાં હાં વેગલો રહે’	૧૫

ચોપઈ

કપુરગૌરા છે નીજ નામ	કરવા આવી તાહરું કામ	
કેાડિ વાર કહું સ્યું કથી	તું આસન-ને ઉલખતો નથી	૧૬
કરી ગયો કાયક કીરતાર	ઈંદ્રાસન-થી શુભ કેત સાર	
પરતાપ પરમેશ્વરને ઘણું	આવ્યું હાથ તે ઈંદ્ર-જ-તણું	૧૭
તેહ-ને વંશ પ્રગટ્યો એક રાય	મોટો વિક્રમસેન મહિમાય	
પ્રતાપ પ્રથવી-માં પરચંડ	જિત્યો છત્ર પોઢા પંચ ડંડ	૧૮
પર-કાજે તે તો દે પ્રાણ	સાહસીક નર ચતુર-સુજાણ	
લાગ્યો ઈંદ્ર અધીપત્ય-ને તાપ	રખે ઈંદ્રાસન લે એ આપ	૧૯
આસન મોકલ્યું પોતા-તણું	સ્વર્ગ-લોગ-થી સુખ છે ઘણું	
કેાટી-લક્ષધા કામ જ કર્યા	દુખ-દાવાનલ સંકટ હર્યા	૨૦
રામ-રાજ્ય-થી રુડું હોય	પરજા દુખ ન પામે કાય	
તેહવા થાયો તો પાય જ ધરો	નહિતર એહ-ની પુજા કરો	૨૧
આપ સાંલલી વાંણી કણું	તતક્ષણ પાછો લીધો ચણું	
‘પવિત્ર પુતલી લાગું પાય	મહિપત્યનો વાંચો મહિમાય	૨૨
એણું કહેવાં પ્રાક્રમ કર્યા	સંકટ-દુખ પરનાં ક્રિમ હર્યા	
પ્રણામ કરું કર જોડી તુ-ને	તે સંક્ષેપે સંલલાવો સુ-ને	૨૩
કપુરગૌરા કહે છે વાંણિ:	સાંસલ રાજા લોજ સુજાણ	
ધીર વીર છે વિક્રમ રાય	તેહ-નો હું કહું મહિમાય	૨૪

હુહા

માલવ-મુખ્ય ઉજેણિ-માં	ક્ષીપ્રા-ત્રટ હેઠાંણુ	
ભુપતિ રાજ્ય કરેં ભલેા	વિક્રમસેન સુખાંણુ	૨૫
સિવ માહાકાલેશ્વર તિહાં	સાચી સક્ત હરસીધ્ય	
પરમેશ્વર-પ્રતાપ-થી	નિપજેં છેં નવનીધ્ય	૨૬
સિધ ચોરાસી તિહાં વસેં	ચોસઠ ભોગણી તીર	
ભુતાવલી ભૈરવ ઘણા	ખલવંત ખાવન વીર	૨૭
મુક્તિ-ક્ષેત્ર મહિમા ઘણેા	તીરથ ભોમ્ય ધર ધાંમ	
કાશી કાંતિ કારિકાં	એહ અવંતી નાંમ	૨૮
માહા-મશાંણુ છેં ગાંધર્વું	સીધ-વડ રુડો સાખ	
વૈતાલ આદેં બ્યંતર ઘણા	શીવ-સેન્યા ખહુ લાખ	૨૯
અડસઠિ તીરથ તિહાં વસેં	દેવસ્થલ દરખાર	
પુન્ય વરતે પુર-માં ઘણું	ઓછવ અપરંપાર	૩૦
વરણ અઢાર વસેં તિહાં	ભારે રુષિ છે ભ્રંમ	
અગ્ની-હોત્ર નેં આવસત	ખરાં પાલેં ખટ કર્મ	૩૧
વિવિધ વણું વસેં સહુ	વિવેક ધરમ વિચાર	
મરળ્યાદા મુંકેં નહી	વારુ કુલ-વેંહેંવાર	૩૨
ભાટ-ચારણ ભુપતિ-જશા	ગાઈ ગુંણુ ગાથા ગીત	
પીગલ-પાઠ પુરાંણુ છેં	રાજ-સલા-ની રીત	૩૩
જુહું કેા જલપેં નહી	ચોરી નહી કેં આડિ	
રાજ સહુ રહિયત રહેં	પાલે પ્રજા-નાં લાડ	૩૪

ચોપઈ

પ્રથવી-નો પત્ય ભારે ભુપ	ધર્મ-ધારંધર ધર્મ-સ્વરૂપ	
ખેઠો સલા ભરીનેં તેહ	દેવ-રૂપ દેવાંસી દેહ	૩૫
તિહાં એક તંબોલી આવીયો	ખીડાં છાખ ભરી લાવીયો	
મેહલ્યો કાથો ચુનો કરી	કેસર કૃષ્ણાગર ભારેં ભરી	૩૬

લવંગ એલચી થાકેંક ણરાસ	વિવધ-માંહેં મુંકયો મુખવાસ	
ખીડાં લીધાં રાયેં હાથ-માં	વેંચી આખ્યાં સદુ સાથ-માં	૩૭
પંડિત જોસી નેં પર્યાન	આખ્યાં પાંત દેઈનેં માંત	
વેંચી છાળ જે ભરી વસેક	રહ્યું હાથ-માં ખીડું એક	૩૮
પોતેં મુખ મુકેં જેટલેં	ગેંખી સખદ ઉઠયો તેટલેં	
‘માં માં મુખ-થી ના રે નાયો	રખે રાય એ ખીડું ખાયો’	૩૯
સદુ સાંભલતેં વાંણી ભણી	અચિરજ પાંમ્યો ઉજોણી-ખણી	
‘કહો રે ભાઈ બોલ્યું તે સુણું	એહલું વચન તે કોણે ભણ્યું’	૪૦
કાય ન બોલ્યું રાજ-સાથ	ખીડાં ગ્રહી રહ્યા સદુ હાથ	
પુછી પંડિત લીધો પાર	નવિસુઝેં કોહ-નેં એહવીચાર	૪૧
વલી ખીડું ખાઈ જેટલેં	ગેંખી સખદ થયો તેટલેં	
કાયક કહેં ‘એહ-માં ભરીયું ઝેર	દોખી દુસમન-કેરી પેર’	૪૨
પુછ્યું પછેં તંબોલી-નેં ત્યાહિં	ભરી સભા ગેંઠી તે-માંહેં	
‘કિહાં-થી તું ખીડાં લાવીયો	કેહ-નો મોકલ્યો ઇહાં આવીયો’	૪૩
	‘ઇહાં-થડી છેં જોજન ખાર	
વચને કહેં તંબોલી સાર	ભાર અઢાર રહ્યાં છેં લલી	૪૪
માહારી વાડી સફલેં ફલી	તે જોતાં પોહોચેં મન કોડ	
નાગરવેલ-નો ઉગ્યો છોડ	વણુ-પાંણી વણુ-વરચેં મેહ	૪૫
વગર-વાળ્યો ઉગ્યો છેં તેહ	માહારાં તો દલીદ્ર લાગીયાં	
ઉજવલ પાંત તે-નેં લાગીયાં	લાગ્યો ભેટ મહિપત્ય માહારાજ	૪૬
પ્રથમ-નાં વેડી આણ્યાં આજ	સહેજ-માં લાંહાંણુ લાખીણો લેયું	
પ્રથમ જઈ રાજ-ને દેયું	નથી કાય-ચ્યું માહારેં વેર	૪૭
નથી જાણતો અમૃત કેં ઝેર	કુલ ખુઝેં તે કરત્યો તર્યો	
એ તો સાચું બોલ્યા અમ્યો	તેહ-નો મર્મ અમ્યો નવિ લાડું	૪૮
ન્યાય-વચન તે તમ-નેં કહ્યું	નહી તો પાછી છાળજ ભરો	
જો ગમેં તો લક્ષજ કરો	રખે કરો રાજાજી રીસ’	૪૯
દોસ ન દેચ્યો માહારેં સીસ		

માંહોમાંહેં સામું જોય	મુખ ખીડાં નવિ ઘાલેં કાચ	
સમસ્યા-માં વાતો કરેં	‘ચાવેં પાન તે નીશ્વે મરેં’	૫૦
ખીડાં પાછાં નાખ્યાં ફરી	પાછી છાખ હતી તિમ ભરી	
આખ્યાં હાથ તંબોલી-તણેં	લાવ્યો તો જે કળેં ઘણેં	૫૧
વલ્યો પાછો મુંકી નિશ્વાસ	‘અરે દૈવ ન પોહોતી આસ’	
કરમાયું સ્યું દિહું મુખ	તંબોલી-નેં લાગ્યું દુખ	૫૨
નીશ્વાસ થઈ વલ્યો જેટલેં	પાછો રાયેં તેલ્યો તેટલેં	
‘કાં રે ભાઈ દુખ પાંખ્યો તું	સત્ય વાત પુછું છું હું’	૫૩
તવ બોલ્યો તંબોલી વાંણિ	‘જો ગમેં તો લેજ્યો પ્રાણિ	
અમારો જીવન પારજ ગયો	નિરાસ તમ મલ્યેં-થી થયો	૫૪
ખરી વાત તમ-સ્યું બોલેસ	ધરમ-તણી ધારણુ તોલેસ	
ઉચ્યો વાડી-માંહેં છોડ	મેં જાણ્યું જે પોહાતાં કોડ	૫૫
જાણ્યું જે લેટ રાજ-નેં કરું	પછેં વેચી લંડારેં ભરું	
કબુલ કરેં રાજ-ની દેહ	અમુલક કરીનેં વેચું એહ	૫૬
તે તો ન સર્યો એકેં અર્થ	ન આવ્યો હાથ માંહારા-માં ગર્થ	
નંદાં ખીડાં માહરાં અહીં	હવેં ખીજે કો ખાસે નહીં	૫૭
અકજ થયું એ માહરું વંન	તે-માટેં ઝુરું છું મંન	
સીદ હું સલા-વિષેં આવીયો	ઇહાં ખીડાં સાંનેં લાવીયો	૫૮
માહારાં છોકરાં મરસ્યેં જીખ	તેહ-નું મુઝ-નેં અધિકું દુખ	
પ્રથમ ખીડાં લાવ્યો આપ	તે તો માહારાં પૂરણુ પાપ	૫૯
મોહોટા જાણી કીધો સંજોગ્ય	માહારા કમ-તણા તે લોગ	
હવેં કરું હું સી પેર	સ્યું લેઇ જાયુ માહરેં ઘેર’	૬૦

હુહા

વિક્રમ-રાઈ છાખ-થી	પ્રીતેં લીધાં પાન	
આસન એંસાર્યો તેહ-નેં	દેઇનેં ઝાઝાં માંન	૬૧
‘લાવ્ય ભાઈ હું લક્ષ કરું	જો પોહોચેં તુઝ આશ	
વિષ કેં અમૃત જે હસ્યેં	માહારેં એ મુખવાસ’	૬૨

તંબોલી કહેં 'રાય સુંણ	ન મલેં એ તો મેલ	
કદાચિ દુખ પાંમો તર્યો	તો કાહાદેં માહારું તેલ'	૬૩
રાબા કહેં 'રીસું નહી	દયા કરું તુઝ દેહ	
સાક્ષાતકાર એ ઝેંર છે	, પણ માહારેં અમૃત એહ'	૬૪

ચોપઈ

'રખે સરખ-થી સુરા થાયો'	ખીણ કહેં 'રખે એ ખાયો'	
કાહોનું વાર્યું તે નવિ કર્યું	ખીડું મહીપતિં મુખ-માં ધર્યું	૬૫
એક એં ત્રણ નેં ચ્યાર	લક્ષ કર્યાં ખીડાં દસ-ખાર	
તંબોલી લાગ્યો જેટલાં	ચાવ્યાં પાંન ખીડાં તેટલાં	૬૬
કંચન સરખી કાયા થઈ	દેવ-સરખો તે સોભેં સહી	
અખંડ રંગ રહ્યો તિહાં મુખ	વ્યાપેં નહી દેહ-માંહે દુખ	૬૭
સવા ગજ-ના થયા સિર કેસ	જેવનવંત થયો તે વેસ	
સુર્ય-કાંતિ-ચુ' વાધ્યું રુપ	નીરખી હરખ્યો ભારે ભુપ	૬૮
ત્રીલોક-મોહન રુપ જ થયું	અગ્નાંત લેસ-માત્ર નવિ રહ્યું	
થયો આપ દેવતાર્થ અંસ	જુઈ સભા સહું માનવ-વંશ	૬૯

દુહા

સભા સહુ જોઈ રહી	'જોળ્યો કીધું કાંમ	
અમૃત ખીડાં આરોગીઆં	લીધું ઝેંર-નું નાંમ	૭૦
આગલ-થી આખ્યાં હાથ-માં	તે પછેં પાછાં લીધ	
જોળ્યો કાંમ એ સત્ય-નું	એહ અઘટતું કીધ	૭૧
સહુએ મલીનેં સત્ય કરું	વાત નાય-ની નેટ	
સર્વ-થી વાહાણું જાણુજ્યો	પ્રીત્યેં પોતા-નું પેટ'	૭૨
એમ હાંસી કરેં સહું	'રુડું ક્યું' એ રાય	
હોતેં આખ્યાં હાથ-માં	તે પાછાં કિમ લેવાય'	૭૩
સરખા સહુ હોતેં હસેં	તાલી દેઈ તે કાંમ	
'આજ-સુધી તો જાણુતા	જે છો પર-દુખ-સાંજન નાંમ	૭૪

વેહેરો વંચો હતો નહી	નહોતું સવારથ-સુખ
આજ અચિરજ એ થયો	દિલ-માં પાંચ્યા હુખ ૭૫
દ્રઢ વિશ્વાસ જ એ થયો	જે પેટ જ વાહાતું હોય
પુત્ર મીત્ર અઘકાં સહુ	પણ ઉદર-સમું નહી કોય ૭૬
હસારત ચાલી હેત-ની	પણ ગુણિ-જન-ને મન ગાલ
મહિપતિ મન વિચારિયું	‘એ જુકુ સીર આલ’ ૭૭

ચાપધ

સભા-મધ્ય સહુ હાંસી કરે	મહીપતિ પોતે મન-માં ધરે
‘નાંખી દીધાં ખીડાં તમ્યો	તે તો ભક્ષ કર્યા છે અમ્યો ૭૮
કદાચિત એહ-માં હોત જેર	તો સી થાત અમારી પેર
વલી મગાવું ખીડાં આજ	કરું આપ સહુ-નું કાજ ૭૯
ત’બોલી મોકલીયો તિહાં	નાગરવેલ-નું વન છે જિહાં
‘એહ વેલ્ય-નાં ખીડાં લાવ્ય	સીચ સભા-માં લેગે આવ્ય ૮૦
આ વેલાં આ આસન છાંડ’	ઘડીયા-નેજન આપી સાંઢ
વોલાવ્યો દેઈ સનમાંન	‘હવડાં લાવસ્યે’ ખીડાં પાંન ૮૧
પસાયે તું ત’બોલી કરું	સહુ-નાં મુખ ત’બોલે ભરું
પ્રીતે એ પ્રતીગ્ના કરી	સાંભલે સહુ સભા ભાવે ભરી ૮૨

હડી સભા કરી એ વાત	પ્રીતે-ચું તો થયો પ્રભાત
સભા સાંમંત આવ્યા સહુ	બુધ-સાગર બલવંતા બહુ ૮૩
‘જેહ-નું હસ્યે જોરાવર ભાગ્ય	તે ખીડાં પાંમે આ જાગ્ય
એહવી વાત કરે જોટલે	સાંઢચ, પાછી આવી તેટલે ૮૪
રાજાઈ દીધાં બહુ માંન	‘લાવ્ય ભાઈ જે ખીડાં પાંન’
વીર કહે ‘મુઝ-ને’ છે વાહાલ	સરપાવ સુભ આયું સુખપાલ ૮૫

હુહા

કહે ત’બોલી ‘રાય સુંબ	હું ગયો’તો વાડી-માંડિ’
તે વેલો સુકી ગયો	કાષ્ટ-વત દીઠો ત્યાંહ ૮૬

ખરાં પાંન ખરી પહ્યાં	મુકયો છે તે છોડ	
વેલો વીંટાઈ રહ્યો	કર્મ ન ચોહોતા કોડ	૮૭
કોટી ઉપાય કર્યા અમ્યો	પણ એક ન આવ્યું હાથ	
‘કોલ વચન તે કિમ પલે’	ખોડ્યો સભાને સાથ	૮૮
સામંત સદ્-કો ખોલીયા	‘અમ્યો નિરખ્યું ભારે ભુપ	
પાંન ખાંધાં અમ્યો પ્રીત-ર્યું	જો રુડું વાડ્યું તુમ રુપ	૮૯
તીરથ-રૂપી રાય તું	કરસ્યું નિત દરસન	
તુંજ રુપ દિઠે-થકી	વિકસે અમારું મન	૯૦
સુરજ દીઠે જલ-થકી	કુલે કમલ રીધ્ય રંગ	
ત્યમ રાજ તુમ દીઠે	અધિકું કુલે અંગ	૯૧
સભા-વિષે અમ્યે આવીઈ	હો છો જિહારે માંન	
મુખ સોલે છે અમ-તણું	જિમ આવ્યાં હોઈ પાંન	૯૨
વીપ્ર સોલે વિદ્યા-વડે	કરસણ સોલે ખેત્ર	
તુમ હેતે અમ્યો સોભીઈ	નિરખો છો જવ નેત્ર	૯૩
દિવસ સોમે છે દિનકરે	અંદ્ર સોલે રાત્ર	
તુમ કીપા-થી સોભીઈ	પુછો છો જવ વાત	૯૪
મંદિર-સોભા દીપકે	ધરમે સોલે દેહ	
રામ-કીપા-થી રીઝીઈ	ન્યાહાલી જોતે નેહ	૯૫
નિવાંણ સોલે જિમ નીર-થી	દેવસ્થલ-માં દેવ	
તુમ દયા-થી દીસીઈ	સામંત રૂડી સેવ	૯૬
રીધ રાવલે છે ઘણી	પાલો છો નિત લાડ	
ઉછેરનાર છો અધિપતિ	તો પાંન-તણો ર્યો પાડે	૯૭
ખાંહે વલગ્યા ખોલીયે	મોહે અઠાવ્યા માંન	
રામ-હુહાઈ રાજ સહુ	પ્રીતે ખાધાં પાંન	૯૮
તે વાતે ર્યો ઉરતો	તું કરુણા ક્રીસ્તાર	
પાંચે પખ્ય પીતા તમ્યો	અંન-તણા દાતાર	૯૯

ચોપદ

વિક્રમ કહે ' સાંભલ રે વીર
શીવ-ને' ગમર્યે' તેહવું થર્યે'
ખાલ્ય વચન જે જન-નું ગયું
હાડ-ચાંમડ કે લોહી-માસ
પંચ માણુત-તાણું તે તાંન
તેહ પલે' તો સર્વે' પલ્યું
ગયો મોહોલ-માં મહિપતિ ઘેર
' ભરી સભા-માંહે' જસ લેઉ

પ્રધાન-ને' સુચ્યું પાટ
વેષ પાલટ્યો રંજિત રુપ
જુદ દ્રષ્ટ આપે' આડીધં
ઉણુ કાલ અગ્ની-ની આલ
તે દેખીને' ધ્રુજે હાડ
મારગ આપ જાઈ જેટલે'
ધ્રુજે' થરથર તેહ-ની દેહ
સુખ-માંહે' નથી માતો સાસ
હે'તે' આલ્યો તેહ-નો હાથ
' ભલા માણુસ દીસો તમ્યો
દીસો છો તમો ખાલે વેસ
જો ગયા-નું મનડું થાય
એ વાટે જાવા મનડું થયું
જેહ-ને' દૈવ ઉશ્કાઠો હર્યે'
તાહરે' આલ્યો વિક્રમ વીર
વાઘ સીંધ કે સર્પ જ ઘોર
ગંઠિ-છાડ કે' લંપટ-લંડ
ફાંસી દેઈ કો ગર્થ જ હરે'

જાઈ નાંમ માહારા-નું નીર
વચન-સાથે' તો જીવ જ જર્યે' ૧૦૦
ખલતું તેજ તેહ-માં ર્યું રહ્યું
દુરગંધ ગંધ ન રહે' કો પાસ ૧૦૧
તેહ-માં અમૃત એક વચન
ખાકી સર્વે' જીવત ખલ્યું' ૧૦૨
પોતે' મન વિચ્ચારિ પેર
દયા કરી ખીડાં એ દેઉ' ૧૦૩
અરધ રાત્રે' આલ્યો એ વાટ
ઉલખે' નહી જે એ છે' ભુપ ૧૦૪
જોવા મન વેલો વાડીઈ
વાટે' આળ્યું વન વિકરાલ ૧૦૫
પશુ પંખી નહી તરુવર આડ
પંથી એક મલ્યો તેટલે' ૧૦૬
ઘણીક અંગ ભરાણી ખેડ
આળ્યો ધ્રુજતો મહિપતિ-પાસ ૧૦૭
વાત કરવા લાગ્યો તે-સાથ
તે-માટે' વારું છું અમ્યો ૧૦૮
રખે જાત્યો આ ગમે' દેશ
તો તમ-ને' કોપ્યો વૈકુંઠ-રાય ૧૦૯
તો આયુસ તમારુ આવી રહ્યું
તે નર એણે' મારગ જર્યે' ૧૧૦
' રહો ઉભા રાખીને' ધીર
કે' વાટે' મલે' છે' ચોર ૧૧૧
કે' કો રાજા દે છે' દંડ
વાટે' ખીડા તે કોણ જ કરે' ૧૧૨

તાહરેં ખોલ્યો પંથી તાંમ
 ધરમવંત વિક્રમની આંખ
 રુપવંત એક રાજા સાર
 તેહની સોભા અધકી ઘણી
 સણગાર સરવ સજેં છે સોલ
 લક્ષણ વીસ નેં તેહ-માં પાર
 નાંજેં ચોરસી આસન-લેદ
 સીંહ-લકી તે સોભેં મુળણ
 દીસેં છે પદમણીથી વડી
 સોલ કલા શુભ સરખી સખી
 આલુપણ એપેં છે અંગ
 પ્રેમલ પારિજાતક-થી ઘણો
 વિદ્યા આદેં ભાવેં-થી ભણી
 નાગ-કેણા અંખોડો સીસ
 એહવી છે ચારેં કન્યાય
 ચોટી એસેં છે તેહ-તણી
 જે-કેા પંથી વાટેં જાય
 આગલ-થી તો છે છે માંન
 “મરદ હો કેં નાંમૃદ તમ્મે
 નાંમૃદ કહી જે ઉભો રહેં
 જે-કોઈ મન મૃદાં-નો થાય
 તે-આગલ જઈ ઉભો કરેં
 વલતી પુછેં ચારેં જ વાત
 કોણેં નથી કેહેંવાતો અર્થ
 એક-નેં એ પ્રતીજ્ઞા દીસ
 ખીજી સ્થાંમ વદન જ કરેં

‘આડેં પાસેં જોજન એક ગાંમ
 સિમાડે એક રાય અન્નાંણ ૧૧૩
 તેહ-નેં ઘેર કન્યા છે ચાર
 જેહવી અપદરા ઈંદ્ર-જ-તણી ૧૧૪
 મુખ ભર્યાં રહેં છે તંખોલ
 શુણ નેં રૂપ છે અપરંપાર ૧૧૫
 ડાહ્યાપણ-માં ઘણું નહી ખેદ
 અમૃત-સરખી ખોલેં વાણિ ૧૧૬
 રત્ન અમુલક જેહવી દીવડી
 ગજ-ગાંમની નેં ચંદ્ર-જ-મુખી ૧૧૭
 ચંપક-વરણેં રૂડો રંગ
 મદ અહંકાર સ્યું કહું તેન્તણે ૧૧૮
 કલાવંત ખોલોતરી-માં શુણ-ઘણી
 સ્વય હાયેં ઘડી જુગદીસ ૧૧૯
 નહિ ભાંમનિ કો ભુતલ-માંહિં
 તેહ-નેં તેહુંસ હૃદયડા-માં ઘણી ૧૨૦
 ચોટીચાલા તેહ-નેં સાહિં
 હાજર કરેં છે ફોફલ-પાંન ૧૨૧
 આગલ-થી ચેતાવું અમ્મે”
 તેહ-નેં મુખેં જાવા દેં ૧૨૨
 માંનની-નેં, ખોલોલેં તેડી જાય
 તન મન ધન જોતાં-માં હરેં ૧૨૩
 તેહની કોય ન જાણેં ખ્યાત
 કાજાગહેં રાખેં છે તરત ૧૨૪
 જે વણ-પાંણી મુંડાવેં સીસ
 ખર-વાહન કરી ફેરવેં ૧૨૫

ત્રીજી છેદેં નાસીકા જાણુ
પુછેં તેહ-નો ઉતર કહેં
ચેતાવેં છેં આડેં આંક
રખે મારગ એણેં જાયો
નામદ થઈ નાકો છું હું

રાજા કહેં ‘ ભલેં તેં કહું
માહરેં પણ તેટલું છેં કાંમ
કાડેં જોયું તે કાંમની
તું નાકો તે તાહરા ભોગ
માહારી સાથેં પાછા વલો
મોહોટી હુંસ મન-માં માહરેં
તાહરું મદ્દ ધરાવું નાંમ

ચોથી વાતેં લેંત પ્રાણુ
તેહ-નેં ઘેંર દાસી થઈ રહેં ૧૨૬
ખરું કહેં તેહ-નો રયો વાંક
વિના-સ્વાર્થ કાં દુખીયા થાયો ૧૨૭
રખે મારગ ભાઈ જાતો તું’

લક્ષણુ જોતેં લેખેં લહું ૧૨૮
રહું વાસો જઈ તેણેં ગાંમ
ભારે છેં કેહવી ભાંમની ૧૨૯
જોયું જુવતી-કેરો જોગ
મન હોઈ તો માંનની-નેં મલો ૧૩૦
ચ્યારેં પાગ્ય લગાડું તાહરેં
માહારી સાથેં આવો તે કાંમ’ ૧૩૧

હહા

વચન સુંણી વલતો વહેં
જે જાઈ એ મારગેં
અહ વાંક દીસેં ઘણા
જો તું એ મારગ ગયો
આંધો ભીંતેં આથડેં
મુરખ થાયું ખીજ વરાં
ધૃશ્વરેં ઉગારીયો
ખીજ વાર જે પગ ધરે
પાગ્ય લાગું છું તાહરેં
માહરું વાયું નહીં કરો

‘ વીત્યું છેં મુઝ આપ’
તેહ-નાં પુરણુ પાપ ૧૩૨
કેં કોપ્યા જુગદીસ
તો કાલ ભમેં છેં સીસ ૧૩૩
તાહરેં માનેં વાત
તો હું આવું તુંમ-સાથ ૧૩૪
મુઝ-ને એક જ વાર
તેહ-નું નાંમ શુંમાર ૧૩૫
કહું છું વાર દસ-વીસ
તો નીશ્ચેં ખોરયો સીસ’ ૧૩૬

ચોપઘ

વિશ્વપતિ કહેં ‘ સાંભલ વીર
આપું વચન હું તાહરેં હાથ

ધારણુ રાખ્ય રહેં-માં ધીર
સુખેં આવ્ય તું માહરેં સાથ ૧૩૭

સાખી સત્ય વચન-ની સાંચ
કન્યા સાંલલી કાંને તમ્મે
પંથી કહે 'કહ્યું નહી કરું
તાહરે હુંસ હોઈ તો બ
તુંને હુંસ હૈયડા-માં ઘણી
હોતે ઝાલ્યો તેહ-નો હાથ
પ્રતિગ્ના કીધી છે ઘણી
સમ સગરાં-ને દીધો કેલ
તેહ-ને પણ સાથે તેડીયો
પેલે જે કહ્યું હતું નાંમ

ખીજા-ના તો ધજે ચરણ
ગલેલી ખેંઠા વાટ-માં
તું તો બ લાઈ એણે ગાંમ
તેહ-ની વાત-થી સહુ હારસ્યે
તુઝ-ને માર્યો અમે જાણસ્યું
ચરણ ન ચાલ્યા પંથી-તણા
'ઈહાં-થી તું જો જાઈ આપ
સમ દેઈ રાખ્યો ઠાંમ-માં
હર-થકી દ્રષ્ટે ઘાલીયો
'દીસો છો કે મોહોટા ભૂપ
માટે અમ્મે પાગે લાગીઈ
ગાંમ અમારે છે નરેસ
રાજપુત્રી રુપે છે ઘણી
ખીલ પ્રધાન-તણી દીકરી
ત્રીલ રાય-સાલક-ની ગાલ
નિત્યે એકઠાં ચારે રમે

નાવે તુઝ-ને ઉની આંચ
રુડી રીત્ય દેખાહું અમ્મે' ૧૩૮
વણ-મોહોતે સા-માટે મરું
હુંસ્યે લાહુયો મોહોટો ખા ૧૩૯
ખાલ્યો ઘુઘરી મોતી-તણી
સુલ વચન ખોલ્યો તે-સાથ ૧૪૦
નીસ્યાં કરે તે પંથી-તણી
ખાપ-નો અમૃત વચને ખોલ ૧૪૧
ખરે દિલે મારગ ખેડીયો
જઈ પોહોતા ખે તેણે ઠાંમ ૧૪૨

જાણે માંથે આગ્યું મરણ
'ઈહાં-થી નહી આવું ઘાટ-માં ૧૪૩
હું ખેસી રહું આણે ઠાંમ
તે નિશ્ચે તુઝ-ને મારસ્યે ૧૪૪
આસ્યા મેહલીને મંદિરજસ્યું
દીધા સંમ રાજાઈ ઘણા ૧૪૫
તો તુઝ-ને મુઝ માર્યા-નું પાપ
ગયો રાય આપે ગાંમ-માં ૧૪૬
આવીને ખાંહે ઝાલીયો
રાજ-તેજ રલીયાલે રુપ ૧૪૭
માંન દેઈ મેંહનત માગીઈ
ચાર પુત્રી છે જોળન-વેશ ૧૪૮
સહિયરો તણુ ખીલ તે-તણી
છે કુંઆરી નથી તે વરી ૧૪૯
ચોથી સેઠ-તણી રુપાલ
લોજન માંહે ખેસીને જમે ૧૫૦

તેમણે એક કરું છે વૃત
મરદ નાંમ ધરે જેહ-ને
કરી અર્થ ને આપે જે પાર
અર્થ ન કહે ને થાઈ અજાણ
નામદ થાયો તો નાસી જાયો
કૌતિક કાંઈક જુદું કાઢશે
જીવવું આહો તો પાછા વલો
એકવું કહીને સેવક રહ્યા

મોહોનું જોડ્યું પાલે ત્રત
ચારે વાત પુછે તેહ-ને ૧૫૧
તેહ-ને વરે કરે ભરતાર
નિશ્ચે ખુચે પોતાના પ્રાણ ૧૫૨
છલ હોઈ તો છતાં તિહાં થાયો
જિમ-તમતમને જુઠા પાડશે ૧૫૩
મોહોત માગો તો તેહને મલો
રાઈ તે-પ્રતે જોલ જ કહ્યાં ૧૫૪

દુહા

પંથી કહે આગ્યો ઇહાં
ફંદ રચી ખેંઠી ઘણા
તેહ-સમીપે સીમ જાયો
એક વચન કહાવું અચો
ચારે સહીરો આવજો
લખ્ય-ગણો તુંમ-થી મલ્યો
એકવું કહાવ્યું રાયજી
સેવકે પરદે જઈ કહ્યું

તેહ-ને જોવા-કાલ્ય
તેહ કરાવું તાલ્ય ૧૫૫
ભાગો મન-ની જાંત
તે કહોને એકાંત ૧૫૬
કર આટી વરમાલ
ઉતારે એ આલ ૧૫૭
મન આંખીને પ્રીત
નારીને એ રીત ૧૫૮

ચોપઘ

‘સાંભલ રે રાંણી તું માત
પંથી ભુલો આગ્યો એક
દ્રઢ ધીરજ્ય તેહ-નો પ્રાણિયો
કહ્યું “પૂછવા વહેંદી આવ્ય
સોયે વસા સંદેહ ભાજર્યું
માટે જે જાણો તે કરો
સેવક-વચન જીહારે સાંભલ્યું
થઈ એકઠી આપે ચાર

કેહેવાને આગ્યો છું વાત
ગુંજી લક્ષણ ને રૂપ વિવેક ૧૫૯
અહંકાર અધિક તેણે આંખિયો
નૌતમ વાત ગમે તે લાગ્ય ૧૬૦
ગાળ સારુ ઘણું ગાજર્યું”
ઇહાં તેડો કે તિહાં પરવરો ૧૬૧
ચારે નારિનું મનડું ચલું
એકાંત ખેંસી કર્યો વિચાર ૧૬૨

સાંઠાંમાં મોઢલ્યાં ફેફલ-પાંન
 હેત પ્રીત નેં હુંસજ ઘણેં
 મોહોલ એકડંડો આકાસ
 ચ્યાર સખી આસન-પર ઠરેં
 એક દાસી તલાસેં પાય
 ખેંડી મુલ રુપેં તે સખી
 કરેં એકઠાં આપ કલોલ
 વાળં છત્રીસ વાજેં ઘણાં
 એકવી સોભા દીસેં જિહાં
 જુવતી-સમીપ આવ્યાં જેટલેં
 ગદી ગઈ જોતાં-માં નારિ
 જાંણેં અલીનવો કેા ઇંદ્ર
 જોડવી નારિ સુંદર-રૂપ
 દિધં બાહુ-નેં ઉર વીશાલ
 ચતુર સોલ કલાઈ સુજાંણ
 ‘અરે અંખીકા માહરી માય
 એક-નેં વાત-નું ગ્નાંન જ હોજ્યો
 જોતાં આંખ ચ્યારેં-ની કરી
 ‘નોહેં પંથી કેા કારણુ રૂપ
 સોના-નાં આસન સનમાંન
 ‘તુમ દિઠેં હરખ્યાં છું ઘણું
 દીસંતા છેા જાંણેં કેા દેવ
 રમો જમો નેં પાંનજ ખાયો
 અમ્યો પ્રતિજ્ઞા મોહોટી કરી
 તેહ-નો જે કાઈ આપેં પાર
 વાત-તણો છેહ નવિ લીજીયં

તેજ્યો મોહોલેં દેધનેં માંન
 ગયો મોહોલ તે રાંણી-તણેં ૧૬૩
 સોભા ઇંદ્ર-પુરી તે વાસ
 ઉપર દાસી ચંમરજ કરેં ૧૬૪
 બીજી વનીતા ઢોલેં વાય
 તેહ-માં રાંજપુત્રી તે મુખી ૧૬૫
 મુખ આવેં જોઠાં તંખોલ
 કરાવેં નૃત્ય નારિયો-તણાં ૧૬૬
 મહિપતિ મોહોલેં પધાર્યાં તિહાં
 નારિ નૃપત દીઠો તેટલેં ૧૬૭
 જાંણેં કાંમ-તણો અવતાર
 જાંણેં તારા-અહ-માં ચંદ્ર ૧૬૮
 તેહ-થી સહસ્ર-તણેરો ભુપ
 જુગટી ધનુશ અશ્ત્ર આણીયાલ ૧૬૯
 માંનુતી-નેં વાગ્યા મોહ-નાં ખાંણ
 અમ-નેં દેજ્યો એ વર-રાય ૧૭૦
 અમ ચ્યારેં-નો એ વર થજ્યો
 ચુકયાં જે પ્રતિજ્ઞા કરી ૧૭૧
 ચકવત્તિ કાંય ભારે ભુપ
 મેહલ્યાં મુખ-આગલ તે પાંન ૧૭૨
 પવિત્ર કીધું પુર અમ-તણું
 શુભ પ્રકારે કરિયે સેવ ૧૭૩
 જે કાંમેં આવ્યા તિહાં જાયો
 ચારેં વાત રુદે-માં ધરી ૧૭૪
 ચ્યારે સખી-નો તેહ ભરતાર
 તો ચ્યારેં દંડ જુજ્યા દિજીયં ૧૭૬

આગલ-થી એતાવું અમ્યો
વચન ન ચુકું આડેં આંક
દીસો છો કોય દેવ-આકાર
તે-માટેં બુધ વિચ્યારી લહો

સિંહાસન બેઠો રાજન
'પુછો વાત જે મન-માં હોય
સંદેહ તુમારા મન-નો ભાગર્યું
કુણ બોલેં છેં માહરેં સાથ

હાથા છો વિચ્યારો તમ્યો
પછેં ન કાઢર્યો માહરો વાંક ૧૭૭
દિનેં કંડ તે નહી વીવહાર
હા-ના-નો પ્રતિઉતર કહો ૧૭૮
હુધેં ધરી પોતા-નેં મન
સંદેહ મન નવિ રાખો કોય ૧૭૯
પછેં અમ્યો અમારેં મંદિરજર્યું
આવો સનમુખ પૂછો વાત ૧૮૦

હુહા

વેં હવારિયા-ની બેટડી
સનમુખ આવી તે હવેં
'પ્રથમ વાત પુછું અમ્યો
વરમાલ આરોપું કંઠ-માં
આ વેલાં આંણી ઘડી
મુલ-ખરીદી દાસ-જિમ
માહરું પુછ્યું નવિ કહેં(હો)
વણ-પાંણી મુંડણ કરું
રાજા કહેં 'સમજ્યા અમ્યો
વિચ્યાર તાહરા મન-તણો
પુછ્ય જે કાંઈ હોયે પુછ્યું
તું નવરિ તિમ હું નથી
પુરવેં (?) તેહ-નેં પરણજે
હવડાં પુછો તો કહું

નંદવતી નીજ નાંમ
બોલી તેણેં કાંમ ૧૮૧
તેહ-નો પાંમું પાર
હું ભાંમનિ તું ભરથાર ૧૮૨
નારી તાહરી થાયું
વણ-મૂલેં વેચાયું ૧૮૩
જો તમો આણેં દીશ
'ચુનો ચોપડુ શીશ' ૧૮૪
પ્રીછ્યા તાહરી પેર
તે રહેંસેં તાહરેં ઘેર ૧૮૫
મન આવેં તે આજ
માહરેં કોટિધા કાજ ૧૮૬
જેહ-નેં હોઈ ગરજ
અરથ-તાણી જે અરજ ૧૮૭

ચોપધ

વણીક-પુત્રીઈ વાયક કઢ્યું
'તુમ-આગલિ કહું ર્યું કથી

તે નરપત્યેં લેખેં લહ્યું
હાહાપણ મુઝ-માં ઝાઝું નથી ૧૮૮

ભારે વાત તો પુછ્યેં ત્રણ
કનક-તણે! અંકોટો ઝાલ્ય
મુક્તાદલ-તણે! જે હાર
ચુડો ગજ-દંત-નો બાંધિ
નેઉર છે જે ધાતુ-તણાં
ચાર જગ્ય જે લજ્જ-તણી
મહાસતિ જે સત્ય આચરેં
લખમી-સીતા-જેહવી નારિ
એ ચ્યારેં બેંઠાં ચરચા જુદાં
પોતા-નો જે હોઈ ભરથાર
લક્ષવંત સ્ત્રી હોઈ ઘણી
કો નવિ જોવા પાંખે મુખ
સતિ નારિ-નું સત્ય જ રહ્યું
એ સાહુકાર કેં ચ્યારેં ચાર
પર-નારી-સ્યું કીડા કરેં
કેંણું છોછ એહ-ની નવિ કરી
અનમી અહંકારી જે કંથ
પુરુષ પડાં દેમ એહ-નાં નાંમ
સંદેહ માહારા મન-માં ઘણે
હાહાઈ વાત જો દિલ-માં ધરું

હું સંખેપેં સંભલાણું કણું
કિંમ બેસેં છે સ્ત્રી-નેં ગાલ્ય ૧૮૯
તે સ્ત્રી-નેં ઉર રહેં છે સાર
સોભેં છે તે સ્ત્રી-નેં પાણિ ૧૯૦
તે રહેં ચતુરા નેં ચરણે ઘણાં
તિહાં કિમ થઈ બેસેં એ ઘણી ૧૯૧
તે પણ એહ-નેં અંગેં ધરેં
તેહ પણ વસ્ત ધરેં એ ચ્યારિ ૧૯૨
પાંણુ ખરું નારી-નું મુદાં
તેહ-નેં પણ લાગેં એ સાર ૧૯૩
ન ગણેં બ્રાંત એ ચ્યારેં-તણી
તેહ-નેં પણ ચ્યારેં-નું મુખ ૧૯૪
કહો એ ચ્યારેં-થી વેહેતું ગયું
એહ વાત-નો કહો અંકાર ૧૯૫
પુણ્યેં કેં પાપેં અવતરેં
એ ચ્યારેં નવિ મેહલ્યાં પરહરી ૧૯૬
તેહ-નેં એ ચ્યારેં-સ્યું ચિંત
કિમ ઝાડી બેંઠા એ ઠામ ૧૯૭
ઉતર આપોછ તેહ-તણે!
પ્રીત ધરીનેં તમ-નેં વરું' ૧૯૮

હુહા

ભુપત્ય કહેં 'સુંણિભામ્યની
પ્રશ્ન રહું પુછ્યું તમે
મેહેં મન જાણ્યું માહરેં
પ્રેમદા જે પુછ્યું તમે

ચતુર વાણિકની તાંન
માન્યું માહરું મન ૧૯૯
કેંહેંસ્યો કૌતિક વાત
તે સાચેં વચન વિખ્યાત' ૨૦૦

નૃપતિ કહેઃ સુંણિ નારી વાત
કાચેક જુગ થયા ફેઈ કાલ
એક જીવ ને જુજુઈ દેહ
જોગ્ય વસ્તુ જડે તે જમે
રૂડા બ્રાહ્મણ-કેરી રીત્ય
એક સમે ગંગા-ની તીર
ચારે જલ પેંદા જેટલે
અંતરિક્ષ-થી અજુથાલું થયું
તેહ-માં ઇંદ્ર-તાણી અપછરા
કંદ્રપ-રુપ જેહુવી કાંમ્યની
કોટિ જીલાઈ નવિ કહેવાય
શુભ સનાંન તે નારે કર્યું
ચારે જોઈ રહ્યા તે જાત્ર
ચિત્ર લખ્યા ચારે હોઈ જિમ
મોહુ પાંમ્યા મન વીલલ થયા
મહુત એક ઈમ કરતાં થયું
વિદ્યુત ચમકી જાઈ જિમ
નારી-સ્યું નેહ તે લાગો ઘણો
‘અફલ ગયો આપે’ અવતાર
ઉથ તપ આપણુ કીજીઈ

આસન વાલી જોંઠા ત્યાંહ
ધરણીધર-સ્યું રાખી ધીર
દુખ વેઠે આપે નિશાં ને દીસ
ઘણા દિવસ તપ કરતાં ગયા
‘માગો માંગો હો ચારે મીત્ર
દુખ વેઠીને જે તપ કીધ

ખરી-આવે તાહરે દિલખ્યાત
ચાર પુત્ર રૂપી-ના બાલ ૨૦૧
પ્રીત ઘણી જિમ દાહર મેહ
વેદ લણે ને વન-માં ભમે ૨૦૨
પુરણ પશ્ચિમ-ઉપરિ પ્રીતિ
નાહાવા ગયા તે નિરમલ નીર ૨૦૩
કૌતક એક થયું તેટલે
વિમાન હેહું આવી રહ્યું ૨૦૪
માનની મોહ-ભરી મધરા
નહી જીતલ એહવી લાંમ્યની ૨૦૫
વર્ણવ રુપ-તાણુ નવિ થાય
ધ્યાંન ધરણીધર-નું ધર્યું ૨૦૬
તે-આગલ ખીજી કુંજી માત્ર
થંભ થમ રહ્યા તે તિમ ૨૦૭
એક દ્રોટે જોઈને રહ્યા
વિમાન આપ આકાસે ગયું ૨૦૮
અદ્રષ્ટ થયું જોતા-માં તિમ
પ્રેમ રાહો મન-માંહિ તે-તણો ૨૦૯
સુપન-માંહિ નાવિ કે નારિ
સ્ત્રી-સાથે લાહો લીજીઈ ૨૧૦

દારુણ તપ માર્યું વન-માંહિ
તજ્યું અંન નીદ્રા ને નીર ૨૧૧
ઓંકાર મંત્ર જપે મુખ ઈશ
દીલ મહાદેવ-ને આવી દયા ૨૧૨
બુદ્ધ તમારી પરમ પવિત્ર
તેણે મુઝ-ને વેચાથી લીધ ૨૧૩

ભગતિ તમારી મન-માં વસી
કંઈવૃત્ત કરી જોડ્યા હાથ
એક કહે 'મેં દીહું મુખ
તે પાંખવા-ની ઇછા કરું
ખીજે કહે 'સરમાયું મહારાજ
શ્રી-પયોધર-ઉરવર-તાણું
તેહ મું-ને માંણ્યા-ની આસ્ય
ત્રીજે કહે 'સાચી કહું વાંણ્ય
તે સાહવા-ની ઇછા થઈ
તેહે-ના મેહે-થી પ્રગટ્યો છે તાપ
ચોથો કહે 'મેં નિહાલ્યું અંગ
નારી-ઉપરિ પ્રગટ્યો નેહ
આપો તો લાહો લીજીઈ
તું માહારાજ છે મોહોટો નાથ
તુમ-વીના નહી કૈ દાતાર
તે-માટે મોહોટો મહાદેવ
સ્તુતિ કીધી છે સીવ-ની ઘણી

માગતાં જાંત ન રાખો કચી '
જોડ્યા રૂપી શ્રી-શીવ-ને સાથે' ૨૧૪
તે દેખી હું પાંચો મુખ
તેણે ધ્યાન તમારું ધરું' ૨૧૫
કહેતાં વાત આવે છે લાજ
મોહ-ખાણ વાગ્યું છે ઘણું ૨૧૬
ધરું ધ્યાન તમારે પાસ '
શ્રી-ના નીરખ્યા મેં પાંણ્ય ૨૧૭
એટલે દ્રષ્ટ-આગલ-થી ગઈ
આરાધ્યા ઉમ્યાપત્ય આપ ' ૨૧૮
રામા નગન-સ્થું લાગો રંગ
નિરખું નીત્ય બેઠો એ દેહ ૨૧૯
નહીતર તો હત્યા દીજીઈ
ખીજા કૈ-આગલિં એહું હાથ ૨૨૦
મેંહે જોયો બાધો સંસાર
મન-વાંછિત આખ્યાની ટેવ ૨૨૧
પ્રસન્ન થયા ત્રિલોક-નો ઘણી ૨૨૨

હુહા

શિવજી કહે 'સહ સાંભલો
અખિલ વરદાન એ આપીઈ
સંસાર-મધ્ય જે મુંઢરી
નિરખો તેહ-ને નેહ-સ્થું
આઘ-થકી અંતે લગી
નિરખો નારી તિહાં લગી
પતિવ્રતા ને પક્ષની
ઉરવંસી ને મોહની

વીપ્ર-તણા છે તંન
જેહ-તું તમ-ને મન ૨૨૩
રુપ સ્વરુપે નાર
આંણી પ્રીત અપાર ૨૨૪
સૃષ્ટિ-તું નીરવાંણ
પ્રીત્ય ઘણું પરમાણ ૨૨૫
રૂપી-પત્ની ને રંક
માંણો નીત્ય નીશંક ' ૨૨૬

તાહરેં	બાલક	બોલીયા	‘સ્થુ	બોલ્યા	મહારાજ
નારિ	સઘલી	નિરખતાં	કુલ-ને	બોહોત	લાજ ૨૨૭
લંપટ	કહેંચે	લોક સહુ	ફોગટ	બેસે	યાપ
ઘેર-ઘેર	કિમ	પરવરું	એ	કામે	નિત્યે આપ ૨૨૮
એક	નારિ-ચું	જે રમે	તેહ-ને	મોહોટી	ખોડ
સઘલી	નારી	નિરખતાં	કિમ	પોહોચે	મન કોડ ૨૨૯

ચોપઈ

શીવજી કહેં	‘વચન મુઝ જાય	ત્રણ લોક તો પ્રલય થાય
પાપી નહી કહેંવાયો	તમ્યો	એહ વરદાન આપીચું અમ્યો ૨૩૦
તુમ-ચું ખેદ કોય નહી કહેં		હોતેં-થી સહુ અંગે ધરેં
જડ-રૂપ થઈ પ્રથવી-માં પડો		આલણુ-માહેં જઈને અડો ૨૩૧
વસો ઘરેણું જઈને વાસ		સદૈવ રહેંચો સ્ત્રી-ને પાસ
શાંમા નીરખતાં સમચે શોક		લંપટ નહી કહેં કે લોક ૨૩૨
સહુ ભાંમિની-ના જે ભરતાર		દેશે માંન તે અપરંપાર
અહર-નીસ રહો રામા-સંગ		નીત્ય ઉઘાડાં નીરખો અંગ ૨૩૩
જેહ-ને જેહની ઈછા ધણી		તે થઈ બેસો તેહ-નો ધણી
એહ વચને માંણો નીજ આપ		તેહ-થી લોપેં નહી તમ પાપ ૨૩૪
એહવું કહીને શીવજી ગયા		અતિ ઉમેદે આણુષણ થયા
જેહ-ને મુખ ભેઈ મોહ થયો		વેસર થઈ મુખ ઉપર રહ્યો ૨૩૫
જેહ-ને ઉર વાડાલું અપાર		તે થયો મોતિ-નો હાર
અહર-નીશ ઉર ઉપર રહેં		લંપટ તેહ-ને કોય નવિ કહેં ૨૩૬
જેહ-ને વાહાલા હુતા પાણુ		કંકણ-રૂપ થયો નીરવાંણુ
જેહ-ને જેહ-ચું પ્રીત છે ધણી		છોતેં કંથ ળીજે એ ધણી ૨૩૭
જેહ-ને ચરણ-ચું હુતો પ્રેમ		તેણું વાસ કર્યો જઈ હેમ
વારુ વીંછુયાં નેપુર-સંગ		બેઠો નીરખેં બાધું અંગ ૨૩૮

આલુપણ-માં કીધો વાસ
આઘાં આલુપણ છે ઘણાં
વરદાન-થકી પાંખ્યા એ વાસ

પંથી કહે 'સાંભલ્ય મુંદરી
એહવી પુછી વાત એકાંત્ય
'શિવ-વરદાન-થકી એ વસાં
ઈશ્વર આંણ્ય ન બોલું વૃથા
પુરાણ અદાર સાંભલ્યાં છેજેહ
તે નારી તો પાગે નમી
'બુધિવંત દીસો છો તમ્યો
કરો મુલ-ખરીદી દાસ
વલતા તો બોલ્યો રાજન
'તાહરે હૃયકે હોઈ હાંમ
વણીક-પ્રીયા-ની વાત જ ઘણી
તાહરે બોલી બીજી નાર
માહારા મન-માં સંદેહ ઘણો
માહારી સહીયર મુંદર નાંમ
તેહ-મ્યુ' મેં પાડી છે હોડ
વાતો કરતાં વાદેં થઈ
તેણિંઈ લાગ્યો તેહ-નો ભેદ
હેતે આવી માહારેં ઘેર
કૌતક ચ્યારેક ઉભાં કર્યાં
તેહ-નો પાર ભે આપો મુંને
સહીયર-માંહે સપરાંણી થાયું
પંથી કહે પોચાડું આસ
એહવાં વચન વીકમે કહ્યાં

કરવા માંડ્યો વારુ વિલાસ
આખ્યાં સ્થાનક રહેવા-તણાં ૨૩૯
આઘ આલુપણ બારે માસ.

વનિતા વાત કહી વિસ્તરી' ૨૪૦
ભાગી તેહ-ના મનની બ્રાંત્ય
એહ વાત-માં અચરત કશાં ૨૪૧
પદ્મપુરાણ-માં પે'હેંદી છે કથા
તેહે-ને મન તો નહી સંદેહ' ૨૪૨
આચી વાત મન-માંહિ ગમી
જીત્યા આપને હાર્યાં અમ્યો ૨૪૩
રણ મુંકો કે રાખો પાસ'
સાંભલ રે ક્ષત્રી-ની તન ૨૪૪
પુછ વાત તે આંણું ઠાંમ
ભાગું બ્રાંત તાહરા મન-તણી' ૨૪૫
'તુઝ-ને વાતો પુછું ચ્યાર
પ્રતિઉતર આપો તેહ-તણો ૨૪૬
રહે છે ઇહાં-થી બીજે ગાંમ
તે તો છે મુઝ સરખી ભેડ ૨૪૭
મેં તેહ-ને સમસ્યા કહી
પણ મન-માં રાખ્યો છે ખેદ ૨૪૮
તેણીંઈ એક વીચ્યારિ પેર
તે માહારા મુખ-આગલ ધર્યા ૨૪૯
તો ચતુર-સીરોમણી બાણું તુ-ને
બિડાં પાંન મુખ તાહરેં બાયું' ૨૫૦
સીધ લાવી મુંકો મુઝ પાસ'
તે નારિંઈ મન-માં લહ્યાં ૨૫૧

હહા

સુંણતે	હરખી	સુંદરી	કૂલી	આપે	અંગ	
વેલણ	મુખ	આગલ	ધયુ	જેહ-નો	રંગ	૨૫૨
પંચ	રંગે	રંગ્યું	ઘણું	ખેં	પાસાં	સમતુલ્ય
મેહેત્રે	પંથી-આગલે		મન	કરી	માહામુલ્ય	૨૫૩
‘ટોચ	કેઈ	ને	થડ	કિયું	સુકું	કાજ છે એક
ઉપરિ-નું	કેહું	ઠયું	તે	કિમ	ભાગે	સંદેહ ૨૫૪

ચોપઈ

આડ-થકી	કાખ્યું	જેહે	દીન	ઘણું	હરખ	ધરીને	મન
દીધો	રંગ	મોકલીયું	આંહાં	વીચાર	કરી	જુયો	મન-માંહાં
ઘડ્યું	સરખું	સુતારે	સાથ	ચકર-ઉતાર્યું	હેતે	હાથ	
એટલો	માહરે	મન	સંદેહ	થડ	કેં	ડાલ	દેખારો તેહ’ ૨૫૬
પંથી	કહે	‘સાંભલ્ય રે	સતિ	એકમાં	આજું	અચિરજ	નથી
સલિતા	નદીયે	વહે	જીહાં	વેહતું	મુંકો	તેહ-ની	તીર ૨૫૭
તણાતાં-માં	આગલ	થરયે		તેણે	તાહરો	સંદેહ	જરયે
પાછલ	રહે	તે	તો	આગલ	તે	તો	ટોચ પ્રમાંણ ૨૫૮
પ્રગટ	પારખું	તેહ-માં	હોઈ	એકમાં	બ્રાંત	ન રાખો	કેઈ’
તાહરે	હરખી	તે	કાંમની	ભાગો	ભેદ	ભાવે	ભાંચની ૨૫૯
‘હવે	સંદેહ	ખીજ	છે	તે	સંભલાવો	માહરે	કણું’
બાર	બાર	વરસ-ની	ખાલક	તે	વેલાં	તેડાવી	તેહ ૨૬૦
પહેં	રાવ્યાં	આલુપણ	ઘણાં	રૂપ	ખેં-નાં	છે	રાંમા-તણાં
‘તેહ-માં	છે	એક	નર	એલખો	અકલ-થકી	આકાર’	૨૬૧
ખેં-ના	સરખાં	દીઠાં	રૂપ	-વિસમે	પાંચે	ભારે	બૂપ
‘એહ	વાત-તાણ	કારણ	છે	હંવડાં	બ્રાંત	ભાણું	તુ મેહેલ્ય ૨૬૨
ઉંબર	ઉલંધી	ઘર-માં	આવ્ય	એ	ખેં	જણ-ને	સાથે
ડાખો	પગ	ઉપાડે	જેહ	જીવતી	જાત્ય	જાણો	ને
							તેહ ૨૬૩

જમણેા પગ પરઠેં પરમાંણુ
તેહ-નું વચન તો મુસ્તક ધરૂં
મન-તણેા ભાગો તે લેદ
માંનવ્ય નહિ કેા દીસો દેવ

જેં વાત રહી માહરા મન-તણી
સરખા-સરખી જેં ઘોડલી
ચોકડાં મોહરડા સહીત પલાંણુ
એક મા નેં એક પુત્રી હોઈ
કેઇ માત નેં કેઇ તાંન
પંથી કહેં ‘વિચ્યાર જ કશ્યો
પંથી કહેં ‘સરોવર લેઈ જાયો
જેં-નેં છુટાં મુંકેા લાંક
આગદ્ય ચાલી આવેં ઘેર
કુદેં નાચેં હરખેં ઘણું
પાછલ રહી આગદ્ય જે જાય
હુષં ઉપનો નારી-નેં ઘણો
‘એક વિચ્યાર કેંહેં જ્યો મું-ને
સરખા-સરખી જેં સાહેલ
કોટિ કલા રાજસ ગુંણ રૂપ
ઘોડસ વરખ-તણી જેં ખાલ
અંગ શણુગાર સજ્યા છેં સોલ
પંથી-આગલ હલી કરી
‘એક લગન પરણી છેં જેહ
એક-નો પતિ ગયો પરદેશ
પરણીનેં પંથેં પરવર્યો
આ ખીજી જોડેં સુંદરી

પુરુષ પારખું જુગતેં જાંણ્ય
જેહવું સાંભલ્યું તેહવું કરૂં ૨૬૪
‘પંથી વચન તમારું વેદ
કરૂં સર્વથા તમારી સેવ ૨૬૫

ભાગો બ્રાંત્ય જે ઘાયક ઘણી
રંગ રૂપ એ છેં જેં જોડલી ૨૬૬
જોલખેં નહી તેહ-નેં કાય અજાંણુ
તેહ-નો પાર ન જાંણું કોઈ ૨૬૭
ઉલખાયો તેહ વિચ્યાંરિ મનં
એક જોલ તો રુદ્યામાં-વશ્યો ૨૬૮
વ્યણુ-અસવારી પાંણી પાયો
આવવા ઘો પાછાં પુર-માંક ૨૬૯
તે જનુની જાંણો પુર પેર
એક વખાંણુ વઢેરી-તાણું ૨૭૦
તેહ પુત્રી તેહ-ની કેંહવાય
સંદેક ભાગો મનડા-તણો ૨૭૧
તો ચતુર-સીરોમણુ જાણું તુ-નેં
પાસેં આવી વલગી ખેલ ૨૭૨
દીઠેં-થી મોહ પાંખેં ભૂપ
કુંકુમ-તીલક કર્યા છેં ભાલ ૨૭૩
મુખ-મંડણુ જોહોલાં તંખોલ
સોલ વરસ-ની જેં સુંદરી ૨૭૪
નાહ-સાયેં જેં-નેં છેં નેહ
ઘેર જીવતી છેં જોળન-વેશ ૨૭૫
સંગ નથી તે સ્ત્રી-નો કર્યો
પરણી કંથ-નેં કોડેં કરી ૨૭૬

એક રાતિ સાંભી ઘેર રહો
એક-ને એક રાત્ય-નું સુખ
વનીતા જે જુદું છે વાટ
જેઠી જે તમારે પાસ

પ્રભાતિ ઉઠી પરદેસે ગયો
ખીજીયં તો નથી દીકું સુખ ૨૭૭
પતિ પરદેસ ગયો તે-માટ
પ્રાકમ હોય તો કરો પ્રકાસ ૨૭૮

દુહા

કેહી નારી નર-લોગવી
ઉલખાવો એહ-માં-થકી
દાસી થાયું તાહરી
સંદેહ ભાગે માહરો

કેહી રહી નિરસુખ
તો ભાગે માહારી ભુખ ૨૭૯
જો ભાગો સંદેહ
તો દુધેં વુઠા મેહ' ૨૮૦

ચોપઈ

મહીપત્ય-કેરું હરખ્યું મન
પ્રથમ વાત સાંભલ માહરી
તમ-ને વાત કહું એક અમ્યો
સોલ વરસ-ની સરખી જાલ
એક વીપ્ર-તણો છે ખાલ
માત-પીતાઈ વીવા કયો
ચતુરા-માં ચતુરાઈ ઘણી
પતિઈ પરણી કીધી તાજ્ય
વિદ્યા-કામે ગયો વિદેસ
પરણી નારિ-ની સી થઈ પેર
પીતા પ્રધાનવદું તો કરે
રાજદાર-નું કારણ ઘણું
તેહ-ને પેટ નહી કો તન
કેટલાક દાઢા વીત્યા વૃત
રાજ આખો જોવા-કારણે
રાજ-આગલ રતુતિ બહુ કરી

‘વારૂ પુછ્યું એહ વચન
પછે જાંતિ ભાગ્યું તાહરી ૨૮૧
સમઝી ઉતર આપો તમ્યો’
વિકમ કહે તે-આગલ વાત: ૨૮૨
ખરી વાત-નો તેહ-ને જ્યાલ
વિપ્ર રૂઢી નારી-ને વર્યો ૨૮૩
ત્રીયા વરસ ત્રયોદસ-તણી
ગયો વિદેસ વિદ્યા-ને કાજ ૨૮૪
જુવતી મેહલી જોખન-વેસ
રહી પીહર પોતા-ને ઘેર ૨૮૫
રાજા હેત રહે-માં ધરે
વજર કાંમ ચલાવે તેહ-તણું ૨૮૬
પુત્રી એક તન મન ને ધન
તે વજર પાંમ્યો છે મૃત ૨૮૭
વિપ્ર પ્રધાન-તણે બારણે
ખોલે જંસારી દિકરી ૨૮૮

‘તમ-સારુ માહારુ’ ઘરસુત્ર
પુત્રી છે’ બોલે’ તમ-તણે’
‘એ નારી છે’ ચતુર-સુંભાંણ
રાઈ વચન તેહ-નું થાપીયું
‘રાજ હું ને’ પ્રધાનજ તમ્યો
કલ્લ કણ્યા નગર-ના જેહ

ઈમ કરતાં થયાં વરસ બાર
પોડી પાંચ પુસ્તક-ના લયા
હિત પ્રીત્ય ને’ ઉલટ ભેર
વાટે’ આંચો રૂડો કાંમ
ઈધાણે’ ઉલખ્યું છે તેહ
એટલે’ આંચો બ્રાંમણ એક
‘કહે’ ભાઈ આ તે કુંણ ગાંમ
ઈહાં આંણ તે કોહ-ની ફરે
વલતો વિપ્ર બોલ્યો તે વાંણ
શિવસંકર પંડિત પ્રધાન
તે તો મૃત્ય પાંચો દિન ઘણે’
બત્રીસ-લક્ષણી છે તે નાંમ
ચુકવે’ ન્યાય-અન્યાય જે ચોખ
ઈમ કહીને’ વીપ્રજ વલ્યો
‘એ નારી તે સ્ત્રી મુજ-તણી
રાજ-ચે’હિન જે અંગે’ વહે’
તેહ-નું પારખું પ્રીતે’ જોયું
એમ વિચાર કરે’ તે મન
વિદ્યારથી સ્ત્રોઈયે’ થયો
પટંતરે-થી નરખી નાર

પેટ નથી કો પોઠો પુત્ર
રાજ ચીતવે’ હેતે’ ઘણે’ ૨૮૯
બત્રીસ-લક્ષણી ગુંણ-પરિમાણ
પ્રધાનવટું પુત્રી-ને’ આપીયું ૨૯૦
રાજ-કાજ સુંપુ છું અમ્યો
ચતુરાઈયે’ ચુકવળ્યો તેહ’ ૨૯૧

વિદ્યા સર્વ લણ્યો લરતાર
વિદ્યારથી બહુ આગલ કર્યા ૨૯૨
જવા માડયું પોતા-ને’ ઘેર
પોતા-ના સસરા-ને’ ગાંમ ૨૯૩
મન-માંહે’ ઉપનો’ સંદેહ
તેહ-ને’ પુછી વાત વીવેક ૨૯૪
રાય-પ્રધાન તાણું સ્થુ નાંમ
પ્રધાનવટું તે કોણજ કરે’ ૨૯૫
રાજસિંગ નરપત્ય નિરવાંણ
રાય-તણાં જેહ-ને’ બહુ-માન ૨૯૬
પુત્રી એક પ્રધાન-જ-તણે’
પ્રધાનવટા-નું ચલાવે’ કાંમ ૨૯૭
ઓ પેલી બેંડી છે ગોખ
બ્રાંમણ તો ચિંતા-માં લલ્યો ૨૯૮
અપકીરત હસ્યે’ તે ઘણી
અખંડ તન તે કિંમ સ્થિર રહે’ ૨૯૯
માહારા મન-નો સંદેહ બોયું
તે કોઈ વાત ન જાણે અન્ય ૩૦૦
પોતે’ રાજ-દારે’ ગયો
અલખત રૂપ છે અપરંપાર ૩૦૧

રુપ-તણી નથી કાંઈ મણા
બેઠી ફેરવેં આપેં નયણ
મહા મનોહરે દીકું સુખ
'વલ્લરપણું વિનીતા નહીં રીત
છતેં થયેં સંદેહ નવિ ટલેં
કોટિ થાય પણ કુડી નવિ થાય
પ્રીત્યેં પ્રૂછેં માનેં કીમ્ય
જેશવરી પુછું આ દીસ
પાર લેવો રાખિનેં પ્રીત'
બે વાંનાં રહે જ્યમ હું શિને દૂધ

એકવી વિચારી પોઢિ મન પેર
'આજ-ની રજની રહેંચું અચો
ચાર પોહર-માં સઘલું સુખ
તાહરેં શુભિકા હેંતેં હસી
સત રૂપીયા આપો રોક
સ્વર્ગ-થકી સુખ અધીક દેખાડું
એહવું પરઠીનેં પંડીત રહો
સ્થાંમા કહે 'ખોટી કાં થાયો
પંડિત આંચો પ્રેમદા-પાસ
નારિયં તો નવિ જાલ્યા હાથ
'સરલ પરઠી રાખ્યો છેં રાત્ર
માંહો-માંહો-માં રાઢેં થયાં
બેઠી પુત્રી પ્રધાન-જ-તણી
આગલ બેં જણ ઉભા કર્યા

જુવતી શુભીકાયેં જોડા હાથ
સાચી વાત પરઠણ-ની પેર

સેવક આગલ ઉભા ઘણા
વિચિત્ર પ્રકારેં જોલેં વયણ ૩૦૨
દેખી દિલ-માં પ્રગટું દુખ
હસેં કો પુરુષ-ચું પ્રીત ૩૦૩
ઓ-ચરિત્ર કાયેં નવિ કલેં
એક-નેં સુખ કિમ પુછાય ૩૦૪
ખાઈ સહજ-માં સોએક સંમ
તો નિશ્ચે છેદાવેં માહરું સીસ ૩૦૫
કરેં વિચાર તે રૂડી રીત
કરું સર્વથા તેહવી બુધ' ૩૦૬

ગયો નગર-માં શુભિકા-નેં ઘેર
મોહેં-થી મુલ માગીલ્યો તર્યો ૩૦૭
રોક આપીઈ જે માગો સુખ'
'એહ વાત-માં બ્રાંત્ય છેં કસી ૩૦૮
સુખ ભોગવો સમાવો સોક
રૂડી રીતેં રચણ રમાડું' ૩૦૯
પ્રીત્યેં તે પ્રભાત જ થયો
પરઠયું આપી પંથેં જાયો' ૩૧૦
આખ્યા રૂપેયા અર્ધ પંચાસ
રાઢ માંડિ તે સન્સુખ સાથ ૩૧૧
જુહું જોલેં છેં પ્રભાત'
રાવલેં રાજદારેં ગયાં ૩૧૨
ચતુરાર્થ તેહ-માં અતિ ઘણી
ન્યાય કરવા ઠેકાણું ઠર્યા ૩૧૩

'ખાઈ પ્રથમ સાંભલો માહારી વાત
એ આપેં-થી આંચો માહરેં ઘેર ૩૧૪

સત રૂપીયા સાદું કરી
માહારા કુલ-નું તો એ કાજ
તેહ-માં તો અર્ધ આપી જાય છે
વિનિતા કહે 'માહરો નહી વાંક
ખોલ્યું જે અખોલ્યું કરે
આથો તેડીને પુછું બ્રમ
વિપ્ર-નો તો એ નહી ઘાટ
કદાચિત કયું એ કુટું કામ
રાજદાર આવ્યા મહારાજ
પરંણ આપી પંથે પરવરો
બ્રામણ માટે જાવા દેઉ
દીસો છો વિદ્યા-નું રૂપ

રથો રાત્ર મન હેત જ ધરી
એહ-માં સાં-ની મુઝ-ને લાજ ૩૧૫
રૂડે રાત્ર અન્યા થાય છે
એહ-ને પુછો આખર આંક ૩૧૬
તે મુઝી-સાનિધ્ય સંચરે
કિંમ આલ્યો તું કુટું કરમ ૩૧૭
વિદ્યા ભણ્યા તે ઉડી વાટ
પરંચા પ્રમાણે આપો દાંમ ૩૧૮
નથી આવતી મન-માં લાજ
ખરી વાત-માં રથો ખરખરો ૩૧૯
નહિંતર સર્વસ્વ ખુચી લેઉ
ડાહાપણ સર્વ પડું છે કુપ' ૩૨૦

દુહા

બ્રામણ કહે 'મુંણ બ્રામણી
બેંઠા ઇશ્વર-ને બેંઝણે
મુખ કહેતાં અચ્ચો લાજી
અવિચાર આપે કરો
સાચું ખોલું સર્વ-થી
ચાર પોહોર-ના પરંચા
અરથ મુખ મેં ભોગવ્યું
અર્ધ મુખ એહ-ને થયું
વિચાર કરો મનડા-વીધે
અર્ધ અર્ધ બેં ભાગ-નું
માંણિ જુઓ મનડા-વીધે
એક ઠરાવો એહ-નો

કાં થેંહેલા ગુંણ ગાયો
તો સાચો ચુકવો ન્યાયો ૩૨૧
તચ્ચો છો મોહોટાં જન
મેલ વીચારી મન ૩૨૨
ફાલ ન કાદું ફેક
સત રૂપઈયા રોક ૩૨૩
આખ્યા અર્ધ પંચાસ
તે રાખ્યા મેં પાસ ૩૨૪
સત રૂપૈયા મુલ
મુખ બેં-ને સમતુલ્ય ૩૨૫
વધતો ફોહો-ને કાંમ
તો પુરો આપું દાંમ ૩૨૬

ચોપઘ

નારી-નું નવિ ઉપર કરો
મહે નર-ને' કે' નારી-ને' ઘણો
મેં માહારો અર્ધ આપ્યો ભાગ
વાંક-વીના મુઝ સાથે' વઢેં
સાચો અક્ષર ન કહો આપ

કહે' બ્રાંમણી 'સાંભલ રે બ્રંમ
નર-નારી-ના મેહ-ની વાત
એ કરમ જે-કે આચરેં
બીજી ચાતુરી મુજ-માં ઘણી

વિક્રમ કહે' 'સાંભલ બેં નારિ
એહ બે-માં કુંણુ જુહું હસ્યેં
પૂછી જોઈ હું ઠારોઠાર
તસ્યો બેં દીસો ઠાઠાં ઘણું
મન જાણો નેં ન કહો મુ-નેં

પ્રેમદા કહે' 'પંથી મુંણો
એહ-માં નવિ જાણું અમ્યો
વલતી વનીતા બીજી કહેં
સાચો બ્રાંમણુ બાપડો
મુખ સમતુલ્યેં ભોગવ્યું
લોભ-તાણું કારણુ કર્યું
રસોઈ લાવ્યો એક જણુ
બીજો આવી તેહ-માં ભલેં
ન્યાય તે સાં-નો ચુકવ્યો
દીસેં વાંક તે નારિ-નો

સાચો નાય' રુદે-માં ધરો
વિચાર કરી જુયો તેહ-તણો ૩૨૭
એહ-ના અર્ધ-નો આપેં લાગ
ગલેં ગરીબ જાણીને' પડેં ૩૨૮
તો લક્ષ વીઝ હજ્યાં-નું પાપ'

મેં નવિ જાણ્યો એહ-નો મર્મ ૩૨૯
સમણેં નવિ જાણું સાક્ષાત
કળુલ ન્યાય તમારો કરેં ૩૩૦
અજાણિયુધ્ય એ વિદ્યા-તણી'

હું ઉલો હતો તે, ઠાર ૩૩૧
એહ-નો ન્યાય તે કો-થી થસ્યેં
નથી પ્રીછતો એહ-નો પાર ૩૩૨
વચન કહો મુઝ સંદેહ-તાણું
તો ગૌડલાદિક પાતિક મું-ને' ૩૩૩

હુહા

સમ ખાધા તે, ફેક
પુછો જઈ કે લોક' ૩૩૪
'સાચું કહું આ ઠાય'
ધુતારી તે નાય' ૩૩૫
આખ્યા પ્રીત્યેં પંચાસ
સો-તણી સી આસ્ય ૩૩૬
જમવા એકલો લાગ
તો આપેં તેહ-નો ભાગ ૩૩૭
એહ-માં સી વઢવાઢ
રાંડ કરેં છે રાઢ ૩૩૮

આહાર તો બમણો નારી-ને	લજ ચોગુણી હોઈ	
આહ-ગણો તો કાંમ છે	આપ વિચારી જોઈ	૩૩૯
નીસરી જાઈ નારિયો	વિનીતા કરેં વિલાપ	
કાંમ ઘણેરો કાંમિની	વેદ-પુરાણેં છાપ	૩૪૦

ચોપઈ

ઇંમ કહી તે નારી રહી
 'સ્થાપ્ત' કહીને તે તો રહ્યો
 'આંણીઈ' તો નથી દીકું મુખ
 તે વાત સહુ-કો-નેં ગમી
 'તમે જોલ્યા તે વાંણી વેદ
 હું તો દાસી થઈ તમ-તણી

પ્રધાન-પુત્રી ચતુર-સુભાંણ
 તેહ-નો પ્રતિઉત્તર દીજીઈ
 નૃપતી કહેં 'સુભ નારી સુંણો
 આમ્રો પંથી મારગડે જાઉં
 પ્રધાન-પુત્રી પાગે નમી
 'પુછું વાત સંજોષેં આજ
 પુછું વાત તમ-નેં એક કથી
 સહુ-થકી મોહોટા માહાદેવ
 નારાયણ-સરખા નર નમેં
 આઘ નિરંજન પુરુષ પુરાંણ
 અરજીક પાલક સંધારક જેહ
 પારવતી-પતિ ભોલોનાથ
 તે કિંમ પુજાવેં છે લીંગ
 સર્વ દેવ પુજાવેં શીશ

પંથી-ની તો ચિંતા ગઈ
 પ્રતીઉત્તર વલતો તે કહ્યો ૩૪૧
 આ સમજેં છે સધલું મુખ
 પ્રદક્ષણ દેઈ પાગે નમી ૩૪૨
 મલી ચાતુરી ભાગો ભેદ
 તુંમ-માંહેં ચતુરાઈ ઘણી' ૩૪૩

'જે પુછેં તે વખાણો વાંણ
 જીલ્યા-કેરો જસ લીજીઈ' ૩૪૪
 ભારે વાત ગમેં તે લણો
 ઘણું કાંમ છે જોટી થાઉં' ૩૪૫
 ગુંજીની વાત રહેં-માં ગમી
 કહેંતા તો આવેં છે લાજ ૩૪૬
 મન-નો સંદેહ ભાગતો નથી
 કરેં દેવ સનકાદિક સેવ ૩૪૭
 બ્ર'માદિક તો ભુલાં ભમેં
 વેદ ભણેં મુખ ચ્યારેં વાંણ ૩૪૮
 ત્રીશુણ રૂપ નાંમેં છે એહ
 અષ્ટ સીધ્ય નવ નિધ્ય છે હાથ ૩૪૯
 રૂડા પુરુષ-તણો સ્યો રંગ
 લીંગ પુજાવેં આપેં ઇશ ૩૫૦

સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલે ઠાંમ	હાહ્યા પુરુષ-તણાં એ કાંમ
લિંગ ઠાંમ લલ્લ-નું ઘણું	કરે પુજન સહુ-કેા તેહ-તણું ૩૫૧
પ્રથમ પુછું છું એટલું	જાંન તમ-માંહે 'કેટલું
સંદેહ એહ સંભલાવેા કણ	વલતા પ્રશ્ન પુછીશ્યું ત્રણ' ૩૫૨

દુહા

વિક્રમ કહેઃ શાંભા મુંણે	એહ લલેા મહીમાય
એહ વાત વખાણુતે	પાપી પાવન થાય ૩૫૩
ઘણુંક રેંહે ગોદાવરી	સિંહ-ગુરુ-માં નાહાય
તે શીવ-મહિમા સાંભલે	પલ-માં પાવન થાય ૩૫૪
શીવ-મહીમા જે સાંભલે	પવિત્ર થઈ પરસંન
સ્નાંન ભાગીરથી-ગંગ-નું	રેવા-નું દરસંન ૩૫૫
વ્યપુ પાડે જઈ વેણીઈ	કરવત કરે કેદાર
તે ફલ પામે સહજ-માં	એ શીવ અપરંપાર ૩૫૬
ગુંણે કાવડ ગંગાતરી	સમયે સીવ-ને શીશ
તે ફલ પામે સહજ-માં	જે આરાધે ઇશ ૩૫૭
પ્રથવી-પ્રદક્ષણા જે કરે	હિમે ગાલે હાડ
તે ફલ પામે સહજ-માં	શીવ પ્રીછે તે પાડ ૩૫૮

શીવપુરાણ-માંહે કથા	સાંભલી રૂડી રીત ૬
ાંમની તુઝ-ને તે કહું	પ્રેમ ઘણેરી પ્રીત ૩૫૯
સ્તુતિ-નંદા છે શીવ-તણી	ગુજ્ય ઘણેરી હોય
મહીમા મુરખ-આગલે	કેંહેંર્યો માં જન કાંય ૩૬૦
વદે તે વેકુંઠ પાંમર્યે	નીશ્વે કરો નીરવાંણ
નદે તે નરકે જર્યે	પડર્યે શૈરવ-ખાંણ ૩૬૧
એહ અજોનિ ઇશ છે	આઘ-થકી છે આઘ
પ્રહ્લા-થકી જે પ્રહ્લા છે	નિર્ગુણ-સગુણ-ની હઘ ૩૬૨

ચોપઠ

પંથી કહે : સુંણ સ્યામા વાંણિ

વિચાર કર્યો વિખળું એક દિન
‘નિત્ય કરે’ છે જેહ-ની સેવ
પ્રીછું આજ હું એક-નો પાર
અતલ નીતલ વીતલ છે જિહાં
ગમ્ય-સુધી ગયા તે શરણ
પાર ન પાંખ્યાં હેતેં હરી
પાતાલ-લોકેં પુનઃ યણું
મૃત્યુ-લોક તિહાં-થી આવિયા
નાચ્યો પાર શીવ-કેરો સંગ
પાગ્ય લાગીને પૂજા કરી
સાક્ષાતકાર વીખળુ-કેરો સંગ
જોઉં ઉચા છે શીવ આકાસ
ભુર ભુવર મહુર-લોક-માંહે
સ્વર્ગ-થકી ગત્ય ઉચી ઘણી
તોડેં પાર ન આપેં ઈશિ
વિખળું પૂજા પાછા વડ્યા
પાતાલ પગ મૃત્યુ-લોકેં લિંગ
પ્રથવી કેડું જેહ-ને પીઠ
રોમાવલી તો ભાર અઠાર
એ તો જે દિન સૃષ્ટી થઈ
સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલેં સંગ
દેવી લખમી નેં સરસ્વતી
વેદ વિપ્ર સોભા-ના સંગ
પુરાણ-થકી પ્રીછું હું અમ્યો

પ્રીછો પ્રશ્ન જોડીને એ પાંણિ

માયા-રૂપ-માં પડિયું મન ૩૬૩
તે મોહોટો કહેવાય માહાદેવ
જોયું સૌંધ્ય શીવ-તણો સાર’ ૩૬૪
મુતલ પાતાલ તલાતલ તિહાં
અતુરભુજેં દીઠાં તિહાં યણું ૩૬૫
પ્રીતેં અરણુ-ની પૂજા કરી
જિહાં વસેં દેવતાઈ વણું ૩૬૬
શીવ-ભક્તિ લેખેં લાવીયા
અરધ અંગેં નિરખ્યું છે લંગ ૩૬૭
લેંગ-ભક્તિ મન-માંહે ધરી
માનવ સદુ પૂજેં એ લેંગ ૩૬૮
પાર લેવા ચાડ્યા તે પાસ
સ્વરજન તપ સત્ય-લોક છે તાંહે
જોઈ અરચા શંભુજી-તણી ૩૬૯
સ્વર્ગ-લોક પુનઃ સીસ
મહીમા ઈશિ-તણા નવિ કલ્યા ૩૭૦
સ્વર્ગ-લોક શીવ-મુસ્તક સંગ
સાત સમુદ્ર તો કુખેં દીઠ ૩૭૧
એહ અજ્ઞેનિ અપરંપાર
વાત તે દાહડની કહી ૩૭૨
ચોદ લોક પુજેં સદુ લંગ
બ્રંમાદિક નેં કમલાપતિ ૩૭૩
સકલ લોક પૂજેં છે લંગ
કહું તે ચીત ધરી લ્યો તમ્યો ૩૭૪

એક સમે એ અકલ-સ્વરુપ
 બેંઠા છે આપે એકાંત
 નંદી ભૂંગી છે તે-પાશ
 સહુ અઠયાસી ધરે છે ધ્યાન
 ચોસઠ ભોગણી બેઠે હાથ
 આરતીયો વાલે છે ઇંદ્ર
 કોટિ રવિ પૂરણ પ્રકાશ
 પંચવદન ઝલકે છે બિહાં
 વાઘાબર અતિ અંગે ધયૂ
 કપુરકૃત ઉજલ શુભ વાંન
 અઘનાશા છે એક-નું નાંમ
 બેંઠા સીવ રાજસની રીત્ય

વાત કરતે વાદ જ થયો
 શીવ કહે 'નર-વશ્ય નારી હોઈ
 કહે પારવતી નાંમી સીસ
 નારિ-ને વશ્ય નર તો જાણુ
 સિવ કહે 'માહરે જાણું વંત
 ગિરિ કૈલાસ કરું હું તાજ્ય
 સંસાર-સાર-માં મોહોહું ધર્મ
 તપ-થી અધિકું સાર જ નથી
 સુખે તમ્યો રહેજ્યો ખારણું
 જગત-પાવનીએ જોડ્યા હાથ
 'તપ-જોગ નથી તિહાં કોય
 પાંચ ઇંદ્રી-માં જે પરધાન
 જાત્યે કહાવે આપ અનંગ
 કાંમ-જીત જે નર કહેવાય

બેંઠા કૈલાસે ભોલો ભુપ
 ઉપની મન-માં ભારે બ્રાંત ૩૭૫
 ચોભી રહ્યો છે ગિરિ કૈલાસ
 ત્રિદશ દેવ સહુ દે છે માંન ૩૭૬
 સ્તુતિ કરે બેંઠી શીવ-સાથ
 નીલવટ ઝલકે છે ચંદ્ર ૩૭૭
 સોભે એહવો ગિરિ કૈલાસ
 ત્રિણ નેત્ર શોભે છે તિહાં ૩૭૮
 તિલક લાલ વિભુતિ કયે
 ચોંકાર-તાણું અહોરાત્ર વિશાંણુ ૩૭૯
 કોટિ-કોટિ લાળે છે કાંમ
 પારવતી-સંગે બહુ પ્રીત્ય ૩૮૦
 અહંકાર બોલે કાંમનીઈ કહ્યો
 એક-માં બ્રાંત્ય ન રાખો કોઈ ૩૮૧
 'મોહોટા છો અજ્યોની ઇંદ્ર
 પરગટ આધે સર્વ પુરાંણુ' ૩૮૨
 તપ આરાધું જાણે મન
 ધરું ધ્યાન તપ કેરે કાજ ૩૮૩
 તેહ-થી અધિકું તપ-નું કર્મ
 ફરે ફરી સ્યું કહીઈ કથી ૩૮૪
 અમ્યો તો જાણું તપ-કારણું
 બોલ્યાં શ્યાંમા શીવ-સાથ ૩૮૫
 જ્ઞાંત-દ્રષ્ટી વીચ્યારી જોય
 કાંમદેવ સહુ-થી બલવાન ૩૮૬
 કરે તપ-કેરો જઈ લંગ
 નથી સરજ્યો સ્ત્રી-માંહિ ૩૮૭

વારંતામાં વન-માં જસ્યો
કહ્યું એમ ઉમા રાંણિયં
તાહરેં વલતા કોખ્યા ઇશ
'મું-ને' કાંમ પાપી સ્યું કરેં
માયા નવિ લોપેં મુઝ અંગ
પારવતી કહેં 'કહું સ્યું કથી

ઈશ્વર ગયા તપ કરવા કોડ
પ્રથમ થઈને માંડ્યું તપ ધ્યાન
માસ ચ્યાર ગયા જેટલેં
પાંચ-ગણો પુરુષ નેં કાંમ
કૂટી વનસ્પતિ બહુ વન
'આજ ઉપાસું એહ અનંગ
એહવું જાણી આંહ્યું હેજ
પ્રદક્ષણ દેઈ પાગે નમ્યો
'સ્યેં કામે' હું તેહ્યો આજ
પારવતી કહેં 'વેગેં જાયો
છલ પાડો પરિભ્રમ-નેં પેંર
લજા પામેં લોલોનાથ
કહેં કાંમ 'સાંલલ રે માત
કદાચિત જો રીસ જ અઢેં
તાહરેં હું કો-પાસેં જાયું
કહેં પારવતી 'સાંલલ કાંમ
માહરી માયા-ની નાંખું જલ
દેહ માયા વ્યાપેં જેટલેં

એહવું કહેંતાં આંણી ધીર
શીવ બેઠા છે આસન કરી

ખોશો ભાર કાંમાતુર થસ્યો '
'તપ જસ્યેં વહેંતેં પાંણિયં ૩૮૮
પગ-ની જાલ લાગી સીસ
પંચ ઇંદ્રી તો દેખી કરેં ૩૮૯
રાત્રું નહી રાંમા-નેં રંગ '
મોહોદું કેા માયા-થી નથી ' ૩૯૦
પાકી પ્રીતેં પારવતી-હોડિ
આંણી આપ અઢકેરુ ગનાં ૩૯૧
વસંત રુત આવી તેટલેં
શ્રીનેં સોલ-ગણો તે કાંમ ૩૯૨
માહા-માયાઈ વિચ્યારું મન
લોલા-નો કરું તપ-ભંગ ' ૩૯૩
તેડ્યો કાંમ ઉપાસી તેજ
સઘલો શોક શીવા-નો સમ્યો ૩૯૪
કાંચક ઘો સેવક-નેં કાજ '
શીવ-સરીર-માં પરગટ થાયો ૩૯૫
વિષ્ણુ-તેહ્યા સિવ આવેં વેંર
તો સ્નેહ કરેં અમારેં સાથ ' ૩૯૬
જગત-પતી જગત-નો તાત
તો નિશ્ચેં ઘાટ અમારો ઘડેં ૩૯૭
દેં શ્રાપ તો હુખીયો થાયું '
તાહરું નહિ લેવા દેહ નાંમ ૩૯૮
જેહ-નેં લોપી ન સકેં કાલ
પ્રવેશ કાંમ કરો તેટલેં ' ૩૯૯
ગયો કાંમ ગંગા-ની તીર
ધ્યાન એક-ચીતેં-થી ધરી ૪૦૦

વસંત-રુતુ-નો વાયુ વાય	કાંમ-વસ નર-નારી થાય	
નીરમલ પુરુષ ઉઘાડે નેન	વસંત-રત્ન-નાં વ્યાપાં ચેન	૪૦૧
એક વાત ઇહાં-થી રહી	કૌતુક વાત એક ખીજ થઈ	૪૦૨

હાહા

ગંગા-ત્રય પાવન ઘણી	ગુહારણુ કેહેવાય	
સહસ્ર અઠ્યાસી રૂપિ મલી	તપ કરે છે ત્યાંય	૪૦૩
આપ આપણા આશ્રમ-વીધે	ધ્યાન ધરે નિજ ધર્મ	
ઇષ્ટદેવ-ઉપાસના	સાચવે નીત્ય ખટ-કર્મ	૪૦૪
રૂપી-પત્ની તેવતેવડી	સતિ-સીરોમણ સાર	
વર્ત હુંતું એકાદસી	સહુ મલ્યાં તે ઠાર	૪૦૫
આલ-થકી જિમ આલલાં	વૃષા-રુતુ-માં થાય	
રૂપી-પત્ની ઘેર-ઘેર-થી	ગંગા નાહવા જાય	૪૦૬
નારી નાહવા નીસર્થા	આવ્યા ગંગા-તીર	
પરમેશ્વર-ને પરણ્યા	નાહાયાં નિરમલ નીર	૪૦૭
દંડવત્ રવિ-ને કર્યા	વનકુલ પેહેર્યા અંગ	
મન-ઉછાહ મલવા-તણે	મલ્યાં માંનની રંગ	૪૦૮
વસંત રાગ આલાપીયો	પરિભ્રમ-ઉપરિ પ્રીત	
વર્ણવ કરે વિશ્વનાથ-નું	ગાઇ ગુંણ-રચું ગીત	૪૦૯
સ્વરુઈ સ્વર આલાપ-માં	વિવધ પ્રકારે રાગ	
સાસ-વિષે જેહવો ઘટે	તેહવો કીધો રાગ	૪૧૦
ફરે કુંડે સહુ કુંદડી	હંજોરા લે હાથ	
કલોલ લોલ લખ્યણુ કરે	સખી સહુ-માં સાથ	૪૧૧

ઓપાઈ

અંતરકરણ-માં પુરણ પ્રીત	રૂપી-પત્નીઈ ગાયાં ગીત	
સ્વર સાંલલ્યો સદાસિવે કાંન	ધ્યાન ધરે બેઠા તિહાં રાંન	૪૧૨

અમૃત-થી મીઠું લાગીયું
 આંખ્ય ઉઘાડી નીહાલી જોય
 મોહ પ્રાંખ્યા સાલસતે' રાગ
 નેત્રે' થઈને' પેઠા તેહ
 અંગોઅંગે' વ્યાખ્યો કાંમ
 ગ્યાંન ધ્યાંન પોતે' પરિકુચું
 મન ગયું તે નાર્યો-લણી
 જટાધારી ને' અંગ લલુત
 રુધી-પત્ની ગાઈ છે' ગીત
 આઘ નીરંજન પુરુષ પુરાણ
 તે સરિખો લોલવાયો ભુપ
 ગ્નાંન આપ રહે' આંણુજ્યો
 પારવતી-ની માયા જેહ
 તેણું તેહ-નો વાધ્યો વેશ
 ઉમયા આપ અંતર-માં વશી
 તે-મધ્યે આવ્યા મહારાજ
 તાલી પાડે' કુંડે' કરે'
 અંગ-માંહે' પ્રગટ્યો અનંગ
 સ્ત્રી-સમીપે' ઉમયા વશ્યાં
 કોટિ અરુણ-જેહવું છે' તેજ
 વચ-માં નાચે' લોલોનાથ
 કો કહે' 'એ મોહોટાં મહાદેવ
 કો કહે' 'મેહલો આલિયે'
 કો કહે' 'આનંદી એહ
 જેમ કંશણ-ને' વસ્ય કાંમની
 પારવતીઈ નાખ્યો પાસ

કાંમ-ગાંણ હરદે' વાગીયું
 નારી નામ ન દીહું' કોય ૪૧૩
 કાંમદેવે' જોયો છે' લાગ
 અણત-નાંમ કહે'વાઈ જેહ ૪૧૪
 ઉઠ્યા સીવ તણ તે કાંમ
 વન વિજયા-નું' ભક્ષ જ કર્યું ૪૧૫
 ન રહી સુધ્ય તે વસ્ત્ર-જ-તણી
 ચાલ્યા જિહાં જુવતિ-નું જુથ ૪૧૬
 પ્રભુ પધાર્યા આંણી પ્રીત
 જેહ-નું વેદ કરે' વખાંણ ૪૧૭
 માહા-માયા એ અકલ સ્વરુપ
 માહા-માયા મોહોટી જાંણુજ્યો ૪૧૮
 વશી રુધી-પત્ની-ની દેહ
 કાંમે' કીધો તિહાં પરવેશ ૪૧૯
 ન રહી બ્રાંત્ય નારિ-ને' કસી
 નીરગમી આપ રહે'-થી લાજ ૪૨૦
 તાંડવ-નૃત્ય નિરવાંણી કરે'
 ખીજું આપ ઉઘાડું અંગ ૪૨૧
 શીવ-સાંમું જોઈને હસ્યાં
 સહ જુવતિ-ને' વાધ્યું હેજ ૪૨૨
 તાલી દેઈ લે સ્ત્રી સીવ-સાથ
 તેણું કરીઈ એહ-ની સેવ' ૪૨૩
 નગ્ન-રુપ તે કિમ નાહાલિયે'
 નીરમલ જાંણી આંણો નેહ' ૪૨૪
 તિમ લોલવાઈ સહ ભાંમની
 નવિ ઉલખ્યો કોણે અવીનાશ ૪૨૫

કાંમ-રૂપ દીઠા તે કાંમ વીલણ થઈ સહુ તેણે કાંમ
 શીવ કીઠા કરે છે વાન નારદજીય વિચાર્યું મન ૪૨૬
 સહુ રૂપી-ને પાસે રહ્યા મરમ-ખોલ કૌતક-ના કહ્યા
 'રૂપી-પત્ની નાહો છે ગંગા તિહાં તો થઈ રહ્યો છે રંગ ૪૨૭
 ભોગી-સાથે સમા રમે તેહ-ના ગુણ તમ-ને કિંમ ગમે
 આગલ-થી જે નંદા કરી તે ફરી રૂપીય પૂજા કરી ૪૨૮
 સ્તુતિ-વચન જે દેવે કલાં તે શીવપુરાણ-માં લેખે લલાં
 તે કહેતાં તો કલપ જ થાય સખે પે સમજો મહીમાય ૪૨૯
 રૂપી ચાલ્યા સહુ રૂડી પેર તેડવા ધરુણી-ને ઘેર
 આલીંગાલી બ્રાંમણ-ની જાત્ય સ્યુણતાં ધાઈ બાધી નાંત્ય ૪૩૦
 ગનાં આપ રહે-માં નવિ ધરે 'મારો મારો' સહુકી કરે
 આવ્યા સહુ ગંગા-ની પાસ જિહાં શીવજી કરે છે હાસ્ય ૪૩૧
 નગન સરીર દીઠું તે-તાણું લાગું દુખ રૂપી-ને ઘણું
 રૂપી-પત્ની-ને ખબર જ નથી આનંદ-રૂપ કહું સ્યું કથી ૪૩૨
 પારવતી-ની માયા ઘણી ભુરુકી નાંખી છે મોહ-તણી
 કાંમ-વશ્ય કરુણાનિધી હોય તેણે દ્રષ્ટ ન દીઠા કોય ૪૩૩
 'મારો મારો' કરે સહુ રૂપી તિમ તિમ શીવજી થાઈ સુખી
 કો છાંટે ગંગા-નું વાર કોયે રેણું ઉડાડે છાર ૪૩૪
 વલી જ્ઞાન રહે-માંહે એ થાય જાણે જે ઘેહેલો નાશી જાય
 રૂપી કરે જિમ અધિકો પ્રકાર શીવ-ના મન-માં નાવે ખાર ૪૩૫
 રૂપી-ને મન કોપ જ ઘણો શીવ-ને થાઈ ઉલટ તેહ-તણો
 તાંમસ એક રૂપી-નો ખાલ તેહ-ને આવી પ્રગટયો કાલ ૪૩૬
 કર્યો કોધ મન તેણે આપ દીધો શ્રી ઇશ્વર-ને શ્રાપ
 નાગો થઈ નારી-માં રમે દેવાંસી રૂપી-ને દમે ૪૩૭
 દેખે માતા માહારી બેહેન કિંમ દેખી સહુ તે ચેહેન
 સત્ય વચન માંને માહરુ તુટી લિંગ પડો તાહરું ૪૩૮

એકરો એલ સ્યુદ્યો છે કણું
મન-થી પારવતીઈ કણું
પંચવદન દીકા જે ભુપ
થયું રૂપી-પત્ની-નેં જાણું
સ્તુતિ કરી જોડ્યા સદ્ હાથ
'અમ-માં મોટું' મુરખપણું
એક વાત તો ઇહાં-થી રહી
વેદના જેહવી લખ્ય વીંછી-તણી
જોડ લેંગ જે થાંતક જય
એકેં સ્થાંતક તે નવિ ઠરેં
પ્રથવી જવા માંડી પાતાલ
તુટાં નીર સદ્ નદિયો-તણાં
સલસલ્યા સેવ નેં ધૂણ ધરા
બ્રમાંડ જાણે ત્રી પડ્યું

મધ્યા એકકા બ્રમાં નેં ઇંદ્ર
બીજા તેત્રીસ સર્વે દેવ
જલ-ચલ સઘલે લાગી આગ
'ક્ષમાં કરોજી જોલાનાથ
સદ્ જન-નેં સંકટ થાય છે
કરતા કરતા છે જી તમ્બો
શીવજી કહે 'સ્યું કહીઈ કથી
અનંગ-વશ્ય' થયો જે આપ
કટકા લેંગ-ના થયા છે બાર
પ્રલેં કરેં છે આડેં આંક
ધ્યાન સદ્-કે સક્તિ-નું ધરો
ધરણીધરેં ધર્મ છે ધ્યાન

ત્રી લિંગ પડ્યું તે ધણું
તિહાં-થી જાણ્ય સદ્-કે-નેં ધયું ૪૩૯
એલખ્યા આપેં અકલ-સ્વરૂપ
'એ માહારાજ પુરુષ પુરાણ' ૪૪૦
દિન વચન જોડ્યા શીવ-સાથ
રૂપ ન જાણ્યુ ઇંદ્ર-તણું ૪૪૧
શીવ-અંગેં બદ્ધ વ્યાધિ થઈ
તેહ-થી વૃથા ઇંદ્ર-નેં ધણી ૪૪૨
પ્રથવી-સહીત સદ્ પ્રલેં થાય
જિહાં જાઈ તિહાં પ્રલેં કરેં ૪૪૩
કોલી પડેં દસેં દિગપાલ
વિઘન થયાં પ્રથવી-માં ધણાં ૪૪૪
અકુ-ગણ તારા નેં ખેચરા
સંકટ સદ્-નેં આવી અડ્યું ૪૪૫

વરુણ વાયુ સર્વ નેં અંદ્ર
વિષ્ણુ-સહીત ક્રીધી સેવ ૪૪૬
નહી કોહો-નેં રહા-ની જાગ
ખુટતાં સદ્-નો જાણો હાથ ૪૪૬ ક
સુદી તો દેહેવટ જાય છે
તેહ-માં સ્યું વખાણું અમ્બો ૪૪૭
એક-માં વાંક રૂપી-નો નથી
તે-માંટે પાંચો છે શ્રાપ ૪૪૮
નથી રહેંતા દરીનેં હાર
સ્યો એક-માં અમારો વાંક ૪૪૯
આવાહન અંખા-નું કરો
દેવતાઈ દીધાં બદ્ધ માંન ૪૫૦

સ્તુતિ અલેખે અધક્રી કરી ત્રુઠાં છે ત્રિપુરાસુંદરી
 દેખી દેવ સહુ પાગે નમ્યાં સોક-સંતાપ સહુ-ના શમ્યા ૪૫૧
 કરુણાનિધી પાંમ્યા જે કષ્ટ તે ઉમયાછે દીકું દ્રષ્ટ
 દ્વાદશ રૂપ પોતાનાં કરી દ્વાદશ ઠાંમ પોતે પરવરી ૪૫૨
 શક્તિરૂપીયુ આસન કર્યું શીવ-લિંગ યોનિ-માં ધર્યું
 શીવ-શક્તી જે એક સ્વરૂપ સુખ પાંમ્યા તે ભોલો ભુપ ૪૫૩
 અગ્ની સમ્યો તે શીવજી-તણો ઉલટ થયો ઉમયા-ને ઘણો
 કાપ કરી રૂપીય કાપીયું વેદ-મંત્રે સ્થિર થાપીયું ૪૫૪
 જ્યોતિ-લિંગ છે ખારે નાંમ સ્થિર થાવર રહ્યાં તે ઠાંમ
 શીવજી કહે 'કારજ કીજીયે કાયક ડંડ કાંમ-ને દીજીયે' ૪૫૫
 કહે પારવતી નીરમલ નેહ 'માહરો મોહલ્યો આવ્યો એહ
 કાપ લેઈ સકે નહી નાંમ અજીત કરો તે દાઢે કાંમ' ૪૫૬
 શીવ-ને પાસે આવ્યા રૂપી ગદગદ-કંઠ થયા તે હુખી
 અમ્યો ઇશ-ને દીધી ગાલ કીધો પ્રહાર ચઢ્યો બહુ કાલ ૪૫૭
 એહ વાતે નરક-નો ઠાંમ પાપ-છુટકો કાઢોને કાંમ
 શીવ શક્તિ બોલ્યા છે ખેંહ 'દેવરૂપ છો બ્રામણ-દેહ ૪૫૮
 આપુ વરદાન હુંસે-થી હોડ કિપા કરી પોહોચાડું કોડ
 પૂજો સહુ રહેરી પેર શીવ-લિંગ થાપો ઘેરે ઘેર' ૪૫૯

લેંગ પુજી નવિ જાંણિયો ભટકયો ભવ-માં તે પ્રાંણિયો
 સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલે સંગ પુજે સહુ શીવ-નું લેંગ ૪૬૦
 લિંગ તે છે પરમ જ ઇષ્ટ લિંગ-થકી થઈ બાધી સંજ
 લિંગ ઇશ્વર ને લિંગ જ દેવ લિંગ-વિના બીજી સી-સેવ ૪૬૧
 જલાધારી તે જ્યોત્તી-રૂપ લિંગાકાર તે ભોલો ભુપ
 પ્રથવી-પીઠ તે યોની પાસ ઉપર લેંગ તે તો આકાસ ૪૬૨
 અણુ-માત્ર ઠાલો નહી ઠાંમ લિંગ-ભગાકારી જે નાંમ
 રોમ-રોમ શીવ વ્યાપી રહ્યા ભગ-લેંગ-સ્વરૂપે થયા ૪૬૩

નંદા એહે લેંગ-ની કરે
પુણ લેંગ ને લાગે પાય
જે નર-થી લેંગ-પુજન થયું
લિંગ-પૂજન કરે નર-નારિ
લિંગ પુણ્યું કાટે કલ્યું
લિંગાકાર જગત-નો તાત
એહ-થી પ્રગટ્યાં એહ-માંલીન
લેંગ જોની વિના નર હોય
કહેવા-માત્ર કથાંતર ઘણું
આઘ સૃષ્ટી-તાણું મંડાણું
એહ-માં સાં-નો સંદેહ રીઝ
સીવપુરાણ-અનુસારે લાહી

કોટિ કલપ નરકે અવતરે
સ્વદેહે શીવ-લોકે જાય ૪૬૪
તેહ-નેં ઘાડી સ્યુ રહ્યું
સકલ કર્યો તેણે અવતાર ૪૬૫
પુજન ત્રિદશ-કેરું વલ્યું
ભગાકાર માહા-માયા માત ૪૬૬
એહ-થી ડાહાપણ એ-થી દીન
એહવો એક દેખાડો કાચ ૪૬૭
વધતુ પુન્ય લેંગ-પુજન-તાણું
જ્યોની-લેંગ પરકાં પરમાણું ૪૬૮
લિંગ સકલ સૃષ્ટી-નું ખીજ
તે મેં એહ વાંચિ કહી ૪૬૯

હુહા

એ પ્રતિઉત્તર અમ-તણે
અચ્ચો તો પંથે પરવરું
પાગ લાગી તે પક્ષની
પાખંડ-ઉપર પ્રીતિ નહી
સાક્ષાતકાર જે વિષ્ણુ જે
તેહ-નેં સદુ પુજે ગોલો કરી
નહી આકાર નહી પ્રતીમા
સખો કરી પુજે સદુ
નહી લાંબો નહી દુંકડો
નહી સુદમ દીરઘ નહી
ગોલમોલ ગોલો કરી
આકાર તો એકે નહી

કાંમની સાંભલ્ય કણું
તો પ્રશ્ન તું પુછેં તણું ૪૭૦
'પુછું તમ-નેં મમ'
મુઝ-નેં વાહલો ધર્મ ૪૭૧
બ્રમાં-સરિખો ભુપ
રુકું જેહ-નું રુપ ૪૭૨
નહી મોહ માથું મેલ
શાલીગ્રામ-સ્યું ખેલ ૪૭૩
નહી નીચો નહી ઉર્ધ્વ
નહી લઘુ નહી વર્ધ ૪૭૪
કરેં પુજન-નાં કાંમ
વિષ્ણુ મોહોદુ નામ' ૪૭૫

ચોપદ્ય

સ્થાળાસ રે સુંદર સુંદરી
કોટિ જનમ-પાતિક કહેં વાય
રાજરાજેશ્વર પુરશ પુરાણ
શીવ બ્રમા તેહને નિત્ય રટે
જગત-કરતા જગત-નું ખીજ
જેગ્ય-પુરષ જલહલ જે જ્યોત્ય
તેહ-ને સહુ-કો કહેં છે ધાંમ
નહી સ્ત્રી નહી પુરુષ-નું રૂપ
સઘલેં ખરો નેં કહિયં નહી
બાવન-થી બાહિર પચવીસ-થી પરો
નીરાકાર નેં શુભ સાકાર
વરણવ ન્યાય કરેં વિવેક

સૃષ્ટી કર્યા-નું છે તે મન
નહી પવન પાણી આકાશ
તેહ-ને ઇછા થઈ જ્યાહરેં
થઈ થકતી રાજસ-ગુણ રીઝ
થયું એક અધીકારી ઇંડ
એક-થકી તો થયાં અનેક
આણુ-માત્ર ઠાલો નહી ઠાંમ

એહ પુછ્યેં-થી આંખ જ ઠરી
પ્રીછંતાં-માં પ્રલેં થાય ૪૭૬
કરતા હરતા વિવીધ વખાણ
નાંમેં બ્રમ-હત્યા અઘ મટેં ૪૭૭
રુઢી વાત-તાણી જે રીઝ
તેજ-પુજ્ય ઉદેં ઉઘોત ૪૭૮
જેહ-નો નાશ નહી નાંમ
ત્રીગુંણ બ્રમ ન બાંણે ભુપ ૪૭૯
રમી રહ્યો સહુ-માં તે અહીં
કહિયં નહી નેં સઘલેં ખરો ૪૮૦
અખીલ મંડલ-માં જે આકાર
આઘ નીરંજન વિષ્ણુ એક ૪૮૧

પંચ મહાભુત નહી તે દીન
પ્રથવી તેજ નહી તિહાં પાશ ૪૮૨
ત્રીગુંણ-રૂપ થયા તાહરેં
થયા વ્રક્ષ બાધા-નાં ખીજ ૪૮૩
ભાવેં થયું ભારે બ્રમાંડ
વિવિધ પ્રકારેં વિવધ વિવેક ૪૮૪
રમિ રહ્યો સઘલા-માં રાંમ ૪૮૫

કુહા

ઈછા-થકી તો ઉપનું
વિચાર કર્યો ત્રણે ગુંણે
નાંમ-રૂપ નિરખ્યું નહી
કોણ પ્રકારેં પુજ્યું

સકલ લોક નેં દેવ
'શી કરચું જી સેવ ૪૮૬
એ કો અકલ-સ્વરૂપ
કહેં હરિ-હર બ્રહ્મા ભૂપ ૪૮૭

‘કેા ચત્રુભુજ પૂજ્યે’	કેયક પુજ્યે’ ઇશ	
કેાયક શક્તિ પુજ્યે’	કેા પૂજે’ જુગદીસ	૪૮૮
કેા અગ્ની આરાધ્યે’	કેા તારા રવિ ચંદ્ર	
એમ ઇષ્ટ-ઉપાસના	કેા આરાધે’ ઇંદ્ર	૪૮૯
આપણુ ઇશ્વર જગત-ના	સહુ પુજે’ સાકાર	
આપણુ કોહો-ને’ પુજ્યું	નિરંજન નિરાકાર’	૪૯૦

ચોપદ

બ્રમા વિષ્ણુ રુદ્ર જ જન
‘આપણે તો એક દીકું’ ધાંમ
નવિ બંધિયું તેહ-નું રૂપ
આપણે તો ઇશ્વર એહ
ધાંમ તેજ ને’ જ્યોત્ય કહે’વાય
પ્રહ્લાંડ બાધું ખોલી જોય
જલ થલ પત્રન પાંણી આકાસ
ધાતુ ધાન વનસ્પતિ-માય
કેાણુ રૂપ એ ઇશ્વર હૃદયે’
નીરાકાર નીરત્રાણી નેટ

એ ત્રણે વિચાર્યું મન
નથી બંધતા તેહ-નું નાંમ ૪૯૧
નવિ બંધિયું બ્રાંમણ કે’ ભૂપ
દીકી નહી આપણે દેહ ૪૯૨
એહ-ની તે પુત્ર કિમ થાય
એ-વિણુ ઠાંમ એકે’ નહી કાય ૪૯૩
વ્યાપિક વીથ બાધે’ પરકાસ
હાસો ઠાંમ મલે’ નહી કાય ૪૯૪
એહ-ની પુત્ર તે કિમ થયે’
ઠરી રહ્યા સાકારે’ ઠેઠ’ ૪૯૫

કલ્પના કલ્પ-મુખી તિહાં કરી
ત્રણે’ દેવ મલીને’ કહ્યું
બ્રમાંડ-રૂપ એ ભારે ભુપ
ગોલાકાર એ તો આકાર
સઘલે’ રમી રહ્યા એ ઠાંમ
‘સાક્ષાતકાર એ તો છે’ બ્ર’મ’
સાલીઆંમ નાંમ જેહ-નું
સાલિઆંમ-ની ભગતે’ ભલે’

પણુ બુધિ એકે’ ઠાંમે’ નવિ દરિ
‘બ્રમાંડ ગોલાકારે’ થયું ૪૯૬
કરી કલ્પના ત્રિગુંણ-સ્વરૂપ
નાંમ નહિ એ તો નિરાકાર’ ૪૯૭
સહુ-કોયે ઠરાવ્યાં સાલિઆંમ
મોટે પુરુષ વીચ્યારું મમ’ ૪૯૮
ત્રીગુંણ પુજન કરે’ તેહ-નું
સાક્ષાત ઇશ્વર-ની પુત્ર વલે’ ૪૯૯

શાલીગ્રામ વિષ્ણુ નેં ઇશ
 શાલીગ્રામ તે સ્વયેં શક્ત
 શાલિગ્રામ તે તો સાકાર
 એકે રુપ-માં એ તો નહી
 આઘ-નું આઘ જ્યોતિ-ની જ્યોતિ
 રામ-નો રામ ઇશ-નો ઇશ
 મોહોટા પુરુષ-નેં ન જલ્યોમમં
 કોટિ-કોટિ ભ્રમાંડ જ કહ્યાં
 સમારથ સહુ પુજન જોય
 સાલીગ્રામ-નેં જે નર નડેં
 સાલિગ્રામ-ની પૂજા કરેં
 શાલિગ્રામ-નું લેસ્યેં નાંમ
 શાલીગ્રામ-સમો નહી દેવ
 કોટિ સાસ્ર કહેં સ્યું કથી
 શાલીગ્રામ-મહીમા નવિ લલો
 શાલીગ્રામ-ની પુજા-માટ
 શાલિગ્રામ ન સેવ્યો નેટ
 શાલિગ્રામ ન પૂજ્યો જ્યથા
 તુલસી સમર્પિં નહી જે શીશ
 સાલિગ્રામ-નાંમેં નવિ નમ્યો
 સાલીગ્રામ-સ્યું ન' ધરી પ્રીત
 સાલિગ્રામ-સ્યું ન ધર્યો નેહ
 શાલીગ્રામ ન જાણેં સાર
 ભ્રમાંડ ભ્રમ-તણો છેં ઘાટ

સાલીગ્રામ સ્વયેં જુગદીસ
 શાલીગ્રામ તે વ્યાપિક વ્યક્ત ૫૦૦
 નીશ્ચેં એહ છેં નિરાકાર
 સકલ સ્વરુપેં વ્યાપિક સહી ૫૦૧
 તેજ-નું તેજ અધીક ઉદ્યોત
 શાલીગ્રામ તે શ્રી જુગદીશ ૫૦૨
 ત્રીગુણ આઘ પુજેં એ ભ્રમ
 સાલીગ્રામ-રુપેં સહુ થયાં ૫૦૩
 શાલીગ્રામ-સમો નહી કોય
 કોટિ કલપ તે નરકેં પડેં ૫૦૪
 સત્ય-લોકે સ્વર્ગેં સંચરેં
 પાંમેં પંચ પદારથ ઠાંમ ૫૦૫
 શાલીગ્રામ-સમી નહી સેવ
 એ-સમાન કો દૈવત નથી ૫૦૬
 અવતાર અફલ વાસુ-વત વહો
 ચ્યાર વેદ લહ્યા લે વાટ ૫૦૭
 તે ગર્ભ ગદ્યો જનુનિ-પેટ
 તે જનુની-ગર્ભ નહી સર્વાથા ૫૦૮
 તેહ-નેં રૂઠા શ્રી જુગદીસ
 તેણેં દેહ પોતા-નો દમ્યો ૫૦૯
 તે ઠાંલો વાલો રૂડી રીત
 આંખ્ય છતેં આંધા નર તેહ ૫૧૦
 ઉઠી વાટય તેહ-નો અવતાર
 શાલિગ્રામ પુજેં તે માટ ૫૧૧

હુંહા

કાંચની કહે' કરુણા કરી	કેડે' સાલદયું કરું	
મુરત્ય નહીં બ્રમા-તણી	પુછું પ્રશ્ન તણ	૫૧૨
ચતુર્ભુજ તો વીણુના છે	શીવ-નું લિંગ પુજાય	
નહીં બ્રહ્મા-ની પ્રતિમા	એ અચરત કહે'વાય	૫૧૩
ધાતા કરતા સૃષ્ટિ-નો	આદ્ય દેવ છે એહ	
તેહ-ને' કૌ પુજે' નહીં	મોહોરો એ સંદેહ'	૫૧૪
'પ્રશ્ન પવિત્ર તે' પુછીયું	તેહ-થી પાવન થાઉં	
અડસઠ તીરથ-થી અધીક	ધર-માં ગંગા નાહાઉ	૫૧૫
કહું છે બ્રમપુરાણ-માં	સાખ્ય સાશ્વ દે' સર્વ	
સંખે' તે હું કહું	મેહેત્રો મન-નો ગર્વ	૫૧૬

ચોપઈ

હરી હર બ્રહ્મા જે ભુપ	એ તણેનું એક સ્વરુપ	
અધિક નુન્ય એહ-માં નહીં કાંચ	વેદપુરાણ સાશ્વ-માં જોય	૫૧૭
બ્રહ્મા-ની પુત્રી સરસ્વતી	નિરમલ-નાંમ મનોહર-મતિ	
દેવાંગના-થી દીસે' વડી	ઘણે હેત કીરતાદે' ઘડી	૫૧૮
દૈવત-સાર તે પૃથવી-તણું	તે-થી તેજ તે-માંહે' ઘણું	
અણું-માત્ર કલા-નો લેહ	તેહ-ના ચ્યાર થયા છે વેદ	૫૧૯
આદ્ય-અનાદ્ય-થકી એ ગાત્ર	બ્રહ્મ-પુત્રી તે કે'હે'વા-માત્ર	
તેણે' મન વિચ્યારું ખરું	'વર રૂઠા હોય તો વરું	૫૨૦
જો પરણાવે' માહરો તાત	તો તે વિશ્વ વખાણું વાત	
કિમ લગઈ મે' કહે'વાય	તે કિમ લગ્ય પીતા-ને' થાય	૫૨૧
બાલિક-માંહે' ગણે' છે એહ	નથી થેતો પરણાવા નેહ	
માટે' દાખવું માહરું તન	જો પીતા સમઝે' પોતા-ને' મન'	૫૨૨
એ'ઠા એક સમે' એકાંતિ	લાંમનીયે' વીચ્યાંદી બ્રાંત્ય	
પ્રકાસ કર્યું પોતાનું રૂપ	આવી બ્રમન્તનયાજિહાંબ્રમા-મુપ	૫૨૩

એંઠા સંધ્યા-વંદન કાજ
જિમ ઘનં-માંહેં હોઈ વીજલી
અકસ્માત અજુથાલું થયું
સંધ્યા-વંદન જોગેં જ્યાંમનિ
દેવાંગના દીઠી દેહ-નેં
ન રહ્યું ધ્યાન નેં ખીજું ધીર
પારથો મોહ અકલાંમણુ ઘણી
લજ્યા પાંમ્યા રાજ-સ્વરૂપ
'જપ તપ તેજ નેં' શુંણુ તો ગયું'
'ધીક અવતાર માહરું જે નાંમ
ધિક ધિક પુત્રી જે માહરી
અચાંનક આવી બારણેં
શ્રાપ અંતઃકરણુ દેહ અમ્યો
પરણવા-ની ન પોહોચો આસ
એ શ્રાપ કલ્પાંતે કહ્યો
મુખ-થકી મુંકચો નિશ્વાસ
બુદ્ધિ-હીણુ થયો તું બાપ
હરિ હર બ્રંમા સરખા હોય
હરિ-હર-ની માંનતા હોજયો ઘણી
જો તેં નિરમુખ મુંકી મું-નેં
બાવના અંદન બહેંક બરાસ
ત્રિદશ દેવ સહુ જુગ-માય
માહરા વચન-થી શ્રાપજ હોય

માંહોમાંહેં દીધો શ્રાપ
કહેતેં સ્યું કહેવાઈ ગયું
દેવ-તણાં વચન કિમ જાય

એકાંત તાલી લાગી 'આજ
- પીતા-પુઠેં નારી નીકલી પરજ
ચૈતન જ્ઞાન રહેં-થી ગયું
કટાક્ષ-દષ્ટેં જોઈ કાંમની પરપ
વીર્ય-દ્રાવ થયો તેહ-નેં
અનંગ-વસ તે થયું સરીર પરદ
પુત્રી દીઠી તે પેટ-જ-તણી
લોલવાયો જે ભારે ભુપ પરજ
સાંન વીચારી હુખડું થયું
ધીક ધીક પાપી છેં એ કાંમ પરદ
ધીક ધીક બુદ્ધ તરણી તાહરી
કેડેં પરણા-તણે કારણેં પરદ
જનમ-જનમ કુંચારાં તમ્યો
રહેં કુમારિ બારેં માસ' ૫૩૦
લાક્ષણવંતીયેં મન-માં લલો
'નિશ્ચેં કીધી મુઝ-નેં નિરાસ ૫૩૧
તો સાંલલજે માહરો શ્રાપ
તેહ-માં તમ-નેં નવિપુજેં કાય ૫૩૨
પુજસ્યો માં પ્રતિમા તમ-તણી
રખે પુજતો કેઈ તું-નેં ૫૩૩
હરિ-હર પુજસ્યેં તે પાસ
પ્રતિમા-રૂપ થઈ પુજય ૫૩૪
બ્રહ્મા-નેં પુજો માં કાય'

પડ્યાં વીમાંસણુ બેટી-નેં આપ ૫૩૫
હુખ ઘણું એં જણુ-નેં થયું
ત્રણેં લોક તો પ્રલેં થાય ૫૩૬

હુંહા

બ્રમા કહે 'ભુકું' કર્યું	મેં દીધો તુ-નેં શ્રાપ	
ક્ષમા કરે તે તો તમ્મે	આપું વરદાન જ આપ	પ
કુંચારિ કુંચરી તમ્મે	માહરું તુઝ-નેં માંન	
પ્રસન્ન થાઉ પરમેશ્વરી	વારુ દેઉં વરદાન	પ
મા તુ જેહનેં મુખ વસી	મોહોટો જન તો તેહ	
વિદ્યા-થી જે વેગલો	પશુ-કાષ્ટ-વત દેહ	પ
વિદ્યા મુલ એ મોક્ષ-નું	તત્ત્વ-તણું એ તત્ત્વ	
ધર્મ-મુલ વિદ્યા ખરી	સાસ્ત્ર સકલ-નું સત્ત્વ	પ
વેદ-મુલ તે સરસ્વતિ	કર્મ-મુલ તું માત	
તુઝ-વિણ આંધો આતમા	તુઝ-વિણ સુંની જાલ્ય	પ
સાર શુભ સંસાર-માં	વિશ્વ ણાધા-માં વાસ	
સદ્વિદ્યા શોભેં જિહાં	તેહ-ની લખમી દાસ	પ
વિદ્યા-વશ્ય સદ્દેવતા	વીદ્યા-વશ્ય કુલ-કર્મ	
વીદ્યા-વશ્ય તે ઇષ્ટ છે	વીદ્યા-વશ્ય ધન-ધર્મ	પ
બ્રમા વીજીયુ રુદ્ર જે	અનમી મન અહંકાર	
તે સદ્દેવસ વિદ્યા-તણેં	આધપત્ય અપરંપાર	પ

ચોપઈ

વરદાન પાંમી શ્રી સરસ્વતી	જેહ-ની મનોહર નિરમલ મતી	
'પીતા શ્રાપ-અનુગ્રહ કરું	અવિચલ વાંણી આગલ ધરું	પ
તેત્રીસ કોઠ ણીજ સદ્દેવ	કરેં સદ્દેવ પ્રતિમા-ની સેવ	
કો પાષાણ કો કાષ્ટ પુનઃ	કો સખત-ધાતુ પીતલ-નું થાય	પ
કો સોનેં રુપેં મુદ્ધરિત હોઈ	પ્રત્યક્ષ પુનઃ નહી કોઈ	
મૃતુત્રોક્ષ-માં જે માંનવી	સ્વર્ગ-પાતાલેં દેવ-દાંનવી	પ
તે સદ્દેવ પ્રેમ ઘણેરો ધરેં	પ્રત્યક્ષ માહારિ પૂજા કરેં	
બ્રામણ લે તમારું રૂપ	તેહ-ને પુનઃસ્થે ભારે ભુપ	પ

એ પરતક્ષ પૂજા તમ-તાણી
 બ્રાંમણુ બ્રમા બ્રાંમણુ ઇશિ
 બ્રાંમણુ સુરજ બ્રાંમણુ દેવ
 બ્રાંમણુ તીરથ બ્રાંમણુ નીર
 બ્રાંમણુ-નેં જે માંણુસ ગણે
 દેવ-ના દેવ બ્રાંમણુ-જાલ્ય
 ણીજાં તીરથ થાવર કાંમ
 પ્રથમ તો બ્રાંમણુ પુજાય
 વિષ્ણુ-પુજન બ્રાંમણુ-થી વલેં
 વરત-ફલ તો તાહરેં કરેં
 પીત્રી પિંડ તો સેં તાહરેં
 હવન-હોમ દેવતા-નેં ગમેં
 પ્રથવી-માં જે પ્રત્યક્ષ દેવ
 અહસક તીરથ મહીમા ધસેં
 ભુદેવ તે બ્રાંમણુ-નું નાંમ
 જેણેં ઓલખ્યા બ્રામણુ ભુપ
 નંદેં બ્રાંમણુ-ને દે જે ગાલ
 મંત્ર જન ઉપાસન અન્ય
 બ્રામણુ-ઇશ્વર-માં અંતર જેહ
 વીજ્ઞુ વીપ્ર-અસ્થોદક ધરેં
 ભવાંની તે બ્રાંમણુ હોય
 સર્વ તણ જે પુજેં બ્રમ
 અનેક સાસ્ત્રેં મત છેં ઘણા
 વિપ્ર-વીના કરેં શુભ કાંમ
 વિપ્ર-જોડે ણીજું જે હોય
 વેદ જોલેં હાકી નીશ દીસ

જગત ણાધા-માં વ્યાપે ઘણી
 બ્રામણુ તે હોઈ જુગદીસ ૫૪૯
 બ્રાંમણુ અગ્નિ સદ્ગુરુ સેવ
 બ્રામણુ ધર્મ કર્મ ધીર ૫૫૦
 સુકીત સત જન્મ-નું હણે
 બ્રાંમણુ ઇશ્વર રવી પરભાલ્ય ૫૫૧
 બ્રાંમણુ તીરથ જંગમ નાંમ
 જગન આરંભણુ વલતો થાય ૫૫૨
 શીવ-પૂજન બ્રાંમણુ-થી ફલેં
 જાહરેં બ્રાંમણુ લોજન કરે ૫૫૩
 ત્રપ્ત બ્રાંમણુ થાઈ જાહરેં
 તેહ વલેં જો બ્રાંમણુ જમેં ૫૫૪
 સાક્ષાત બ્રામણુ-કેરી સેવ
 તે વીપ્ર-તણેં અંશુકેં વસેં ૫૫૫
 સકલ જગન-નાં એહ-થી કાંમ
 તેણેં ઉલખ્યા અકલ-સ્વરૂપ ૫૫૬
 તેહ-નું પુન્ય ગયું પાતાલ
 વિપ્ર-સમાન ણીજું નહી પુન્ય ૫૫૭
 રૌરવ નરક લોગવશેં તેહ
 શીવ-આરાધન વીપ્ર-ની કરેં ૫૫૮
 એહ-માં બ્રાંત્ય ન જાણો કોય
 છેં સાસ્ત્ર-માં મોહોટો ધર્મ ૫૫૯
 સઘલેં મહીમા બ્રાંમણુ-તણા
 તેહવો દેખાડો કેા કાંમ ૫૬૦
 તેહવું સૃષ્ટી-માં નહી કોય
 બ્રાંમણુ તે વિષ્ણુ ને ઇશ ૫૬૧

સાસ્ત્ર-સકલ-ના એક સુભાંણુ
કેડિ મત ણીજા જે કથી
બ્રાંમણુ તે બ્રાંમા-નું રૂપ
બ્રાંમણુ તીરથ બ્રાંમણુ વૃત
મુલ-થકી બ્રાંમણુ-ને માન
સૃષ્ટ મંડાંણુ કરતા જે કાંમ

પોકારીને કહે પુરાંણુ
દૈવત વીત્ર-સમાને નથી પદર
ભાગ્યસાલી તે બ્રાંમણુ ભુપ
જિહાં બ્રાંમણુ તિહા ઇશ્વર તત પદર
વલી વશેષ પાંમ્યા વરદાન
તે તો નીરમલ બ્રાંમણુ નામ' પદ૪

હુહા

પાગ્ય લાગી તે પદ્મની
ચીત-થી ચ્યાર પુરાં કરે
મોટા વિત્ર તમ્યો કહ્યા
પ્રથવી પૂજે તેહ-ને
ધેનુ ભાત્ય પશુ-તણી
મન-માં સંદેહ માહરે
એ તો અગ્નિરીજ અતિ ઘણું
બાધું અંગ અકજ કર્યું

પુહું પ્રશ્ન જ એક
વાંણી સુંણુ વિવેક પદ૫
જેહવા શ્રી-નૃગદીશ
સંમ્યક પ્રકારે શીશ પદ૬
ગુરુ-સમાને ગાય
જે પુછે કીમ પુભય પદ૭
કિયા સાસ્ત્ર-ની રીત્ય
પુછ ઉપર સ્ત્રી પ્રીત્ય' પદ૮

ચોપદ

રાજા કહે: 'સુંણ્ય રાંમા વાત
ગંગા ગોદાવરી કેદાર
જેહવું નર્મદા-નું દરસાન

એક વાર શ્રી રુડો રાંમ
જગત-પાવની નાંમ જેહ-નું
પુરણુબ્રમ પુરણાનંદ જેહ
શીતા લેઈ લંકા-થી વલ્યા
રોડ્યો રાવણુ રાક્ષસ સુત્ર
રહ્યો ખરખરો મન અહરનીશ
ગયા નર્મદા-કેરી તીર

શુભ વાત પુછી સાક્ષાત
એહ-થી સાંભલ્યે પુન્ય અપાર પદ૯
પુછે પ્રશ્ન-થી પુન્ય પરસાન
ગયા વાંન કેા કારણુ કાંમ પ૭૦
ધરે ધ્યાન બ્રાંમા તેહ-નું
નિરમલ નાંમ સુખદાયક તેહ પ૭૧
સકલ શોક મન-માંથી ટલ્યા
પુર્વે તે બ્રાંમણુ-નો પુત્ર પ૭૨
બ્રાંમણુ-હ્યા જેઠી તે શીશ
મુંડ્યાં વસ્ર નાહાવા નીર પ૭૩

તે જલ-માં પગ ઘોલેં જહરેં
જિમ-જીમ રાંમજી આઘા બચ
નવ ધનુષ નમંદા ગયાં
કર જોડીને ઉભા રહ્યા
'હું આંચો નાડાવા-કારણેં'
તેહ-નું કારણ કહોનેં તમ્ચો

નીકટ નહી નમંદા તાહરેં
તિમ-તિમ રેવા દુર પલાય ૫૭૪
જ્ઞાંન રાંમ-રુદે-માં થયાં
ઘોલ નમંદા પ્રતેં તે કહ્યા ૫૭૫
તમે દુર જાયો ધારણેં
પવિત્ર થવા આવ્યા છું અમ્ચો' ૫૭૬

દૂહા

કહેં રેવા 'શ્રી-રાંમ સુંદર
જ્રંમ-રાક્ષસ રણ રોલીઆ
નીસાપપ તે તપ-થી થર્યો
લક્ષમણ રાંમ સીતા સહીત
રામઘાટ રાંમે રચ્યો
નીત્યે નંરજે નમંદા
વાહી સીતાયે વાઝેં કરી
મન દહ કીધું માંનની
લેંગ થાચું તિહાં લક્ષમણેં
મંત્ર જપેં મુખ શીવ-તણો

અસત્ય કહું નહી આપ
તેહ-નું પરતક્ષ પાપ ૫૭૭
તેહ પાપ તુમ ગ્રહ્ય
કથન સાંભલ્યાં કણુ ૫૭૮
તપ કરવા દહ ધીર
નેહે પીચે નીર ૫૭૯
વાળ્યાં કેલી-નાં વંન
નીરમલ કરવા તંન ૫૮૦
ખેંઠા આસન વાલ્ય
કર આવી શુભ માલ ૫૮૧

વૈશાખ માસ ઇમ વહી ગયો
નિસપાપ થયાં નર નારિ સહ
રુદ્રદેહા રંજીત થયાં
'કરો અવગાહન ગંગ-માં
પ્રણામ કરીનેં પરવર્યા
પુન્ય-પ્રતાપેં પાંમીયા
મુક્તિ-ક્ષેત્ર મહીમા ઘણે
ત્રીકુટાન્તર ણાંધી રહ્યા

થયો સંવત્સર સાર
પુન્ય તે અપરંપાર ૫૮૨
પ્રીત ધરી પરસંન
વિશ્વનાથ-દરસન' ૫૮૩
, અજયોધ્યાપતિ જે અંગ
જે ગુણવંતી ગંગ ૫૮૪
અધિપત્ય મન આતિ આસ
, પ્રીત ધરીનેં પાસ ૫૮૫

વારૂ વાડિ વન કર્યું	કેતકી-કેરાં વૃક્ષ	
અગ્નીહોત્ર સેવેં સુખે	સકલ ધરમ-ની સાક્ષ	૫૮૬
ધેનું પુજેં ધર્મ-કારણે	સેવા શ્રાધ શુભ કાંમ	
કાસી-વાસ વણી રહ્યા	રાજવ-સોચન રાંમ	૫૮૭

પ્રીતે આળ્યો પીત્રી-દિન	આનંદ મન ઉલ્લાસ	
દિવસ શ્રાધ દશરથ-તણો	સંવહરાદીક શ્રાધ	૫૮૮
તાત-દિનેં તરપણ કરેં	પ્રીત્યેં શ્વે પીંડ-દાંન	
આનંદ ઇકોત્તર તરે	મોટિમ પાંખે માંત	૫૮૯
રાંમ કહેં 'શીતા સુણો	કરો સામગ્રી સર્વ	
ઉપસકરણ જે શ્રાધ-નાં	તે લાવું હું દ્રવ્ય'	૫૯૦
શ્રી રામચંદ્ર વન-માં ગયા	રહ્યા મુંદરી ઘેંચ'	
વેલા શ્રાધ-તણી થઈ	તિહાં સી પરકી ચેંર	૫૯૧
'સમેં જશ્યેં જે શ્રાદ્ધ-નો	તો પીત્રી નિરમુખ જાય	
પુન્ય હોયે પંનર ભવ-તાણું	તે પલ-માં પ્રલેં થાય'	૫૯૨
આકુલ-બ્યાકુલ અતિ ઘણું	શીતાજી મન સાથ	
પ્રીતેં પંજ્ય પોતેં કર્યાં	દીધાં દશરથ-હાથ	૫૯૩
પ્રતક્ષ હાથ તે પરકીયો	સહજ સમાળ્યો શોક	
તે વેલાં ત્રપત થયા	પીંડ-થી પીત્રી-સોક	૫૯૪
આજ્ઞા માગી સીત-ની	પીત્રી સ્વર્ગે જાય	
કર જોડી ઉભાં રહ્યાં	શીતા લાગાં પાય	૫૯૫
'શ્રી-રામચંદ્ર કિંમ માંનશ્યેં	ત્રીપત થયા એ દેવ	
તે-કારણ મુઝ-ને કહો	જે કરુ સર્વથા સેવ'	૫૯૬
'અગ્ની સાક્ષ જ પુરશ્યેં	સાચું કહેંશ્યેં ગંગ	
ધેનુ જોડે કેતકી	રૂડો રહેંશ્યેં રંગ	૫૯૭
ગ્યારેં સાખી તાહરાં	પુરેં સાક્ષ મુર્તણુ	
રાંમ-તણું મન રીઝશ્યેં	પ્રીછશ્યેં પ્રીત્ય પરમાણુ'	૫૯૮

ચોપઈ

પીત્રી દેવ તો સ્વર્ગે ગયા
મુદુરત એક થયું નેટલેં
'અરે સીતા અન્યાય થાય છે'
પીત્રી નીરમુખ 'પાછા જશ્યેં'
ધસમસ કરેં ઉતાવલ ઘણી
'રાજરાજેશ્વર ભોજન કરો
સાચું બોલું હું તુંમ-સાથ્ય
સંતુષ્ટ થઈ નેં સહુ-કો વલ્યા
રાજવ-લોચન બોલ્યા રાંમ
જુઠા જે બોલો છો બોલ
જુઠું વચન સેંહેનેં સારીઈ
ભામ્યની લાગી દીસેં ભુખ
કોટી-વરાં તરુણી કહો તમ્યો
ઝુડી વાત તો રહેંવા દો
સીતા કહેં 'તુમારી આંલ્ય
દશરથ પિંડ લેઈનેં' ગયા
ગંગા કેતકી અગની નેં ગાય
પરઠેં સાખ્ય તો સત્ય માંનજ્યો
ચ્યારેંનેં પુછેં શ્રી-રાંમ
નવિ બોલ્યા કેા તેણી ઘડી

ફરી શ્રાધ માંડયું શ્રી-રાંમ
'ખીજ વાર કાં તેજ્યા તમ્યો
સીતાઈ શ્રાધ ભાવેંચી કયું'
ગયા પીત્રી કહી તે દીશ
'પાડી ઝુડી મુજ-નેં આપ

સીતા-ના મનોરથ થયા
શ્રી-રામચંદ્ર આવ્યા તેટલેં પલ્લ
શ્રાધ-તણી વેલા નય છેં
સકલ ધર્મ-તણો ક્ષય થસ્યેં' ૬૦૦
કર નેડી વાંણી શીતાઈ ભણી
એ વાતેં નવિ આંણો ખરખરો ૬૦૧
પિંડ આખ્યા મે પીત્રી-નેં હાથ
પીત્રી-લોક-માંહેં તે પલ્યા' ૬૦૨
'શીતા નહી તમારું કાંમ
એ તો નહી તમારો તોલ ૬૦૩
સુકીત જનમ-તણું હારીઈ
'માટેં મુ-ને ઉપજવો સુખ ૬૦૪
એહ વચન કિમ માંનું અમ્યો
ઉઠીનેં કાલ-સંથારો લ્યો' ૬૦૫
જે મુખ ઝુડી બોલું વાંજ્ય
તેહુ-ના ચ્યાર આ સાક્ષી થયા ૬૦૬
તે ચારે સાક્ષી તેહે-ના થાય
નહીતર તો ઝુડી જાણજ્યો'
કાંય ન બોલ્યું તેણેં કાંમ ૬૦૭
સતિ-સીરામણિ ઝાંખી પડી
પીત્રી બોલ્યા તેણેં કાંમ ૬૦૮
તેણે ક્રૂટ પાંમ્યા છું અમ્યો
જથેજ પેટ અમારું ભયું' ૬૦૯
ચઢી માત સીતા-નેં રીસ
તમ ચ્યારેં-નેં દેઉં શ્રાપ' ૬૧૦

ગંગા-નેં કહેં 'સુક્રી જાગો'	અગ્ની-નેં કહેં 'સર્વે જાગો'
ધેતુ-નેં કહેં 'ઉખર કરેં'	ભુતલ-માં જઈ નેં પેટ ભરો' ૬૧૧
'કેતકી તું નવિ બોલી દીસ	રખે ચહેં તું સીવ-નેં સીસ'
સીતાઈં તો દિધો શ્રાપ	ચ્યારે-નેં તો લાગું પાપ ૬૧૨

હુહા

પાંમ્યા શ્રાપ તે ચ્યારેં જણાં	કુહું કીધું કાંમ
કર બેડી ઉભાં રલાં	જિહાં બેંઠા શ્રી-રાંમ ૬૧૩
સમ્યક્ પ્રકારેં સ્તુતિ કરી	ધર્યું હેત-થી ધ્યાન
કરુણા-સાગર કીપા-નીધી	મન-થી દીધાં માંન ૬૧૪
'સ્થા-માટે બોલ્યા નહી	સાચી ન દીધી સાખ્ય
તેહવું પામ્યાં છો તમ્યો	વાંક તમારો લાખ' ૬૧૫

• ચોપઈ

ગંગા કહેં 'મેં જાણ્યું એહ	રાંમ પખાલેં મુઝ-માં દેહ
શ્રાધ કરેં તો પાવન થાઉં	રાંમ-રુપી જલ-માં નાહું ૬૧૬
એમ જાણીનેં નવિ બોલ્યાં અમ્યો	જિમ જાણો તિમ કરજ્યો તમ્યો'
અગ્ની કહેં 'મેં જાણ્યું એમ	પરિભ્રમ-ઉપરિ મુઝ-નેં એમ ૬૧૭
અગ્નીહોત્ર હોંમેં જો એહ	તો પવિત્ર થાયેં માહરી દેહ'
કહેં કેતકી 'મહીમા મલેં	રાંમ આવી બેંસેં મુઝ-તલેં ૬૧૮
સ્પર્શેં રાંમ-નેં પાવન થાઉં	સ્વર્ગ લોક-માં સહેજેં જાઉં'
કહેં ધેતુ 'નહી માહરો વાંક	મેં વિચાર્યું આખર આંક ૬૧૯
ચ્યાર પિંડ આપેં શ્રી-રામ	પોહોચેં કોડ થાઈ મુઝ કાંમ'
એહવું ચ્યારે વચન જ કહું	'સવલું કરતાં અવલું થયું ૬૨૦
પુન્ય-કાલ છે શ્રાધ-જ-તણો	થયો શ્રાપ શીતાજી-તણો
હવેં શ્રાપ તે તો નવિ મટેં	કરો પાવન અમ-નેં ઘટેં' ૬૨૧

કુંહા

શ્રી-રાંમ કહે ' સીતા સુણો	પ્રસંન થઈને' આજ	
વરદાન આપો એક-ને	તેહ અમારે' કાજ	૬૨૨
ગંગા પાવન જગત-ની	ધેનુ જગત-ની માત	
કેતકી-વલ્લભ આપણે	અગ્નિ સુભ સાક્ષાત'	૬૨૩
' વચન જાઈ સીતા-તાણું	કિમ બોલાઈ ફેક	
પ્રલે' થાઈ પલક-માં	ચાર ખંડ ચૌદ લોક	૬૨૪
શ્રાપ થયો તે તો થયો	મુલ વધારું માંન	
પીત્રી-દીવસ સંતોષીઈ	દિલ-માં જાણી દાન	૬૨૫
શુભ વહો ગંગા તમ્મે	પ્રગટ વહો નહી પુર	
સહસ્ર-ધણો મહીમા તુ-ને	કુલ-જુગ-માં નિરમલ નુર	૬૨૬
સકલ-લક્ષ હુતાશની	પવીત્ર સઘલે' કાંમ	
અપવીત્ર અગ્ની ચીતા-તણો	અધિકારી એ કાંમ	૬૨૭
કેતકી-ને' કરુણા કરી	અંગ ચઢે' નહી ઈશ	
વીળુ આઘ ત્રિદશ-તાણું	સોહાવે' તું સીસ	૬૨૮
અપવીત્ર મુખ ધેનું-તાણું	કહ્યું શીત સ્વરૂપ	
પુછ પવીત્ર ગહુ પરઠીયું	પુજે' બ્રહ્માદીક ભૂપ	૬૨૯
હરી હર ભ્રમ ને' શકતી ગહુ	ત્રિદશ બીજા દેવ	
તે પુજે' સહુ ધેનુ-ને	સકલ પ્રકારે' સેવ	૬૩૦
કહે' પશુ જે ધેનુ-ને	તે જન રૌરવ જાય	
પ્રીત કરી પુજે' નહી	તે તો પતીત કહે'વાય'	૬૩૧

ત્રોપધ

સાક્ષાતકાર ગૌરી-ની દેહ	નીરમલ નારાયણ-ચું નેહ	
ભૃગુદી-માં તો ભ્રંમા વસે	માહારૂ તો લલાટે' અભ્યસ્યે	૬૩૨
વિષ્ણુ તણો તો વિપુલ વાસ	અડસઠ તીરથ પુછ-ને' પાસ	
ભ્રમાંડ-નો ઉર ઉપર લેહ	ચારે' સ્તને' વસે' છે' વેદ	૬૩૩

સાત સમુદ્ર ઉદર-માં હોય
 ગાય-નું મુત્ર તે જાણો ગંગ
 ગ્રહ-ગણ તારા ને રવી-ચંદ્ર
 એકાદશ રુદ્ર વશે છે પીઠ
 મુત્રે સ્પર્શ ને મુત્રે નાહાય
 પ્રાસન છાંણ-તણું જે કરે
 પય દધી પ્રારથે ફલ હોય
 માંખણ-ધૃત-નો મહીમા ઘણો
 ધેનુ-પાછલ પ્રદક્ષણ કરે
 કોટિ વાર કહિયે મ્યું કથી
 અંતર આણું સંદેહ થયે
 દેવસ્થલ તીર્થ-ને જાત્ર
 ધેનુ ઈશ્વર-પારવતી-નાંમ
 સોવણું મેરુ આપે માંન
 કોટિ વર્ષ કોડે-થી કરે
 નિત્ય ગવાંનક કાઢી જમે
 ધેનુ-દાંન કરે જન જેહ
 કનકે કાયા તોલે ઘણી
 કલ્પયુગ કલ્પ-થી છુટે કમ
 એક-માં દલ-મે રાખો સંદેહ
 પુજ્યું પુછ જે ધેનુ-તાણું
 ધેનુ સકલ પદારથ સોય

ધેનુ-મહીમા કલે નહી કોય
 અઘ-નીવારણ બાધું અંગ ૬૩૪
 ચાર ખરીઈ વસે છે ઇંદ્ર
 દેવ-ની દેવ ધેનુ-ને દીઠ ૬૩૫
 અડસઠ તીર્થ અવગાહન થાય
 પાંચ ભવ-નું પાતિક હરે ૬૩૬
 શીવ પુજે કલે નહી કોય
 પંચગવ્ય થાઈ તેહ-તણો ૬૩૭
 પૃથ્વી-ની પ્રદક્ષણ સરે
 ગંગા ગૌરી-માં અંતર નથી ૬૩૮
 કોટિ કલપ તે નરકે જસ્યે
 પુજવા-જોગ્ય તે ધેનુ પાત્ર ૬૩૯
 ધેનુ લક્ષ્મી-નારાયણ-હાંમ
 તે-સમોવડ ધેનુ-નું દાંન ૬૪૦
 ધેનુ-આગલ અસન જ ધરે
 જમ-હુત તેહ-ને નવી દમે ૬૪૧
 વૈતરણી ઉતરસે તેહ
 તિમ પુજા એ ધેનુ-તણી ૬૪૨
 તે એક મોટો ધેનુ ધર્મ
 નરક-તણો અધિકારી એક ૬૪૩
 જુગ જીત્યો, પુન્ય કીધું ઘણું
 ધેનુ-સમું તીર્થ નહી કોય ૬૪૪

હલ

કર જોડી કેહે કાંમની
 દાસી દીન હું તાહરી
 પંથી કહે 'મુંહય પ્રેમદા
 પુછય તાહારે જે પુછવું

'દેઈ પ્રદક્ષણ પ્રીત
 રાજસ રૂડી રીત્ય' ૬૪૫
 રાજપુત્રી તુજ નાંમ
 કરવું હોઈ જે કાંમ' ૬૪૬

ચોપદ

રાજપુત્રી કહેં રૂડી રીત્ય ' પંથી તંમ-ઉપર બહુ પ્રીત્ય
કહેવા-જોગ્ય સમરથ છો તમ્યો તે-માટે' પુછું છું અમ્યો ૬૪૭

હુહા

કોણ વડો સાયર-થકી	કોણ અમૃત-પેં મીઠ
કોણ ગદયું સાકર-થકી	નિરમલ ચંદ્ર-થી દીઠ ૬૪૮
મેઘ-પેં ગીરુઉ કવણુ	કવણુ તરણુ-થી તુછ
કવણુ લોહ-થકી કઠણુ	પવન-પેહેલો કે પુછ ૬૪૯
કવણુ કડુયું ઝેંહેંર-થી	કવણુ રવી-થી તેજ
કવણુ મોઘું માણુક-થકી	કવણુ અગન્ય-થી એજ ૬૫૦
કવણુ સંજવન-થી અધીક	કવણુ શ્રીવંત-થી સુખ
કવણુ સૂત-થી છે સગો	કવણુ દેવા-થી હુખ ૬૫૧
પ્રીછું પાર એ ચ્યાર-નો	સમ્યક્ પ્રકારેં સોલ
તો જીત્યા તમો હાર્યા અમ્યો	માંણું તમારે મોહોલ' ૬૫૨

હરખ્યો ઘણું હૃદયડા-વીષેં	' પુછયું પ્રશ્ન અપાર
ડાહાપણુ-થી એ દાખવું	સાસ્ત્ર સકલ-નું સાર' ૬૫૩
ઉતર આપેં અધિપતિ	' સાંલલ સાંભા કાંન
કહ્યું કાલીઘ લોજ-નેં	તે પત્ર લખાણું પાંન ૬૫૪
સત્ય વડું સાયર-થકી	ગરજ અમૃત-પેં મીઠ
પ્રીત ગદી સાકર થકી	તપ ચંદ્ર-પેં દીઠ ૬૫૫
દાતા ગીરુઉ મેઘ-થી	મંગણુ તરણુ-થી તુછ
સુંખ લોહ-થકી કઠણુ	પવન-પેહેલું મન પુછ ૬૫૬
હુષ કહ્યો હલાહલ-થકી	નેત્ર રવી-થી તેજ
માંન્ય મોઘાં માણુક-થકી	ક્રોધ અગન્ય-થી એજ ૬૫૭
આંન સંજવન-થી અધિક	સંતોષ શ્રીવંત-થી સુખ
સવારથ સુત-થી સગો	કુનાય દેવા-થી હુખ' ૬૫૮

ચોપદ

પાંચ પ્રદક્ષણા પુઠેં કરી
કર્યું પીતા-ને જુગતેં જાણ્ય
એક-ને વશ્ય દિલ માહરું થયું
પૃથક્ પૃથક્ ચ્યારેં ઘેર ગઈ
પંથી કહે 'વરું નહીં અમ્યો
ખેંસાર્યો દુખીયો ખાણે
તાહરેં પ્રેમદા પુછેં સોય
ઉલખ્યો આવ્યો તાહરેં એન
અમૃત-સરખી વારુ વાંણ્ય
નિરમલ મુખ મનોહર મતી
વચનેં ખાંધી લીધાં અમ્યો

વીક્રમ કહે 'કરો એક કામ
દીવસ એક - ખેં રાજી રહો
કોલ સાત પશ્ચિમ-નો દીધ
ખેંસાર્યો ખાહિર તે તેજ્યો સાથ
ના આંણિ ખીક કસી મન-માંડ
નીસ-ચરચા જોવા તાંહાં રહ્યો
રાય પેંથ વિચારેં ઘણું
ધરી દુખ સુતો જેટલેં
'ઉઠ ઉઠ રે નિદ્રા તણ
ખલ હોય તો ખતાવું ખુધ્ય
નવ-પલવ એ વેલો હતો
ચગદ્યો વેલો ચાવ્યાં પાંન
પય વાઘણ-કેરું સીંચાય

લાગી પાય સાચી મુંદરી
'એ પંથી છે અમારો પ્રાણ ૬૫૮
પુછ્યા-નો પ્રતિઉતર કહું'
હકીગત્ય પોતા-ની, કહી ૬૬૦
હાથ પારકેં આખ્યાં તમ્યો
હું આવ્યો છું તે-કારણેં' ૬૬૧
'સકેં રાય વિક્રમ નર હોય
કમલ-પત્ર-સ્યાં નીરમલ નયન ૬૬૨
દીંચણ-થી હેઠા ખેં પાંણ્ય
સાચો વિક્રમ પૃથ્વીપતિ ૬૬૩
જે જાણો તે કરજ્યો તમ્યો'

પ્રકાસ કરો માં માહરું નામ ૬૬૪
પછેં કહેવું ઘટેં તે કહો'
પંથી પંથ કર્યો છે સીધ ૬૬૫
જેક-ને વચન આખ્યું હતું હાથ
ગયો વાડીયે વેહેલો તાંહાં ૬૬૬
દીકો છોડ જે સુકી ગયો
પાંમ્યો દુખ મન-માંહેં તે-તણું ૬૬૬અ
સ્વપ્ન એક લાધું તેટલેં
કરો કર્મ લવાંની લણ ૬૬૭
લાવ્ય વીર વાઘણી-નું દુધ
આવ્યો વાઘ વાડી આણુછતો ૬૬૮
ચઢ્યું ઝેર સુકું એ રાંન
નાગરવેલ નવ-પલવ થાય ૬૬૯

પાંન લેઈને' પાછા વલો
તુમ વચન પલથે' જેટલે'
પછે' આસ્ય જે પાંન-ની કરે'
છબટ-દેવ પોતા-નો આપ

ઝળકી જાગ્યો નીદ્રા ગઈ
'ધન-ધન રે માહરી તું માત
સાથ લીધો'તો જે-કો જન
જડગ ચોધારું કર-માં ધર્યું
ગયો એક પરવત ને' પાડ
ગયો ગુફા જિહાં વાઘ-ની હોય
એક વાઘણ ને' ખીજો વાઘ
ગુફા-આગલ જઈ ઉભો રહ્યો
તે આલસ મોડી ઉઠીયો
ઉઠી તે આવ્યો જેટલે'

'ઇશ્વરી-ની ભગતી-માં ભલો
સુખ-દુખ પ્રીતે' તે-પાસ
એકવાં વચન કહ્યાં જાહરે'
પગ ખેંચીને' ઉભો રહ્યો
'માનવ-રુપ છતાં કિમ આવીયો'
નિકટ મોંત આવ્યું છે' આજ
તાહરું નાંમ કહે' નહી મું-ને'

મુખ જોડ્યા છા તીહાં જૈ મલો
મુકર્યે' એ વેલો તેટલે' ૬૭૦
વણુ-ખુટે' નીશ્ચે મરે'
સ્વપ્ન-માંહે પઠાવી છાપ ૬૭૧

પ્રાત-સમય-ની વેલા થઈ
તુજ વીણ કોણ કરે' એ વાત' ૬૭૨
તેહ-ને' મુંકયો વાડી વન
રમરણ ઇશ્વરી-તાણું તો કર્યું ૬૭૩
જે દેખતાં મુજે' હાડ
રનુધ નાંમ ન દિહું કોય ૬૭૪
પોહોંદ્યાં એક સ્થાનક-માં લાગ
છંદો વાઘ હુંકારો કહ્યો ૬૭૫
જિમ ગજ મદગલ છુટીયો
વિક્રમસેન્ય જોલો તેટલે' ૬૭૬

પોતા-ની માતા-ને' મલો
મુંકો આપ જીવ્યા-ની આશ' ૬૭૭
હશી સેર જોડ્યો તાહરે'
વલતો જોલ રાજા-ને' કહ્યો ૬૭૮
આવડી હાંમ તું કિમ લાવીયો
સાચું જોલતાં સાં-ની લાજ ૬૭૯
તો જ્રમ-હત્યાદિક પાતિક તું ને' ૬૮૦

હુહા

રાજા કહે' 'તે' સમ કર્યા
પ્રકાસ કરવું પડસે મું-ને
ઉજેણી-નો અધિપતી
વિક્રમ નાંમ તો વિશ્વ કહે'

એ સ્યું કીધું કાંમ
માહરું તુજ-ને' નાંમ ૬૮૧
દેવ સહુ-નો દાસ
પ્રીતે આવ્યો પાસ' ૬૮૨

વાધ કહે 'વિક્રમ નહી
દુખ-ભંજણ દેહ તેહ-તણે
કેં જશ કેં કૈ દેવતા
ળીજે કૈણ આવી ચઢે
સાળાસ હીમત તાહરી
સત્ય નાંમ કહે નહી
ઈશ્વર-આંણ્ય સાચું કહું
જોઈઈ દુધ વાઘણ-તાણું

વાધ હસીને' બેલીયો
નથી સરજ્યો કૈ સ્પી-માં
દુધ વાઘણ-નાં દોહીલાં
જા મુકૈ પાછો વડી
દુખ-ભંજણ તું દેસ-નો
તુઝ-ને' મારી નાંખતાં
કૈટિ એક બ્રામણ હણે
તેહવાં પ્રજીત લોગવું
એક હાથ-નો તું નથી
મારું તલપ એક મુંઠ-ની
પાર લેવા દેહ છું અમ્યો
હજી હેત છે મુઝ-ને
વિક્રમ કહે 'સુંણ વનપતિ
માંકણ મસલી નાંખતાં
જેં કૈટિ ગાલક-હણે
પય લીધા-વીણ પાછો ફરું
કૈ રાક્ષસ રણ રેલીયા
કેઈ વાધ વિડારીયા

તું કૈ ળીજે અન્ય
મારવા-તું રચું મંન ૬૮૩
કેં કૈ પ્રતાપ-નો પુર
મારવા મુઝ હજુર ૬૮૪
અતુલી-બલ તું આપ
તો બ્રહ્મ-હત્યાદિક પાપ' ૬૮૫
ફરું, અવંતિ-તું રાજ્ય
તે પર-દુખ-ભંજણ-કાજ' ૬૮૬

'ઇહાં-થી પય લેઇ જાય
મુંઠ ન આધી માય ૬૮૭
હુંએ મોહોટી હોડ
એકે' ન પહોચે' કૈડ ૬૮૮
લાગે' સહુ-ની ભુખ
લાગે' મુઝ-ને દુખ ૬૮૯
કૈટિ હણે' કૈ ગાય
જો તે' પય લેવાય ૬૯૦
જિમ ખાવું ખીચડી ઘૂત
તો માહરે' હાથે મૃત ૬૯૧
પ્રીત કરીને' પેર
જો પાછા જાઉં ઘેર' ૬૯૨
નેટ વાત નીરધાર
તે તુઝ મારતાં વાર ૬૯૩
સાત કૈટિ સ્ત્રી દીસ
તો તે પાતિક મુઝ સીસ ૬૯૪
કૈ હણીયા એરી સાપ
અતુલી-બલ હું આપ ૬૯૫

વાદ જે મુઝ-રયું કરો	ખડગ મેહલતે જાંણુ
જીવ લીધા - વીણુ નવિ વલે	જેહું રાંમ-નું ખાંણુ ૬૬૬
કાં બેઠા બાલક થઈ	દેખાડો દેહે જોર
પછે જુઓ પટંતરો	શીદ કરો શોહિર' ૬૬૭

પુંછ ઝાટકી ઉડીયો	કરવા વીકમ - ઘાત
'હાં હાં' કહી વીચ-માં ગઈ	વાઘણી વાઘ-ની માત ૬૬૮
'તું મારીશ જો એહ-ને'	તો પૃથવી રંડાય
એહ મારે' જો તુઝ-ને'	તો મુઝ જીવું મીથ્યાય' ૬૬૯
'રહે' રે મા તું વેગલી	વાંણી બોલે' વથ'
સંમ-નઈ કિમ માહરા	એહ સરે' કિમ અથ' ૭૦૦
રાજા કહે' 'તું રીસ તજ્ય	તું નવિ બોલે' ફેર
વચન માહરું જર્યે' નહી	હું સવાયો સેર' ૭૦૧

ચોપઈ

વીચ-માં આવી વાઘણી રહી	'પુત્ર પુત્ર' તે બે પ્રતે' કહી
'રાઠય ન કરસ્યો કોથે' કાઈ	તાહરું પય ને એહ-નું લોહી ૭૦૨
માહારા તો તમ્યો બેહુ પુત્ર	ધૈર-આણુ સાચું એ સુત્ર
તાહરે' પય જોઈં જોટલું	રુધીર પાંચ ગાણું તેટલું ૭૦૩
દુધ સવા સેર આપું આંચ	પાયો રુધીર એહ-ને' સેર પાંચ
એટલે' બે-નાં વાયક ફેલે'	પય લેઈ પ્રથવીપતિ પલે' ૭૦૪
કહી વાત જે નારે' નમી	ગુણ-સાગર બે' જણ-ને' ગમી
નસા-જલ સાંધે' કાપીયું	રુદે થકી રુધીર ચાપીયું ૭૦૫
સંતોખ્યો બલવંતો બુધ્ય	લીધું વીરે વાઘણ-નું દુધ
કરી પ્રણામ તે પાઠો વસ્યો	મીત્ર વાડીઈ તેહ-ને' મસ્યો ૭૦૬
સીંચ્યો વેલો રાતે' વાન	બેંદાં તેહ પ્રભાતે' પાંન
વિષયાં પાંન વેલે-થી ઘણાં	લાખ્યાં દલીદ્ર માલી-તણાં ૭૦૭

સાત પેઢી - સુધી તે જાય
પ્રીતે પાંન લીધાં શુભ પેર

નગર-માંડિ બાંધ્યું સહુ આજ
દેવ-રૂપ દીસંતા પુતલું
ઠાંમ-ઠામ-થી નર-ને નાય
'ધન્ય ભાગ્ય ધરતી-નું ધણું
બાધ્યાં તરીયા તોરણ બારણું
રાજા કહે તિહાં રૂડી રીત
વચને બંધાણી તેણે હા કહ્યું

એસાર્યાં ચોરી-માં બહરે
'સ્યા-માટે' કરમાયું મુખ
હુબ હોઈ તે કહેલ્યો તમ્મો

અન્ય ઇછા તેહ-ને સી યાય
આવ્યો પેટી રાંભી-ને ઘેર ૭૦૮

'એ તો વિક્રમસેન્ય મહારાજ
અધિક ભાગ્ય-થી આવી મર્યું' ૭૦૯
દરસન કરવા હુંસે હાર
પ્રયાણ થયું પ્રથવીપત્ય-તાણું' ૭૧૦
ચારે-ના વીવા-ને કારણે
'પરણા આ પંથી-ને પ્રીત્ય' ૭૧૧
કમલ મુખ કરમાઇ ગયું

પુછે નૃપતિ નારી-ને તાહરે ૭૧૨
ઈશ્વર ભાગરયે તાહરું હુબ
ઈશ્વર કરે તે ભાણું અમ્મો' ૭૧૩

હહા

કર જોડી, કહે કાંચની
પરણાવ્યો પંથી તમ્મો
છે કાલો ને કુળડો
આવ્યો તે ઈશ્વર હું
'રોસ છંડો' રાજા કહે
થયો પુરસ કે પ્રાકમી
પુત્ર નહી તે રાય વેરે
'ભમાત્ર રાજ્ય તાહરું કરે
પ્રલણું જે આપો મું-ને
ખાઉ પીઉ ખુળી કરે

'ગરથ ઘણો છે દેશ
વૃધ એહ-નો છે વેસ ૭૧૪
રોતો દીસે રાંક
પણ મન-માં મોહોટો વાંક ૭૧૫
પ્રીતે આપુ પાંન
વીક્રમ-જેહવો વાંન ૭૧૬
મુંખ્યો તેણે ઠાંમ
કાંમસેન્ય શુભ નાંમ ૭૧૭
તેહ કયું મેં માફ
તે ઈશ્વર-પ્રતાપ' ૭૧૮

ચોપઈ

આગના માગેં છેં જેટલેં
‘અંમ ચ્યારેં-નાં પોહોતાં કોડિ
મન-ગમતો પરણાવ્યો પતિ
એક એક પુછીઈ ચ્યારેં વાત
રાજ કહે ‘જે હોઈ કાંમ
પ્રીતેં-સ્યું જે પુછો તમ્યો

લાગી પાય ચ્યારેં તેટલેં
હેત-પ્રીત-સ્યું પુરી હોડ ૭૧૯
રાજ તાહરી રુડી રતી
પછેં પંથ જાઉં પરલાત’ ૭૨૦
તે તમ્યો કહો આંણું દાંમ
તે તુમ-પ્રતેં કહીસ્યું અમ્યો’ ૭૨૧

હુહા

વીઘા-થી વધતું કસ્યું
ચીરંજીવી-થી જીવ્યું કસ્યું
કાજલ-થી કાલું કસ્યું
દુધ-થકી સ્યું ઉજલું
નીર-થકી નીરમલ કસ્યું
આભુષણ સ્યું હેમ-થી
દાંન-થકી રુડું કસ્યું
લક્ષી જાત બ્રામણ-થકી
વિક્રમ કહે ‘વનીતા સુંણો
સંદેહ મન સાં-નેં ધરો
વિવેક વડો વિઘા-થકી
જસજીવ ચીરંજીવ-થી
કાલો કપુત કાજલ-થકી
દાંન દુધ-થી ઉજલું
નીરદોષ નીરમલ નીર-થી
શુંણ આભુષણ-થી ઘણા
દાન-થકી રુડી દયા
બ્રંમ. લલો બ્રામણ-થકી

લખમી-થી સી લહેંર
પ્રીકું તેક-ની પેંર ૭૨૨
કાયા-થી વાહલું કોણ
ખોલો વખાંણી વાણ ૭૨૩
તિમર-થકી સ્યું ઘોર
કહો એ વાત અંકાર ૭૨૪
પુન્ય-થકી સ્યું પત્રીત્ર
મન-થી કહો એ મીત્ર’ ૭૨૫
મુલ વિચારો મર્મ
ધારી જુયોનેં ધર્મ’ ૭૨૬
લખમી-થી કીરતિ લહેંર
પ્રીકો રુડી પેંર ૭૨૭
કાયા-થી વાહાલી લાજ
કુલ-અમુઆલણ કાજ ૭૨૮
અગ્નાન તિમર-થી ઘોર
અવિકો એક અંકાર ૭૨૯
પુન્ય-થી પરોપકાર પત્રીત્ર
મનસા વાચા મીત્ર’ ૭૩૦

પાગે	લાગી	પદ્મની	વારુ	સાંભડી	વાંણુ	
સીખ	માગીને	સંચર્યો	વડ-કુથ	વીર	સુન્નંણુ	૭૩૧
આગ્યો	નગર-ઉજેણી-માં		ગડગડિયા	ઘોર	નીસાંણુ	
જસ	ખોલે	ખડુ બાચિકા	લ્યે	લાખીણાં	લાંહાંણુ	૭૩૨
લરી	સભા	લુપતિ ઠર્યો	દીધાં	મેઢની	માંન	
જે	ખોલ્યા	તે પાલીયું	પ્રીતે	આખ્યાં	યાંન	૭૩૩
સુખ	મનાવ્યું	સર્વ-ને	સોભી	સર્વ	સભાય	
એક	થયો	અવની-વિષે	રૂડો	વીકંમરાય		૭૩૪
કહે	પુતલી	‘લોજ સુંણ	કર્યા	કોટધા	કાંમ	
તાકરે	દુખ-ભંજણુ	પડ્યું	નવે	ખંડ-માહે	નાંમ	૭૩૫
પુરાંણુ	લખાંણાં	લખ્યધા	કીધાં	કાલીદાસ		
સંસકત-માંથી	સોધીયું		વિવિધ	વીવેક	ત્રિલાસ	૭૩૬
ગુંણુ-સાગર	ગુજર-ધરા		સેંદુજ-ગાંમ	સુંનંણુ		
કાકેલ-કુલ	કણુળી	વડો	મનજી-સુત	મહેરાંણુ		૭૩૭
રખીદાસ	રાજસ	ગુણે	પુન્ય-તણો	જે	પુર	
લેઉઆ-માં	લાયક	લહો	ન્યાયેપણાનું	તુર		૭૩૮
પરમારથ	પ્રાકમ	કર્યા	નીર-ને	સુલ	નીવાંણુ	
પરવાર	પનોતો	પુત્ર ગુલ	સકલ	ધર્મ	સુંનંણુ	૭૩૯
પાટીદાર	પરતાપવંતે		સુલ	સભાઈ	સર્વ	
ખેંઠા	ગુધ-સાગર	ખડુ	નહી	મન	ધાયડ	ગર્વ ૭૪૦
હાથા	દસુંદ્રી	તેક-ના	ગુંણુ	ગાડે	ગમાંન	
કિરત	રૂડી	કુલ-તણી	ગુણુ-રુપ	સુલ	ગાંમ	૭૪૧
લલું	વચન	ભાટે	‘સુણુ	રૂડા	રખીદાસ	
કવી	એક	કાલી-સમો	વેગનપુર-માં	વાસ		૭૪૨
કિરતી	કાંને	સુણી અયો	અકલ	અમીરી	આજ	
તેક-ને	તેકું	મોકલો	મનજી-સુત	મહારાજ		૭૪૩

પુત્ર પ્રતાપીક વડે	વડ-હથ વેંણીદાસ	
આળ્યો અમદાવાદ-માં	પંડિત-કેરે	પાસ ૭૪૪
કવિ-ને તેજ્યો કૈડ-થી	અલખત આપી અરથ	
પુરણ અંન પસાયતાં	ઘણે ઘણેરો ગર્થ	૭૪૫
કર જોડી કવિ-ને કહ્યું	‘જે સાચ સકલ સુખ’ણ	
નવો અંથ થાએ તે કરો	પરમારથ-પુરાંણ	૭૪૬
પ્રીત ઉપજે પુન્ય-પર	ધરમ-ઉપરિ રહેં ધીર	
બુદ્ધ-થી બનીસી કરો	વણુવો વીક્રમ વીર’	૭૪૭
સુંપો અંથ પુરણ કરી	અણુ પુન્ય જે આથ	
દીધો તેહ દિસોદિ-ને	હિત ધરીનેં હાથ	૭૪૮
કિરત ચાલી કવી-તણી	નીરમલ એક-નું નાંમ	
રખીદાસ-પરતાપ-થી	કયું પુરણ એ કાંમ	૭૪૯

પ્રીત ધરીનેં સાંભલે	મન પુરણ પરસન	
ફલ અંદ્રાયણ વૃત-નું	રેવાનું દરસન	૭૫૦
રામ-ચરીત રસ સાંભલે	પુરણ મન પવિત્ર	
તેહ સમોવડ જાણુજ્યો	વારે વિક્રમ-ચરિત્ર	૭૫૧
એ કે અક્ષર-અક્ષરે	ગુણ-ગુણ-માં ગૌદાન	
ધિકાર સત ઉધરે	કથા સુંણે જે કાંન	૭૫૨
કહે કંવી જાણું નહી	સૌમ્ય અક્ષર-ની સુધ્ય	
અંતર-માં કે અવીપતિ	બહુ પ્રકારેં બુધ્ય	૭૫૩

કહે પુતલી ‘લોજ સુંહય	તેહવો થયો તે રાય	
એહવાં પ્રક્રમ જો કરો	તો ધરો સીંહાસન પાય’	૭૫૪
એમ કહીને પુતલી	ચાપે ગર્જ આગસ	
એહ કથા પુરણ થઇ	કહે કવી સાંભલદાસ	૭૫૫

કામધેનુની વારતા

કવિ શામળ ભટ્ટ કૃત સિંહાસનબત્રીશીની રરમી વાર્તા

કહેનાર પૂતળી મુલગા

છંપય

શ્રી શીવ-સરીખો તાત, માત ઉમયા છે જેહ-ની

લખ્ય-કાલ શુભ પુત્ર, રીધ્ય-વૃધ તનયા જેહ-ની

ખેમ-કૃ[શ]લ જામાત્ર, પાત્ર અષ્ટ સીધ્ય દલ દાસી,

ત્રીદશ આઘ દેવ, સેવ નવ નીધ્ય ઘરવાસી

ખીતા પંચાનન પ્રભુ, ખડાનન ખાંધેં ઘણું,

ગજાનન શુણ-આગલો, પ્રથમ ધ્યાન ધરું તેહ-તાણું ૧

દુહા

ગીરજ-નંદન	શુંણ-નીધિ	મુધ્ય-સાગર	ખલ-વીર	
દાતા દિવ્ય,	દયા દક્ષેં	ધરમ ધ્યાન	દ્રઢ ધીર	૨
શ્રી-બ્રમા-પુત્રી	સરસ્વતિ	મતિ-દેયણ	તું માત	
વાસ સકલ વ્યાપી	રહી	વીણા વેદ-વીખ્યાત		૩
ખટુકનાથ	મુખી-આગલો	વીરભદ્ર	ભડ ભુપ	
ધમકે ધમધમ	ધુધરા	રંછત રુટેં	રૂપ	૪
આઘ સિત્ર ઉમયા-પતિ		જગત-પાવન	જગદિશ	
સેવક-સહાયક	તું સહી	અધ-નીવારણ	ઈશ	૫
કૃણુ કપાલ કરુણાનીધી		કલ્યાણ કોટિ કરંત		
કરણ કોટિ બ્રમાંડ છે		કેં અધ-ન્તા ઓઘ હરંત		૬
ખડચર ખાલા સુંદરી		હેંગલાજ હુરસીધ્ય		
સમરતેં સુખ ઉપજેં		નીત્ય નીત્ય નવ નવ નીધ્ય		૭
પ્રણામ પ્રીતેં-થી કરું		પુરણ થાણું પવિત્ર		
પુરાણ-પરમારથ કરું		વારુ વીક્રમ-ચરીત્ર		૮

ચોપઈ

શ્રી-ધારા-ધર-નો ધણી
લલો લોજ લરતખંડે નાંમ
નવી વાત-ની દેં જે સાખ્ય
નીરમુખ નચીક નવી વલેં
ખમણા આપેં દિલ-થી દાંમ
નિલ નીલ કૌતક જુઈ કોડ

એક સમેં સોની કીજનાજ
વીપ્રેં મોકડ્યાં રતન જ અચાર
માંડો-માંડેં-માં રાઠેં થયા
પ્રધાન ચીત-થી ચુદી ગયો
પશુ-ચારણ ઘડ-પાસેં ગોપ
રાજ થઈ ખેંઠો તિહાં એક
ન્યાય ચુકવ્યો કરી જતન
તેહ વાત નાંણી લડ લોજ
તેણેં ચાતુરી કીધી ધણી
ખોદાવી લોગી રાજન
રતન-સિંહાસન હીરે જડયું
લલેં હેતેં ભુપતિ લાવીયો
પંડિત-નેં પુછી મહુરત લીધ
તોરણ બાંધાં મોતી-તણાં
ખેર મહેર દીધાં બહુ ધન
નગર-લોક સલા સહુ ભેય
પંચ પ્રદક્ષણા પ્રીતેં કરેં
ભેવા મેદની આઝી મક્કી

વીવેક ધણી છેં વિદ્યા-તણી
કરેં કોટધા રુડાં કાંમ ૯
લેશ-માત્ર-માહેં દેં લાખ
કલપતરુ એ સફલેં ફલેં ૧૦
ખમણ-લોજ પડાવ્યું નાંમ
એ-સરીખો જવરલો ભેડ ૧૧

ગયા એકઠા રલવા-કાજ
તે નામુકરી ગયો સોનાર ૧૨
રાજદાર ન્યાય કરવા ગયા
વાડવ-નેં દેસવટો દીયો ૧૩
દીઠો કારમો તેણેં કોપ
વડી ચાતુરી વિવીધ વીવેક ૧૪
અપાવ્યાં વીપ્ર-નેં અચાર રતન
ખરી વાત-ની માંડી ખોજ ૧૫
સરવ એ રામત્ય ભુમી-તણી
અભિનયું આવ્યું આસન ૧૬
આપ હાયે વીશ્વકર્માનું ઘડયું
સિંહાસન સલા-મધ્યે લાવીયો ૧૭
આસન ખેંસવા મનડું કીધ
કુંકમ-છટણાં કીધાં ઘણાં ૧૮
નચિક-માંગણ-નેં સનમાંન
જયજય શબદ હેતે-થી હોય ૧૯
જમણો પગ ધરણીપત્ય ધરેં
એટલેં એક ખોલી પુતલી ૨૦

‘લોજ સિંહાસન ન ધરો પાંચ	ખેઠે-થી સુખ નહી થાય’	
જુગતે લોજે જોડ્યા હાથ	ખોડ્યો તે સુલગા-ને સાથ	૨૧
‘કુંભ ખેંસસેં એણે કાંમ	તે નરપતિ-નું કહે નાંમ’	
કહે સુલગા: સાંભડો નરનાથ	ખેસો હેઠા જોડિને હાથ	૨૨

હુહા

પ્રીત ધરી કહે પુત્રી	સુલગાસુંદરી નાંમ	
વખાણ કહું વિક્રમ-તણું	કરી ગયો જે કાંમ	૨૩
ઉજેણી-નગરી-નો અધીપતી	દેવાંસી તે દેવ	
ચતુર રાજ્ય તે ચુકવે	કરે સદ્ગુરુ-ની રુડી સેવ	૨૪
પર-દુખ હરે પરમારથે	પર-કાજે દે પ્રાણ	
પર-નારી-સહોદર પ્રાકમી	તે વીક્રમ વીર સુખાંણ	૨૫
સમા ભરી સિંહાસને	ખેઠો છે એક દિસ	
એટલે ગોર પોના-તણો	અતિ દીધી આસીસ	૨૬
‘ક્રાંટિ કડ્યાંણ તાકરું થલ્યો	નિત્ય નિત્ય પુર પ્રતાપ	
સદા શીવ સનમુખ હલ્યો	આલ શક્તિ-થી આપ’	૨૭

ચોપઘ

વીપ્ર કહે ‘સાંભલ રાજન	માકરું જાતરા-ઉપર મન	
કરો રાજ્ય તમો વાસિઈ	અર્યો વાસ કરચુ કાસીઈ	૨૮
ખાધું, પીધું, અતી આનંદ કર્યું	મન વણારસી-ઉપર ધર્યું	
રાજ શ્રીફલ આપ્યું હાથ-માં	કહું છું સલા સદ સાથ-માં	૨૯
આપી ખરચી રતન અમુલ્ય	શુભ ચીંતામણ-ને સમતુલ્ય	
‘કાંચક આગન્યા ખીજી કરો	માકરે વીપ્ર-તણો આસરો’	૩૦

હુહા

‘બ્રાંમણ, તુલસી ને પીપલો	ગાય ને ખીજી ગંગ	
એક-થી અધિકું ખીજું નથી	સદા કરજે તું સંગ’	૩૧

ગોર તે ગામત્રે ગયો	રાય-ને લાગી રીઝ	
‘પ્રીતે’ સેવું પાંચ-ને	સૃષ્ટ સકલ-નું ધીજ’	૩૨
ઘર-ઘર વવરાવ્યા પીપલા	ઘર-ઘર તુલસી-વંન	
ભાવે પુજે ભ્રંમને	મુંખી તંન મંન ધંને	૩૩
ઘણી સેવા નીત ગાય-ની	માંડી અપરંપાર	
આખી ઉજેણી દેશ-માં	ગોચર દારોદાર	૩૪
સીત-કાલે સેવા કરે	હીર ચીર નીધ નેહ	
ઘણી કરાવે ગોદડી	ઢાંકે સહુ-ની દેહ	૩૫
ઉનાલે આનંદ-માં	નીર ભરે નીવાંણુ	
સાકર-ના સરખદ કરે	પાછે ધેનુ-ને પ્રમાંણુ	૩૬
આતુરમાસે આકરી	ધરમસાલા ધરમ-ધાંમ	
રુડા રાજદાર-માં	ધેનુ રહેવા-ઝાંમ	૩૭
ઘણી હેમ-ધંટ ધુધરા	સેંગ સોના-નાં સીસ	
ઔઠ લાખ દિહે વીચરે	ઉજેણી દશ દિશ	૩૮
ઘણુ આવે જાહે ધેન-નું	કરે રાજ્ય દરસંન	
મોતીએ વધાવે મહીપતિ	પ્રીતે થઈ પરસંન	૩૯
વાંહણે વોલાવે ઘણું	સાંઝે સાહમો જાય	
દુલે નહી કોઈ દેશ-માં	હુખ ન પામે ગાય	૪૦
રહીયત રાખે ગાય-ને	ઘેર ઘેર સેવા સાર	
રાજ આપે રીઝ-માં	સોના-તણા સણુગાર	૪૧
મોતી-કેરા મોરડા	જોવા સરખી જાત્ર	
ચારે ચરણે અંઝરી	પુજે પવીત્ર પાત્ર	૪૨
આબ્રણુ સહુ-ને ઉપતાં	ઉજેણે અમુલ્ય	
જરકસી ઝાઝી હીર-ની	સહુ-ને મસ્તક ઝુલ	૪૩
તરણુ ચરવા તે પરવરે	વાળે ધુધરા-ધંટ	
જાંણુ હુંદભી દેવ-નાં	તોલ ઘણેરે તંટ	૪૪

ચોપઈ

ચૌદ લાખ એ રીતેં ચરેં	સકલ લોક તે સેવા કરેં	
એક દિવસ સીવ-રમણી સાર	માગશર શુદ્ધિ ચોથ સોમવાર	૪૫
સીવ-મહીમા-નાં વૃત સુવીસેસ	આચરેં સરવ ઉગેણી-દેશ	
પરદોસ-સમેં જો શીવ પુન્ય	લગ્ય પુનન માનેં સીવરાય	૪૬
પરદોસ-પુનન-મહિમા ઘણો	સમરથ નહી કંઠ્ય કહેંવા-તણો	
ખાધા વીશ્વ-તણા જે વૃત	પરદોશ-પુનનેં વલેં તે તરત	૪૭
સોમ-પ્રદોસ-તણું જે ફલ હોય	કહી ન સકેં મહીમા કંઠ્ય	
એકલુંબણી મહિપતિ શ્રી-મંત્ર	સાંઝેં કીધું સીવ-પુનન	૪૮
પરિભ્રમ 'તોખ્યા શુભ પેર	જવા માંડ્યું પોતા-ને ઘેર	
સેવક કંઠ્ય નથી તે-સાથ	ખડગ-કોહલું છે એક હાથ	૪૯
આવેં વાટેં વડ-હથ વીર	ગાય ખરાડેં ક્ષીપ્રા-તીર	
ભાં ભાં કરી પોકારેં ઘણું	કાંને વચન મુંઝ્યું તેહ-તણું	૫૦
ગયો રાય તે-પાસેં વહી	દીઠી ગાય તે કાદવ-માં કહી	
ખાધું છુડ્યે કાદવ-માં અંગ	ઉચી કોટ કરી શુભ સંગ	૫૧
દુખ પ્રાંમતી દીઠી રાય	કાદવ-માંહેં કહી છે ગાય	
પલક એક-માં પહોતો વાસ	સેવક પ્રીતેં તેડ્યા પાસ	૫૨
આપ હાથેં અવંતી-રાય	કાઢી કાદવ-માંથી ગાય	
દીઠિ દાંમણી તેહ-ની દેહ	નરપત્ય-નેં તે-ઉપર નેહ	૫૩
ઉપડાવી સુખપાલેં ધરી	લાવ્યો મંદિર કોડેં કરી	
સુધ્ય કર્યું તે ધેનુ-સરીર	ઉપર ઉઠાડ્યું અંગર ચીર	૫૪
આપ વસ્ત્ર-થી લોહેં અંગ	શુભ થાનક આસન-નો રંગ	
પહેલ પથરાવ્યા સેજ-તણાં	ખાંન-પાંન ખવરાવ્યાં ઘણાં	૫૫
અમુદ્ય આલુપણ રતને જડ્યાં	ઘણા મુલ-થી હિતેં ઘડ્યાં	
ખગલા-પંખ-જેહવી છે દેહ	નરપતિ-નેં ઉપર ખાદુ નેહ	૫૬

નાહાની સીંગડી નાહાના ચરણ	ઉદર અડેં ધેનુનું ધરણ	
રુકું અતી રઢીયાલું રુપ	ભાવ ઘણો ધરેં મન ભુપ	૫૭
જીવ-થકી વાહલી તે ગાય	પુજેં પ્રીતેં લાગેં પાય	
વાંહાણાં-માં વોલાવા વલેં	સાંઝેં તેડવા પંથેં પલેં	
જોવા-સરખી થઈ તે જાત્ર	પુજવા-જોગ્ય પવિત્ર જ પાત્ર	૫૮

હાહા

એક દિવસ સંઘ્યા-સમેં	થેંર ન આવી ગાય	
વાટ જીઈ જાહુ વલવલેં	આકુલ-વ્યાકુલ થાઈ	૫૯
વારુ કીરત વીકમ-તણી	વ્યાપી દેશ-વિદેશ	
નવ ખંડે શુભ નાંમના	નિરમલ એહ નરેસ	૬૦
સ્વરગ-માંહેં સોભા થઈ	ઈંદ્ર અધિપત્ય જ્યાંહ	
વખાણુ થયાં વીકમ-તણાં	સભા ભરી છે ત્યાંહ	૬૧
કેા કહેં 'અરજીન અવતર્યા'	કેા કહેં 'રામચંદ્ર'	
કેાચ કહેં 'ફરજીરાંમ છે'	કેાચ કહેં 'હરિચંદ્ર'	૬૨
સત્યવાદિ કેા એ-સમેા	ધૃતતા મોટો ધીર	
સુરપુર સામદ વરો	નામ રાખણુ એ નીર	૬૩
લક્ષ્મી કરેં ભ્રાંમણ-તણી	પુજેં શુંજીવંત ગાય	
પ્રાંણ આપેં પર-કારણેં	પાછો ન ધરેં પાય	૬૪
ઈંદ્ર એકલું સાંભલ્યું	ચઢી ઘણેરી રીસ	
પગથી જવાલા પ્રગટી	તે જઈ લેદે સીસ	૬૫
કામધેનુ-નેં તેડી કહ્યું	'જા અંતરિખ તું આપ	
છલ પાડો એ રાય-ને	સહજેં ઘોનેં શ્રાપ	૬૬
પેંર પેંર જો પારખું	નાંણી જો તું મન	
ખાલીનેં પ્રલેં કરો	જાત્યું કહેં રાજન	૬૭
સત ચુકવે કેં શ્રાપ દેં	કેં લેજે એક-ના પ્રાંણ	
ન્યાહી જો નીમેખ-માં	લખ-કોટલા લકાંણુ	૬૮

કામદુર્ગા કાચેં થઈ	જેઈ લાખીણી લાગ	
જ્યોધ નૌતમ નવ હાથ-નો	વેષ ધર્યો છે વાઘ	૬૯
પુછ ઝાટકી ઉડીયો	સુર સવાયો સેર	
વન ચરતી'તી ગાવડી	તેહ-ને લીધી ઘેર	૭૦
ધુણ તે ધરણી પડી	એક ન મુઝેં પેર	
પડિ હાથ પાપી-તણેં	તે કીમ જવાઈ ઘેર	૭૧
કાંમધેનુ બહુ કરગરેં	'મેહુલ મું-ને' માહરાજ	
ઘડી એક-માં ઘર જઈ	હવડાં આણું આજ	૭૨
વછ ઘેર દીવમ દશ-તણો	બાલક છે નીરખુધ	
તું કહેં તો તેહ-ને જઈ	પામનેં આણું દુધ	૭૩
કાલો કુંયર કોડાંમણો	જેસેં માહરી વાટ	
તરસેં ભુખેં વલવલેં	માણું છું તે-માટ	૭૪
નથી કોડેં-ને લાલબ્યો	નથી ખાતો તે તરણ	
માહારા ત્રેંકુ વીજેગથી	તે નિચેં પામેં મરણ	૭૫
મન માહું તેહ-માં રહું	પ્રીતેં વલગો પ્રાણ	
એક ઘડી અલગો રહેં	તો લખ્ય દિધાં લાંડાંણ	૭૬

ચોપઈ

દેવા-થી બીજું નહી દુખ	સ્ત્રી-આગલ બીજું રયું સુખ	
ભુખ-આગલ બીજા ર્યા ભોગ	સાચા-આગલ ર્યો છે જોગ	૭૭
જુદાજુદ-થી બીજું રયું જાન	મહિપતિ-થી બીજું રયું માન	
સંતોષ-આગલ નહી કે સુખી	રોગી-આગલ નહી કે દુખી	૭૮
ગંગા-આગલ બીજાં ર્યાં નીર	ત્રયેણી-આગલ બીજું સુ તીર	
તાવ-આગલ બીજો ર્યો તાપ	હત્યા-જોડેં બીજું રયું પાપ	૭૯
દયા-જોડેં બીજું રયું દાન	તીસોતમા-આગલ નહી તાન	
સંમ-સમાન બીજું રયું નામ	પુણ્ય-જોડેં તે તો કુંણ શાંમ	૮૦

રીઝ-આગલ બીજો રથો રાગ	ભાવેં આપેં તીહાં રથો ભાગ
હેમ-આગલ બીજી સી ધાત	વીખ-જોડેં નહી કો જાત્ય ૮૧
અંન-આગલ તે ઉપધ કર્યું	બરાસ-જોડેં બીજું ર્યું મસમર્યું
ગુરુ-આગલ બીજી સી સેવ	ઇશ્વર-થી મોટો કુંભ દેવ ૮૨
વુંભ-આગલ બીજું પુરુષ	શુંભ-નીજોડેં નવી આવેં રુપ
વેદ-આગલ બીજાં ર્યાં ગીત	પુત્ર-આગલ બીજી સી પ્રીત ૮૩
હઘ કહી મેં પ્રથવી-તણી	પુત્ર-નેં માતા-ર્યું પ્રીત જ ઘણી
તે પુત્ર-નેં મોહર્યો પાણે	જાવા દેં તેહ-નેં બારણે ૮૪
ધવરાવું તેહનેં માહરું થાંન	જો દયા કરી તું આપે દાંન ૮૫

દુહા

‘ઘેંહેંલી કાં દઈ ગાવડી	કરેં જો કોટિ ઉપાય
છુટેં નહી તું હાથ-થી	મંદીર નહી જવાય ૮૬

ચોપધ

ભુખ્યા જન-નેં ભોજન મલેં	તે ભુખ્યો કીમ પાછો વલેં
તરસ્યા-આગલ રહેં કીમ નીર	નાગા-આગલ રહેં કીમ ચીર ૮૭
તરકર-આગલ રહેં કીમ દાંમ	કપુત-રકી રહેં કીમ ફુલ-નાંમ
ગંગા નાહ્યા-થી રહેં કીમ પાપ	અકલ ભુડીઈ રહેં કીમ આપ ૮૮
જુવતી-આગલ રહેં કીમ જોર	રવી-આગલ રહેં કીમ ઘોર
ક-ગુધી આગલ રહેં કીમ કરમ	લોલ-આગલ રહેં નહી ધરમ ૮૯
કીરખી-આગલ કીરતી નવી રહેં	મન-ને પાપ કલેં કીમ દહેં
સાસ્ત્ર-આગલ રહેં કીમ સંદેહ	નંદા-પાસેં રહેં કીમ નેહ ૯૦
માયા-આગલ મોટું કર્યું	મેહ-નેં આગલ અકલ જર્યું
સિહુ-આગલ કુંજર કીમ જાય	વાધ-હાથેં ન છુટેં ગાય ૯૧
ઘણી પડી છે તાહરે ગરજ	ઉછા-આગલ કરેં છે અરજ
ભુખી છે ઘર-માં ભાંમીનિ	તો જાવા કીમ હું જામીની ૯૨

‘જો લાઈ મુકે ચીત ચઢી
તે વાતે પ્રતીજ્ઞા કરું
ચંદ-સુરજ રાખું જે સાખ્ય
જો મન માને તાહરું
થરથર દુજે છે પ્રાણીયો
બ્રામણ થઈને નાણું બ્રાંત
સંધ્યા-સ્નાન-વીના જે જમે
ચાચર-ચાવડી જઈ ચાડી ખાય
અતી જુઠાં ચઢાવે આલ
શ્ત્રી-વધ ગો-વધ જે જન કરે
મરમ-વચન-ના બોલે બોલ
દુલે જે પીતા ને માત
જુઠા સમ ખાઈ લે સીસ
કરે વીધવા-કેરો સંગ
જોરાવરી કરે જે જર
મદ્યા-સંઘાથે મોટિમ કરે
વીધ દેઈને જે વાલે વેર
મદિરા-પાન જે પ્રીતે પીઈ
આસ-નીરાસ કરે મન-સંગ
તીરથ-લોમે ચોરે તિલ હેમ
અજ ઉભાં લે જે દાંન
તિલ કપાસ ચોરે જે ગદી
લાઠી ગાલે મદિરા-તણી
અંધા-ખેડેરા-ની નાણું લાજ
ખોદ્યું અખોદ્યું કરે વચન
ભરે અધિકૈ ચોપદ-પર ભાર

તો ઘેર જઈ આવું આ ઘડી
હું વાચા સત વાચા ધરું ૯૩
સાચા સમ ખાઉ લખ લખ
તો કહ્યું કરજે માહરું ૯૪
શ્રી-ગુરુ વચ-માં આણીયો
કરે અભખ્યાભખ્ય એકાંત ૯૫
સુરખ થઈ ડાહ્યા-ને દમે
ગુણ-કેડે જે અવગુણ ગાય ૯૬
મારે નાહનાં રમતાં ખાલ
થાંપણ પારકીઈ જે ઘર ભરે ૯૭
કરે બ્યાઘાત દેઈને કોલ
વીસવાસ કરી પછે દે ઘાત ૯૮
વેચે વચમાં રાખી ઈશ
નાહતાં જુઈ ઉઘાડું અંગ ૯૯
ગરભ ગલાવે દારુણ દાર
અહંકાર આપ અધીકૈરા ધરે ૧૦૦
કબુધ-ચક્રી જે કરે કહેર
અનૃત કરતાં જે નવિ ખીડે ૧૦૧
કરે પાપ પોતાં-નો સંગ
સાચી વાત ખોદ્યા-નો નેમ ૧૦૨
મંગણ નાણિ નવી છે માંન
લંગી-સાથે ખેસે મલી ૧૦૩
લાખ સેલડી પીલે ઘણી
ભારે ખાય અઘટતું ખાજ ૧૦૪
ખેડે ભોમી વરસતે ઘન
પારોસી-ઉપર આણું ખાર ૧૦૫

હુટે સુહાસણુ-ના સણુગાર
અનેક એકવાં બહુ છે પાપ
એકવાં પાતિક લાગેં મું-નેં
જઈ સકારનેં (?) વાલેં વાટ
હુંણુકરાંમ લેખેં નવી ગણેં
અધિક નીચ-નું લે જે અંન
ઉદર ઉદમ-પાખી ભરેં
નંદેં લેખ નંદેં નાતિ-નેં
લોહ બાંધીનેં ખાઈ માર
કન્યા ઉપર કર જે કરેં
એકવાં પાપ લેઉં ચીત ચઢી
એકવા સમ કરેં તિહાં ગાય

કર-મધ્યે લીધો કટાર
પગલાં જોતો જુગતેં જય
વાલી ગાતડી અંગે ઘણી
દીઠો સારફલો તિહાં સેર
ધેનુ પાંમતી દીઠી કષ્ટ
'હુડ્યા મેકુડ્ય એક-નેં પાપીબટ'

મરી રહ્યા-નેં મારેં માર
કેટલાંએક વખાણુ આપ ૧૦૬
જો ઘડી એક-માં ન મલું તું-નેં
ઉધાપેં પટલાઈ પાટ ૧૦૭
લીખ્યુક થઈનેં છુંડું ભણેં
નિત ઉઠી તાકેં પર-ધન ૧૦૮
પારકું સુખ દેખી નવી ઠરેં
નંદેં આપ પીતા-માત-નેં ૧૦૯
ધાડ થાઈ વોલાવો વાહાર
કન્યા-દ્રવ્યેં પેટ જ ભરેં ૧૧૦
જો પાછી આવું ના આ ઘડી
ઘેંર રાજા આકુલ-આકુલ થાય ૧૧૧

આપેં એકલો આગ્યો ખાહાર
કેહ-નો લય ન ગણેં મન-માય ૧૧૨
આગ્યો આપ ઉજેણી-ધણી
રહ્યો ગાય-નેં તે નર ઘેર ૧૧૩
તે રાજાઈ દિહું દ્રષ્ટ
એમ કહીનેં સમર્યો ધબટ ૧૧૪

હુહા

કાઠી કટાર કોપેં થયો
નરપાત નીકટ તિહાં જઈ રહ્યો
'રયું મારેં એ રાંક-નેં
બલ હોઈ જો કાઈ બાંહિ-માં

દીધી આપેં દોટ
તેહ-નેં કરવા ચોટ ૧૧૫
હુંડી-જાયા લાજ
તો દેખાડો અજ ૧૧૬

ચોપઈ

રાંક-સાથેં સી કરવી રાઠ
ઉજડ ગામ-માં તે સા-ની ધાડ

પકટર ખેતર-નેં સી વાડ
રોગ-વીના સી જોવી નાડ ૧૧૭

ઉપજી-કાલ-માહે' સી ટાઢ્ય
ગરિન-ઉપર ગજળ સ્યો ઘોર
સાંહમો થાય તો જાંણું મુર
વીપ્ર તે જે ભણું મુખ વેદ
નારી તે જે નર-સ્યું ખલે'
નરપતિ તે જે તોલે' ન્યાય
દાતા તે દિલ નાંણું લોભ
સાહા તે જે ખોલે' સ્ત્ય
જોરાવર જે હોય જાત
રાંણી-જયો હોઈ રૂપ
કુતી-જયો હોઈ દાસ
ઇહાં રહ્યા-થી નહી ઉગરો
કાયર નારિ રંડપો કરે'
વાંણીક ઓસરે' કરતાં વ્યાપાર
ચોર ઉસરે' મરતાં-માહે'
પટલ ઉસરે' લેતાં લાંચ
ક્ષત્રી લોહ રણ દેખી ખીલે'
નાઠે' છુટવો હવે' નથી
કુલ-ધરમ તજે' જે-કાય
દુરજોધને નવી ચુકી માંમ
રાવણું નવિ તણ્યો વંક
હરિચંદ્રે નવિ મુકયું સ્ત્ય
જોને' સાખ્ય એહવાં-ની ઘણી
કાયર થયા માટે' એ ભણું
કાયર-ને' માર્યા-નું પાપ

ઉપર ધરતી-માં સ્યાં ઝાડ
નાગા પુરુષ-આગલ સ્યો ચોર ૧૧૮
નહી તો નામરદા-નું તુર
ક્ષત્રી તે જે રાખે' ખેદ ૧૧૯
માંણસ તે જે કાલે' પલે'
મુધર્મિ તે ન કરે' અન્યાય ૧૨૦
ખરા-ખોલા તેહ-ને' નહી ખોલ
પંડિત તે જે ન મેહલે પત્ય ૧૨૧
તે વધે' વકારો કરતાં વાત
તો લડ ઇહાં આવિ ભુપ ૧૨૨
તો તે રહે' ધેનુ-ને' પાસ
કાયર થઈ સ્યા-માટે' મરો ૧૨૩
કાયર નર હિમત નવી ધરે'
કણુખી ઉસરે' લેતાં ભાર ૧૨૪
વીપ્ર ઉસરે' નીરે' નાહે'
ચુગલ ઉસરે' દેતાં આંચ ૧૨૫
મુરો થાય તે અવસર કીઈ
કાયર સ્યું કહે'વાઈ કથી ૧૨૬
મા-ખાપ-માં જો અંતર હોય
સો બંધવ મરાવ્યા જો હાંમ ૧૨૭
ખોયું રાજ્ય સોના-નિ લંકે
રાખી પરઠણુ-કેરી પત્ય ૧૨૮
પત્ય કાં મુકે' પોતા-તણી
મુરો થાય તો હવડાં હણું ૧૨૯
અકલ વીચ્યારી જો તું આપ' ૧૩૦

કહી

કહે' સારદુલ 'સુંણ રાય તું
પાટ ઘાયો કીમ કીજીય
પ્રથમ નાંખ્ય પ્રથવીપતિ
પછે' મહિમા જો માહરો
કવચન તે' કહ્યાં ઘણાં
તે સરવે' હું સમજીયો
એ લખ્ય છે' માહરું
તે મારતે' મુઝ-ને'
જા પુર-માં પાછો વલી
પલક એક-માં પ્રીછસ્યો

પ્રથવીપત્ય ભુપાલ

તું પ્રભ-તણો પ્રતિપાલ ૧૩૧
ચીત ધરી તું ચોટ
દાખવું માહારી દોટ ૧૩૨
હોલો આંણે' ઘાટ
ધેનુ મુંકાવા-માટ ૧૩૩
જિમ તાહરે' અંન આપ
નથી જો'સતું પાપ ૧૩૪
તણ વડાં-સ્યું વે'ર
જો વધારો છો વે'ર' ૧૩૫

ચોપધ

રાજા કહે' 'જળ મારે' તું
ધેનું સાંભી જો કરસ્યો દષ્ટ

ઘડી એક ઇમ રગઝગ થઈ
'માહરે' ઘેર નારી-ને' નેટ
ખીજો એક કુંયર ધાવણો
આઠ દિવસ નવિ પાંમ્યાં અહાર
દેહે' સહુ વેઠે' છે' દુખ
મહે'ણાં દીધાં નારે' ઘણાં
પરણ્યો થઈને' ન ભરે' પેટ
વનીતા નાં કરે' જે-વખાંણુ
સેવક દેખતે' સ્વામી મરે'
પુત્ર છતે' દુખ પામે' માત
અંધિપતિ-ની ન માંને' આંણુ
તન-ને' તાત ન લડાવે' લાડ

પ્રથમ ચોટ કરું નહી હું
કટાર વાગસ્યે' પામસ્યો કષ્ટ' ૧૩૬

વાઘે' વાત વીકમ-ને' કહી
પંચ માસ પુરો ગરલ પેટ ૧૩૭
લાડકવાયો અતિ લાવણો
ભુખ-તણો ભરાંણો ભાર ૧૩૮
એ સરવ-ને ભુંડી ભુખ
વાગાં ખાણુ તે જોલ જ તણાં ૧૩૯
તેહ-ની જીવીત ઉઠી વેઠ
પુરુષ નહી તે પુરો પાંડાંણુ ૧૪૦
સ્વાંન જોનિ-માં તે અવતરે'
તેહ-નો ગરલ ગલે' થઈ ઘાત ૧૪૧
જીવીત મરણુ થયા તે પ્રાંણુ
તે પીતા ઉગ્યો વન ઝાડ ૧૪૨

સીધ્ય-આગલ કરેં શુરુ કાંમ	નીચ નિરમાલ્ય પુરુષ તે નાંમ
કહ્યા કબોલ કાંમીનીઇ વરત	ભુખ-થકી ભલેકુ અત ૧૪૩
પાપ કરેં તે પેટ-કારણેં	દેશ-વિદેશ બધેં બારણેં
કાસદ હેંડેં દિન નેં રાત્ર	મજુર ભાર ઉપાડેં ભાત ૧૪૪
મુકેં વાંહણ અરણવ-ની તીર	પેટ-કારણ પેડેં જે નીર
ચોર ચોરીઇ-થી સુલીઇ ચઢેં	ભુપતિ ભુમી-માટેં ભડેં ૧૪૫
ગરાસ ગમાંતરુ વાઝેં વાટ	માઠાં કરમ તે પેટ-જ-માટ
ભાંમણ નીત્યેં ભાગેં ભીખ	સાંણી થઇનેં દેં જે ગ્રીખ ૧૪૬
નીચ ભોજન કરેં બારણેં	પાપી પેટ-તણેં કારણેં
કૈક કાલ નર નરકેં પડેં	જુહું બોલી ચોરેં ચઢેં ૧૪૭
ભાંણીનેં દેં ગોત્રી-નેં ઝેંર	એ પરપંચ તે પેટ-ની પેંર
રાત્ર-પરબ રહિયત રાંક	પેટ ભરવા આડેં આંક ૧૪૮

છપય

પેટ કરેં પરપંચ, સંચ સો એક મન મંડે
 પાપ કરેં પરબાય, રાય રહિયત-નેં ડંડે
 ખુડેં રણ-માંહેં શીશ, ચોર સુલીઇ જઇ બેસેં .
 મુકેં ઘેર ઘર-નાર, તાર પરદેશેં પેંશેં
 ભાર ઉપાડેં ભાર-થી, તળેં કાંમ સરવ સુખ-નું
 કહેં સાંભલ સંયોગ, ભારે દુખ તે ભુખ-નું ૧૪૯
 સામા મેહેંલેં સરમ, ધરમ પોતા-નો ચુકેં
 કબુધિ ધરે કુસંગ, પત્ય મહિપત થઇ મુકેં
 કરેં ચાકરી કુડ, પોઢો સીર લેં ભર ભારી
 તાવડ તડકો ટાઢય, હાડ ભાગેં નર-નારી
 જુહું જુગતું બેડવું, નંઘા નીધી નર-નારી-ના
 સાંભલ કહેં સાચું કહું, એ પરપંચ સરવ પેટ-નાં ૧૫૦

જાય નાચવા નાર, નટ-વિદ્યા નવી તે આણું
 કરેં રાગાંગી રાગ, કવીય કપોલ વખાણું
 ભાટ કહેં બહુ ભેદ, વેદ વાડવ થઈ ખોલેં
 જયીક થઈ જસ ગાય, થાય તરણા-નેં તોલેં
 ઈમ ઉપાય અધિકા કરેં, દિન કાપેં બહુ દુખ-ના
 કહેં કવી સામલ વેદ, ભેદ એ ભુંડી ભુખ-ના ૧૫૧
 કાય મુંડાવેં મુંડ, ડંડ ઝાલેં કો કર-માં
 કાય વેઠેં વન-વાસ, પાસ પુરુષ રહેં ઘર-માં
 કાય ચોલેં તન રાખ, સાવક ખાંખર (?) કોઈ
 કોઈ જટા સિર સોહ, કોઈ જડાવેં જનોઈ
 ભેખ ભેદ બહુ જાત-ના, વપુ-રખણ એ વેઠનાં
 કહેં સાંમલ સ્થાય, પાપ એ પાપી પેટ-નાં ૧૫૨

ચોપઈ

વાથેં એહવા કહ્યા વીવેક	‘સાંભલ રે કહું અધિપતિ એક
પર-દુખ-ભંજન કહેં છેં તું-નેં	તો નિરાસ કીમ મુંકેં મું-નેં ૧૫૩
તાહરું નામ કરેં કીમ ફોક	જુઠો જુઠો કહેં રયેં લોક
સહુ લોક-નાં ટાલેં દુખ	તો ભાગ્ય અમારી ભુંડી ભુખ ૧૫૪
મુઠેં કોલીયો આખ્યો માહરેં	કિમ રુડું થાસ્યેં તાહરેં
કીરત સાંભલી તાહરી ઘણી	ભાગ્ય ભુખ ઉજેણી-ધણી ૧૫૫
આઠ દાઢા-ની લાંઘણ ભાગ્ય	ઉલવ તું અમારી આગ્ય
એહ માંસ ખાવા દેં મું-નેં	જયીક થઈનેં જાયું તું-નેં ૧૫૬
કેઇ-નેં તેં આખ્યાં ઘરસુત્ર	કૈના પરણાવ્યા તેં પુત્ર
કૈનાં દુખ કરાં તેં લાભ્ય	કૈ રાંક-નેં આખ્યાં તેં રાભ્ય ૧૫૭
સદાવૃત ચલાવી વાટ	ઘણા કરાવ્યા પાંણી-ઘાટ
ઘણા-નાં વસાવ્યા વતન	ઘણા-નેં તો આખ્યાં રતન ૧૫૮

ઘણાંક-ને' દીધાં જીવત-દાંત
એકવે નર જાણી માગીઈ
નીરાસ કર્યો જો આ કાંમ
એકવાં વાઘ-નાં સુણી વચન

કેમ સાંણા પાંચ્યા સનમાંન
ભુપત ભુખ માહરી ભાગીઈ ૧૫૯
તો પર-દુખ-સંજન ખોર્યો નાંમ
વીકમગય વિચારે' મન ૧૬૦

હહા

રાજા તો સંકટ-માં પડ્યો
ધેતુ મરવા કીમ દીજીઈ
વાઘ વઢે' તો મારીઈ
જાચીક-ને' કીમ જીતીઈ
'થે'ર જાવા થે' ગાય-ને'
લાવે' ભક્ષ મુ-ને' કરે
અમૃત દેહ છે' અતી ઘણી
અજર ન કર એ વાત-માં'
વાઘ કહે 'વીર મુંજ
તનક પુરુષ તું માંનવી
ત્રણે' ભુખે' તડકીઈ
તે-માટે' હું આવીયો

'ના પણ કીમ કહે'વાય
પાછો કીમ વલાય ૧૬૧
જો સાહમો થાઈ મુર
જાય નાંમ-નું તુર' ૧૬૨
મેહલ એક-નો ખ્યાલ
માંસ ઘણેરો માલ ૧૬૩
ત્રપતી થશે' તુઝ તંન
મહિપતિ કહે' 'મુઝ મંન' ૧૬૪
ધેનું મારે' જાહ લાર
એક-તણો નહી આહાર ૧૬૫
એક નારી એક જાલ
ઘણી કરી મે' કાલ ૧૬૬

ચાપછ

નરનું માંસ ન ખાઈ નારી
તુઝ-થી ત્રપત ત્રણે' નવી થાયું
રાજા કહે' 'સાંભલ રે કરણ
હું માહરી રાંણી ને' પુત્ર
એ ત્રણ જણ-ને' ત્રણે' ખાયો
વાઘ કહે' 'જીઈ છે' મંન
રાંણી કીમ મરવા આવર્યે'
રાજા કહે' 'તેહ-નો લે' કાલ

એ વાતે' તો નહી વીવહાર
આપે' ધેનું તો તે લઈ જાયું' ૧૬૭
તમ્યો ભુખ્યાં તાહરે' થે'રે' ત્રણ
તુઝ પાસે' આંણુ ધરમુત્ર ૧૬૮
ભાગો ભુખ તમ્યો સુખીયા થાયો'
ભક્ષ કરવા ના'પે' કાઈ નંન ૧૬૯
ભુપત તુઝ-ને' કીમ લાવર્યે'
ખોલું સાત પચિયા-નો ખોલ ૧૭૦

ખોલ્યું અખોલ્યું જો હું કરું
‘ઘડી એક-એ’ જોયું વાટ
નિરાસ થઈ પછે’ જાયું આપ
તે વચ-માં આંજુયા ઈશ

વીક્રમ ધેનું મુંઠાવી વલ્યો
ખાંધી ધેનુ ઠેકાણે’ કાંમ
તેજ્યો પુત્ર આપે’ એકાંત્ય
વીતક વાત માંડીને’ કહી
‘ધન્ય ભાગ્ય છે’ આપણું એહ
વાર મ લાવો એકે ઘડી’
‘તયો પછવાડે-થી આવજ્યો
ઉઠ્યો ઇંમ કહીને’ તે તાંન
‘સાળાસ’ કહીને રાજ ગયો
વનીતા સાંભલ્ય માહરી વાત
અજર થશે’ ઘડી એક-નો આપ
હરખર દેઈ ને’ડે વનીતા વરણ
કેહ-ને’ વાત ન કહી કરણ

ડોહ ઘડી-માં દીકું વંન
અંદ્ર-વદની જેહવી ચીંતની
સુલ સકોમલ સુંદર રુપ
લક્ષણ પદમની-કેરાં લેશ
પરમારથ મરવા-કારણે’
સપુત સુંદર સકલ સુખાંણ
અભિનવો જેહવો હોઈ ઇંદ્ર
વરણ વાયુ કે’ કુલ કુખેર
એક હુતો તેહવાં છે’ ત્રણ

તો સાત જનમ-નું સુકીત હરું’
મહિપત્ય તું સતવાદી માટ ૧૭૧
દિલ-થી દેઈસ તુઝ-ને’ શ્રાપ
જા ઘડીકાએ-માં ન લાવું શીશ’ ૧૭૨

ઘડિ એક-માં મંદિર પલ્યો
અન્ય ન જાણે’ કોઈ કાંમ ૧૭૩
લાગી મન-ની સરવ ભાંત્ય
નિશાં આપ-કુંચર-ની તીહાં થઈ ૧૭૪
પર-કાજ અરથે’ આવે’ દેહ
ઉઠ્યો ચીત ચુ’ચે’ તે ચઢી ૧૭૫
મુઝ માતા-ને’ તેડી લાવજ્યો’
મરવા-ઉપર અધીકું’ છે’ મન ૧૭૬
નારી-પાસે’ નરપતિ જઈ રહ્યો
વેચી છે’ આપણી તો જાત ૧૭૭
શીવ-વચન-માં તે દેશે’ શ્રાપ’
ચાલી વનીતા અણવણ-ચરણ ૧૭૮
અન્યોઅન્યે’ ચાલ્યાં ત્રણ

ઘોર ઘટા જેહવો હોઈ ધન ૧૭૯
રાંમા રુપ રંભા ઇંતની (?)
ભાંગીની કામલપણ-નો ભુપ ૧૮૦
જીવતી રંભા જોવન-વેશ
આવ્યો અરી-તણે’ બારણે’ ૧૮૧
જેહવો આપ ઉગમતો ભાંણ
તારા-મંડલ-માં જિમ અંદ્ર ૧૮૨
આવ્યો પુત્ર ખેંઠો જિહાં સેર
કહે’ વીક્રમ ‘સાંભલ રે’ કણ’ ૧૮૩

કહે' તાહરી વાઘણ-ને' આજ
કહે' તારા કુંયર-ને' સુત્ર
તું તે માહરી જુગતી જોડ
અંતરીખ્ય દેવ રહ્યા સહુ જોય
જોઈઈ કીમ રાખે' છે' ધીર

કહે' વાઘ 'સાંભલ્ય રે ભુપ
એક અમે નવી માર્યા' જાય
પશુ વધતાં અમ-ને' નહી પાપ

રાંણી લખ્ય એ તાહરું કાજ
પેટ લરીને' ખાયો પુત્ર ૧૮૪
કરો લખ્ય પોહોચે' મન કોર'
'એકવો સતવાદી નહી કોય ૧૮૫
સહુ સમરપે' કીમ સરીર'

રૂઝાં' અતિ રઢીયાલાં રૂપ ૧૮૬
તો આમીષ એક-નું કીમ ખતાય
એક અઘટતું કરવું આપ ૧૮૭

દુહા

મહીપલ્ય કહું કર માહરે'
હોતે' આપો હાથ-થી
નહીતર તો ખાઈઈ નહી
ભુખ-ને' દુખે' મરી જશ્યું
કહે' રાજા 'લક્ષી કહી
પર-કાંમે' પેંડ આપતાં
આગલ-થી કેહ-ને' કાપીઈ
ખોલ હુલ્યા ખાધુર થઈ'
પદમની કહે' 'પ્રથમ જ વધો
તાહર-પેંહે'લો આગલ થયો
સારહુલ કહે' 'સાંભલો
તો તમો તન નવ કાપસ્યો
રાંણી કહે' 'રે તું શ્યું લવે'
માહરે' ઘેર વીહવા-સમો
કોટિ કલપ રહું એકઠાં
સ્વરગ-તાણું સુખ લોગવું

આપે' કાપી અંગ
તો રહે' રૂઝો રંગ ૧૮૮
નીરાસ થઈશ્યું નેટ
પીડ ઘણેરી પેટ' ૧૮૯
હું ક્ષત્રી-અવતાર
મુઝ-ને' સ્યાંની વાર ૧૯૦
પાલીઈ પોતે' વરત
ખેંશ્યું ખડગ જ તરત ૧૯૧
સારો અક્ષર સુત્ર'
પેટ-તણો જે પુત્ર ૧૯૨
જો પરકો દુઃખ પેર
જાયો તમારે ઘેર' ૧૯૩
તાહરે' મન છે' રીસ
મલસ્યે' શ્રી-જુગદીસ ૧૯૪
સ્વાંમી સુત' હું આપ
તે આપ અંગ પ્રતાપ' ૧૯૫

તંન કહેં 'ત્રીલોક-નું
વધકુંડ-ઉપર જઈ વસું
મહીપતિ-ને' તું ભલેં મલ્યો
ભલેં ભુખ લાગી તુ-નેં
અધિક નાંમ અવની-વીષેં
પ્રાણ આપેં પર-કારણેં

એમ કહીનેં આપ-થી
'હાં હાં' કહી કર જાલીયો
વાઘ અલોપ થઈ ગયો
સાક્ષાત્કાર કો સુંદરી
'માગ્ય માગ્ય રે મહીપતિ
ત્રીદશ દેવ વસ તાહરેં
પુરુષ-વૃષ્ટી પુરણ થઈ
ઈંદ્ર-આદેં સહુ દેવતા
'ધન્ય હીમલય મહિપત્ય-તણી
ધન ઇષ્ટ-ઉપાસના
'સાખાસ સાખાસ' સહુ-કેા કરેં
કલજુગ-માં તું કલપતરુ
'મહિપતિ માગ્ય તું મુઝ-કનેં
તે સુખ આપી સંચરું

સહજેં ભોગવું સુખ
જો ભાગેં તાહરી ભુખ ૧૯૬
ભલેં મલી એ ગાય
સહજેં અમ-નેં સુખ થાય ૧૯૭
નાસ તેહ-નો હોય
નાસ કરેં નહીં કોય' ૧૯૮

કરવાલ મેહલેં સીસ
શ્રી-ઉમયાપત્ય ઇશ ૧૯૯
કામધેનું શુભ કાંમ
આવી તેણેં કાંમ ૨૦૦
દેખાડ્યું દરસન
પરમેશ્વર પરસન' ૨૦૧
જયજયકાર જસ હોય
વીમાન ચઢીનેં જોય ૨૦૨
ધન તરુણી ધરસુત્ર
ધન તું પાટવી પુત્ર' ૨૦૩
'ધનધન તુઝ અવતાર
દેવાંસી દાતાર' ૨૦૪
જે મન-ઈછા આજ
લેસ ધરેા માં લાજ' ૨૦૫

ચોપદ

નરપત્યેં જુગતેં જોડ્યા હાથ
'સકલ સુખ-ની માહરેં મોટ
તે સરવેં તાહરેા પરતાપ
ચતુર છો તો ચીત-માં આહો

ખોલ્યો કાંમદુર્ગા-નેં સાચ્ય
અલખત-માંહે ક્ષણ નહી ખોટ ૨૦૬
અકલવંત મોટાં આપ
જે ગમે તે આપતાં જાયો' ૨૦૭

કામધેનું કહે 'સાંભલ રાજ
કામધેનુ તાહરે' ઘેર ગાય
આઘ ઇશ્વર તે અંશ-ની
આજ અમારી ડ્રાટે' પડી
પુન્ય પદારથ છે તાહરું
એહુ ગાય-તાણું ઘી ખાય
પીઈ દુધ મેહલી મન મોહ
મુત્ર-છાંણુ-નું મરદન કરે
માંખણુ-નું જો અંજન કરે
મોહ ગાય-તણો મસમસે
રહે' સેવા-કેરે' કારણે
એહવાં વરદાન અલોકિત દીધ
'ભીડ પડે' સંભારે તમે
વાર લાગે' કરંતે વાત
તે કાંઈ અન્ય ન જાણે' વાત
મોટા પુરુષ મોહોડે' કીમ કહે
વેદના સઘલી તે વાંમીઈ
પુન્યે' પુન્ય તો વધતું જાય
પ્રજા સહુ પામે' છે સુખ
રામ-રાજ્ય એ રીતે' કરે

એક વરદાન આપું છું આજ
એહ-નો કરું મોહોટો મહિમાય ૨૦૮
મોટો ભાગ્ય છે તે મહાવંશ-ની
તો વરદાન આપું આ ઘડી ૨૦૯
તેણે' વચન થશે માંહરું
રગત-પીત જોતાં-માં. જાય ૨૧૦
સત વરસ-નો જાઈ કોઠ
બ્યાધિ અષ્ટોતર સત હરે' ૨૧૧
આધો સાત જનમ-નો ટલે'
માહાલક્ષ્મીજી વાસે' વસે' ૨૧૨
વંધ્યા પુત્ર પામે' પારણે'
અંતરિખ માતે' કિધુ સીધ ૨૧૩
એક પલક-માં આવું અમ્યો'
આવ્યા ઘેર જતે' અધરાતિ ૨૧૪
માત પુત્ર ત્રીજો તાત
લખ્યણ લોક ખીજા-રયું લહે' ૨૧૫
પાંચ પદારથ એ પાંમીઈ
નિત્ય નિત્ય વાજ સવાયુ થાય ૨૧૬
ટાલે' મહાદુખીયા-નાં દુખ
પ્રજા-નું સુખ દેખીને' ઠરે' ૨૧૭

હુહા

એક સમે' સભા ભરી
જેટલે' વિપ્ર વિદેશ-થી
તોલા એક-નું તુંગડું
પ્રોહી કર-માં લાકડી

જેઠો વીર વિવેક
આવી પોહો-તો એક ૨૧૮
કાટાં મલીન અતિ અંગ
સામદ નહી કો સંગ ૨૧૯

ધાતો ધસમસી આવીયો	સલા-મધ્ય સમીસ	
કર પસારીને કહે	અધીપતિ-ને આસીસ	૨૨૦
જાવત ગંગ-તરંગ-જલ	જાવત નરખદ-નીર	
જાવત ઇંદુ દીનકર	અવિચલ વીક્રમ વીર	૨૨૧
જાવત ધરા ધરણી-પતિ	જાવત અધો આકાસ	
જાવત રામ રમા-રમણ	પ્રથવી-પત તુલ પાસ	૨૨૨
અધિકાર અદેખા-તણો	સુરખ-સાયે મેલ	
કીરત કુલ-હીણા-તણી	ખોટા-સાયે ખેલ	૨૨૩
ભોગી-ઉપર ભાવ હો	ભોગી-ઉપર ભેર	
વાંણ હો વટ વાઢિયો	ચીત વસ્યો તુલ ચોર	૨૨૪
આસીસ અધિક એકવી કહી	કથન સાંભલ્યાં કરણ	
અધિપતિ સાંહામે ઉઠીયો	ચીત ધરી વાંધા ચરણ	૨૨૫
વાસ કિહાં વીપ્ર વસો	કુંણ રાય-ને હેશ	
કિહાં-થી આવ્યા કુંણ છાં	કિહાં કરવો પ્રવેશ	૨૨૬
સુખીયા છો કેં દુખીયા	કેં છો જાચિક જન	
કાજ કહો સેવક-સમું	શું માગ્યા-નું મન	૨૨૭
રખે રખો મન ઉરતો	કહો જો મનનું કાજ	
લેશ-માત્ર લોકાં-તાણી	મન મ ધર્યો લાજ	૨૨૮
વિપ્ર કહે 'વિક્રમ સુંણો	નથી વાત વિવેક	
કરવત સિર મેહલ્યા-તણી	કર તું ચીઠી એક	૨૨૯
કેડે ગયો હું કાસીઇ	કરવત લેવા-કાજ	
પાછો તુલ પાસે પાઠ્યો	શલ્યો બહુ હું રાજ	૨૩૦
ચિઠી માગે રાવલી	છાપ નીસાંની યત્ર	
લખ વીસા આપો લખી	તો કરું કાંમ હું યત્ર	૨૩૧

ગ્રોપૃથ

વિપ્ર જમાડી રાખ્યો રાત
સાલિગરાંમ-ની સેવા ઘણી
પુણ અરચી મેહુલ્યા વાસ
'કહો કરવત મેહુલો સ્યાં કાંમ
તેહ-માં જે જુઠા શુંણ ગાય
ગાંધ્યો વિપ્ર વિવેકે' કરી

દોસનાં દેર્યો એહ-માં મું-ને
કનકકુળ અમારું ગાંમ
દાતા કરણ સમાને તેહ
દાંત પુણ્ય કરે છે ઘણાં
રાંમ-સરીખું તેહ-નું રાજ્ય
કન્યા એક ઘેર રુપ-નીધાંન
મૃગ-નયણી ને કરી-લંકની
દિસે છે પદમની-થી વડી
અંદ્રવદના નાંમ જ તેહ-નું
જેઠી માંનની તે માલીઈ
જિમ આકાસ-માંહે વીજલી
ભર-જોગન મછર માતરા

એકાંતે તેડયો પરભાત
પોથી ચંડીકપાઠ-જ-તણી ૨૩૨
વલતી વિપ્ર-ને તેડયો પાસ
છળો સાશ્ર ને સાલીગરાંમ ૨૩૩
તેહ-નું કરવત એલે જાય'
આઘ વાત સાચિ ઉચરી: ૨૩૪

ઈશ્વર આંણ સાંચી કહું તુ-ને
અંદ્રસેન રાજા-નું નાંમ ૨૩૫
પ્રભ-ઉપર અધિકા નેહ
લાડ લઠાવે રહીયત-તણાં ૨૩૬
અસત્ય અન્યાય તેહ-ના-થી તાજ્ય
વિવિધ પ્રકારે કરું વખાણ ૨૩૭
વિશ્વ વખાણે તે વંકની
સ્વયં વિધાતા-હાથે ઘડી ૨૩૮
રચું વખાણ કરું એ દેહ-નું
ગોખ જડીત્ર રુડે જાલીઈ ૨૩૯
જાણે કેલ વાડી-માં ફલી
જુવતી જોવા-ની જાતરા ૨૪૦

હુલ

તે રાજા રીઝ્યો ઘણું
'કિહાં-થી' વર એહવો મલે
દેશ-વિદેશ જોલાવીઈ
ચીત-માં તે ચિંતા કરે

કન્યા જોઈને કોડ
જુવતી-કરી જોડ ૨૪૧
રાજ-પુત્ર કેા રૂપ'
બ્રાંતે પડિયો ભુપ ૨૪૨

ચોપય

એ અલખત રાજા-નેં ઘેંર	હવેં પ્રીછ તું માહરી પેંર
આઘ-ધકી અકરમી અમો	પુછો છો તો મુંણજ્યો તમો ૨૪૩
ઇંસી વરસ-નો જીવેં ખાપ	અંધો ખેં આખેં છેં આપ
રગત-પીત ગલેં છેં અંગ	અહુરનીસ પોલી રહેં પલંગ ૨૪૪
મોટી વરસ અઠોતર-ની માત	ખઈરોગ જીવતી-ની નાત
ખાધેં અંગેં વાખ્યો કોઠ	ઉધકરમ જ્યવરલો નોડ ૨૪૫
ન મલેં વસ્ત ઝાલેં તે હાથ	એક દિવસ અંન-ની નહી આથ
સેવા-કાંમ-માં ખોહું દિન	તો કીહારે રલી લાવું અંન ૨૪૬
વીધવા ખેંહન એક લુલી લાંક	તે રામા ઘણું છેં રાંક
ભરમ ખોલ કુટખીછ કહો	‘કરમ-હીણ કુયારો રહો ૨૪૭
હાંક ફાંક ફરતો ફરેં’	સેવા કુણ જનક-ની કરે
જાતેં નાગર છું વેદીયો	ભણ્યા-માં તો નથી લેદીયો ૨૪૮
ભરે સોને ઘણી ગાગરી	તાહરેં નાર આવેં નાગરી
તેહ-માં ન મલે ખોટો દાંમ	કિમ થાય ખરણા-નું કાંમ ૨૪૯

છપય

ભુંડી સહુ-થી ભૂખ, હંખ ભુંડું દેહ રોગે
 ભુંડું કુલ કપુત, દલંદ્ર ભુંડું લોગેં
 ભુંડો લેવો ભાર, ભુંડું કાસહં કરવું
 ભુંડું પરવશ કાંમ, ભુંડું જે પર-મન હરવું
 ભુંડું નિત્યેં ભીખવું, ભુંડું અહુરનીસ જાગવું
 સાંમલ કહેં એ સરવેં ભણેં, ભુંડું માંન-વિણ માગવું ૨૫૦
 દિસેં રુડા રુપ, ભૂપ-સરીખા તે ભારી
 ભણા-ગણા ગુણ-નીધ્ય, વીધ્ય વીવેકે સારી

આભરણ પેંહરે અંગ, સંગ સંગત-નાં રુડા

આહાર સુધ આચાર, કિર(?) પર-કાંમે રુડા
નાત્યવટ નાત્યે કંરે, ભંડાર લખ રહી ભરે

નાગર-માં નરતું એટલું, કોડ કુચાર કંહી મરે ૨૫૧

ચોપય

હી જાત તે ઇતર ઘણા
નાગર ન્યાત-ને દેં દીકરી
મેં વિચારું માંડરે મંન
આગેં પણ સતવાદી થયા
એહ-ને જમને જાયું આજ
વિચાર કરતે વરસ જાયું
ખેંઠો રીઝ-માં જાહરે રાજ્ય
મેં તેહ-ને દીધી આસીસ

ચ્યા અવશું છું કહું નાગર-તણા
જોઇયં ગાગર ગરથે ભરી ૨૫૨
'રુડો ગાંમ-તણા રાજન
તેહ-ને દિલ વસિ છે દયા ૨૫૩
જો ઇશ્વર કંરે મુઝ કાજ'
એક દિન મન માગ્યા-નું થયું ૨૫૪
મેં મન-માંથી મુંકી લાજ
'જીવે' રાજ કોડ વરીસ ૨૫૫

કુડાં

દો ચ્યાર આઠ-થી ચો-ગણા
અરધ જેહ અદાર-ના
પ્રીત-થકી પુજા કરી
'કારજ કાંઈ રહી કહો

દસ-થી હુંણા દાખ્ય
સાહા સદખુધે સાખ્ય' ૨૫૬
આખું અરધ આસન
માગ્યા-નું હોઇ મંન' ૨૫૭

છપય

'ઘટે' કાર વિવહાર, લાજ ઘટે લાખીણી
ઘટે માન સનમાં, દેહ મટે દાખીણી
ઘટે સરમ કુલ-ધરમ, મરમ મટે માયા-નો
ઘટે ચાતુરી ચીત, ઘટે કંદ્રપ કાયા-નો
હાવ લાવ આદર ઘટે, વીના અગની દેહ દાગીઈ

સાંમલ કહે ભુંડું મોત-થી, મુંકી માંન જે માગીઈ' ૨૫૮

ચોપધ

કહે' રાજા 'સીંધો છે સીંધ
આપીઈ અમો તેહવું માગળ્યો
એ ઉતર રાઈ આલીયો
'વચન ગીસ્ત અમારું જાય
ફરી એંસાર્યો આલી બાંહે
'નિશ્ચે' આપું તે હ્યો કોલ
તાહરે' હું બોલ્યો અન્યાય
સલા સાંભલી કૌતીક થયું
રાજાઈ જાંહયું દેસ્યે' આપ
આસના-વાસના મુજ-ને' કરી
'માહારાજ એ કન્યા લીજીઈ
માંશું તેહ-માં નુન્ય જ હોય

બ્રામણ કરમ લખી છે' લીખ
બ્રાંત ઘણી ભાવે' ભાગળ્યો' ૨૫૯
ચતુર વિપ્ર તીહાં-થી આલીયો
તારે' તુંમ-ને' ર્યું જાયું રાય' ૨૬૦
ભરી સલા બેંઠી છે' જાંહ
જે ગમે તે બોલો બોલ' ૨૬૧
'પરણાવ્ય મું-ને' તાહરી કન્યાય'
'ફટ ફટ' સહુ લોકે કહ્યું ૨૬૨
રાય પ્રધાન વિચ્યારે' આપ
ફરી રાયે' વાંણી ઉચરી ૨૬૩
પરહું' તે પતું દિજીઈ
તો તે નહી પરણાવે' કાય ૨૬૪

હુહા .

હાર ઈંદ્રાણી કોટી-નો
મુસ્તક બત્રીસ-લક્ષણ-તણું
અન્ય ન રાખીસ ઉરતો
પતું હોય તો પરણ્યો
ના કહી હું નવિ સક્યો
વરસ એક-નો વાયદો
વાટે' જાતાં વટેમારણું
'આ વર ફડો પરણસે'
રહી ન સક્યો તે દેસ-માં
કાસદ થઈને' કાસીઈ

શેખનાગ-સ્રી-ની આદ્ય
અરથ હોઈ તો આદ્ય ૨૬૫
જે કન્યા નવિ દીધ
સો પરકારે' સીધ' ૨૬૬
લોક હંસારત પે'ર
કરીને' આવ્યો ઘે'ર ૨૬૭
હસી દેખાડે' હાથ
ચંદ્ર-મુખી શુભ-સાથ' ૨૬૮
દેહે' દુખીયો થાયું
કરવત-કા જે' જાઉં ૨૬૯

ભમતો ભમતો લીખતો
તિહાં નાહી તેહ-ને' કહ્યું

ગયો કાસિ-દીસ
કરવત મુંકો સીસ ૨૭૦

તાહરેં કરવતીયેં કહ્યું	‘વિપ્ર સાંભલ વાંણ
વિક્રમસેન ઉજેણી-પતિ	ઈહાં છે તેહ-ની આંણ ૨૭૧
પોઢેં પંથેં પરવરે	ચીઠી-નીશાની આલ્ય
આજ દેખારો અમ-નેં	તો કરવત મુંઢું કાલ્ય’ ૨૭૨
નીરાસ થઈ પાછો વલ્યો	આવ્યો નગર ઉજેણ્ય
દરસન થયું તમ દેવ-નું	આવ્યો કારજ એણ ૨૭૩
માત-પીતા ઘેરે રોગીયાં	ખાવા ન મલેં અંન
કારણ કુયારા-તાણું	મરવા-ઉપર મંન ૨૭૪

ચોપદ

બ્રામણેં વાત ભારે કહી ઘણી	અમકયો આપ ઉજેણી-ધણી
‘નિરાસ ઇહાં-થી કિમ બય	ભારે વસ્ત પેંદા કિમ થાય ૨૭૫
ઈશ્વર-નેં ગમરયેં તે થરયેં	એહ-નેં કરમ લખ્યું જો હરયેં’
‘અરે વિપ્ર રહો અમારેં ઘેર	પ્રીછી મેં તમારી પેંર ૨૭૬
એક માસ રાજ-ધર રમો	લોજન મન-ભાવતાં જમો’
બ્રાંમણ કહેં ‘એ નહી મહારાજ	ઉતાવલી ચીઠી ઘો આજ’ ૨૭૭
રાજ કહેં ‘રહો આવાસીઈ	અમ્યો સાથેં આવું કાસીઈ’
કર્યો દલાસો રુઠો રાય	રાખ્યો નગરી ઉજેણી-માંય ૨૭૮
મુધ્ય-મુધ્ય સાલલતાં ગઈ	રાજ-નેં મન ચીંતા થઈ ૨૭૯

છપદ

હરેં વિદ્યા વિવેક, ટેક હરે તીહાં તંન-ની
 હરેં ગુરુ ગુણ ગ્તાંન, મન હરેં ગત મન-ની
 હરેં આતુરી ચેંન, હરે અકલ અતી (?)
 હરે રૂપ રસ રંગ, સંગ હરેં સકલ વાતેં
 હરેં મુખ શરીરનું, હરે રાજ-સુખ-રીધ્ય રસી
 સાંભલ કહેં સાચું કહું, ચીંતા-થી તો ચીતા લલી ૨૮૦

ચોપદ

ચીતા લલી ચીંતા-થી ચેત ઘડી એક-માંહે' રજ રેત
એમ કરીને ઝુરણ ઘણું કયું સમરણ ઇશ્વર-તણું ૨૮૧
' નોધારાં-તણે। આધાર જેહ-ને' સીર પ્રથવી-નો ભાર
બ્રમાંડ કેટિ ભાજઇ ઘડે' સેવક-જન-ની વાહારે' ચહે' ૨૮૨
પુરે' આસ જે પ્રથવી-તણી માહારે' આ વેલાં તું ઘણી
એકે' સુઝ પડે' નહી પેર વિપ્ર કિમ વોલાવું ઘેર' ૨૮૩

છપદ

બાલાપણ-માં મીત્ર, ભેવન-વચ જુવતી નંણે'
સુખે' સાંભરે' સોનાર, વ્યાધિઇ પેદ વખાણે'
સુલ કામે' સાજન, દુખ પડે દલ દાસી
જર આવંતાં ભેળ, જનમ થયે' કા નેસી
અમલ આગ્યે' અલખત, દલ દખે દલ નીત દાંમ-ને'
સાંમલ કહે' સંકટ પડે', સંભારે' શ્રી-રાંમ-ને' ૨૮૪

ચોપદ

આઘ સક્તિ અંબા આવીયાં તે ભૂપતિ-ને' મન ભાવિયાં.
આઘ સક્તિ જે અધિક અનુપ લલી માત ભવાંની ભુપ ૨૮૫

છંદ પાવડી

' રમઝમ રમઝમ, રમઝમ કરતિ, ઘણી ઘુઘરી ગાજે', મા
ઠમઠમ ઠમઠમ ઠમકા કરતી વાધિ જેહરી (?) વાજે', મા
સોભા-સદન વદન, સસી પુરણ, મદન-મોહન મદ-માતિ, મા
શુણ-નંધ્ય રીધ્ય, વીધ્ય સીધ્ય-સરુપી, શુંણ સેવક મન-માતિ, મા
પ્રીત્યે' પલતી, દૈત્યાં દલતી કલી ન સકે' કોઈ મા
આનંદ કરતી, અભરે ભરતી, ધરતી સાહક સોઈ મા
મન-વંછીત દેતી, ન્યાયે' નેતી કેતી કહું તમ વાંણી મા
સીધ્યે સાચું, રીધ્યે રાચું, જાચું છું તે જાંણી મા ૨૮૬

કુહા

જોખ-દેયણુ બાણી તું-ને' વાણી વિવધ્ય વિવેક
સાચી સકત સાંમલ લણું આઘ અધિપત એક' ૨૮૭

ચોપઘ

સાચું બોલી શક્તિ સરુપ 'સાંભલ લારે મોટા ભુપ
આજ હું કહું તે કરો ધ્યાન કાંમધેનુ-નું ધરો ૨૮૮
તેહ-થી કાંમ થસ્યે' સરવ-થી મુઝ-માં તેહ-માં અંતર નથી
તેહ-થી તાહરું સંકટ જસ્યે' હેલાં-માત્ર-માં કારજ થસ્યે' ૨૮૯
મહિપતિ-ને' દીધાં સનમાંન ઉમયા પાંખ્યાં અંતરધ્યાન ૨૯૦

કુહા

અધિપતિ એકાંતે' ગયો દીપક ઘણેરાં ઘત
આસન વાલી એકોતે તે વેલાં બેઠો ત્રત ૨૯૧
સવા પોહોર તે સ્તુતિ કરી એકે' ચીતે' તે કાંમ
પ્રગટ બોલી રાય-સ્યું કાંમદુર્ગા જે-નાંમ ૨૯૨
'માગ્ય માગ્ય રે મહીપતિ નિમેષ ન રાખો તુન્ય
તાહરે' વશ વરતે' સહું પુરવ જનમ-નું પુન્ય' ૨૯૩
કર જોડી તે કરગરો 'લોગ સકલ-નો લાર
આપો જોઈઈ આ ઘડી ઇંદ્રાણી-નો હાર ૨૯૪
શેષનાગ-ની નાગણી તેહ-ના કાંન-ની આલ્ય
પ્રાલ્ય વચન તું તાહરું એ બે' વાંનાં આલ્ય' ૨૯૫

ચોપાઈ

કામદુર્ગા કહે' 'સાંભલ રે રાય તાહરે' મન મોટી ઇછાય
કહું વાત તે મન-માં ધરો જ્યાગ ઇંદ્ર-તણો તે કરો ૨૯૬
સંતોષાસે' સુર-નો ધણી મન-ઇછા પુરે' તમ-તણી
નાગ-જગન થાય છે' જિંમ તેહ કહું તે બંણો તાંમ ૨૯૭

૨૫૭

દશ સહસ્ર મણુ આણિ દુધ
મોટો કુંડ કરાવો જાંહ
નાગ-મંત્ર સુભ મુખ-થી લણી
નાગ-જ્યાગ તે પુરો થયે

એ બોલ રાજા-ને કહી
રાજાઈ રૂઢો જોઈ લાગ
દશ સહસ્ર તો વીપ્ર જ વર્ચા
એક સહસ્ર મણુ હોમું ઘૃત
ખાણું એક ન લાગી વાર
તેહ-ની સોભા કહે કિમ કવી
દશ સહસ્ર મોતી ઉદ્યોત
પછે પ્રસન કર્યા છે નાગ
સાકર શરણદ ઘૃત-થી ઘણી
કનક-રત્ન-સમાને દાંન
નાગ-જ્યાગ તે પુરો થયો
‘માહારાજ મુઝ-ને માગ્યું આલ્ય
નથી રાખવી માહરે ઘેર
ઉગરસ્યે બ્રામણ-નો દેહ
‘સાખાસ’ કહીને આપી અલ્ય
તે અલ્ય-ની સોભા છે નવી
અલ્ય-હાર-નું જોડું ઘણું

સાતવીસ મણુ સાકર ઘોલો ખુધ
કરો નાગ આવાહન તાંહ ૨૯૮
આહુતી આપો નાગ-જ-તણી
તાહરું દલદર તેહ-થી જસે’ ૨૯૯
આઘ સક્તિ તો અંતરધ્યાન થઈ
કર્યો ઇંદ્ર-ઉછવ-નો જ્યાગ ૩૦૦
દાંન-રક્ષણુ લાંડારે લર્ચા
પ્રસન ઇંદ્ર થયો છે ત્રત ૩૦૧
હેત ધરીને આપ્યો હાર
જેટલાં મોતી તેટલા રવી ૩૦૨
સરવે સુરજ્ય-સરખી જોતિ
ભુપતે આપ્યો તેહ-નો ભાગ ૩૦૩
કોટિ આહુતિ આપી તેહ-તણી
સંતોખ્યા ક્રીજ દેઈ માંન ૩૦૪
‘માગ્ય માગ્ય’ સળદ એહવો કબો
જોઈઈ તાહરા ઘર-ની અલ્ય ૩૦૫
કરવી છે પરમારથ-પેર
મોહું પુન્ય છે તમ-ને તેહ’ ૩૦૬
‘કાંમ પડે’ સંલારે કાલ્ય
જાણે ઉદય પાંચે તીહાં રવી ૩૦૭
સુખ સીરોમણુ સ્વરગ-જ-તાણું ૩૦૮

છપય

પુન્ય-થકી ઘરસુત્ર, પુત્ર શુભ પુન્યે પામે

પુન્ય-થકી ધન ધાન્ય, માંન-કીરત કુલ કામે

પુન્યે વિનય વીવેક, ટેક વિદ્યા વીધી વેદે

પુન્યે જસ લખ્ય લાલ, કાજ લાવીક લર લેદે

પુન્યે પ્રતીષ્ઠા પાંચીઈ, પુન્યે પણુ ખુધી ઘણી

સાંમલ કહે સુખ પુન્ય-થી, પુન્યે પીડા નહી ગ્રહ-તણી ૩૦૯

ગ્રોપર્થ

જેહ-નેં મન વસ્યું છેં પુન્ય
અધીક પ્રાકેમ કીધાં આપ

વિપ્ર-પાસેં આળ્યો તે રાય
દીડી અલ્ય દેખાડો હાર
'આખ્ય તાહરો રાજા-નેં હાથ
કન્યા-દાન દેસ્યો જાહરેં
નહિ જવા દે તાહરો તોલ
વીપ્ર બોલાળ્યો કરી નીરધાર
ગયો વિપ્ર પોતા-નેં ઘેર
હરખ-તણા અરણુવ-માં ભલ્યો
સલા ભરી બેઠો છેં જાંહ
'પરંતુ લેઇ તુ લગન જ થાખ્ય
હસ્ત-મલાપ હસ્યેં જાહરેં

તેહ-નેં મન એકે નહી તુન્ય
તે સર્વે પુન્ય-તણા પ્રતાપ ૩૧૦

આનંદ તેહ-નેં અંગ ન માય
અતુલ તેજ ત્રીભોવન-ભાર ૩૧૧
હું કહું તે કહેંજયે તે-સાથ
આપસ્યું મુસ્તક તાહરેં ૩૧૨
મુખેં બોલજ્યો હાકીનેં બોલ
આપી અલ્ય-જોડું નેં હાર ૩૧૩
કહી માત-પીતા-નેં માંડી પેર
ગાંમ-તણા મહીપતિ-નેં મલ્યો ૩૧૪
અલ્ય-હાર જઈ નાખ્યાં તાંહ
અધિક હેત-થી કન્યા આખ્ય ૩૧૫
અંતરીખ મુસ્તક આવેં તાહરેં ૩૧૬

દુહા

સલા સહુ વિસ્મેં યઈ
આલુપણ અતિ ઉપતાં
દેવ-સરખે દયા કરી એવડી
કન્યા એહ-નેં આપતાં
મન માંન્યું કન્યા-તણું
'પરણાવો મુ-નેં પ્રીત-સ્યું
લગન લીધું તિહાં લખ-વીસા
આખ્યું જોઇએ તે સમેં

વિક્રમસેન વાસેં ફરેં
તે દેશ તે નગર-માં

અચિરજ અધિકો હોય
કલી ન સકેં કોય ૩૧૭
એહ-માં એવડી આય
ના તે નવિ કહેંવાય ૩૧૮
દીઠો હુંગ્રી હાર
હું લામીની એ ભરથાર ૩૧૯
શુદિ દશમી-નેં દીસ
ચોરી વેલાં સીસ ૩૨૦

અદ્રષ્ટ-વિદ્યા હોય
અન્ય ન જાણેં કોય ૩૨૧

ચોપદ્ય

જુગતે રાજાઇ માંડ્યાં જંગ	આખા દેશ-માં ઉછવ-રંગ
કુચારા-વિવા-નેં કારણેં	ખાંધ્યા તરીયા તોરણ બારણેં ૩૨૨
કંકેતરી ઘણી વીવેકેં લખી	મેલ્યા દેશ-ના બહુ મુખી
ચેંલ-મેંલ ઝાઝો ચહુચહાટ	કરેં વખાણુ તીહાં ચારણુ-ભાટ ૩૨૩
નટણી નૃત્ય કરે સહુ રમેં	ભોગ વાતે નગર સહુ જમેં
કૌતક ભેવા જન કે કોડ	પરણેં કન્યા પાડી હોડ ૩૨૪
ઇમ હરખ લોકાં-નેં ઘણો	દિન આવ્યો તે લગન-જ-તણો
વીપ્ર-તણો વરઘોડો ચઢેં	નીશાંણુ ગાજેં નેં ગડગડેં ૩૨૫
વિપ્ર જગન-થી લાવ્યો દાંમ	તે ખરચેં વિવા-નેં ઠાંમ
જે-ઉપર મહિપતિ-ની મોટ	ઈશ્વર પ્રસન્ન તિહાં સાં-નિ ખોટ ૩૨૬

છપય

કરેં રાંક-નેં રાય, થાય હેતેં કીડી હાથી
 કરેં કાયર-નેં સુર, નુર નપુસક સાથી

કરેં મુરખ-નેં કબ્ય, દ્રવ્ય નીરધન જન પાંમેં
 કરેં જલ સ્થલ ક્ષણુ-માંહેં, વંઝા તનુ-નું દુખ વાંમેં

તરણુ-તણો મેરુ કરેં, રહેં ધીરજ ધરમ-નેં
 સાંમંલ કહેં સુખ દુખ સહેં, તે સોલા કહું કરમ-નેં ૩૨૭

કરમેં વીઘા વીત, ચીત નીરમલ છે જેહ-નું
 કરમે લખ્ય સુલખ્ય, પછેં તનેં તન-સુખ તેહ-નું

કરમે નારિ સુનારિ, સાર સુખ દલ-થી દેહ-નું
 કરમેં મીત્ર પવિત્ર, પુત્ર નીધી વીધી સીધી નેહ-નું

સંસાર સાર સુખ સરગ-નું, ભેતા-માં જુગતેં જડ્યું
 સાંમલ સાસ્ત્ર સામેં કહેં, કણુલ સરવ કરમેં અડ્યું ૩૨૮

ચોપઘ

જેહવી રાજાની હોઈ રીત
વાળેં ઢોલ ઘડીયાલાં ઘણાં
બહુ મુખી ગોલેં તે દિશ
બત્રીસ-લખ્યણો નહી ગાંમ-માં
કહાચીત પ્રથવી-માં હસેં
કો કહેં ‘સમ રાજ છુટસેં
મુસ્તક આંણવું છે’ બહુ વાર
લાગ્યો છે એ કંબેં કરી
નહી ચુકેં રાજાની દેહ
મલી મેદની જોવા લાગ
ખેંઠા માહરા-માં બહરેં
કાનેં આલ્ય નેં કોટેં હાર
જાંણે અરણ્ય ઉગ્યા કે કોડ
પાસેં તે કન્યાની માત
પાસેં વેદિયા ભારે બ્રમ
‘કરી કબટ તમે આવીયા
બત્રીસ-લખ્યણા પુરુષ-નું શીસ
પ્રતક્ષ દેખશે સઘલો સાથ
તે આપતાં જો કરસ્યો વાર
ઘડી અજર એ વાતેં થઈ
માગ્યું સરવ મલેં આ દીસ
જે મન-માં વિચ્યારું’તું તમે
“આ જેં વસ્ત આપું કાયદો
લગન-સમેં તો પચણી બાથું
તે મન બાંણું છું કાજ
જોર હોય તો વહેલાં થાયો

પુખ્તો તોરણ-થી કરી પ્રીત
ચું વખાણ કહું સોભા-તણાં ૩૨૯
‘કોહ-નું છેદસ્યેં એ તો સીસ
નથી મુંણ્યો સુપનેં નાંમ-માં ૩૩૦
તેહથી કાંમ જોહ-નું કિમ થસ્યેં’
અધવચ એ વાડવ ઉઠસ્યેં ૩૩૧
ખોટાં આલ્ય-જોડું નેં હાર
લીધો રાજાં છેતરી ૩૩૨
સીસ-વીના નહી સુપેં ધેય’
તલ પડેં તેટલો નહી માગ ૩૩૩
કન્યા તિહોં આંણિ તાહરેં
સમરખ્યા બીજા સણગાર ૩૩૪
જીવતી આલુપણ જેં જોડ
પાસેં સજન સહોદર તાત ૩૩૫
મુખ મરડિ જોડ્યા છેં મરમ
આ જેં વસ્ત સારી લાવીયા ૩૩૬
આ સમે લાવો તે દિસ
તો મલથેં વર-કન્યા-નો હાથ ૩૩૭
જાસ્યેં આલ્ય ઇજત નેં હાર
પરણવું છેં પોતેં ઘર-માં જઈ ૩૩૮
માગ્યું કો નહી આપેં સીસ
તે સરવેં બાંણું છું અમે ૩૩૯
સીસ-તણો કહું વાયદો
તાર-કેડેં પછેં બ્રાંમણ થાયું” ૩૪૦
કિમ છેતરાય નગર-નો રાજ
નહિ તો જખ મારી ઘેર જાયો’ ૩૪૧

હુંહા

કહે' વિપ્ર 'સહુ સાંભલો	લાવો	કનક-ની	થાલ
પલક એક-માં પાંમર્યો	ખત્રીસ લખ્યણો	ખાલ'	૩૪૨
લોક કહે' 'સુંણ લાંડીયા	ર્યું જુઠી એ	થાખ્ય	
જો ગમે' તો તાહરં	તાહરે' હાથે'	કાખ્ય	૩૪૩
તે પણ અરથ આવે' નહી	ખત્રીસ-લખ્યણ-વીણ	કેય'	
કૌતિક એહવી કેટિધા	વિક્રમ જુગતે'	જેય	૩૪૪
હુનીયાં કેા દેખે' નહી	નવિ દેખે' કેા	બ્રમ	
વીપ્રે' મન વીચારીયું	'ભરી સભાં-માં ગઈ	સરમ	૩૪૫
અધિપતિ તો ઉજેણી-માં	પંથે વેગલી	વાટ	
અણુ-સમજે' એહતું કયું	અતિ લાંગા	ઉચાટ	૩૪૬
ચીત પરથમ ચેત્યો નહી	કર્યું કાજ એ	આજ	
કન્યા ના'વી હાથ-માં	ગઈ લાખીણી	લાજ	૩૪૭
વિસવાસ કર્યો વિક્રમ-તણો	ખોણું ડાહ્યાણ	ફેક	
પલક એક પછી કરે'	પંચ-ધટાલી	લોક	૩૪૮
વિસ્વાસ કરે' જે રાય-નો	તેહનું નાંમ અજાણુ		
વણ-પરણું પ્રાણે' થયો	હોડ કરંતાં હાંણુ		૩૪૯

છપય

વનીતા-નો વીશ્વાસ, આસ રાખે' જે પર-ની
 સોની સરપ સંકેત, હેત તસ્કર તરુવર-ની
 નદિ નખી ને' નાવ, સસ્રધર વિષધર વાદી
 હુત ભુત ને' ધુત, ભંગી સંગી લત લાદી
 લાંચી પરપંચી જુઠંજન, કેંફી કોધી દેહ-નો
 સાંમલ કહે' મુરખ ઉલખ્યો, વીશ્વાસ કરે જો એહ-નો ૩૫૦

ચોપદ

નિરમલ નહી મદિરા પીનાર
સાહા નહી એ નામ (?)
નારી-સોનાર-ના સમ તે રાખ
જુઠા-ની સી સાચી વાત
કાગ તે કિહાં-નો પવિત્ર
મુઝ-ને આગલ-થી મોકલ્યો
લાડ લડાવ્યાં ખાવા માર
હવે ઉપાય ખીજો ર્યો કરું
મુચા-પછવાડે ગાય જાલો(ય)
મરવું પ'ડે વણખુટે આપ
હલ્યા પાપી-કેરું સુખ
માહરો જીવ વણખુટે જર્યે
કાસિએ જઈને કરવત લેત
કરડે જીભ આપે જાહરે

આલમાંથી આવેં જિમ ચંદ્ર
લોલકલોલ કુંડલ શુભ કાંન
સાક્ષાતકાર દેવતાઈ અંશ
દીકો રાજ રહીયાલું રુપ
સલા ચિત્ર-લખ થઈ રહી
જાણે પ્રગટયો ઈશ્વર આપ
ચંદ્રસેન નગર-નો ઘણી
અજાનનાહુ અરજીનવંત એન
સંખ ચક્ર લાંછન કર જડ્યાં
'મોટો પુરુષ કાચ છે' એ દેવ

લોલો નહી લાંચ લેનાર
સાચો નહી જુહારી નાંમ ૩૫૧
સેઠ-પટલ-ની સાં-ની સાખ્ય
ભંગી નાંમ તેહ-ની સી નાલ્ય ૩૫૨
તિમ રાજ કેહ-નો નહી મીત્ર
રહ્યો આપ પુઠે એકલો ૩૫૩
ખોલો ભુપતે માહરો ભાર
દાંતે જીભ કરડીને મરું ૩૫૪
જીવતે નંદા અધિકી થાય
એ રાજા વિક્રમ-ને પાપ ૩૫૫
દીધું મું-ને દાવાદલ દુખ
પાપી તાહરું ર્યું સારું થર્યે ૩૫૬
તો આવડું ન થાત ફજેત
વિચાર કર્યો વીક્રમે તાહરે ૩૫૭

થયો પ્રગટ તિમ આપે ઈંદ્ર
ભુપ ભર-જોવન ભીને વાંન ૩૫૮
રાજરાજેશ્વર વડ કુલ-વંશ
ભંમ ન જાણે એહવો ભુપ ૩૫૯
સુધ-ખુધ સહુ લોકાં-ની ગઈ
તેજ-પુંજ પુરણ-પ્રતાપ ૩૬૦
તેણે પરીક્ષા કીધી ઘણી
કરણ-પ્રજંત કપોલાં નેન ૩૬૧
ઈંદ્ર-સરિખાં આભુષણ અલ્યાં
ઘટે સરવથા કરવી સેવ' ૩૬૨

ઇંમ વીચાર કરે જાહરે
‘એ બ્રામણ નગર આવીયો
મોહ-માગ્યો આગ્યો છે દાંમ
હવે વિલંબ સાંને કિલ્લ
અચીરજ પાંખા સરવે લોક

વિક્રમસેન જોડ્યા તાહરે
મુઝને વેચાથી લાવીયો ૩૬૩
આંણ્યો મુંને કરવા એ કાંમ
લાવો થાલ મુસ્તક દીલ્લ ૩૬૪
મરવા-તણો નવિ આંણે શોક ૩૬૫

હુહા

અંદ્રસેન ચમકી કહે
તાર-પંછી કરવું ઘટે
‘શું કરીસ તું નામ-ને
તે માગ્યું તે આપવા
ગુલાંમ અમ્યો એ વીપ્ર-ના
ખોટી તું સાંને કરે
કાઠી ખડગ કાટે ધયું
‘હાં હાં’ કરીને નગર-ને
‘અકલ-થકી મેં ઉલખ્યા
તું ઉજેણી-પતિ ખરો
અવર આવી કે નવિ સકે
એ અધિકારે ઉલખ્યા
કાંને કીરત સાંભલી
તે આજ દીકું અમ્યો
ધન લાગ્ય આ લોભી-નું
ધન્ય એ કુંયારી કન્યકા
લલે જણી એ લાંમની
એ મીસે દરસન થયું

‘પ્રથમ કહો તુમ નાંમ
તે સુખે કરજ્યો કાંમ’ ૩૬૬
પુછે ફોકટ દીસ
આગ્યો છું હું સીસ ૩૬૭
પરમારથીયો નાંમ
કરવા હેં એ કાંમ’ ૩૬૮
સભા દેખતાં સાથ
રાઈ ગાલ્યો હાથ ૩૬૯
જોયું ધરમ દ્રઢ ધીર
પર-દુખ-ભંજણ વીર ૩૭૦
પર-કાજે પાડે પ્રાણ
જે વિક્રમ વીર સુભાંણ ૩૭૧
પેહેલી પુર-માં વાત
જાણી જુગતે જાત ૩૭૨
ધન એ બ્રામણ ભુપ
ધન્ય તું રાજ સ્વરૂપ ૩૭૩
લલે પાડી એ હોડ
પોહોતાં મન-નાં કોડ ૩૭૪

તું કહે' તો એ વીપ્ર-ને'	કન્યા પરણાવું સાત	
રાજ-પાટ સુંપું સકલ	વિવેક કહી એ વાત	૩૭૫
આંણુ ફેરે' અહાં તાહરી	તુજ-માં આજું જોર	
• ચાકર-ના ચાકર અમ્યો	ચીત-થકી છું ચોર'	૩૭૬
પાય લાગી પ્રજા સદૃ	દીકું દીવ્ય દરસન	
કેડ પોહોતાં કન્યા-તાણાં	પુરણ થઈ પરસન	૩૭૭
આણુપણ બહરે' આંણીયાં	તાહરે' થયો વિસવાસ	
'સકે' વીપ્ર-ને' વીક્રમ મલ્યો	પ્રીત ઉજેણી-પાસ'	૩૭૮

આપમ્

મનસા સીધ દેઈને' માંન	દીધું હિતે' કન્યા-દાન	
સાત રવી કે સોનાં-તાણાં	આખ્યાં રત્ન અમુલ્ય ધણાં	૩૭૯
નગર લોભ્ય કરાવ્યું ગાંમ	વાજે' માદલ ઠાંમેઠાંમ	
હરખ નગર બાધા-માં ઘણું	દીકું દરસન દેવ-જ-તાણું	૩૮૦
અંદ્રસેન કહે' છે' આપ	તેડયા વિપ્ર-નાં મા ને' બાપ	
'પે'હોરામણી પ્રીતે'-થી કરું	પાંચ જનમ-તું પાતિક હરું'	૩૮૧
મા-બાપ કહે' 'અમ્યો આણું નહીં	હસે' લોક નગર-ના તાહી	
આંધાં લુલાં ને પાંગલાં	કોઢી કુષ્ટી ને' રાંધલાં	૩૮૨
અનાથીયાં ને અધિકો રોગ	હીણાં કરમ-નાં ભારે ભોગ'	
ગયાં વિક્રમ વિપ્ર-ને' ઘેર	પ્રીછયો સરવ પાંગા-ની પે'ર	૩૮૩
'કહો તમ-ને' સાંત્યાં છે' આજ	કુંચરી પરણાવી મહારાજ'	૩૮૪

હુહા

કહે' અંધો 'સુણ અધિપતિ	ભલે' પરણ્યો એ પુત્ર	
તાહરે' પુન્યે' કે જુગ લગે'	ભોગવલ્યો ધરમુત્ર	૩૮૫
અમ્યો તો નથી દેખવું	રાંણી સુત કે' રાય	
અંન ખાઈ સકીઈ નહી	થરથર ધુજે' કાય	૩૮૬

દુખ રાખું દિલડા-વિષે	વિપ્ર-તણે	ઘર વાસ	
પ્રીતે પુછી પદમની	જેસારીને	પાસ	૩૮૭
‘મને માને’ તુઝ માંનની	તે મુઝ-પાસે	માગ્ય	
વતાં કરો આ વીપ્ર-નાં	સાસુ-ને	લાગે પાય	૩૮૮
કરં જોડી કહે કાંમીની	‘સઘલી સમરીધ્ય	સુત્ર	
અંદ્રસેન્ય મુઝ તાત-ને	પેટ નથી એક પુત્ર		૩૮૯
વિમાંસ્યું મન વિક્રમે	‘સુખ એ સહુ-ને	થાય	
કામદુર્ગા હું એહ-ને	તો ભવ-ની ભાવઠ	જાય	૩૯૦
સમરણ કયું સંખેપ-માં	વેદ હકાર્યો વીર		
તેડી આંણી તે સમે	ગુણવંત ગાય ગંભીર		૩૯૧
ખાંધી ખારણે વીપ્ર-ને	‘ન કરીસ કોહ-ને	જાણુ	
ગુણ કહ્યા શુભ ગાય-નાં	કીધું કોટ કલ્યાણુ		૩૯૨
અંધા આંખે દેખસ્યે	પાંગા પાય પલાય		
પુત્ર્યે પુત્ર-સુખ પાંમસ્યે	રીઝી જોલ્યો રાય		૩૯૩
સસરે તો સનમુખ થઈ	રીઝી આખું રાજ્ય		
ગાય ગુણુ ઝાઝે ભરી	તે કરી પરમારથ-કાજ		૩૯૪

ચોપઘ

ફેરવ્યો તે ઢંઢેરો દેશ	‘કાચ દુખીયો છે’ લખ્યણુ વેશ’
જેણે દુખીયે કીધી અરજ	મન મનાવી આખું કરજ ૩૯૫
સાંભલી સહુ લોકાં-ની વાત	સંતોખ્યા જન જન જાત
માંન-થકી મન લાવીઓ	અધિપતિ ઉજોણી આવીયો ૩૯૬
એક તુંબડીયા બ્રાંમણ માટ	દુખ દાવાદલ વેહું વાટ
ત્રણ મુસ્તક-સાટે જે ગાય	એક ઘડી-માં કિમ અપાય ૩૯૭
રહ્યાં આપનારા-નાં નાંમ	જેણે કર્યાં એ મોટાં કાંમ ૩૯૮

છપય

નાંમ એક શ્રી-નાંમ, નાંમ તો કરણ કીજે

નાંમ હેત હરીચંદ્ર, નાંમ લક્ષ્મણ લહીજે

નાંમ મુકે શ્રી-વ્યાસ, નાંમ ધ્રુ અમરીખ આપે

નાંમ રાવણ કુબેર, નાંમ પાંડવ પ્રતાપે

નાંમ બલ દરસુરાંમ, દાતા મુર નેં લક્ષ્મનું

સાંમલ કહે' નામ કવી-તણાં, વિક્રમ દુખ-હર જગત-નું ૩૯૯

ચોપઈ

એહવો થયો તે વિક્રમ વીર
કહ્યાં પુતલી વીર-વખાણ
સમકે પ્રકારે' ભોજે' મુલ્યાં
જેણે હું-થી જીતી હોડ

રાખ્યું નાંમ-નું નીરમલ નીર
લખ્યાં પંડિતે તેહ પુરાણ ૪૦૦
ભાવે' કાલીદાસે' ભણ્યાં
લખીયાં તે કવીંઈ કરી કોડ ૪૦૧

દુહા

શ્રી-ગુજર-દેશ-માં
કાઉજ-કુલ મનજી-તણે
લાયક લેઉયા નાતિ-માં
ધીર વીર દાતા દિલે
અસ્તાવટ ઘણિ ઘરે'
અતુર આરવાક ચીત-ચયું
પ્રમારથ પ્રીતે' કરે'
પ્રતાપ ઘણેશે પ્રગણ
કીરત શુણી કવી-તણી
માંન દેઈને' મોકલ્યો
દાંન માંન ધન ધાન્ય શુભ
કર જોડી કવી-ને કહ્યું

સેંહજ સીરામણ-ગાંમ
રખિદાસજી નાંમ ૪૦૨
પટલ-માંહે' પ્રમાણ
સકલ કલા સુભંણ ૪૦૩
પ્રતાપવંત સુભ પુત્ર
શુભખણ શુભ પુત્ર ૪૦૪
નીરમલ નીર નીવાંણ
હરીચંદ્ર હીત હેઠાંણ ૪૦૫
હરખ્યો મહીપતિ મન
તસ્તીળ ભલેરી તન ૪૦૬
ખાંનં યાંન અતિ ખંત્ય
ભાગી મનની ખાંત્ય ૪૦૭

‘કથા	પરમારથ	કરે	પ્રાકૃત રીતે	લાખ્ય’	
કવી	કબુલ	બીજા	કરે	શાસ્ત્ર જ	પુરે સાખ્ય ૪૦૮
શુભ	બુધ્ય	દિધિ	સરસ્વતિ	વસી	રહી માં બીજ
તરણ	વશ	જિમ	વાયુ-ને	રસના	બેંઠી રીઝ ૪૦૯

ચોપદ

શ્રી.ગોડમાલવી-વીપ્ર-સુતેશ	વશે	વેગનપુર	ગુજરદેશ
વીરેશ્વરજી-કેરે	પુત્ર	શાંભલ નામ	કવી શુભ શુત્ર ૪૧૦
સંસ્કૃત-માંથી એ સોધીયું	પ્રાકૃત	બુધી-થકી	બોધીયું
વિક્રમ-મહિમાં સુંણસ્યેં જેહ	પવિત્ર	થાસ્યે	તેહ-ની દેહ ૪૧૧
વાહલાં-તણા નહી વીજેગ	દેહ	ન બ્યાપે	તેહ-ને રોગ
વીરકેટાદિક બ્યાધિ જસ્યેં	કઠિણ	રદે	તે કામલ થશે ૪૧૨
એહવું સાંભલી કરસ્યે દાંન	માહરુદ્ર-તાણું	તે નર-ને	માંન
લક્ષ્મી વાસ વસેં બારણેં	પોઠે	પુત્ર રહે	પારણેં ૪૧૩
મન-માગ્યાં મન-વાંછીત મલેં	સીધ્ય	માત તે	સફલેં ફલેં
કહેં પુતલી સાંભલ રાય	એહવા	થાયો તો	ધરજ્યો પાય ૪૧૪

હાહા

ઈમ	કહીને	ઉતપતિ	આપે	ગઈ	આકાસ
[એહ	કથા	પુરણ થઈ]	કહે	કવી	સાંભલદાસ ૪૧૫

પાઠાંતર

[કડી, પંક્તિ અને પ્રતના ક્રમે]

૬. નો આરંભ : શ્રીગણેશાય નમઃ । અથ સિંહાસનબત્રીસીમધ્યે વાર્તા
વાંછાંણુની પુતલી ઈંદુમતીની લખી છે.

ખ. નો આરંભ : શ્રીગણેશાયનમાં. શ્રીસારદાયનમઃ

૧. ખ. માં ૧ થી ૧૪ કડી નથી.

૧૫. ૧. ખ. શિવ વસે, જ્યાંહાં. ૨. ખ. ધર્મધિર. ૩. ખ. ભોજ્યરાજ
જિતખંડમ.

૧૬. ૧. ખ. કલ્પતરુ. ૨. ખ. શાહાસ્ત્ર-સમંધ. ૩. ખ. ભલો.
૪. ખ. પિહરં.

૧૭. ૧. ખ. માં 'દાને' 'માને' વગેરે જોવામાં તૃતીયા-સંપત્તીના પ્રલયમાં,
'ધરે' જોવા ત્રીજા પુરુષના રૂપને અંતે, નપુંસકલિંગી પ્રથમાનાં રૂપોમાં,
અને 'ધેંર' 'ધેંર' એવાં બીજાં સ્થળે ઘણુંખરું અતુનાસિક નથી
મળતો. આવાં પાઠાંતરો નોંધવામાં નથી આવ્યાં. ૨. ખ. વાત.
૩. ખ. અવતારીક, અંસપત. ૪. ખ. વડકાંમ.

૧૮. ૨. ખ. નારાયણ-શુ. ૩. ખ. બંમણ. ૪. ખ. દીવ.

૧૯. ૧. ખ. ષષ્ટ સાહાસ્ત્ર. ૩. ખ. ધરાંમસાહાસ્ત્ર ધીરજ ધરે.
૪. ક. રાંમરાજ્યની રીલ.

૨૦. ખ. કલ્પના. ૨. ખ. દોસ, રેહે. ૩. ક. જુહ. ૪. ખ. સાહાસ્ત્ર-સાપમાં.

૨૧. ૧. ક. સાદુલ એક મુજ છે; ખ. સીદુલ ને એક મુજ બે. ૨. ક.
માત-જાયા. ૩. ક. સાદુલ; ખ. અત પાંચો. ૪. ખ. કુયર.

૨૨. ૧. ખ. ચાર, સી-ભોજને; ૨. ખ. રંમે એકઠાં પાંચ. ૩. ખ. મુજ,
રાહા. ૪. ખ. સતવાદી સંચ.

૨૩. ૧. ખ. ત્રિચારીક. ૨. ખ. મારાથી ન રહે રાજ. ૩. ખ. મોહારુ રેહે.

૨૪. ૧. ખ. મહિપતને મારવા મોકલો. ૨. ખ. બાલક જાણે બાંહાં.
૩. ખ. એતો, અંતમાં. ૪. ખ. લખો, તાંહા.

૨૫. ૧. ક. થુએર; ખ. ધુલરાકેરા દુદમાં. ૨. ખ. અક્ષર લખીયાં વાક.
૩. ખ. માં નથી. ૪. ખ. ટિયા વરનાં વાંક.

૨૬. ૧. ખ. માંતુ, મુજનું. ૨. ખ. કષુધ કીધી તાજ. ૩. ખ. રીજી રાજા
મન ધણું. ૪. ખ. સુપુ રાજ.
૨૭. પહેલા ક. માં આ પ્રમાણે છે : તે શ્લોક લખ્યો છે : માંધાતા સુમહિપતિ
કૃતયુગે લંકાંધી. (પછી પોણા બે પંકિતની ખાલી જગા). તે પછી :
પંચાસં પંચ વર્ષાણિ દશ માસા દિનત્રયં ભોજરાજેન ભુક્તવ્યં સગૌડં
દક્ષણાપથં. ૨૮. ખ. માં એ શ્લોકો અતિ અશુદ્ધ સંસ્કૃતમાં આપેલા
છે. તે પછી આટલું વધારે છે : હવે ભોજે રાજ ક્યું તેની સંગની,
વરસ પંચાયનં નવ માસ, દીવસ ત્રણ કરુ રાજ લીલવલાસ.
૧. ખ. તે ખોજ. ૨. ખ. ભરતે ભુપતે. ૩. ખ. વરણ અષ્ટદસ
સુખ. ૪. ખ. દેશમાંહે કો કોને નહી દુખ.
૨૮. ૧. ખ. સખલ સાંને (?) ૨. ખ. બુધે વીદેસે. ૩. ખ. રહા વીદેસે
વારુવ રતન. ૪. ખ. ચાર.
૨૯. ૧. ક. વદેસી; ખ. ઘેઘેર જ રહો. ૨. ક. વીદેશી. ૩. ખ. અમુલક,
હુતા હાંથ. ૪. ખ. સુપા યીપ્ર સોની સાથ.
૩૦. ખ. માં 'ચેત્યો,' 'માન્યું' એવા રૂપોમાં, 'જાત્ય,' 'બુધ્ય' એવા
સ્ત્રીલિંગ શબ્દોમાં, તેમ જ 'ત્યાંહ,' 'ચ્યાર,' 'સ્યો' વગેરેમાં યકાર
નથી આપ્યો. આવાં પાઠાંતરો હવેથી નોંધમાં લેવામાં નથી આવ્યાં.
૧. ખ. તણી બુધ. ૨. ખ. લખ્યાંણા, કરી. ૩. ખ. સ્ત્રી બ્રાંમણી
૪. ખ. દેહે.
૩૧. ૧. ખ. પ્રથાંમ, ગેઘેર. ૨. ખ. વાહી સંદેસોની. ૩. ખ. સાથે.
૪. ખ. ગેઘેર.
૩૨. ૧. ખ. ક્રાચે. ૨. ખ. વિપ્ર ધણો દીવસે. ૩. ખ. મંદીર. ૪. ક.
દિહી અનાંથ, ધર માથેં.
૩૩. ૧. અ. પુછુ, પ્રતે ૨. ખ. નાવાં
પૂવાર્ધ પછી ખ. માં આટલું વધારે છે :
સોની-સાથે રાડજ થયો રાજદ્વારે ના સુકાવિ ગયો.
૩. ક. સાચ;
૩. ૪ ખ. માં આ પ્રમાણે છે :
પંચે સાખ કરી જાહેરે સોની સાચો થયો તાહરે.
૩૪. ૧. ક. ક્યો; ખ. બ્રાંમણને. ૨. ખ. ગાંમ ખીજ કરો એ ડંડ.
૪. ખ. ચરાવનાર ચ્યોપગો-તણા.

૩૫. ૧. ખ. થયો. ૨. ખ. પુકે સહુ ખીજી પ્રગ્નય. ૩. ખ. થઈ નાદરે.
૪. ખ. તાદારે.
૩૬. ૧. ખ. ઝનકેરાં. ૨. ખ. ઘડીઆ સોની જુડા પડા. ૩. ખ. ખે વાર.
૩૭. ૧. ખ. વીધે દીધી આઝીઝ. ૨. ખ. તુ કોરજ વીસ. ૩. ક. રત્ન
પોતાને. ૪. ક. ભોજરાગ્નની પેર.
૩૮. ૧. ખ. ના ચુકાયો તેનું તે નાંમ. ૨. ખ. અમુલ કોટી કીમો એ ગ્રાંમ
૩. ખ. ખોદી ભોમી. ૪. ખ. સહીયાસન તાંદાં.
૩૯. ૧. ખ. વીસતાર. ૨. ખ. કંચન વીંવરમાયે ઘડુ. ૪. ક. દિરા.
૪૦. ૨. ખ. હરે પંચરતનુ. ૪ ખ. સરગતણી કાણુ માત્ર.
૪૧. ૧. ખ. જેવી ચંતાંમણીની ભેત. ૨. ખ. ઉદાંતકાર. ૩. ખ. તેની
સોભા. ૪. ખ. કારમા દીપકજ ખલે.
૪૨. ૧. ખ. પરથ. ૨. ખ. પદમણી. ૩. ખ. ઈંડ અવજરા દીસે અંસ.
૪. ખ. કોને, વેણા.
૪૩. ૧. ખ. કાં, ઋદંગ. ૨. ખ. સીંદીઆસન. ૩. ક. મહીપત્ય ધરી.
૪. ક. પોતાના મનમાં મત્ય ધરી.
૪૪. ૨. ખ. આંત્રણ પ્રતીપાલે, લગતે. ૩. ખ. વચનથી થાયે. ૪. ખ.
'કેહે ક્ષીત ક્ષીત' પડીતો લાગ નથી. ૬. ખ. આગલો અંશ નથી.
૬. ખ. આંમણુ ભોજ.
૪૫. ૧. ક. મુલ; ખ. ગંગોદીક, સીંદીઆસન. ૨. ક. માં નથી;
ખ. પુચ્છરક. ૩. ખ. ભોજ સોભા કીધી સરવાસે. ૪. ખ. ખો લખ
પડીત સહુ તે પાસે. ૫. ખ. પરદક્ષણ, નાદરે. ૬. ખ. કેહે માં માં
કહીતક, તરતીજતે ત્યાંદરે.
૪૬. ૧. ખ. રાજમહારાજ સુપતિ. ૨. ખ. શાસ્ત્ર મુળાંણુ. ૩. ખ.
આસન, અધીપતી. ૪. ક. પુરાંણુ પ્રીત પ્રવાંન.
૪૭. ૧. ખ. ઈંદુમતી. ૨. ખ. ખતરીસલક્ષણી. ૩. ખ. વચેક શુ. ૪. ખ.
શુરણુ રાગજ.
૪૮. ૧. ખ. તમો. ૨. ખ. આસન પર આજ. ૩. ખ. વાણુ ૪. ખ.
વણસસે.
૪૯. ૧. ખ. સાલણુ કહીતક. ૨. ખ. અચરત પાંખી સરવે. ૩. ખ. ખેચી,
રાણો. ૪. ખ. મેદેલી મનનો ગરવ.

૫૦. ૧. ખ. ક્રહે. ૨. ખ. મહીપત ક્રહે છે મુજ. ૩. ખ. વંનીતા, કોડો તમે. ૪. ખ. જેહ હુ પુછુ આજ.
૫૧. ૧. ખ. ઈદુમતી. ૨. ખ. સાલલ. ૩. ખ. 'તે' નથી. ૪. ખ. રાજસસહુ રુપ.
૫૨. ૧. ક. પ્રતાપે; ખ. અવતરો. ૨. ખ. ધરામંધાન. ૩. ખ. સાંમદ-શીરામણી. ૪. ખ. વીક્રમ.
૫૩. ૧. ખ. નારનો. ૨. ખ. જોઉં બ્રાહ્મણ પ્રતીપાલ. ૩. ખ. અવિદા. ૪. ખ. ખાલ.
૫૪. ૧. ખ. વશુધા. ૨. ખ. કોડ. ૩. ખ. પગતણ. ૪. ખ. અને જસ લાક્ષણો.
૫૫. ૨. ક. શોષ્યો હાંમેહાંમ. ૩. ખ. પ્રજામાંહે પડાવીયું. ૪. ખ. દુખલ-જાણ મુજ નામ.
૫૬. ૧. ખ. પરચવી પરે. ૨. ખ. જસગત. ૩. ખ. આસન આપુ ઈદે. ૪. ખ. ફરવી.
૫૭. ૧. ખ. જુદીઠર જગતપત. ૨. ખ. રાજ જસનુ રૂપ. ૩. ખ. જીતો છ તેહેનો. ૪. ખ. તેહ વિક્રમ લડ જુપ.
૫૮. ૧. ખ. સી-રામનુ. ૨. ક. અહિઆર સત; ખ. 'આ' નથી. ૩. ખ. સરગે. ૪. ખ. સંતા પમાડો સોક.
૫૯. ૧. ખ. વીશે. ૨. ખ. નાવટ સાવટ. ૩. ક. લાચ્યો ભોજ તે; ખ. ભાવ-શું. ૪. ખ. આ સાસન અધીપ એહ.
૬૦. ૧. ખ. થસે. ૩. ખ. સંહીઆસન ખેશસે. ૪. ખ. ભજણ.
૬૧. ૧. ખ. રાજ. ૨. ખ. સુ નહી. ૩. ખ. એવુ. ૪. ખ. રંજત રજે.
૬૨. ૧. ખ. કાંને સાલલી. ૨. ખ. સખેપે શુભ. ૩. ખ. વીસ્તારીને કહો ભો. ૪. તો પુરણ.
૬૩. ૧. ખ. કેવો, નરપતી. ૨. ખ. ક્રીયાં ક્રીધા. ૩. ખ. કેવા મરજ પંડીતભલા. ૪. ખ. કેવુ ગુવંતુ.
૬૪. ૧. ખ. કેવી, ઉપાસના. ૨. ખ. વીધ કેથી વવેક. ૩. ખ. કેવુ ને જગતમાં. ૪. ખ. જે આપ કેવાણો.
૬૫. ૧. ખ. કંમ હુસંથી. ૨. ખ. જીતો સાહા કંમ. ૩. ખ. હરી કુલ દેહેવટ કરી. ૪. ખ. પરમાથ.

૬૬. ૧. ખ. કોહો. ૨. ખ. હુસે. ૩-૪. અને ૬૭. ૧-૨. ખ. માં નીચે પ્રમાણે છે :

તેવો પ્રાક્રંમ હુ કરે તેા સરખા કરે એ સાથ
નાંહી તો પ્રીતે પુન કરે નીત નીત પુજુ પાય.

૬૭. ૩. ખ. ચથારથ હોય તે કોહો. ૪. ખ. રીન્ને.

૬૮. ૧. ક. સુન્નાણુ; ખ. કેહે. ૨. ક. વારુ વાણુ; ખ. વીધ. ૩. ખ. સેખી, અંમાણ. ૪. ખ. પચાસ કોટી, ગણી.

૬૯. ૧. ખ. તેહમાંહે. ૨. ખ. વીક્રંમસેન સરખો. ૪. ક. પરનારિ.

૭૦. ૨. ખ. તે વરણ. ૩. ખ. પંનર સ્ત્ર જે સ્ત્રોત્રી. ૪. ખ. હ અગની હોત્રી.

૭૧. ૧. ખ. ખીન્ને અપરંમપાર. ૨. ખ. વીધ વવેક. ૩. ખ. વેવારીઆ અદખત. ૪. ખ. સહસ્ત્રધા લક્ષધા કોણપતી.

૭૨. ૧. ખ. હપંન, વાળે. ૨. ક. ઉ (?)પરી; ખ. એયા. ૩. ખ. સી, એ નગરી તણી. ૪. ખ. રાજરીધ.

૭૩. ૧. ખ. પ્રધાન. ૨. ક. તે, નાંમ; ખ. મહીપત, માંગાણને. ૩. ક. જર; ખ. ધર, ધડીઆલા. ૪. ક. દોર; ખ. દુખીઆ, પડે.

૭૪. ૧. ખ. મોહોલંથી. ૨. ક. ફલે; ખ. મંન મનાયે સદ્ધે. ૩. ખ. સામે. ૪. ખ. સરવ.

૭૫. ૧. ક. દુતક. ૨. ખ. જુહી, ન્વ. ૩. ખ. અવહરા અપરંમપાર.

૭૬. ૧. ખ. શુન્નાણુ. ૨. ક. કરે. ૩. ખ. ગાયે શુણુ ગીત. ૪. ખ. ખોહો.

૭૭. ૧. ક. ચતુરાઈ; ખ. લાલવે. ૨. ક. લાપ; ખ. અલવે અલવે. ૩. ખ. નાટક નહિમં ગાંણાં ગાય. ૪. ખ. પુર જસ પરલાતે ભાયે.

૭૮. ૧. ખ. વીધ. ૨. ખ. તસ્વર ગણા વાજંત. ૩. ખ. સીદુકેરાં સહુને સંગ. ૪. ખ. ઘેરઘેર સીવપુજનાં લંગ.

૭૯. ૧. ખ. પંચંમ પરલાતે થાયે. ૨. ક. હરીકીરત; ખ. વીસ્તવજન હરીકીરત. ૩. ક. થકિ; ખ. ઈદ્રપુરી, નાંહી તુન. ૪. ખ. જાંહા પરમરથ.

૮૦. ૧. ક. વટેમારથ; ખ. જતાં. ૨. ક. વ્યાપારી તન. ૪. ક. મન.

૮૧. ૧. ખ. ઉજેણુમાં. ૨. ખ. દીડી લીલવલાસ. ૩. ખ. અચરત ડીહુ અવનવુ. ૪. ખ. ડરી રહો પુર પાસ.

૮૨. ૩. ખ. કંઠે, કોહો. ૪. ખ. શુ.
૮૩. ૧ ખ. ધડીઆલાં બાંધા. ૨. ખ. કુણુ અરથ કુણુ કાજ. ૩. ખ. કોહો. ૪. ક. જયેમ, જે રાજ્ય;
૮૪. ૨. ખ. જે માલવમુખ ધડ ધીર. ૩. ખ. ઉજેણુ અધીપતી. ૪. ખ. વીકંમ.
૮૫. ૧. ક. દિસેં. ૨. ખ. પ્રમાણુ નહી. ૩. ક. અરધ, એકલો; ખ. નીસાયે. ૪. ખ. શ્રુણુ.
૮૬. ૧. ખ. દેશમાં. ૨. ક. ધડીયાલી. ૩. ક. તેડી; ખ. રીજમાં. ૪. ક. શાદ; ખ. શ્રુણુતાં સવણુ.
૮૭. ૧. ખ. મંન. ૨. ખ. વવેક. ૩. ખ. સેજ પ્રમા. ૪. ખ. એવો સરજ.
૮૮. ૧. ક. એહતું સુંહિને; ખ. જાયે. ૨. ખ. વણીકં, મંનમાહ. ૩. ક. દિધા; ખ. ધડીઆલે ધાયો. ૪. ખ. રૂદે.
૮૯. ૧. ખ. જુહુ હસે. ૨. ખ. સંદે મંનનો નીચે થસે. ૩. ખ. વીકમસેન. ૮૯. પછી ખ. માં નીચેની પંક્તિ વધારે :
- મત એકાદસીને કારણે ચીત સમે પ્રીતે પારણુ.
૯૦. ૧. ખ. શ્રયણુ. ૨. ક. ભોજનવાત; ખ. ભોજનનીનિ વાત, તે તો. ૩. ખ. તેડવા. ૪. ખ. તેડાવો.
૯૧. ૧. ખ. પસાયે કશણુ. ૨. ખ. ધણોર. ૩. ખ. કાંઠાથી, શુ તમ. ૪. ખ. શુ.
૯૨. ૧. ક. સુખી; ખ. છો. ૨. ખ. મંન મુકીને કોહો. ૩. ક. દિહીઈ; ખ. તેનો દીછયે. ૪. ખ. કીછયે.
૯૩. ૧. ખ. એવો, પ્રસ્ન. ૨. ખ. યાં શુધાર. ૩. ખ. કડે. ૪. ખ. ખીતે ખીતે, કોહો.
૯૪. ૧. ક. માહરાજ; ખ. મોહોટા. ૨. ખ. કરીયે. ૩. ખ. શુણુ એમ. ૪. ખ. કંથા અદકી.
૯૫. ૧. ખ. કરો ભોજ. ૨. ખ. મંનની. ૩. ખ. કેહુ. ૪. ખ. નમ લેઉ નીચે.
૯૬. ૧. ક. મન. ૨. ક. અન; ખ. તારા પછી લેવાસે એન. ૨. ક. દુખી; ખ. કેહે સાલગ્ર. ૪. ખ. મુજને.
૯૭. ૧. ખ. સતવાદી, કંમ. ૨. ક. સાનિધેં જોડેં જમું; ખ. તમ સાહાનીધે. ૩. ક. તાહર; ખ. ભાગીશું. ૪. ખ. સકાય તો ભાજજો ભેદ.

૯૮. ૧. ક. ખ. મન. ૨. ખ. ક. ભોજન. ૪. ક. દેઈ; કર, ખેડ.
 * અહીંથી આગળ ખ. પ્રતિના એવાં પાઠાંતરોની જ નોંધ લીધી છે, જે અર્થની, વ્યાકરણની, સંદર્ભની કે એવી કોઈ દૃષ્ટિએ અગત્ય ધરાવતાં હોય. પાઠ ઓછો કે વધારે હોય તેવાં બધાંયે સ્થળો નોંધ્યા છે. પણ માત્ર હસ્વ-દીર્ઘને લગતા, હકારને, ચક્રારને અને શકાર-સક્રારને લગતા, અતુનાસિકને લગતા, સંયુક્તાક્ષરને લગતા અને 'સિંહીઆસન', 'અપરમપાર' એવા જોડણી ભેદો—દ્વંકમાં ભિન્ન લેખનપદ્ધતિને લીધે નિષ્પન્ન થયેલાં પાઠાંતરો અને દેખીતી ભૂલો નોંધવામાં નથી આવી. કવચિત ક. ના અસંગત જોડણીવાળા પાઠને સ્થાને ખ. માં સુસંગત જોડણીવાળો પાઠ મળ્યો છે; ('દિધી' ને બદલે 'દીધી', ચોપાઈને અંતે 'જન' ને બદલે 'જન') ત્યાં નોંધ્યા વિના જ. ખ. નો પાઠ સ્વીકાર્યો છે.

૯૯. ૧. ખ. તારુ હોય તે. ૪. ખ. ને.
 ૧૦૦. ૧. ખ. અતુપ. આ પછી નીચેની પંક્તિ વધારે: ચંદાંનસેન છે તાં તે. ભુપ. ૪. ખ. અભેચંદ સાહુ છુ આપ.
 ૧૦૧. ૧. ખ. નગરસેઠ છે. ૨. ખ. માં નથી. ૪. ક. ખ. નાટક. ૪ ખ. નાત, આવા, મુજ.
 ૧૦૨. ૧. ખ. મલ્લો ભાટ તાંહાં દીધાં. ૩. ક. ચેંતે. ૪. ખ. વીવા ફેરી વાત.
 ૧૦૩. ૩. ખ. તંન જોવી. ૪. ખ. ખાંપાણુ નાંહી ખોડ.
 ૧૦૪. ૩. ખ. ગુણવંતી. ૪. ખ. એવી તનયા કેા ઘેર તણી.
 ૧૦૫. ૧. ખ. હિતમ રહુ. ૨. ખ. ભાલ પરણાવું.
 ૧૦૬. ૧. ખ. નાટક. ૨. ક. દબ્ય; ખ. °દમલ એક. ૩. ખ. દેવીસંધ. ૪. ખ. કરે.
 ૧૦૯. ૧. ખ. નીત. ૨. ક. કેરો. ૩. ખ. ચતુર. ૪. ખ. ચીતની પર તે ચોર.
 ૧૧૦. ૧. ખ. જ ગયા. ૨. ખ. તાત-તણે મન. ૩. ખ. કરે નાહરી.
 ૧૧૧. ૧. ખ. એમ કંહી, વરત. ૨. ખ. પામસે મરત. ૩. ખ. પડો. ૪. ક. કરતા; ખ. કર્તા.
 ૧૧૨. ૧. ખ. મેહ પ્રતીગનાં મનથી કરે. ૪. ખ. દાવો રહો કુઆરો. દેહે.
 ૧૧૩. ૧. ખ. થયુ. ૪. ખ. વનો, બુધ વારી.
 ૧૧૪. ૧. ખ. ભરી ફેરી કેાડ. ૪. ખ. પરીઆણુ.
 ૧૧૫. ૧. ખ. ધરથ. ૨. ખ. ટંક પંચ જ તંણો. ૩. ખ. ચહિદ, ભરી. ૪. ખ. 'તીરી' સુધારીને 'તરી'.

૧૧૬. ૨. ખ, પાંગો આપ.
 ૧૧૭. ૨. ખ, નર હરી. ૪. ખ, સરવ.
 ૧૧૮. ૩. ખ, નોંહી.
 ૧૧૯. ૧. ક, ઉઠી. ૨. ખ, વેઠે.
 ૧૨૦. ૨. ક, મન પલકે' કન્યા. ૩. ખ, ખાત. ૪. ખ, વાત.
 ૧૨૧. ૧. ક, તણી. ૨. ખ, ખેસે ખે સત. ૪. ખ, લક્ષ ટોટી.
 ૧૨૨. ૨. ખ, સત ખે તોલે. ૩. ખ, સંઘાતે પલે. ૪. ખ, પેઢી સંમરથ.
 ૧૨૩. ૩. ખ, 'માવરુ' નથી. ૪. ખ, તા જોગ કરે.
 ૧૨૪. ૧ ખ, ગુણકા. ૩. ખ, જુજ્યા. ૪. ખ, દાધુર.
 ૧૨૬. ૧. ખ, ખેતુ ઝોક. ૨. ખ, જેવુ. ૪. ખ, ગુણકા.
 ૧૨૭. ૪. અસ્ત્રી શુ.
 ૧૨૮. ૩. ખ, પરણવે.
 ૧૨૯. ૧. ખ, લેલીન. ૩. ખ, ધીરત. ૪. ખ, અઉદ.
 ૧૩૦. ૩. ખ, ડોસ દર્મ્યામાં ધર. ૪. ખ, સંઘાતે કરે.
 ૧૩૧. ૧. ખ, જનસું સર્પપર શેફાંણી ઘેર. ૨. ખ, તુજને. ૩. ખ, દલાસો.
 ૪. ખ, તેનો તો. ૫. ક, ક, માં નથી.
 ૧૩૨. ૧. ખ, વણીક જે વેપારિયો. ૨. ખ, માંડે.
 ૧૩૩. ૨. ખ, તો હુ દલાસો. ૩. ખ, નાંહી.
 ૧૩૪. ૩. ખ, ભેઉ. ૪. ખ, કુંડ.
 ૧૩૫. ૧. ક, વચે; ખ, ચેતમાં. ૨. ક, રડિ; ખ, તો હુ પરણુ રડી.
 ૩. ખ, નાહી તો, લેવા નારીને. ૪. ખ, 'તે' નથી.
 ૧૩૬. ૩. ખ, તે. ૪. ખ, સાચે દલે.
 ૧૩૭. ૨. ખ, નરખે.
 ૧૩૮. ૧. ખ, ગુણકા. ૨. ખ, તે જો, જુગતે.
 ૧૩૯. ૧. ખ, ઉણવ, ત્મમા. ૨. ખ, સ્ત્રી વરગ વીદા ત્મ માંડે નથી.
 ૧૪૦. ૧. ખ, 'જે' નથી. ૨. ખ, તે તો. ૪. ખ, પદાંમની.
 ૧૪૧. ૨. ખ, પરણાની. ૩. ખ, કામેનીયે.
 ૧૪૨. ૧. ખ, ઝોલ. ૨. ખ, લેખે હુ લહુ. ૩. ક, પ્રીત વેલાતો પાસ.
 ૧૪૩. ૧. ખ, વાણોતર. ૩. ક, જાતગ; ખ, માંતર. ૪. ખ, રહુ દસ, જાશુ.
 ૧૪૪. ૧. ખ, સંમત. ૨. ક, નીસર્યો; ખ, સરવે. ૪. ખ, ગયો.

૧૪૫. ૨. ખ. દુખવાત. ૪. ખ. કુર.
૧૪૬. ૧. ક. કાંમ. ૨. ક. ઠરીને કાંમ. ૩. ક. દુખી; ખ. દુખી; અરુણવમાં.
૪. ખ. તેનો.
૧૪૭. ૪. ખ. વનતા, વવેક.
૧૪૮. ૪. ખ. સમાહિ ક્ષી.
૧૪૯. ૨. ખ. મટકે. ૩. ક. સાચી. ૪. ક. દેહ; ખ. 'છે' નથી.
૧૫૦. ૧. ખ. રૂપ દીસે રાજવીધ. ૨. ખ. નરખા કુત્તના કરમ. ૩. ખ.
જાન ચાંતા. ૪. ખ. મુજ, મરંમ.
૧૫૧. ૧. ખ. નાર. ૩. ખ. કેહુ. ૪. ખ. લેસ ન કરસો લાજ.
૧૫૨. ૨. ખ. સાચો. ૪. ખ. ને નારી.
૧૫૩. ૧. ખ. અંતગત. ૨. ખ. ખજાંહાનો મોડ. ૪. ખ. નારી મુજમાં
એ ખોડ.
૧૫૪. ૧. ખ. એને, સ્થાનકે. ૩. ખ. 'કહિતક' તેજ પ્રમાણે અન્યત્ર.
૪. ખ. હાથ.
૧૫૬. ૧. ખ. ની. ૨. ક. યોવન; ખ. વીનતા. ૩. ખ. ઘણોક, તેનો ઘણી.
૧૫૭. ૧. ખ. આસ્વાગત અદ્દી. ૩. ક. પર.
૧૫૮. ૨. ખ. કીધી કહિતક. ૩. ક. ખલર, ખ. નીત. ૪. ખ. તુજમાં.
તેજ પ્રમાણે અન્યત્ર.
૧૫૯. ૧. ખ. જર કીધા. ૨. ખ. પરલુ પ્રીત. ૩. ખ. મુને. ૪. ક. સામ્યા તું.
૧૬૦. ૧. ખ. અહીયાં. ૩. ખ. મુજ. તેજ પ્રમાણે અન્યત્ર. ૪. ખ.
માંતની તારુ મરત.
૧૬૧. ૧. ખ. ખરુ તુ. ૩. ખ. નાંહી, ખેદ સુ.
૧૬૨. ૨. ખ. સંવે. તેજ પ્રમાણે અન્યત્ર. માપ. ૩. ખ. રામદવા.
૪. ખ. પરદેશે પરલાતે.
૧૬૩. ૨. ખ. હીગ. ૩. ખ. તુજને જો. ૪. તો ખાંમદતા°.
૧૬૪. ૨. ખ. તું તેહ. ૪. ખ. તમારુ જાણે મંન.
૧૬૫. ૧. ખ. કરસે તે. ૨. ખ. તારે. ૪. ખ. જોખાંનમાંદથી છવથી.
૧૬૬. ૧. ખ. કાંમનીયે જોડ કથી. ૨. ખ. વાતમાં દુમારર નથી. ૩. ક.
સાથે સોઈ ન. ૪. ખ. મારે પ્રમેશ્વર સાથે બહુ પ્રીત.

૧૬૭. ૧. ખ. તેનું. ૨. ખ. કુહું કરમ કેમે ન કરુ. ૩ ખ. અદકો. ૪ ખ. અદકો નેહ.
૧૬૮. ૩ ખ. તંમે કંમ માંનો માહારાજ. ૪ ખ. આણે.
૧૬૯. ૧. ક. તે. ૩. ખ. જે પરથીવીમાં. ૪. ખ. કંથ આગલ માહીને કહાં.
૧૭૦. ૨. ખ. કંથે મનમાં ન ધરી. ૩. ખ. ખોલે છવો ત્મો. ૪. ખ. નાહી.
૧૭૧. ૧. ખ. ઓણે. ૨. ખ. હવડાં ખેદુ.
૧૭૨. ૧. ખ. જુઠા, પ્રતિ. ૨. ખ. ખેદી, મરત. ૪. ખ. રજખુત.
૧૭૩. ૧. ખ. અફેણીયાને, અદકો. ૨. ખ. કોધ કરી તે.
પછી ખ. માં આટલું વધારે : દીટી તેની છે વરણ માનની તારુ આવુ મરણ.
૪. ક. બાંધી સકલ અંગે થીર થંલ.
૧૭૪. ૧. ખ. માહાર.
૧૭૫. ૪. ખ. અફેણી તેણે કારણે.
૧૭૬. ૧. ખ. કાંમની. વચલા અક્ષરમાં મૂળમાં ધકાર હોય ત્યાં સર્વત્ર
ખ. માં આજ પ્રમાણે. ૩. ખ. હોયે.
૧૭૭. ૩. ખ. તારી.
૧૭૮. ૨. ખ. અમલ અધીપત.
૧૭૯. ૧. ખ. નાખેણી. ૩ ક. જો તે.
૧૮૦. ૧. ખ. કમાડ. ૨. ખ. ચીતવતે જમ ચાર.
૧૮૧. ૧. ખ. સઘ્યાર સાથ તે સનેસને. ૩. ખ. નવ. ૪. ખ. કેમ રહી
રાંમા રાત.
૧૮૨. ૧. ખ. જુવે જાંહાં. ખ. માં ૨. આ પ્રમાણે : ગ્રાંણુ બંધાંણે પ્રીતઃ
પછી ખ. માં આટલું વધારે : વચન ખુચે છે તાહારુ રહી નારી એ રીત.
૩. ખ. કીમ નહી કે હે. ૪. ખ. હુ પરવશ. પછી ખ. માં આટલું વધારે.
બાંધાં બંધે અંગે અધીક હીડુ ચરણે હાથ.
૧૮૪. ૨. ખ. જાને હુ.
૧૮૫. ૧. ખ. નાખેણી. ૪. ખ. કેમ થાય.
૧૮૬. ૨. ક. કરી કરીને; ખ. ક્રહતાં. ૩. ખ. સમજાણું હોય. ૪. ખ. પાસ
૧૮૭. ૨. ખ. તારી, 'લાખીણી' સુધારીને 'લાખેણી'. ૩. ખ. મરો.
૪. ખ. નાહી. તેજ પ્રમાણે અન્યત્ર.
૧૮૮. ૧. ક. નાખીણ; ખ. નવ ખોલી. ૨. ખ. સાલલે.
૧૮૯. ૨. ખ. નાર પરદો. ૩. ખ. જાલી. ૪. ખ. ચાંચુલ ચાર.

૧૯૦. ૨. ક. નાગ-નારિ; ખ. મરીના ૩. ખ. બાંધ. ૪. ક. જે ક્યો તે કહો; ખ. સોહો.
૧૯૧. ૧. ખ. રીસ. ૨. ખ. સવારે છેદુ તુજ સીસ. ૪. ખ. પોતે તેહ.
૧૯૨. ૧. ખ. સ્ત્રી આવી. ૨. ક. નાપીણિ; ખ. આપણી. ૪. ક. નાક નીવારું વારંવાર.
૧૯૩. ૧. ખ. 'કરમાં' નથી.
૧૯૪. ૩. ક. પ્રીછિ, ખ. પ્રીછો, નાપેણુ. ૪. ખ. શીઘ્ર. પછી ખ. માં આટલું વધારે : મારાને સંમળવેસ હુ તારાને સમળવે તુ.
૧૯૫. ૧. ક. રીસ ચઢાવી ખોલી. ૨. ખ. ઉઠ હો મારા અકરમી ધણી. ૩. ખ. માં નથી. ૪. પછી ખ. માં આટલું વધારે : એહલો ખોલનાપણે કહો.
૧૯૬. ૨. ખ. સોહરાવાં બાંધા. ૩. ખ. નાલ વધેરવાં.
૧૯૭. ૧. ક. ઉઘાગલો નાઈ; ખ. ઉઠો નહી. ૨. કાહુ લોહુ. ૩. ખ. નાપુ. ૪. ખ. ન જાય.
૧૯૮. ૨. ખ. કહુએકજ ધડી. ૩. ખ. છેદુ નારી પાપી તે. ૪. ખ. કંમ છવેસે મે.
૧૯૯. ૧. ખ. હુ મરુ. ૨. ખ. દેહ કંમ.
૨૦૦. ૧. ખ. આસ્વાગત અદેકરી કરે. ૨. ખ. પાગે લાગુ નારી હુ તુજ તણે. ૪. ક. જાણુ કારીધરનું.
૨૦૧. ૧. ખ. આગ પાડીને દીપક. ૨. ખ. ખોલો અંત્રત વાક.
૨૦૨. ૧. ખ. લોભે લોપરી. ૩. ખ. કરુ. ૪. ખ. હઈડાનો.
૨૦૩. ૧. ખ. લાખેણુ. ૩. ખ. રહેતો. ૪. ખ. નાહી નરપત.
૨૦૪. ૧. ખ. મુદરી. ૩. ખ. જઈ ખેડો આજ. ૪. ખ. ખીજ કાંમની જોવા કાજ.
૨૦૫. ૧. ખ. રેણી; 'જવ' નથી. ૪. ખ. લાક્ષણો લાંધ.
૨૦૬. ૧. ખ. પલંગપર જઈ ખેલો પતી. ૨. ખ. ખોલીવી સેજે મુદરી.
૨૦૭. ૧. ખ. કીધુ. ૨. ક. મુસ્તકનો કરીમુ તાજ્ય.
૨૦૮. ૧. ખ. માંનની કેહે મુરખા મુણો. ૨. ખ. મટે. ૩. ખ. કુતો.
૨૦૯. ૩. ખ. તો. ૪. ખ. જમ.

૨૦૯. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

ધ્રીય સંનમુખ છે માહારે

પરતગ દેવ છે પુહ.

જે તુ કેહે તે હુ કરુ.

આગલ રડી ઊઠ.

૨૧૦. ૩. ખ. મુને. ૪. ખ. દેહ.
૨૧૧. ૧. ખ. હુકમ માંને ડહો આજ. ૨. ખ. કામનીનાં. ૩. ખ. રે
રડ માંતું જો અમે. ૪. ખ. જ.
૨૧૨. ૪. ખ. પાગ.
૨૧૩. ૨. ક. દારીકા રાત્રી હજો ખેં કણુ. ખ. ધટીકા ખે હતી તે તણુ.
૩. ખ. વ્યાક. ૪. ખ. સાચુ કરસે પ્રમેશ્વર નાક.
૨૧૪. ૧. ખ. જુઠાં.
૨૧૫. ૧. ખ. નાહોલા. ૩. ખ. મુને. ૪. ક. કોણુ.
૨૧૬. ૧. ખ. કર. ૩. ખ. સેહેજમાં, થાસે.
૨૧૭. ૧. ખ. થયુ સવાદમાં. ૨. ખ. સોભાગ.
૨૧૭. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
સાજુ નાક ન ધત્ત રુ	દીવ સરખો દેહ
ભરાં ર્ધીરના ખાખડાં	અચરત મોટું ઝોહ
૨૧૮. ૪. ક. વીપરિત.
૨૧૯. ૨. ખ. પગે, પતી. ૩. ખ. અચરત. ૪. ખ. સામાનુ સતી.
૨૨૦. ૩. ખ. કંગરી. ૪. ખ. ખેમા.
૨૨૧. ૧. ક. સુંદરિ; ખ. સુદરી, સાચુ. ૨. ખ. એમાં તમાર. ૪. ખ.
ઉમથાતે.
૨૨૨. ૨. ખ. ખીક નાહી.
૨૨૩. ૧. ખ. 'તે' નથી. ૨. ખ. તેનો. ૪. ખ. એહથી દેખાડું કેહ તે.
૨૨૪. ૧. ખ. વાદી લેસ. ૨. ખ. લાયક નાહી લેસ. ૩. ખ. સમજા છે.
૪. ખ. પેરે લાણાવાં.
૨૨૫. ૧. ખ. ગયો. ૨. ખ. વાણિતરમાં જઇ. ૩. ક. માનની મલ્યો જઇ.
ખ. જઇ મલીયો.
૨૨૬. ૧. ખ. ઉણવ અમમાં તો. આ પછી ખ. માં આટલું વધારે : મારે
મન વીદા વસી.
૨૨૭. ૧. ખ. કોડપતી. ૨. ખ. ખોલી વાંણુ. ૩. ખ. મુખ વચન ખોલી નહી.
૨૨૮. ૨. ખ. ગુણકા નીરમલ નાંમ. ૩. ક. વર.
૨૨૯. ૧. ખ. થસે તે. ૩. ક. અમે.
૨૩૦. ૨. ખ. કરી પેર. ૩. ખ. ઘરણી. ૪. ખ. તો તુ જી ગુણકાને.

૨૩૧. ૧. ખ. વેપારીયો.

૨૩૨. ૧. ખ. 'જો' નથી. ૨. ખ. નગર પરવેસ. ૩. ખ. નહીં તો આશા મુકે. ૪. ખ. વપરીયે પરદેશ.

આ પછી ખ. માં આટલું વધારે :

કાંમની કેહે સાલવ શાહપતી રૂઠી તારી રેખ રતી
ત્રણ ખોડ નોડ જોડને પ્રેમદા એક પરણે તેડને
નહીં જનવીદા મન ધણું ચંત લક્ષણ નહીં ચોરીતણું.

૨૩૩. ૬. માં નથી. ૨. ખ. દરે ન કરે. ૩. ખ. ન્વે. ૪. ખ. જોડમાં.

૨૩૪. ૧. ૨. ને બદલે. ૬. માં : એ ત્રણેની હીમત ધરે, તો એ વનીતાને વરે.
૧. ખ. વના.

૨૩૫. ૧. ખ. નગ્રમાં. ૨. ખ. નારી પાસ. ૩. ખ. સાયમાં. ૪. ખ. દોલ, વચમાં.

૨૩૬. ૨. ૬. તેં. ૩. ખ. મુળાણ. ૪. ખ. ચઉદે.

૨૩૭. ૧. ખ. મરે. ૨. ખ. કરે.

આ પછી ખ. માં આટલું વધારે :

આગલથી એતવુ અમ્યો પછે દોસ ન દેસો તમ્યો
અપદ્મ તમમાં હોય આજ ના રમે કરતો યે કાજ

૨૩૮. ૧. ખ. વડી. ૨. ખ. વીનતા તારુ ડાહ્યાપણુ વેદ.

આ પછી ખ. માં આટલું વધારે :

તસકરે જનર ને જુઠાં કાંમ તે તો જાજ સેવિયે જો કાંમ.
૪ ખ. દસવીસ.

૨૩૯. ૧. ખ. આણી કાગલ લખીયું પત્ર. ૨. ખ. સાચાં.

૨૩૯. ૩-૪. ૬. માં નથી.

૨૪૦. ૨. ખ. હુ પુરાણ પાંદ.

૨૪૦. ૧-૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

સાચી સાખ એ વાતે દેઉ તારે ઘેર મુત્ર એક ના લેઉ.

૨૪૧. ૧. ખ. જાણીતુ. ૨. ખ. ફરીને યોગે.

આ પછી ખ. માં આટલું વધારે :

સહુસહુ કાંતે લાગુ કાંમ પાડી વાત વીસારે કાંમ
નીરમે છે નીરમલતો તન નથી ખીક ધારતો કાંઈ મન.

૩. ખ. હવે ભાવ તારા નીતે કરે. ૪ ખ. મન નવ ધરે.

૨૪૩. ૧. ખ. વેપારીયો. ૪. ખ. સુદર તાંહાં.
૨૪૪. ૧. ખ. 'રહે' નથી. ૨. ખ. રામવા. ૩. ખ. સાથી. ૪. ખ. હેતથી ઘેર.
૨૪૫. ૩. ખ. પુરુષ વરવ તે.
૨૪૬. ૧. ખ. મોકલીયુ. ૨. ખ. પહેરે. ૩. ખ. ને બાજુ. ૪. ખ. સગલી.
૨૪૭. ૧. ક. સી. ૨૪૭. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
અશ્વ અરડી પર ચડો સાથે સેવક એક
વાકડે મલ વડહથ વડો તરતીય લહેરી ટેક.
૨૪૮. ૧. ખ. વાડી જુયે. ૨. ખ. પરકાર. ૩. ખ. અસ્વથી.
૨૪૯. ૨. ખ. બહુ.
૨૫૦. ૨. ખ. દીસે; ૩. ખ. જ્યાંહાં. ૪. ખ. પણ રાજ તો.
૨૫૧. ૧. ખ. સાત નો. ૨. ખ. સુ તમાર નાંમ. ૩. ખ. લોકો કને.
૪. ક. નાંમ; ખ. મોહોડે છે એ.
૨૫૨. ૧. ખ. પચ્ચમ દસાયે.
૨૫૩. ૩. ક. સદીસ, સંજનંથી. ૪. ખ. ન દેખુ કોય.
૨૫૪. ૧. ખ. લલે લલે, 'તમે' નથી. ૨. ખ. પ્રમેશ્વરે બહુ કીધી પ્રીત.
આ પછી. ખ. માં આટલું વધારે :
માંહોમાંહે મનસા સીધ મનં પ્રીત કરી આરોગા પાન.
૩ ખ. સોગટા. ૪. ખ. વડા સાં વીધ વવેક.
૨૫૫. ૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
દીકો દેવ દેવાંસી દેવ નીરમલસુતને લાગો નેહ
બીન્ને દીવસે વેલા આવને વલે એકડા બે હને.
૪. ખ. બેનાં મન માહે.
આ પછી ખ. માં આટલું વધારે :
એક દિવસ બોલો તે સેક પ્રીત આપણીમાં વેઠ.
૨૫૬. ૧. ખ. આવી.
૨૫૬. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
કરે વાયદો તાઢી તેહ નીત નીલ વધતો વધે નેહ.
૨૫૭. ૩. ખ. સગલાં. ૪. ખ. હોય પ્રાણુ.
૨૫૮. ૧ ખ. ગામમાંનો. ૨. ખ. બંધાણી ઘણી. ૩. ખ. ધરતી.
૪. ખ. ડાંટામાંટા.

૨૫૯. ૧ ખ. રતન અમુલક જોડ. ૨. ક. જતને; ખ. ચેતામણીની.
૨૬૦. ૨. ખ. નીદ્રા. ૩. ખ. રતન અગોચર આપ. ૪. ખ. જહા
ખાર જરૂરી હાલ.

૨૬૦. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

કર અગામુ કુંડે કાજ નમ તસકર આવો હોય આજ.

૨૬૧. ૩ ખ. ઉપર આગામુ. ૪. ખ. તે તસકર કામ.

૨૬૨. ૧. ખ. જોરો કરી. ૨. ખ. વજ્ર વની તે. ૩. ખ. પેરાં.
૪. ખ. રાયે.

૨૬૩. ૧. ખ. ખોલાવી.

૨૬૪. ૧. ખ. કાનછ. ૩. ક. હ્યું. ૪. ક. દેસુ; ખ. મુલી સાંમદ સહુએ ને.

૨૬૫. ૧ ખ. કરો. ૩-૪. ક. માં નથી. ૩. ખ. પાલે.

૨૬૬. ૨. ખ. રૂપ. ૪. ક. આવે.

૨૬૭. ૨. ખ. માંહાં. ૪. ખ. શા માટે, અહીયાંહા.

૨૬૮. ૧. ખ. રમીયે રમત. ૩. ખ. આંહાં ચંત.

૨૬૯. ૧. ખ. 'કલોલ' નથી. ૨. ખ. 'જ' નથી. ૪. ખ. હુ જાઉં.

૨૭૦. ૧. ક. હુસીથી. ૨. ખ. હસી ખોલ કહો. ૪. ખ. રાતે જવા.

૨૭૧. ૧. ખ. વીનંતા. ૨ ખ. મુ જોકરાં. ૪. ક. રિત્ય; ખ. તાંહાં, રીત.

૨૭૧. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

માહારે ઘેર મુ કલંક ચઢે કાંઈ અપવાદમાંથી નહી ચઢે.

૨૭૨. ૨. ખ. ન પ્રીછો. ૩. ખ. મારુંમ.

૨૭૩. ૧. ખ. 'તે' નથી. ૩. ખ. આળસ. ૪. ખ. પોહોડા.

૨૭૪. ૧. ક. ભરી. ૨. ખ. રૂડી. ૪. ખ. બાંધા ચારજ.

૨૭૫. ૩. ખ. પાસેથી જા બાહાર.

૨૭૬. ૩. ખ. સેહેજમાં.

૨૭૬. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

જેહેવી અવજરા કો ઉરવસી સીચરીત માંડા કણ કરી.

૨૭૭. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

નીખસીજ સોલા મુદર એલ આમુસાણુ આગલ ન જડે દેલ.

૨૭૮. ૨. ખ. એકાંત સેહ્યો ખેંદો છે બાંધાં. ૩. ખ. ધધોલી. ૪. ખ.

પરદર રે, 'આ' નથી.

૨૭૮. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

દીપકજ્વેત ડીઢી એટલે જગો જગજીને તેટલે

૨૭૯. ૧. ક. થઇ. ૨. ક. જોઈને રહ્યો. ૩. ક. 'કાંમે' નથી. ૪. ખ. રાતે.

૨૮૦. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

રમે સ્પરસ કરેા મુજ આંગ ન કરે સાંમાં કેરેા સંગ.

૪. ખ. ભાગસે. ૨૮૦. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

માટે તુ તારી-કેહેને જાત પછે અંમ સાથે કર તુ વાત.

૨૮૧. ૨. ખ. ઓહખે. ૩. ખ. 'તુ' નથી. ૪. ખ. ધરી.

૨૮૨. ૧. ક. સમો. ૩. ક. નામ ડાહાપણ. ૪. ક. તુઝ સ્થું; ખ. સુત સુ

૨૮૨. અ. ક. માં નથી.

૨૮૩. ૧. ક. દેહને. ૨. ખ. કર વીવાની વાત. ૩. ક. તે માટે આવી છાં.

૨૮૪. ૨. ખ. પામો. ૪. ક. નારિ; ખ. નારીતુ તુર.

૨૮૫. ૨. ખ. માજુમ. ૩. ખ. આત્રધન. ૪. ક. વ્યપરિત, એ.

૨૮૫. અ. ક. માં નથી.

૨૮૬. ૨. ખ. જાત. ૪. ખ. તો વેસ.

૨૮૬. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

હુતો પુરણ પરમ પવીત્ર છતી ન સકે કા જીયરીત્ર.

૨૮૭. ૧. ક. મોટ જોગી. ૨ ખ. સો ગરીબ.

૨૮૮. ૨. ખ. ગુણકા કેરી. ૪. ક. બુધ્ય તે સાખ્યાત.

૨૮૯. ૧. ખ. કર. ૨. ખ. ફેરાવી. ૪. ખ. તસકર ડકગ કેા

૨૯૦. ૪. ખ. સાસ.

૨૯૧. ૧. ખ. રાજને. ૩. ખ. ઘેહેરથી. ૪. ખ. એને.

૨૯૨. ૧. ક. જૈ. ૨. ખ. જીનો.

૨૯૩. ૨. ક. વ્યાપારિ.

૨૯૩. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

ચુકા હોય તો હા કાહો કથી નહીતર કા જાણતુ નથી.

૨૯૪. ૧. ખ. પત્ર. ૨. ખ. તો તમો સીધ.

આ પછી ખ. માં આટલું વધારે :

સાહાપુત્ર તેમ કહી ગયો જમ તમ કરતે જુદો થયો.

૨૯૫. ૧. ખ. એતુ, હર. ૨. ખ. એકું હીને ચોરીને.

આ પછી ખ. માં આટલું વધારે :

વેદસમાં કાણુ ખેલી થાયે પરગટ અધીક દીકો અન્યથે.

૩. ખ. એનો. ૪. ખ. દેખો જે.

૨૯૬. ૧. ખ. વસ્તમાલ. ૩. ખ. રાજનો. ૪. ખ. માલ તે.

૨૯૬. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

રાજને નહી સાર, કાને સાલણુ અનુમાને.

નહી કે મીત્ર સાથે, ચરીત્ર અકલ આને
અંનને દે સરપાયો, રજકમાત્રમાં રીત્ર

સજન સુત્રીયે સાલ, જે ખણુ કછી કરતાં ખીને

કાચો કુળ કાચે તાંતણે, ભરંનીરજકલ તણું

એથી દુખ અધીક છે, સર્વન કર નરપત તણુ

૨૯૮. ૨. ખ. વાંછાણુ કુણકાને,

૨૯૯. ૧. ખ. સુપવા. ૨. ખ. દેવરૂપ.

૩૦૦. ૧. ખ. કાંઈક. ૨. ખ. ઇશ્વરનો. ૩. ક. સત્યવાદિ ને. ૪. ખ. એહનો પ્રણ.

૩૦૧. ૧. ખ. કાહાડી, 'જ' નથી. ૨. ક. નાવી; ખ. જે દેસ અમ.

આ પછી ખ. માં આટલું વધારે :

કદાચ આવીસ તો કાંસુ કોટ તો પંચઈટાલી કરસે લોક
સુલી દેસે રીસે રાયો મારે આજ આંદાંથી નયો
સવદેસે જઈને સુખીયા થાયો હુ કહુ છુ અહીઆંથી નયો.

૪. ખ. વાટે ખરચી ન આપુ તસુ.

૩૦૧. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

કેહે ગરથ ધર કાંમ, નામ તે બાપનુ ખોલે

મુયે કલાજ જ પ્રીત ભાંમનીથી બોલે

ખુયે વણજ-વેહપાર, સાર સુખ દેહનુ વાંમે

ખુયે અકલ અનુપ, ભુપથી પ્રાને દાંમે.

વણજ ઉડારે વેહ, કેડ નરકે નાખ ધણુ

સાહા સાણુ સમજે સહુ, સામલ કેહે શુણકાતણુ.

૩૦૨. ૧. ખ. આવો. ૨. ખ. વાર દલમાં કરી વચાર. ૩. ખ. ખોયો.

૩૦૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

ભુહુ મુખ સુ લેઈ જાઉ તો તરણુ યે તુઝ થાઉ.

૩૦૩. ૧. ખ. જાઉં આપે. ૨. ખ. કરવત લેયું જઈ. ૩-૪. ખ. માં નથી.
૩૦૪. ૧. ખ. સાંભરે છે. ૨. ખ. ફાટે હાથે જાય છે. ૩. ખ. કાસી જતોતો, 'એ' નથી.
૩૦૫. ૧. ક. દીદિ; ખ. ઘડ સોભા દીડી ઘણી. ૨. ખ. કિરત કાંને સુણી ત્મ તાણી. ૪. ખ. વાર કહુ રહ્યાની વાત.
૩૦૬. ૧. ખ. દુખ કહે દલ તાડે થયું. ૨. ખ. પાતીક ગયું. ૩. ક. નીહપાપ. ૪. ખ. જો.
૩૦૭. ૨. ક. કાસિઈ; ખ. જાસુ, કાસીયે. ૩. ખ. પાડીત્યુ. ૪. ખ. એક વનંતા.
૩૦૮. ૧. ખ. નવ. ૨. ખ. પેલે ભવ તો પરલુ.
૩૦૮. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
પુરાણ વાંચુ એ પંથીયે દ્રઢતા મન થઈ ધીર
એક અંત કરી સાંભલુ વાર વીકમ વીર
૩૦૯. ૧. ખ. સાહાપુત્ર તુ સાંભલે. ૨. ખ. તો સેહેલ. ૩. ખ. ફુવ.
૩૧૦. ૧. ખ. નારી કા. ૩. ખ. કેહે. ૪. ખ. કેહે.
૩૧૧. ૧. ખ. કેહે, સેના. ૩. ખ. તે. ૪. ખ. તે.
૩૧૨. ૨. ખ. સાંઠાં નમાવે. ૪. ખ. 'શ્રી' નથી.
૩૧૩. ૧. ખ. ખોલો તમો. ૩-૪. ખ. સીવ આગનાથી તો હુ કર, સીવસેવક મુજ નાંમ.
૩૧૪. ૪. ખ. સહેજે કરસે તે.
૩૧૫. ૧. ખ. થયો તે સુખી. ૨. ખ. દેસ તમારે નહી કા દુખી. ૪. ખ. તો પ્રથમ માહારો.
૩૧૬. ૧. ખ. પરથમ. ૨. ખ. નીમેખમાંહે પાલુ તેટલુ. ૩. ખ. હુ લાખ.
૩૧૭. ૧. ખ. લાગો. ૪. ખ. વાંક અમારો, ખોયાં.
૩૧૮. ૧. ક. જોરાવરી, સુત્ર. ૨. ખ. હુ પવીનકેરો નીરમલ પુત્ર. ૩. ખ. કાડ વાર કહુ જો. ૪. ખ. કરો.
૩૧૯. ૨. ખ. તો તે. ૩. ખ. જતાયે જોયે. ૪. ખ. ચરીત્ર એથી અદકુ.
૩૨૦. ૧. ખ. હરાવે, પાડે. ૨. ખ. તાહારે પોહાવે માહાર કાડ.
આ પછી ખ. માં આટલું વધારે :
જુહી આપ જીભાયે કેહે કર જોડીને જીભી રહે.
પુરુષચરીત્ર જીતા માટ કેહે સ્ત્રીચરીત્રમાં જોડી વાટ.
૩. ખ. બાધા સાહા પુરાવે સાખ. ૪. ખ. મનની ભાલે લાખ.

૩૨૦. પછી ખ, માં આટલું વધારે :

કેમ કીધી છ અન્યાયે કપટ્યકિ આવે કંન્યાય
પરાણે કહેસે પરણો તમ્યો તારે મનમાં દરખુ અંમ્યો

૩૨૧. ૧. કં. જેતલાં. ૨. કં. તે તો સમરથ.

આ પછી ખ, માં આટલું વધારે :

આખુ ગાંમ મુને સાચો કહે જીવતી કર નેહી તે રહે
નારી નરનો વેખ જ કરી મુજને જલ પાઠો છેતરી
નર રૂપ નારીનુ કરે હોડે ગરથ શુભકાનો હરે.

૩. ખ, ધરીને. ૪. ખ, રખે તમારી પેરે થાયે.

૩૨૨. ૧. ખ, માટે વાત રાખો એ કાંમ. ૨. ખ, લાગો. ૩. ખ, ન દેહિ.
૪. ખ, લોકો પાપ કેમ માંથે લેહિ.

૩૨૩. ૨. ખ, નારચરીત્ર તે દુખીયા થાય. ૩. ખ, આપણી ૪. ખ, કાંઈ.

૩૨૪. ૧.-૨. ખ, મજમાં હુતુ અદકુ ગનાંન તે વેલા ગઈ સધ ને સાંન.
૪. ખ, માં નથી.

૩૨૫. ૧. ખ, માં નથી. ૨. ખ, પ્રીતે પરણાવુ કંનાય.

૪. ખ, તો દુખલંબણુ જાણુ મુને.

૩૨૬. ૨. ખ, કરો પંથ સંમુઠ સીધ. ૩. ખ, તીચ નાર કપટે નાર.
૪. ખ, તાંહાં તેવો કરવો વેહવાર.

૩૨૬. ૧.-૨. પછી ખ, માં આટલું વધારે :

જાંહાં જેવા દેવતાં તાંહા તેવી પાતરી	ગરુ કુભાર ચેલો ખાતરી
ચોલા ખાણુમાં લીધા તેલ	બીલ ચીવામાં બેલાબેલ.
દસવીસ દુતે ખેસે દોસ	ગટે તાંહાં ગરેડા જોસ.
ભંગી પોસતી બાવી લણે	જીગતે ગાણુ જગીનુ ગણે.
ચડાપાઠ જાંહાં વાગરીઆ તણી	તાંહાં લજ્જ સી મોકમ તણી.
ખાવા મહુડાં વવેકે વાદ	તેમાં જેવો ગલપાણુ સ્વાદ.
ખાવુ લસણુ ને જોવી ગંધ	હિસખણી સાથે કરવો સંગ.
તાંહાં સેજ સાથરે સંગ	ભુપ ઉપાસન જેવો રંગ
રાજ ઉપાસન જે નર રેહ	નીચ સાથે કરે જે નેદ
લાંહાં દીવીની પેલી આ ના કહે	કારે ગહપણુ સાચુ દેહ
ગાંમ ભાજવા જાયે ઘણો	તાંહે ચાંદલો કાજલ તણો.

- નહાં રીત ઘટે જવી તાંહાં શુધ કરવી એવી.
જુઠાને સો સાચો ચાલ વરી આગલ તે સો વાહાલ
પાંડીત આગલ સુ પાંખડ દૈવ-કૌપ ઉપર સો ઠંડ
કવી આગલ ચતુરાઈ કસી વિક્રમ વાત એવી મન વસી.
૩૨૭. ૧. ખ. ભરી. ૨. ખ. તે પુરા ભરી.
૩૨૮. ૧. ખ. અટારીઆં. ૨. ખ. લેખે.
આ પછી ખ. માં આટલું વધારે :
ખંદાર બહુ બીજાં મેલીયા વાંહાણુ રાજ રીતે તે ટેલીયાં.
૪. ખ. બીજે હાંમ.
૩૨૯. ૧. ખ. આમ વાડીયે જઈ ઉતરો. ૨. ખ. થયુ તે.
૩.-૪. ખ. વડો આવો વેહેપારીયો લાવો વહેસી વાંહાણુ.
૩૨૯. અ. ૧. ક. સરીખા; ખ. સરખો. ૨., ૩., ૪. ક. માં નથી.
૩૩૦. ૧. ક. માં નથી. ૨. ક. માનો. ૪. ખ. તે મલવા ચાલો.
૩૩૧. ૧. ખ. કાટવાલ પ્રધાન પુર. ૨. ખ. અકલવંત અમીર. ૪. ખ.
તે અરણ્યની તીર.
૩૩૨. ૧. ખ. ઉઠા અતી આનંદ કરી. ૩. ખ. રીઝા બેઠો રાય તાંહાં.
૪. ખ. સહુ આગલ રીરદાર.
૩૩૩. ૩. ખ. ઉપજો. ૪. ખ. ખાતેથી ચાલી ખાંત.
૩૩૪. ૧. ક. આંન, ગુણકા તાંહાં. ૨. ખ. તાય. ૩. ખ. સોભે તે સભાથી
ખે. ૪. ખ. નારી કીધો નાય.
૩૩૫. ૨. ખ. અરેડી. ૩. ખ. ઉપર. ૪. ખ. વાહાણુ.
૩૩૬. ૨. ખ. બેસારા. ૪. ખ. પોતે આપે માંહાં.
૩૩૭. ૨. ક. આમ ખંદરિ થાંન; ખ. બદરી.
૩.-૪. ખ. ગોલા પંચ ગોખર તણા, મહીપત ફેરે મન.
૩૩૮. ૧. ખ. પુરા બે પ્રધાનને. ૨. ખ. અચરત. ૪. ખ. ધાર નથી માંહાં.
૩૪૦. ૧. ખ. વાઝ વસ્ત્ર જે આખ્યાં ૨. ખ. વાંહાણુ કરી વેહેપાર.
૪. ખ. એહ.
૩૪૧. ૧. ખ. નરપત પરધન બોલા. ૩. ખ. જાણી વાલ. ૪. ક.
ગોલાનો શો ભાર.
૩૪૧. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
એ માલ આવો છે ભરી રલવાં ધન કાંઈ આશા કરી
એ અચરત માહારે દલ વસો એ ગોલામાં માલ સો કસો

૩૪૨. ૧. ખ. કે શેઠ સાંભલ રે ભાઈ. ૨. ખ. વદેશીને. ૪. ખ. તેની કરીએ.
૩૪૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
પ્રમેશ્વરને વાહાલ જને જની દેશી ચાલ.
ચંદરમા સાંભો તાંતણો તમ મન અમારો ગરથ ધણો.
વિદુર-ધેર માહારાજ, પોતે પધારાં રાછ
અદ્દી ધેર અનાથ, ભાવ ભોજનમાં ભાછ
વિપ્ર સદાંમા રીત, તાંદુલ લીધાં
ગોકુલમાં ગોવીંદ, ગોપીના ગોરસ પીધાં
છવતી કેરાં ખોર, જુઠાં ભીલ કેરાં ભક્ષ કરાં
જેને પુછ ને ધેર વસે, સાંમલ સને આગલ ધરે.
૩૪૪. ૨. ખ. રાજ સાંભાલની.
૩૪૫. ૧. ખ. સહુ ગયુ. ૨. ખ. તે પાસ. ૩. ખ. કરી સલામ ઉઠી.
૪. ખ. આપો ગોલો એક.
૩૪૬. ૧. ખ. સાંભા ગઈ નમાવી. ૩. ખ. દેઠાંણે થયાં.
૩૪૬. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
ગોખર ગોલા આપાં ઝાપ સકે હલુઆ પડીયાં આપ.
૩૪૭. ૧. ખ. ભાજો. ૨. ખ. અદ્દી દેઠ પાંચ. ૩. ક. નિકલ્યાં.
ખ. તો નીકલાં. ૪. ખ. પોઠાં મોતી પાંચ.
૩૪૮. ૧. ખ. આળલા. ૨. ખ. અતુપ.
૩૪૯. ૧. ખ. પંચવિસ પુરાં રાંમ ધેર. ૨. ખ. પુરાં દેશ જ. ૪. ખ. મનમાં.
૩૫૧. ૧. ખ. ઉઠો અતારે. ૨. ખ. આપો. ૩. ખ. વોલાવીયો.
૪. ખ. જાણી તે.
૩૫૨. ૧. ખ. લક્ષણ સહુ કો દલમાં લાડુ. ૨. ખ. અકેક આગલે કહુ.
૩. ખ. દેવ જ રૂપ. ૪. ખ. ભારે નમ્રતણો કો ભુપ.
૩૫૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
મોતીના ભરીઆં વો વાંદાણ એથી સાહ તે કુણ સુખણ.
૩૫૩. ૧. ખ. 'એ' નથી.
૩૫૪. ૨. ખ. રૂંડાં.
૩૫૫. ૩-૪. ખ. પરનાર સહેદર વરત વવેક નરનારી સહુ એને એક.
૩૫૬. ખ. માં નથી.

૩૫૭. ૨. ખ, ઉત ધણો.

૩૫૭. પછી ખ, માં આટલું વધારે :

સ્ત્રીચરીત્ર ન જાણે જોઈ અવતાર અક્ષ સુરખને। તેડ.

સ્ત્રીચરીત્ર લણો નાંહી ડેડ અવતાર તણી ઉઠી છે વેડ.

૩૫૮. ૧. ખ, સુજસરખી. ૨. ખ, સોધી નહી મલે સંસાર. ૩. ખ, ડાંહાંપણ. ૪. ખ, ખાતે નાર ચરીત્રની.

૩૫૯. ૨. ખ, 'તે' નથી.

૩૬૦. ૩. ખ, પુરા. ૪. ખ, 'તો' નથી.

૩૬૧. ૨. ખ, અવની. ૪. ખ, બચારો.

૩૬૨. ૧. ખ, ખાખડો. ૩. ખ, 'તીમ' નથી. ૪. ખ, કબુલ કરે.

૩૬૨. પછી ખ, માં આટલું વધારે :

સેરવ આગલ અલસીયાં અને કંચન આગલ કથીર
નર આગલ નારીચરીત્ર સુ રાખે ધરંમ ધીર.

૩૬૩. ૧. ક, 'જમ' નથી, ખ, જમ. ૨. ક, જમેદ, 'જમ' નથી; ખ, જમ.

૩૬૪. ૧. ક, નારીચરીત્રને; ખ, નારીચરીત્ર. ૨. ખ, આવ થસે તુજ.

૩. ખ, આંહાં. ૪. ખ, જાણસે.

૩૬૪. પછી ખ, માં આટલું વધારે :

ભાંમની જો વીઘા લણી તો કરજે જાહર આજ
પુરુષચરીત્ર પેદા થસે જાસે સ્ત્રીની લાજ
માંહોમાંહો લાગો હોડ જુગતે વીખાંણુ કરે જે જોડ.

૩૬૫. ૧. ખ, કવરાવ. ૨. ખ, માનની જાલવજે મનમાંવ. ૪. ખ, ખીજુ, 'અરથ' નથી.

૩૬૬. ૨. ખ, કાલ પુરીયા કેરા.

આ પછી ખ, માં આટલું વધારે :

સાંમસાંમાં લખાં જે કરે મતાં ઉપર પ્રીતે ધરે.

૩૬૬. પછી ખ, માં આટલું વધારે :

દેયો દેવે દલેથી દીસ તેમાં કા કરે નહી રીસ.

૩૬૭. ૧. ખ, સાચવો પોતાનો. ૪. ખ, તેહમાં ખેદ કરે નહી કાયે.

૩૬૮. અ. ૨. ખ, 'તું' નથી, મારા હોરામાં.

૩૭૦. ૧. ખ, સરખાં સહુ રૂપ. ૨. ખ, લલપણમાં. ૩. ખ, ઘડાં.

૩૭૧. ૧. ખ. અવજરા.

આ પછી ખ. માં આટલું વધારે :

નખ સીખ સોલા સધડી સાર જોતાંમાં મુકા અંકાર.

૩. ખ. સાક્ષાત. ૪. ખ. મોહો પાંમે જમ રાંમતરાંમ.

૩૭૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

ચંદ્રવદની મ્રગલોચની પ્રાણુ કાલ વ્રત મુખ યોલે વાંણુ.

૩૭૨. ૩. ખ. નારીનો ધણો. ૪. ખ. સ્ત્રીચરીત્ર દેખે તે તણો.

૩૭૩. ૨. ખ. પ્રમાણુ. ૩. ખ. પરકાણુ બહુ, 'પેર' નથી. ૪. ખ. સકલ દેસે છે સાખી સહુ.

૩૭૩. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

ધરમાં ધાંદ્રપના સુત જોહ નર નારી વ્રત કીધાં તેહ.

૩૭૪. ૨. ખ. જેવી ભુપતની ભાંમેની. ૩. ખ. ગુણકાયે જાણુ. ૪. ખ. 'છે' નથી.

૩૭૫. ૪. ખ. વાહીને લેયુ ઝોનાં.

૩૭૬. ૧. ક. વ્યાપારિ. ૨. ખ. દેખાડવાં. ૩. ખ. વસ્ત્ર. ૪. ક. ગમાવો.

૩૭૭. ૧. ખ. લેયુ. ૨. ખ. બાકી. ૩. ખ. સોદો લો કાંઈ.

૩૭૮. ૧. ખ. ગુણકાધરે. ૨. ખ. વધારી.

૩૭૯. ૨. ખ. લે. ૩. ખ. ખસ રજાયે ખપ કરે તો. ૪. ખ. તુ લે તો મુગતાફલ મુલ.

૩૮૦. ૧. ખ. મણ. ૨. ખ. ગાદિ બાંધો રોક. ૩-૪. ખ. દાડા હોય ને પાધરા, અજર કરે તે ફોક.

૩૮૧. ૨. ખ. જો જો ત્મો. ૪. ખ. તારે ધરાક રૂડાં લાવજો.

૩૮૨. ૧. ખ. ને. ૨. ખ. અપાવીમુ. ૩. ખ. વચાર કરે ગુણકાયે મનમાંય.

૩૮૩. ૧. ખ. સોહને પાસ. ૨. ખ. ઉત ધણેરે કીધી હાસ. ૩. ખ. અંમો. ૪. ખ. દીજીયે.

૩૮૫. ૧. ખ. લેહપાર તણી, જાણે. ૨. ખ. પુરુષ, બહુ પ્રીત. ૪. ખ. અમાર.

૩૮૫. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

સોદો કરુ સહુ સાથમાં ત્રીજો નવ ધાતુ વાતમાં

૩૮૬. ૩. ખ. કા પાસે નવે જાયું.

૩૮૭. ૧. ક. ઉપર દેશ; ખ. વાણવટી કોણો.

આ પછી ખ. માં આટલું વધારે :

ગોલા સાટે સુ લેસ.

૩. ખ. તે વાંછાણુ.

૩૮૮. ૧.-૨. ખ. માં નથી. ૩. ખ. સરવે તોલથી. ૪. ખ. એ વાત ન કહેવાયે મોલથી.

૩૮૯. ૨. ખ. 'જ' નથી. ૪. ખ. ખાતે પડે એમાં.

૩૮૯. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

એક ગોલો તુ લેઈ ગઈ તે લાલચમાં સુખણી થઈ

કુણ રીત ગોલાની કહી એ વાતમાં સંદે નહી.

૩૯૦. ૧. ખ. જાણે છે એમાં. ૨. ખ. એમ સરે નહી તારો ગરથ.

૩. ખ. મલે નહી મેલ. ૪. ખ. ખોટાં સાથે કરે કુણ ખેલ.

૩૯૧. ૧. ખ. માં નથી. ૨. ખ. ગોલો ન સુપુ તુજ હાથ.

૩૯૨. ૧. ખ. વાંછીયાં. ૨. ખ. તે. ૩. ખ. સુલીયે. ૪. ખ. સહુ.

૩૯૩. ૧. ખ. લેઈ.

૩૯૪. ૩. ખ. સેહર વચે સુલીયે ચઢે. ૪. ક. ખરો ખ્યાલ સાઈ માલ.

૩૯૫. ૨. ખ. માંનની આણો. ૪. ખ. લણાવું.

૩૯૬. ૨. ખ. સેહરમાં. ૪. ખ. દીધો.

૩૯૭. ૧. ખ. ગુમડું. ૨. ખ. માંહાડું ઢાંકી.

૩૯૮. ૪. ખ. માલ કોડાંકોડ.

૩૯૮. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

મેતી મુઘાં મુલના લરા હતા જે વાહાણુ.

તે ગયાં ગુણકા ઘેર પુરણુ માલ પ્રમાંણુ

૩૯૯. ૨. ખ. સરો. ૩. ક. થાઈ રાજમાં. ૪. ખ. તો જાય.

૩૯૯. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

કાયામાં તો કલકલી.

૪૦૦. ૧. ક. એકે ઉપાય એહવો નહી; ખ. એવો.

૪૦૦. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

રંજડું એની રાણીયો કરે કુડનો કાટ

છેતરી અને હલ કરી કર ચતુરાઈની ચોટ.

દે સમાંહ દાવો થયો બહુ વેપારી વાંછાણુ

અંગાડીયો અંગમાં વડી પ્રલે થયો છે પ્રાણુ.

૪૦૧. ૩. ખ, ક્ક. ૪. ખ, છવત બેયું.
૪૦૨. ૧. ક. ઉતારિ. ૨. ખ, પુરણુ કરી યે પ્રેમદાયે પ્રીત. ૩. ખ, મોહાલમાં.
૪. ખ, નાદરક રંગ નીતે કરે.
૪૦૩. ૪. ખ, વીઘાવસ જમ સુતલી.
૪૦૩. પછી ખ, માં આટલું વધારે :
જુઠ જુઈ કીધી હેતે હાથ કોની વાત ન કહે કોણને સાથ.
૪૦૪. ૧. ખ, સમચરપણાનો. ૨. ક. સપુ તમન વીરે અંગ.
૪૦૪. પછી ખ, માં આટલું વધારે :
તુજ વના રહે નહીં વીર તુ કહે તારે પીયુ નીર
૪૦૫. ૧. ખ, કીધી લીન. ૨. ખ, જમ વસ જલચર.
- આ પછી ખ, માં આટલું વધારે :
ખેસારી ખેસે રમાડી રમે સુવારી સુયે જમાડી જમે.
૪-૩. ખ, ખેલે.
૪૦૬. ૨. ક. કું. ૩. ખ, પુરુષને. ૪. ખ, રંગ રમાડો.
૪૦૭. ૩. ખ, ભુકું કંમ. ૪. ખ, જાયે મારા ધણીની કાજ.
૪૦૮. ૨. ખ, એ ઉપાય.
૪૦૯. ૧. ખ, એકેજ દીસ. ૨. ક. જ.
૪૦૯. પછી ખ, માં આટલું વધારે :
અચરત દીકું છે એ ગાંમ ચીત રહેતુ તથી મુજ દાંમ
૪૧૦. ૨. ખ, વડી. ૩. ખ, માં નથી. ૪. ખ, કીધી કાશી.
૪૧૧. ૩. ખ, ભોગવાને.
૪૧૧. પછી ખ, માં આટલું વધારે :
જે દાહાડે પાંગીસુ કાગ આતુ તેડવા આણી જગ.
૪૧૨. ૧. ખ, 'તો' નથી. ૨. ખ, પીતે ખેડો. ૪. ખ, વીવાણુ.
૪૧૩. ૧. ખ, વીખાણુ. ૩-૪. ખ, માં નથી.
૪૧૪. ૧. ક. કીધા. ૨. ખ, કાંમાતુર કરા જાને જોધ.
૪૧૫. ૨. ક. પ્રવસ. ૩. ખ, પ્રીતે ખેર.
૪૧૬. ૨. ખ, કહેરે.
૪૧૬. પછી ખ, માં આટલું વધારે :
હવ જતે પ્રાણુ વચન નવ જાયે છતુ તેતુ સદસ યાયે.
૪૧૭. ૩. ખ, આવજો. ૪. ક. દિન.

૪૧૮. ૧. ખ. ઓજવ. ૨. ખ. કાલ વડાઈ આંહાં. ૩. ખ. નાર સાંમુ નરખે નહી. ૪. ખ. મોહોલમાંહાં.
૪૧૯. ૧. ખ. લાવ. ૨. ખ. અમાર.
૪૨૦. ૧. ખ. ચતુરા ચારને કહુ. ૨. ખ. થાપ આપો. ૩. ખ. કોહોની કુને નવ કહી.
૪૨૧. ૧. ખ. પછે રીજમાં. ૨. ખ. તે ગુણક ગધ. ૪. ખ. જાંહાં સાચવો તો થાય.
૪૨૨. ૧. ખ. એહને. ૨. ખ. માંનની જય જુજુયે. ૩. ખ. ધડીની. ૪. ખ. તેડી.
૪૨૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
જને જે ઘટતો'તો કામ તેને તે સુપુ કાંમ.
૪૨૩. ૧. ખ. જ'ન જે જુવતી દોટે જોયે. ૨. ખ. પાંણસ મનમાં હોયે.
૪૨૩. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
વખાણ કરતી ગુણ ઘણા તમ સુ મનમાંહાં અંમ તણાં.
૪૨૪. ૧. ખ. ભુખ હોય તો. ૩. ક. રામા સ્યું.
૪૨૫. ૩. ખ. કરજો.
૪૨૫. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
આપી કેશ્મા જ'મની ઘણી સુધ ન રહી તે દેહ તણી.
૪૨૬. ૧. ખ. મડકી મોહોની ઘણી. ૨.-૩.-૪. ખ. માં નથી.
૪૨૭. ૧. ખ. પાસાની પાટ. ૨. ખ. વાર અકલ.
૪૨૭. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
એહ આગલ છતીને જય નથી મુઠ ખાંધી કે માય.
૪૨૮. ખ. માં નથી; ક. અગીયાનું.
૪૨૯. ૧. ખ. એક, થયુ. ૨. ખ. કયુ. ૩. ખ. ખુચીને. ૪. ખ. એમુખે.
૪૩૦. ૨. ખ. હોડી. ૪. ક. તણે; ખ. તેણે કાંમ.
૪૩૧. ૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
પાછા વેપ પુરુષના કરી ખેલા સલા કાંમે ઠરી.
૪૩૨. ૧. ખ. તમને. ૨. ખ. 'એક' નથી. ૩. ખ. 'જે' નથી, વેપાર.
૪૩૪. ૧. ખ. તારા. ૨. ખ. સેક તણી રાંણી સુ ખાય.
- આ પછી ખ. માં આટલું વધારે :
ર'ઠારોલ થકી ઘર ભરે સહુકાર થઈ નગરમાં ફરે.

૩. ક. તમેરો; ખ. બનો છે તમારો દોયો. ૪. ખ. માંન નહીં તો.
૪૩૫. ૧. ખ. ચાર પેઠાં ઘરમાં. ૨. ખ. હોં તતખર જાયો તાંહાં.
૩. ખ. માંતું ચંત. ૪. ખ. પોતે પંત.
૪૩૬. ૧. ખ. ઝોછવ. ૨. ખ. તાંહાં
આ પછી ખ. માં આટલું વધારે :
હી ખેહ થયાં લખ વરાં મુલ કારજ લીયાં.
૩. ખ. ખોલો. ૪. ખ. ઘરી મહાદુખ.
૪૩૭. ૨. ખ. તમ દેરામાં છે મુજ ચોર.
૪૩૮. ૨. ખ. મોહોટા.
૪૩૯. ૧. ખ. અંમ ઘેર કહિતક એ ન હોય. ૨. ખ. મોહોય. ૩. ખ. એ.
૪. ખ. 'તે' નથી, સાંને.
૪૪૦. ૧. ખ. લખીયા. ૨. ખ. પલકમાં એક. ૩. ખ. 'તો' નથી.
૪. ખ. વાંહાંણુ સરવે ખુચી.
૪૪૧. ૧-૨. ખ. માં નથી. ૩. ખ. કદાચ કાખેતરુ, 'મુઝ' નથી. ૪. ખ.
તારે સી તમારી પેર.
૪૪૨. ૨. ખ. દેહે.
આ પછી ખ. માં આટલું વધારે :
મુલખરીદી હુ વેચાઉ જાંહાં ત્મો મોક્ષે તાંહાં હું જાઉ.
૪. ખ. સાખ સાહાનીધે એણે ધરુ.
૪૪૩. ૨. ખ. ન્ય રાખી ખોલામાં. ૩. ખ. પ્ર, તાં કોયે. ૪. ખ.
વચાર પડો મંન સોય.
આ પછી ખ. માં આટલું વધારે :
નાર નાંમ ડેરામાં ન હોય કુહા આપ કહે છે મોય.
૪૪૪. ૧. ખ. સાચાને દીધો. ૨. ખ. ઘટસે. ૩. ખ. જોડી તે. ૪. ખ. ન.
૪૪૪. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
ગુનેગાર તારો છુ અમ્યો જ ગમે તે કરને ત્મો.
૪૪૫. ૩. ખ. વાંહાંણુવટી.
૪૪૫. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
એહ સાચ કર્વો પરપંચ સાહુકાર તણો તો એ સંચ.
૪૪૬. ૧. ખ. ડંડ. ૩. ખ. જઈ દેવને. ૪. ખ. સાચા.
૪૪૬. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
તેને ગમસે તે કરે માહારે એવો વાર.
સહુકાનું મંન માંનીયું પરતો જોજેકાર.

૪૪૮. ૧. ખ. 'ખીધુ' સુધારીને 'ખીજુ'. ૨. ખ. લખ ચારુર સહુ લોક.
૪. ખ. સહુનો.
૪૪૯. ૩-૪. ખ. માં નથી.
૪૫૦. ૧.-૨.-૩. ખ. માં નથી. ૪. ક. કીલાં મહિ ગય મહરાજ; ખ. કાંલાં.
૪૫૦. અ. ૧.-૨. ક. માં નથી. ૩. ખ. અચરત, સરવ.
૪૫૧. ૧.-૨. ક. માં નથી. ૩. ખ. પાચે પાટી. ૪. ખ. ઠલપાંત સહુ ઠારોઠાર.
૪૫૨. ૧. ખ. કોણે મારા કોણુ હારા. ૨. ખ. વીલાપ ઘણી કાંમનીયે કરાં.
૩. આપ દેખ'તો પેઠો રાય.
૪૫૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
જુહા ઉપર હાથરતો કોપ કીધો સીવે પાંચિતો લોપ.
૪૫૩. ૨. ખ. સહુ બાધુ ગાંમ. ૩. ખ. માં નથી. ૪. ખ. 'રાજા પણ
મુકો પાંચમાં' લખી કાઢી નાખ્યું છે.
૪૫૪. ૧. ક. એક; ખ. બોલે. ૨. ખ. સમ સહુકોને બોલુ નીર.
આ પછી ખ. માં આટલું વધારે :
સીવની આગના અંમને હોય રખે જીવતાં મુકુ કાય.
૩. ખ. તમ કરતુત. ૪. ખ. હડા દ્રહમાં નાખુ અંમ્યો.
૪૫૫. ૧. ક. ચતુર દિશ.
૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
હજ ઉપાસ'ન હોયે આજ દીવસ ચાર કરો તે કાજ.
૩. ખ. અધોચર.
૪૫૬. ૧. ખ. 'જે' નથી. ૨. ખ. તેહમાં ચાતુરી અદકી ઘણી. ૩-૪.
ખ. માં નથી.
૪૫૬. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
હવે હિતાઈ એનો નાદ પુરખ સાથ કરે જે વાદ
સીચરીત્ર ને દાસી કરે પુરખચરીત્ર પુરણ પરવર.
૪૫૭. ૨. ખ. વીચાર. ૩. ખ. ગુપત. ૪. ક. દિન; ખ. થસે.
૪૫૭. પછી ખ. માં આટલું વધારે :
મલસે મેલો માંનની લખ કોટીધા લોગ
નારાયણ નરખાં નહી તેનુ જીવુ ફેંકે.
૪૫૮. ૨. ક. તણી. ૩. ખ. અતી ઘણાં.
૪૫૮. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

- વાલે વાલે મુકતાદલે અંગે અંગ અતુપ
પ્રતાપ એદ પદાંમની રતીતણુ એ રૂપ.
૪૫૯. ૧. ખ, બાંધાં વેપારીયો. ૪. ખ, વાંધાંણુવટી તે આપ. . .
૪૬૦. ૨. ક. પુરુષ. ૩. ખ, તાંધાં અહ. ૪. ખ, રૂડી કરવા.
૪૬૧. ૧. ખ, ફેરે. ૨. ખ, અમારો પ્રદેશી સાત. ૩-૪. ખ, તેને ગમે
તે ફેરે, તેડનો નથી લાગ.
૪૬૨. ૨. ક. જો તો. ૩. ખ, મુકીયે. ૪. ખ, તેની દો આગેનાય.
૪૬૩. ૧. ખ, સોઠ કહે રે. ૨. ખ, લલે પધારો ગામ. ૪. ખ, એદ
અમારૂં કાંમ.
૪૬૪. ૧. ખ, ઘેર. ૩. ખ, નેટ કહિતક. ૪. ખ, સહુકો રાજ.
૪૬૫. ૧. ખ, 'જ' નથી. ૪. ખ, દેહીને.
૪૬૫. પછી ખ, માં આટલું વધારે :
ખાયો પીયો ખાતે ફરી જગ તમારી જગ
દસ દીવશ રહેજો આરવાં તેડ અમારૂં લાગ.
૪૬૬. ૨. ખ, માલે મંદીર માંલ.
૪૬૭. ૧. ખ, રૂપડી. ૨. ખ, વાડી. ૩. ખ, રમે જમે. ૪. ખ, રાકાં.
૪૬૭. પછી ખ, માં આટલું વધારે :
લક્ષણ સવલા તેલ લેલ લાવ લાવ ભરપુર
કલમન્ત કાંમની નક્ષત્ર સામાને તુર.
૪૬૮. ૨. ખ, અતી રૂડો રંગ. ૩. ખ, મણુ તે.
૪૬૯. ૧. ખ, પુરણ કીધી તે મુ પ્રીત. ૨. ખ, રાણીમારગની જો.
૩. ખ, નવે રહે. ૪. ખ, મુખેથી કહે.
૪૭૦. ૧. ખ, દેખાડે. ૩. ખ, પ્રેમદા ગુણકા લાગી. ૪. ખ, એક જ રૂડી.
૪૭૧. ૧. ખ, પુરણ હોય જો પુરણ પેર. ૨. ખ, ઘણા હેતથી આવો ઘેર.
૩-૪. ક, માં નથી.
૪૭૨. ૧. ક. તાકારી વાત ગુંણમાં અડે. ૨. ખ, ઘેર આવતા કલક મુજ અડે.
૩. ક, માં નથી; ખ, તમ. ૪. ક, માં નથી.
૪૭૨. અ. ૧.-૨. ક, માં નથી. ૩. ક, માં નથી; ખ, ત્મો. ૪. ક, માં નથી.
૪૭૩. ૧. ખ, રીસે ગુણકા હલ લેધ રહી. ૨. ખ, દોઢ વાત તેની કહી.
૩-૪. ક, માં નથી.

૪૭૩. અ. ૧. ખ. કાંમની આ જમાન હી કરે. ૨. ખ. તો અરથ આપણો
સરે. ૩. ૪. ખ. તો તેલ મુજને લેલ જાય તેલે માલે મંદાર માય.

૪૭૩. અ. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

ખાપાંણ નાવે ઉની આંચ સેઠ દેલે પુત્રી સાંચ.

૪૭૪. ૧. ૨. ક. માં નથી. ૪. ખ. ચતુરાઈ કરે સા ચેત.

૪૭૪. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

રાખે રમાડી રાત પહોચાટે મારે પ્રમાત
પ્રીત તાંલાં પોડા પાણુ કમુ જાયો જો યેને દલ વસુ.

૪૭૪. અ. ૧. ખ. કદાચ એ જો, તને. ૨. ખ. મુને. ૩. ૪. ખ.

જો એક રાતમાં મરસો તરયો તો તારે દામે જમુ અમ્યો.

૪૭૪. અ. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

ઝાઝાં ઝાઝાયા મુ ધાયો કરે હેત તેને ઘેર જાયો.
સંતોસી સહીઅર તે સાથ મરુપરસ તાલી દેલ દાય.

૪૭૫. ૧. ક. નારિ. ૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

જલકલુ જોત શુણકાતુ બાર માલ ખજનો અપરંખપાર
તે દેખી દેકાણે કરી આસ્વાગત અદેકરી કરી.

૩. ખ. આવા દેવ. ૪. ખ. સદપર જાણી કીધી સેવ.

૪૭૬. ૧. ક. આવ્યો ઘેર; ખ. એટલે એક શુણકા તણો. ૨. ખ. જાર.

૪. ક. લાવ્યો હુસે દાર.

૪૭૬. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

મુલ માણક મોતી તણો અમુલક કોત કોત
આપો હાથે શુણકા તણે મનનો મોતી મોડ.

૪૭૭. ૧. ખ. આજ માંહે હજુ જમ. ૪. ખ. એવખાલી.

૪૭૮. ૨. ખ. ચતુરા કાંઈ રમાડે. ૩. ક. લાખીણિ; ખ. વહી આપ.

૪૭૮. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

એક સાથે રમાડે મુને તો તન મન જન રાપુ વને.

૪૭૯. ૨. ખ. કરી. ૪. ખ. જોતાંમાં, સદકાના.

૪૮૦. ૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

જો માગે તે કાંમ દાહ્યો મુલખરીદી માગી હડ.

૪. ખ. કરતાં ન.

૪૮૧. ૧. ખ. તેની. ૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

દીધો કાલ તેને હતી એ તો વાત મારે મન વસી.

૪. ખ. તે વાંચુ મુલે પેહરો હાર.

૪૮૧. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

કેહે સેકાણી તાર કાંમ હુતો માગુ આપુ દામ.

ગુણક કેહે આપો તે ગરથ તે સાર સરે નહી અરથ.

એક વાર મલે મુ થસે જખ મારી હાર આપી જસે.

મનનીયે કીધાં ખહુ મરમ એ વાતમાં સાની સરમ.

૪૮૨. ૩. ખ. આપે એકાંત. ૪. ખ. કરાં એકદા હેતે.

૪૮૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

એકાંત મેહી ઉપર ગોખ કારો રાતે એકાંતે એ તાપ.

ચર વાંચુ આપી આધો ધરો કુમારને તો ગેલો કરો.

૪૮૩. ૨. ખ. સાચુ ન કાહો તો મારા સંમ. ૪. ખ. તેનો તો હાર.

૪૮૪. ૨. ખ. વાહાલાસ કરુ ગુણકને સાથ. ૩. ખ. મારા ચીતવું તેને હાંમ.

૪૮૪. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

જલ કરી લેહી છેતરી ખુન હલા દસવીસ કરી

માણસ મારતાંમાં નવ ખીહુ પ્રીતે પાંન મદીરાનો પીયુ

ગુણકનો તો દાહી સંગ અલક્ષ ઉપર ખહુ મન.

૪૮૫. ૧. ખ. અધીક પાર લીધો આકરો. ૨. ખ. ચંડાલ રૂપ પાપી એ ચોરો.

૩. ખ. એહને મારતા પુનજ હોય. ૪. ખ. અધા દેહિની વાંધી જાય.

૪૮૬. ૧. ક. તેહને તો. ૨. ખ. લોહપાલી કમરથી. ૩. ખ. ચેતાહી

જગાહી માહારો ધીર. ૪. ખ. નાંખો નવાંણુ નદીની ધીર.

૪૮૭. ૧. ખ. અલોપ આપ દેહાંણે થયો. ૨. ખ. વેપ પુરસ થઈ વાંદાંણમાં

રહો. ૩.-૪. ખ. માં નથી.

૪૮૮. ખ. માં નથી.

૪૮૯. ૨. ક. કાંક દેખીને. આ પછી ખ. માં આટલું વધારે:

હથિ હાય દે કર દે કરમ કેમ મહીમા રહેસે મુજ ધરમ.

૪. ખ. સાલાપુત્રીને.

૪૯૦. ૧. ક. થી.

૪૯૧. ૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે:
સો ઉપાયે કરી મુખાણુ જોવા પડસે સહુના પ્રાણુ.
૪. ખ. સાવો વાહાણુવટી.
૪૯૨. ૨. ખ. મોક્ષ. ૩. ખ. આપ.
૪૯૩. ૩. ખ. મુજો તાં. ૪. ખ. ખાઉ, આપણુ.
૪૯૩. પછી ખ. માં આટલું વધારે:
ચરીત્ર નાવુ અરથે એક મુકી વંનીતા સર્વે વવેક
૪૯૪. ૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે:
ધરઆર ગરથ પાર કાં થસે જીવ આપણા સહુનો જસે.
૪૯૪. પછી ખ. માં આટલું વધારે:
અવતાર રહે અંમારો પડો કલંક ખુનનો દાવો ચડો.
૪૯૫. ૩. ખ. જીવજનન તાર. ૪. ખ. વેપાર.
૪૯૬. ૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે:
નારી પુત્રી જાત સંમેત સર્વ તમારુ આંણી હેત
થરથર ફુજો રાડે રુચે કર જોડી નીચુ જુચે.
૪૯૭. ૧. ખ. દીન દીન ચઢ. ૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે:
ભક્તી કરી તેને ભાવીયો શુનેગાર કરી આવીયો.
૩. ખ. બધું સગલું.
૪૯૮. ૪. ખ. ડાંડે તાં.
૪૯૯. ૨. દાતાંજીવત. ૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે:
ધરઆર ધરણી સંમેત લખી આપીસે સરવ સંમેત.
૫૦૦. ૧. ખ. આપો હાથે લખી તે પત્ર. ૨. ખ. ધરધરણી સંમેત તત્ર.
આ પછી ખ. માં આટલું વધારે:
ગુલાંમ મુલખરીદી અમો જીવદાંન દીધુ છે ત્મો.
૩. ખ. સાખ શ્રીસુરજની કરી. ૪. ખ. સહુકોનો હરી.
૫૦૧. ૨. ડેરે.
૫૦૨. ૨. ખ. સરવે વાંહાણુવટીનો. ૩. ખ. ગુણુકા ગામ.
૫૦૩. ૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે:
અમો તો ચાર એના વેચાણુ હાથ અક્ષર દેહ નાણુ.
૩. ખ. જીવતાં. ૪. ખ. તે એ શેઠ તણો.

૫૦૪. ૩. ખુશાલી કરો.

૫૦૪. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

રાજા રાજપાટ પ્રધાન માંને સહુ પોતાના માંને
માલ ખળનો ને જે ગરથ ના આવે એ અમારે અર્થ.

૫૦૫. ૨. ખ. ખેલે છે બધુ. ૩. ખ. પાસ, રાય.

૫૦૫. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

તારી સ્ત્રી તે મારી માત લાગુ પ્રાપ્તે જોડી ખે હાથ.

૫૦૬. ૧. ખ. કહુ આપ અમારુ કરો. ૨. ખ. કહીને. ૩. ખ. મોહોલમાંથી.

૪. ખ. દીકા પુરુષ હુતા તે નાર.

૫૦૭. ૩. ખ. અચરત, અદક. ૪. ખ. એ નગરનો.

૫૦૮. ૧. ખ. કરસે.

૫૦૮. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

બાલક જાણી બાહે ધરો અલક હેણુ અહો આપ
સાચુ નામ કાઢો નહીં તો બંમહતાદીક પાપ.

૫૦૯. ખ. માં નથી.

૫૧૦. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

વીકંમસેન ઉજ્જયત આવા છો અહીયાં આજ
ધૃતિ આણુ સાચુ કાઢો આવે પુછતાં લાજ.
કોટીકોટીધા કરગરે નવ લે જલ ને અંન
અમને આપ આજખાવ્યે માંને માર મંન.
હવતદાંન અમને દીયો કરો વાક જે માપ
તમ માણુ એ આપીયે એલખાવો જે આપ.

૫૧૧. ૧. ખ. લાવે લગતી ડીઢી ઘણી.

૫૧૨. ૨. ખ. નર ભુપ. ૩. ખ. 'જે' નથી.

૫૧૩. ૨. ખ. અદકો. ૪. ખ. પુછી વાત સઘલી પ્રમાણ.

૫૧૪. ૧. ખ. એણે, છેજ વાત. ૨. ખ. વીખાણુ કેદે વેચે વાત. ૩. ખ.
કંતા વખાણુ થયુ આ ગાંમ. ૪. ખ. 'થેર' નથી, સુદર સુલ નાંગ.

૫૧૫. ૧. ખ. વરનો બાપ તો. ૨. ખ. તો અદકો રહો. ૩. ખ. પરણાવા.
૪. ખ. કસ્તુરીયે વેરા.

૫૧૬. ૧. ખ. આદ. ૨. ખ. નારી પણ કરે નેહ. ૩. ખ. વંનીતાને હાથ.

૫૧૭. ૧. ખ. ભગતમાં. ૨. ખ. ખોચી.

૫૧૮. ૩. ખ. આવરદાયે બલવંત થયો.
૫૧૯. ૨. ખ. ઘણોડ આમણો. ૪. ખ. લેયુ નહી.
૫૨૦. ૧. ખ. છેતર ગુણકાને. ૨. ખ. માલ એનો હુ ખુશવી.
૫૨૦. પછી ખ. માં આટલું વધારે:
ગુનેગાર કરુ સહુને આપ તે વાતે ઘેસે નહી પાપ.
૫૨૧. ૧. ખ. 'જ' નથી. ૨. ખ. સીત તે પ્રકારે થસે. ૩. ખ. જાણી.
૪. ખ. વેપાર કરજે.
૫૨૨. ૧. ખ. માંનનીચરીત્ર. ૨. ખ. 'નિમ' નથી.
આ પછી ખ. માં આટલું વધારે:
પુરુષચરીત્ર તણો પ્રતાપ અધીક વધારો આપોઆપ
૪. ખ. અહુ કાંમે આવો.
૫૨૩. ૧. ખ. પગે. ૩.-૪. ખ. ધન કે લવ તણુ પુરા પ્રવેસ.
૫૨૩. પછી ખ. માં આટલું વધારે:
ધન આ સર્વ લોકને ધન પુર પીડ પ્રસન
જીવત સદલ સહુનુ થસે દીકુ દેવ દરસન
સ્વાપોહોર સ્તુતી કરી હિભો રહો એક ચરણ
મલી જોવા સહુ મેદની વીત્ર આદ સહુ વારણ
૫૨૪. ૧. ખ. જોજોકાર. ૨. ખ. જોકારે જોકાર. ૪. ખ. આવો.
૫૨૫. પછી ખ. માં આટલું વધારે:
નગ્નશેઠને પુરપતી રાજ ને પ્રધાન
કંના કે કંકાતરી દૈને ઝાઝા માંન.
૫૨૬. ૧. ખ. સમુદ્રજ. ૨. ખ. લીલમણી. ૪. ખ. સ્વપન નાંહી.
૫૨૭. ૧. ખ. પીતમણી. ૩. ખ. રતાંન મણી સો સાંત મણી. ૪. ક. વાંસ;
ખ. સુ એ વાત.
૫૨૮. ૪. ખ. આપે મન.
૫૨૮. અ. ક. માં નથી.
૫૨૯. ૩. ખ. દો. ૪. ખ. તો હકક.
૫૩૦. ૨. ખ. મરકું તેવું સીસ. ૪. ખ. સુલીયે.
૫૩૧. ૧. ખ. કે. ૨. ખ. આવો. ૩. ખ. સહુ લોક સુખીયા કરા.
૪. ખ. કંમ ગુણકા દુખેણી થાય.
૫૩૨. ૧. ખ. મેહો. ૨. ખ. અર્ધયાં.

૫૩૩. ૧. ખ. થાયો. ૪. ક. સરપાયો; ખ. ઉપર દીધ.

૫૩૩. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

દુખીયો હોયે કે દસમાં જોને જોઈયે ધારન ધન
તે મન મુકીને માગજો મુલ મનાવુ મન.

૫૩૪. ૨. ખ. દેવરૂપનુ દરસન થયુ. ૩.-૪. ખ. માં નથી.

૫૩૫. ૧. ખ. ખોલાવી. ૩. ખ. પસાયે લોકો કાઢીયો.

૫૩૫. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

જુગતે દેશ બધાંમાં જાણુ ગણગડીયા નીરધોધ નીસાંણુ

૫૩૬. ૧. ખ. વાહાણુપુત્રને નાંહી વસવાસ. ૨. ખ. પોતાને. ૪. ક. એહનો;
ખ. તો તો.

૫૩૬. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

એમ ડગમગે તેનુ મન તે દુખે ન લાવે અન.

૫૩૭. ૧. ખ. જાણુ જે કંના. ૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

રાજકંના રાજસરૂપ ભારે એ ભોગતારી ભુપ.

૩. ક. 'તો' નથી; ખ. એક.

૫૩૮. ૨. ખ. પાસ. ૩.-૪. ખ. તો તો દીધુ છવતદાન એટલુ મહીપત દેજો માન.

૫૩૯. ૨. ખ. તેડો. ૩. ખ. સગલી સંમરધ. ૪. ખ. ગરસુત્ર.

૫૪૦. ૧. ખ. આગત્રાં. ૨. ખ. તરત. ૩. ખ. અમુલક. ૪. ખ.
સરવ સણુગારત.

૫૪૧. ૩. ખ. આલાવ્યો. ૪. ખ. સુભ કીધી સોલાય.

૫૪૨. ખ. માં નથી.

૫૪૩-૫૪૪ ને બદલે ખ. માં નીચે પ્રમાણે છે:

ઓપાઘ

એવાં કાંમ કીધાં કે કરોડ	કેહુ પુતલી તે કર જોડ
સાલજ ભોજ ભાર ભુપ	દીઠે વીક્રમ દેવસરૂપ
ચરીત્ર સુણુ તેનુ મન માંહે	પંચ જનમનાં પાતીક જાણે.
પાપ ભુધ ન આવે રૂટે	સાંચી વાંણુ વાયક વટે
પ્રમાથ ઉપર બહુ પ્રીત	રાજમારગની સાતચ રીત.
એણુ સાંભલી કરેસે દાંન	આ લોકે સરગ-લોકે માંન
પ્રથિમાંહે મોટુ છે પુન	એ વના સોભા તે સુન.

દેહાહા

સરગ બારણું તે તો ધરમનુ વીક્રંમમહીમાં સાભલે
મનસાથ થઈ પ્રમને પુન્ય ચાંદ્રાયણ વ્રતનુ સી રેવાનુ દરસન.

૫૪૫. ડ. બ. ઝે કથા.

૫૪૬. બ. માં નથી.

ક. નો અંતઃ ઇતિ શ્રી સિદ્ધાર્જનબત્રીસી વીક્રમચરીત્રે કવી-સામલદાસ-
વીરચીત્રાયાં વાર્તા વાંહાણુની સંપુર્ણ : ॥

બ. નો અંતઃ આ વાત વાંહાણુની લખી છે.

[૨]

ક. નો આરંભ : શ્રી ગણેશાય નમઃ । અથ વાર્તા ભાભારાંમની પુતલી પ્રઘમનાની લખ્યતે ॥

ખ. નો આરંભ : શ્રી ગણેશાય નમઃ । વાત ભાભારાંમની લખી છે.

ગ. નો આરંભ : શ્રી ગણેશાય નમઃ । અથ વાર્તા ભાભારાંમની પુતલિ રૂઢસમિ નાંમ પ્રઘમના લખિ છે.

ઘ. નો આરંભ : શ્રી ગણેશાય નમઃ । અથ વાર્તા ભાભારાંમનિ લિખ્યતે ॥
દુદા ॥ ગણુપલ ગુણુનો આગસો, ગુણુનાયક ગાંભિર ।
ગુંદાસો સોદામણો, ધર્મ ધોર ધર ધીર ॥

ચ. નો આરંભ : પહેલું પાનું ખૂટે છે. ૨૩ મી કડીથી ગ્રંથપાઠ મળે છે.

૧-૧૦. ખ. ગ. ઘ. માં નથી. ૧૧. ૧. ખ. એક સમે ભોજરાયછ; ગ. ઘ. એક સમે શ્રી ભોજનૃપ. ૨. ક. મન; ખ. વીચાર; ગ. વિચાર; ઘ. વિચારિ મત્ત. ૩. ક. લેઈ; ખ. પૂછયુ; ગ. 'લેઈ' નથી; પુત્ત કરી; ઘ. લેઈને પૂછયું. ૪. ખ. સમુદ્ભૂતે સિદાસન; ગ. શુભ તે સિદાસન; ઘ. સમુદ્ભૂત સિદાસન. ૧૨. ૧. ખ. પુલક કરિ; ગ. કરિ; ઘ. પુણુ કરિ. ૨. ગ. હામ્ય; ઘ. તિણે હામ્ય. ૩. ગ. ઘ. પુતલિ. ૪. ખ. પઘમના જેહેતુ; ગ. જેતુ; ઘ. નિજ નામ. ૧૩. ૧. ખ. પાગ ન ધરેસ રે પુરપતી; ગ. ઘ. માં ધર્ય રે પુરપતિ. ૨. ગ. મુપ; ઘ. નદિ. ૩. ખ. એ સિદાસન ઈંદ્રતુ; ગ. સિદાસન ઈંદ્રતુ; ઘ. એ સિદાસન ઈંદ્રતુ તે. ૪. ક. ખેસે. ગ. ઘ. ખેશે વિક્રમરાય. ૧૪. ખ. ગ. ઘ. તે સરખો દાતા થશે (ગ. થસે). ૨. ખ. ગ. કરે પ્રમારથ (ગ. પરમારથ) પ્રિય; ઘ. કરે પરમારથ કાંમ. ૩. ખ. તે ખેસે; ગ. તે ખેશે; ઘ. પ્રીત્યે ખેશે; ૪. ખ. એકેને રામરાજ્યની રિય; ગ. રામરાજનિ રિય; ઘ. રામરાજ્ય રિય નામ. ૧૫. ૧. ગ. ને મુપકરણુ; ઘ. ને. ૨. ખ. ગ. ઘ. તારણુ તરાણુ. ૩. ક. પર સહોદર; ખ. ગ. નાર્યનો; ઘ. નારનો. ૪. ગ. ઘ. દક્ષ દિવ્ય દાતાર. ૧૬. ૧. ખ. વ્યાગ, પદે; ગ. વિના આસનપદે; ઘ. વિના સિદાસને. ૨. ખ. સ્પર્શ; ગ. ઘ. સ્પર્શ કરે સયોગ. ૩. ગ. અઘડી આપઘા; ઘ. અઘ્ના. ૪. ક. રાગ; ખ. કેહે દહ વાધે; ઘ. વાધે. ૧૭. ૧. ગ. મદિપતી મન; ઘ. મદિપલ. ૨. ખ. ગ. ઘ. પૂલ કરો કે પાગ (ગ. ઘ. પગ). ૩. ખ. ભોમ્ય રાય;

ગ. જોડિ રહો; ઘ. ભોજરાજ, જોડિ. ૪. ગ. કહો; ઘ. પુતલિ.
 ૧૮. ૧. ખ. સંભવાન્ય વીક્રમસેનનુ; ગ. સાંભલું વિક્રમકેર; ઘ. વિક્રમસ્યેન્યનુ.
 ૨. ક. કર્યા; ખ. શાં શાં કરાં; ગ. સાં સા; ઘ. સાં (હાં) સાં કરાં.
 ૩. ૪. ખ. માં નથી. ૩. ગ. વિસ્તારિને; ઘ. તે વિસ્તારિ કે તે મુને. ૪.
 ક. પ્રણુમો; ગ. ઘ. લાગુ. ૧૯. ૧. ખ. થાઉ તો પાગ જ ધર; ગ.
 ઘ. તેવો થાઉ તો પગ. ૨. ખ. નહી તો, પૂજ (ગ. પુજ) કર; ઘ.
 નહિ તો તેનિ પૂજ. ૩. ૪. ખ. ગ. માં નથી. ગ. સંતમુખ હોઠારો
 દિગ્યે, વધાણુ વીક્રમનાં કિણ્યે. ૨૦. ૧. ખ. ખોલી પુતળી પ્રિયશુ;
 ગ. ખોલી પ્રેમે પુતલિ; ઘ. પૂતલિ ખોલિ પ્રિય શું. ૨. ખ. સુંણ હો ભોજ્ય;
 ગ. સાંભલ્ય ભોજ; ઘ. શુણુ જે. ૩. ખ. અંસપલ; ઘ. ઈં. ૪. ખ.
 પ્રતાપવંત પ્રમાણુ; ગ. પરતાપવંત પ્રમાણુ; ઘ. પ્રથવીપલ પરમાણુ. ૨૧. ૧.
 ગ. °લાઘવિ વિદ્યા; ઘ. °લાઘવ વિદ્યા. ૨. ખ. ગ. પરવેસ; ૩. ખ. આવડે;
 ગ. અદૃષ્ટવિદ્યા; ઘ. અદૃષ્ટવિદ્યા આવડે. ૪. ક. ગ. અખીલ; ઘ. અણુ.
 ૨૨. ગ. માં નથી. ૧. ખ. અહુરણિ અન્યની કરિ; ઘ. અહુરણિ અવનિ
 કરિ. ૨. ખ. શાહાશિક ધ્રુવ ધિર; ઘ. સાહસિક, ધિર. ૩. ખ. શકો, શાહાઝ્મમાં;
 ઘ. ચાલો. ૪. ખ. તે તો વીક્રમસેન્ય વડવીર. ઘ. વિક્રમસ્યેન્ય વડ વિર.
 ૨૩. ૧. ખ. ચ. મનમાં ધર; ગ. આકસ્માત મનમાં ધર; ઘ. આકસ્માત
 મનમાં ધરું. ૨. ખ. સત્ય શિરોમણુ રાય; ગ. સતી સીરોમણ્ય રાય; ઘ.
 સત્યશિરોમણિ રાય; ચ. સતિસિરોમણુ રાય. ૩. ખ. દિવસ ચાતુરમાસના;
 ગ. દિવસ ચાતુર્માસના; ઘ. ચ. દિવસ ચાતુરમાસના. ૪. ગ. ચર્ચા.
 ૨૪. ૧. ખ. અંકરખો અંગે ધરિ; ગ. અંગરખો અંગે ધર્યો; ઘ. અંગરખ
 અંગે ધરું; ચ. અંગખો અંગે ધરો. ૨. ખ. ટોપ છે શિશ; ગ. હુલુમ,
 સીશ; ઘ. જલમ, થુલ શિશ; ચ. ઝલમ. શુલ સિશ. ૩. ખ. મહીપલ
 મહીમાં નિસર્યો; ગ. મહીપલ્ય મેમાં નીસર્યો; ઘ. મહિપલ્ય મેદમાં નિસર્યો;
 ચ. મહિપલ્ય મેદમાં નિસરો. ૪. ખ. દીશ; ગ. વિસમ દોહલા દિશ;
 ઘ. વિશમ દોહલે દિશ; ઘ. વિખમ દોહલા દિશ. ૨૫. ૧. ખ. વસે
 વાસમાં; ગ. ચ. વણુ; ઘ. વાસો વસે. ૨. ખ. પર; ગ. માં. ૩ ખ.
 દિવસ સર્વાનિ; ગ. ચ. સર્વની; ઘ. એકેકો દિવસે કરિ રહિ. ૪. ખ. ચ.
 ચર્ચા (ચ. ચર્ચા) જોતો નાંહે; ગ. જોતો ત્યાં; ઘ. ચરચા જુવે છે.
 ૨૬. ૧. ખ. તાંહાં; ગ. ત્યાંહાં વિપ્રનો; ઘ. ત્યાં વિપ્રનો; ચ. તાં વિપ્રનો.
 ૨. ક. ખ. ગ. ઘ. આણિ. ૩. ખ. કરિ; ગ. પ્રાતુસકાલમાં; ઘ.

પ્રાતસઝાલનાં; ૪. ખ, લણુતા વાણિ તે વેદ; ગ, ચ, લણે વાંણિ એ વેદ;
 ઘ, વાંણિ યોલે રે વેદ. ૨૭. ૧. ખ, અર્થ તે; ગ, ઘ, ચ, અર્થ. ૨. ખ,
 સાલિઆમ; ગ, ઘ, ચ, સાલિઆમ. ૩. ખ, ચ, પ્રસાદ; ગ, ઘ, પ્રસાદ,
 પોરમાં. ૪. ખ, નિલ કરે શુભ કાંમ; ગ, કુહુ કરે નહી કાંમ; ઘ, કરે તે
 રુડાં કાંમ; ચ, કુહુ કરે નહિ કાંમ. ૨૮. ૧. ખ, નાહે નિત્ય પરાદમાં;
 ગ, ચ, માં નથી; ઘ, નાએ નિત્ય અષ્ટદિ. ૨. ૪. ખ, ગ, ઘ, માં નથી.
 ૨૯. ૧. ખ, ઘ, માં નથી; ગ, ચ, નાચે (ચ, નાહે) નીલ અષ્ટદિ અલ્ય.
 ૨. ખ, અધિક લિક્ષાને ધાય; ગ, વસ્ય; ઘ, કાય લિક્ષા વ્રત ધાય;
 ચ, લિક્ષા. ૩-૪. ખ, માં નથી. ૩. ગ, શીવસેવાપુજન કરે; ઘ, શ્રાદ્ધ
 સેવા પૂજા કરે. ચ, સાધસેવા પુજન કરે. ૪. ગ, ઘ, ચ, 'કે' નથી;
 ચ, ભોજન. ૩૦. ૧. ખ, કાંઈ; ગ, ઘ, દુષ, કાઈ; ચ, કે. ૨. ખ,
 ગ, ઘ, ચ, કમ; ઘ, અનુસરિ. ૩ ખ, ક્રીલતા; ચ, ક્રિલતાં. ૪. ખ,
 ગ, ચ, દેખિ રિજો; ઘ, દેપિ રિજો. ૩૧-૩૫. ખ, ગ, ઘ, ચ, માં નથી.
 ૩૬. પહેલાં ખ, માં આટલું વધારે: એહવી દિદી અ'તાપૂરિ, તાંહાંથી આઘો જય.
 ૩૬. ૧. ખ, ગ, ચ, વાસ જોયો વણિકાં તણો; ઘ, વાસો જોયો વણિક
 તણા. ૨. ખ, ગ, ઘ, ચ, ખાય અલેખે આહાર (ગ, આર). ૩. ગ, લોઈને;
 ઘ, લેખણમાં લેખુ નહિ. ૪. ખ, સીદ ઉપાડે; ગ, ચ, સિદ ઉપાડે; ઘ, સિદને
 ઉપાડે. ૩૭. ૧. ખ, મોહોટિ દુધ; ગ, મોટી દુધ; ઘ, ચ, મોટિ દુધ, નહિ.
 ૨. ખ, ખેડો રહે ઠરિ; ગ, ઘ, ખેડો રહે ઠરિ કામ્ય; ચ, ખેડો રહે ઠરિ. ૩. ગ,
 સહુ કરે કહે; ચ, કેહે. ૪. ખ, ને જોડે ઝાઝાઝા; ગ, ઝાઝાં; ઘ, કરે શિદને કામ.
 ૩૮. ૧. ખ, ગ, ચ, ઝોણુ; ગ, આગલા; ઘ, ઝોણુ વેચે; ચ, આલવે.
 ૨. ખ, અઘકુ લેવે; ગ, અઘકુ લેવા; ઘ, અઘકો લેવે; ચ, અઘકુ લેવે.
 ૩. ખ, ગ, ઘ, ચ, માં આ ચરણુ ૩૯. ૧. તરીકે આમ છે: ખ, મુલ
 કાહાડે માગે તાંહાં; ગ, મુલ કાંટે માગે તાંહાં; ઘ, મૂલ કાંટે માગે ત્યાંહાં;
 ચ, મુલ કાહાડે માંગે તાંહાં. ૪. ખ, ઘાલાલે હાલ; ઘ, ઉઠોલમા લે આલ;
 ચ, ઉઠલ. ૩૯. ૧. ખ, ગ, ઘ, ચ, માં આ ચરણુ ૩૯. ૩. તરીકે
 આમ છે: ખ, ડાહો દેખુ વાળવે; ગ, ચ, ડાહો દેખુ વાલવે. ઘ, ડાહો
 દેખું વાલતાં. ૨. ગ, ઘ, ચ, ગણુવે લિન. ૩. ક, મોટો; ખ, મળી વર્તે;
 ગ, મળી વર્તે મોટા; ઘ, યોલાવે તે મોટે મને: ચ, મલિ વર્તે મોટા
 જનને. ૪. ખ, જ્યેમ જળ સાથે મિન; ગ, જેમ જલ સાથે મીન;
 ઘ, જમ જલ સાથે જય મીન; ચ, જમ જલ સાથે મિન. ૪૦.

ગ. માં નથી. ૧ ખ. ઘણો; ૨. ખ. બહુ ને રોક; ઘ. ઘણેરો;
 ચ. લોક. ૩. ખ. મિથ્યા મોહો; ઘ. મિથ્યા મોહ; ચ. મિથ્યા
 મોહો. ૪. ઘ. ક્રન્તિ. ૪૨. થી પપ. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી.
 પંદ. ૧. ખ. નીરક્ષા સેહેરમાં; ગ. ચ. સોનિ નીખ્યા; (ચ. નિખા) સેહે-
 નમાં; ઘ. સોનિ નિખ્યા સેહેરમાં. ૨. ખ. ઘ. ઘણેરો. ૩. ખ. તસકર તે;
 ગ. ચ. નહિ; ઘ. તે સમે નહિ. ૪. ખ. ઘ. હુશી; ઘ. હુશે ધરિ લે હાટ;
 ગ. ચ. હંસ હરિ લે હાટ. ૫૭. ૧. ખ. પતંતરો; ઘ. પાપટંતરો;
 ૨. ખ. સહે નહિ કા સાથ; ગ. ઘ. ચ. રનેહ નહિ; ઘ. કાય. ૩.
 ગ. સુતું કરિ; ઘ. સોતું કરિ; ચ. સુતું કરિ. ૪. ખ. ઘ. હાથ; ગ.
 સોપે હાથ; ચ. સોપે. ૫૮-૬૦. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી.
 ૬૧. ૧. ખ. જ્ઞેયા કંસારા કુડીયા; ગ. ચ. જ્ઞેયા કંસાકુડીયા (ચ. કુટિયા);
 ઘ. જ્ઞેયા કંસારા કુડિયા. ૨. ખ. કુડાં ત્રાંગાકેંગ; ગ. તોલો; ઘ. કરે.
 ૩. ખ. કરે; ગ. ચ. કરિ; ઘ. કરે. ૪. ખ. જમણા માણે મોલ;
 ગ. ચ. જમણુ માગે મુલ (ચ. મોલ); ઘ. જમણાં માગે મુલ. ૬૨. ૧. ખ.
 કરે આપિને ઉજલો; ગ. ઘ. ચ. આપિને. ૨. ખ. સવાયો હોય; ૩. ખ.
 ઘેર ખેઠ્યાં અત્રખત કરે; ગ. ઘય ખેઠો કર ખોલિયો; ઘ. ઘય ખેઠો અલખેલ
 કરે; ચ. ઘેર ખંદા કરે ખોલિયો. ૪. ખ. 'જે' નથી; ગ. ચ. જ્ઞે ગજો;
 ઘ. તે ગજો. ૬૨. પછી ચ. માં આટલું વધારે: મેહેતા જ્ઞેયા મુલકના,
 ચતુરાઈનાં ચેહેન, આગાને ઘેર આટલો, આપ આરોગે જોન. ૬૩. ૧. ખ.
 જુવે; ગ. દર્જિતું, જૂવો; ઘ. જુવો; ચ. દર્જિતુ. ૨. ખ. સોય દોરા હાથ;
 ગ. સૂઈ ને દોરો હાથ; ઘ. દરડી છે હાથ; ચ. સોય ને દોરો હાથ.
 ૩. ખ. કરે ખેઠો રંગમાં; ગ. ચ. ખેઠો કરે રંગમાં; ઘ. કરે ખેઠો.
 ૪. ખ. ગ. ઘ. ઘરમાં સાંમાને (ગ. સામા, ઘ. શ્યામા.) સાથ; ચ.
 ઘરમાં શાંમા સાથ. ૬૪. ૧. ક. વીશ્વનાં. ૨. ખ. ગ. થાય અહંકારિ;
 ઘ. થાય અહંકારે; ચ. થાયે અહંકારિ. ૩-૪. ખ. : એ લક્ષણ
 પરિચટ તણાં, કરે ઘણુરો પાપ. ૩. ગ. ચ. મોટંમ, તણિ; ઘ. અતિ ઘણિ;
 ચ. મોહો. ૪. ગ. જમ હોય લાખેણો; ઘ. જાંણે લાખેણુ આપ; ચ. જંમ હોય.
 ૬૫. ખ. ગ. ઘ. ચ. નથી. ૬૬. ખ. માં આ પ્રમાણે:—અઘડી એક જ
 પાંસલી, પડે ન ખાંધિ લાલ; મોહોટ્યમ સારે હે મનસ્યકી, નાપિકેરી
 જાત્ય. ૧. ગ. ધાંયજ્યાં તણાં; ઘ. ધાંયજાં; ચ. ધાંયજા. ૨. ગ. જગ
 જાંણિતિ; ઘ. જાંણિ, ૩. ક. એક ઉછેરી પાંસલી. ૪. ગ. વખાણુ વડેરિ

વાત; ઘ. વપાંણુ વડેરિ વાત; ચ. વિખાંણુ વડેરિ વાત. ૬૭. ૧. ખ. નવ્ય; ગ. ચ. ખોલ્યો તે નવ; ઘ. અણુખોલ્યો નવ્ય; ચ. રેહો. ૨. ખ. તરણુનો; ગ. તરણુનો; ઘ. તલનો; ૩. ખ. અણુદિંદે અણુસાંભલે; ગ. ચ. અણુદિંદે અણુ-સાંભલું; ઘ. અણુદિંદું. ૪. ખ. સેલુજો ખોલ્યે ફર; ગ. સેલુજો; ઘ. સહેલુજો; ચ. શેર. ૬૮. ૧. ખ. મનથિ મહેનત નવ; ગ. ઘ. મનથિ મેનત (ઘ. મેનલ) નવ્ય; ચ. મેહેનત નવ્ય. ૨. ખ. ઘ. પ્રિય; ગ. પ્રીલ; ચ. પ્રિત. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. નારિવત નખરાં ફરે. ૪. ખ. તે જાંણે રાતની રીલ; ગ. નઈરાતનિ રીલ; ઘ. ચ. રાતનિ રિલ (ચ. રિત). ૬૯. ૧. ખ. જાયા; ગ. ચ. કોકિલ, કાચમા; ઘ. કોકિલ, કારમા. ૨. ગ. હોડે; ઘ. હોડે દરામિખોર; ચ. હોડે દરામિખોર. ૩. ક. ચઈ; ખ. ચ. ફરે; ગ. દિવસે, ફરે; ઘ. દોડે, થેને. ૪. ખ. રાત્યે ચીતતાં; ગ. રાત્યે ચિતથિ; ઘ. રાત્યે ચિતમાં; ચ. રાતે ચિતથી ચોર. ૭૦. ૧. ૨. ખ. દિંદુ દ્રાટ મુકે નહી, ઘાલાલે મોહોટિ હામ. ૧. ગ. ઘ. ચ. દેખિ, નહિ. ૨. ઘ. ચ. નહિ. ૩. ખ. વંદાંણુ; ગ. વિદાંણુ; ઘ. વાંણુ; ચ. વીદાંણુ. ૪. ખ. કુળનાં કાંમ; ગ. ઘ. ચ. કોકિલનાં એ. ૭૧.-૭૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૩. ૧. ગ. નમ; ઘ. નાશે નમ; ચ. પડાયદિ. ૨. ખ. મુઠે તે મુ ચર; ગ. છટો ભારે સર; ઘ. મુઠ્યો તારે; ચ. સોઢો તારે સર. ૩. ખ. જાંધ્યાં તાહારે જાપડો; ગ. તારે; ઘ. ચ. તારે જાપડો; ચ. જાંધો. ૪. ખ. નાહો જાંધે દુર; ગ. ચ. તારે; ઘ. નાહો તારે. ૭૪.-૭૬. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૭. ૧. ખ. ગ. ચ. ગરાસિયા; ઘ. ગરાશિયા. ૨. ગ. પોપારા; ઘ. ખુખારા ખાંત. ૩. ખ. અતિઘણો; ગ. ચ. આરોગે આલમુ (ચ. આલમુ); ઘ. આરોગે અતિ ઘણાં. ૪. ખ. હોડે; ગ. હોડે હરીલિ; ઘ. હાડ હરીલિ; ચ. હોડે હરીલિ જાત. ૭૮-૮૧. ખ. માં પાનુ ફરેજું હોવાથી ફરસોક અંશ તૂટક છે. ૭૮. ૧. ગ. દાવો ડસ મુકે નહિ, ઘ. દાવો દંડે મુકે નહિ; ચ. ડંસ મુકે નહિ. ૨. ગ. ઘ. ચ. આજાં પેરે (ચ. પાંડે) આંગ. ૩. ગ. સમથિ રાંધે સોભતિ; ઘ. સમરથી, શોભતિ, ચ. સમથ, સોભતિ. ૪. ગ. ચ. રાજાદેરા રંગ; ઘ. પણુ રાખે. ૭૯. ૧. ગ. ઘણાં વપાંણુ ઘરજાતણા, ઘ. વપણુ ઘરજાતણા; ચ. ઘણાં વિખાંણુ ઘરજાંતણા. ૨. ખ. કાચમા કોણ; ઘ. કારમા કોણ; ચ. કારમાં. ૩. ગ. ચાલો ફરે જગતમાં; ઘ. જશ ચાલો ફરે જગતમાં; ચ. વાચલો. ૪. ખ. દુસેં છતેં હોય; ગ. ચ. જિતે દુસેં (ચ. હોસે) હોડ; ઘ. જાતે દુશિ હોય.

૮૦. ખ, ગ, ઘ, ચ, માં નથી. ૮૧. ૧. ખ, પસાયતાં.....ણાં; ગ, ઘ, ચ, પસાયતાં પ્રાસન (ઘ, પ્રાશન, ચ, પ્રાસન) કરે. ૨. ખ, કરે ક્ષત્રવટ ખેત; ગ, ચ, ક્ષત્રવટ જાણે ખેત; ઘ, ક્ષત્રવટના જે ખેત. ૩. ઘ, જનનન; ચ, જનનને. ૪. ખ, હૈડે નવ્ય આણે; ગ, હોડે; ઘ, હૈડે ન આણે; ચ, હૈડે. ૮૨. ૧. ખ, ગ, ભાલના; ઘ, ભલિભાલના; ચ, ભલિભાલના. ૨. ખ, મુજ માહામૂલ; ગ, ચ, માહામુલ્ય; ઘ, ચ, મુજ. ૩. ગ, ચ, લોકનિ; ઘ, લોકમા. ૪. ખ, ગ, ચ, ખોલે; ઘ, હોલે. ૮૩. ૧. ક, કલકલ; ખ, આપુ ઓસકલ કરે; ગ, ચ, આપુ ઓસી(ચ, ંસિ)કલ કરે; ઘ, આપુ ઓસંગલ કરે. ખ, વીવીધ્ય વીવેદ વીધાણ; ગ, વિવિધ વિવેક, ઘ, વિવેક વિધ્ય વધાણ; ચ, વિવિધ્ય વિવેક વિધાણ. ૩. ખ, ગ, અમૃત કહે (ગ, ચ, કહે) આદર કરે. ૩. ૪. ઘ, માં : કાવ્ય કવિતા વર્ણવે, એહેવા ચતુર સુજાણ. ૪. ખ, પ્રાણ્ય. ૮૪.-૮૬. ખ, ગ, ઘ, ચ, માં નથી. ૮૭. ૧. ક, ચ, જોઈ; ખ, ચાતુરી, તણિ; ગ, જો ચારણુતણિ; ઘ, ચ, તણિ. ૨. ખ, ગ, ઘ, ચ, મિઠા ખોલે ખોલ. ૩. ખ, માંન્ય મહિપતિ; ગ, ચ, માંને નહિ જો મહિપતિ; ઘ, કાય મહિપતિ. ૪. ખ, ઘ, ટેક ઉતારે; ગ, તો તર્ત; ચ, તર્ત. ૮૮.-૯૦. ખ, ગ, ઘ, ચ, માં નથી. ૯૦. ૧. ખ, નવ્ય; ગ, ચ, તો નાવે; ઘ, નહિ; ૨. ખ, એવા પ્રણ જોયા અરાદ; ગ, ચ, વર્ણુ જોયાં છે છો (ચ, જ) નેં ખાર; ઘ, એવા વર્ણુ જોયાં અદાર. ૩.-૪. ખ, ગ, ઘ, ચ, માં નથી. ૯૨. ખ, ગ, ઘ, ચ, માં નથી. ૯૨. ૧. ૨. ગ, માં નથી. ૧. ખ, થોડું, અઘડું; ઘ, અઘડું; ચ, અઘડું. ૨. ખ, ઘ, ચ, જોતો જોતો; ૩. ખ, કૂસીલોક જે; ગ, કૂસીલોક જે; ઘ, કલખિલોક જે ખેતિ; ચ, કખીલોક જે ખેતિ. ૪. ખ, ધરણિપત્ય હૈડે તો; ગ, ચ, ધણિપત્ય હૈડામાં; ઘ, ધરણિપત્ય જે હૈડે ધરે. ૯૩. ગ, માં નથી. ૧. ખ, જુગતેથી; ઘ, જુગતેથિ જોયાં સર્વ; ચ, જુગતેથિ; ૨. ઘ, 'તે' નથી. ૩-૪. ખ, ઘ, ચ, માં નથી. ૯૪. ૧. ખ, કણિ; ગ, કણખિ; ઘ, કલખિ; ચ, કણખિ. ૨. ખ, સુખદુખ આજ જોવું; ગ, સુખદુખ જોઉં; ઘ, સુખદુખ આજ જોવું; ચ, સુખદુખ જોયું. ૩. ખ, પળવાડ પુઠે ઉજોણિ ઠાંમ; ગ, પટલવાડે ઉજોણિ ગાંમ. ૪. ખ, ઘ, 'એક' નથી; ચ, કલખિ; ઘ, પલવટ્ય, ઉઢેણે ગાંમ; ચ, પલવાડ પુઠ્ય ઉજોણે. ૯૫. ૧. ખ, ગ, ઘ, ધરકું; ચ, ધરકું. ૨. ખ, ચોહોહા પ્રતાપિ; ગ, પ્રતાપિક પૂત્ર; ઘ, પ્રતાપિ; ચ, પોહોહા; પ્રતાપિક.

૩. ખ, અહલ નાંગળ અવખતનો ઠાઠ; ગ, ચ, અવખત્ય (ચ, ળ) ઠર
 ઠાઠ; ઘ, અલેષે ઠાઠ ૪. ખ, ઢાઢાં, અલ ચા આઠ; ગ, અનિખલિયા; ઘ,
 અતરિ ખેલે છે શાઠય; ચ, અતલિખલ શા. ૬૬. ૧-૨. ખ, ગ, ઘ, માં નથી.
 ૪. ગ, સહુ મુતુ રાંમ ઉઠો તાહરે. ૩. ખ, બલરે; ગ, રેણિ રહિ;
 ઘ, ચ, ઘડિ, રેણિ. ૪. ખ, ઘ, ચ, સહુ મુતાં ઉઠાં તાહરે (ઘ, ચ, ઉં
 તાહરે). ૬૭. ૧. ૨. ગ, માં નથી; ખ, માં બિલટાસજટા છે; ૧. ખ,
 ગોખર ગાર ચોપગાં છોડીયાં; ઘ, ચ, ગવિર (ચ, ગોખર) ગાર ચાપાં
 છોડિયાં; ૨. ખ, પત્તાશતણાં પાગણુ ઓઢીયાં; ઘ, પલશતણાં પણુ
 પ્રેહરિયાં; ચ, પત્તાશતણાં પાંગણુ ઓઢિયાં; ૩-૪. ખ, ગ, ઘ, ચ, માં નથી.
 ૬૮. ૧. ખ, ગ, ઘ, ચ, કરિને જય; ગ, ખંભે; ચ, હલ. ૨. ખ,
 રહો નીરખી રીઝો; ગ, રહો નિરખવા રીઝો; ઘ, રહો નરખવા રિન્નિ;
 ચ, રહો નિખવા રિઝે. ૩-૪. ખ, ગ, ઘ, માં બિલટાસજટા છે;
 ૩. ખરાખીને લીધે વાંચી શકાતું નથી. ગ, ચ, ભુમિ પેડવા હલ જોતરે;
 ઘ, ભોમિ પેડવા હલ જોતરે ૪. ખ, વૃક્ષતણાં મેહેલાંણુ જ ક્યાં. ગ, ઘ,
 વૃક્ષ, મેલાંણુ, કરે (ઘ, કરે); ચ, વૃક્ષતલે મેહેલાંણુ જ કર. ૬૯. ૧. ખ,
 ઘ, આવે ને; ગ, ઘ, ચ, કરતિ; ૨. ખ, ક્ષણુ.....; ગ, ચ, ક્ષણુ
 વાલે ને (ચ, નહિ) પ્રથવિ પાય; ઘ, ક્ષણું વાર વાલે નહિ પાય. ૩. ખ,
 વાહાઢે ઝાંખર કંટક જ ઘણાં; ગ, ઘ, ચ, કંટક ઘણાં; ઘ, વાઢે. ૪. ખ,
 રક્ષણુ;.....; ગ, ઘ, ચ, રક્ષણુ કરે નહિ દેહ જ તણાં. ૧૦૦. ૧. ખ,
 ગ, ચ, સુડ કરિને; ઘ, સુડ કાઢે ને વાડ જ; ૨. ચ, ગ, ઘ, જિવજંત
 થકિ નવ (ઘ, નવ્ય); ૩-૪. ખ, ગ, ઘ, ચ, યુવર; (ગ, ચોર)
 ખરસાણિ દુધ જ જોહ; (ઘ, યુવર પરસાંડિ દુધ જ દેહ), લપટાયે લ પટે
 તે દેહ (ગ, ચ, લપટાય લપટ દેહે તેહ, ઘ, શરિરે લપટાણું તેહ.)
 ૧૦૧. ૧-૨. ખ, ગ, ઘ, ચ, માં નથી. ૩. ખ, વરપે ને ફુજે; ગ, ફુજે;
 ઘ, મેધ વરસાતે ફુજે; ચ, ફુજે. ૪. ખ, કરવા દે નહી વાડ; ઘ, વાઢે.
 ૧૦૨. ૧-૨. ખ, ગ, ઘ, ચ, માં નથી. ૩. ખ, આવે ખડધાંત ખેતર
 ખાય; ગ, ચ, આવે ખેતરમાં ખડધાંત પાય; ઘ, આવિ ભાત ખેતરમાં. ૧૦૩.
 ૨. ખ, ગ, ચ, 'ભારે' નથી; ખહુ ભાર; ઘ, રણુવો માથે લે ખહુ ભાર.
 ૩-૪. ખ, ગ, ઘ, ચ, પડી રાત્ય ઘડી પાંચેક પેચ, ભાભોરાંમ પધાર્યાં, ઘેર;
 ૧૦૪. ૧. ખ, ઘ, પરણો જુકતે; ગ, ચ, પરણો નાડી જોય. ૨. ખ, સાંધી.
 ૩. ખ, ગ, ચ, તાંહાં પણુ; ૪. ખ, ખાહુ અપરંપાર; ગ, ચ, અસંપ અપાર;

૧૫૭. ૧. ખ. ઘ. કરે મેહેનત ન રાખે કુડ; ગ. ચ. ક્યારે. ૨. ગ. કાંધ્ય
કાવાડો નેં કરવુ રૂડ; ઘ. ખાંધે કાવાડો કાડે શુડ. ચ. ખાંધ કાદાલો કરવુ
સુડ. ૩.-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૫૮. ૪. ગ. ચ. કરવા તણાં.
૧૫૯. ૧. ખ. લોહ કંજ; ઘ. લોહકુટ. ૨. ખ. ઘ. મેહેનત મજુરિ તણિ;
ગ. ચ. કણખિ તણિ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ખાવુ ખોટુ ખડધાંન; ચ. ખોટુ.
૪. ખ. ગ. હલક (ગ. ઘ. ચ. હલ) પરેણો હાથે રાસ. ૧૬૦. ૧.-૨.
ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૨. ગ. ચ. જે જ્યે તે લાવે ખીજ. ૧૬૧. ૩. ખ.
એટલે ગાજે; ગ. ચ. એટલે જાજો અસાહી; ઘ. એટલે વશે. ૪. ખ. તે
થરથર દેહ. ૧૬૨. ૧. ગ. પુંજ; ઘ. ખિજ તે. ૨. ગ. આગલ. ૩.-૪.
ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૬૩. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. તેહને મન અહી. ૪. ખ.
વષે ઉમેજે હુવે; ગ. ઘ. તો ઉમેલે પુવે; ચ. ઉમેલે ખુવે. ૧૬૪. ૧.-૨.
ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ખ. શ્રાવણ સોહાવો એટલે; ગ. આવો જેટલે;
ઘ. શ્રાવણ સોહાવો જેટલે. ૪. ખ. ગ. તેટલે; ઘ. જય એ તેટલે.
૧૬૫. ૪. ખ. એ સુખ પેયે સુખે સુવે; ગ. ચ. એ રીત્યે ધય સુખે સુવે;
ઘ. એવે દુખે રાત્યે સુવે. ૧૬૬. ૧.-૨. ગ. ચ. માં નથી. ૧૬૭. ૧.
ખ. ઘ. ચ. ખંટી; ગ. ખંટજ. ૨. ખ. આવત બહુ; ગ. બાળત બહુ;
ઘ. ખડધાંન ઇમ ખાય છે સહુ; ચ. બાળત સહુ. ૩. ખ. ખેતીની;
૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. અતીસે કરે. ૧૬૮. ૧. ૨. ખ. ગ. ચ. માં નથી.
૩. ખ. કોહોડે; ગ. ચ. ગલે; ઘ. દાડે. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. આસા થઈ.
૧૬૯. ૧. ગ. સુખે; ઘ. શુભ માલ ખેતરમાં. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. હો હો
હો હો. ૪. ખ. ઘ. ચ. દે પંખીને મોહોકંમ માર; ગ. પંખિને ઝાઝો માર.
૧૭૦. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૭૧. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ.
ખાંચે ખાય. ૨. ખ. રાંધું નીત્ય જુવતી લઈ; ગ. ઘ. ચ. જુવતિ લઈ.
૪. ખ. ગ. ચ. આવીને ખેસે; ઘ. આવિ ખેહો. ૧૭૨. ૧. ગ. ધાવડ
સું; ઘ. ધાડેરિ; ચ. ધાયડ શુ. ૩ ગ. ચ. માંડ. ૧૭૩. ૧.-૨. ખ. ગ. ઘ.
ચ. માં નથી. ૧૭૪. ૪. ખ. સારુ આપાવે અંન; ગ. ચ. સારુ આપાવે
અંન; ઘ. જે આવે. ૧૭૫. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૭૬. ૨.
ખ. ઘ. નહિ તો; ગ. નહિ તો, જય બલે. ૪. ગ. અંન સાંમુ. ૧૭૭. ૧.-૨.
ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૭૮. ૧.-૨. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ઘ. લાગવા
વાઢવા ને વેણવા. ૪. ગ. ને બાજરાં; ઘ. ને હણવા. ૧૭૯. ૧. ખ. ઘ.
ખજુરિ; ગ. ખજુલિ, કરે; ૨. ગ. માં નથી. ૩.-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી.

૧૮૦. ૨. જ. કણુ દિઠ. ૧૮૧. ૧. જ. ચ. તો બિવાલો અડે. ૨. ખ. ઘ. વળતાં (ઘ. વલતો) બ્રાંમણુ પેદા થાય; જ. ચ. લે વધતુ નેં ઝાટું વહે. ૩.-૪. ખ. ઘ. માં નથી. જ. ચ. માં : લે રખવાલિ ગાંમ ગરાસ, હવાલદાર પણ રાપે આશ, શરદારી સેરીપું ન્યય, પટલ તલાટિ પેદા થાય. ૧૮૨. ૧. જ. ચ. બ્રાહ્મણુ ગોર ખડ જગને કહે; ઘ. ખડ, તેલ; ૨. ખ. ઘ. માં નથી. જ. ચ. આસરાગલ હિલા થઈ રહે. ૨. પછી જ. ચ. માં આટલું વધારે : ભુરસી બ્રાહ્મણુ આવે ઘણા, વસવલે લિખારી ઘણાં (ચ. ચુલાંકાંગાપણાં). ૩. ખ. જ. ચ. આવે કરવા નેલ; ઘ. કરવા એ નેલ. ૪. ખ. માં નથી; જ. ચ. આપે આરસી તેં લે એલ. ૧૮૩. ૨. ખ. કરતા; જ. ચ. કેહે બાપો ભાટ; ઘ. કરિ. ૩.-૪. ખ. ઘ. માં નથી; જ. ચ. ચારણુ ચાંચવા આવિ અડે, ભાંડ લવાયા આવિ નડે. ૧૮૪. ૧.-૨. ખ. જ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪. ખ. જ. ચ. ખોળો ધરે; ઘ. તે સર્વે ખોલા. ૧૮૫. ૧.-૨. ખ. જ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ખ. જ. ઘ. ચ. હુટાવતાંમાં. ૧૮૬. ખ. ઘ. માં નથી. ૧.-૨. જ. ચ. માં : વડી માગણું વેરા ન્યય, પેદા કર તે પૂર (ચ. પર) થાય. ૩.-૪. જ. ચ. માં નથી. ૧૮૭. ૩.-૪. ખ. જ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૮૮. ૧. ખ. ઝાહાડ વાડય; ઘ. ઝાડ ખેંટમાં હવજ રહે. ૨. ખ. ઘ. અંગે સહે; જ. હુ કે સે હે; ચ. ચેંતર તડકે હુ કે સેહે. ૩. ૪. ખ. ચ. માં નથી. જ. ચ. માં : કાચ્યાં કાચાં પોતે ખાય, પાકાંને પાલો લેઈ ન્યય કે કાલિઅશવારી અડે, તો કરિ મહુરિ મિથ્યા પડે. ૧૮૯. ૨. ખ. ઘ. પ્રથવીપલ મન કરે વીચાર; જ. કાચ તો વેલા ખાવો માર; ચ. પોતા વેલાં ખાવો માર. ૩. ૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૯૦. ૩. ક. કણુખીતણાં; જ. છો, કુટંગતણાં; ઘ. કસળિતણાં; ચ. કુટંગજ તણાં ૧૯૧. ૨. જ. ઘ. ચ. તંમને (ઘ. લે) દેઈ માન ૩. ખ. જ. સેન્યા; ઘ. સેન્ય; ચ. સેન્ય. ૪. જ. ચ. તંમને આખા જોગ્ય હું અમ્યો. ૧૯૨. ૩. ૪. ખ. જ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૯૩. ૩ ખ. ઘ. સી કડણા. જ. ચ. સિ કિપા. ૧૯૪. ૧. ૨. ખ. જ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૯૫. ૩. ક. જ. ખડધન; ખ. ખાચે ખેઠે જો આણાથ; જ. ચ. પાય ખેઠે જો અનાથ (ચ. આણાથ); ઘ. ખાય ખડધન ખેઠે અનાથ. ૪. ખ. હોટે નહી કણુખી લાય; જ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૯૬. ખ. માં નથી. ૧. ૨. ૩. જ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૯૭. ૧. ખ. જ. ઘ. ચ. ચેર જાવો પ્રથવીપલ તમે. ૩-૪. ખ. જ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૯૮. ૨. ખ. એક; જ. ચ. તમે. ૩. ખ. થયો. ૪. જ. ચ. લલા.

૧૯૬. ૧. ખ, ગ, ઘ, ચ, સહુ થકી. ૪. ખ, સાંચિ; ગ, તો કહું સાચી પેચાં.
 ૨૦૦. ૨. ખ, બે; ઘ, શું. ૩. ખ, ચઢે. ૪. ખ, ભાગએ સહુવે બ્રાંત્ય. ૨૦૧.
 ૪. ખ, ઘ, ન; ગ, ધરસો; ચ, માં ધરસો. ૨૦૩. ૧.-૨. ખ, ગ, ઘ, ચ, માં
 નથી. ૨૦૪. ૨. ગ, ચ, મંન માંમ. ૩. ગ, ચ, કણુખિકુલ એક એલુ કાળ.
 ૨૦૪. પછી ગ, ચ, માં આટલું વધારે; ખરો નીચ કેા નવ્ય આચરે, એલુ કાંમ
 એક કણુખી કરે. ૨૦૫. ૧. ખ, ગ, જ વંશ; ઘ, શુદ્ર વંશ; ચ, વૈશ વંશ
 ૨.-૩. ખ, ગ, ઘ, માં નથી. ૪. ખ, જાલ એ ચ્યારે અંશ; ગ, ચ, શુદ્ર
 જ્યાતિ (ચ, જાતિ) આચરે અંશ; ઘ, ચઉદ જાલ એ ચારે અંશ;
 ૨૦૬. ૧. ઘ, એનો તો ઉત્તમ અવતાર. ૨. ગ, ચ, ચોરિ ખાંધ
 પરણે ચાર. ૩. ખ, ઘ, વર કંન્યાતણુ; ગ, ચ, કરે કંન્યાતણુ.
 ૪. ખ, ઘ, એહ તો પુન્ય ગ્રહસ્તાવત (ઘ, ગ્રહસ્તાત્રમ) તણુ; ગ, ચ,
 તે તો પુન્ય ગ્રહસ્તાવટ ઘણું. ૨૦૮. ૧. ક, અવશું. ૨. ક, એહવી
 વાત માહરે; ચ, અવશું ભાકારા. ૩.-૪ ખ, ગ, ઘ, ચ, માં નથી. ૨૦૯.
 ૧. ખ, ઘ, પ્રતક્ષ-પાતક; ગ, પ્રતક્ષ. ૨. ખ, ગ, ઘ, ચ, અરધ ભાગ તે તેહનો
 કંડ. ૨૧૦. ૨. ખ, ગ, ચ, પુછિ; ઘ, ભાગિ. ૩. ખ, ઘ, ચ, તાહરો; ગ,
 મંન તાહરો. ૨૧૧.-૨૧૨. ખ, ગ, ઘ, ચ, માં નથી. ૨૧૩. ૨. ઘ, અંત
 નહિ આકાશ. ૩. ગ, રવી ચંદ્રમા; ઘ, ચંદ્ર રવિ; ચ, રવિ ચંદ્ર; ૪. ગ,
 પુરણુ તે પાસ; ઘ, પુરિ બ્રહ્મ પ્રકાશ; ચ, પુરણુ. ૨૧૪. ૨. ઘ, આકાશ
 કે; ચ, આકાસ. ૩. ખ, ઘ, અકલ સ્વરૂપ કેા એકલો; ગ, ચ, અકલ
 સ્વરૂપ કેાણે કલો. ૨૧૫. ૪. ખ, બ્રહ્મ ભણુકારે; ગ, ચ, બ્રહ્મ ભણુકારે;
 ઘ, ભયભંજન કરે. ૨૧૬. ૧. ખ, ઘ, આઘ. ૨. ખ, ગ, ચ, અલખત જ
 એક; ઘ, અલક જ. ૪. ખ, કર. ૨૧૭. ૨. ખ, નર નેહ; ગ, ચ, નર નારાયણ
 નેહ. ૩. ઘ, કાશિ થઈ. ૪. ગ, ચ, કાશિ પોતો તેહ. ૨૧૮. ૧. ખ, વરતું;
 ચ, વરતે. ૨. ઘ, કહે મુજને તુ કાંમ. ૨૨૦. ૩. ખ, ગ, ચ, અકલ તુ
 તો; ઘ, અકલક હેતુ તો અધિપતિ. ૨૨૧. ૪. ખ, માંન્યુ સત; ચ, માંન્યુ સત્ર;
 ઘ, કહે સાચે મન. ૨૨૨. ૧. ખ, ચ, એ (ચ, આ) ભસ્મક સી છે
 ભાંમ્યનિ; ઘ, આ ભસ્મ કર્યા. ૩. ખ, ગ, તોહો તરુણિ કેાહો તેં કરુ; ઘ,
 તારુણિ કહો તે કરુ; ચ, તો તરુણિ કહે તે કરુ. ૪. ગ, ચ, વચન
 કહું તાં તેહ. ૨૨૪. ૧. ખ, ગ, ઘ, ચ, શીવ સકત સયોગથી. ૨૨૫.
 ૧. ખ, સંહારે; ગ, ચ, સર્જણ પાલણ સંહારણે; ઘ, સિંકાર કરે.
 ૪. ખ, ઘ, ચ, ઉપર કીધિ વૃષ્ટ. ૨૨૬. ૨. ક, જીવા જન. ૪.

ખ. એ ઉપબવસે; ગ. અન્ન. ૨૨૯. ૧. ખ. કણુખી ધ્યા. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. ધરિને. ૨૨૮-૨૪૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૨૪૨. પછી નીચેનું ક. માં હાંસીયામાં ઉમેરેલું : સુન્નવીણ મેંદેનત માણે, ધણી રજભરીયાં ગાત્ર, તે દાય ઉઠાવેં દક્ષવતી જે સીર સોનાછત્ર. ૨૪૩. અ. ને બદલે ખ. માં : કણુ શોખા કણુખી કરે, એટ ઉપબવસે અન્ન, અર્થા સુદ જ છવસે, ખોટ્યા એટ વચન. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૨૪૪. ૧. ખ. ભરણુપોસણુ કરે સુદતુ; ગ. કણુ ઉપાય કણુખિ કરે; ચ. કણુ સોપા કણુખિ કરે. ૩. ખ. કણુખી ધટી; ગ. ચ. કણુ થકિ; ઘ. કણાં થકિ. ૪. ખ. વક્તરી રચ. ૨૪૫. ૩. ખ. ગ. સુદ પેલેલો એટ; ઘ. સુદિ લોટ એ સરહયો; ચ. શ્રાંટ પેલેલો એ. ૨૪૬-૨૪૭. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૨૪૮. ૨. ક. આપણે. ૩. ગ. એક કણુખિ; ઘ. ચ. કણુ કણુખિ. ૨૪૯-૨૫૦. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૨૫૧. ૧. ખ. ગ. કદાચિત્તે જે કણુ; ઘ. કદાપિ જે કણુ. ૪. ખ. ઘ. ચ. છવત્ય ગત્ય; ગ. છવત શુંણ ગત્ય થાય. ૨૫૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૨૫૩. ૨. ગ. ખ. ઘ. ચ. કરે જે આપ. ૨૫૪. ૨. ઘ. અલપ પુદે અંશ. ૨૫૪. ૩. ૪. થી ૨૫૭. ૧-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૨૫૭. ૩. ગ. ચ. સિધી પાંચશે. ૨૫૮. ૧. ક. નાત; ખ. ગ. ચ. યે (ચ. તે નોતર) તુતર; ઘ. નાતર નદિ એ ભુતર. ૩ ખ. ચ. વાધે. ૪. ખ. રીઝો કરશે; ગ. ચ. કરસો; ઘ. કરશે. ૨૬૦. ૧. ખ. પોખાયે. ૩. ગ. ચ. કણુ રીઝીને; ઘ. અંતરકણુમાં રિગિયા. ૨૬૧-૨૬૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૨૬૪. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. એ નર નર્મ. ૩. ૪. ખ. ગ. : કુલ મુધ એ કણુખીતણુ, જુગપતિ શુકતે જોય. ઘ. ચ. : કુલ મુધ કસ્યપ તણુ, જગતપતિ જુગત્યે જોય. ૨૬૬. ખ. ગ. ઘ. ચ. પરમાર્યતુ. ૨૬૭. ૨. ક. પોનાનું. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. મેંદેનત કોટીધા. ૨૬૮. ૩. ખ. કેરા આરમાં; ગ. ઘ. ચ. ધ્યા, અર્ધમાં. ૨૬૯. ૧. ખ. વીશ્વપતિને; ગ. અશ્વપતિ નેં ગજપતિ; ઘ. વિશ્વપતિ. ૨. ખ. ફેરિ જોડ; ગ. જોયી; ઘ. દક્ષપતિયિ જોડાં; ચ. જોયિ જોડ. ૩. ઘ. પ્રથવિપતિયિ. ૪. ખ. વજ્રપત્ય ફેરિ ફેડ; ગ. ચ. દક્ષપતિ ફેરી પોડ; ઘ. દક્ષપત્ત ફેરિ ફોડાં. ૨૭૦ ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૨૭૧. ૧. ખ. તે 'ત'મ્યો' ને સ્થાને 'તે'; ગ. ચ. જે. ૨. ખ. હેતર એ છે આજ. ૪. ખ. કપ્પને. ૨૭૧. પછી. ગ. ચ. માં આટલું વધારે: આત્માજુને સંખ્યા કદિ, રાગને જેમ સુર, વેસને વ્યાપારમાં, ત્યંમ

એહ નારાયણ તુર. ૨૭૨. ૧. ખ. ચ. સુણતે; જ. સુણતાં. ૨. ખ. ઘ. માનું;
 જ. ચ. સલ માન્યું; ઘ. સાચો. ૪. ખ. નીત્ય તમારે; ચ. નિત્ય તમને.
 ૨૭૩. ૨. જ. ચ. અધર્મનાં; ૩-૪. ખ. જ. ઘ. ચ. માં નથી.
 ૨૭૪. ૧. ખ. જ. ઘ. ચ. લીલાં તરવર વાદો. ૩. ઘ. પેડતાં પાપ ન.
 ૨૭૫. ૩. ખ. લીલાં તટખર કણસર; જ. જે ઘણાં; ઘ. કણઝર. ૨૭૬. ખ.
 ઘ. માં નથી. ૩-૪. જ. ચ. માં: ઘાસભારાને કુટી કરો, પુટુ પેટ જે પાપે ભરો.
 ૨૭૭. ૨. ખ. પણ નહી પાપિ; જ. ચ. નહિ પાપિ. ૩-૪. ખ. માં:
 સાંભલી વચન ને ખોલ્યો તેહ, લાભારામ ખેડો છે જેહ. જ. ઘ. ચ. માં
 નથી. ૨૭૮. ૨. ક. પાપમાં લીપાંણી; ખ. પાપે લખધાણા; ઘ. અને કરે
 પાપ. ચ. કિપાંણિ પ્રાંણિ તમ દેહ. ૨. પછી ઘ. માં આટલું વધારે:
 કહે લાભો શુંણો ભુપલ, સંધંતી વિદ્યા તુજમાં સલ. ૩. ઘ. પડો તારો.
 ૪. જ. ચ. તમે પાપિ તે આડે આંક. ૨૭૯. ૧. ખ. ભૂમિપલ.
 ૨૮૦. ૩. ઘ. જે કલલિનું લે લુછને. ૨૮૧. ખ. ઘ. માં નથી. જ. ચ. માં:
 અધર્મ ને અન્યા કરે, નવા કરે કર આપ (ચ. નાંપ), તેને માથે મોડ છે,
 કણખિને નાંહિ પાપ. ૨૮૩. ૧. ખ. રુડા છો. ૨૮૫. ૪. ખ. જ. ઘ. ચ.
 સંતોષિ જવુ હુ વાસ. ૨૮૬. ૩-૪. થી ૨૮૭. ૩-૪. ખ. જ. ઘ. ચ. માં
 નથી. ૨૮૮. ૧. જ. ચ. ધવલ ધોરિ. ૨૮૯. ૧-૨. ખ. માં: આવા
 દાંતિ છે મુજ ધણિ, તો આશા શી કરે તમ તણિ; જ. ચ. આશ
 (ચ. આહ) ટલ્યાની મુજને ધણિ, તો શિ (ચ. સિદ્ધ) આસ કરે
 તંમ તણિ; ઘ. માં: આપ ટલવાનિ ઈછા મુજ ધણી. ૩-૪. ખ. માં નથી;
 જ. ચ. સૃષ્ટિ સકલને આપે જેહ, અંમને પણ આપે છે તેહ, તંમે માગીને
 મેલ્યું રાજ, માગ્યામાં સું માગું આજ. ૨૯૦. ૨. ખ. જ. ઘ. ચ. ફરિ ખોલ
 લાભાને કહ્યો. ૪. ખ. ક્યેમ મિથા થાય. ૨૯૧. ૧-૨. ઘ. માં નથી.
 ૪. ખ. ચ. જે વસ્ત ન હોયે તુજ જગ્ય. જ. ઘ. જે વસ્ત ન હોય તે તું
 જગ્ય. ૨૯૨. ૩. ખ. રાંમ જ થયુ; જ. રાંમ રાંમ જન્મનું થયુ; ચ. રાંમ
 નાંમ જન્મનુ થયુ. ૪. ખ. લાભા તે; જ. ચ. વણિ વિક્રમે લાભાને કહ્યું.
 ૩-૪. જ. માં: લાભાને વિક્રમે કહ્યું, લાભા નામ તે શાને થયુ. ૨૯૩. ૧.
 ખ. ઉપાજાતુ કાંમ. ઘ. ઉપાડે જમ. ૨. ઘ. લાભો નામ તો મારે તમ.
 ૩. ખ. જ. ઘ. તે રામે તો. ૨૯૪. ૧-૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી.
 ૩. ખ. બાસુબ રચિ ઈશ્વરે. ૪. ખ. અવતારા છે તુ તાહરે; જ. ચ.
 અવતાર્યા (ચ. છે) જંતુ તાહરે; ઘ. અવતરાં છવ જંત તાહરે. ૨૯૫. ૧-૨.

ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૨૯૬. ૨. ખ. પાછો અવ્યનીમાંહે પચાય. ૩. ખ. ઘેલ; ઘ. કુપમાત્ર તે રે'રે' કરે. ૪. ઘ. પુનરપિ જન્મ આપિ અવતરે. ૨૯૭. ૧. ખ. ગ. પદમી એ આપ; ઘ. પામે આજ આપ. ૨. ગ. પદપદમાં; ઘ. છે પાપ. ૪. ગ. ચ. દામજ. ૨૯૮. ૧. ઘ. વપપિર. ૨. ક. લીલી; ખ. ચ. નીલી; ગ. ચ. વવરાવે; ઘ. રત્તિ વાવે કરચાણુ પેચ'. ૩-૪. ગ. માં નથી. ૩. ક. યંત્ર જંત્ર; ખ. જંતુ; ઘ. ભિક્ષુ જાન્યના છવ. ૪. ક. વૈષ વાણુનાંણુ; ઘ. કર કરે વૈદુના વિવેક. ૨૯૯. ૧-૨. ગ. માં નથી. ૩૦૦. ૨. ક. ખ. આચારી; ઘ. રાજ્ય કુત્ર આચરિ એ રિત્ય. ૪. ખ. કુળાં કુળ કરે; ગ. ચ. કુડ કરે; ઘ. કુંડે કોલે. ૩૦૧. ૧-૨. ખ. ઘ. માં નથી. ગ. ચ. આપનો માત્ર એકાકી કિયે, ભઈ ભાગને (ચ. ભાગીને) ડેરજ દિયે. ૩૦૨. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. 'નર' નથી. ૨. પછી ગ. ચ. માં આટલું વધારે: ઈશ્વર સુધે' અશુદ્ધ ખાય, પંચ પ્રપંચ કરે અન્યાય, અલીચો ગરિય જાણિને' નડે, કરે કરમ તે નરકે પડે' ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. ભોજન હોય. ૪. ખ. ગ. અલકરાં શોય; ઘ. હોય. ૩૦૩. ૧. ખ. ગ. ચ. જાત્યે; ઘ. જોતાં. ૨. ખ. ઘ. ચ. માદા પાનક. તેણે હાંમ. ૩. ખ. ભોજ્ય. ૩-૪. ગ. ચ. માં નથી. ૩૦૪. ૧-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩-૪. ખ. ઘ. ચ. કથાંતર; ગ. કથાન્થ. ૩૦૫. ૧. ખ. ચ. જાત્ય શાહા કુહા; ગ. વણિક સાધ પાણુ કુહા; ૩. ખ. ફોગટ, મહેલ; ગ. ચ. ખોટાં માટિ મેલે; ઘ. ધંધાનો મેલવે. ૪. ગ. ઘ. ચ. 'ધણી' નથી; છે તેલ. ૩૦૬. ૧-૨. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ગ. ઘ. ચ. ધણિ. ૪. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩૦૭. ૧. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૨. ગ. અત્ર જાર ને અધકું. ૩૦૮. ૧. ખ. ઘ. ચ. સ્વર્ગ સમાન્યે નહી કાંઈ સુખ. ૨. ખ. ઘ. નર્ક સમાને નહી કાંઈ દુખ. ૩. ખ. ગ. પાપ કરતાં; ચ. કરતે. ૪. ખ. જ્યેમ શાન્ધ્ય સંચરે; ઘ. જન્મસંગાથે. ૩૦૯. ૧. ઘ. આશુપ ભોગવે. ૨. ઘ. તાં દેદ ભોગવે. ૪. ખ. ગ. કદાં ન જાયે કદ ૩૧૦. ૨. ખ. માર્ગે જાય. ૩. ઘ. મોક્ષે હાય. ૩૧૧. ૨. ખ. ઘ. ચ. સંચરે; ગ. દેદ સંચરે. ૩-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩૧૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી ૩૧૩. ૧. ખ. જનમાં જત; ગ. ચ. જન માદા જત; ઘ. જન્મ એ જત. ૩૧૪. ૩ ૪. ખ. ગ. ઘ. માં નથી. ૩૧૫. ૧. ઘ. 'ધણું', નથી. ૨. ઘ. ધણું ધણું પામે છે ત્રાસ. ૩૧૫. ૪. ખ. સાનુક્રિત; ઘ. મર્મ જડે. ૩૧૬. ૧. ગ. ચ. ગિર્જા.

૨. ખ. મોક્ષપદ્મીનો લે છે; ગ. મોક્ષપદ્મિનો જે મમ્; ઘ. મોક્ષ પદ્મિનો લેજો. ૪. ખ. સંજુજ પદ્મી અંધકી. ૩૧૭. ૧.-૨. ગ. માં નથી. ૨. ખ. ઘ. મળે. ૩. ક. ગ. જે. ૪. ખ. ગ. ચ. કમ્ભુર્યાદા; ઘ. મરજદા. ૩૧૮. ૧. ખ. પદ્મી; ગ. તે પ્રિષ્ઠુ જે આવે હાથ; ઘ. જે હોય જ હાથ; ચ. તે આવે હાથ. ૨. ખ. ઘ. ચ. ગોહોદું હાથ માગુ તે સાથ; ગ. ગોહુ હાથ માંગુ તંમ સાથ. ૩.-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩૧૯. ૨. ગ. ઘ. એહ (પન્થા. ૩૧૯. ૩.-૪. ૩૨૧-૩૨૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ખ. ઘ. રાજને ખોત્ર તે રાંમે કહ્યો; ગ. ચ. રિઝ ખોલ તે ભાભે (ચ. રાંમે) કહો. ૨. ખ. માં પાનું યગજ્ઞને કરણે પાઠ તૂટક; ગ. ઘ. ચ. રાજ અચરત જેઈને રહો. ૩. ખ. એ ભાભારામ. ૪. ખ. દીઠો. ૩૨૫. ૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩ ખ. ગોશંકલ; ગ. ગોસિંગલ; ઘ. ગોશંગલ; ચ. ગોસીકલ. ૩૨૬. ૧. ખ. પરાણમાં; ગ. પરમાણુ. ૨. ક. રહેં ખ. અણખોલે. ૩૨૭. ૧. ખ. ગ. ચ. શિદ શોચ્ય કરો; ઘ. શિદ શોક કરો. ૨., ૪. ને ૩૨૮. ૧. ૨ ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪. ખ. મોહોટ્યમ. ૩૨૯. ૧ ગ. દુનયાં બહુ નેં એક; ઘ. ઈશ્વર દાતાર. ૩૩૦. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. દલદ્રી આલસુ ને ધનનો અર્થ. ૪. ખ. તો આપો... ; ગ. ચ. તે માગે ત્યાંહાં આપો; ઘ. તેને માગે તે આપો ગર્થ. ૩૩૧-૩૩૫. ગ. માં નથી. ૩૩૧. ૧. ૨. ખ. માં નથી. ૩૩૨. ૧. ખ. ઘ. ચ. શંખિ કુંવારો આવે. ૩. ઘ. કાઈ બ્રહ્મણને નજરેં ધરો. ૩૩૩. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩૩૪. ૧ ખ. ચ. આવ્યો; ઘ. બ્રાહ્મણ આવ્યા. ૨. ખ. ચ. પસાપતાં; ઘ. પાસેતાં. ૩. ખ. દિવાલી બધ; ઘ. દ્વાલિ બધ; ચ. સુખ મિઠિ વાંણિ ભાખજો. ૪. ચ. ઉમેદવાર ચાકર. ૪. પછી ચ. નાં આટલું વધારે; કે દવાલિબંધને ન કહેસો નાય, એ સર્વે છે તંમમાં આહાય. ૩૩૫. ૧. ચ. સવાઈ જંમ વધે તંમ લાજ. ૪. ક. મલવરો; ખ. મલ વેરે કર ન; ચ. તો વેરો. ૩૩૬. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. શાંને હાથ તંમ પાસે ધરે. ૩૩૬. ૩. ૪. થી ૩૩૮. ૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩૩૮. ૩. ખ. ખોલો પાર ભાર; ગ. ચ. લાભે ખોલો; ઘ. ખોલો. ૩૩૯. ૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ખ. મોહોટિ વસ્ત માગીજે ભેટ; ગ. ચ. માટે મોટિ વસ્ત; ઘ. મોટિ વસ્તુ માગુ નેટ. ૪. ખ. તેથી નાવે; ગ. જેથી નાવું. ઘ. તે નાવું; ચ. જેથી નાવો. ૩૪૧. ૨. ખ. નથી જવલો તાહારિ; ગ. ઘ. ચ. નથી જવલો. ૩૪૨. ૧. ૨. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪. ગ. ચ. બુધી

વતને. ૩૪૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩૪૪. ગ. માં નથી. ૧. ઘ. હર રો નહિ કાય; ચ. રહે. ૩. ખ. ચીરં છવો કુંક; ઘ. છવી જિવ ને ધણુ એક કાલ. ૩૪૫. ૧. ૨. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩૪૬. ૧. ગ. પ્રસન્ન થયા. ૪. ખ. ઘ. એ પદ્મિ; ગ. એ મોટિ વાત. ૩૪૭. ૨. ખ. હીંગ. ૩૪૮. ૪. ખ. ગ. ચ. સી પરકું હું પેય; ઘ. શિ પરકું હવે પેય. ૩૫૦. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. તત્ત્વાં જગદ્ગ. ૩૫૨. ૨. ખ. મન ભારિ અનુલ્ય; ઘ. ગોયી ત્રિધિ દર પુર. ૩. ખ. ગ. ચ. વીત નેયુ વેદાંતનું; ઘ. વિચાર નેયો વેદાંતનો. ૪. ખ. ગ. ઘ. શાકાન્ત તણુ ને મૂળ (ગ. ઘ. ચ. સુર). ૩૫૩. ૨. ખ. મદામા સાંભલો સાર; ઘ. મદિમા સાચે મૂલ્ય. ૪. ખ. કૃષિતાં નાવે પાર; ઘ. શોધતાં સમનુલ્ય. ૩૫૪. ૨. ઘ. તપવ્રત ધીર. ૪. ખ. તારક; ઘ. કો કો દ્રઢ મન ધીર. ૩૫૫. ૧. ખ. પુન્ને પ્રવમા; ગ. પૂરે શિવને; ઘ. પ્રત્યમા. ૩. ખ. ગ. ચ. સોધો; ઘ. શોધો શાસ્ત્રમાં. ૪. ગ. સાધ્ય. ૩૫૬. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩૫૭. ૧. ખ. કો નરપત્ય તમ્બો સાંભલો; ગ. ચ. ન્યાય કોણ; ઘ. ન્યાયે કો. ૨. ખ. બહુ હાં. ૩. ખ. દૈવન સર્વ એકાં મલી; ઘ. દૈવત તો સામા ખરું; ચ. તત્ત્વતત્ત્વનું. ૪. ખ. કલો ધરીને ધાર. ૩૫૮. ૧. ખ. ગાદાયો પંડીત ખોલ્યો એક. ૨. ખ. આંશિ નેક; ગ. ઘ. ચ. આશિ. ૩. ગ. અક્ષત; ઘ. અક્ષ. ૪. ખ. ગ. પાર ન્ય; ઘ. ચ. પાર ન. ૩૫૯. ૧. ઘ. રદજ ત્રણ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ન્ય ક્ષો; ચ. સક્ષ, નવકલો. ૪. ખ. કોણે સ્થાનક કૃષી જંગે મળો; ગ. ચ. કિયે ખ્યાને કઈ જયગે મલો; ઘ. કાય એધાને કાય જંગે મલો. ૩૬૦. ૧. ખ. ઘ. ચ. સોધ્યા સાધો અમને ક્યાંદાં; ગ. માં નથી. ૨. ખ. ભાવે; ગ. માં નથી. ૪. ગ. ધરિને. ૩૬૧. ૨. ખ. ઘ. ચ. નેશે; ગ. જ્યોત્તે. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩૬૨. ૧.-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩૬૩. ૧.-૨. ખ. માં નથી; ૨. ગ. ઘ. કહું તે તો. ૩. ગ. ધણિ; ઘ. ધણુ. ૪. ગ. તણિ; ઘ. તણુ. ૩૬૪. ગ. માં નથી. ૩. ખ. નરમાં છે નેક; ઘ. નિર્મલ નેક; ચ. ધાતમાં. ૪. ક. માદારી દેવ; ખ. ઘ. દૈવત માદારો. ચ. સર્વ દૈવન તે. ૩૬૫. ૩. ખ. ને વાર; ઘ. તે વારુ. ૪. ખ. ઘ. માદરો દેક તે; ગ. ચ. દેક મારો તે. ૩૬૬. ૧. ક. ઘ. ચ. વાર તું સાચ; ગ. વાર તું સાંચા વળણ. ૩.-૪. ગ. માં નથી. ૪. ઘ. પુણ્ય નક્ષત્ર અમારો હાંમ; ચ. તે મુજ હાંમ. ૩૬૭. ૧.-૨. ગ. માં નથી. ૧. ઘ. અનેક વ્રત કરાવે તરત. ૨. ખ. માદારો દેક

ધણો તે ધત; ઘ. મારો દેહ તો અભયાગત; ચ. માફરો દેહ તે જોજો ધત. ૩૬૮. ૧.-૨. ગ. માં નથી. ૨. ખ. ચ. સાચ પ્રકારે; ઘ. ચાર પરકારે. ૪. ખ. લાગ; ઘ. કરવા લાગ; ગ. ખીછો મુજને. ૩૬૯. ૩. ક. ધણાં; ખ. ગ. ચ. ગુણ ગીત; ઘ. મુંજ ગીત; ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. રામનાંમ ઉપર પુરણ (ઘ. ચ. બહુ) પ્રિત્ય. ૩૭૦. ૩.-૪. ગ. માં નથી. ૩૭૧. ૧.-૨. ગ. માં નથી. ૨. ક. માહરું રૂપ તે સુંદર શાંમ; ઘ. શ્યામ. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. તેમાં મુખ્ય પ્રણવ તે. ૩૭૨. ગ. માં નથી. ૧. ખ. ઉપાસન કરે બહુ. ૨. ખ. ઘ. મુજ સ્વરૂપ કહીયે માહાદેવ; ચ. મુજ સ્વરૂપ તે તો માહાદેવ. ૩.-૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩૭૩. ૧.-૨. ગ. માં નથી; ૨. ચ. તેહમાં પિપલ દેહ. ૩૭૪. ૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી ૩૭૫. ૨. ગ. મુજ સ્વરૂપ. ૩૭૬. ગ. માં નથી. ૨. ખ. માહારિ; ચ. સત્યવાદિ તે માહારિ. ૩.-૪. ચ. માં નથી. ૩૭૭. ૨.-૩.-૪. ખ. ઘ. માં નથી. ૨. ગ. ઘ. ચ. એ લક્ષ. ૩૭૮. ૧. ખ. માં નથી. ૩૭૯. ૨. ગ. ધરું દેવિતુ ધ્યાન; ચ. ધરું ધરણિપત્યનુ. ૩. ગ. ચ. પરસંન થઈ. ૩૮૦. ૪. ઘ. વેહાય. ૩૮૧. ૧. ખ. તુ જ તુકાઈ ને તોતળા; ગ. ચ. તૂલજ ને; ઘ. તુલજ ત્રિકાલિ ત્રિલોચના. ૩. ક. પીંગલા; ખ. પિંગળા. ૪. ખ. માંહાંમાઈ. ૩૮૨. ૨. ઘ. રૂપાણિ રૂપદાઈ. ૩. ખ. વસુવાદની. ૩૮૩. ૧. ખ. ઘ. સંહારણિ; ગ. શક્તિ તું સંહારણિ; ચ. સંહાર્ણી. ૩. ખ. દત શક્તિ ગુણ; ગ. તમ્યો; ચ. ત્રિગુણાત્મા. ૩૮૪. ૨. ખ. વાર્તા. ૩. ખ. વશી રહી. ૪. ખ. નારાયણિતુ નેહ; ગ. ઘ. ચ. નારાયણિ તુ. ૩૮૫. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. અવ્યતી ને આકાશ. ૩૮૬.-૩૮૭. ગ. માં નથી. ૩૮૬. ૧. ઘ. ચ. અગનિ અનિલ. ૩૮૭. ૧. ખ. ચ. જગત જનેતા તુ; ઘ. જક્તાપાલણુ જોગણિ તુ. ૪. ઘ. મુરતિમાં છો. ૩૮૮. ૨. ખ. માંણુહારિ; ઘ. માંણુહારિ; ચ. માંણુહાર તુ. ૩. ખ. તણુ. ૪. ખ. તમ્યો પ્રણવરૂપ તુ પેય; ઘ. પ્રાણુરૂપતુ પેય; ચ. પ્રણવરૂપ તુંપેર. ૩૮૯. ૨. ખ....રૂપ અનેક; ઘ. વાંણિરૂપ; ચ. વિશ્વ કરતા. ૩૯૦. ખ. વ્યાપત સઘળે જક્ત; ઘ. વ્યાપિક સઘળે જક્ત. ચ. વ્યાપિક. ૩. ક. શગતિ લોક; ઘ. સ્માત લોક; ચ. શિવલક્તિ તો; ૪. ખ. ઘ. શક્તિમાર્ગી શક્ત; સક્ત તણુ કેહે. ૩૯૧. ૧. ખ. વામવાદિ તો વાંમ કહે; ઘ. બ્રહ્મવાદિત; ચ. બ્રહ્મવાદિ તે. ૩. ખ. ઘ. પંડીત પરમે; ચ. પંડિત પરમેશ્વરિ. ૩૯૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩૯૩. ૧. ક. વીચારી. ૨. ખ. કો પ્રકારે. ૪. ક.

ઘણી; ચ. ધારણ. ૩૯૪. ૩. ખ. ખોળ્યતા; ઘ. પોળ કરે. ૩૯૫, ખ.
 ઘ. ચ. માં નથી. ૩૯૬. ૨. ખ. મનહુ તાંહાં વીધાસ; ઘ. દજતા; ચ.
 મન દ્રઝતા વિસવાસ. ૪. ખ. ઘ. ચ. પ્રિત્ય પરમેશ્વર પાસ. ૩૯૭. ૨.
 ખ. નાથ. ૩-૪. ખ. જ્યમ રમાડે મકંટને, લેઈ લાકડી હાથ. ૩. ૬. ચ.
 લકરી. ૩૯૮. ૧. ખ. લાજ પાલી. ૨. ખ. કરાં. ૩૯૯-૪૦૩. ૧. માં નથી.
 ૩૯૯. ૩. ખ. ચ. શક; ઘ. શાપો. ૪. ખ. લાગ્યો આડે. ૪૦૦. ૧. ખ.
 ઘ. છતાડ્યો. ૨-૩-૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૦૧. ૧. ખ. ઘ. ચ. માં
 નથી. ૨. ઘ. કરાં. ૪૦૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૦૩. ૧. ખ. ઘ.
 છત્રપત. ૨. ચ. કરો અધિપત. ૪૦૪. ૨. ગ. ચ. સંતોખ્યો; ઘ. ને
 શોક. ૨. ગ. લાંજણ જે હવો. ૪૦૫. ૩. ખ. સર્વે દાંનતણુ. ૪. ખ.
 ગ. ચ. 'વેદ' નથી. ૪૦૬. ૨. ખ. કેહેતો વસમી; ગ. ચ. કહી વસમી
 એ. ૩. ખ. સમરિ મેહે તુને. ૪. ખ. શાંલત્ય મોરિ માત; ગ. ચ.
 શિવા મોટી વર માત. ૪૦૭. ૨. ગ. શીર હાય. ૩. ગ. પરદર, 'તું'
 નથી. ૪૦૮. ૨. ગ. ઈંદ્રાસન તે જવો; ઘ. ઈંદ્રાસનમાં; ચ. ઈંદ્રાસને.
 ૪. ખ. ચ. માને; ગ. માંચે; ઘ. તમને. ૪૧૦. ૨. ખ. ઘ. ચ.
 ખીન્ને કાય. ૪૧૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મોહોટો માલરો. ૪. ઘ.
 લાપેણો કરે જુગ હાર. ૪૧૨. ગ. માં નથી. ૪. ચ. અધિપત્ય તુજ.
 ૪૧૩. ૧. ઘ. માં નથી. ૨. ઘ. એકાંત્યે. ૩. ખ. તેડો વીર કારી
 શીઘ્ર થાઓ. ૪૧૪. ૨. ખ. સુર પાસે જઈ ઉભો; ગ. ચ. સુરપત્ય
 પાસ જૈ. ૩. ઘ. અંગુઠો ભોમિ પર. ૪૧૫. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી.
 ૪૧૬. ૧-૨. ગ. માં નથી. ૧. ખ. ચ. મેદલ્યો મનથી મોહોટમ
 (ચ. મોટો) ગર્વ. ૪૧૭. ૩-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૧૮.
 ૧-૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૧૯. ૨. ખ. ઘ. કણખીકુળ લાભો
 એક રામ; ગ. ચ. કણખીકુલમાં લાભો રામ. ૩. ખ. તેહનિ. ૪. ખ.
 તે. ૪૨૦. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૨૧. ૧ ખ. ગ. ઘ. ચ.
 માગી મોહોટમ. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. લાવે જુદરમાં જઈ ભજે. ૪૨૨. ખ.
 ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૨૩. ગ. માં નથી. ૩. ૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી.
 ૪૨૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૨૫. ૧. ૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી.
 ૩. ઘ. આગ્યો તો. ૪. ચ. ખ. ગ. ઘ. વચ્ચે છું તમારે ચરણ.
 ૪૨૬. ૨. ખ. અસંલવ; ગ. ચ. અચંભો; ઘ. અચંભો. ૩. ખ. મોહોટા
 ચે બહુ; ગ. ચ. મોટમ બહુ; ઘ. મોટો બહુ. ૪૨૭. ગ. માં નથી. ૧ ખ.

ઘ. અમરતણી. ૩. ખ. આંહાં નિત્ય ગાયે. ૪. ક. છતુ. ઇહાં છેક; ખ. છ પેર તુ છ છેક; ઘ. છતરિસ ત્યાં છે છેક. ૪૨૮. ૧. ગ. દેધુ; ૩. ગ. આનંદતા. ૪૨૯-૪૩૩. ગ. માં નથી. ૪૨૯. ૧. ઘ. મણિ જલહલે. ૨. ખ. ચ. ઝલહળ મોહોટાં; ઘ. મુઘાં ધાંમ બહુ માંમ. ૪૩૦. ૧. ખ. ઘ. ચ. વૃક્ષ પારિબ્ધતિક્તણા. ૩. ખ. ઘ. તેત્રીસ ક્રોડ દેવ વાસો. ૪. ચ. અધિક સર્વ સ્વરૂપ. ૪૩૧. ૧. ખ. યત્તભાગ ઝાઝા કરે; ઘ. ચ. જગત જગ્ગ. ૨. ઘ. અવરલાં દાન; ચ. અવેરિ. ૪૩૨. ૩. ૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૩૩. ૨. ખ. સુખસાગર નિમાન; ઘ. સુખસાગરમાં માન; ચ. માં વધારે: સુખસાગર સંમાન, તે આ લોકે અવતરે. ૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે: તે સુ એહવાં ભોગવે, શોભા તેહને સેહેલ્ય. ૪. ખ. માંને રૂઝા મેહલ; ઘ. માંણે રૂઝા થોક, ચ. રૂઝા મેહેલ. ૪૩૪. ૨. ખ. ગ. ચ. શમે તમારો શોક; ઘ. સમાવો તમારો. ૩-૪. ઘ. માં નથી. ૩. ખ. ગ. ચ. અવસાન કાલ હોયે રામનો. ૪. ખ. અવશ્ય પમાડુ આ લોક; ગ. ચ. અવસ આવે આ લોક. ૪૩૫. ૩. ખ. ગ. ચ. મુક્તિપદ માર્ગ જે દેજે; ઘ. મુક્તિપુર માર્ગ જે પસે. ૪. ખ. તે મુજને તો શાથિ મજે; ગ. ચ. તે કહો મુજને સાંથી મલે. ૪૩૬. ૧. ચ. થશે. ૨. ખ. ઘ. જીવ વચનસંધાતે જ જસે; ગ. તો વચન સંધાતે જીવજ; ચ. તો જીવ વચન સંધાતે જશે. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. એક અહાં આસન હશે. ૪૩૭. ૨. ખ. શતસહસ્ર ભોજ હોયો. ૪૩૮. ૨. ખ. તેમ શુભ યોલ માહરો. ૩. ગ. ચ. તંમ મેહે વચન કહું તંમ સાથ્ય. ૪. ક. ઝમસદનમાં. ૪૩૯. ગ. માં નથી. ૨. ખ. ઘ. જાંહાં વાસ વસે. ૪૪૦. ૩-૪. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૪૧. ૧-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૪૨. ૩. ક. વણકારણે ૪. ખ. ગ. ચ. અંમ બારણે. ૪૪૩. ૨. ઘ. અધરું દાજ; ચ. ધુરુ દાજ. ૩-૪. ખ. અક્ષરો ભુસાર્ધ ગયા છે. ૪૪૪. ૨. ખ. માનોને; ગ. ચ. તુથી માહરુ રીકુ મંન. ૨. પછી ચ. માં આટલું વધારે: માટે વચન અમો દિનિયે. ૨. પછી ગ. ચ. માં આટલું વધારે: કો કાલે માગવા આવ્યા તમો, નાકારશબ્દ ન યોલુ અમો, નિચ્યે વચન અંમારુ જાણ્ય, મધવા મુખથિ યોલો. વાંણ. ૩-૪. ગ. ચ. માં નથી. ૩. ખ. તે હુ તો કર. ચ. તે તો કિછયે. ૩. પછી ચ. માં આટલું વધારે: મંનસા વાચા કરમણા કરુ. ૪. ખ. મુસ્તક: ચ. મધવાતુ. ૪૪૫. ૩. ખ. ગ. ચ. ક્યેમ; ઘ. મુક્તિ મોટમ ક્યમ મલે. ૪૪૬. ૧. ખ. જસ

વણ. ૪. ખ. ગ. છે એ. ૪૪૭. ૨. ખ. ખેલુ કરે જોડી ખોલ્યા. ૩. ખ. એથી તો પાર. ૪૪૮. ૧. ક. લેણ; ગ. ચ. લણ; ઘ. ચિત્રણ લેધ્યા. ૨. ઘ. ઈનિ સાથે જિને છે કાંમ. ૩. ગ. ચ. જિઆ જાન. ૪. ખ. આચારે તે અંન; ગ. ચ. આચરતો. ૪૪૯. ૧-૨. ગ. માં નથી. ૪૫૦-૫૧૨. ગ. માં નથી. ૪૫૧. ૩. ૪. ખ. ઘ. ગ. માં નથી. ૪૫૨. ૩. ખ. એકને એકવી. ૪૫૩. ૨. ખ. સુટી થાંન જે પરદરે; ચ. ગેણુ દરિ. ૪. ખ. ઘ. આચ; ચ. મારગ પુન્યને કરવિ વાર. ૪૫૪. ૧. ખ. જે વાવરે; ઘ. જલ ને વાવરે. ૩. ઘ. દુધ્યા કરોડે. ૪૫૫. ૨. ખ. ડચ દરે. ૩. ખ. પ્રાતઃસ્નાન; ૪ ખ. સુતકમાં કીધુ; ઘ. સુતકમાં દિધાં; ચ. સુતકમાં કિધાં. ૪૫૬. ૧. ક. કરી દાંન કરી છે આદાર; ખ. વરત દિન કરે છે; ચ. કિયા દિનના કિધા આદાર. ૨. ખ. મેડેડે; ઘ. આત્મણુને દિધા છે માર; ૩. ૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૫૭. ૧. ૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ખ. અપરાધ આણુ વાંકે નડે. ૪. ખ. પડે. ૪૫૮. ૧. ઘ. ઓણિત તાં સાલ. ૨. ખ. પાપી છે ઘણા તેડ; ચ. રહે છે તાં દેડ. ૩. ખ. ચ. સોનિસનાં સાલ; ૪. ક. તણા એક; ખ. ચ. 'કટ' નથી. ઘ. ઓણિતનો. ૪૬૦. ૨. ખ. રૌરવ ભોગવણે પાપી તેડ માંડાં. ૩-૪. ઘ. દુખિયો મકાદરિદિ જોડ, અત્તનિધામાં લિનો રહે મેડ. ૪૬૧. ૧-૨. ખ. માં નથી; ઘ. માં આ પ્રમાણે: પરશાત્ર ખોટાં કરે, કુડિ સાયદિ જે નર ભરે, તે તો મધ નકમાં જઈ પડે. ૩. ચ. લિનો રહે. ૪૬૨. ૨. ક. ગાંધીમાં. ૪. ઘ. પરાં યુ. ૪૬૩. ૧-૨. ચ. માં: ખાલે વિખ કે કાંસિ દિયે, વાલિ થાંન ને વિપરિત કિયે. ૨. ખ. સુટી લેએ. ૩-૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૬૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૬૫. ૧-૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩-૪. ચ. માં: વલાવે ડોર જતાવે ગાંમ, સાધુ જાંનના ફેડે કાંમ. ૪૬૬. ૧. ખ. વાળે ગાય ગાંમદેજ દહે; ઘ. વાલે ગાય તે ગામ જ દહે. ૧. ને જદલે ચ. માં: નવા કરે અંખાના કરે, પસાયતાં તે પાછા દરે. ૨. પછી ચ. માં આરહું વધારે: કરિ પ્રિત દગામાં વેડે. ૩. ખ. ગરલપાત કરે જે ઘણો; ઘ. ગલધાત કરે જે ઘણા; ચ. ગલપાત કરાવે ઘણાં. ૪. ખ. ઘ. સુટે સણુધાર કા નારિ તણો; ચ. સોદાસણુ તણાં. ૪૬૭. ૧. ખ. પાટધાયો; ઘ. પાટુધા; ચ. પાટધાયો. ૨. ચ. દરમિ લાંડાઈ કરે. ૩. ખ. લોબે ઘણે; ઘ. મુડિ સાખ દે લોભિ આંચ; ચ. સાખ દે લેઈ લાંચ. ૪. ખ. વણુ વાંકે સાચાને દણે; ઘ. વણુ વાંકે ને કોય દે લાંચ; ચ. વણુ વાંકે દે સાધુને આંચ. ૪૬૮. ૩-૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી.

૪૬૯. ૨. ચ. રિત. ૨. પછી ચ. માં આટલું વધારે : મમતે ખોટે ચાલે
 પંથ, માંનનિને મુકાવે કંથ. ૩. ક. પત જે કુડાં; ઘ. સાચાં પત; ચ.
 જુઠાં કરે. ૪૭૦. ૧. ખ. વર્ત; ઘ. વ્રત; ૨. પછી ચ. માં આટલું વધારે :
 કરજ અપાવે જાંમિન થાય, તેહનિ સાથે ઉલટો ધાય; વાજબિને ગેરવાજબિ
 કરે, તે જન્મોજન્મ દરિદ્રિ અવતરે. ૩. ખ. ઘ. ચ. વીત્ર દેવને જે.
 ૪૭૧. ૨. ખ. મારવો હસ્તી વાંનર વૃથ; ઘ. બાલિ નાંધે સેવા કે વ્રત.
 ૪૭૨. ૧. ચ. પરહિ પેર. ૪૭૨. ૩. ૪. ૪૭૩. ૧. ૨. ૪૭૪. ૨.
 ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ૪. ઘ. માં નથી. ૩. પછી ચ. માં
 આટલું વધારે : ચોરિ ચઢાવે જુઠિ જાંણ. ૪. ખ. કાંહાંન. ૪. પછી
 ચ. માં આટલું વધારે : કાઠિ મુકે આવો શણું. ૪૭૫. ૧. ઘ. લગાડે.
 ૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ૪. ને જલ્લે ખ. માં : વણુ કરડે મારે
 પહોડાં પાપ. ૪. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૭૬. ૨. ૩. ૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી.
 ૪૭૭. ૧. ૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૭૮. ૧. ખ. જોજન સુધુ. ૪૭૯.
 ૨. ખ. ચ. અમર જીવ અલોપ નવ્ય થાય; ઘ. અમર ન અલોપ જ થાય.
 ૪૮૦. ૧. ક. પોતાનું; ઘ. પોતા તણુ. ૨. ૩. ઘ. માં આ પ્રમાણે : અઘઘ
 દુષ અદકેરું ઘણુ, કરે જીવ તે જ હોય. ૩. ખ. આયિ દુખ. ૪. ઘ. ચ. તાંહાંચિ.
 ૪૮૧. ૧.-૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ખ. ઘ. ચ. પાપિ નર, મદ્યાંન જ
 કરે. ૪. ખ. ઘ. થકી ન હરે; ચ. કરતાં નવ હરે. ૪૮૨. ૧.-૨. ખ. ઘ. ચ.
 માં નથી. ૩. ઘ. હત્યા નવ્ય ધરે. ૪. ખ. વપુ વેશ; ઘ. ભેષ. ૪. પછી
 ઘ. માં આટલું વધારે : તેં પ્રાણિના પુરા ભોગ. ૪૮૩. ૧. ક. સ્ત્રી; ચ. સિ.
 ૨. ખ. ઘ. વૃત્તિક ને. ૩. ઘ. ગૌહરન; ચ. ગોહાંન. ૪. ખ. હુટી ધરભાંડર;
 ચ. હુટિ નાહક ધરમાં ભરે. ૪૮૪. ૪. ખ. અસ્નાત ઉતમ થઈ; ઘ. ઉચિષ્ટ
 પાય જે કોય ધાંન. ૩. ઘ. દેવવ્રતિકને જે કોય દંડ. ૪૮૫. ૪. ખ. ઘ.
 ભેષ ધરિ કરે પાખંડ. ૪૮૬. ૧. ખ. હોરમાઈ, કુલકેહર. ૩.-૪. ખ. ઘ. ચ.
 માં નથી. ૪૮૭. ૨. ચ. નાત મુકિ પરનાતે વરે. ૩. ક. ધણે, નેંમુંકરી;
 ઘ. કોય નોકર; ચ. નેમુકરિ. ૪૮૮. ૧. ચ. કરે પટેલિ વિપ્રજ તણી.
 ૨. ઘ. વોરાવે તલ ગલિ તો ઘણી; ૪. ખ. નાથે દાંન નખેતર તલે.
 ૪૮૯. ૧. ચ. પ્રિત; ૨. ચ. ન્યાય કરે અન્યાનિ રિત. ૩. ખ. 'સ્ત્રી'
 નથી. ૪૯૦. ૧. ઘ. પુસ્તક તોલ. ૨. ખ. ઘ. ચ. પુસ્તક વેચિ.
 ૪. ક. નેં હોઈ અનાથ. ૪૯૧. ૩. ખ. જે નવી. ૪. ખ. તે
 જ કવી. ૪૯૨. ૧. ચ. છેતરે. ૩. ૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી.

૪૯૩. ૧.-૨. ખ, ઘ, ચ, ખાતર પાડીને લે ચોર, એકવાં પાપ ખીન્ન છે
 ચોર. ૪૯૫. ૨. ઘ, ગળ. ૪. ખ, ચ, નાકે નવ્ય છુટે તે દાવ; ઘ,
 વનાગને પામે નહિ દાવ. ૪૯૬. ૨. ખ, કાયાના કરે; ઘ, સાત કરકા કાયાના
 કરે. ૪. ખ, ચ, ભોગવે શુદ્ધે જોય; ઘ, કહ્યું તેા સાંભલે શુદ્ધે જોય.
 ૪૯૭. ૪. ખ, તે રહે સંગ; ચ, તે તેા સંગ. ૪૯૮. ૧. ખ, જ. ૨. ખ,
 ઘ, ચ, ક્યેમે નવ. ૪. ઘ, એ કાયાનો ઘણી. ૪૯૯. ૧ ઘ, મિત્રીનો.
 ૨. ખ, બહુ કોપ; ઘ, આત્માણ ઉપર. ૫૦૦. ૪. ખ, ઘ, ચ, ગોવધનાં
 કરે જે કર્મ. ૫૦૧. ૧.-૨. ખ, માં; ઘાત કરતાં કરે જે ભેર, હણે ગર્થ જે
 થઈને ચોર. ૨. ઘ, હરી ગ્રથ હરે જે ચોર; ચ, હણિને ગર્થ હરે જે
 ચોર. ૩. ૪. ખ, ઘ, ચ, માં નથી. ૫૦૨. ૧. ઘ, ભગ્ની ભાણેજ મિત્ર.
 ૨. ઘ, રાખે મિત્ર. ૪. ઘ, અવનિ કરતાં જંગ; ચ, કરતે જંગ. ૫૦૩.
 ૧. ખ, વારી; ઘ, વાર્ય; ચ, વાર. ૩. ખ, મારી કંથ ને ખીન્ને કરે.
 ૪. ખ, ઘ, ચ, વિશ્વાસે થાપણુ જે હરે. ૫૦૪. ૧.-૨. ખ, ચ, માં નથી.
 ૩. ખ, વટેમારણુ માર ગમાંટર ઘ, વડે માર્ગે ગાંમતરું; ચ, વટે
 મારુ મારે ગમાંતર. ૪. ખ, ઘ, ચ, અદકા કણુ કલે કણુકલતર (ઘ, ચ,
 કલતરું). ૫૦૫. ૧. ખ, પસ્તુ; ઘ, પટલ આત્માણ ઉપર કર કરે; ચ,
 પંડિત થઈ જે પુસ્તક હરે. ૨. ખ, ઈશ્વર ભાગો જે; ઘ, ઈશ્વર ભાગો તે;
 ચ, ઈશ્વર ભાગો જે. ૩. ખ, થઈ કરે. ૪. ખ, ખીન્નને વરે. ૫૦૭.
 ૩. ચ, આવિશ નર્કમાં. ૫૦૮. ૨. ખ, કરવો આગ્યમાંહે તે વાસ; ઘ,
 ચ, તપ્ત આગ્યમાં તે એ વાસ. ૩. ખ, ચ, ધિકે અઘકેરા અંગાર; ઘ,
 ધોયે આગ્યકેરા અંગાર. ૫૦૯. ૧. ઘ, નર વણે; ૨. ઘ, લણે. ૫૧૦.
 ૩.-૪. ખ, ઘ, ચ, અનેક ખીન્ન એથી ઘણાં. ૪. ખ, ચ, ગમણે ગમણુ
 દુખ તે તણાં; ઘ, જમના દુખ ગમણા તે તણાં. ૫૧૧. ૧.-૨. ખ, ઘ, ચ,
 માં નથી. ૪. ખ, ભોગવે છે. ૫૧૨. ખ, ઘ, ચ, માં નથી. ૫૧૩. ૩.
 ખ, તેહને; જ, તુને. ૪. ખ, જ, ચ, સ્થાનક ખેડા રહો; ઘ, આ
 સ્થાનક ખેશિ રહો. ૫૧૪. ૪. ખ, જ, ઘ, ચ, સુપુ તુજને હુ. ૫૧૫.
 ૪. ઘ, સુપનો ધાંમ. ૫૧૬. ૩. ખ, જ, ઘ, ચ, ભારે. ૪. ખ, જ,
 ઘ, ચ, શુભ ૫૧૭. ૫૨૨. જ, માં નથી. સ્વર્ગ. ૫૧૭. ૧. ક, ચ, 'સદ્ગ'
 નથી, અગ્યાસી. ૨. ખ, વેણા વાહાય. ૫૧૮. ૨. ખ, ચ, માં નથી. ૪.
 ખ, ચ, માં નથી. ૫૧૯. ૧. ૩. ને ખ, ઘ, ચ, માં નથી. ૪. ખ, તે;
 ચ, તાંહાં છે. ૫૨૦-૫૨૧. ખ, ઘ, ચ, માં નથી. ૫૨૨. ૧. ઘ, રચના,

તણિ. ૩. ખ. ચતુર્મુખ; ઘ. ચ. ચતુરમુખિ. ૫૨૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. તે
(ગ. ચ. તેનો) કહો અમને અર્થ. ૫૨૪. ગ. માં નથી. ૫૨૫. ૩. ખ.
કેહેવું છે જે ઈદ્ર હુને; ગ. કહું છે મેહેં ઈદ્રને; ઘ. કામ પડ્યું છે એંદ્રવ.
૫૨૬. ૧. ખ. વચ શ્રીઅંહાચે કહું; ગ. તારે અંહાચે કહું; ઘ. તારે વચન
અંહાં તણુ; ચ. વચન વલિ અંહાચે કહું. ૨. ખ. કહું; ઘ. કહે. ૩. ખ.
ગ. ઘ. થાસે તે કરે. ૪. ગ. નેક. ૫૨૮. ગ. માં નથી. ૩. ખ. ચ.
મુને; ઘ. મુજને. ૫૨૯. પછી ગ. ચ. માં આટલું વધારે: મારે તો સરજનું
કાંમ, કરું ધંધો હું મારે ધામ, ઈશ્વર ગત્ય જાણો છો તમ્હો, સુ વિસ્તારિ
કહિયે અમો, નિર્માણ પરમાણુ જે તેણે કરું, નથી બિન્ને જે જાયે પર.
૫૩૦. ૩. ખ. ગ. અડસઠ તીરથ જુગત્યે કરે. ૫૩૧. ૧-૨. ગ. માં નથી.
૫૩૨. ૩-૪. ગ. માં નથી. ૪. ખ. ગયા વ્રત કરે; ઘ. ગવા વ્રત કરે; ચ.
ગયાવંત. ૫૩૩-૫૩૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૫૩૬. ગ. માં નથી.
૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માળાપની સેવા સુલ (ઘ. સુખે) કરે. ૫૩૭. ૧-૨.
ગ. માં નથી. ૧. ખ. પામે; ચ. સાર. ૨. ખ. અતીથિને આપો આહાર;
ઘ. અતિથિને આપે આહાર; ચ. અતિતને જે આપે આહાર. ૪. ખ. ગ.
ઘ. ચ. હરિ કથાંતર. ૫૩૮. ૩-૪. ગ. ચ. માં: મઘમાંસ દ્રષ્ટે નવ્ય જુવે,
પર દુષ્ણે દાઝીને રૂવે. ૪. ચ. કુડાં કરમિ સંગ. ૫૩૯. ૨. ખ. સેવા
નિત માળાપજ તણિ; ઘ. સેવા માળાપ તે તેણી. ૧. ૨. ચ. માં આંહાણુને
તો જાણે દેવ, કરે સર્વ સંજનનિ શેવ. ૩. ખ. પૂજે તુલસી ને પૂજે ગાય.
૩-૪. ચ. પીપલો પાંડિત ગાય, હોય શક્ત તો નવ. ૫૪૦. પછી ગ. ચ. માં
આટલું વધારે: જુખ્યાને મુકી નવ્ય પાય. ઈશ્વર ઉપચ કબે કાય, દયા દિલમાં
લક્તિ ધણિ, ઈશ્વર ઉપચ નેષ્ટા ધણી. (ચ. પરચંત આંણુ મન ગણી).
પછી ચ. માં આટલું વધારે: વિદ્યા લણા વેહેતે કરિ, મન વલય રાખે જાંહરિ.
૫૪૦. ૧. ચ. આપે પાઠ. ૨. ખ. ન રાખે આસન; ચ. ઠગ
વિદ્યા નવ રાખે ઠાઠ. ૫૪૦ ને બદલે ગ. માં: -આંહાણુને તો જાણે
દેવ, કરે સર્વ સંજનનની સેવ. ૫૪૧. ૧. ગ. ચ. અન્યા અસત્યથી.
૨. ગ. ચ. જે મુખે કહે. ૪. ગ. ચ. જિવ જતાં આન્યા નવ્ય કરે.
૫૪૩. ૧. ઘ. અગ્નિહોત્ર શાસ્ત્રાદિક; ૨. ચ. ધાન ધરે. ૫૪૨-૫૪૪.
ગ. માં નથી. ૫૪૪. ૨. ચ. પુન્યતણિ કરે જે પક્ષ. ૫૪૫. ૧. ઘ.
એવાને આંચ તેહુ થાય. ૨. ઘ. લેવાને. ૪. ખ. આપીસ; ગ. ચ.
આવિશ. ૫૪૬. ૨. ઘ. મુક્તિમાં પિછુ નહિ કાય; ચ. તેહેને

મુક્તિ નવ દેહે દોગ. ૩. ખ. ઓશીકલ; ગ. ઓસિગલ; ઘ. આગલ; ચ. ઓસિકલ. ૪. ગ. ચ. વૈકુંઠ. ૫૪૭. ૪. ગ. ચ. ત્યાંહાં રે છે વિપ્લુ ભરપૂર; ઘ. પામે પંચ. ૫૪૮. ૧. ખ. કરુ; ગ. હંસવાહન સેન્યે કરે; ચ. હંસવાહન હેતે કરે. ૨. ગ. ચ. ધર્મધોરધર ધાત્ર. ૩. ખ. વીપ્લુલોકથી વૈલવ ઘણો; ગ. વિપ્લુલોકે પરવયા; ઘ. વૈલવ ઘણો; ચ. વિપ્લુલોકે વિસ્તારા. ૪. ગ. ચ. મન્ય ધર્તયા માત્ર. ૫૪૯. ૧. ઘ. વાસ કરે વૈકુંઠ તણુ. ૨. ખ. કરે. ૩. ૪. ગ. ચ. અંહાદિક ભેદે નહિ, એવિ અપરમપાર. ૫૫૦. ગ. માં નથી. ૫૫૦. ૫છી ચ. માં આટલું વધારે : કિરણ રવિનિ કલ્પના, કરે પરવતનો તોલ, મહિમા કેહે માહાદેવનો, અંહાંડતણુ જે મોલ. ૫૫૧. ૧. ૨. ગ. ચ. એવો કોયક નીસરે, શુકલ સરખા સંત. ૪. ગ. ચ. મેહું દિઠિ નહિ મત; ઘ. તે તો મોટિ મલ. ૫૫૨. ૩. ગ. રૂપને; ચ. °દિક જે રૂપને. ૫૫૩. ૧. ગ. ગડે. ૨. ગ. ચ. અપ્પ કોટિધા; ઘ. અરળ કોટિધ્વા. ૨. ૫છી ગ. ચ. માં આટલું વધારે : ગ. ગણતાં અમર ભુલે, સુર રવિ સાખાં ચંદ્ર. ચ. ગણતી અમર નીસિગણુ, શું રવિ શા ચંદ્ર. ૩. ઘ. વૈકુંઠ પાસ પોકે નહિ. ૪. ગ. ચ. એ સોલા છે એન; ઘ. વૈલવ મોટે મિંદ્ર. ૪. ૫છી ગ. ચ. આટલું વધારે : તે પદ તો તેને મહે, જપ તપ સંધ્યા ચેન. ૫૫૪. ૧. ચ. નિત્ય નિર્મે જે નિર્મલુ. ૫૫૫-૫૫૬. ગ. માં નથી. ૫૫૫. ૪. ગ. દ્યા ધરિને દાન. ૫૫૬. ઘ. ચ. માં નથી. ૧. ક. સુપ્તી. ૫૫૭. ૪. ખ. ગ. ભાળે (ગ. ઘ. ચ. ભાંગો) મન સદેહ. ૫૫૭. ૫છી ચ. માં આટલું વધારે :

દિશર થઈ જે કરગર, માહા પાપિ જે જન
પ્રીત તેનિ નહિ પરિ, મેલ મનાવો મન.
માટે મુજને નિશ્રે, અંતરનાંમિ આળ
વાહારે ચઢો તમે વિપ્લુનિ, રાખો લાળ - માહારાળ.

૫૫૮. ૨. ખ. કલાં વચન જે કાર્ય; ગ. ચ. તે અકલહિણ અપાર; ઘ. અનેક ચિત્ર અપાર. ૪. ખ. ઘ. જે પામે લવ પાર્ય; ગ. ચ. માંથિ ભુડો ભાર. ૫૫૯. ૨. ગ. ચ. નકં તણો નહી વાસ. ૩-૪. ગ. ચ. તે કોણે મુજને વિસ્તરિ, એહવિ મારે આસ. ૫૫૯. ૫છી ગ. ચ. માં આટલું વધારે : સેન્યે હંસમજો નદિ, ખોલું ગયો એ ખોલ, જે તુજને હંપ્રીછુ, કરિદિધો મેહુ કોલ. ૫૬૦. ૨. ગ. ચ. તે ત્રંધ્યેને ત્રંધ્ય જ કાંમ. ૩. ગ. ચ. તેમે ઘડો ને પોપુ અમો. ૪. ગ. ચ. રુદ્ર સંધારે નાંણો તમ્યો. ૫૬૦. ૫છી ગ. ચ. માં

આટલું વધારે : ત્રિગુણાત્મક આપણું છે નામ, એક એકને અનુક્રમે છે કાંમ. ૫૬૧. ૧. ખ. તે કહે તે વાત જ વશી. ૨. ગ. ચ. વિષ્ણુ યોદ્યા વલતા હસી. ૨. પછી ગ. ચ. માં આટલું વધારે : એકાદસી આનંદે કરે, દિન દશમીનું સાધન ધરે. ૩. ખ. ઘ. બાર માસ ચોવીસ પક્ષ જ તણી. ગ. ચ. વર્ષ એકે ચોવિશે ગણે. ૪. ખ. વીઘધ્ય; ગ. ચ. સેવે વિષ્ણુ સાધુપણે; ઘ. વિધ્ય. ૫૬૧. પછી ગ. ચ. માં આટલું વધારે : મહિમા જુજવા જુજવા નામ પુર્ણાણ સર્વમાં પુછો હાંમ. ૫૬૨. ૧. ખ. દેવસને; ગ. દેવસેતી; ઘ. જ્યષ્ઠ માસ તણિ નિર્જલા; ચ. દેવસેવનિ. ૨. ખ. ગ. ચ. કે વીધ કલા. ૩. ખ. માનષ પાન; ગ. ને મુકે માંમ. ૫૬૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૫૬૪. ૩. ખ. સયન; ગ. ઘ. ચ. સેન્ય. ૫૬૫-૫૬૭. ગ. માં નથી. ૫૬૫. ૨. ખ. અન્ય ન બાલે મુખ અનરથ; ઘ. અન્યા ન બોલે એ અનરથ. ૩-૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૫૬૬. ૧-૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ખ. બીજુ પિપળ; ઘ. બિજે ચેંપલ. ૩-૪. ચ. માં નથી. ૫૬૭. ૧-૨. ચ. માં નથી. ખ. ઘ. માં : બ્રાહ્મણ ઉપર લક્તિ વશી, નંદા ન કરવી કાહોનિ કરી. ૩. ચ. વેદવચનનાં. ૪. ખ. પૂજે નીત્યનીત્ય લાવે બ્રહ્મ; ઘ. પૂજે નિતિ ભારે બ્રહ્મ; ચ. પુજે નિતનિત નૌતમ બ્રહ્મ. ૫૬૮. ૧. ઘ. શ્રી ભગવતનાં સુણે ગાંન. ૨. ખ. ચ. શ્રવણ કરે મનસા સીદ્ધ માંન; ઘ. શ્રવણ કરે શિવ કરે ધ્યાન. ગ. શ્રાદ્ધ કરે દે બ્રાહ્મણ માંન. ૩-૪. ગ. માં નથી. ૫૬૯. ગ. માં નથી. ૧. ખ. મોહોટે મન કરે જો મોહની. ૩-૪. ખ. ચ. માં નથી. ૫૭૦. ૩. ખ. નર વાસીયે; ગ. ચ. વાસ વસે તિરથ વાસીયે; ઘ. ન વાશિયે. ૫૭૧. ૧. ખ. ત્રવેણિમાં. ૨. ખ. ઉપર છે નેહ. ૩-૪. ગ. માં નથી. ૪. ઘ. પ્રદક્ષણા. ૫૭૨. ગ. માં નથી. ૫૭૪. ગ. માં નથી. ૧. ખ. ઘ. નહી જોહ. ૨. ખ. ચ. વારુ જન તો વૈષ્ણવ દેહ (ચ. તેહ); ઘ. વારુ નર જો વૈષ્ણવ તેહ. ૪. ઘ. તે પરમેશ્વર પગે સંચરે. ૫૭૫. ૧-૨. ગ. માં નથી. ૨. પછી ખ. ઘ. ચ. આટલું વધારે : ખ. અક્ષયદાંન કરે રૂડે ધરે; કૃષ્ણાર્પણુ તે પ્રિત્યે કરે; ઘ. અક્ષેદાંન રુદેમાં ધરે; કૃષ્ણાર્પણુ નિત્ય યે કરે; ચ. અક્ષેદાંન ઉલટ શુ કરે, કૃષ્ણાર્પણુ પર પ્રિતે ધરે. ૩. ખ. ઘ. અધિક કરે; ગ. ચ. અધીક પરમારથ આપે અંત. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માગે નહી કાં વાસના મંન, ૫૭૬. ૧. ખ. ચ. નિસકાંમિદધિ સૂચે સાર; ગ. માં નથી; ઘ. શિવકાંમયિ સુચે. ૨. ચ. માયારહિત મંનનો વેહેવાર. ૩. ખ. કષ્ટ તે જો દેહ સુખ; ગ. ચ. કાયા

કષ્ટે તજીને સુખ; ઘ, કાયા કષ્ટ તજે તે સુખ. ૫૭૭. ૨. ગ, ચ, કરે.
 ૩.-૪. ગ, માં નથી, ૩. ખ, સાધુની સીસુકા કરે; ઘ, સાધુ શિશ સરિખા;
 ચ, સાધુનિ શ્રીશુખા કરે. ૫૭૮. ૧-૨. ગ, માં નથી. ૨. ખ, ઘ, વલ્યચ્યુ
 હે ચતુરભુજ શુ ચિત્ત. ૩. ગ, ચ, કાચ કાંમ જો. ૪. ગ, ચ, આપ
 અંતસ્કરણ અંતર; ઘ, તો પોતે મંન્ય અઘકો કરે. ૫૭૯. ૧.-૨. ગ, માં
 નથી. ૧. ઘ, ગુરુવચન આણે જોડ. ૨. ઘ, લેખનો; ચ, પરનારિ નવ
 રાખે કોડ. ૫૮૦. ગ, માં નથી. ૧. ખ, ઘ, સાચવે લહે; ચ, સાચા લહે.
 ૨. ખ, ઘ, ચ, ભુગ આપ મુખે નવ્ય કહે. ૩. ખ, ધ્યાન્ય ઉપર રાજે
 સાચે સાજ; ઘ, દજ ઉપજે સાચે સાજ; ચ, સાચે સાજ. ૫૮૧. ૧. ગ,
 ચ, જે. વાતે નવ્ય ખેસે; ૨. ખ, તે સમિપે નવ જયે આપ; ૨. ગ, ચ,
 તેહ સમિપે જયે આપ. ૩.-૪. ગ, માં નથી. ૫૮૨-૫૮૩. ગ, માં નથી.
 ૫૮૩. ૧. ઘ, ચ, જમતાં. ૩. ખ, તીલક છાપ તુલશીની માળ; ઘ, ચ,
 તિલક છાપ તુલશિ દલમાલ (ચ. ધરે) ૫૮૪. ૧.-૨. ગ, માં નથી.
 ૫૮૫. ૧. ખ, ગ, જગ્ય જુકતે; ઘ, જગ્ય જુકતે જોગવે; ચ, જગ્ય જુગતે
 જોગવે. ૨. ખ, વૈકુંઠ જોગવે. ૩. ખ, ઘ, ચ, વીશ્ણુ મુધિ. ૫૮૬. ૨.
 ખ, ગ, ચ, ખેસે આવી, 'આસન' નથી; ગ, ઓલ્ય; ઘ, ખેસે આવી અવધી
 ઓલ. ૩.-૪. ખ, ઘ, સાયુજ પદ જ સજેહે મલે, માહા ધમમાં તે ભજે;
 ગ, ચ, સાયુજ્યપદ સેજ્યે જે મલે, માહાં ધાંમ તેજે જૈ મલે.
 ૫૮૭. ૨. ખ, ભાવે સંચરુ. ૪. ખ, ગ, ચ, જોહ પાર હું તેહનો લેઉં;
 ઘ, જોહ પાર તે દનનો લેઉ. ૫૮૮. ૧. ગ, ચ, ગરૂગરૂ ગરૂકે ચઢા.
 ૨. ગ, ચ, દેવતાણાં અધિદેવ. ૩. ખ, ઘ, ચ, 'પ્રીત્યે' ને બદલે 'તે'
 ૪. ખ, ગ, ચ, સહેજે ને બદલે 'જે'. ૫૮૯. ૪. ખ, સુંદર શોભા;
 ગ, સોભે; ઘ, જાં છે ધાંમ; ચ, સુંદરસેન સોભે સાર. ૫૯૦. ૪. ખ,
 ગ, ઘ, ચ, કોટી ઘણી કૈલાશ. ૫૯૧. ૩. ક, લખી. ૪. ઘ, ચૌદ
 રતનિ પાંણ્ય. ૫૯૩-૫૯૬. ગ, માં નથી. ૫૯૩. ૧. ઘ, અતિત;
 ૨. ખ, સીર. ૫૯૪. ૪. ઘ, ઓંકારતણિ એ સાઘ; ચ, શક્ત માતા તુ સઘ.
 ૫૯૫. ૧. ઘ, સ્વચક્ર ખોલિ જુવું. ૨. ખ, ચ, અંહસાને ભુપ; ઘ, અંહસાન
 ને ભુપ. ૪. ચ, રામા રિધ સ્વરુપ. ૫૯૬. ૩. ખ, ચ, શ્રી કહિ વીશ્ણુ કહે;
 ઘ, વિશ્ણુ કહા. ૫૯૭. ૧. ઘ, અતિ ઘણી. ૨. ક, શગતીરુપ; ઘ, શક્તિરુપે.
 ૩. ઘ, મરદ એ. ૪. ખ, પ્રાણુરુપ; ગ, ચ, ગ્રેમરૂપ પરદાશ; ઘ, નરરુપ મર્નદ.
 ૫૯૮-૬૦૦. ગ, માં નથી. ૫૯૮. ૧. ખ, ચે કાયાતીથિ. ૫૯૯. ૧. ઘ,

અલોકિત ૨. ઘ. ત્રિશુલરૂપ એ તોલ. ૪. ચ. ખોલ. ૬૦૦, ૩. ઘ. ચ. નેવરલો. ૪. ખ. ઘ. ચ. વેદ વીવેકે વાત. ૬૦૧. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. નરથડી. ૨. ખ. ચ. ખરી. ૩. ખ. એક રૂપ એ; ખ. ઘ. ચ. એક તણાં એ. ૬૦૨. ૧. ખ. લિંગસ્થડી; ગ. લિંગથી; ઘ. નરનારિસંયોગથી. ૨. ગ. ચ. અનુપ. ૩. ખ. જળુ; ગ. જાંણે એ જુગત્યે થડી; ઘ. એ જગ. થડી. ૬૦૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૬૦૪. ૪. ખ. ગ. ચ. કયાણુ નાંમ; ઘ. કયાણુ એ નાંમ. ૬૦૫. ૨. ખ. ગ. ઘ. વિપ્લુ નાંમ. ૬૦૬. ૧. ૨. ઘ. માં નથી. ૨. ખ. ગ. ચ. સોધો સંધલો (ગ. સંધલો) સાથ; ઘ. સિધ્યાં સંધલાં કાળ. ૬૦૭. ૧. ક. રહેં ઘ. મન સાથ. ૬૦૮. ગ. ઘ. માં નથી. ૬૦૯. ૧. ખ. ગ. ચ. લલે વીપ્લુ ૨. ખ. ગ. ચ. લલુ ભુમિનાં ભાગ્ય; ઘ. લલે આ જગાય. ૪. ઘ. દેહ. ૪. પછી ઘ. માં આટલું વધારે: મન ઈછું. છુ જોડને, આજ પધાર્યાં તેહ. ૬૧૦ ૧. ખ. ગ. ચ. કરુણા કરી. ૨. ગ. ચ. વસ્યા સીર લેઉ. ૬૧૦. પછી ગ. ચ. માં આટલું વધારે:

વિને કરિ વિપ્લુ કહે, સુણિયે શ્રીમહારાજ
મોટુ કામ છે માહરે, સંકટ પડીયું આજ
[ચ. અણુજાણે અલલે કહું, મનં ગમે તે માગ
અર્થ તો આતુર ધણુ, પ્રિતે લાગો પાગ.]
કપા કરિ તમે મુજને આપ્યું જેમ વચન
તદ્વત મેહે તેને કહું મમત મનાતું મન
તારે તેણે માગીયું તેનું સંકટ આજે
તે દારણ હું આપિયો કરવા તેનું કાળ.

૬૧૧. ૩. ખ. ગ. ચ. શે પુન્યે; ઘ. સહેજ્ય પુણ્ય. ૬૧૨. ૧. ગ. ચ. છુટે દોશ ગ્રહવાસનો. ૨. ઘ. જનુનિ. મુકાવે; ૩. ખ. ભેટે; ગ. જે. ૬૧૩. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. વસે છે ધર્મ. ૩. ખ. કાયક રવી. ૬૧૪. ૧. ચ. ખ. ગ. ઘ. કા વૈકુંઠ. ૨. ઘ. કર્મ. ૩. ખ. ગ. ચ. દેવ સુધી તપ. ૩-૪. ઘ. સપ્તપુરિ સેવે સદા, મોક્ષ મોટો ધર્મ. ૬૧૫. ૧. ખ. નરનાથ. ૪. ગ. ચ. અળધુત ભોલા કાવુ અમ્યો. ૬૧૫. પછી ચ. માં આટલું વધારે: ઉત પ્રીત પ્રેમે આપિયા, મનસુખો મોટો લાવિયા, અધિકાર અધિકાર દેઈને કહોં છો તમો, તો ભોલો ભાવે કહું શુ અમો. ૬૧૬. ગ. માં નથી. ૧. ખ. ત્રૈણ

તેજથિ પ્રગટજ થયા; ઘ. જહાંથિ થયા; ચ. ત્રણેજેથિ. ૨. ખ. ચ. સુખ્યં,
રાખ. ૩.-૪. ઘ. ચ. માં નથી. ૬૧૭. ૨. ખ. સંહારકાર જે શિવની છાપ;
ગ. સંહાર કાંમ કારણુ છું અમ્યો. ઘ. સરજણહાર માયા તો આપ, સિંહારકણુ
શિવત્રિ છે છાપ; ચ. સંધારકાંમ સિવજિને. ૩.-૪. ગ. માં નથી. ૪. ખ.
દાંત, જાંહા. ધેર; ચ. તણી છે પર્વ. ૬૧૮. ગ. માં નથી. ૨. ખ. ચ.
રાજસ; ઘ. રજ કે રતી. ૬૧૯. ૩.-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૬૨૦.
ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૬૨૧. ૧.-૨. ચ. માં નથી. ૧. ખ. સેવે ગંગા
જે નર ઘણાં; ગ. સેવે નિરંતર ગંગા ઘણાં. ૨. ખ. જાણો તે તણાં;
ગ. માં નથી. ૩. ગ. ચ. નિરખે નિર જે નર્મદા તણાં. ૪. ખ. વાસ
કૈલાસે ધિર; ગ. ચ. માં નથી. ૬૨૧. પછી ચ. માં આટલું વધારે: વસે
વાસ જે પરવત પિઠે, સુપ્તે વસ્તિ જે નવ દિઠે. ૬૨૨. ૧.-૨. ગ. માં નથી.
૪. ખ. તે કરે કૈલાસે લાડ; ગ. ચ. માહા હાંહ; ઘ. માલ. ૬૨૩. ગ.
ચ. માં નથી. ૧. ખ. કંકણુ કર ધરે. ૨. ખ. પરહરે. ૪. કં. કાયા તણી;
ખ. 'કનક' નથી, દેહ જાંહાં. ૬૨૪. ગ. ચ. માં નથી. ૧.-૨.
ખ. ઘ. માં નથી. ૪. ખ. અરણુવ નાઈ શુદ્ધ થાય. ૬૨૫. ગ. માં નથી.
૨. ચ. નિસપ્રહિકેરા કરમાં ધરે. ૨. પછી ચ. માં આટલું વધારે: અવશુલુ
દિઠે શુલુ જે કરે, છતાં જે ક્ષમા આચરે. ૩. ખ. જઈ છત. ૪.
ખ. તે મંદિર. ૬૨૬. ૧.-૨. ગ. (ચ.): યજ્ઞવિભુતિ સર્વાંગે
ધરે, રુદ્રાક્ષ સીર કર જાહુ ધરે (ચ. હેંહુ વૃદ્ધ રાખે જાહુ હાથ). ૧.
ચ. સુચિસ્તાન. ૨. ચ. પ્રાણુ આધાર પ્રમાણે જાય. ૩. ખ. રુદ્રાક્ષ
અંગમાં ધરે જે હાથ. ગ. માં નથી. ૪. ખ. કહે નિલ; ગ. માં નથી.
૬૨૭.-૬૩૩. ગ. માં નથી. ૬૨૭. ૧. ખ. જોણે મુખ્ય નાંમ; ચ. ખોલે જે
નાંમ. ૨. ખ. તે એ દેહનો છે કૈલાસ્ય કાંમ. ૩.-૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી.
૬૨૮. ૧. ખ. સંખ ચક્ર કોડે કર ધરે; ઘ. સંખચક્ર કોડેથિ કરે; ચ.
સંખ ચક્ર જટા સિર ધરે. ૨. ખ. ઘ. માં: પરનંદા પોતે પરહરે; ચ. બ્રહ્માજી
લાવેથિ કરે. ૩. ખ. સમારથ સુ; ઘ. સમાર્થિ સધર્મે; ચ. અકંઠાર લોપે
નહિ કાય. ૪. ખ. સમિપે જાય. ૬૨૯. ૧. ૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી.
૩. ૪. ચ. માં નથી. ૩. ખ. જે શિવજનમાં નંદા હોય; ૪. ઘ. જેવરદા.
૬૩૦. ૧. ખ. ઘ. કહાં છે; ચ. કહાં જોટલાં. ૨. ચ. સાધારણુ સાર કરે
તેટલાં. ૩. ચ. કરે કમ તે કહુ શુ કથી. ૪. ચ. તેથિ. ૬૩૧-૬૩૩. ચ. માં
નથી. ૬૩૧. ૧. ૨. ખ. ઘ. માં નથી. ૩. ખ. ઘ. પરદોપ પૂજનના જે

મમ. ૪. ખ. રાખો તે ધર્મ. ૬૩૨. ખ. ઘ. માં નથી. ૬૩૩. ૧. ૨. ખ. ઘ. માં નથી. ૩. ૪. ઘ. શિવચરણુચિ શિવા વિધ્ય, કરતા દિશે તેનિ રિધ્ય. ૪. ખ. કરતાં દિસે તે નવનીધ્ય. ૬૩૪. ૧. ખ. પરમેશ્વરની ૨. ખ. ટલે; ગ. ચ. પંચ જન્મનાં. ૩. ખ. પંચ શત પુણે નીપયાશ; ચ. પુણે નિત પાસ. ૩. ૪. ગ. માં નથી; ૬૩૫. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૬૩૬-૬૫૦. ગ. માં નથી. ૬૩૬-૬૩૭. ચ. માં નથી. ૬૩૬. ૨. ખ. અખંડ દીપક કરે જૈ તાંહાં; ઘ. અખંડ શિવ કરે જઈ ત્યહાં. ૩. ખ. નિત્ય જમે. ૪. ખ. હરિજન ગોવીંદના ગમે; ઘ. તે ગુણ હરી ગોવિંદને ગમે. ૬૩૭. ૧. ઘ. દાંન કરે સવહિ ગાય. ૪. ખ. ઘ. કરે સર્વથા તેહની. ૬૩૮. ૧.-૨. ઘ. ચ. માં નથી. ૩.-૪. ચ. માહારુદ્ર અતિરુદ્ર આચરે, સહસ્રચંડિ લક્ષ્મચંડિ કરે. ૬૩૮. પછી ચ. માં આટલું વધારે:

સિવઉપર સમર્પે સિશ, તે કૈલાસે પાસે ઇશ

કૈક પુન્યતાણા પટકાર, વિસ્તાર વદતે લાગે વાર.

૬૩૯-૬૪૦. ચ. માં નથી. ૬૩૯. ૪. ખ. તે તો પાય. ૬૪૦. ૨. ખ. જુવતી સમઘટે. ૩. ખ. સકળ જંતુ ઉપર પ્રેમ પાસ; ઘ. સકલ જીવ સુ હોતે હાસ. ૪. ખ. ઘ. શિવ કૈલાસ. ૬૪૧. ૧.-૨. ચ. માં નથી. ૧. ખ. હસા ચુર; ઘ. ભૂર. ૧. પછી ખ. ઘ. માં આટલું વધારે: ખ. તેથી દેવતુ દરસંન દુર, માહા પાપિ ધાતી જુદો ધણો; ઘ. તેહને દેવતુ દર્શન દુર, લાંચી મહા પાપિ ધાત ધણા. ૬૪૨. ૩. ક. સહી; ૪. ઘ. ગંગોદકનિ. ૬૪૩. ૨. ચ. સાધ્યેધિ. ૩.-૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૬૪૪. ૨. ખ. કરતાં. ૪. ખ. પડતો જે દીન જન. ૬૪૫. ૧.-૨. ચ. માં નથી. ૧. ખ. ઘ. બહુ ગંગ. ૨. ખ. જો તેણે સંગ. ૩. ખ. ઘ. સકલ તીર્થ; ચ. અડસઠ તીર્થ. ૪. ખ. પંદ ધિર. ૬૪૬. ૧. ચ. સહસ્ર સીવપુજન રેહે. ૩. ઘ. કરે દાં હિલાસે શક્ષ. ૩.-૪. ચ. માં નથી. ૬૪૭. ૧.-૨. ચ. માં નથી. ૨. ખ. સઘલા વ્યક્તને; ઘ. સ્થાપક રે સંઘલે વાશ તે. ૩. ઘ. બિલ્વવાંન ધણાં; ચ. વડ બિલિ વવરાવે ધણાં. ૪. ખ. દરખતે; ચ. પરવ મંડાવે પાંણિ તણાં. ૬૪૮. ૧.-૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ચ. ગુપ્ત દાંન દયાધિ દિયે. ૪. ખ. ઘ. નીમંલ ગંગાજળ નિત્યે પ્રિયે. ૬૪૯. ૩.-૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૬૫૦. ૧.-૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ઘ. મારે પાશે વાશ; ચ. જોહને શિવપુજનનો વિસવાસ. ૪. ખ. વસવા તેને એ કૈલાશ; ઘ. વસવા તે આપ કૈલાશ; ચ. કરે કલોલ તે નર કૈલાશ. ૬૫૧. ૧. ખ. સુધિ; ગ. માં

સદ્બ્રહ્મ શિવપુન્ય રહે. ૨. ગ. માં શિવ શિવ શિવ સુખેથી હશે. ૪. ખ. મને હશે એક ઉચાર; ગ. ચ. તમને તે હશે ઉચાર; ઘ. તેમ તેવો એક ઉચાર. ૬૫૨. ૪. ખ. ગ. ચ. સત્ય સ્વર્ગ સમુત્પત્ત્ય; ઘ. શત સ્વર્ગ સમુત્પત્ત્ય. ૬૫૩. ગ. માં નથી. ૧. ખ. સુખને વેડેવારે રહે. ૨. ઘ. નિદ્રામાં દિન વન્ય. ૩. ચ. થવુ. ૪. ચ. તેડેનો કાકો મહિમાય. ૬૫૪. ૪. ઘ. વિવધ પાપ વિવેક. ૬૫૬. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૬૫૭. ૧. કં. દેવ; ૧.-૨. ખ. તેડ દેડ ભાવે ટો, નાંમે નીમળ નેડ; ઘ. તે દેડ કુણે ટાલિ ટલે, નાંમ ટેકેને ટ. ૨. ચ. ગ. સુરુણે; ૬૫૮. ૧. ખ. તેજથી; ગ. ચ. સર્વે જસે. ૩. ખ. છવ મળે જઈ તેજમાં. ૬૬૦. ૧. ખ. છવડો વાધે તેજથી. ૬૬૧. ૨. ખ. મન્ય ન રાખે બેદ. ૩. ખ. હુતુ લક્ષણ લહે નહી; ગ. ચ. તું તે શેકે; ઘ. લખ તે નહિ. ૪. ખ. બેલ; ઘ. ત્રાંત્ય આણે બેખ. ૬૬૩. ૪. ખ. વાધિ કાંઈ વીવેક; ઘ. વિદ્યા કરિ વિવેક. ૬૬૪. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. સ્વપને નહી. ૬૬૫. ૩. ખ. સાદ, નહી; ઘ. સાથ, નહિ; ચ. રહિત. ૬૬૬. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૬૬૭. ૧. ખ. કાકારે ઉપડે. ૨. ખ. અચ્ચતી કાકા. ૬૬૮. ૩. ખ. ઘ. ચ. થયો. ૧. ૬૬૯. ૨. ગ. માં નથી. ૧. ખ. ઘ. તે છવ જ્ઞેને (ઘ. જ્ઞેનિ) અવતરે; ચ. જિવા જ્ઞેન્યે. ૩. ખ. ક્ષાત તે સીધ; ગ. સાચી વાચે. ૪. ખ. સુતુખની કાય; ગ. સાચી વાતે સ્વર્ગે વન્ય. ૬૭૦.—૬૭૧.—૬૭૨. ૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ખ. સવારથને કારણે; ગ. આપ સવારથને કારણે; ઘ. આપ સવારથ કારણે. ચ. આપ સવારથને કારણે. ૪. ખ. ગ. ચ. બાંધે. ૬૭૩. ગ. માં નથી. ૨. ખ. જુહુ નવ્ય ધરે તે ચિત. ૩. ૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૬૭૪. ૧. ૨. ખ. માં નથી. ૩. ખ. જુહા સાથે. ૬૭૫—૬૭૬. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૬૭૭. ૧. ખ. ઘ. સાચથી વન્ય; ગ. વન્ય. ૨. ખ. નવ્ય બોલે; ગ. નવ્ય આવે. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૬૭૮. ૧. ખ. દેહ તે; ગ. દેહિ અંતર; ઘ. દેવ જ. ૩. ૪. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૬૭૯. ૩. ખ. કરાડ. ૪. ગ. કાસી જોવો મહિમા નયિ. ૬૮૦. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૬૮૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૬૮૨. ૪. ખ. તે કાંકમાં ગંગાછ; ગ. ચ. તે કંકે; ઘ. તે કાંકે. ૬૮૩. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. ઉપર રહે કાસી ૩. ખ. છે એ વશી; ઘ. એક શિશ. ૪. ખ. ગ. ચ. તાંડાં મુધિ જલ આવે ધશી. (ગ. ચ. દિશ); ઘ. લટાં મુધિ આવે એ દિશ. ૬૮૪. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. જલ જુડી. ૬૮૫. ૧. ખ. શીવપુરિમાં; ઘ. સદાપુરિ.

૬૮૬. ૩.૪. ૬૮૭. ૧.-૨. ખ, ગ, ઘ, ચ, માં નથી. ૪. ખ, અહરનીષ્ટ
 નેટ ક્રમ આચરે; ગ, ચ, અહનિશ મધ્યક્રમ આચરે; ઘ, અહોનિશ
 મધ્યમ ક્રમ આચરે. ૬૮૮. ૨. ક, ખ, કીકર. ૬૮૯. ૩.-૪. ૬૮૯.
 ૬૯૧-૬૯૨. ખ, ગ, ઘ, ચ, માં નથી. ૬૯૩. ૧. ૨. ગ, માં નથી.
 ૧. ચ, શ્રીનો. ૨. ખ, પગ ધરતીમાં દે તાંહાંથી જાય પાપ; ચ, તો પગ
 ધરતિથી આપ. ૩. ખ, ઘ, પ્રમાણ પ્રમાણે પાપ જોગવે. ૪. ખ, ગ, ઘ, ચ,
 લક્ષ મેરુ જોટલુ જોગવે. ૬૯૪. ૧. ખ, ને ગામે; ગ, ચ, તે ગામે. ૨. ખ,
 એ વાટે. ૬૯૫. ૧. ૨. ગ, માં નથી. ૧. ઘ, ક્ષણમાત્ર; ૨. ઘ, ક્ષણમાત્ર.
 ૪. ખ, તાંહાં; ઘ, ઘણિ થાય છે ત્યાં જાય. ૬૯૬. ૧. ખ, થકો મર જા
 તાંહે; ગ, પાપ થકો મરે; ચ, નહિ પાપ થકો. ૨. ખ, મરણક્રણકાં મહીમાં
 માહે; ગ, મણિકણિકાના ત્રટમાંહે. ૩. ગ, કહે ત્રણ. ૪. ગ, ચ, આપે
 તારકનો મહામંત્ર; ઘ, તો આપિ તારકનો મંત્ર. ૬૯૮. ગ, માં નથી. ૧. ખ,
 કહુ કથી. ૩. ૪. ઘ, માં નથી. ૩. ચ, પડે. ૪. ખ, નિચે નરકે; ચ, સડે.
 ૬૯૯. ૩. ૪. ગ, માં નથી. ૭૦૦. ગ, માં નથી. ૨. ખ, ચ, જિવદિટિ પ્રાણિ
 શીવ થાય. ૪. ઘ, શિવ કહે ન જાણુ અમો; ચ, શિવ કહે તે જાણુ છુ અમો.
 ૭૦૧. ૧ ગ, ચ, કથાતર. ૪. ખ, છે એહવી નવી. ૭૦૨. ૧. ગ, ચ, પુણું;
 ઘ, સાથે. ૨. ખ, માંડીને કહે; ગ, ચ, તમને માંડિ કહું. ૭૦૨. ૩. ૪.
 ૭૦૩-૭૦૪. ૭૦૫. ૧.-૨. ખ, ગ, ઘ, ચ, માં નથી. ૪. ગ, ચ,
 ગરુડવાહન વિપ્લુએ. ૭૦૬. ૨. ખ, ગ, માંડી; ચ, ભાપી. ૩. ઘ, નાંમ. ૪. ગ,
 મન્ય ગમ્યા; ઘ, ગુણગ્રાંમ. ૭૦૭. ૧. ઘ, પ્રણાંમ જ ક્યો; ૨. ઘ, તણે સાનિધ્ય.
 ૩. ખ, જો; ગ, ચ, માંડીને છે જો; ઘ, કહ્યો મુખે માંડિને મર્મ. ૭૦૮.
 ૧. ખ, ઘ, ચ, આવ્યો વાસ; ગ, આવ્યા પાસ. ૨. ખ, કરિ પ્રિય
 ખેઠો તે પાસ; ગ, ચ, પ્રિયે ખેઠો સુરપતી પાશ; ઘ, પ્રીત્યે સુરપલ કેરે
 પાશ. ૩.-૪. ગ, માં નથી. ૪. ક, મણિકણિકા. ૭૦૯. ૨. ખ, આવ્યો
 ઈંદ્ર ભાવે ભોવીન. ગ, ચ, આવ્યો ઈંદ્ર ભોવેથી ભોવન; ઘ, આવ્યા એંદ્ર
 ભાવે ભોવન. ૩. ખ, એહ જ્ઞાન; ગ, ઘ, ચ, જોહ જ્ઞાન. ૪. ખ, ઘ, ચ,
 'કારણ' નથી; વીક્રમસેનને; ગ, તે વિક્રમને. ૭૧૦. ૨. ખ, તો તે
 જન વૈકુંઠ નીચે જાય; ગ, ઘ, ચ, તે તો જન વૈકુંઠે જાય. ૭૧૧-૭૧૨.
 ખ, ગ, ઘ, ચ, માં નથી. ૭૧૩. ૪. ગ, મારી વાત. ૭૧૪. ગ, માં
 નથી. ૩. ખ, ઘ, ચ, તમ વીણુ કોણુ આદર કરે (ચ, કરિ). ૭૧૫.
 ૨. ખ, ગ, ચ, સંધસે મન; ઘ, સંધલુ માંન્ય. ૭૧૬. ગ, માં નથી. ૪.

ખ. ચ. તવ ચરણુરેણુ પ્રતાપ; ઘ. ત્વમ ચણુ પરતાપ. ૭૧૭. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૧૮. ૧. ખ. ગ. ચ. નીજ ધામ. ૨. ખ. ગ. ચ. કરે સવંધા. ૩-૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૧૯. ૩-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૨૦. ૨. ખ. ધાયર; ગ. ધાવર; ઘ. ધાદિ; ચ. ધાયડ. ૪. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૨૧. ૧. ખ. અઘકુ એહતુ. ૨. ખ. ખીજુ અન્ય ના જાણુ કાય; ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ૪. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૨૨. ૨. ગ. ચ. જસ કીત્યો. ૭૨૩. ૨. ઘ. વચિક કાય એવો તાં કિંધ. ૩. ખ. કહેજે વીક્રમરાયને; ગ. ઘ. ચ. કહેજ્યો. ૭૨૪. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. દાદશી; ૨. ખ. ઘ. તજસે એ. ૭૨૫. ૪. ગ. પિતાને મનમાં; ચ. પીતાનો મનમાં. ૭૨૬. ૩. ખ. ગ. ચ. રાજ્યે તાંહાં. ૪. ખ. ઘ. મહીપત્ય ઉજેણિમાંહાં; ગ. ચ. મહીપત્ય ઉજેણિ જ્યહાં. ૭૨૭. ૧. ૨. ગ. માં નથી. ૨. ખ. ઘ. ચ. અચરત એહવુ દિહુ તેમ. ૩. ખ. 'કોડે' નથી, પુન તો; ચ. ગ. ઘ. પુન જૈ હરસિધની. ૭૨૮. ગ. માં નથી. ૨. ખ. જોત્ય રતન સી. ૩. ૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૨૯. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૩૦. ૨. ગ. ચ. ભણ્યા વેદ વિદ્યા ભારતિ. ૭૩૧. ગ. માં નથી. ૨. ખ. ચ. જો જો કુણ કરાં છે કામ; ઘ. જોજ્યો કુણ કરશે કામ. ૩. ૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૩૨. ૩. ગ. ચ. આવિ રહિ. ૭૩૪. ૩. ખ. રહે માલ્યર; ઘ. માલરો. ૪. ગ. ઘ. ચ. દિવસથી. ૭૩૫-૭૩૬. ગ. માં નથી. ૭૩૫. ૨. ક. આગલમણુ ને; ઘ. આગમણુ કહેવાય; ચ. આહે. ૩. ખ. ચ. મન થાયે. ૭૩૬. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૩૭. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. નહીં ધરકાનો વાંક. ૭૩૮. ૧. ખ. અસવારિ પણુ એકલો; ચ. ગ. ઘ. અસવારિ વિણુ એકલો. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. જઈ ખોલાવ્યો. ૭૩૯. ખ. ગ. માં નથી. ૭૪૦. ૧. ક. પુછી, તણી; ગ. ચ. પુછા, તણાં. ૪. ખ. ચ. તે ખોલો; ગ. તો ખોલો મુજ સંધાત્ય; ઘ. તો ખોલો. ૭૪૨. ૧. ગ. અવતાર ગજો આનંદમાં. ૨. ખ. જોખમાં કરેતો જાય; ગ. ઘણેરો જોય; ઘ. જોશ; ચ. ઘણેરો જોય. ૩. ઘ. અવતરિઓ અવજોનમાં; ૪. ગ. હોય; ઘ. તો તો. ૭૪૩. ગ. માં નથી. ૨. ઘ. ગિટક જક્ષ; ચ. જક્ષ. ૩-૪. ખ. કુણુ જાણુ સી ગત્યે, અવતરવુ આ પક્ષ. ૪. ઘ. વારુ વાધવા વક્ષ; ચ. વક્ષ. ૭૪૪. ૧. ખ. ગ. ચ. તેહની ગત્ય કુહુને નથી; ઘ. તે ગતિ કોયને નથી. ૨. ખ. ગ. ઘ. 'જે' નથી. ૩. ખ. ગ. ઘ. કરણિ પોતાની ભોગવો (ગ. ઘ. ભોગવે). ૪. ચ. ઈશ્વરનો. ૭૪૫. ગ.

ઘ. ચ. માં નથી. ૭૪૭. ૧. ગ. ઘ. ચ. કરાર થાસે તુને. ૨. ખ. ગ.
 ઘ. ચ. સિદ્ધ ધરો. ૩. ખ. કરો. ૭૪૮. ગ. માં નથી. ૧. ચ. વ્યાપુ છે;
 ૩. ચ. એ લાતથી. ૭૪૯. ૩. ગ. ચ. લેલાથી. ૭૫૦-૭૫૦. ગ.
 માં નથી. ૭૫૨. ૩. ખ. હુલક. ૪. ખ. સાચ ચાલણહાર
 ૭૫૩-૭૬૯. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૭૦. ૧. ખ. પેડી થકી; ઘ. પેડી
 થકી; ચ. પગ પિડિ પિડા કરે. ૩. ૪. ચ. ઔશધ અંગ લાગે નહિ, તો
 નિશ્ચે આવે મળુ. ૭૭૧. ૧. ૨. ગ. ચ. એવાં એન અંતકાલનાં, હવે કરવું
 પુન્યદાન (ચ. કાંમ). ૩. ખ. માટે સહુ લ્યો મુખ આગળે; ગ. ચ.
 માટે-સહુ લોક માહરો. ઘ. તે માટે સહુ લો માહરો. ૭૭૨. ૩. ૪. ખ.
 ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૭૪ ૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪. ઘ. દિવસ
 સાતે. ૭૭૫. ૧. ક. ખ. સાગવાંન ઘ. સાગવા ન. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ.
 ચ. માં નથી. ૭૭૭. ૨. ગ. ચ. સતી નાયને પુન્યે તરે; ઘ. સતિ સહિત તો
 તરે તે તરે. ૭૭૮. ૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ઘ. વૈકુંઠ સુખનાં
 ધાંમ. ૪. ઘ. ભાત્રે ભેદે. ૭૭૯. ૧. ખ. ગ. ઘ. ર. સલવાદિ પતી. ૩. ખ.
 ચ. કહે ભલુ સાહર; ગ. કહે ભલુ સંભાર; ઘ. ભલુ તે સાહર. ૭૮૦. ૧.
 ખ. અરધ ન; ગ. ચ. અર્ધ; ઘ. અધર ન. ૨. ગ. ચ. કાયક જન્મ.
 ૭૮૧. ૧. ગ. ચ. આલો વાસિયે; ઘ. પ્રાણ આ અવાશિ. ૨. ખ. ગ. ચ.
 પ્રોહોચાહુ તમને દાશીયે. ૩. ચ. ખ. ગ. નેહ; ૪. ગ. પાડો. ૭૮૨. ૨.
 ગ. ચ. જિવ છતાં શિવ; ઘ. જીવ છે તે શિવમાં. ૩. ગ. ચ. રહુ કાંમ
 થાય. ૪. ખ. ગ્રહો ખરચવા. ૭૮૩. ૨. ગ. માં નથી. ૩. ૪. ખ. ગ.
 ઘ. ચ. માં નથી. ૭૮૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૮૫. ૧. ખ.
 ગ. ઘ. ચ. તુ પ્રથવીપત્ય. ૨. ખ. પ્રજા તુજ નાંમ; ગ. માં નથી; ઘ. એ
 તો સૌ પ્રજાને કાંમ; ચ. પ્રજા સહુ કહે કાંમ. ૩. ૪. ગ. માં નથી.
 ૭૮૬. ૧. ખ. વીણુ અક્ષ તે તો કહેવાય. ૧. ૨. ગ. માં નથી. ૩.
 ખ. પુરણુ શાહાસ્ત્ર; ઘ. પુછાવો. ૭૮૭. ૧. ખ. ભેઈ સાંઢલિયો; ગ. ચ.
 ભેઈ સાંઢી પોતાનિ તેહ; ઘ. ભે સાંઢડિ. ૨. ૩. ગ. માં નથી.
 ૪. ઘ. પવનવેગે. ૭૮૮. ૧. ઘ. સો. ૨. ખ. ઘ. શીઘસ્થકી નવી
 ડરે; ગ. ચ. સિંધથી તે નવ્ય. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી.
 ૭૮૯. ૧. ૨. ગ. માં નથી. ૧. ખ. પલકે કાસ; ઘ. પલકે કાશ તો
 આવ્યા પાંચ. ૨. ખ. અસવાર થઈ આવ્યો તે પાસ; ઘ. અશ્વનિને અડે
 નહિ આંચ. ૩. ખ. સવા મુહુરતમાં; ગ. ચ. સવા પોટમાં તેહ; ઘ. સારા

મુતમાં. ૪. ક. પોતાની; ખ. ચ. ભરિ; ગ. ભરી; ઘ. પેટિ ભરી.
 ૭૯૦. ૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૯૧.-૭૯૨. ખ. ગ. ઘ.
 ચ. માં નથી. ૭૯૩. ૩. ખ. એક પુત્રને. ૪. ખ. રામાદે ધણિયાણિ
 આપ્ય; ગ. તરણિ જે આપ; ઘ. રામાદે અસ્ત્રિ તે હાથ્ય; ચ. રામાદે ધરણિ
 જે આપ. ૭૯૪. ૧. ઘ. ત્રીજે ભાભે ચોથો. ૨. ખ. મુકન ભલેરા નય;
 ગ. ચ. નેં નિચે નય; ઘ. જોયા મુકન ભલેં એ રાય. ૨. પછી ગ.
 ચ. માં આટલું વધારે; ચાર (ચ. કહું) પૂત્ર જે ઘેરે રયા, ભાંભો સ્વર્ગ જે
 ભાભો ગયા. ૪. ખ. વાગે; ઘ. દુંદવિ વાગે છે ગેણિ લહાં. ૭૯૬. ૧.
 ઘ. અવાશિયેં ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. લીધો પંથ ગયા. ૪. ખ. પુરા સકલ
 દિન થયા પાંચ. ૭૯૭. ૧. ખ. ઘ. ક્ષુર કર્મ સંધ્યા વીધ્ય સ્થાન; ગ.
 ચ. ક્ષુર કર્મ કર્યાં શુભ સ્નાન. ૨. ૩. ખ. ગ. ચ. માં નથી. ૭૯૮. ૧.
 ખ. નિસ્તરા આહાર દ્રઢ; ગ. ચ. છૂડ રાખ્યુ ધિર. ૨. ગ. ચ. વંદા.
 ૩. ખ. તૃપ્ત તે. ૪. ગ. ભંજન થયા. ૭૯૯. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ.
 ચ. માં નથી. ૮૦૦.-૮૦૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૮૦૩. ૧.
 ખ. ગ. ચ. છે પતી. ૨. ખ. ઘ. રામાદે શીરામણ સતી; ગ. ચ.
 સાથે સતિ. ૪. ખ. જીવરૂપ તે શીવમાં ભલ્યાં; ગ. ચ. શિવરૂપ
 થઈ શિવમાં ભલ્યાં; ઘ. શિવ શિવરૂપ થઈ બ્રહ્મ ભલા. ૮૦૪. ૧. ખ. ચ.
 ઉજ; ઘ. નેહ. ૨. ખ. ભલીયુ છે તેજ; ગ. ચ. તેજ થઈ માણ્યા તેહ
 (ચ. તેજ). ૮૦૫. ૨. ખ. પાલ્યુ વચન પોતે તેણિ વાર; ગ. ચ. ભાભોરાંમ
 કર્યા ભવપાર; ઘ. મદિમા વાધ્યો અપરમ્પાર. ૪. ખ. ગ. ચ. નાદ
 દેવતાઈ થયો (ગ. ચ. થયા); ઘ. ગેણિ વાળાં દેવતાઈ થયાં. ૮૦૬. ૨.
 ખ. ગ. ઘ. ચ. સહુને ભાંણ્ય. ૩. ખ. માંણ્યો મહીપત્યે; ગ. ચ. મંદિરલોકે
 ભાંણ્યો મર્મ; ૪. ખ. ધર્મ; ગ. ચ. કરી ક્રિયા કુલાચારે કર્મ. ૮૦૭. ૪.
 ખ. ગ. ઘ. ચ. ઉજ્યેણિ વંશ. ૮૦૮. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી.
 ૮૦૯. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. વંસ રાંમનો આસ્યો જસે. ૪. ઘ. નામ.
 ૮૧૦. ૧. ખ. ગ. ચ. કણ્ણી કુળકાંમ; ઘ. કરવા કુલનાં. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ.
 ધનધન એ ભાભોરાંમ. ૩. ૪. ગ. માં નથી. ૮૧૧. ૧.-૨. ગ. ઘ. માં નથી.
 ૮૧૨. ૧.-૨. ગ. માં નથી. ૧. ખ. ચ. ચીરથાવર થાય; ઘ. કાંમ
 રુદેથી સ્થાવર થાયે. ૨. ખ. જન્મજન્મનાં. ૩. ખ. દાંન માન મયાથ્ય
 ને આપ. ૪. ખ. ઓછુ મન કરતાંમાં પાપ; ગ. ઘ. ચ. કરતાંમાં. ૮૧૩.
 ૩. ગ. કહી પુતલીયેં ભેગેં જયા; ઘ. કદિ પુતલિયેં એ કયા. ૪. ખ.

કારીખંડતણિ યે કથા; ઘ. બોજને જથા. ૮૧૪. ગ. માં નથી. ૧.
ખ. કેહે શુભંભુ; ઘ. એજ ભાણ. ૨. ખ. પ્રમાણ. ૩. ૪. ખ. બુધ્ય
સાર ક્ષીતા યે ક્ષી, હેવી બુધ્ય તેહવી તેહવી. ૩. ઘ. કરાવિ; ૪. ઘ. ચ.
તેવિ તિને નિરણે નથી (ચ. હવિ). ૮૧૫. ૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ.
પરદુખભંજન વીક્રમ કહો; તે ઉપર એ અંથ જ થયો. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ.
પરમારથતણુ યે પુર. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. ન્યાય વાત તણુ એ તુર.
૮૧૬. ૩. ખ. પંડીતને એ ઉપર મિત્ર. ૪. ગ. ચ. રાજસ ગુણુ ને' રૂડિ
રીસ; ઘ. રાજગુણુ તણિ તો રિસ. ૮૧૭. ૧. ૨. ગ. માં નથી. ૨.
ખ. ઘ. ચ. પુરુષ તણે મન બોગ. ૪. ખ. ઘ. અદાતા સોમને તો દ્યો.
૮૧૮. ગ. માં નથી. ૧. ખ. પાપિને મન નહી રસાલ; ઘ. પાંપિને તો
નહે' પુરુષાતન. ૨. ખ. અક્રમીને તો મન આલ; ઘ. અક્રમીને નહે'
વાહન. ચ. અક્રમિ' માંને એ આલ. ૩. ચ. પાખંડિ જાણે પાખંડ.
૪. ખ. દુખિ; ઘ. દ્રેષિ; ચ. દોષિ, જમં ડંડ. ૮૧૯. ૧. ગ. ચ.
જન જાણે વિદાયે, ૩. ખ. પુરુષતણુ ચરિત્ર; ગ. ચ. ચતુર ચિત્ત
ધરે ચરિત્ર; ઘ. ચતુર પુરુષને મન્વચિત્ર. ૪. ગ. ચ. પુન્યવંત
કેહે પરમ પવિત્ર. ૮૧૯. પછી ગ. ચ. માં આટલું વધારે; સમુચ્ચને' સાર'
લાગસે, અક્રમિ' ઉઠી લાગશે. ૮૨૦. ૨. ખ. ગ. ચ. વિક્રમ ભોજ; ઘ.
ભુપત્ય ભોજ વૈલાશ. ૩. ગ. ચ. કેડે' કરી. ૮૨૧. ગ. માં નથી. ૩-૪.
ઘ. કાલિદાસને ભોજનું, રણિ નવ ખંડ નામ. ૮૨૨. ૧. ખ. ઘ. ચ. ગુણ
સાગરે; ગ. શ્રી ગુજરાત્ય ગુણસાગરે. ૧-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. આ દેશ.
૩. ગ. સાભરત્રટ; ચ. સાખરત્રટ. ૮૨૩. ગ. માં નથી. ૨. ખ. સત્ય ધર્મ;
ઘ. જે ધર્મ; ચ. તે ધાયે નિત્ય ધર્મ. ૮૨૪. ૨. ઘ. વેગનપુરમાં વાશ.
૩-૪. ઘ. પિતા પુરુશોત્તમતણા, કહે' કવિ શાંભલદાસ. ૮૨૫. ગ. માં નથી.
૨. ખ. ચ. 'શીવ' નથી; ઘ. બુધિ તણો પ્રતાપ. ૩-૪. ખ. કપીશકત તે
ઉપની, અંતર આપોઆપ. ૩. ઘ. પરતાપથી. ૮૨૬. ૧-૨. ગ. માં નથી.
૧. ખ. દોહો દશે. ૩. ગ. ચ. મોરવિ; ઘ. મોરવી. ૪. ખ. થાયું
જગતથી જાણુ; ગ. સુકતથી; ઘ. થયું જગતમાં જાણુ. ૮૨૭. ૨. ગ.
તેજ પુન્યની વાંણ; ઘ. પુણ્ય પ્રકાશ. ૩. ખ. ઘ. ભણુ; ગ. ચ. તીર્થ
ભોમિ ભલી. ૮૨૮. ૩. ખ. ઉત્તમ કહુ; ગ. ચ. કાણુ; ઘ. ઉત્તમ હવો.
૪. ઘ. માંનજી. ૮૩૦. ૧. ખ. શુભ વીધ્યનાં; ગ. વાસ; ઘ. માંન.
૩-૪. ઘ. કસણાનિધ કરુણા કરી, ગુણુ તણા ભંડાર. ૪. ગ. હેત હસની

હાર; ચ. તે હેત હોસિનિ હાર. ૮૩૧. ૧. ખ. પારખ; ગ. પારખુ, પુરાણમાં; ઘ. પારખુ; ચ. પરખુ, પુરાણને. ૪. ગ. જેવો બોળ. ૮૩૨.-૮૪૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી; ૮૪૨.-૮૪૫. ગ. માં નથી. ૮૪૨. ૨ ચ. ખ. ઘ. શિદ્ધ રિસ. ૩. ખ. ઘ. ચ. કરા. ૪. ખ. ચ. પુન્ય ઉપર મુજ પ્રિય; ઘ. પુણ્ય ઉપર બહુ પ્રીય. ૮૪૩. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૮૪૪. ૨. ચ. પુન્ય ધણુ પવિત્ર. ૮૪૫. ૩. ચ. શુભિયલ તેહેનો શુભ ગ્રેહ. ૮૪૬. ૪. ઘ. ધર્મ ધ્યાન ધણો ધીર. ૮૪૭. ગ. માં નથી. ૧. ઘ. પાલે મત; ચ. પોતાતણું. ૨. ખ. ચ. દેખિ; ચ. માં આ પછીનો ભાગ ખૂટે છે; ઘ. દે. ૩. ખ. ઘ. રહીયત પર રાહ સદા. ૮૪૮. ખ. ગ. ઘ. માં નથી. ૮૫૦. ખ. માં નથી. ૨. ગ. પાવ. ૪. ગ. દરિન દાવ; ઘ. દરિ ન. પછી ગ. માં, આટલું વધારે:

એહ ચરિત્ર જે સાંભલે, મનમાં આંણિ ભાવ
ટાટો ઉનો ચોથીયો, મુખે નાવે તાવ.
આખ્યાન રાજા વિરનું, મુલે નરનારિ જનન
પુન્ય ચાંદ્રાયણજીતનું, શ્રીરવાનું દરસન.

૮૫૧. ખ. માં નથી. ૧. ગ. ઘ. ઈમ દહિને પુતલિ. ૩. ગ. ઘ. એહ કથા.
૮૫૨. ખ. ગ. ઘ. માં નથી. ૮૫૨. પછી ગ. ઘ. માં આટલું વધારે:

શ્રોતા વ્યક્તા સાંભલો, કહે કવિતા કર જોડ
એક વાર સહુકો ખોલજ્યો, (ઘ. સાંભલત કહે સહુ).

જે જે શ્રી રણછોડ

ક. નો અંત: ઇતિ સીદ્ધાસનઅતરીસે વીક્રમચરીત્રે સામવદાસ-નીચીતાયાં વાર્તા
ભાભારાંમની ઉગણીસમી સંપૂર્ણ: સમાપ્ત: ॥ શ્રીયોસ્તુ: કલ્યાણમસ્તુ: ॥

ખ. નો અંત: ઇતિ વાત સમાપ્ત.

ગ. નો અંત: ઇતિ શ્રી સિદ્ધાસનઅતરીશમયે વારતા ભાભારાંમની
સંપૂર્ણ શુભ ભવતુ. સંવત ૧૯૦૬ ના વરમે માગસીર વદ ૧ વાર ચંદ્રે
લ. દવે રામચંદ્ર. ઘ. નો અંત: ઇતિ શ્રી ભાભારાંમનિ વારતા સંપૂર્ણ ॥
સંવત ૧૯૩૦ ના માર્ગશિર વદિ ૮। લી. જોશિ દરિશંકર વાલસહ
આત્માર્થે ॥ શિવેનિ મંગલ લગવાનું, વિષ્ણુ નારાયણ હરે ॥ શ્રી ॥

ચ. તું છેલ્લું પાનું ખૂટે છે.

[૩]

ક. નો આરંભ : શ્રી ગણેશાય નમઃ : અથ સિંહાસનખત્રીસીમધ્યે વાર્તા
વેતાલભાટની પુતલી સભારંજની લખી છે ॥

ખ. નો આરંભ : શ્રી ગણેશાય નમઃ : વાત વેતાલની લખી છે.

ગ. નો આરંભ : શરૂઆતના ત્રણ પત્ર તૂટે છે. એટલે ક. ની ૪૨ મી કડીની
૨. પંક્તિ ('તે શરવ વીરય') થી ગ. માં પાંદ શરૂ
થાય છે. ગ. માં એ કડીનો અંક ૩૯ છે.

૧. ૧. ખ. શ્રીમુખ આરંભ. ૨. ખ. મતિ. ૩. ખ. રસનાથે. ૪. ખ.
બાલ્યેક બાંહે ધરા. ૨. ખ. કાળ્ય. ૩. ક. સ્વરસ્વરતી. ૪. ક. વલ;
ખ. ઉણ્યમ. ૩. ૧. ખ. કપાથી. ૨. ખ. જો. ૩. ખ. હધુરો. ૪. ખ. થસે.
૪. ૧. ખ. જમ. ૨. ખ. લરુસે. ૩. ખ. ક્રિપા હસે તાલારી. ૪. ક.
તો તે; ખ. રહેસે માલારિ. ૫. ૧. ખ. મોહોટી. ૨. ક. સાખ્યાત;
ખ. સાંહાંસુ. ૩. ખ. આપે બુધ તુરંગ. ૬. ૧. ખ. જગપાવની.
ખ. ઉમાપત્ય. ૪. ખ. રાજ્યરાજ્યેશ્વરી. ૭. ૧. ખ. આણુંદકારણિ.
૨. ૨. ખ. કોટીકે અધહારણિ. ૩. ખ. યુરુ. ૪. ક. આજ; ખ. શ્રદ્ધ.
૮. ૧. ખ. શ્રીય. ૨. ક. ધરધામ. ૩. ખ. સીપત્ય. ૪. ખ. નરમલ.
૯. ૧. ખ. અવનવુ. ૨. ખ. ધરિયુ સાંહાં. ૩. સર્વ સોલિંરહિ. ૪. ખ.
મહીપત, માંહાંય. ૧૦. ૧. ખ. પોહોડા. ૨. ખ. લાખીતુ લગન. ૩. ક.
મુહુર મેલાં; ખ. મન સુ. ૪. ક. મનમાં મન. ૧૧. ૨. ખ. પોખ્યુ.
૩. ખ. સમર્પિયાં. ૪. ખ. જસ જસ જગમાં જાણ્ય. ૧૨. ૧.
ખ. લણુ. ૨. ક. ભાંત. ૩. ખ. ગુપલ, કરાં. ૪. ખ. અધિ-
પતીયે. ૧૩. ૧. ખ. પરદક્ષિણા કાર. ૨. ખ. પ્રિત્યે. ૪. ખ. માં માં રહે
દે રાય. ૧૪. ૨. ખ. આણિ, પ્રિલ. ૪. ખ. રિત્ય. ૧૫. ૧. ખ. દાતાર
દલે રરીઆ સમો. ૨. ખ. ગરવો ગંભિર. ૧૬. ૧. ખ. ઉરસિધ્ય હજુરિ.
૨. ખ. તેહેને. ૧૭. ૧. ખ. પંચડંડે સિર જત્ર ધરૂં. ૨. ખ. આણુંદ.
૩. ખ. અહરણી અંચની. ૪. ખ. સાહાસ્રમાં. ૧૮. ૧. ક. મહીમા. ૩. ખ.
માંયે. ૪. ખ. સાસ્ત્રમાં અતિ સંચ. ૧૯. ૧. ખ. પરકે ભોજ નેડી
બે હાથ પાણુ. ૨. ખ. વીખાણુ. ૩. ખ. ભરતખંડમાં તણો.
૪. ખ. નગ્ર. ૨૦. ૧. ક. લખ્યણુ; ખ. શોભા ધણિ. ૨. ખ.

લંકાંતણિ. ૩. ખ. વરણાવણુ જાંહાં વીધ. ૪. ખ. અધિશં.
 ૨૧. ૧. ખ. અરજુનવત. ૨. ક. છતિ; ખ. સકે. ૪. ખ. ભરિ.
 ૨૨. ૧. ખ. જાત્રિક. ૨. ખ. કેહે નીત્ય કથા. ૩. ખ. અવજરા. ૪. ક.
 રુઝ ગાઇ ગ્યાન; ખ. ગાયે. ૨૩. ૧. ખ. માંયે. ૨. ખ. તાંહાં, ભુપત્યવટ.
 ૩. ક. સઘ વીઘા; ખ. દલ દયલ. ૨૪. ૧. ખ. સરખો દીસે. ૩. ખ.
 આસિરવાદ. ૨૫. ૧. ખ. આપ્યો અદકા. ૩. ખ. દિસો. ૪. ખ. મોહો
 ૨૬. ૧. ખ. ઘેલો. ૨. ખ. હેલો, ના. ૩. ખ. દોહો ૪. ખ. સેનેદ.
 ૨૭. ૧. ખ. ભોળ્ય સુણ્ય ભાંમ્યણી. ૩. ખ. પોહોડુ સું પ્રાકમ ક્યૂં.
 ૪. ક. રુકું; ખ. રુકું, કેમ. ૨૮. ૧. ખ. જાત્રિકા. ૩. ખ. માંયની,
 કેમ. ૪. ક. ભીખારિન; ખ. ભીખારીને. ૨૯. ૧. ખ. કોહોનો ક્યાં.
 ૨. ખ. કોણુ, અંહા. ૩. ખ. વ્યપુ વીધ વીનય દસો. ૪. ખ. કોહોને.
 ૩૦. ૧. ખ. કેલો, પ્રાકમી. ૨. ક. કેવાં; ખ. મેપત્ય, માંન્ય.
 ૩૨. ૧. ખ. કામ્યની સાંલત્ય. ૩. ખ. હોસ હેડામાં રહે છે ધણિ. ૪. ખ.
 ઉતપસ. ૩૩. ૩. ક. લૌમ. ૪. ખ. કમલેન. ૩૪. ૧. ખ. કારમો.
 ૨. ખ. લંકાં, હાયનો. ૩. ક. મરમ; ખ. મેહમા. ૩૫. ૨. ખ. નારિનાં.
 ૪. ક. ભિમ. ૩૬. ૧. ખ. ઘેય. ૩. ખ. સીરોમણુ સાહસરપ. ૪. ક. નીર.
 ૩૭. ૨. ખ. દોસીદી સેખ. ૩. ખ. ધ્યાન. ૪. ક. માંન. ૩૮. ૧. ખ.
 કેવાયે. ૨. પછી ક. માં આટલું વધારે: કરે છે તે લારે મોટાં કાંમ.
 ૪. ખ. સરિખા. ૩૯. ૩. ખ. સમરધિ. ૪. ક. પતીનતા; ખ. પણ પેટ
 નહિ. ૪૦. ૧. ખ. મોહોટો વૃદ્ધ. ૨. ખ. દેડે. ૩. ખ. કસિ. ૪. ખ.
 વ્યાધી આવી વપુવે(યે) વસી. ૪૧. ૧. ખ. સિરોમણુ. ૨. ખ. કે, પતિ.
 ૩. ક. સીવ સીવતો. ૪૨. ૧. ખ. ગાંઠ તંમારે. ૨. ખ. ઉર્યેયે, વ્યથ,
 જ. તે શરવ વીરથ. ૩. ખ. ઘર સેતુ મુખ; જ. પુત્ર વીનાં તે શાંતુ શુખ.
 ૪. ખ. કેમ; જ. વીનાં કેમ. જ. માં આ કહીનો આંક ૩૯ છે. પછીથી
 ૪૦, ૪૧ વગેરે. ૪૩. ૧. જ. પુત્ર વીનાં (તેજ પ્રમાણે અન્યત્ર, કોણુ કરે
 (તેજ પ્રમાણે અન્યત્ર ત્રીજા પુ. ના રૂપે, 'ધરે' વગેરેમાં જ. માં અનુનાસિક
 નથી). ૨. ક. પેંડ કર કુંણુ; ખ. પીત્રચીના; જ. પીડ કોણુ (તેજ પ્રમાણે
 અન્યત્ર 'કોણુ'). ૩. ક. મુખ કો; ખ. નવ્ય; જ. કોએ મોહો નવ લેએ.
 ૪. ખ. બાંધે; જ. શુકને નવ, કાર કોએ. ૪૪. ૧. ખ. વાઝીયાં; જ. નથી.
 ૨. ખ. લહ્ય. ૩. ખ. 'સી' નથી, અંસ; જ. અલગત. ૪. ખ. કેમ;
 જ. વાધે કેમ. ૪૫. ૧. ખ. પુત્રવી, માંન્ય; જ. તે શુ શળનાંન. ૨. ક. દેવાં;

ખ. સાં લેવાં; ગ. શુ આલવાં. ૩. ગ. વંજ કેહે શહુ. ૪. ગ. ધર નવ આવે. ૪૬. ૧.-૨. ગ. નથી. ૨. ખ. તે શોક નવ. ૩. ખ. તે નવ, નાત્ય; ગ. નવ માંને ન્યાત. ૪. ગ. સગાં શહોદરની શી ભાત. ૪૭. ૧.-૨. ગ. નથી. ૨. ખ. જીવ્યામાં. ૩. ખ. ગ. કેમ; ૪. ખ. ચઢ્યા, ક્યેમ; ગ. દેખી લોકને પાછા. ૪૮. ૧. ક. કિજઈ; ખ. કીજયે; ગ. વેણવા તે કોહોને કીજયે. ૨. ખ. લાવો, લીજયે (તેજ પ્રમાણે અન્યત્ર); ગ. તૂટક. ૩.-૪. ગ. નથી. ૪. ક. ધારે; ખ. નવ્ય, ધીર. ૪૯. ૩.-૪. ગ. નથી. ખ. સમસાન. ૪. ખ. નવ દે કોઈ માંન્ય. ૫૦. ગ. માં નથી. ૧. ખ. ધન્ય. ૨. ખ. સર્વથી. ૩. ખ. કોડ ૪. ક. તોઈ; ખ. પનોતો નવ કેહે. ૫૧. ૧.-૨. ગ. નથી. ૧. ખ. ના હોયે. ૩. ગ. ઉદવેખ. ૪. ક. લખ્યજીથી; ખ. શાહાસ્ત્ર લક્ષજીથિ. ગ. શાહાસ્ત્ર. ૫૨. ગ. માં નથી. ૨. ખ. માંન્યનીને. ૩. ક. છુટાવો. ૫૩. ૧. ખ. મુણ્ણ, ભાંખની. ૩. ખ. થાયે ગોવીંદતુ. ગ. થાયે ગોવીંદતુ. ૪. ખ. કાપણ; ગ. કાહાપણ. ૫૪. ૧. ગ. ભાર વધલિવ ધર તણો. ૨. ગ. તે કીધો મંનથી લાજ. ૩. ગ. ગઝો ભીમ માહાવંન વીજો. ૪. ક. તે તતપર; ગ. કરવા તપને કાજ. ૫૫. ૧. ગ. જાંજુલમાંન એક શીવ તાહાં. ૨. ક. જુજુલમાંન; ખ. જોત્ય; ગ. એક જોત. ૩. ખ. તેજ પુન્ય ત્રીલોકપત્ય; ગ. તેજ છે ત્રલોકપત્ય. ૪. ખ. ઉદેકાલ ઉદોત્ય; ગ. ઉદોત. ૫૬. ૧. ખ. પુરુ; ગ. પરતાપ ધણો. ૨. ક. નારાયણ જે; ગ. નારાયણતુ. ૪. ગ. હેત ધણે હજુર. ૫૭. ૧. ખ. ખીલપત્ર; ગ. ખીલપત્ર તુલશી આંકડે. ૩. ગ. અહર નીશદીન કરે. ૪. ક. અધિકો. ૫૮. ૧. ગ. શુણે. ૩. ખ. જીહા; ગ. જીભે. ૪. ખ. થકો; ગ. કરે લાવથી. ૫૯. ૧. ખ. ગુરુઆપણે; ૨. ગ. જલની. ૩. ખ. આપો. ૬૦. ૪. ક. ખ. જુગદિશ; ગ. પાલણ. ૬૧. ૧. ખ. ખોટ્ય, તાલરે; ગ. ધર. ૨. ગ. નથી અશમરથ આપ. ૩-૪. ગ. માં નથી. ૬૨. ૨. ક. દાંણુવ. ૩. ગ. શુભ એક. ૪. ખ. પાંસુ જે તુજ. ૬૩. ૬૩ થી ૭૩ સુધીની કડીઓ ગ. માં નથી. ૧. ખ. જુગતમાં. ૨. ખ. વીખાણે સહુ. ૪. ખ. લુપત્ય. ૬૪. ૧. ક. પરીયા; ખ. ત્રો. ૨. ખ. નાત્ય. ૪. ખ. કરુણાનિધ્ય કર્ય. ૬૫. ૧. ખ. માંગણ. ૩. ખ. કોયેક ૬૬. ૨. ખ. પેચ. ૩. ખ. લણિ. ૪. ખ. સેક. ૬૭. ૧. ખ. વરિયા લાવથિ. ૩. ખ. કરિ. ૪. ખ. દક્ષણા. ૬૮. ૧. ખ. એકાદશ્ય કરો. ૨. ખ. લુટાવ્યું, ધન્ય. ૪. ખ. ઉપચ. ૬૯. ૨. ખ. શાહાસ્ત્રતણિ જે

સાક્ષ. ૩. ખ. પારથેશ્વર ચીતાંમણી. ૪. ક. લખ લખ; ખ. નવલક્ષ.
 ૭૦. ૨. ક. સ્યું હોય પાય. ૩. ખ. સો ૪. ખ. ઓસીક ના. ૭૧.
 ૧. ખ. સંતોષો એને. ૩. ખ. નેણે વાલવુ. ૭૨. ૧. ખ. નિર્મલ,
 તેને. ૩. ખ. વલીને. ૪. તપ્ત, ધ્યંમ. ૭૩. ૧. ખ. વેદ્યે વણિ. ૨. ખ.
 સાધ્યે સગલાં. ૩. ખ. સિવ બચ્ચારો સુ કરે ને. ૪. ખ. લખ્યો ના હોય
 કરમે પુત્ર. ૭૪. ૧. ખ. વર્ષ; ગ. કરતાં વીતૂ વરજન એક. ૨. ખ. ગ.
 વીવીધ વીવેક. ૩. ખ. ગ. આલ્યો લીમર એક ઈશને પાશ. ૪. ખ. તેણે
 ગ. તંણી. ૭૫. ૧. ગ. શંભીષે. ૨. ખ. ધાર્યો; ખરો નારાએણ. પછી
 ગ. માં આટલું વધારે : મેલ્યાં મજ ઉપરજ ઈશ, વલતી ક્ષી શીવજીને વાત.
 ૩. ખ. ના આપે જુગધિસ; ગ. ને પુત્ર નહી આપ્યો જુગદીશ. ૪. ગ.
 તો મારી પાકુ મજ દશવીશ. ૭૬. ૧. ગ. પ્રશંન થઈને ખોલ્યા શાય.
 ૨. ગ. આપ્યા પુત્ર ફલ પુરા પાંચ. ૩. ક. હેત; ખ. ધેય; ગ. ધંણે
 હેતથી. ૪. ક. મન; ખ. મંન્ય વીચ્યારુ પેય; ગ. શર્વે પ્રીછો ભીમ તે
 પેર. ૭૭. ૨. ખ. બલીયા; ગ. બલજન પામે ખે. ૩-૪. ગ. માં નથી.
 ૩. ખ. મેહે ક્યેમ. ૭૮. ૧. ખ. ધરિ; ગ. કાળજ પર. ૨. ખ. ભુદ; ગ.
 ભુધ મરવા કોડે કરી. ૩. ખ. શિશ્ય; ગ. છેદે આમ લાથે કરી શીશ.
 ૪. ગ. કરીને. ૭૯. ૧. ખ. વ્યણ મોહોત્યે; ગ. વંણ; મોટ. ૨. ક.
 આતમ; ખ. સિદ્ધને; ગ. શાંને. ૩. ખ. લિમ; ગ. ભીમજ લાંણે. ૪.
 ગ. જો. ૮૦. ૧. ક. ખ. તે; ગ. વહીને. ૨. ખ. દર્યાણજ ના થયુ; ગ.
 સ્વપ્ન માંહે દરશંણ નવ થઈ. ૩. ગ. માછી પાપી. ૪. ગ. તેને પાંચ
 આપ્યા છે તંન. ૮૧. ૧. ખ. ભુડો; ગ. એથી તો મુજને ભુડો. ૨. ક.
 દિધ; ખ. નવ્ય દિધ; ગ. એક. ૩. ખ. ડેહરા; જાવો; ગ. દેહરા. ૪ ખ.
 યાવો; ગ. નેહરુ. ૮૨. ૨. ખ. ગાર્ય; ગ. દીદો. ૩. ક. ખ. દિદા; ખ.
 ગ. તાંલાં. ૪. ખ. પ્રયે સાક્ષાત; ગ. પ્રતે પાંખ. ૮૩. ૧. ક. નરખીયા;
 ગ. કોટી એક જોયા મે તાંલાં કીટ. ૨. ક. પર; ખ. નહી પીછીયા; ગ.
 પંણ શંભજો નંહી હુ તેહમાં દીદ. ૩. ખ. તજ સુ, સાચ; ગ. શાય.
 ૪. ખ. માંથિ; ગ. આપ્યા કીટ. ૮૪. ૧-૨ગ. નથી. ૧. ખ. કરંતે.
 ૨. ખ. પેટ. ૩. ખ. તુજ આપવા જોગ નહી કો તંન. ૪. ગ. ગંમતો.
 ૮૫. ૧-૨. ગ. નથી. ૧. ખ. તાહારે; ૨. ખ. નવે ખંડ. ૩. ક. માંથે
 સિર; ગ. મુજ માથે ધંણો. ૪. ક. ગ. તપ મત પુજ તંણો. ૮૬.
 ગ. માં નથી. ૧. ખ. પુરુષોત્તમ. ૨. ક. વચન બાંધાં. ૩. ખ. તેમ, માલરે.

૪. ખ. તાલિરે. ૮૭. ૧-૨ ગ. નથી. ૧. ખ. માહરુ છે; ૨. ખ. ક્યેમ, ક્યાંમ. ૩. ખ. પેય; ગ. પુરણુ. ૪. ખ. વેય; ગ. પુત્ર જાઉં તુજ. ૮૮. ૧. ખ. ધર્યાં એ; ગ. ધરૂં હું નેટ. ૨. ગ. થાશે તારે પેટ. ૩. ગ. હોયે મન તંણી. ૪. ક. લખમી; ગ. ધંણી. ૮૯. ૧. ખ. પરત્યે ભાખ્ય; ગ. ભાંખ. ૨. ખ. લક્ષ, લાક્ષ; ગ. લક્ષમી, ધણી ધમો બહુ લાખ. આ પછી ગ. માં આટલું વધારે: દેશદેશથી આવે દાંમ; દેવતાં હો દશેદી નાંમ. ૯૦. ૧. ગ. શીવ કેહે આપે અવતર. ૨. ગ. ખચ' કરૂં બહુ ચેર. ૩. ખ. તાંહારે; ગ. સારે નીશર. ૪. ખ. ધડીયે નહી રહે; ગ. તણ તારણી ધર. ૯૧. ૧. ખ. પાંમિ તે વલ્યો. ૨. ગ. શીધ. ૩. ગ. આનંદ ઉપનો અતી ધંણો. ૪. ગ. ધંણો ખરચીઓ ગર્થ. ૯૨. ૧. ખ. યોગ ગરલ. જે ઉરી રહ્યો; ગ. જઈ ગલ' જરે રહ્યો. ૨. ખ. કાંમ્પની; ગ. કાંમની શંગે કાંમ. ૩. ગ. પ્રતાપીકે પ્રગટ થયો. ૯૩. ગ. જેમ ચંદ્ર નીકલે આલથી. ૨. ખ. જમ; ગ. પ્રાણથી જેમ. ૪. ગ. તાંને નીરખો તેમ. ૯૪. ૧. ક. રુપ; ગ. માં ત ને સ્થાને ૩. આ પ્રમાણે છે: ઉર્ધ્વ ધંણો સમ્યાપને. ૨. ખ. સાહાસીક કે સીધ; ગ. શીવપરતાપે શીધ. ૩. ખ. દાંન દીર્ધા બહુ વીખને. ૪. ક. કરમ, કિધ; ખ. કીધ; ગ. જાતીકતુ. ૯૫. ૧. ક. પખ. ૨. ખ. જ્યમ; ગ. વાધો છે જેમ. ૩. ગ. વધે રૂપ વધતાલતુ. ૪. ગ. અવનવો જેવો ચંદ્ર. ૯૬. ૧. ખ. ગ. પુજ. ૨. ખ. સીરામણ; ગ. શીરામણ. ૩. ખ. અંસપલ; ગ. અવતરીઓ -કે અધીપતી. ૪. ગ. જેવો ઈશ્વરનો. ૯૭. ૧. ખ. વરસનો સેહેજે; ગ. શાત વરશ શેહેજે ગચ્ચાં. ૨. ખ. અને તેને મુક્યો નીશાળ; ગ. મુકો નર નીશાલ. ૩. ક. વણ સીખવી. ૪. ક. વિશાલ; ખ. વીતાત; ગ. વશા વધતાલ. ૯૮. ૧. ગ. પુરાણ કવ્યા. ૨. ગ. માંગણ-તાંગણ બહુ ભેદ. ૩. ખ. ભાખ્યામાં, લણે; ગ. ભાખા લણે લુપ્ત થયો. ૪. ખ. જે વાણિ વીખાને; ગ. જેમ વીખાણે. ૯૯. ૧. ખ. ખોહોણે. ગ. બહુણે. ૨. ક. વેદ; ખ. વીદ્યાયો ચીલ; ગ. વિદ્યા ચીત. ૩. ખ. રીઝવે; ગ. રાગ આલોપે રીહીજમાં. ૪. ખ. ખાંત; ગ. વાતમો ક્ષાત. ૧૦૦. ગ. માં નથી. ૧. ખ. મુકીયું. ૨. ખ. સીધ્યથિ. ૩. ખ. જુઠ ના ખોલુ. ૪. ખ. દેહ. ૧૦૧. ૧. ગ. શેત્રંજ ગંહકો. ૨. ખ. રાજ્ય રામની; ગ. રાજરમતની ૩. ખ. જોખથી; ગ. જાઓ જુગતે જોગથી. ૪. ક. પ્રીત; ગ. બહુ પ્રીત. ૧૦૨. ૪. ખ. ગ. વીવીધ. ૧૦૩. ૧. ખ. લોરી; ગ. ખોરી લઈ એક હોમની. ૨. ખ. ગ. જુવટે. ૩. ક. જિતે. ૧૦૪. ૧. ગ. લાંડારીને લીમ

કેડે. ૨. ખ. સોખ્યા; ગ. મુગતા મેડુલ લંગર. ૩. ક. ખરચતે; ગ. પુત્રને.
 ૪. ખ. નાકાર; ગ. નવ કેડેતી નાકાર. ૧૦૫. ૧. ખ. કે સોતાના;
 ગ. 'ખાંતે' નથી, કઈ સોતાનાં. ૨. ખ. કોઠ. ૩. ગ. છતે તેનો. ૪. ખ.
 હાથે હસતી હોય; ગ. નંદીનર હારે હોય. ૧૦૬. ૧. ક. વંચો.
 ૨. ગ. શુદ્ધનાં. ૩. ગ. એડેવાં. ૪. ખ. જ અખ. ૧૦૭. ૧૦૭ થી ૧૧૨
 કડી ગ. માં નથી. ૧૦૮. ૨. ખ. સરદાર. ૪. ખ. દસ નો હોય.
 ૧૦૯. ૨. ખ. મોહોટમ. ૩. ખ. પોહોડો. ૧૧૧. ૨. ખ. નાંદાનો
 ૧૧૨. ૧. ખ. તરવાય. ૨. ખ. ઓટ. ૪. ખ. માને તેડતી છે મોહોટ.
 ૧૧૩. ૨. ખ. દેએ; ગ. દેએ. ૩. ખ. જુવે; ગ. મુખ જુએ નંદી.
 ૧૧૪. ૧. ગ. બીમ શુત નવ ખાંડમે. ૨. ખ. લગો લેકે; ગ. વહો લોકે
 શહુ માત્ર. ૩-૪. ગ. અવતરો કોઈ એક અધીપતી, થાએ વર્ષતાલ વીખાણુ.
 ૧૧૫. ૧. ક. ખ. તે. ૨. ગ. કીરત કો શહુ કોઠ. ૩. ગ. ઉપમા તે
 કેમ આપીએ. ૪. ખ. 'નદિ' નથી; ગ. 'કાય' નથી. ૧૧૬. ૩. ગ.
 શમરથી શહુ દેહવટ કરી. ૪. ખ. કાકાક. ૧૧૭. ૧. ગ. 'જઈ' નથી.
 ૨. ગ. મુકા મંત નીવાસ. ૪. ખ. પરવાળાં; ગ. ખરચાં કોઠ.
 ૧૧૮. ૧-૨. ગ. રમી રાજશલાએમાં, પુરણ પરહાણો ઘેર ૩. ખ. ખેસાર્યો;
 ગ. ખેસાહી પ્રીનથી. ૪. ગ. પુત્રને. ૧૧૯. ૨. ગ. દહુ છીં. ૩. ગ. નાત્ય. ૪.
 ગ. ભે ઘેર હોએ રાજ. ૧૨૦. ૧. ગ. વહી ગયા. ૧૨૧. ૧. ખ. તણા; ગ.
 ધારણ જે હઈઆ તણી. ૩. ગ. વાત તે. ૧૨૨.-૧૩૦. ગ. માં નથી. ૧૨૨.
 ૨. ખ. વાણુ. ૧૨૩. ૧. ખ. દમડ. ૨. ખ. ભેડાનો. ૩-૪. ખ. વેદ નાદાવા
 તણી. ૧૨૪. ૧. ખ. તેડતે. ૧૨૬. ખ. સર્વત્ર 'ભેગત' ૪. ખ. ચીત.
 ૧૨૮. ૩. ખ. ચયે. ૧૨૯. ૩. ક. સમાન, જલી. ૧૩૦. ૨. ખ. વેચી.
 ૧૩૧. ૨. ખ. તરત; ગ. તર્ત. ૪. ગ. એ વાંચી મુજ વર્ત. ૧૩૨. ૨.
 ગ. આંણી આપ્યુ તમને તર્ત. ૩-૪. ગ. મંદીર આવ્યુ મલપતો. શીવ પન્તાપે
 શત. ૧૩૩. ૨. ક. અલમલિનંદ; ગ. જમલાનંદ જગતપત. ૩. ગ. પ્રીત થકી
 પુન્ય કરી. ૪. ખ. શકત; ગ. પુન ઉમઆકાંત. ૧૩૪. ૧. ગ. બહુ થન
 ખરચુ ખાપતુ. ૨. ખ. ઓસીકલ; ગ. ઓસાકલ. ૩-૪. ગ. મોહોમાઆ
 મંત્ર દે મુજને, જે કીડે દેશે જાંઉ. ૧૩૫. ૧. ક. સંચરે. ૩. ગ. મુનારો.
 ૪. ખ. તેડેને તે લીધો. ૧૩૬. ૨. ગ. જનુ છે પરદેશ. ૩-૪. ગ.
 મને ઉપાડીને લાખજે, જે જાંઉ ઉજંગણી દેશ. ૧૩૭. ૩. ક. અખજા
 અવતરી. ૧૩૭. ગ. માં આ પ્રમાણે : જનીશલક્ષણો આગણો, તે દરે

શહુનાં તેજ, મુતાર પાડી મન થકી, આવ્યો ઉજરણી શહેજ. ૧૩૮.
 ૧. ગ. કુતકે બહુ કારમુ. ૨. ગ. જે શીવજી. ૩.-૪. ગ. એ કુતક-
 પરતાપથી, કોડ સમરધી થાગે. ૧૩૯. ગ. માં નથી. ૧. ખ. યે. ૩.
 ખ. છે આપથી. ૧૪૦. ૨. ગ. ઉજરણી લણી. ૪. ખ. ભારે; ગ. ધર
 અંગ વર પીભુત. ૧૪૧. ૨. ખ. કાઈક. ૩. ગ. મંત્ર લણે શીવજી
 તણાં. ૪. ખ. 'તે' નથી. ૧૪૨. ૧. ખ. આસાનિ; ગ. અહંકાર થકી
 અલગો રહે. ૨. ખ. ત્રૈણ્ય; ગ. બ્રહ્મ રૂપ બ્રાહ્મણને કહે. ૩.-૪. ગ. જુદી
 વાત નવ ખોલે મુખે શદાશરવદા રહે તે શુખી. ૧૪૩. ૩. ખ. વરતામાં;
 ગ. માં નથી. ૪. ખ. કહુવો; ગ. માં નથી. ૧૪૪. ૧. ગ. ઉજરણી;
 અન્યત્ર પણ તેજ પ્રમાણે કે 'ઉજરણી.' ૨. ગ. લંકાંશમાંન. ૩.-૪. ગ.
 શુણ્વંતી ખીપ્રા શુભ ગંગ, તાહાં વીકંભવુ રાજ શુભ શંગ. ૧૪૫. ૧.
 ગ. શાચી શીધ શગ્તી. ૩. ખ. ગાંમે; ગ. ગામમાં ગચ્ચો જ્યાહરે. ૪. ખ.
 મોહોલ મોહોટા; ગ. મોટો મોહોલ. ૧૪૬. ૧. ક. ખ. અધિક હાંમ ઉચા
 આકાસ. ૨. ગ. ઉચી. અટાવી જેવાં કહિલાશ. ૩.-૪. ગ. નથી. ૩. ક.
 જે ગાંમ. ૧૪૭. ૧. ગ. જે રૂપા. ૨. ક. ખ. કોટે કનકતણા કાંગરાં;
 ગ. કેડે કલશ. ૩. ગ. હીરાવત જડા. ૪. ગ. વીવેક કરી વીશ્વકરમા અડા.
 ૧૪૭. પછી ગ. માં આટલું વધારે: શભા શોભે ઈદ્રાશન તંણી, જડાં મંણી
 માંણેક બહુ મંણી. ૧૪૮. ૧. ખ. લહેર; ગ. નવલ દુકાન નવલા મંણી
 મેહેલ: ૨. ખ. બહેર; ગ. અનેક ખીજાં કસ્તુરી કેલ. ૩. ખ. ચોપાસ; ગ.
 પાશ. ૪. ક. ઘણી; ગ. ઘણા એક. ૧૪૯. ૧.-૨. ગ. માં નથી. ૩-૪.
 ગ. નવલ મંણી ગ્રેહે જુગ વ શ, આદીતઉદોત બાંણે બહુ અંશ. ૧૫૦. ૧.
 ગ. માંણેક રવી મોતવ અંદ્ર. ૨. ખ. મંગલ પરવાલાં જહ્યાં છે મીંદ્ર. ૩.
 ગ. પોખરાજ. ગ. સ્ફટીક પરવાળાં જહ્યાં છે તીંદ્ર. ૪. ગ. લશણીઆં
 હીરા લાલમંણી શાજ. ૧૫૧. ૧. ખ. લાહર; ગ. રાહાલ. ૨. ગ. જડીત.
 ૩. ક. લ રહેં ગાંન; ખ. ન હેં ગાનાન; ગ. નવ રહે અનુમાન. ૪. ખ.
 ઉજેણિ અતિશે; ગ. ઉજેશ રવી ખીખ શમાન. ૧૫૨. ૧ ક. ખ. વાસે;
 ગ. વાશે જઈને. ૧૫૩. ૧. ગ. શોનાનાં આશે કર ગ્રહી, ખેદો શાંમદ
 શોભા શહી; શી કથું તેહની શોભા શહેલ. ૨. ક. મહીપતિના; ખ.
 મહીપત્યનો; ગ. 'કા' નથી, મહીપતી કેરો. ૩-૪. ક. ખ. માં નથી. ૧૫૪.
 ૧. ખ. રહો; ગ. રોહો ઉભા અધક્ષણ આંહાં. ૨. ગ. તમે જશો કાંહાં.
 ૩. ગ. તમે ભારે. ૧૫૫. ૪. ખ. પ્રતીહાર ખોલ્યા પ્રીતે પાસ; ગ. ખોલો

પ્રીત પ્રતીહારી પાશ. ૧૫૬. ૧. ગ. ગુણરૂપી ગુણીકા ક્રેદ. ૨. ક. લખડા
 લઈ સહુ લોક; ખ. લક્ષણુ તેહ સહુ લોક. ૪. ખ. બપુ; ગ. આવે.
 ૧૫૭. ૪. ગ. શંભળાવુ. ૧૫૮. ૨. ખ. અહીયાં પાસ; ગ. ધરીને
 પાશ. ૩. ખ. ભણે; ગ. ભંડારી તેને ભરે. ૧૫૯. ગ. માં નથી. ૧ ખ.
 હજાર સાત સહે. ૨. ઉપરે ધેય. ૩. ખ. રહ્યુ. ૪. ખ. ઘેય. ૧૬૧. ૧.
 ખ. દેક્ષ, બાહારણે; ગ. દેવ દળાંમુ. ૨. ખ. પેડોડો નાંક્ષા પીલ; ગ.
 પડદો લાખો પ્રીત. ૩. ગ. ડંકો ખ. દે શહુ દેખતાં. ૪. ખ. રહે; ગ. પ્રીત
 કરવાની રીત. ૧૬૨. ૧. ગ. ડંકે. ૨. ખ. ખીલ જાયે; ગ. ખીજે બપુ. ૧૬૩.
 ક. આલંધન. ૧૬૫. ૧. ખ. માંણી જાયે; ગ. આવી જુએ. ૨. ખ.
 ઘણા; ગ. જેની ગાદિ હોએ ગય. ૩. ગ. નંદી તો જાએ પાછો વલી
 ૧૬૬. ૨. ગ. દેઈ દળાંમુ દેહ. ૩. ખ. ક્યો; ગ. ડંકો જઈ મકંમ કરો
 ૧૬૭. ૧. ખ. ઘાવો; ગ. ઘાએ કરા. ૨. ખ. ગ. પ્રાહાર. ૩. ગ. દળાંમો
 ઘણુ જગાવીઓ. ૪. ખ. ચિત; ગ. ચિતથી ચંમકા શુર. ૧૬૮.
 ૧. ગ. અધીક શબ્દ કરા ઘંણાં. ૨. ખ. મુણે સાંભલે; ગ. શુણુ
 શાંમાંએ શર્વ. ૩. ખ. ગુણકા તેહ ગલી ગઈ; ગ. ગુણકા તે ગલી
 ગઈ. ૪. ખ. ઘણો મેહેલી મન ગર્વ; ગ. મેહેલા. ૧૬૯. ૧. ક.
 કોયક; ખ. સીધ અબધુત, 'છે' નથી; ગ. કોઈ એક અબધુત તંણો
 ૨. ખ. ક્યોડી વરત; ગ. વીશ કોડી વર્તે. ૪. ગ. સુકાવા. ૧૭૦.
 ૧. ગ. 'જે' નથી, ગીલીશત. ૨. ખ. કે કામ. ૪. ગ. નંદી દેશપતી
 ધર દાંમ. ૧૭૧. ૨. ગ. જે શાહા રાએ. ૩. ખ. દીયો, દદામે ધાએ
 ખોહો; ગ. દીધો દળાંમે ધાએ જહુ. ૪. ખ. સો; ગ. છે પાશે શી રીધ.
 ૧૭૨. ૨. ગ. મજે મંન. ૪. ગ. જે આવે. ૧૭૩. ૧. ખ. કાંદનિ; ગ.
 હુતી મુને. ૨. ગ. છે અંશ. ૧૭૪. ૨. ક. માંનનિ; ખ. માન્યનીયે; ગ.
 માંનુતીએ. ૩. ક-ખ. રહી. ૪. ગ. આખ્યાં. ૧૭૫. ૧. ખ. અતોલ્યના;
 ગ. અમુલના. ૨. ગ. જેહવાં એદ. ૩. ખ. ક્યા; ગ. રતન રંજની મોહ
 ધરી. ૪. ગ. તદ્દશીએ મેહેલાં તેહ. ૧૭૬. ૧. ખ. ધરે; ગ. પાગ ધરે.
 ૨. ગ. હેન્ય. ૨. ખ. સૂત્રપાણેચરતુ; ગ. શંમરી શ્રી ગુત્રપાણુને. ૪. ખ.
 સોહેન્ય; ગ. શુતો જઈને શેહેજ. ૧૭૭. ૧. ગ. કરી. ૨. ક. ઘણા એક
 બરાસ; ખ. મેહેકે; ગ. ઘણો, 'બરાસ' નથી. ૩. ગ. કસ્તુરી તીલક
 લલાં. ૧૭૮. ગ. માં નથી. ૧. ખ. જે પ્રતીકા. ૧૭૯. ૧. ગ. વધનાળને
 મંન શેહેજ શબળ. ૩. ગ. ને મહીપતી. ૧૮૦. ૩. ગ. ભોગી ચઈ. ૪;

ખ. ગ. ભાંખે, ભાંખ. ૧૮૧. ૧. ખ. ચીતની; ગ. ચીત થકી. ૨. ખ. આલીગન; ગ. આલીધન. ૩. ગ. ચીત થકી. ૪. ખ. મોહોટમ; ગ. મોટી. ૧૮૨. ૨. ગ. વાડ જોખન વેશ. ૧૮૩. ૨. ગ. ધાઈ આવી એક દાશ. ૩. ગ. જે વઈતાળ પાશે વીને ગઈ. ૪. ગ. પ્રીતે તેને પાશ. ૮૧૪. ૧. ખ. નેહોર; ગ. ક્ષાંણ એક નેહોર ખળકાં તંહી. ૨. ખ. નં સુણાં; ગ. શુણાં નંહી. ૩. ગ. પગપાન વાજે તંહી. ૪. ગ. એ શંભોગી તંહી અનુમાન. ૧૮૫. ૨. ગ. જેમ અઢે શાગર જેર. ૩. ખ. ડાહાંપણુ તો ન; ગ. ડાહાંપણુ નહીં કાંઈ એણે. ૪. ગ. કાંઈ ખોળ શરખી જોડ, ૧૮૬. ૧. ગ. એમ એ તપતપે. ૩. ગ. મરદ રહો મરજદ થકી. ૧૮૭. ૨. ગ. તે કરાં કાંમનાં કાંમ. ૧૮૮. ગ. માં નથી. ૩. ખ. ખેન્યો. ૧૮૯. ૨. ગ. કંચુકી કરા બંધ. ૩. ગ. લેશ આજાંણુ ખશ્યાં નંહી. ૪. ગ. કે ધણીએ ન કરે ધંધ. ૧૯૦. ૧. ગ. વલો પ્રશવેદ લેશ નંહી. ૪. ક. વસ્યો; નહી નેહ; ગ. નેહ કરે નંહી નેહ. ૧૯૧. ૧. ખ. પાપ રહો; ગ. રહાં છે પાથરાં. ૨. ગ. કરમાઆં. ૩. ગ. ખોલો. ૪. ગ. એ અચરત હોએ. ૧૯૨. ૨. ખ. માંચુંની; ગ. માનુની માંણવા. ૪. ખ. કોહોને; ગ. કોહોની. ૧૯૩. ૩. ગ. કામ ન જોગે કેમ કહુ. ૪. ગ. વીધાત્રી વાંકી. ૧૯૪. ૨. ગ. માંન. ૩. ગ. કામવશ. ૧૯૬. ૨. ગ. રૂપે દેખે લોક. ૩-૪. ગ. રશં આખે કો રાજ્યો, સ્વાદ જાણવો ફેક. ૧૯૭. ૧. ખ. ઝાહાંકલ. ૨. ક. ચારુ; ખ. વારુ દીસતાં; ગ. દીશે. ૩. ખ. ના; ગ. નવ. ૪. ખ. કે કુંડલ, કાંહાંન. ૧૯૮. ૨. ગ. દીશતા, મહાં ઉજલા. ૧૯૯. ૧. ગ. કનકે નાંમ ધતુરતુ. ૩. ક. ઉપેં; ખ. આજુક્ષણુ; ગ. થાએ નંહી. ૪. ગ. શરે નંહી એકુ કાંમ. ૨૦૦. ૧. ગ. ચીત્રાંમણુ ચીતરે. ૪. ખ. કેહો, અકળ; ગ. કરવા શવારી કાળ. ૨૦૧. ૧. ખ. તરવાય; ગ. તીર બાંધે. ૨. ખ. જે બાંધે સોભે સાંમત સુર. ૩. ખ. રિસી નટે; ગ. દેખીને નાહારો શહી. ૪. ખ. આવે નહી ખોઈ તુર; ગ. નાહાશીને ખોહે તુર. ૨૦૨. ૧. ક. મસાંણુ; ગ. શંમશાંણુનાં. ૩. ગ. ધંણો શા કાંમનો. ૨૦૩. ૨. ગ. જિહાંડમાં બહુ ભાત. ૩. ગ. અંન. ૨૦૪. ૧. ગ. અતી લલા. ૨. ગ. કીધાં મોટાં તીર. ૨૦૫. ૪. ખ. જે મુહુર્ત ના હોયે દેવ; ગ. જે નહી હોએ માંહે માંહદેવ. ૨૦૬. ૨. ક. ખ. દિવટ; ગ. દીવેટ. ૪. ગ. જે નંહી હોએ માંહે તેલ. ૨૦૭. ૪. ખ. ગ. ન હોએ. ૨૦૮. ૧. ગ. મનોરથ અદકો કરે. ૨. ખ. અદકો; ગ. અદકો. ૨૦૯. ૩. ક. ખ. ચોર વીનાં. ૨૧૧. ૪.

ગ. કરે યુગલ શુ કાજ: ૨૧૨. ૧. ક. મુરને; ગ. શેઉચને. ૨. ખ. જ્યોગ.
 ૨૧૩. ૩. ગ. વાંછરાગીને વર્ષદ શુ કરે. ૪. ખ. અદધાર; ગ. ગુણ-
 લીણને અધાર ધોર. ૨૧૪. ૩. ગ. હેત નંદી તાં આદરે શુ
 કરે. ૨૧૫. ૨. ખ. ગ. ગરધવ. ૩. ગ. રીડીને રેડનારથી.
 ૨૧૬. ગ. માં નથી. ૨. ખ. જ્યેમ. ૩. ક. ધાયડ; ખ. ઘેડેલા. ૨૧૭.
 ૧. ખ. ઝાંઝવાં; ગ. ઝવાયા કેરાં જલવા. ૨૧૮. ૨. ગ. હરમંત આગળ
 હાર. ૩. ક. ખેડલાં. ૪. ગ. આગળ. ૨૨૦. ૧. ખ. ગ. લંકાં. ૨. ગ.
 શાહર. ૩. ગ. કાંમદીપ જેહેને ધણો. ૪. ક. નારિ તુર. ૨૨૧. ગ. શીઘ્ર
 સાથે જે આપડે. ૨. ખ. સલાહ; ગ. શેલે ભાંજે શીશ. ૪. ગ. દીશે છત.
 ૨૨૨. ૩. ખ. હાલ; ગ. ગાય લરે જઈ આલને. ૪. ગ. તે કેમ છતે.
 ચતુરાં ચાલ. ૨૨૨. ગ. માં નથી. ૧. ખ. નાંમ. ૨. ખ. નાંમ. ૩. ખ.
 જવલો જન. ૪. ખ. રાડ. ૨૨૩. ગ. માં નથી. ૨. ખ. કસુ. ૪. ખ.
 ગરધવે. ૨૨૪. ગ. માં નથી. ૧. ખ. વસ્ત્રીયા વાડે કાંસકો. ૨. ખ. ઘરે.
 ૩. ખ. રાંડેના. ૨૨૫. ગ. માં નથી. ૨૨૬. ગ. માં નથી. ૩. ખ. માતુની
 ૪. ક. સ્થો કરે. ૨૨૭. ૧. ખ. કાંકાં; ગ. કુકે. ૨. ગ. નારાંનાં.
 ૪. ગ. એ તાણી. ૨૨૮. ૧. ખ. વસીયર; ગ. જાંહેડો વસીએર. ૨. ગ.
 જોણીએ. ૩. ગ. ખોલો. ૪. ગ. મરમ જાણો મંનની પુલ. ૨૨૯. ૧. ગ.
 શદા હોએ ગઈની. ૨. ગ. દાલમો જેને ખેડેલા દેવ. ૧. ગ. જેઈ વીનવાને
 કેમ હો. ૪. ગ. લગે. ૨૩૦. ગ. માં નથી. ૨૩૧. ગ. માં નથી. ૧. ખ. માને.
 ૨૩૨. ૧. ૨. ગ. માં નથી. ૩. જેર લાવે તો. ૪. ગ. અતોલ મોહાશગરથી
 તર. ૨૩૩. ૨. ખ. એવાં આલુકણ; ગ. એવાં આલુશણ છે. ૪. ગ. શધેદ.
 ૨૩૪. ૧. ખ. તાહારિ. ૨. ગ. લરા છે ભોગ. ૪. ખ. હાથીની, ગ.
 મારે મંન છે વશ રાખાંતી હોડ. ૨૩૫. ૧. ગ. મંન વશ જોથી ધાએ.
 ૩. ૪. ગ. માં નથી. ૪. ખ. જેતી કાંમ્યની. ૨૩૬. ૧. ખ. ક્રાંતાંત;
 ગ. એહેવાં. ૪. ગ. 'તે' નથી. ૨૩૭. ૩. ૪. ગ. તારાં મીણું શુ નંદી
 એમ, તો હુવંતી છતી કેમ, ૨૩૮. ૨. ગ. તેને તણી કાણ માત્ર. ૨૩૯.
 ૧. ૨. ગ. માં નથી. ૨. ખ. જેહર કાંમની કારણુ થયે. ૩. ગ. જોડેને.
 ૪. ગ. પ્રીત કરી કેમ રાખે પાશ. ૨૪૦. ૨. ગ. તેતુ કેમ ગીત આવલીએ
 જાએ. ૨૪૦. પછી ગ. માં આટલું વધારે:

જગત વશ તમારે જેમ મંન વશ અમારે તેમ

જાંકાં મોહલીએ તાં મંન જાએ નંદી તો અટ્ટી રેડે મંન માંહે

વીવીધ પ્રકારે કરે તે વાત રંગ ધણેરે વીતી રાત
આલસ મરડી નર ઉઠીઓ જેમ મદગળ હાથી છુટીઓ
બોલો ગુણીજન ગુણીકા શાય રહી ગુણીકા જોડીને હાય.

૨૪૧. ૩. ગ. નારદે ન ગણે નેહ, દેહ મલીન ભજન ખીન; ખ. મલીન
મજનવંત. ૪. ખ. તનુતંત; ગ. પક્ષ પરીવાર. ૫. ક. નમ્રતા; ગ. નિરમતા.
૬. ગ. આપમત આડી, ધણી ધણી અદ્યી માયા આંણવી.
૨૪૨. ૧. ખ. જાણ; ગ. જાં રલં શમાન જાણે. ૨. ખ. સણગાર;
ગ. શાંણગાર, જોર ચુડી. ૩. ક. લલલલ; ખ. ધલલલ; ગ. ધલ એ.
૪. ગ. માં નથી. ૫. ગ. ભા જોજ હરીચંદ્ર એ હરી હારનાં. ૨૪૩. ૨.
ગ. અંગ દેખાડે. ૩. ગ. નંદીન શાંદાંમુ નવ જોએ શેહેજ પરમંદાર પેશે.
૫. ખ. જાતે જડે; ગ. મુરખ રાખે મિત્ર કંથ મુઓ તે કુખ કુઓ પડે.
૬. ગ. ચેતી જુઓ. ૨૪૩. ૫છી ગ. માં આટલું વધારે: તણ શશુર-ધરશુત્ર
માખાપની લગ્ન મંન નવ ધરે, એવી નીચની નાર જર-ધર જઈ પેટ ભરે.
ગુણીકા જોવાય. ૨૪૪. ૨. ક. ખ. માં નથી. ૬. ખ. નારાયણ નર નીરખલ
તે, સાદા ઘેર તસો. ગ. માં આ છપ્પ નીચે પ્રમાણે છે:

જે ધરમાં ધરનાર, તે પીઠ પીઠુ લેશે

નારી-જુગત જે ધર માંહે તો શીર મીઠીલુ ટલશે

જે ધરમાં ધરનાર, તાંહ માંન શહાદર માલશે

નારી-જુગત જે નર દશે તે શોભે વન શીઘ જશે

નારી વીનાં નર નીરખલ દીપક ખીનાં ધર કરશે.

૨૪૫. ૧. ક. શત ભગ; ખ. અતી ભગ. ૨. ગ. જોણુ શરીર, દશાનન
વઈલવ. ૩. ગ. શોભાઈ શમાઓ શાયે. ૪. ગ. કઈઆ કઈચક; ક. ખ.
વીધા ધુર. ૬. ગ. માં નથી; ખ. કાંમ નાંમ ન અટકે. ૨૪૬. ગ. માં આ
છપો ૨૪૯. ૫છી છે. ક. ખ. માં સર્વત્ર 'વીનો' છે. ૨. ગ. જર જર.
૩. ખ. સખલ ના રાખે સંગે; ગ. શખલ રાખે શંગે. ૪. ગ. નર દીન લેશ.
૫. ગ. જુગમો ન રહે ત્યાહરે. ૬. ગ. ગુણીકા કહે વઈતાલ શુણો શંશાર
તલ્યો ત્યાહરે. ૨૪૭. ૨. ગ. લાખે. ૩. ખ. માં 'મંન' નથી. ૬. ગ.
તેહનો તેહ નવ માંનીઓ. ૨૪૮. ૧. ગ. જોખન માંહે રાખે રંગ શંગ શુખ
આપે તંનની. ૨. ખ. નીચ; ગ. નીત નીત. ૩. ખ. રાગસરુદે. ૪. ખ.
મહા મદમાતી. ૨૪૮. ૫છી ગ. માં આટલું વધારે: તુ મ્મથા સ્ત્રીની નીદા કરે-

૨૪૯. ૧. ગ. રણમોહિ. પ. ગ. પરદારથી શબ્દ દેવ દંમી. ૬. ગ. વર્ધતાલ ક્રેદે.
૨૫૦. ૨. ખ. રંછક મોહો ત્રોડે; ગ. ક્ષણમાં તોડે. ૩. ગ. વાંણુથાડે મોટી
વાત લાવ કરી ભોળન છોડે. પ. ગ. ગરીબ વણ્ણી. ૬. ગ. આપ અક્ષ નવ.
૨૫૦. પછી ગ. માં આટલું વધારે;

વર્ધતાલ ક્રેદે ગુણીકા ગુણો રુડી નાર તે સરવદા.
જે શોખી દે પ્રાણ તે વીશ્વાચ નંદી કરવો કદા.

*ગ. માં 'ચરેટ' નથી; ખ. હાંસિયામાં 'ચેલિં'. ૨૫૧. ગ. માં નથી. ખ. વાત:
૧. ક. માંણીઈ; ખ. માંનીયે. ૨૫૨. ગ. માં નથી. ૨. ખ. ભુતરક. ૪.
કરિયે. ૨૫૩. ૧. ખ. ખરિ; ગ. ખરી. ૨૫૩. પછી ગ. માં આટલું વધારે:

પરનારી પ્રગટ છરી નંદી લગાઓ અંગ
રાવંણુનાં દશ શીશ ગચ્છાં તે પરનારીનો શંગ
પરનારી પ્રતક્ષ રાક્ષસી નંદી ભોગ શુભ રંગ
કૌરવ શત દાંડાં પાંડવે જે જેઈ દુષ્ટી અંગ

૨૫૪. ૧. ક. પરલગ્યા; ગ. પ્રલવ યદી. ૪. ખ. શાહજ દેવ તુ સાક્ષ;
ગ. શાહજ પુરાણ શાખ. ૨૫૫. ૧. ખ. દીકયરી. ૨. ગ. બેકી ગોખે
ગરવ જ ધરી. ૩. અને ૪. ગ. માં નથી. ૩. ખ. જેળંન. ૨૫૬. ૧.-૨.
ગ. માં નથી. ૨. ખ. હોરવા. ૩.-૪. ગ. માં આ પ્રમાણે છે: વરતીઓ
એક આવ્યો જેટલે, શ્રીરામજી દ્રષ્ટે દ્રષ્ટ મલી તેટલે. ૨૫૭. ૧. ગ. રામશ્યાએ
એકાંત તેડીઓ. ૨. ગ. આનદે. ૪. ગ. અપવાસ ખટ મસવાડા તંણાં.
૨૫૮. ૨. ગ. પાલા. ૩.-૪. ગ. માં નથી. ૨૫૯. ૧.-૨. ગ. માં નથી.
ખ. માં આ પ્રમાણે એક નાયતણે તે સંગે ચણો, ભારે વર્ત તે ભુલી
ગયો. ૩.-૪. ખ. માં આ પ્રમાણે: રણ એક રાંમા ઘેર રહ્યો, કાએક
પાપે તેને ચીતે ચણો. ૨૬૦. ૧. ખ. થયા પછે આવ્યા; ગ. એટલે
સવારે. ૩. ખ. તાજ્યખાનુ; ગ. તાએતખાનુ. ૪. ખ. ગ. તે માંદાં.
૨૬૧. ૪. ગ. કુએ વરતીઆનો. ૨૬૩. ૧. ગ. પાંમે તેડ. ૨. ખ. ઉઘ્યો
અપાડ-મેદ; ગ. આવ્યો અપાડો મેદ. ૩. ગ. તંણા ઉખાંધા. ૪. ખ.
કહે ચડી; ગ. હડશેયે ચદી. ૨૬૫. ૪. ગ. સાલાપુત્ર આવ્યો. ૨૬૬. ૧.
ક. સાચો; ગ. માં નથી. ૪. ગ. શૂતાં શેકાણી ર્યાણાં ચઈ. ૨૬૭. ૪.
ખ. દિકા માંદાંય; ગ. પેટીમાંદે નાંદે. ૨૬૮. ૨. ખ. અટુણુ; ગ. ઓણ.
૪. ગ. નારી તારી ચઈ માદી મતી. ૨૬૯. ૩. ક. 'વરતીક' નથી; ખ.

હોરવા. ૪. ગ. ચાલ દેખીને ડલકું મન. ૨૬૯. પછી ગ. માં આટલું વધારે

પેઠા દીઠા પેટીમાંહે ભલે તમે આવ્યા છો આંહાં
મને મારીને લેતો ગથ તમે દીઠે તે શરીઓ અર્થ.

૨૭૦. ૨. ગ. મારાં ખાશાં દશ વીશ. ૩-૪. ગ. માં નથી. ૨૭૧. ૧. ખ. તેઓ છું; ગ. તેડો હતો. ૩. ગ. શેઠે જોઈ. ૪. ગ. ત્યારે કાંને. ૨૭૨. ૧. ગ. વરતક થઈ કેહે જુદો વાંક. ૨. ખ. છેલ્લું; ગ. વાલુ. ૩. ખ. વાલ્યા કાંહાંન ખે તેને હાથ; ગ. વાલુ નાક તેણે ઠાર. ૨૭૩. ૧. ગ. સ્વામીને પાગે મેહલું. ૨. ગ. નારીનાં ગુણ. ૩. ખ. લાખાકોડ; ગ. 'હું' નથી, લાખાકોડ. ૪. ખ. જુદું નહીં કહું જુવતીજેડ; ગ. જુદી નહીં કાં જુવતીની જોડ. ૨૭૪. ૧. ગ. તેડો હતો પોતે પરદીને પ્રીત. ૨. ખ. રમાઓ તો હુવી રીત્ય; ગ. રંજુબદો તેણે એ રીત. ૩. ખ. રાખે. ૪. ખ. મોકમ; ગ. પડો શેવડાને બહુ માર. ૨૭૫. ૧. ખ. વીવીધ; ગ. વીવીધ. ૨. ગ. પ્રીત છાંડી ચાલાં પ્રભાત. ૩. ગ. આળશ મરડીને ઉઠીઓ. ૪. ગ. જ્યેમ મદગલ છુટો હાથીઓ. ૨૭૬. ૪. ગ. વર્ષતાળ કેરે સાથ. ૨૭૭. ૪. ખ. ના પાંમું; ગ. નવ પાંમાં. ૨૭૮. ૪. ખ. પસાયો લાખેણો; ગ. પંચાશ લાખેણાં. ૨૭૯. ૧. ખ. ના; ગ. નવ. ૩. ખ. રાક્ષ ધણેરે. ૪. ગ. નીરબલ. ૨૮૦. ૨. ખ. ગ. સ્નાંન જઈ ક્ષીપ્રામાં. ૨૮૨. ૧. ખ. તુજ; ગ. પંથી કહે તુ પાંમીશ કાંહાંણી. ૨૮૪. ૨. ખ. પસાયો; ગ. બાંહે પશારી તાંણી છાપ. ૩. ગ. જોઈ ચક્રીત થઈ શોલા શર્વ. ૪. ખ. મોહાલ્યમ. ૨૮૫. ૪. ખ. કહું જે આયો; ગ. કેહે આધો આવ. ૨૮૬. ૬. આવો તેરે ઘર લછ, આવો ઘેર પુન્ય બહુ પ્રીતે; આવો સીવ-પુજન-સિધ, આવો ઘેર પુત-સપુતે; આવો ઘેર વિદ્યા વિધવિધે, આવો મંગણુ બન્યીક ઘેરે; આવો પધારો કહો નિત્યે, સાંમલ કવી વૈતાલ કહે, આવો ચતુરભુજ વીકમ-ચીતે. ખ. તેમ જ ગ. માં ક. માં છે તે અને ઉપર આપ્યો છે તે એમ બંને છપ્પા ક્રમે આપેલા છે. ખ. માં બધે 'આવ્યો,' ગ. માં બધે 'આઓ' છે. ૨૮૭. ૨. ખ. હરખ્યો; ગ. હરખો. ૨૮૮. ૨. ખ. હરસીધી; ગ. હરશીધી. ૨૮૯. ૨. ખ. માંન; ગ. મેરૂ શ'માંન. ૨૯૧. ૧. ખ. મનમાંં; ગ. મનમાંંહે રીહીઓ. ૨૯૩. ગ. માં સંખ્યાઓ જુદી છે. ૩. ખ. હરાદાં. ૪. ક. અગાર. ૬. ખ. ઝોગણુપયાસ અબોત્તરિ. ૨૯૪. ૩. ગ. પરનારી વાવરો ગ્રેમ થકી. ૨૯૫. ૧. ગ. કોટી કરે, જર પુરશ જે કરતો. ૨. ખ. જર દેખત; ગ. જર દે

અનંત. ૩. ખ. પરણ; ગ. નાંમ નીતે રહે, કરણ. ૨૯૭. ૪. ગ. હન
તંણી નીત જાંહે. ૨૯૮. ૫. ગ. હલ. ૬. ગ. વર્ષતાલ કેહે વીકંમ
શુણે, નીત નીત શાંમલો કરણ કરે. ૨૯૯. ૪. ખ. ગ. વીખાંણુ
૩૦૩. ૩. ખ. જીવ દેવ. ૩૦૪. ૪. ખ. કણસા; ગ. કણથ. ૩૦૬. ગ. માં
નથી. ૩૦૭. ૧. ગ. લાંણુવુ. ૪. ખ. અરી; ગ. કેટલી અગની.
૩૦૮. ૧. ખ. અભાદાની અપ્તમાં; ગ. પુટી વાત અંભાની અપ્તમાં.
૨. ખ. વ્યાધિ. ૩૦૯. ૨. ગ. પુર્ણ. ૩૧૩. ૧. ખ. માટી; ગ.
ચાડી લાંડી ને અગાંતી. ૩. ક. ખાંચો. ૩૧૫. ૧. ક. માં નથી;
ખ. દયા દમણ; ગ. દાંન કરે. ૩૧૬. ૩. ખ. અરધ; ગ. સ્વર્ગ મીત
પાતાલમાં. ૪. ખ. દૈવ્ય. ૩૧૮. ૧. ખ. અધમ; ગ. નીર્ગમ ન મધમાં
૪. ખ. દાદાપણુપણે. ૩૧૯. ૪. ખ. સાકર એ અનુમાન; ગ. શાકતુ માંન
૩૨૦. ૧. ખ. ગરજુ; ગ. ગરગજુ. ૩. ક. મરણ; ગ. જોખન. ૩૨૪.
૩-૪. ગ. મંન જુધી ને અર્ધતંન એ ત્રણે બનાવ. ૩૨૫. ૩. ખ. વરલલ
ધરધનુક ધરકસ; ગ. દરશીધર બલીલદ્રણ. ૪. ગ. ત્રીજ દશરથ રાંમ.
૩૩૦. ૧-૨. ગ. ચોથો પાત્ર મલે નંદી, ચોથુ મલે નંદી કાળ. ૩૩૧.
૪. ખ. તેલ પ્રાણિ માત્ર; ગ. તે પ્રમાણીક પાત્ર. ૩૩૨. ૨. ગ. માંને.
૩. ખ. તાત્ય તજે જે થકી; ગ. હંકાર તજે જે મંનસ્થકી. ૩૩૩. ૪.
ખ. સપ્ત સૂક્ષ્મ પાત્ર; ગ. સુપાત્ર વીકંમ અવતાર. ૩૩૬. ૬. ગ. બીજુ
નાંમ નંદી કે તણુ. ૩૩૭. ૪. ખ. ખાંણુ ચારની; કરો ચારની ખાંણુ.
૩૩૮. ૧. ખ. ગ. લીલુ. ૨. ખ. પાંણિ; ગ. પાંણી. ૩. ખ. ફોલો દીસે
વ્યનરાય, ખધ્યાતુર; ગ. પુલો દીશે વંનરાએ. ૪. ક. જાંણે ઘણા; ખ. આવે
જાયે ઘણા; ગ. દાતાર દીલ દરીઆવ જાંહાં, ઘંણાં. ૩૩૯. ૫. ખ. સંગદ્યકી;
ગ. શંઘયકી. ૩૪૦.-૩૪૨. ગ. માં નથી. ૩૪૨. ૪. ખ. લાદ્યનમ.
૫. ખ. હુવા. ૬. ક. તે તણી. ૩૪૩. ખ. તીધ્યાંન; ગ. જુધથકી આબ્યો.
૩૪૪. ૩. ખ. લક્ષણ મોહોતુ; ગ. લક્ષણ નોતુ આપે લલુ. ૩૪૫. ૨. ખ.
મોહોતા; ગ. મોહોતો. ૩૪૬. ૧. ખ. જાદાજા જે ઘેર પૂત; (સર્વત્ર
'જાદાજા'). ૨. ખ. વેપાર; ગ. રાખોડી. ૩. ખ. ઉદવસ્તે; ગ. ઉદવસ્ત.
૩૪૮. ૧. ખ. ઘે ગાજંતા; ગ. હયવર. ૩૫૦. ૧. ખ. આરખી અનુપ;
ગ. આરખી અમુલ. ૩. ખ. મોહોરો. ૩૫૨. ૨. ગ. દોરી દીર તંણી વીલી
મે પાસ. ૩૫૩. ૧. પંચાંણુ કોટી. ૩૫૯. ૧. ખ. તે મુખ્ય. ૩. ક. સોટ.
૩૬૦. ૧. ખ. રોટલા, ઘણે; ગ. આખું ધન તે મંન નવ ગણે. ૩૬૭.

૨. ગ. બાહુર ખે આવ્યા બારણે. ૩. ગ. દશે દશા બંધાવી વાટ. ૩૭૧.
 ૨. ખ. ત્રીસે એક પુરુષ; ગ. પુરુષ અતી પ્રમાણુ. ૫. ખ. સતાવીસનો;
 ગ. શતાવીસનો કસ્યપતન જુગ ભેગવે. ૩૭૪. ૧. ખ. મેઢે. ૩. ખ. ખેસી
 નીલ રટે; ગ. એ ગુણીકા ખેસી આવી ચહુટે. ૩૭૫. ૨. ખ. ઘેઘરથી;
 ૩૭૬. ૨. ખ. વ્યપુ. ૩૭૭. ગ. માં નથી. ૩. ખ. સાંધો બલ. ૫. ખ.
 અંકનું. ૬. ખ. ખોઈ. ૩૭૮. ગ. સર્વત્ર 'ખે કરે જે બાપ.' ૧. ખ. ખે
 વારે; ગ. વચન ફેર જે. ૫. ખ. મોહોત. ૬. ખ. ગયે મોહો ખોલનો;
 ગ. પાછો વચન મુખ ખોલવો. ૩૮૦. ૩. ગ. જ્યોત્સ્નનને. ૩૮૧. ૩. ગ.
 રેતનો દડ. ૩૮૨. ૧. ખ. દેવે ખોખારા; ગ. દેતાં ખખારા. ૩૮૪. ૨. ખ.
 ને જોવો જોગ; ગ. ને પાલવો જોગ. ૩૮૫. ૧. ગ. શુર. ૨. ગ. કાકવી
 હઠી ને વેલુ પુર. ૩૮૭. ૧.-૨. ગ. માં નથી. ૨. ખ. જર જોડાવણ. ૩. ખ.
 ને નહી ગરથ; ગ. ને રાખવો ગર્વ. ૪. ગ. કરવો ધર્મ ને શાયવવો દ્રવ.
 ૩૮૮. ૧.-૨. ખ. ગ. માં નથી. ૩૮૯. ૨. ખ. ક્યાલવા; ગ. કહેવાએ
 ભાટ. ૩૯૨. ૧. ગ. તોલ તુકારો. ૩૯૩-૩૯૫. ગ. માં નથી. ૩૯૩. ૧. ખ.
 માંન્ય થકી માંતુ ધણુ. ૨. ખ. સીધા તે ઠાઠ. ૩૯૫. ૧. ખ. કહે. ૨. ખ.
 ગરુવાને. ૩૯૭. ૩. ખ. પોહોઢે; ગ. પોહુ. ૩૯૮. ૧. ગ. ખાતહુ. ૨. ગ.
 પાક. ૩૯૯. ૨. ક. ગાણું. ૩. ગ. શાયરે. ૪. ખ. ભાટરિ. ૩૯૯. ૫છી
 ગ. માં આટલું વધારે :

પરધન પરનંદા નંહી	પરનાર તંણી નંહી પ્રીત
બાપબાપ કરી ખોલવુ	એ રાએ ભાટની રીત
કીરત કપોલ વીખાંણુવાં	ચોરી છુધ નવ નીત
આદર છવ ઉપર કરે	એ રાએ ભાટની રીત.

૪૦૦. ૧. ક. ખ. પરવરું. ૪. ખ. ભાટરી. ૪૦૧. ૧. ખ. માંન નહિ;
 ગ. માંતુ નંહી. ૨. ખ. ઉપમાન્ય તની રથવાટ; ગ. ઉપમાનની નવ જોઉ
 વાટ. ૩. ખ. ઉસીયો. ૪૦૨. ૨. ખ. કહે દશ્યોદિ ખાય; ગ. એ કસો દો ખાએ;
 ૪. ખ. તે તો રાજા; ગ. તે રાજા ભાટ કહેવાએ. ૪૦૩. ૧. ખ. કટે;
 ગ. કહે. ૨. ખ. ઉપર્વ રહે આથ; ગ. લથ. ૩. ખ. સાંજે સદેહતણિ;
 ગ. શેહેજની. ૪૦૪. ૧. ખ. ગ. પલાવે. ૪૦૬. ગ. માં નથી. ૪૧૩. ૧.
 ખ. અલ્લલોક; ગ. અલ્લલોક, બીગડે. ૨. ખ. મોદરુપ તે નાંખ્યો; ગ. મોટા
 પાપ તે નાંખવો લોલ. ૪૧૫. ૧. ગ. મહીપતીનાં માંન. ૪૧૮. ક. ૨.

દરદોહ. ૪૨૨. ૧. ખ. દરાહ; ગ. અગદ તંભો વીવેક. ૪૨૩. ૩. ખ. અંધિ
છોડાવે; ગ. અંધીછોડાંછુ માહાજનનુ નાંમ. ૪૨૪. ૪. ખ. પથ્થે; ગ.
વંણીકજનનો ધન અવતાર. ૪૨૫. ૩.-૪. ખ. ગ. માં નથી. ૪૨૬. ૫.
ખ. કોડી; ગ. હુડી. ૬. ગ. શુભનાંન લેણે. ૪૨૭. ૨. ખ. શુભ્ય હરે
સાંભો વૈતાલ; ગ. વાંભો વીદા કરા વર્ષતાલ. ૪. ખ. તોલવા. ૪૨૮. ૪. ખ.
દિધાં; ગ. દીધાં. ૪૩૧. ૨. ખ. ગ. વાન. ૪૩૬. ૧. ખ. સીંગલ સર
સોડાંમણાં; ગ. શુભ જલ ભરીઆં શરેવર વીખે. ૪૩૮. ૧. ગ. કટકે ભેઈ.
૪૪૨. ૪. ક. ગ. ખોડ. ૪૪૬. ૩. ખ. અગ્નિ. ૪૫૩. ૩.-૪. ખ. માં
નથી; ગ. શુક્રીત શાત જનમનુ તે જાગે શરવે શાથ. ૪૫૪. ૩. મુસ્તક ધર્યું.
ખ. મુખમાં ધર. ૪૫૫. ૩.-૪. ખ. માં નથી. ૪૫૮. ૨. ખ. મુકે સાગર;
૩. ખ. ધુમધુમે; ગ. ધંમધમે. ૪૫૯. ૪. ખ. કાંધાંત. ૪૬૦. ૩. ક. તેણે
સમે; ગ. તેણે શમે. ૪૬૧. ૧. ક. વખુ ખોલીયું; ગ. વર્ષતાલે મન
વીમાશીઉ. ૪૬૪. ૨. ખ. તંમ; ગ. શુભ પ્રકારે કીધી શેવ. ૪૬૫. ૨. ગ.
પુરણ પરમાણુ. ૪૬૭. ૧. ખ. સંસારસમાને સાર. ૪૭૦. ૧. ખ. વરત;
૩. ખ. શ્રદ્ધથ દિક્ષરિ; ગ. શ્રદ્ધસ્ત. ૪૭૧. ૧. ખ. અંદા. ૨. ખ. વંદા.
૪૭૨. ૪. ખ. છુડતાં બહુદેને નહી વાહાલ; ગ. જે છુડા તેણેની છુડતે વાર.
૪૭૬. ૪. ગ. હસાદીક અધમ. ૪૮૭. ૧. ખ. પહું; ગ. મનમે આંધુ
આદરભાવ. ૪૮૮. ૩. ક. પ્રભુવા. ૪૮૯. ૩. ગ. લાખ. ૪. ક. તુર; ગ. તુર.
૪૯૨. ૪. ગ. કોલ. ૪૯૪. ૨. ગ. શીધ. ૪૯૭. ૧. ખ. પીડ; ગ. પીડ.
૨.-૩. ગ. મોહો માગ્યુ હુ આપુ, નહ તો મુજને ખેશે પાપ. ૫૦૧. ૪.
ખ. ગ. વીખાંણુ. ૫૧૩. ૨. ગ. પીત્રુ. ૫૧૬. ૨. ખ. લક્ષ્મી; ગ. લક્ષ.
૫૧૭. ૧. ખ. હાંમ. ૫૨૦. (૩.-૪.)-૫૨૩. ગ. માં નથી. ૫૨૫. ૨.
ખ. માંગો; ગ. માધહ. ૫૨૬. ૨. ગ. થેણેલા રૂણે દીએ શીખ. ૫૨૭.
૩. ખ. જોણે. ૪. ક. નીરમલ નાંમનું. ૫૨૮-૫૩૧. ગ. માં નથી. ૫૨૮.
૩. ખ. પ્રવેસ. ૪. ક. ખ. સખીયા. ૫૨૯. ૨. ખ. ન્યાય ધણા. ૩. ખ.
વેણે. ૫. ખ. બલીયો છત્યો. ૫૩૦. ૬. ખ. દોહટ. ૫૩૪. ૧. ખ. ગરજે
નહી; ગ. ઘટે નહી. ૫૩૫. ૨. ખ. એવો ઉગ્યો પરલાત્ય; ગ. પછે યજો
પરલાત. ૪. ગ. હેતે. ૫૪૯. ૨. ગ. ક્ષો. ૫૫૨. ૨. ગ. શંકરટ.
૫૫૩. ૩. ખ. આત્મચુસ્ત(?); ગ. અંતારપાંચુ. ૫૫૪. ૪. ખ.
પિત્રીસહિત તે નરકે પડે; ગ. પીત્રુ શરીત તે નરકે પડે. ૫૫૫. ૨. ગ.
અશ્વ અવતાર શુધી રોગીઓ. ૩. ગ. અંતરદશની જે લાંચ ખાએ. ૫૫૬.

૩-૪. ખ. ગ. માં નથી. ૫૫૮. ૧. ખ. ધ્યન્ય. ૪. ગ. નાહાશી.
 ૫૬૫. ૧. ગ. રીહીજીઓ. ૫૬૯. ૨. ખ. તોડોપે; ગ. તુજ આગલ.
 ૪. ખ. તંમ સાથ્ય; ગ. તંમ શાય. ૫૭૩. ૨. ગ. બહુ પટોલાંની પેર.
 ૩. ક. લુપત્ય ભલો. ૫૭૭. ૨. ખ. કરોડ; ગ. ક્રોડ. ૫૮૦. ૧. ખ. સોમ;
 ગ. શુભ. ૪. ખ. તેમને. ૫૮૧. ૧. ગ. કરી લાહાર. ૫૮૭. ૧. ક. તે
 સહુ; ખ. તે વીપ્રરે; ગ. કીધા વણુજવેપાર આજ સુધી માગે ન'હી. ૫૯૦.
 ૩. ગ. ગાંમ જમાડું જુગત શુ. ૫૯૧. ૩. ગ. ખરચો ખાઓ વાપરો. ૪ ખ.
 ધરવ; ગ. દ્રવ. ૫૯૨. ૨. ક. વત્ય. ૫૯૩. ૧. ગ. વરસએક. ૫૯૬. ૩.
 ખ. સી વીધે સાનીધે; ગ. જલ ચઢાવે શીવને. ૫૯૮. ૪. ગ. શીવલંગ.
 ૫૯૯. ૩. ખ. પ્રીત્યે સહુ પૂજ કરે. ૬૦૩. ૧. ખ. પાઠ કહ્યો; ગ. વાત કહી.
 ૬૦૩. ૫છી ખ. માં અંત ભાગ નીચે પ્રમાણે છે:

વીક્રમમહિમા સાંભલે મન કરિ પરસન
 પુન્ય આંદ્રાયણવરતતુ રેવાતુ દરસન.
 કથા સાંભલી જે કરે અંન વસ્ત્ર દક્ષિણા દાન
 આ લોકે જસ ઉપજે, પરલોકે હરિ માંન્ય.
 એમ કહીને પૂતલી આપે ગઈ આકાસ
 એ કથા પૂરણ થઈ કેહુ કવી સાંમળદાસ.

ઇતિ સિંહાસનચત્રીસી વૈતાલભાટની કથા સંમપૂરણ:

૬૦૩. ૫છી ગ. નો અંતભાગ નીચે પ્રમાણે છે:

શીહોજગાંમ શીરેમંણી	માતર પ્રણાં-માંહે
કંણુખી કારંણ શંભો વંશ	તરતીખ ધંણેરી તાંહે
કાવજી-શુત કલ્પતર	માંનજી-શુત મેહેરાંણુ
રખીદાશજી રાજ વડો	શકલ શાહાજી શુભંણુ
વાહાલુ પરમારય તેહને	પુન્ય ઉપર બહુ પ્રીત
નીરમળ નવાંણુ કરાવીઆં	અંક્ષે પુન્ય રીધ રીધ
વીક્રમશલા પંડીતની	વાર વીખાંણુ વાત

અંત: ઇતિ શ્રી વીક્રમચરિત્રે સિંહાસનચત્રીસી વાર્તા વૈતાલ ભાટની વીશમી સંપૂર્ણ ॥
 સંવત્ ૧૮૪૫ ના વર્ષે કાચણુ શુદ્ધ ૫ રથો લખીતં શ્રીયેસ્તુ કલ્યાણમસ્તુ: ॥

કાંને શાંભલી કવી તંણી બોલે જશ પરતાપ
 ગુણશાગર ગુજરાતમાં કવી શાંભલ છે એક

અંમદાવાદ અધીપતી	બેગંમપુર વીવેક
શુભ કીપાએ શારદા	સદા પામે સંતોશ
પ્રીત તે પરીવ્રંજ ઉપરે	દેદ નર પામે દોશ
કીરત કવીની શાંભલી	રાખીદાશ તે કાંન
કવી તેડો કરુણા થઈ	મંનશા શીધે દેઈ માંન
આશંકુણુ અંન વસ્ત્ર ભલી	બોલા તે રાખીદાશ
પંનર કથા પેહેલી હતી	રોડો અધુરો અંધ
પ્રીતેથી પુરંણુ કરાં	પુન્ય પરમારથ પંથ
અંધ શકલ છે કાંમનો	અકલવંત શદ્ આપ
કવીએ અંધ પુગે કરે	પટેલોનો પ્રતાપ
દીવ્ય દેદ શુધા તેદને	શુશુશાગર ભાટ શુમાંન
શોધ્યો અંધ તેદને	શુશુ દીપ જ્ઞાંન
વાવ્ય બંધાવી શાંમાં	પરમારથની પ્રીત
શીહોજ તંણી શોભા થઈ	રૂડી કીરતના રીત
ભરથખંડમાંડે ભલું	શુશુવંત શુજર દેશ
મહાલક્ષ્મી વાશે વશે	પવીત્ર પુત્ર પરવેશ
શ્રી અંમદાવાદ અતી ભલુ	વરગુવરણુ વીવેક
બ્રહ્મરૂપ બ્રાહ્મણુ થંણાં	એકથી અદેકો એક
શ્રીગોડમાલવી વીત્ર શુભ	વીરંધર તેડેનું નાંમ
શાંમળછ શુત તેદનો	કરતાં અંધ એ કાંમ
ગાએ શીખે ને શાંભલે	ભંણે ગંણે મનમાંડે
વીજેગ ભાગે તે તંણો	આશ્યા પુરંણુ થાએ
હૈત પ્રીતથી મંન ધરે	પ્રીત ધરે મંન પ્રશંન
પુન્ય અંદ્રાએણુ વતનું	દેવાનું દરશંણુ
એ કથા શાંભલાં પડી	અંન વસ્ત્ર દક્ષણા દાંન
અંણા આશ્યા પુરશે	કરશે શુભ કર્ણાણુ
એમ કહીને પુતલી	આપે ગઈ કર્ણલાશ
એદ કથા પુરંણુ થઈ	કેડે કવી શાંમળદાશ
ઈતી શ્રી વર્ષતાલની વારતા સંપુરણુ ॥	

ઘ. મુરત, લંગન; જ. લગનથી. ૨. ક. દિસ; ખ. દિશ; ગ. સુલ; ઘ. દીશ;
 ચ. દીન. ૩. ક. પંતિતે; ખ. જ. પ્રમાણુ રૂઝા પંડીતે; ગ. પ્રમાણુ કરું
 તે પંડીતે; ઘ. કરુ તે પંડીતે; ચ. પ્રણામ કરા તે પંડીતે. ૪. ખ. જ. આપ
 ચઢાવ્યુ શિશ; ગ. તે આપ ચડાવું; ઘ. તે આપ ચડાવુ શીશ; ચ. તે આપ
 ચઢાવુ શીશ. ૧૩. ૧. ખ. જ. ધન્ય દાદો; ઘ. ચ. ધનં ભાગ્યે એ ધનં
 ધડી. ૨. ખ. ધન્ય આજ; ગ. ધનં વેલા; ઘ. ચ. ધનં, ધનં. ૩. ખ.
 ધન્ય, ધન્ય; ગ. ધનં ઇષ્ટ; ઘ. ધનં ગરૂ ધનં ઇષ્ટ એ; ચ. ધનં ગુરૂ ધનં
 ઇષ્ટને. ૪. ક. કરસ્થું રુઢું દાજ; ગ. આસન ખેસું આજ; ઘ. ચ. આશન
 ખેશુ આજ; જ. કર્ણ. ૧૪. ખ. જ. માં નથી. ૧. ગ. સુલ આગન્યા તે
 સરવની; ઘ. શુભ આંગના તે શવની; ચ. શુભ આગના લેઈ શરવની.
 ૨. ગ. સુલ પરદક્ષણા; ઘ. શાત; ચ. દક્ષણા શાય. ૩. ગ. રહો; ઘ. આંશન
 આંગલ ઉભો રહો; ચ. આંશન, રહો. ૪. ક. જોડિ; ગ. ઘ. ચ. જોડી હેતે.
 ૧૫. ૧. ખ. જ. પ્રીત્યે પાગજ પરડીયો; ગ. પાગ, જખ પરડીયો; ઘ.
 પ્રાગ દખ્યણાં જવ પ્રડીયો; ચ. આપી દક્ષણા જવ કાઢીઉ. ૨. ગ. જયીક
 જયે જયે કેહે; ઘ. જાંચીક જેએ જેએ કેહે; ચ. જાયક જે જે કેહે.
 ૩. ખ. કપૂરગૌરાયે કહુ; ગ. કરપુરગૌરાયે કહું; ઘ. કરપૂરગૌરાએ; ચ.
 કપુરગૌરાએ. ૪. ક. હાંહાં રાય; ખ. ‘હાંહાં’ને બદલે રાય, રહે; ગ. ઘ.
 રહે; ચ. રહે રાએ. ૧૬. ૧. ખ. જ. નીરમળ કપૂરગૌરા નાંમ; ગ. ઘ.
 ચ. કરપુરગૌરા છે માહાઈ નાંમ. ૨. ખ. આવી છુ તાહાઈ; ગ. આવી હું
 તાહાઈ; ઘ. ચ. કરવા આવી હુ તાહાઈ કાંમ. ૩. ખ. કોઠ વાર કહુ શુ
 કથિ; ગ. કોઠ સું; ઘ. કોઠ વાર કહુ કથી; ચ. કોઠ વાર કહુ જૌ.
 ૪. ખ. એ આસન ખેસવા જોગ્યે નથી; ગ. આસનનેં ઓલખતો. ઘ. ચ.
 તુ આશનનેં ઓલખતો નથી. ૧૭. ૧. ખ. કર ગયો કાયે; ગ. કાયેક;
 ઘ. ગઓ કેહે; ચ. ગઓ કાએ. ૨. ખ. ઈંદ્રાસન નથિ અઘકુ સાર;
 ગ. ઈંદ્રાસનથી અઘકુ સાર; ઘ. ઈંદ્રાશનંડી અંદકુ શાર; ચ. ઈંદ્રાશનંથી
 અંદકુ શાર. ૩. ખ. ગ. પ્રતાપ પરમેશ્વરને; ઘ. પ્રતાપ પરમેશ્વરનો
 ઘણો; ચ. ઘણો. ૪. ખ. જ. તે હાથ આવુ તુજ તણે; ગ. ઈંદ્ર;
 ઘ. આવું હાઠ તે ઈંદ્રતણે; ચ. આવુ, ઈંદ્રજ તણે. ૧૮-૨૦. ખ. જ.
 માં નથી. ૧૮. ૧. ગ. પ્રગટો એ રાયે; ઘ. તેને વંશ પ્રગટો એ રાએ;
 ચ. તેને વંશે પ્રગટો રાએ. ૨. ગ. વીક્રમશેન મોહોટો મહીમાય; ઘ.
 વીક્રમશેન મોહોતો મહીમાએ; ચ. વીક્રમશેન્ય મોટો મહીમાએ. ૩. ગ.

પ્રથવીમાંલાં; ઘ, પ્રતાંપ, પ્રચંદ; ચ, પ્રથવીમાંહું. ૪. ગ, ઝીત્યા હવ એણે
 પંચડંડ; ઘ, છતા છત અને પેંચડંડ; ચ, છત્યા હવ જેણે. ૧૯. ૧. ગ,
 પરકાળ્યે દેતો તે પ્રાણુ; ઘ, પ્રકાળે દેતો તે પાણુ; ચ, પરકારજે દેતો તે
 પ્રાણુ. ૨. ગ, ચીત ચતુર; ઘ, શાકાશીક ચંત ચતુર શુભંણુ; ચ, શાકાશીક
 ચીત ચતુર શુભંણુ. ૩. ક, લાવ્યો, ઈંદ્ર અધિપત્ય આપ; ખ, ઈંદ્ર; ઘ, લાગો;
 (ચ, લાગે) ઈંદ્ર અધીપતને. ૪. ક, ઐંદ્રાસન જોડવો એ માપ; ઘ, ઈંદ્રાસન
 લે આપ; ચ, ઈંદ્રાસન લીએ. ૨૦. ૧. ઘ, ચ, આશન મોક્ષુ.
 ૨. ગ, સરગપદમીથી; ઘ, સરગપદમીથી; ચ, સ્વર્ગપદમીથી. ૩. ક,
 કોટિધા લક્ષધા; ખ, કરાં; ઘ, લખ્યધા, કરાં; ચ, લખધા કરાં.
 ૪. ખ, દાવાદલ, કરાં; ઘ, દાંવાદલ શક્ટ કરાં; ચ, શંક્ષ્ટ કરાં.
 ૨૧. ૧-૨. ખ, માં નથી. ૧. ગ, રુદ્રં; ઘ, રાંમરાંજથી રુદુ હોએ; ચ,
 રુદુ હોએ. ૨. ગ, પામે નહી કાયે; ઘ, પ્રન્નં દુખ પામે નહી (ચ, નંદી)
 કોએ. ૩. ખ, જ, વિક્રમસરખો જે નર થાય; ગ, તેહેવા, પાગ; ઘ, તેહેવા
 થાઓ જો પંગ; ચ, તેહેવા થાઓ તો પગ. ૪. ખ, જ, તે આસન પર
 પરહે પાય; ગ, નહીતર એહેતી; ઘ, નહીતર એહેતી પુન્નં; ચ, નંદીતર
 એતી. ૨૨. ને સ્થાને ખ, જ, માં આમ છે : કહે બોલ નૃપ કહુ છુ તુને,
 મહીમા વિક્રમનો કેહે મુને. ૧. ગ, વાંણી સાંલલી બોજે કરણ (ઘ, કંચુ;
 ચ, કણ). ૨. ગ, ચરણુ; ઘ, તતખ્યંણુ, ચરંણુ; ચ, તતક્ષંણુ પાછા
 લીધા ચણું. ૩. ગ, પવીત્ર, પાયે; ઘ, ચ, પવીત્ર, પાએ. ૪. ગ, મહી-
 પલ્લનો કેને મહીમાય; ઘ, મહીપત કેહેતી (ચ, કહુ) મહીમાએ. ૨૩. ખ,
 જ, માં નથી. ૧. ગ, તેંણે; ઘ, તેણે કેહેવા પરકાંલ જ કરા; ચ, તેણે
 કેવાં પ્રાકંમ કરાં. ૨. ગ, હેતેં દુખ, ક્યમ કરાં; ઘ, હેતે દુખ પ્રનાં કેમ
 કરાં; ચ, હેતે દુખ પ્રજનાં કેમ કરાં; ગ, ઘ, ચ, માં ૩૪ ઉવટાસુલટી છે.
 ૩. ક, જોડિ; ગ, પરણાંમ કંક; ઘ, પ્રણાંમ કરી કરી; ચ, પ્રણાંમ કર
 જોડી. ૪. ક, સંખેયેં; ગ, ઘ, ચ, માં 'તે' નથી; ઘ, શખેયે; ચ, શંખેયે.
 ૨૪. ૧. ખ, જ, કપૂરગૌરા કેહે શુણુ વાંણુ; ગ, કપૂરગૌરા કેહે છે વાંણુ;
 ઘ, કપૂરગૌરા, વાંણુ; ચ, કપૂરગૌર કેહે વાંણુ. ૨. ખ, જ, સાંલળ દાના
 બોલ્ય શુભંણુ; ગ, સાંલલ્ય દાતા; ઘ, ચ, દાના બોજ. ૩-૪. ખ, જ,
 ગ, ઘ, ચ, માં નથી. ૨૫. ૧. ખ, ગ, માલવમુખ ઉજેણુમાં; ઘ, ચ, મુખ
 ઉજેણીમાં. ૨. ક, રહેકાણુ; ખ, ક્ષીપ્રાતૃક; ગ, ક્ષીપ્રાતૃક રહેકાં ('દ' ઉપર
 કાઠી નાખવાનું ચિહ્ન); ઘ, ખીપ્રાંતૃક રહેકાંણુ. ૩. ક, કરં ઘણો; ખ, જુવલ,

ખ. નરપલ તમને કહુ છુ ન્યાઓ; ઘ. મો મો મુખથી ના ર ના એ; ચ. મોમો મુખથી તારે નાએ; છ. મા મા મુખથી તારે ખાઓ. ૪. ક. રાયો; ખ. રખે રાય યે ખીકુ ખાઓ; ઘ. રાખે રાએ એ ખીકુ ખાએ; ચ. રખે રાએ ખીકાં તું ખાએ; છ. રાએ, ખાઓ. ૪૦. ૧. ક. વાંણિ; ખ. સહુ સલાયે વાંણિ સુણિ; ઘ. શહુ શલા તે વાંણી બાણી; ચ. શહુ શલાએ વાંણી શુણી; છ. સૈહુ. ૨ ખ. અચરત, ઉન્યેણિધણિ; ગ. અચરત. ઘ. અચરત પામો; ચ. છ. અચરત પામો ઉનેણનો ધણી. ૩. ખ. કાહો લાઈયો યે ખોલુ મુલુ; ગ. કાહો લાઈ ખોલું તે એ સૂંછું. ઘ. કાહો લાઈ ખોલુ તે શુ એ. (ચ. શુણી;) છ. કહુ લાઉ ખો તે સુણો. ૪. ખ. ભારે વચન એ કાહોને લાણુ. ગ. એહેતું વચન એ કુંછું લાણું. ઘ. એહવુ વચન એ કુંછે લાણું; ચ. એ, લાણુ; છ. એવુ, એ, લાણુ. ૪૧. ૧. ઘ. કાએ ન ખોલુ રાજ શાંચ; ચ. કાઈ ખોલુ; છ. કાએ નવ ખોલુ રાજને સાચ. ૨. ક. ગિડાં; ગ. રહ; ઘ. રાહા; ચ. ખીકુ, રહા; છ. ખીકા ગ્રેહી રીહા; ૩. ખ. પુછા પડીત; ગ. ચ. પડીત; ઘ. પડીત; છ. પુછાં પડીત. ૪. ખ. કુંછે ઉતર ન કહો એ દાર; ગ. નવ્ય સૂએ કાહોને વીચાર; ઘ. ચ. નવ શુએ કાહોને વીચાર; છ. નવ સુએ કાએને વીચાર. ૪૨. ૧. ક. ખીકું; ખ. ખીકુ ખાયે; ગ. ખીકું પાયે; ઘ. ખીકુ ખાય; ચ. ખીકુ ખાએ; છ. ખીકા પાયે. ૨. ક. વર્લી ગેખી; ખ. સખદ ઉઠો તટલે; ગ. સખદ ઉઠો; ઘ. સખદ ઉઠો તેતલે; ચ. ઉઠો; છ. સખદ થીઓ. ૩. ખ. કા કહે માંહે ભરિયુ ગ્રેહર; ગ. કાયે કહે માંહી; ઘ. કાએ કહે ઉમાંહી ભરી નેર; ચ. કાઈએ કહુ માંહે ભરીઉ નેહર; છ. કાએ કહે માંહે ભરીઉ. ૪. ખ. કા દોખિ દુસમનકરિ પેચ; ઘ. દેખી દુશમન; ચ. દેખી દુશમન; છ. દેખી દુસમન. ૪૩. ૧. ખ. પૂછું તંખોળીને તાંહાંચ; ચ. દેખી દુશમન; છ. દેખી દુસમન. ૪૩. ૧. ખ. પૂછું તંખોળીને તાંહાંચ; ગ. પૂછું તંખોળીને તાંહે; ઘ. ચ. 'પછે' નથી; ઘ. તાંહે; ચ. તંખોળીએ તાંહે; છ. પૂછુ તે, તીહાએ. ૨. ખ. ભગિ, માંહાંચ; ઘ. તેહમાએ; છ. છીલાં, તે માએ. ૩. ખ. કાંહાંચિ તુ; ગ. ક્યાંહાંથી; ઘ. ચ. કાંહાંથી, લાવીઓ; છ. કીહાથી, લાવીઓ. ૪. ખ. કાહોનો મોકલ્યાં આંહાં; ગ. કાહોનો, આંહાં; ઘ. કાહોનો મોકલો આંહાં આવીઓ; ચ. કાનો મોકલો આંહાં આવીઓ. છ. કહુનો મોકલો તુ આવીઓ. ૪૪. ૧. ક. વચને; ખ. ગ. કહાં; ઘ. વચન કહાં તખોલી; ચ. કહુ; છ. કહા. ૨. ક. થકિ; ખ. અહાં, જોજન છે; ગ. આંહાં, જોજન; ઘ. આંહાં જોજન;

અ. આંહાંસ્થકી, જોજન; છ. આહીથી જોજન છે ખાર. ૩. ક. ખ. માહારિ; ઘ. માહારી; છ. મારી. ૪. ખ. અહારે; ગ. ભાર અહાર તે ક્ષીયે ક્ષી; ઘ. અ. તે ક્ષીયે ક્ષી; છ. અહારમાહે તે મલી. ૪૫. ૧. ખ. નાગરવેલ્યનો; ગ. નાગરવેલ્ય; ઘ. ઉગો; અ. નાગરવેલ જો ઉગો છોડ; છ. નાગરવેલ્યના ઉગ્યા છોડ. ૨. ક. કોહિ; ખ. તેહ જોતાંમાં પોહોયે કોહોડ; ઘ. તેહ, પોયે; અ. પોયે; છ. પોયે મનનાં. ૩. ખ. ઉગ્યો તે વાંણુ; ગ. વગર્ય; ઘ. અ. વગર વાવો ઉગો; છ. વીગર વાવો ઉગો. ૪. ક. પાંણુ; ખ. ખેદાં તે વેલે ખહુ પાંન; ગ. વીણુવરસે; ઘ. વીણુ, વીણુવરસે; અ. વાંણુ પાંણી વાંણુવરસે; છ. વરસે. ૪૬. ૧. ક. ઉજલ, તેણું; ખ. ઉજલાં, વેલે લાગીયાં; ઘ. અ. ઉજવલ, તેહેને લાગીયાં; છ. ઉજલ વડાં તેણે લાગીઆ. ૨. ક. માહારાં; ખ. દલદર; ગ. દરીદ્ર. ઘ. માહારા તે દલીદ્ર લાગીઆ; અ. માહારાં તે દલડાં લાવીઆ; છ. તે દીકે દુખડા લાગીઆ. ૩. ક. વેણી; ખ. પ્રથમ નવેલી કમ્હિ આજ; ગ. પ્રથમ વેલ્ય વેડી છે આજ; ઘ. પ્રથમ વેલ વેડી છે આજ; અ. પરથમ વેલ વેડી છે આજ; છ. પ્રથમ પેહેલા કાદીઆ આજ. ૪. ક. માહારાજ; ખ. ગ. મહીપત્ય; ગ. ઘ. લાવો, મહીપટ માહારાજ; અ. મહીપત; છ. લાવો, મહીપત. ૪૭. ૧. ક. જઈ નૃપતિને; ખ. દેહિ; ગ. પ્રથમ પાંન રાજને; ઘ. પ્રથમ (અ. પરથમ) પાંન રાજને દેહિ; છ. પ્રથમ મન જોર મહીપતને દીઆ. ૨. ખ. સુજનમા લાણુ લાખ્યેણો લેહિ; ગ. સહેજમાં, લાપેણું; ઘ. સેજમાંજ લાણુ લાખ્યેણી લેહિ; અ. સેજમાં લાણુ લાખેરો ખાહિ; છ. સેજ માલ લાખેણો લીહિ. ૩. ખ. નવ્ય જાણુ; ઘ. અમત; અ. અમીત કે જેહેર; છ. અમૃત. ૪. ખ. નથિ માહારે કોસાથે વેહેર; ગ. કોયેથું માહારે; ઘ. કોયે શુ માહારે; અ. કોઈ શુ માહારે; છ. કોયે શુ મારે. ૪૮. ૧. ખ. સાયુ; ઘ. ખોલા અમે; અ. ખોલા અમે; છ. ખોલા તે અમે. ૨. ખ. કરજો; ગ. કરતું ઘટે; ઘ. કરતુ ઘટે તે કરજો તમે (અ. તમે); છ. કરજુ છો તે કરજો તમે. ૩. ખ. ના વચન તે કહો કર્યું; ગ. ન્યાવચન તમને જે કહું; ઘ. નાંવચન તમે જે કહું; અ. ન્યાવચન જે તમે કહું; છ. તે ના વચન તમને જે કહું. ૪. ખ. તેહનું મરમ અમ્યો નવ્ય લણું; ગ. તેહનો મરમ, નવ્ય; ઘ. તેનો મરમ (અ. મરમ) અમે નવ લણું; છ. તેનો મરમ અમે નવ લીયુ. ૪૯. ૧. ઘ. ભખ્ય; અ. ગમે, 'જ' નથી. ૨. ક. પાહિ; ખ. નહીંજ પાહાં જામે ભરો; ગ. ઘ. છ. નહીંતર; અ. નહીંતર, 'જ' નથી. ૩. ખ. દેસો, શિશ; ગ. દેસો, શિશ;

ઘ. દોશ નો દોશો માહરે શીશ; ચ. મો દેશો મારે શીશ; છ. મ દેસો
 મારે. ૪. ખ. રખે, રિસ; ઘ. રાળજી રીશ; ચ. રીશ; છ. રાળજી.
 ૫૦. ૧. ખ. માંહોમાંયમાં સાંમુ જોય; ગ. માંહોમાંહીમાં સાંહાંમું જોયે.
 ઘ. મોહોમાહે મોહોશાંમું જોયે; ચ. માહોમાહામાં શાંમું જુએ; છ. માહારાજ
 મુસાંમું જોવો. ૨. ખ. ખીડું નવ્ય; ગ. ખીડું નવ્ય, કેયે; ઘ. ચ. છ.
 (છ. મુખથી) ખીડું નવ ધાલે કેયે. ૩. ક. સાંહમ સાંમા એમ વાતો; ખ.
 સમસ્યામા; ઘ. ચ. શાંમશામા; છ. સાંમસાંમવા વાતુ કરે. ૪. ઘ. ચાંવે,
 નીશે; ચ. તો નીશે; છ. ધાએ તો. ૫૧. ૧. ખ. નાખ્યાં પાછા; ૨. ખ.
 જ. છાખ પાછી હતી તે; ગ. ઘ. ચ. છાખ હતી ત્યમની તમ; છ. છાખ
 હતી તેમ જ. ૨. ૩. ખ. જ. આપિ. ૪. છ. જે કટલેક ધડે. ૫૨. ૧.
 ચ. લાવ્યો પાછો. ૨. ઘ. છ. નવ. ૩. ૪. ખ. જ. માં ઉલટાસુલટા.
 ૩. ખ. કરમાયુ તતક્ષણમાં મુખ; ઘ. ચ. માં 'સ્પુ' નથી. ૪. ખ. ગ.
 ઘ. ચ. છ. જ. લાગ્યું ત'ઓળીને. ૫૩. ૧. છ. નીસવાસ વરો જોલે;
 ચ. જ. નીરાશ. ૨. ક. તરત રાયે. ૩. ખ. કેહેરે, પામે. ૪. ક. કહું છું.
 ગ. ઘ. વાત કેહે પુછું; ચ. વાત કહુ છૌ. ૫૪. ૧. છ. ત'ઓલી યોલો.
 ૩. ખ. આમ (ઘ. અમો) જીવણુ ગ્રાણુ રજ ગયો; ગ. આંમે; છ. અમે;
 જ. શરિર રહું પણ ગ્રાણુ જ ગયો. ૫૫. ૧. ખ. યોલથુ; ગ. સધી વાત;
 ઘ. ચ. શાંચી વાત. ૨. ખ. તોળથુ. ૩. ગ. ચ. વાડીમાં એક જ; ઘ.
 છ. એક છોડ; જ. વાડીમાં એ. ૪. ખ. મેહે જાંણ્યુ તે; ગ. મેહે; ઘ.
 મેહે; છ. તે જોતા જે પોહોચે કોડ. ૫૬. ૧. ક. 'જે' નથી. ૨. ઘ. ચ.
 છ. ભંડારજ. ૪. ખ. કરિ અમુલ્યક, તેહ; ગ. ઘ. ચ. કરી અમુલ્યક;
 છ. તો કરી મુલ્ય વેચુ તેહ. ૫૭. ૧. ખ. સરો માહારો અથ; ચ. એકુ;
 છ. એકે ન સરો. ૩. ક. માંહરા; ખ. નાવ્યો માહારા હાથમાં; ગ. નાવ્યો;
 છ. નવ આવો હાથમાં મારા. ૩. ખ. જ. નંદા જે; ગ. ઘ. નંદાયાં
 ખીજાં; ચ. નંદાયાં શલામાં અંહી; છ. નવ પાએ પાનના ખીડા આહી.
 ૪. ક. ખીડાં કે ખાઈ; ખ. કે ખીજે. ૫૮. ૧. છ. અપસ જ થીઉ
 મારુ મંત; ગ. ઘ. ઝુરે છે; છ. તે માટે રડુ છુ અંત. ૩. ખ. સિદ
 સલામાહે; ગ. ઘ. ચ. 'હું' નથી; છ. સીદ છીલાં. ૪. ખ. અહાં તે ખીડાં શુ;
 ચ. આંહાં એહાં શે ન લાવીઆ; છ. આંહી ખીડા શીદ. ૫૯. ૧. ખ. વેદેભુખ;
 ચ. ભુખાં. ૨. ખ. મોહોટુ એક દીલમાહે દુખ; ગ. ઘ. ચ. છ. એહેનું
 દલ માહારે છે દુખ. ૩. ખ. હુ લાવ્યો; છ. લાવો આહે. ૪. ગ. ઘ. પુરણ

માહારાં. ૬૦. ૧. ખ. ભોગ; છ. મે કીધો ભોગ. ૨. ખ. તે તો માહારા
કર્મન ભોગ; ગ. ઘ. ચ. તે માહારા, છે ભોગ; છ. તો મારા કરમ તંણા
ભોગ. ૩.-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. માં નથી. ૬૧. ૧. ખ. જ. વિક્રમસેને.
૬૨. ૧. ખ. જ. ભાઈ લાવ્ય તે; ઘ. 'હું' નથી; ચ. ભાઈ પાન લક્ષ.
૨. છ. પોહોચે તારી. ૩. ક. એ હસ્યે; ખ. એ હલ્લે; છ. અમૃત હલ્લે.
૪. ખ. છ. મહારે મન; ગ. 'મન' લખી ઉપર કાઢી નાખવાનાં ચિહ્ન.
૬૩-૭૧. ખ. માં નથી. ૬૩. ૨. છ. એકે. ૩. ગ. કલાવ્ય. ૬૪. ૧. ક.
રુસું; ચ. ખીજુ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. જ. ભેજે છે. ૪. ગ. ઘ. ચ. તોયે અમૃત
માહારે એહ. ૬૪. પછી ખ. ઘ. ચ. છ. જ. માં આટલું વધારે : કેએ કેહુ ઘેલો
એ રાએ, અજાણુ તે કેમ ખવાએ. ૧. છ. ખીજુ ત્રીજુ સાર. ૬૫. ૧.-૨.
પછી જ. માં આટલું વધારે : ખીડાં ખાધે અનરથ યશે, એ છે તેણે છવજશે.
૬૬. ૪. ક. ખીડાં ખાન ચાવ્યાં. ૬૭. ૧. ગ. ઘ. ચ. કનક સરીપી કાંત્ય જ
થઈ. ૨. ગ. જ. દેવચક્ષુથી દ્રષ્ટ જ રહી; ઘ. દેવચક્ષુ શી દષ્ટ જ થઈ; ચ.
દેવચક્ષુ શરખી દ્રષ્ટ જ થઈ; છ. દેવચક્ષુ જ દ્રષ્ટ થઈ. ૩. ગ. છ. તે ભુખ;
ઘ. ચ. તે ભુપ. ૪. ક. છ. દેહીમાં. ૬૮. ૨. ગ. છે વેસ; છ. છે કેસ.
૩. ઘ. જોખન થયો છે વેશ; ચ. ભેખન થઈ છે બાહી વેશ; છ. ભેખન
વેસ થીઓ છો વેશ. ૩. ગ. ઘ. જ. દમચંતીનલ સું વાધું રુપ (ચ. જેવું
બાધું); છ. દેવપતીતુ. ૪. ગ. ઘ. છ. નીરખતાં હરખો છે ભુપ; ચ. જ.
નીરખતાં હરખે છે ભુપ. ૬૯. ૨. ગ. ઘ. અગનરૂપીયું અથ બાહુ ગણુ; ચ.
અંગરૂપી અંધ બાહુ ગણુ; છ. અંગરૂપ અથ ક્ષમીઈ; જ. અગનરૂપી
અથ નાશી ગણું. ૩. ગ. ઘ. 'આપ' ને બદલે 'જમ', ચ. જેમ; છ. રાએ
દેવતા. ૭૦. ૩. ક. આરોગી; ગ. આરોગીયો. ૪. ક. તે લીધું; છ. રાગતુ.
૭૧. ૧. ગ. ઘ. છ. આલ્યાં. ૨. ગ. ઘ. ચ. છ. પછે તે. ૩. ગ. ઘ. જ.
નોહો કાંગ; ચ. છ. ન હોએ; ૪. ગ. ઘ. છ. એ તો. ૭૨. ૧. ખ. જ.
સહુ કે, મળી તે; ગ. ઘ. ચ. સહુ કે. ૨. ક. વાત થાયો એવની નેટ;
છ. વાત નવી વલી નેટ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. સહુથી. ૭૩. ૨. ખ. છ.
રહુ કીધુ રાય; ગ. ઘ. તે; ચ. રહુ કર તમો રાએ; જ. રહુ કીધું જે રાય.
૩. ખ. જ. આખ્યાં તાં સહુના લાયમાં; ગ. ઘ. આખું તે; ચ. આપો
તમો; છ. આપુ. ૪. ગ. ઘ. છ. પાહું. ૭૪. ૨. ખ. 'તે' નથી; ગ. ઘ. ચ. છ.
દેઈને. ૪. ખ. 'જે છો' નથી; ગ. ઘ. ચ. જે છો કરતા પરકામ; છ. ભે
છો તો કરતા પરકામ. ૭૫. ૨. ખ. ગ. ઘ. નડોતો. ૩. ખ. અચરત;

ગ. ઘ. અચરત તો એ; છ. તો અચરત. ૪. ખ. દલમાં પટયું; ગ. ઘ. ચ. પાંમ્યા સહુ દુષ; છ. દીલ પામા તવ દુષ; જ. પ્રગટયું. ૭૬. ૧. ખ. દ્રઢ વિશ્વાસ એમને થયો; ગ. દ્રઢ વીસવાસ એમને થયો; ઘ. જ. ધડ વીશવાસ અમને થયો. ચ. દુઢ વીશવાસ અમને થયો (છ. થીઓ). ૨. ખ. વાહાલુ પેટ જ હોય. ૩. કં. અંવીકો. ૪. કં. સમો; ખ. 'પણુ' નથી, પેટ સમુ; ચ. જ. 'પણુ' નથી. ૭૭. ૨. ખ. જ. 'પણુ' નથી; છ. પણ ગાલ. ૪. કં. જુદી સીર ગાલ; ખ. જ. અઘકુ વેલુ આલ; ઘ. જુદી; છ. જુદી. ૭૮. ૨. ગ. ઘ. મહીપત્ય હોયે તે. ૪. ગ. ઘ. તે અમો; ચ. છ અમો. ૭૯. ૨. ખ. ગ. ઘ. થાતી માહારી. ૩. કં. ખીડાં પાંત. ૪. કં. કાંમ; ગ. કંડે એ; ઘ. કરુ એ, કાંમ; ચ. શહુના. ૮૦. ૨. ખ. જ. નાગરવેલતાણુ વત્ય જાંહાં; ગ. ઘ. વાંન તે માંહે. ૩. કં. એ વેલાનાં; છ. એ વેલાની આવ લઈ કાલ. ૪. ખ. ચ. જ. વેહેલો આવ્ય; છ. વેલો આવ. ૮૧. ૧. ચ. તુ આશનં; ૪. ચ. લાવ. ૮૨. ૧. ખ. પસાય તંખોળીયે; ગ. ઘ. ચ. પસાય ઘણું; છ. તંખોલીએ કેહુ; જ. પસાય તંખોળીને. ૨. ખ. જ. સહુવું; ગ. ઘ. મુખમાં ખીડાં; ચ. મુખમાં ખીડાં ધર. ૪. કં. સહુ સલાવેં ભરી; ખ. ગ. ઘ. ચ. જ. સહુ સલા જે ભરી; છ. છીલા તે. ૮૩. ૨. ખ. જ. પ્રિત્યથકી થયો; ગ. ઘ. ચ. છ. 'તો' નથી. ૩. ખ. જ. સલામાં સાંમદ; ગ. ચ. સલાયેં સામદ; છ. સાંમદ. ૮૪. ૪. ખ. જ. સાંહાડ સલામાં; ઘ. માં નથી; ચ. તંખોલી આવ્યો તેટલે. ૮૫. ૧. ખ. જ. મહીપતીયે; ચ. નથી. ૨. ખ. જાગ્ય ભરિને ખીડાં પાંત; ગ. ઘ. તે; ચ. તુ. ૩. ચ. રાજા ફેહે. ૪. ખ. જ. શુભ સરપાવ આપુ બહુ માલ; ગ. ઘ. સુભ સીરપાયો; ચ. શીરપાણે; છ. શુભ સુરવે આપુ. ૮૬. ૨. ગ. ચ. ગયો તે; ઘ. છ. 'તો' નથી. ૩. ખ. જ. તે તો છોડ સુકાઈ ગયો; ગ. ઘ. તે તો છોડ સુકી; ચ. તે તો; છ. તે છોડ. ૪. ખ. જ. કાબતવત તે (જ. છે) તાંહાં. ૮૭. ૧. ખ. જ. ખરિ ગયાં; ગ. પડી ગયો; ઘ. ખ્યડી ગયા; છ. પાસા પાંત. ૨. ખ. જ. સુકી ગયો તે. ૩. કં. ખેટાઈ; ખ. વેલો તે; ચ. વેલો તો વીટલાઈ. ૪. કં. પોહોતિ; ખ. કમ પોહોત્યે તે કાડ; ગ. ક્યમે ન પોહોતો; જ. ઘ. છ. કેમેં ન પોતા; ચ. કેમો ન પોતે. ૮૮. ૧. ખ. અમો કરા; ગ. ઘ. ચ. અમ્યો કંકું છ. જ. અમે કરા. ૨. ખ. ચ. છ. 'પણુ' નથી, ના; ગ. એકે નાવે; ઘ. એકે નો આવે; ચ. આવે. ૩. કં. કુલ. ૪. ખ. જ. જેહ ખોલ્યા સહુ સાથ.

૯૯. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. સાંમદ; છ. સંમુદ્ર સખે પોલીએ. ૨. ચ. નરખો.
 ૩. ખ. ગ. જ. પાંત બાધાં અમે પ્રાસીયાં; ઘ. અમે પાસીઆં; ચ. છ.
 પ્રાસીઆં. ૪. ખ. જ. રૂઠાં વાધ્યાં રૂપ; ગ. રૂઠાં વાધું દમ રૂપ; ઘ. રૂઠ
 વાધુ રૂપ; ચ. રૂઠ વાર; છ. રૂઠ વાધુ અમારુ રૂપ. ૯૦. ૨. ખ. અમ્યો
 રિયે; ગ. ઘ. ચ. જ. ફરીએ; છ. નીત ફરીએ; (ખ. બાંધાં) પ્રથવીપત્ય
 રસંત. ૩-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. પલક પોટ સી પાંતની; જ. પછી
 મોટ સી પાંતની. ૯૧. ૧. ખ. જલસ્થકી. ૯૨. ૧. ખ. જ. જવ આવતાં
 ૧. ઘ. છ. આવતાં. ૨. ખ. ઘ. જ. ઝાઝાં માંત; ગ. 'ઝાઝાં' યુધારીને
 ઝાઝારે. ૯૩. ૧. છ. વીદાળલે. ૨. ઘ. જેમ ખેત; ચ. તેમ. ૩. ખ.
 ૧. તેમ. ૪. ખ. જ. નરખ્યા છો છ નેત; ગ. ચ. નીરખો છો જે
 ઘ. જે) નેત; છ. નરખીએ છ એ નેતર. ૯૪. ૧. ખ. જ. દિન શોભે
 જેમ; ૨. ગ. સોભેજ્ય; ચ. જેમ રાત. ૩. ખ. જ. તમ કુણાથિ; ગ. ઘ.
 ચ. લમ કુણાથી; છ. તંભારી કુણાથી. ૪. ગ. ઘ. ચ. છોછ; છ. છો
 જે. ૯૫. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. સોભે. ૩. ક. રામ. ૨. છ. દેવલ
 માહે. ૯૬. ૪. ખ. ઘ. ચ. રૂઠા. ૯૭. ૧. ખ. જ. રીઝ રાવલી ઘણિ છે;
 ૧. ઘ. રીઝ; ચ. રીઝા રાવલા; છ. રીઝો રાવત. ૪. ખ. પાર; ગ. ઘ. તણાં સા.
 ૯૮. ૧. ખ. જ. નથી; ચ. અમો બોલીઆ. ૨. ખ. જ. મોંટમ
 યડાવો; ગ. ઘ. મુંડે ચડાવે; ચ. મોઢે ચડવે; છ. મોઢે ચડાવો. ૩. ક. રાજ;
 ખ. જ. રાજ કહે; ઘ. દાહાંઓં; ચ. છ. દુવાઈ. ૪. ખ. ચાવો;
 જ. ચાવ્યાં. ૯૯. ૧. ખ. વાતનો શો ખરખરો; ગ. ઘ. ચ. ખરખરો;
 ૨. રીહો ખરખરો; જ. વાત તણો છે ખરખરો. ૨. ખ. જ. ફરણિ;
 ૧. ફીરણી; ઘ. ફરણી; ચ. ફરણી; છ. તમો ફર. ૩. ખ. પખાં પોતે;
 ૧. ઘ. ચ. પાંચમે પહે; છ. પાંચે વીચે; જ. પાચ સમય પાળો તમો. ૯૯.
 ૧. ખ. માં આટલું વધારે પાડ તમો ન પડે અમ્યો. ખ. માં ૯૮. અમે
 ૯૯. સોરઠાના રૂપમાં છે. ૧૦૦. ૧. ઘ. શાલલે વીર. ૨. ખ. જ. ભેતામાં
 ખયે મુજ નીર; ઘ. ચ. માહાર નીર; છ. મારે નીર; ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ.
 જ. શીવજીને, તે થસે; છ. ગમે. ૪. ઘ. માં નથી; ચ. દવડાં માર
 લ્યંતજ જશે; છ. સાટે. ૧૦૧. ૧. ખ. બોલ; ચ. દોલ; છ. વડી. ૨.
 ખ. 'તેજ'ને બદલે 'તો'. ૩. ખ. ચામડી કોહીને; ગ. ઘ. ચ. ચામડી
 માહી. ૪. ઘ. ચ. દુરગંધ તે રહે પાશ. ૪. ગ. ઘ. ચ. છ. નડીતર
 માહી જીવત (ઘ. ચ. જીવતર). *જ. નાં પાસંતર ઘણુંખરું ખ. ને

મળતાં હોવાથી આથી આગળ નોંધ્યાં નથી, પણ જ્યાં ખ. થી અને સંપાદિત પાઠથી ફરક હોય કે ખીજ કોઈ દષ્ટિએ અગત્ય હોય ત્યાં જ તેની નોંધ લીધી છે. ૧૦૪. ૧. ઘ. ચ. જ. શીષો. ૩. ખ. રાજ૩૫. ૪. ગ. ઘ. ચ. નહીં કો લારે ભુપ. ૧૦૫. ૨. ખ. મન કરે જવા વાડીયે; છ. મન વલુ. ૧૦૬. ૨. ખ. નહિ ધંખિ નહી. ૧૦૭. ૩. ખ. મોહોડામાં; છ. મોહમાં. ૪. ખ. આવ્યો જોતાં; ગ. આઈ જોતો. ૧૦૮. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. તેટલા માટે; ખ. ગ. 'હું' નથી; ચ. આહો હૌ અમો; છ. તેટલા સારુ. ૧૦૯. ૧. ખ. બુધ્ધવંતા છો બાળે; ગ. ઘ. છો તો બાલે; ચ. તે બાલે. ૨. ખ. જતા તમે એ દેશ; ગ. એ ગાંમ દેશ; ઘ. રખે જવાં હોડે ગાંમ દેશ; ચ. જાએ એણે દેશ; છ. એ ગામે. ૪. ઘ. ચ. છ. કાપે. ૧૧૦. ૧. ખ. જો ગયાતુ મનકું થયુ; ગ. ઘ. ચ. વાટ જવા જો; છ. વાટ જોવા જો. ૨. ખ. આવીષ તેહતુ; ગ. ઘ. ચ. આવીસ તાહારું; છ. તારુ. ૩. ખ. ઉકરાટા; ગ. ઉકરાટો; ઘ. ઉકરાં; ચ. ઉપરાહા. ૪. ઘ. માં નથી; ચ. તે તો એ મારગડે; જ. જોને દેવ તો રૂઠ્યા હશે. ૧૧૧. ૩. ખ. જ હોય; ચ. જ હશે. ૪. ખ. વાટે વીધન કરે છે કોય; ગ. મલા. ૧૧૧. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે: ધાત કરે છે ધાતી ચોર, કે વાટે લુટે છે ચોર. ૧૧૨. ૧. ક. કે મલે' છે' લંડ; ગ. ઘ. ગંહીયો છે કે છે કોયે લંડ; ચ. લાંહીયો છે કે કો છે લંડ. ૧૧૩. ૧. ક. ગ. ઘ. ચ. છ. નામ. ૨. ખ. પાસે વસે છે ગાંમ. ૩. ખ. ધર્મરાય. ૪. ક. ગ. ઘ. ચ. છ. સ્થા માટે તે રાય અજાણુ. ૧૧૪. ૨. છ. કીના છે ચીઆર. ૨. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે: રૂપે રૂડી સુંદર સતી, માહા મનોહર સુંદર મતી. ૪. ખ. જાણુ. ૧૧૫. ૧. ક. સોય સજે; ખ. તે શોલ; ચ. શાર રાજ્યા છે. ૨. ખ. 'રહે' છે' ને બદલે 'બોહોળા'; છ. ખીડા. ૧૧૭. ૨. ખ. જ. રતન કમલ દેવી; ગ. રતન કમલ; ઘ. માં નથી. ચ. શોલકલા શુભ શરણી ધડી; છ. રતન કમલ જેવી દીસે ચડી. ૩. ખ. સર્વે તે સખી; ચ. માં નથી. ૪. પછી ચ. માં આટલું વધારે: શકલ નારમાં તે શુખી. ૧૧૮. ૧. ખ. છ. આભુક્ષણુ સોભે. ૨. ઘ. ચ. ચંપકવરણી; છ. શોભે છે. ૩. ચ. પીમલ; ઘ. ચ. ઘણી. ૪. ઘ. કહીએ ભણી; ચ. કહીએ તે તંણી. ૧૧૯. ૧. ક. ભાખે' ભણી. ૨. ક. વોહરી; ખ. છ. બોતેર માંહે; ગ. ઘ. ગુથણી; ચ. ઘુધંણી. ૩. ક. રીણા; ખ. ફેણા; ઘ. ચ. ફેણુ; છ. પુંણુ. ૪. ખ. સ્વહાથે; ગ. સ્વયે હાથ; ચ. સ્વરુપે; છ. નિજ હાથે. ૧૨૦. ૩. ક.

વસે' છે. ૧૨૧. ૧. ખ. મારગ. ૨. ખ. સાય; ગ. સાયે; ઘ. ચ. શાહે.
 ૧૨૨. ૩. ક. કહી ઉઘો; ગ. ઘ. ચ. છ. નામદ' નાંચ કહી. ૧૨૩. ૧. ખ.
 જ. મરદ મુજાસો થાય; ગ. ઘ. મન મરદુમી થાયે. ૨. ખ. લઈ જાય.
 ચ. મરદાનો; છ. કોએ મરદુમા. ૧૨૪. ઘ. ચ. માં નથી. ૧. ક. ચ્યારે
 વાત; ખ. પુછે છે ચારજ; ગ. ચ્યારજ. ૪. ક. છે' વથા'; ખ. ઘાસે છે.
 ૧૨૫. ૧. ક. એક એક; ખ. એકને એક; ઘ. પ્રતસ્તા; ચ. તેને એ;
 છ. એકએક. ૪. છ. ફેરા ફેરવે. ૧૨૬. ૧. ખ. નાચીકા કરણ. ૧. પછી
 ખ. જ. માં આટલું વધારે: એવવા તો છે નારિ ત્રઈણ. ૨. ખ. જ.
 ચોથિ વા પુછે પ્રમાણ; ગ. ઘ. ચ. લેસે પ્રાંણ. છ. માં નથી. ૨. પછી ખ.
 જ. માં આટલું વધારે: નવ કહેવાય તો લે છે પ્રાંણ. ૩. ખ. જ. તેલનો
 પ ૨ જ લે દે; ગ. ઘ. ચ. છ. પાર દેડે. ૧૨૭. ૨. ખ. જોતાંમાં તેલનો.
 ગ. ઘ. ચ. જોતા સાસ્ત્ર તેલનો; છ. સાસ્ત્રનો સીઓ. ૪. ખ. શા માટે તમે
 દુઃખિયા; ગ. ઘ. ચ. છ. સાં માટે દુખીયા જાહુ. ૧૨૮. ૧. ખ. આવ્યો છુ. ૩.
 ક. સાલશે' તો કહુ. ૪. ખ. છ. જોતાંમાયે લહું; ગ. લેપે મેં. ૧૨૯. ૩. ક.
 તું કહે છે તે જોયું કાંમની. ૪. ખ. જોગવે છે કવી. ૧૩૦. ૪. ગ. ઘ. ચ.
 ભાંખ્યાને. ૧૩૧. ૧. ખ. મનમાં હુંસ છે; ગ. ઘ. ચ. છે મન. ૨. ક.
 ખાય; ખ. ચાર પાગે લાગે; ગ. ઘ. ચ્યારે. લાગે; ચ. પગે; છ. ચારે પગે
 લાગે. ૧૩૨. ૧. જ. પંથી વહે. ૨. ખ. જો, એણે; ૧૩૩. ૧. ઘ. દોડે;
 ગ. ગ્રેડે. ૧૩૪. ૨. ચ. ચોર માને. ૩. ઘ. ચ. થઓ ૪. ઘ. જે આવુ તમારે;
 ચ. તો આવુ તમારે. ૧૩૫. ખ. ઈશ્વરચિં. ૧૩૭. ૧. ખ. વિક્રમ. ૪.
 ઘ. શક્તી શન વચનની સાથ; ચ. હુ વિક્રમ છી નરનો નાથ. ૧૩૮. ૧.
 ઘ. ખોલુ તાલ્લી સાથે શાંચ. ૨. છ. માં નથી. ૪. ઘ. ચ. દેખાડો. ૧૩૯.
 ૩. ખ. જાઓ; ગ. જાયો. ૪. ખ. લાલ લાડવો માટે ખાઓ; ગ. ખાયો;
 જ. લાલ લાડવો ખાતે ખાઓ. ૧૪૦. ૧. ક. જોલને; જ. તમને. ૧૪૧.
 ૨. ખ. જ. નિસાં કરિ; ગ. છ. નીસાં કરી; ઘ. ચ. નીસાં કીધી. ૩.
 છ. સંમસંધરાને. ૪. ખ. જ. આવ્યો જાપના અમૃત. ૧૪૨. ૩. ક.
 પેહંત્રાં; જ. પંથીએ જો. ૪. ખ. ખેકા. ૧૪૩. ૧. જ. પંથીનાં લ્યાં.
 ૨. ખ. ચ. જ. જાણ્યું. ૩. ખ. ગણગણિ; ગ. ગણગી; ઘ. ગણગલી;
 ચ. ગાગરી; છ. ગરેડી; જ. ગળેણી. ૧૪૪. ૧. ખ. તુ જા માગ. ૨.
 ખ. હું તો ખેશીસ. ૧૪૬. ૧. ખ. અઠધિ જાવુ જો આપ. ૨. જ.
 તુજને જાલિયાનું પાપ. ૩. ક. સમ ખાઈ રાખ્યો રાંનમાં. ૧૪૭. ૧.

ખ. દુરસ્થકા; ચ. ચાલીઓ. ૨. ખ. ચોકીવાલાયે બાહે. ૧૪૮.
 ૨. ઘ. મેહિન; ચ. મેતજ. ૪. છ. પુતલી. ૧૫૧. છ. માં નથી.
 ૧૫૨. ૨. છ. ભરથાર. ૩. ઘ. અરથ કહે ના થાએ અળાણ;
 ચ. અરથ નવ થાએ જો અળાણ; છ. કરે. ૧૫૩. ૩. ખ.
 જુડી ખોટાં કાડસે. ૧૫૪. ૩-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. માં નથી.
 ૧૫૬. ૧. જ. તેડી સમાપે. ૩. ખ. જ. કહો અમતણ. ૪. ખ. જ.
 કાંમનીને એકાંસ. ૧૫૭. ૧. છ. સીંહીરુ. ૩. ખ. ગ. ઘણો; જ. લક્ષણવંતો
 કેમ આવશે. ૪. ખ. ઉતર એહવો આલ્ય; ગ. આપે ઉતર એ આલ્ય;
 ઘ. ચ. આપે ઉતરે આલ; છ. ઉતર જશે એક આલ; જ. ઉતર એના
 આલ. ૧૫૮. ૩. ક. સેવક સાધ થૈ જઈ કહી; ઘ. શેવકે પ્રદેશ એઈ કહુ;
 ચ. શેવકે મેલો જઈ કહુ. ૧૫૯. ૧. છ. સાંભલ રે તુ મારી માત; જ.
 માનની સાભળ માહારી માત. ૧૬૦. ૨. ઘ. ચ. છ. મા નથી. ૧૬૧.
 ૧. ક. સો વાતના; ક. ખ. ભાગસ્થું; છ. સરવે. ૨. ક. ખ. છ. જ.
 ગળ. ૧૬૨. ૨. ખ. ચિતડાં ગજાં. ૧૬૩. ૩. ખ. ઉલટભેર ઘણે; ઘ. ચ.
 પ્રેમ પ્રીત ને હેતે ઘણો. ૧૬૪. ૧. ક. માલ; ખ. મ્હોલ એક તે અપર-
 પાર; ૨. ખ. પૂરિની સાર; ગ. પૂરી કેંસાસ; ઘ. ઝાંણે થેડું કરાયે કેલાશ;
 ચ. જાણે શીવતણુ કઈવાશ ૧૬૬. ૨. ખ. મુખ ભરિ રાતા તંબોલ; ગ. ઘ.
 મુખ ખોડાલા દીસે તંબોલ. ચ. મુખ ભયાં દીસે તંબોલ; છ. મુખ ભરા
 ખોડારા તંબોલ. ૪. ખ. ગ. જ. કરે નૃત્ય નારી તે તણાં (જ. નવનવા);
 ઘ. કરે નારી નરત તે તણા. ૧૬૭. ૩. ખ. જાણે; ગ. ઘ. ચ. જ્યાણે.
 ૪. ખ. તાણે; ગ. ઘ. ચ. ભારેભૂપ દીઠો તાણે. ૧૬૮. ૨. પછી છ.
 માં આટલું વધારે : ૩૫ સોભે છે અનંત આપ. ૩. ખ. ગ. ઘ. અવનવો;
 ચ. અવ્યોનવો. ૪. ક. ગ્રહમાં તારા; ખ. ગ. ઘ. ગ્રહ તારા કે; ચ. શ્રેષ્ઠ
 તારામાં ચંદ્ર. ૧૬૯. ૨. ખ. ભારે લક્ષ ઘણો તે; ગ. ઘણો તે; ઘ. ચ.
 ઘણો; જ. ભારે લક્ષણવંતો ભુપ. ૪. ક. છ. ભૃગુદિ અંગ તે; ખ. જ.
 ભૃગુદિ આપ્ય દિસે; ચ. ભૃગુદી ચઢાવી. ૧૭૦. ૧. ખ. જ. ચતુર
 શિરોમણુ સત્યસુગણુ. ૨. ખ. વનીતાને વાગ્યા મેહનાં બાણ. જ. વનીતાને
 વાગ્યાં. ૧૭૦. ૨. પછી જ માં આટલું વધારે : આરે એ ત્યાં અગડી
 ભરી, ધથરીની લાં વિનતિ કરી. ૧૭૧. ૪. ઘ. પ્રતંગનાં. ૧૭૨.
 ૩. ક. ખ. સોનાને. ૪. જ. આરે એ કૌશળ પાન. ૧૭૩. ૧. ક. હપ
 ચાંચ્યાં; ખ. હરણુ છુ; ૪. ક. તે માટે હું પણ કરું; ગ. ઘ. તે માટે કરું હું;

(અ. ૩૩ છા). છ. તે વાતે હુ કરુ સેવ. ૧૭૪. ૪. ક. ચારે વારુ દેદમાં ભરી. ૧૭૬. ૨. ખ. જ. વાતનો છેલ્લો ને નવ્ય આપિયે; ગ. ઘ. ચ. અગ્ધ નહી ધાયે. ૪. ખ. સ્થાપિયે; ગ. ઘ. ચ. દેવાયે. ૧૭૮. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. વેહેવાર. ૧૮૦. ૧-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. માં નથી. ૩. જ. પ્રથમ કોણ મોલે મુજ સાથ. ૧૮૧. ૧. ક. દીકરી. ૨. ખ. નદનંદ, ગ. નંદમતી; છ. જ. નંદનંદની. ૩. ખ. આવી ઉભી રહિ; ગ. ઘ. તેદને; ચ. રાએને. ૧૮૩. ૨. ખ. દાશિ. ૩. ખ. દાશીહુ. ૩-૪. જ. વણમૂલની દાસ હું, વેચે સાં વેચાઉ. ૧૮૪. ૨. ખ. જ. આ વેલા આ દિશ્ય; ક. ખ. ગ. ઘ. છ. જેકા. ૧૮૫. ૩. ક. ધરતણા. ૧૮૬. ૧. ખ. જ. પૂછવું હોય તે પૂછ તુ. ૨. ખ. મંન વિચારિ. ૪. ખ. કોટિક. ૧૮૭. ૧. જ. પાસવે તેને. ૩. ખ. તો પૂછુ; ગ. તો પુછો. ૪. ખ. છે અરજ. ૧૮૮. ૧. ખ. કનકધણો; ચ. અગોરો; છ. અકોટકો; જ. કનક વેસર અકોટી. ૧૮૦. ૪. ખ. જ. પ્રેમદાને શોભે છે પ્રાણ. ૧૮૨. ૧. ખ. નેહપૂર; ગ. ઘ. ચ. નેહાર; ગ. રૂપાતણા; ઘ. રૂપાતણા; ચ. રૂપાતણુ; જ. વિહિયા છે ધાતુજ તણું. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. સ્થાનક. ૧૮૨. ૨. ખ. જ. એહનું ધ્યાનજ ધરે; ગ. આર્થા ધરે; ઘ. આધા. ૪. જ. ચીત ધરે. ૧૮૪. ૧. ખ. ધરણિ ધણિ. ૨. ખ. જ. ગણે છોછ. ૩. ખ. જ. કાય માંનનિતુ ન જીવે મુખ. ૪. ઘ. તેહ; ચ. લેશે મુખ. ૧૮૫. ૧. ઘ. ચ. જ શહુ; જ. કહે સનિયાનું સસજ રહું. ૨. ઘ. ચ. જ. કેહે; છ. કહે. ૩. ખ. સાદ, જ. શાલા. ૧૮૬. ૩. ખ. છેદ; છ. છોત. ૧૮૭. ૩. ક. પુરુષ પ્રાકમ; ગ. ઘ. ચ. ઘડોં કમ એહનું. ૪. ઘ. ચ. મેદો. ૧૮૮. ૨. છ. આપીજો. ૨. ૧૮૯. ખ. ગ. ઘ. ચ. જ. ચતુરનણી તુ તાંન. ૩. જ. પ્રમદા પ્રથ પુછ્યું. ૨૦૦. ૩. ઘ. ચ. પ્રેમચટ્ટી; છ. પ્રેમચર્ચન. ૪. ખ. ગ. છ. તે શાળાજ વચન સાક્ષાત. ઘ. શાખ્યાશાન; ચ. ખ્યાત. ૨૦૨. ૨. ખ. જ. પ્રિત્ય જેવવિ જયેયા મેદ. ૪. ખ. જ. વિદ્યા; ગ. ચ. વીદ્યા; ઘ. વીડાં; છ. વીદા. ૨૦૩. ૧. ચ. મા નથી. ૨૦૪. ૨. છ. ગેળી સમદ થીઓ તેટલે. ૨૦૫. ૨. ચ. મદભરી; જ. લામની મોહ ભરી. ૩. ચ. રૂપે તે રૂડી; છ. દૈર્ઘ્ય રૂપ. ૨૦૬. ૩. ક. મુખ. ૨૦૭. ૧. ખ. જ. ચાર જણે ભેઈ; ગ. છ. ચારે જણે ભેઈ. ૪. ખ. જ. અદ્ર્યથ્યું ભેતાંમાં તમ; ગ. થંભ નરખવા થાભા થંભ; ઘ. થઆં નરખવાં થાભા થંભ; ચ. શાંમાં નરખવા થાભા જેમ; છ. થંભી નીરખવા ભેઆં

તેમ. ૨૦૮. ૧. ઘ. ચ. વીવલ; છ. વીલલવા; જ. વીલ્લળ. ૨. ખ. જ. શેલાં
 નરખવા સ્થાનક તમ. ૨૦૯. ૪. જ. પ્રેમ વ્યાપો મનમા ધણો. ૨૧૦.
 ૧. ઘ. ચ. છ. આપણો. ૨. ખ. ન દિહી નાય; ઘ. કોએ વર; ચ. નવ
 આવી એલેવી નાર; છ. નવ કે દીડી નાર. ૨૧૧. ૨. ઘ. ચ. મહો. ૪.
 ક. ખ. જ. અંત ઉદક ને. ૨૧૨. ૨. ઘ. મન ઇશ; ૨. ચ. 'મુખ' નથી.
 ૨૧૩. ૧. ક. ખ. ગ. છ. 'હો' નથી. ૪. ખ. ગ. ચ. વેચાથો; જ.
 વેચાતો. ૨૧૪. ૩. ખ. ગ. ચ. કંવરત. ૨૧૫. ૬. ક. છ. દુખ.
 ૨૧૬. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. સંભુ માહારાજ; છ. સલહો માહારાજ. ૩.
 ક. પયોધર ઉપરિ તેતણું; છ. ઉપર તણું; જ. ઉપર જોઈ. ૪. ખ. તેહેને
 મહોલ પામ્યો છુ ધણુ; જ. તેણે રહ્યો છું મોહી. ૨૧૭. ૧. ખ. તેહ
 મનમાં; ગ. છ. તે મનમાં; ઘ. ચ. તે મનમાં પરણાની હોશ. ૩. ક.
 સી કહું. ૪. ક. અી નીરખી મેં જોઈ પાંણિ; ગ. પ્રેમદાના નરખ્યા ખે
 પાહાણ; છ. અંગના મે નીરખ્યા છે પ્રાણ. ૨૧૮. ૧. ખ. જ. તાંહાં
 રહ્યાનિ; ગ. ઘ. ચ. તેહે જવાની; છ. એહવાની. ૩. ક. જુલેથી; છ. જુલે
 થકી; જ. તે વેળાથી. ૨૨૦. ૨. જ. સામા સાથે લાગો. ૩. ખ. જ.
 નારાયણ મહોટા છો નાય. ૪. ક. જુલું; ખ. જ. હારવીના ક્યા હોલું;
 ગ. ઓહું; ઘ. કોહો પાશે; ચ. કોણ પાશે; છ. તમારી પાસે. ૨૨૧.
 ૪. ચ. વાનચીત આપોતી દેવ. ૨૨૩. ૪. ખ. જ. જ્યેમ માને તમારુ.
 ૨૨૫. ૧. ખ. જ. અઘ મધ્ય અલ લગે. ૨. ખ. જ. મહાંણ; ગ. ઘ.
 ચ. છ. નીરમાંણ. ૨૨૬. ૩. ખ. હિરવશી ને અવછરા. ૨૨૭. ૪.
 ખ. કુળમાં ખાંપણ લાજ; ગ. ઘ. ચ. છ. ખેશે લાજ. ૨૨૮. ખ. પ્રતક્ષ;
 ગ. પરતીગ; ઘ. પ્રતેગ; ચ. અમને; છ. પ્રતક્ષ લાગુ ૨૩૧. ૧. ગ. તમ
 સપ્તે દુખ કોયે; ઘ. તમને શુખ દુખ; ચ. તમને શુખ દુખ. ૨. ક. આગલ
 ધરે; ચ. હેતરથકી; છ. હેતથકી. ૪. ખ. જ. આભુષણ; ગ.
 આભુષણ; છ. આભુક્ષણ. ૨૩૨. ૧. ખ. ગ. ઘ. છ. કરો ધરેણે
 આપે વાસ; ચ. કરે ધરેણાં આપોઆપ. ૧. પછી ચ. માં
 આટલું વધારે : તેમાં જઈને પુરો વાશ. ૨. ક. સીવને; ઘ. ચ. શદાદત.
 ૨૩૩. ૩. ક. ખ. ઘ. ચ. તેને સંગ; છ. તેને સંગ. ૪. ઘ. હુગાડાં
 ૨૩૪. ૧. ઘ. ચ. જોડેલી. ૨. ઘ. મા નથી. ક. ચ. બેઠો; છ. બસે.
 ૩. ખ. જ. આપુ મુજ આપ; ગ. ઘ. ચ. છ. પાલો મુજ આપ. ૪.
 ક. તુજ; ખ. તુજ. ૨૩૭. ૨. ઘ. ચ. રૂપ કરાં. ૪. ખ. ખીળ. ૨૪૮. ધી

૨૪૦. કહીને કેટલોક ભાગ ગ. માં પાનું ખવાઈ ગયું હોવાથી તૂટક છે.
 ૨૩૮. ૧. ખ. ચરણસંધાયે. ૨. ક. હીમ; ચ. એમ; છ. કાંમ. ૩. ખ. વિષ્ણુવા
 દેશે રંગ. ૨૩૮. ૨. ખ. કરે મનાથિ એહ વીલાસ; ઘ. ચ. મનમાંહે; છ.
 કરવા મનમા રૂપ વીલાસ. ૩. ખ. આધે; ગ. આધે; છ. અંગે ઘેર આભુક્ષણ;
 જ. પ્રથમ. ૨૪૦. ૨. ઘ. ચ. અંગે; છ. ધરે. ૪. ક. કહું; ગ. કહું; છ. કેહું.
 ૨૪૨. ૨. ખ. છ. પુરાણમાં એ છે કથા; જ. પુરાણમાં કહી છે કથા. ૩. ગ. છ.
 સાંભલસે. ૪. ક. ખ. ગ. તેહમાં તો. ૨૪૩. ૨. ખ. જ. ગુણની વાત રહેમાં
 ગમી. ૨૪૪. ૨. છ. ચરણમાં. ૩. ક. વલતી ખોલ્યો જુગતે જન; ગ. ઘ. ચ.
 તાલાર પછી ખોલ્યો રાજન. ૪. ક. ખ. કવે સાંભલ. ૨૪૫. ૩. ઘ. વંણીક
 પુત્રીની. ૨૪૬. ૨. ચ. પુછવો છે પીચાર. ૨૪૭. ૧. પછી ખ. જ. માં
 અટલું વધારે: નિત્યે કરે છે રૂડાં કાંમ. ૨. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે:
 જાણીતી છે કોટિક દાંમ. ૨૪૮. ૧. ખ. જ. વાત કહેતાં વિવાદ થયો;
 જ. કરતે વાદ જ થઈ; ઘ. કરતે વાત જ; ચ. છ. કરતાં વાદ જ. ૪. ગ.
 ઘ. ચ. પુરણ મનમાં; છ. 'પણ' નથી. ૨૪૯. ૧. ગ. ઘ. ચ. છ. હું તો
 આવી. ૨. જ. પ્રીતયકી વિહારી પેર. ૨૪૯-૨૫૪ નો કેટલોક ભાગ ગ.
 માં પાનું ખવાઈ ગયું હોવાથી તૂટક છે. ૨૫૦. ૪. છ. ખીડા માન મુકાને ખાઉ.
 ૨૫૧. ૧. ઘ. ચ. પોહાએ મુજ આશ; છ. પોહાએ મન. ૩-૪. ખ.
 ગ. ઘ. ચ. છ. જ. માં નથી. ૨૫૩. ૪. જ. પ્રશ્ન ક્યું મહામુલ્ય.
 ૨૫૪. ૩. ઘ. ઉપરનું કહું ન હોયનું; ચ. છ. ઉપરનું કહું ને હોયનું કહું.
 ૨૫૫. ૧. ક. ખ. છે દાન. ૨૫૬. ૧. ખ. છ. સુતારે આપ; ગ. સુતારે
 આપ. ૨. ક. ગ. ઘ. ચરક; ચ. છ. ચરક; ખ. છે છાપ; જ. મારી
 છાપ. ૨. પછી આટલું વધારે: ખ. જ. થડ કે દાળ એકમાં તે કીયુ,
 ટોચ પૂંછ પુછુ તે ખીડુ; ગ. ઘ. ચ. થડ ને ડાલ તેડમાં કીયુ, ટોચ
 પુછે પુછતા ખીડું; છ. થડ કે ડાલ મા કીઉ, ચોટ પુછ તે પુછી ખીડુ.
 ૨૫૯. ૧. ક. ખ. ગ. પ્રથમ. ૨. ખ. અચરત પાંમે નહીં કાય; ગ. દ્રાંતાં
 ન કરસો કાયે; જ. એમાં અચરત ગણે ન કોઈ; છ. એમાં પેદ ન કરસો કાયે.
 ૨૬૦. ૩. ક. બાલા. ૨૬૧. ૨. છ. રંભાતણા. ૨૬૨. ૪. ક. તુ
 મેલ; ગ. ઘ. ચ. જ. તુજ મેલેલ; છ. તુજ મેલ. ૨૬૩. ૧. ખ. જ.
 ઓલાંગી; ગ. ઘ. ઓલાંડી; છ. ઓલાડી. ૩. ખ. ગ. ઘ. ગમો. ૨૬૪.
 ૨. ખ. એહ એધાણ. ૨૬૫. ૧. ક. ચ. ભાગો સદેહ. ૨. ક. તમારું બંદ.
 ૨૬૬. ૨. ક. છે; ઘ. જે દઉં ઘણી; ચ. ને થાઓ ધણી ૪. ખ. જ.

જુગતાનુગતી છે. જોડવા; ઘ. ચ. છ. શરખાશરખી છે (છ. ખે) જોડવી.
 ૨૬૭. ૨. ઘ. ચ. છ. જ. મરમ. ૨૬૮. ૩. ક. ન કશ્યો ૨૬૯. ૧.
 જ. જળ પાવા સરોવર. ૨. ખ. છ. વગર સવારે. ૨૭૦. ૪. ખ. જ.
 અરલક તાણુ. ૨૭૧. ૨. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે : જાંનિમાનિ
 લિંડે જોડ, જનુની તેહનિ જાણો તેહ. ૨૭૨. ૩. છ. સાહેજી. ૪. છ.
 ખેલડી. ૨૭૩. ૨. ક. બોલ્યા તખોલ; ખ. બોલો તાંખોળ; ગ. પોલોલાં
 તે ખોલ; છ. માં નથી. ૨૭૬. ૩. ઘ. ચ. આગતી. ૨૭૭. ૩. ઘ. ચ.
 એકએક રાતનુ બેને શુખ; જ. એક દયાડાનું. ૨૭૮. પછી જ. માં આટલું
 વધારે : એક રાત ભોગવિયો પતિ, ખીજ નારિ છે અણુછતી. ફરો પાંખુ
 તેનું આજ, તો તો થાય આપનું કાજ. ૨૭૯. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ.
 છ. જ. નારે નર ભોગવ્યો. ૨૮૦. ૩. ખ. જ. ત્રિત્ય કરિ પરણુ તૂને;
 છ. માં નથી. ૨૮૨. ૨. ખ. ગ. ઘ. સમજો તો; ચ. જો શાંમશામો;
 છ. જો સંમજો તો ઉતર. ૨૮૩. ૧. ઘ. ચ. તણી છે. ૨૮૫. ૪. છ.
 ગઈ પીવર પીતાને; જ. રહી પીવર પિતાને. ૨૮૬. ૨. છ. ગળ ફેડે તે.
 ૨૮૯. ૪. છ. રાજા ચીતા વાહે તેહ તણો; જ. રાય ચિતવળે હેતે ઘણે.
 ૨૯૨. ૨. ક. સુંથું છે; ખ. છ. રાજ રાજ્ય સોપ છુ; ગ. જ. રીંઝી
 રાજ્ય; ઘ. ચ. રીજ રાજ પ્રજા અમો. ૨૯૧. પછી ખ. જ. માં આટલું
 વધારે : પૂત્ર પ્રધાનવડ પાંમિયાં, દુખ દલીદ દેવનાં પાંમિયાં. ૨૯૨. ૧. છ.
 પોહીઆ. ૨૯૪. ૪. ક. છ. વિવધ. ૨૯૬. ૨. ક. નગપત્યને લાણ; છ.
 નરપતીનુ નામ. ૨૯૯. ૩. ખ. ગ. જ. જે આગલ ચેહે; ઘ. જે આગલ
 લેહે; ચ. આગલ જે લેહે; છ. જે આગલે વહે. ૪. ખ. અખંડ રતન કયેમ ઝેથી
 રહે; ગ. ઘ. ચ. અખંડ રતન કીમ ઝેથી રહે; છ. અખંડ તન કેમ ઝેથી રીએ.
 ૩૦૦. ૩. ખ. ફરો છે; ગ. ઘ. ચ. ફરો જે. ૩૦૧. ૧. ખ. છ. રશોઈ
 રહો; ગ. તે સ્થાનક રહો; ઘ. તે યાનકે રહો; ચ. કે સ્થાનિક
 રહો; જ. રસોઈ ફરી રહો. ૩. ક. પંડિતે દુર્થા દિહી નારિ.
 ૩૦૨. ૧. ખ. જ. લક્ષણ રૂપમાંહે નહી મણા; ઘ. લક્ષણ રૂપ મનોવર મણા. ૨.
 ચ. હલા જાણ. ૩૦૩. ૨. ખ. જ. પાંચો; ગ. ઘ. છ. દેવ પાંચો
 માલદુપ; ચ. દેખી દેહમાં પાંમો દુખ. ૩૦૪. ૩. ઘ. કાહોડી થંચે;
 ચ. કાહીથી થાએ; છ. કાએ ઉપાએ કોટી નવ થાંચે, જ. કાડ થયે
 ફૂટી નવ થાય. ૩૦૬. ૨. ખ. ચ. જ. કરો; ગ. ઘ. છ. કરે.

૪. ડ. ઘ. જ. સાચી તે સૂધ્ય; ચ. તે શાચી ધુધ; છ. સાંચી
 સોધ. ૨૦૭. ૧. ખ. જ. પઢી પેચ. ૨. ખ. નગરનાયેકને.
 ૨૦૮. ૪. ખ. પ્રિત્ય છે; ગ. અગરજ દશી; ઘ. અગર તે દશી;
 ચ. લગ્ન દશી; જ. ખામી દશી. ૨૦૯. ૨. ચ. શોખ. ૩.
 ઘ. ચ. દેખાર; છ. દેખારસો. ૪. ખ. જ. 'ચલ' નથી; ગ.
 તરણી; ઘ. ચ. તરણી રંમા; છ. રમારચુ. ૨૧૦. ૪ ખ. પાલિને:
 ૨૧૧. ૪. ખ. રહાં વઢવા સહુ સન્મુખ સાથ; ગ. ઘ. ચ. રાઢ વઢવાઢ.
 સંનમુખ થઈ સાથ; છ. રહી સંનમુખ વઢવાને ઢાજ; જ. વાત કરે જાત્માચની
 સાથ. ૨૧૨. ૧. ઘ. કરી; ચ. કરી રાખો મે પાશ. ૨. ખ. કેમ
 જુહુ ખોલે પ્રભાત્ય; ગ. પોણેડે પરભાત્ય; ઘ. પ્રોણેડે; ચ. પ્રોઢ પ્રતાપ.
 ૪. જ. રાવ લઈ. ૨૧૩. ૧. ખ. ગ. ચ. છ. જ. પટીત તણી.
 ૨૧૪. ૧. ચ. ગુણવંતી. ૩. ચ. ગુહંણની પેર. ૪. ખ. જ. આ વીપ્ર આવ્યો
 રાત્ર મુજ ઘેચ. ૨૧૬. ખ. અદર આંક; ગ. ઘ. ચ. સાચો આંક.
 ૨૧૭. ૧. જે પઢી અખોલુ. ૨. ખ. ચહે ખરે; ગ. ઘ. ચ. ચડે.
 ૨૧૮. ૧. ૨. ૩. ઘ. ચ. માં નથી; ખ. જ. વિપ્રનું માંન્ય એ વાતે મટે;
 ગ. છ. વીપ્રનું માન તો એથી મટે. ૧. પછી અટલું વધારે : ખ. જ.
 તંમને ક્યુ એ નચ ઘટે, રડા દિસો છો કહુ તે માટ, કંઈક તમારા
 કુળમાં ચડીયુ. ડાઘાપણ સચલુ કુપે પડીયુ. ગ. છ. એણે કામ તુમને કરેલું
 નચ ઘટે, રડા દીસો છો કહુ તે માટ. ૪. ઘ. ચ. તો પરહવા પડશે પ્રાણ.
 ૨૧૯. ૧. ચ. રાજદ્વાર આવ્યામાં બાણ, આવડો અન્યા ક્યો માદારાજ.
 ૨૨૦. ૨. ખ. નહીકં; ગ. ઘ. છ. નહી તો; ઘ. ખોચી; ચ. ખોચીને;
 છ. ખેચીને. ૪. ખ. ભાગ્યુગામ્ય નાંખ્યુ છે કુપ. ૨૨૧. ૩. ઘ. ચ. ખાંણે.
 ૪. ખ. તોસજી. ૨૨૨. ૩. ઘ. એવો વીચાર આપે કંગ; ચ.
 છ. જ. એવ વીચાર આપે કંગ. ૪. ચ. મેત્રે; છ. મે વીચાર.
 ૨૨૩. ૨. ચ. કાલે. ૨૨૪. ૩-૪. ઘ. ચ. માં નથી. ૨૨૫. ૨. ચ. પછે
 દો મુને પાશ. ૩. ચ. અઘો અઘ યનોએ ભોગલુ. ૨૨૬. ૧. ખ. માનિ;
 ચ. પ્રાણી જુઓ. ૩. જ. ન્યાય કરાવો. ૨૨૭. ૧. જ. નારીનું મન ચિતમાં
 ધરો. ૨૨૮. ૨. ખ. જ. રાખ્યો; ગ. ઘ. ચ. આપો; છ. રાખો. ૨૨૯.
 ૨. પછી જ. માં આટલું વધારે : એ પછેરનું મૂળને સૂખ, એમાં શાના
 દાવો ફઃખ. ૨૩૧. ૨. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે :

શામા કહે નવ્ય ગાણું વાતનો સ્વાદ, કેમ લાગુ. હું તાહારો વાદ
 નારિમા કે નારમા ઘણો, મર્મ ન જાણુ હુ તે તણો
 એ વાતમા હુ જાણુ આપ તે સાક્ષ દિધિ તેથી બમણુ પાપ.
 ૩૩૩. ૨. છ. માં નથી. ૪. ખ. જ. તો કાટિ કાટિ બ્રમદત્યા તુને; ગ. ઘ.
 ચ. છ. કાટી હત્યાદીક (ચ. પ્રાતીક.) ૩૩૫. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ.
 જ. વલ્લી વાત બીજી. ૩૩૬. ૨. ખ. આખ્યા અરધ પંચાસ. ૪. ખ.
 સત્યતણિ. ૩૩૭. ૨. ખ. ઘ. ચ. એકને. ૩૩૮. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ.
 જ. વહવાડ; છ. વીહવાડ. ૪. ક. ઘ. રાંહાડ; ચ. જ. ફેકટ કરે છે.
 ૩૪૨. ૧. ઘ. ચ. નરતુ મુખ; છ. નરતુ રૂપ. ૩૪૩. ૨. ઘ. 'મલી' નથી;
 ચ. 'વલી'; છ. જ. ભલી. ૩૪૫. ૨. ઘ. ચ. વીખાણી ૩. ખ. ગ.
 ઘ. જ. પંચ અમારે; ચ. પંચ અત્યારે; છ. અમારે જાંવૂ. પંચ. ૩૪૬. ૨. ક.
 ઘણી વાત. ૩૪૭. ૪. ચ. શુક શનકાદીક. ૩૪૮. ૧. ૨. ગ. ઘ. ચ.
 છ. મા ઉત્તરાસુલ્લી છે. ૩૪૯. ૧. ક. સરજીક પીવક સંધારક; ખ. સરજીક
 પાલિક સિયાસત, ગ. ઘ. ચ. સરજીત પાલક સીંહારીક; છ. સરજીત પલક
 સંધાર જ કરે. ૨. ઘ. ચ. નામે રૂપ; છ. માહા પ્રાતીક હરે. ૩૫૨. ૧.
 ઘ. ચ. કહો મુને જાણો તેટલુ. ૩૫૩. ૨. ખ. મોહરા. ૩૫૪. ૨. ચ.
 સ્વરગ મારગ મન હોએ. ૩૫૫. ૨. ખ. પૂરણ મન પ્રસન. ૪. ક. તેહને
 રેવાનું; ચ. દેવનું. ૩૫૬. ૨ ગ. ઘ. ચ. મુકે. ૩૫૭. ૧. ઘ. ચ. ગુણ;
 ગંગોદરી; છ. ગુણ, ગંગોદરી; જ. હરે. ૩૫૮. ૨. છ. હેમાલે. ૪. ખ.
 પૂરે; જ. પૂજનનો પાડ. ૩૫૯. ૩. ક. તે મધ્યે. ૪. ક. કિંમ ઘણેરી;
 ખ. જ. પૂરણ આણિ પ્રિત્ય; ગ. ઘણેરે. ૩૬૧. ૧. ક. વેદ વૈકુંઠ; ખ.
 ગ. ચ. વદે તે. ૨. ખ. ન્યાય કરી. ૩૬૨. ૨. ગ. ઘ. ચ. આઘ થકી જે
 અંત. ૩. ખ. બ્રહ્મસ્થકી. ૪. ગ. સગુણ નારતં; ઘ. ચ. રીત. ૩૬૪. ૧.
 ખ. જ. કર્યે પૂજન ને સેવ; ગ. ઘ. ચ. છ. કરું છું. ૪. ખ. જ. જોઉં
 શિષ્ય શિરોમણ; ગ. છ. સીરોમણ; ઘ. શોધી સીરોમણ; ચ. શીધ સીરંમણ.
 ૩૬૫. ૩. ખ. ગ. ગયા છે. ૩૬૭. ૪ ખ. જ. માંનવ સહુ પૂજે છે લંગ.
 ૩૬૮. ૩. ખ. જ. શિવે વિંધુનો કિધિ સંગ; ગ. ઘ. ચ. સદ્ગત
 વીજળીયે કરો જે સંગ. ૪. ખ. જ. વિંધુ પણ પૂજે છે લંગ. ૩૬૯.
 ૧. જ. સ્વર્ગ મૃત્યુ લોકનિ માહ. ૧. પંછી ક. માં હાંસિયામાં આટલું
 વધારે; મમ વીચારે પુણ્ય પ્રદાસ. ૩. ક. માં નથી ૩. ઘ. ચ. 'ગલ'
 નથી; ગ. સ્વર્ગસ્થકી. ૪. ને બદલે ક. માં અશણુ સ્વર્ગલોકે ત્યાંહ.

૩૭૦. ૧. ખ. જ. આઘો ઈશ; છ. નવ આવે. ૪. ખ. મ્હાદેવનણા
 નહી કલા; ગ. ૧. મંહીમામાંહી દેવતા ન; ચ. મહીમા મહાદેવનાં નંહી
 કલા; છ. દેવ તણા. ૩૭૧. ૧. ઘ. ચ. પાતાલ પંનંગ. ૨. ચ. ગંગ.
 ૩. ક. કેડેં સ્યું જોડનેં મીહ; ઘ. ચ. ફરી; છ. જોતી પીહ. ૪. ક.
 તો કહે; ઘ. તો કુપે. ૩૭૨. ૪. ક. વાત તે દિહીને; ક. ખ. ક્યા
 તે દાહાહાનિ; ગ. ઘ. ચ. મેં તો ફહી; ચ. તેડાવીને મેડે ફહી.
 ૩૭૪. ૧. ખ. જ. શોભાવે; ગ. ઘ. ચ. સોભાની. ૩. પુરણસ્થપી.
 ૩૭૫. ૧. ઘ. ચ. દેવ. ૨. ખ. જ. ભવાંનિ ભૂપ; ગ. ઘ. ચ. ભવાંની
 ભુપ; છ. ભાંમની ભુપ. ૩૭૭. ૩. ઘ. ચ. આંતી આવારે છે. ૪. ખ.
 જ. નિલાવટ માંહે; ગ. નીલાવટ; ચ. લીલાવટે; છ. ઝમકે છે. ૩૭૮. ૨.
 ખ. ગ. ઘ. ભભુતી; ચ. ભગ્તી. ૩. ગ. ઘ. ચ. દરપુંગૌર; છ. પુગ્લકત.
 ૪. ઘ. ઉદાર ઓહોરાત્રી વેદ વખ્યાણ; ચ. અહોરાત્રી દરે વેદ વાખ્યાણ;
 છ. ઓહકાર અક્ષર વેદ વખ્યાણ; જ. ઓંકાર મંત્ર વંદિત વખ્યાણ. ૩૮૨. ૪.
 ક. પરવસ્યું; ખ. પરઠે આધા. ૩૮૩. ૨. ખ. જાંણિ; ગ. ઘ. ચ. જાંણિનેં.
 ૩૮૪. ૩. ખ. જ. તપથિ નીરમલ સરજુ નથી. ૪. ગ. સુખે તમે તો કહુ
 છુ કથી; જ. કામની તમને કહું છું કથી. ૩૮૬. ૪. ક. દેવમાં; છ. મંત્રેમાં
 ૩૮૭. ૨. ખ. જ. ભાગે તપ કેરો જે ભંગ; ગ. ઘ. ચ. છ. ભાગે તપ કરે જઈ.
 ૩૮૮. ૪. જ. પંચધંદ્રિ દેખી મન ના હરે. ૩૮૦. ૧. ગ. લેપે. ૩૯૦.
 પછી જ. માં આટલું વધારે : અજન નામ તે માયાનણું, જતા ન શકે
 મ્હોકમપણું. ૩૯૨. ૨. ક. રતિ; ગ. ઘ. ચ. રતુ. ૪. ખ. સપરાંણ; જ.
 પરમાણ. ૩૯૩. ૪. ખ. જ. બોલાને; ગ. ઘ. છ. બોલાનાચ. ૩૯૪. ૪. ક.
 તેવનો; ખ. શામાને; ઘ. ગીવજને; ચ. તે મારે; છ. શીવજનો; જ. શામાનો.
 ૩૯૭. ૨. ક. ખ. જગતપીના. ૪૦૧. ૨. પછી ખ. ગ. ઘ. છ. જ. માં
 આટલું વધારે : મહાપુરુષને માયા મલી, ખ્યાંત ટેક હતી તે ટલી ૪૦૩.
 ૧. ખ. ચ. ઘણુ. ૨. જ. અઘડરણ. ૪૦૬. ૧. ગ. ઘ. ચ. છ. વાદત્રી
 ૪૦૮. ૨. ગ. ઘ. ચ. પટકુલ; છ. નવકુલ. ૩. ખ. મન ઈચ્છા હર મળવા
 તણો; ગ. ઘ. ચ. મન ઉજવ રમવા તણો; છ. મનમાં ઉજરંગ; જ.
 મન ઈચ્છા વર મળવા તણે. ૪. ખ. જ. રાંમા કેડે રંગ; છ. મેલા.
 ૪૦૯. ૪. ઘ. ચ. ગુણગુણ; છ. સંભુગુણ ગીત. ૪૧૦. ૧. ખ. સરયે;
 ગ. સરયે; ઘ. ચ. સ્વરે સ્વર; છ. સ્વરયેશ્વરે ઉગાંધ્યા; જ. નૃત્ય કરે
 ભાનભાતનાં. ૪૧૧. ૧. ખ. ચ. જ. ફરે ફરે; છ. ફેર પુરે. ૨. ક. દવોડા

દે; ઘ. આંખોડા લો; ચ. આંખોડા લો; જ. આંખોડા લો; છ. આંખો લો
 હાથ ૪. ખ. સખિસખિમાં સાથ; ગ. ઘ. સર્પાયો સહુમાં સાથ; ચ. શખીઓ
 શહુ મલી સાથ. ૪૨૨. ૧. ખ. આણિ પ્રિત્ય; ગ. અંતઃકરણ આણીને
 પ્રીત્ય; ઘ. અંતકરણ આણીને પ્રીત. ચ. આવ્યા તે શકર આણી પ્રીત. ૨.
 છ. કાંમ. ૪. ઘ. જાંડાં રાંન; ચ. જાંડાં રાંમ; છ. જહી શ્રી રામ. ૪૨૪.
 ૩. ગ. પેદો દેવ; ઘ. નેત્ર થકી તે પેદો દેવ; ચ. નેત્ર થકી તે પેદો દેવ.
 ૪૨૫. ૨. છ. શીવજી તેણે. ૪૨૬. ૩. ઘ. ચ. છ. વીભુત; જ. વિભૂત.
 ૪૨૮. ૧. ઘ. ચ. છ. મોહાવો. ૨. છ. જ. મોહોમાઆ. ૪. છ. મોહો-
 માઆ. ૪૨૯. ૨. છ. ધરી. ૪૨૧. ૧. ખ. જ. કોડે પડે; ઘ. કોડે; છ.
 કુદે. ૨. ચ. તાલનરત. ૪. જ. વિધ્યુ. ૪૨૩. ૨. ખ. જ. તાલિ
 દેઈ શહુને સાથ; ગ. ઘ. તાલી દે (ઘ. દેઈ) સહુ કાને સાથ; છ. તાલી
 દીએ સહુકાચેને હાથ. ૪૨૪. ૧. કં. આપીયે; ખ. ગ. ઘ. મેલા; ચ.
 છ. લોભે; જ. લજ્જા આણીએ. ૨. કં. કાલીયે; ગ. ઘ. ચ. ભાલીએ.
 છ. માં નથી. ૪૨૬. ૨. કં. વિભલ; ચ. વીવળ; છ. વીવલ; જ. વિહવળ.
 ૪૨૭. ૧. ખ. ગ. જ. ગયા; ઘ. ચ. ગઆ; છ. ગીઆ. ૨. છ. રાંમાએ
 યોલ. ૩. ખ. ગ. ગયાં છે; છ. ગીઆ છે. ૪૨૮. ઘ. ચ. માં નથી.
 ૪૨૯. ૨. ખ. છ. પૂજાણ શાસ્ત્ર જ થયાં; ગ. ઘ. ચ. સાસ્ત્ર જ થયાં
 ૪. ખ. છ. મનમાય; ગ. મનમાહે. ૪૩૦. ૨. ખ. જ. તેડી લાવીયે;
 ઘ. ચ. છ. તેડી લાવો. ૩. ગ. ઘ. ચ. આલીગારી. ૪૩૧. ૧. ખ. ગ.
 ઘ. ગણે. ૨. ખ. ગ. ઘ. મુખી લણે; ચ. કહે. ૩. છ. ગંગાને તીર.
 ૪. ખ. હરી કરતા સસારી. ૪. કં. હાર; ખ. હરિ કરતા તાં દિહા
 આમ; ગ. જાંડાં શીવજી; ઘ. ચ. કરતાના. ૪૩૫. ૧. કં. વિગ્નાંન.
 ૪૩૬. ૩. કં. ખ. ગ. જ. તાપસ; છ. તામસી. ૪૩૮. ૩. ખ.
 જ. મામાં પારવતીયે; ગ. ઘ. મુંમાંથી; ચ. મોહમાઆથી; છ.
 મુખથી. ૪૪૧. ૩. કં. અમથી. ૪૪૧. પછી ખ. જ. આટલું વધારે વેદ
 કરે વરણુવ જેવું, ત્રિહુ છે દરસન તેવું. ૪૪૨. ગ. મથ; છ. મર્યા.
 ૪૪૩. ૩-૪. ઘ. માં નથી. ૪૪૪. ૩. ઘ. ચ. જ. ખુદા. ૪. ખ.
 જ. ધુળાં ગાત્ર સહુ પવતતણુ; ગ. છ. ધુળાં ગાત્ર પવતનાં ધણાં;
 ઘ. ધુળાં ગાત્ર પારવતીનાં ધણાં; ચ. ધુળાં હાડ પારવતીનાં ધણાં.
 ૪૪૫. ૧. ખ. શક્તે શેષ્યને ધુણ; ગ. ઘ. ચ. છ. સલકો, ધુણ; જ.
 ત્રિલોક શેષ. ૨. ખ. ઘ. ચ. છ. જ. ગુણ; ગ. ગુણ; ચ. નક્ષેત્ર જ ધણાં.

૪૪૬. ૩. ખ. ગ. ઘ. ત્રીદસ; ચ. તેત્રીશ કોટી; છ. ત્રીચોદશ. ૪૪૬. અ. કં. માં નથી. ૧. ખ. જ. સમ્મલે આવી આલ્ય. ૨. ખ. જ. વાથો અગ્ની કોથો કાળ. ૪. ખ. જ. બાંહે આલ્યો. ૪૪૭. ૧. ચ. શંકર. ૪૪૮. ૨. ખ. વાંકે અમારો. ૨. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે : કરનાદરતા સર્વે ઈશ, નથિ દોષ રૂપને શિશ. ૪૫૦. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. ઘર. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. ઘર. ૪૫૨. ૪. ઘ. માં નથી. ચ. શક્તી એમા આ વશતરી. ૪૫૩. ૪. ના જગા છ. માં ખાલી છે. ૪૫૩. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે :—

જગાધારિ તે યોનિસંગ	આપ સ્વરૂપ તે પોતે અંગ
યે ન્યરૂપ તે પ્રયવીનુ પાસ	લીંગરૂપ આપે આશર
ઉઠ કોટ રોમાવલી સંગ	બાંહાં બુલો તાંહાં યોનિલીંગ
કોડ વર કલુ શ કથિ	શિવશક્તિ વિના બીબુ કો નથિ
શ્રીકાર તે શક્તિનાંમ	શિવરૂપ તે રમતો રાંમ
શ્રીગાથા તે શક્તિરૂપ	કૃષ્ણ કૃપાળ તે બોલો ભુપ
નાંદક પૂરૂપ થઈ છે દુર	હરિજન તે શિવશક્તી હરુર
અણુમાત્ર ઠાલો નહીં હંમ	હલ્યાણુરૂપ તે શિવનુ નમ

૪૫૫. ૨. ખ. જ. સાક્ષાતકાર શિવછને રાંમ. ૪૫૫ પછી ખ. માં આટલું વધારે :—

પ્રથમ નો આલ્યો છે અમ્યો	ના ખમાય તો રાખ્યો છે તમ્યો
એટલાને તો પ્રલે દર	દરપલકાર એલનો હર.

૪૫૬. ૪. કં. અગ્નિ; ખ. કહીને તેઓ રાંમ. ૪૫૬. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે : કામને તો કરેણા કાધ, અગ્નિત એ વરદાન જ દિધ. ૪૫૭. ૪. જ. મદા કાધો અવનાધ તે કાળ. ૪૫૮. ૨. ખ. થાય હૂટકો કીહે રાંમ; ગ. ઘ. ચ. છ. થયે હૂટકો રહો તે રાંમ. ૪૫૮ પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે : શિવના શિવ તે ભ્રાંમણ આપ, તેમને તે કેમ દેહિ આપ. ૪૫૯. ૨. ખ. જ. જેમ તંમાન પોચે; ગ. ઘ. ચ. પોચે સાદુના મનમાં કાડ; છ. આપો બન્દ મુઠ પોહિયે કાડ. ૪૬૧. ૧. ખ. ત્રિગચ્છી વૃષા ને વૃષ્ટ; ગ. જ. ત્રંગ થઈ વૃષાની વૃષ્ટ; ઘ. લીંગચ્છી વૃષાની વૃષ્ટ; ચ. લીંગચ્છી વૃષા ને વૃષ્ટ. ૨. ખ. ઘ. ત્રિગચ્છી. ૪૬૩. ૨. ખ. ત્રિંગ લગ એ આટી રાંમ. ૩-૪. ખ. જ. માં નથી.

૪૬૪. ૨. ચ. કલ્પતર નરકે પડે; છ. સંચરે. ૪૬૫. ૧. છ. પૂજા નવ
થાંએ. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. તેહને પુણ્ય બિહુ શુ રહ્યું; ગ. ઘ. તેહે
પૂજા બીજુ શહુ રહ્યું; જ. તેને પૂજ્ય. ૪૬૬. ૧. ખ. જ. ત્રિંગ પૂજે તે
સકળે કળે; ઘ. ચ. છ. પૂજવુ. ૪૬૭. ૧. ખ. જ. એવધિ માંન. ૨.
છ. એથી આપણે એથી ક્ષીન. ૪૬૮. ૨. ખ. જ. આલ પૂજન છે ત્રિંગ જ
તણ્યું; ગ. ઘ. ચ. છ. વાહું. ૪. ઘ. જોતીલાગ પ્રદાં પૂરાણ;
ચ. જોતીલાગ પરદા પુરશપુરાણ. ૪૬૯. ૩. ૪. ગ. ઘ. ચ. છ. માં
નથી. ખ. જ. વિશ્વ બાધો તેહ વવેક, અજ્ઞાનિ તે શિવ જ એક
૪૭૨. ૨. ક. બ્રહ્માંડ. ૩. ઘ. પૂજે શહુ લોગરી; ચ. તેહેવુ શહુ કે લોગરી.
૪. ઘ. રહ્યું; ચ. શહુ. ૪૭૩. ૨. ખ. નહી મોહ માયા સુ મેલ; જ. નહી
માયા શું મેલ. ૩. ખ. શબ્દો કહી; ઘ. શાંચો કરી; ચ. જ. શાંચે કરી;
છ. સીંચો કરી. ૪૭૪. ૩. ચ. નહી મંદીર મુખ ધર નંહી. ૪૭૫. ૧.
જ. ગોળમટોળ. ૨. ઘ. ચ. પૂજ્યા; જ. પુજનનું. ૪૭૫. પછી ખ. જ.
માં આટલું વધારે :

વિષ્ણુ સમાન્ય મોટો નહી વિષ્ણુ સમાન્ય નહી દેવ
પરમેશ્વર પરિ પરિભ્રમ એ શંખાતણિ શિ શેવ.

૪૭૬. ૨. ખ. પૂજ્યાથિ; છ. પુણ્ય તે. ૪૭૭. ૨. ખ. જ. વરણવ વેદમાં
કરે વખાણ; ગ. ઘ. ચ. છ. કરે વેદ વરણવ વીખાણ. ૪૭૮. ૩. ઘ. ચ.
ઝગતપ્રરમ; છ. જોતપુરસ. ૪. ક. પુજ; ખ. પૂજ્ય. ૪૭૯. ૧. ગ. ઘ.
ચ. તેહનું સહુકે કરે છે ધ્યાન. ૪. ખ. જ. ભેદ ના; ઘ. રૂપ ન; ચ. ત્રિણુ ન.
૪૮૦. ૨. ખ. જ. સહુમા રહી; ચ. શહુમાં શહી. ૪૮૦. ૨. પછી ખ. જ.
માં આટલું વધારે: જમ જળમાલિયે રવી ઉઘોત, સકળવાપક છે કોઈ જોત્ય.
૪૮૧. ૨. ચ. માઆ જે આકાર; જ. માંજો આકાર. ૩. ખ. વરણવમાં
કેમ કરે વવેક; ગ. ઘ. વરણવમાં નાવે કરે વીવેક; ચ. વરણવમાં ન આવે
કરે વીવેક; છ. વરણવ માનવ કરે. ૪૮૨. ૪. ખ. છ. જ. પૃથ્વી આલ
(જ. આપ) તેજ નહી પાસ; ગ. ઘ. પ્રથવી અપ તેજ નહી પાસ; ચ.
પ્રથવી આપ જન હોએ પાસ. ૪૮૩. ખ. જ. વેલિનાં બિજ. ૪૮૪ ૧.
ક. અધ્યકારિ; ખ. જ. અકલ કે ઈં; ઘ. અધી ઈં; ચ. અધી ઈં.
૪૮૬. ૩. ક. તણે જણે; ખ. જ. ત્રિણુ મલિ. ૪. છ. સેવક સુજસ સેવ.
૪૮૮. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે: ડીવા તેહવા (જ. અધમ છાં)

ધાસે સહુ, ઉત દેહથિ હોય; નિરંજન નામ નારાયણનું, તેહને નમ્ય પ્રિછે
કાય. ૪૯૦. ૨. છ. સાક્ષાકાર. ૪૯૨. ૨. ઘ. ચ. છ. ભ્રંમા. ૪. ઘ. ચ. દીદો;
જ. દાઓ. ૪૯૬. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. જ. તે કરી; છ. સુધી કરી. ૩. ખ.
ત્રિગુણ દેવ. ૪. છ. લેહું. ૪૯૭. ૪. ક. ગ. ઘ. ચ. છ. તેણે નિરાકાર
(ઘ. નાંકાર). ૪૯૮. ૪. ક. તિમ; ઘ. વાચારો મરમ; ચ. છ. મંન; છ. વાચારો
મન. ૪૯૯. ૨. છ. માં નથી. ૪. ખ. પન્નિબ્રંમ કેવિ. ૫૦૦. ૨. ઘ. ચ.
શરવે; છ. સ્વરૂપ. ૩-૪. ખ. જ. માં નથી. ૩. ઘ. ચ. શરવે. ૪. ઘ.
વસ્ત; ચ. વા; છ. વગત. ૫૦૧. ૨. ખ. જ. નારાયણ ત્રિગુણ તિરા-
કાર. ૪. ખ. જ. સકળ રૂપ ત્રિગુણમાં સહી. ૫૦૩. ૨. ખ. ગ. છ. જ.
ભ્રંમાકાર પૂજે એ ભ્રંમ; ઘ. ભ્રમકાર પૂજે એ ભ્રમ; ચ. ભ્રંમ આરે જે
ભ્રંમ. ૫૦૪. ૧. ખ. ગ. ઘ. પુજે જેહ; ચ. શરમથ શઉ પુજે જેહ; છ. પૂજે
દેવ; જ. સમથ એ સહુ પૂજે જેહ. ૨. ખ. ત્રીગુણ ચેહ; ગ. સાક્ષાતે એહ;
ઘ. શાખ્યાશાન તે એહ; ચ. શાક્ષાત તે એહ; છ. સરપા તેહ. ૩. ખ. જ.
નદે નહ; ગ. ઘ. ચ. જે કો નહે. ૫૦૬. ૧. ઘ. ચ. સમો જે દેવ.
૨. ઘ. ચ. સખી જે શેવ. ૪. છ. સમોવડ કો દેવના. ૫૦૭. ૨. ક.
ખ. ગ. થયો; જ. અદ્વણ એજે તે ગયો. ૩. ખ. પૂન નદી માદ; ગ. ઘ.
ન પુન્યા માદ. ૪. ખ. જ. ત્રણ વેદ; ઘ. ભણે; ચ. છ. દેવ ભણે.
૫૦૮. ૧. ૨. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે: શાસ્ત્રિઆંમની પૂન ધાય,
ધન્ય કુખ તેહનિ તો માય. ૩. ક. ઘ. ચ. શાસ્ત્રિઆંમને; ખ. જ.
શાસ્ત્રિઆંમની ન સુણિ કથા. ૪. ખ. જ. અવતાર તેહનો જાણે વૃથા; ગ.
ઘ. ચ. અવતારો માનવી તે સહુ પ્રથા; છ. અવતારો માનવી સરવથા.
૫૦૯. ૩-૪. ખ. જ. માં નથી. ૫૧૦. ૨. ખ. ઘ. વચારો; ગ.
વચારો; ચ. વચારો; છ. નથી; જ. વાહ્યાં. ૫૧૧. ૨. ખ. જ.
ઉવટ ગયો; ઘ. તેણે; ચ. તેહને. ૫૧૨. ૨. જ. કહો. ૩. ક. મહુરત,
ખ. ગ. ઘ. મહુરત. ૫૧૩. ૩. ઘ. પ્રતમા; ચ. પરતમા. ૫૧૪. ૧.
જ. કંતાવરતા. ૨. ક. દેવ એ દેહ; ખ. જ. આદ દેવનો દેહ;
છ. આદ દેવ એ દેવ. ૪. ખ. જ. મોહોહુ અચરત ચેહ. ૫૧૬. ૩. ૪.
ઘ. ચ. માં નથી. ૪. ક. મુદ્દી; ગ. મેદલી. ૫૧૮. ૩. ખ. ગ. ઘ.
ચ. છ. જ. દેવી કમત્રાથી. ૫૧૯. ૧. જ. સવ સરવે અવતીતણું.
૫૨૦. ૧. ખ. આઘની આઘ એ કરગુનિ ગાત્ર; ગ. ઘ. ચ. છ. આઘ
આઘ થયો; જ. આઘની અઘ કારણ એ ગાત્ર. ૨. પછી ખ. જ. માં

આટલું વધારે : અંત્રા વેદ પેહેલી છે એહ, શાસ્ત્રાતકાર શક્તિને દેહ. ૩. ખ. છ. જ. તેણિયે; ગ. ઘ. એણીયે. ૫૨૨. ૨. ખ. છ; જ. કૃષ્ણ મે.હોડે મેહે તો; ગ. ઘ. ચ. સુષથી મેંહે તો. ૫૨૨. ૧.-૨. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૫૨૩. ૨. ક. ભાવનિર્દય; બ્યાંમ્યાનયે. ૪. ઘ. ચ. આવી ખેદા ઝાંહાં; છ. આવી ખેદા; જ. આવી ખેદી. ૫૨૫. ૧. ઘ. ચ. આકાશમાત્ર. ૫૨૬. ૩. ખ. ક્રાંત જ્ઞાન રહુ મન ધીર; ગ. ઘ. ન રહુ ધ્યાને મનમાં ધીર; ચ. ને ન રહુ ધીર. ૫૨૭. ૧. ક. અવગુણના; ખ. જ. અવકલના. ૫૨૮. ૨. ક. છ. જ્ઞાન વિચાર; ખ. જ. વ્યપુ વિચારતા દુષ્ણ માણ થયુ. ૫૩૦. ૧. ઘ. ચ. શ્રાપ આજ દેહ છુ અમો; છ. અંગ સગતીને દીહ. ૫૩૧. ૧. ખ. જ. કલ્પિને. ૫૩૮. ૪. ખ. જ. સુકા કાષ્ટવત એહ; ગ. ચ. છ. સુકા કાષ્ટ. ૫૪૦. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ખ. ગ. જ. સુષતું સુહ તે સારદા; છ. સુહતું સુહ તે સારદા. ૫૪૧. ખ. જ. વિદ્યામુલ. ૫૪૧. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે : યજ્ઞમુળ તુ સારદા, ધાન્ય મુલ તુ ધર્મ; મંત્ર મુળ તુ માવડી, કરત મુળ તુ કર્મ. ૫૪૨. ૧. ખ. જ. સારદા. ૧-૨. ચ. માં નથી. ૩. છ. સારદા વીદા. ૫૪૩. પછી ખ. માં આટલું વધારે : ગાયત્રિના ગુણ ધણા, ભણવ (જ. અણવ) કરા ભેદ; બાવન રૂડિ માત્રિકા, તે તુ વિદ્યા વેદ. ૫૪૪. ૨. ખ. અમૃત એ અહંકાર; જ. અમરીખ. ૫૪૬. ૪. ખ. કે સદા ધાત પીતળ તે થાય; ગ. કે સાંભાંધા પીતાલતું થાય; છ. કેએ સદા પીતલના; જ. સાદી ધાતુ પીતળ જે થાય. ૫૪૮. ૨. ક. ગ. ઘ. ચ. છ. દેવની પુત્ર. ૪. ઘ. ચ. માં નથી. ૫૪૯. ૧. ૨. ૩. ઘ. ચ. માં નથી. ૨. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે : વરણ ચાર ખટ્ દરસત મર્મ, અંહસ્વરૂપ તે આહાણુ ભ્રમ; વિષ્ણુ સિવ આહાણુ પૂજસે, સધલાં કારજ તો શુભ જ થસે. ૪. ઘ. ચ. છ. બ્રામણુ શ્રી ભ્રમ જુગદીશ. ૫૫૦. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે :

આહાણુ પિત્ર ને આહાણુ ગંગ
આહાણુ પ્રથમ થાપો બપ
શિવ વિષ્ણુની પ્રતિમા ધરે
આહાણુ આહાણુ ને આહાણુ દેવ
છયે સાહસ્રની જોયા ધરમ
વિપ્રવચને વરકંન્યા વરે
આહાણુથિ તિરથ નહી પુન્ય

આહાણુ નર્મદા આહાણુ શ્રીરંગ
તાહારે કામ જગતનું થાય.
આહાણુ મંત્રપતિના કરે.
સ્વર્ગ મૃતુ પાતાલે સેવ.
આહાણુ પિના નહી રૂડાં કર્મ.
તેત્રીસ કોડ તો સાખ્ય જ કરે.
આહાણુથિ બીજુ નહી અન્ય.

પપ૧, ૩. ચ. અહન. પપ૨, ૩-૪. ખ. જ. માં નથી. પપ૩, ૩. જ. મન સદ્ગ. પપ૪, ૪. ખ. તે પૂજ્ય થાય જો. પપ૪, પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે ; આત્મણુ શકિતશિવ સ્વરૂપ, આત્મણુ તે ત્રિપણુ રૂપ. પપ૫, ૨. ખ. જ. ઈશ્વરનિ. ૩. ખ. મસે; ગ. ઘ. જ. મસમસે; ચ. યશે; છ. વસે. પપ૬, પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે : જે આત્મણુથિ રૂપો હસે, વંદનુણ સમૂદા જસે. પપ૭, ૧. કં. છ. નદેં બ્રામણુ દીધિ ગાત્ર; ઘ. ચ. નંદા બ્રામણુ દીધી ગાત્ર. પપ૮, ૧. ખ. જ. આંત્રણુ ને અંત્રાણુ જોય. ૨. ઘ. બીન ન રામિ; ચ. બીન ન જાણે. ૩. ખ. જ. સવંધતી તે મહોરો અંત્ર. પ૬૯, ૧. ૨. ખ. જ. માં નથી. પ૬૦, પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે :

જે (જ. જૈન) નંદા વિપ્ર મન ધરે, તાહાં પ્રતિપ્તા બ્રામણુ કરે
પરણાવા પૂજનનૂ નહીં શંભ, જોઈએ બ્રામણુ તેણે શંભ.
પ૬૧, ૨. ઘ. ચ. છ. તે દેખાડી ન શકે કાએ; જ. તેવો એક દેખાડો
કેય. પ૬૪, ૨. ખ. વાસેક ભૂમીપ્રદાન; ઘ. ચ. વાંશખ. પ૬૪, પછી
ખ. જ. માં આટલું વધાર :

દેહ નણુ જે સાધન ચાદાયે	તો આત્મણુના પૂજો પાયે
વિપ્ર-સાથ કદ્રષ્ટ જોય	સાધન પુન્ય પાતાતુ પાય.
હરિ ભાગીરથી આંત્રણુ જોહ	એ ત્રણુ એક તે દેહ.
એ ત્રણુએમાં આંત્ર જ યશે	તેહના વિત્રિ નરકે જ યશે.
જે કાઈ જુગમાં રહેવું ચાહે	નિર્મળ જળ તીરથમાં નાહે.

પ૬૫, ૩. કં. ખ. ઘ. ચ. ચઆં; છ. ચીતે વીચાર પુરા થીઆ.
૪. કં. ખ. ઘ. ચ. શુંણી. પ૭૦, ગ. ઘ. ચ. રાગ રામ; છ. સાર જે
રામ. પ૭૧, ૪. કં. દેહ. પ૭૨, ૪. ગ. ઘ. ચ. છ. બ્રમાંના પુત્ર.
પ૭૪, ૪. ઘ. છ. જ. થાએ; ચ. રૂટે થાએ. પ૭૫, ૧. ગ. ઘ. ચ.
છ. ધનુખવા. ૨. ઘ. ચ. છ. રામચંદ્રને. પ૭૭, ૩. છ. રીણુ. પ૭૮,
૧. પછી જ. માં આટલું વધારે : ત્યારે દર્શન દેશ, નિહિતર રૂપશ
નહીં યશે, રામછ રહા વેશ, લાગ્યું પાપ નહીં નિરજો. ૨. જ. લાગ્યું
જન તમ ત્રણુ. પ૮૦, કં. ખ. ગ. ઘ. ચ. મન. પ૮૨, ૨. ઘ.
શરવ શંશાર; ચ. શરવે શંશાર. પ૮૩, ૩. ખ. જ. કરે અવગાદન
ગંગનુ; ગ. ઘ. ચ. કરો આપ ઝીતણુ ગંગમાં. પ૮૪, ૨. ગ.

ઘ. ચ. અનંગ. ૩.૪. ખ. માં નથી. ૫૮૫. ૩. ખ. ગ. ઘ. ત્રિકુટી;
 ચ. છ. ત્રીકુટી; જ. ત્રિકુટી. ૫૮૭. ૨. ઘ. શાધ; ચ. શાધ.
 ૫૮૮. ૨. ઘ. હુત્રાદ; ચ. ઓહોલાદ. ૪. ખ. પુન્ય તણુ તે શ્રાધ; જ.
 પુન્યતણુ તે. ૫૮૯. ૨-૩. ઘ. ચ. માં નથી. ૫૯૦. ૪. ક. તે લાગ્યો
 હું સર્વ. ૫૯૨. ૩. ખ. પુનર; છ. પરલવતણુ; જ. પૂર્વ લવતણુ.
 ૫૯૩. ૩. ઘ. ચ. છ. પીડ. ૫૯૪. ૨. ઘ. ચ. છ. જ. શન્વ.
 ૫૯૭. ૩. ક. ગ. ચ. ખીજે કેતકી; ઘ. ખીજે અગતી છે; છ.
 ખીજ કેતકી. ૫૯૮. ૪. ક. એહ પુરાણ. ૬૦૧. ૩. ખ. ગ. ઘ.
 ચ. છ. જ. મદાનજ રખ્યે મન સંદેહ કરો. ૬૦૩. ૧. ક. રાજ યજ્ઞિ.
 ૪. ખ. જ. સતાનો તોલ; ગ. ઘ. છ. સીતાનો તોલ; ચ. શીતાને.
 ૬૦૪. ૪. ક. ભુખ્ય ઉપજવો; ગ. ઘ. ચ. છ. મુષ ઉપજવો. ૬૦૫.
 ૪. ખ. જ. દહી દરલ સાંમગ્રી લ્યો; ગ. ઘ. ઉહો દ્રવ્ય સાંમગ્રી લો;
 ચ. માં નથી; છ. એ દરલ સામગ્રી લીઓ. ૬૦૬. ૨. ક. જો મૃવા;
 ખ. જો મુજ. ૬૦૭. ૧. ૨. ક. માં નથી. ૧. ચ. કાગ કેનકી. ૩. ખ.
 ગ. ઘ. ચ. છ. જ. તો પરમાણ્જો. ૬૦૮. ૨. પછી ખ. જ. મ
 આટલું વધારે : ચારે પેલાં છાંના રહ્યાં, તારારે શિતાને જુદાં કહ્યાં.
 ૬૦૯. પછી ખ. માં આટલું વધારે : ગચ્છા પિત્રિ કહી તે ગયા, શ્રીગમચંદ્ર
 તો જાંખા થયા. ૬૧૧. ૪. ખ. જ. ભુજગમાહે ભમતી ફરો; ગ. ઘ. ચ.
 ભુતક્રમાહે જઈ પરવરો. ૬૧૨. ૩-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ.
 માં નથી. ૬૧૩. ૨-૩. ઘ. માં નથી. ૨. ચ. કાંલાં રહાનો કાંમ.
 ૩. ચ. આગ્યા રાવે તીહાં. ૬૧૫. ૨. ઘ. ચ. પૂરી શાખ. ૬૧૭.
 ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. સલ વાત માંનિજ તમ્બો (છ. માનજો).
 ૬૧૯. ૪. ખ. ગ. જ. અક્ષર. ૬૨૧. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ.
 જ. માં નથી. ૬૨૪. ૨. ઘ. ચ. છ. ફરી ખોલા એ ફેક; જ. ફરી ખોલો
 જો ફેક. ૪. ખ. ચોખંડ; ગ. ઘ. ચ. છ. નવ પડને. ૬૨૫. ૩. ખ.
 શ્રાધ દિવસ સંતોષનો; ગ. ઘ. ચ. છ. શ્રાધ દિવસ સંતોષીયે; જ. શ્રાધ
 સંતોષી આપિયે. ૪. ચ. દીધાંમાં જાણી માંન. ૬૨૬. ૨. ક. વાલની પુર;
 ગ. ઘ. છ. પ્રવાહ નહી પુર; ચ. પ્રલા નહી પુર. ૪. ખ. જ. ફલક
 નીરમળ તૂર; ગ. ઘ. ચ. ફલ તુ; ચ. નીર. ૬૨૭. ૪. ખ. અધિકાર નહી યે
 કાંમ; ગ. અધીકારણ એ કાંમ; ઘ. ચ. અધીક કારણ કાંમ; છ. અધીકારણ
 એ કાંમ. ૬૨૯. ૨. ઘ. ચ. શીતા. ૬૩૦. ૧. ગ. ઘ. ચ. સદ સહુ.

૬૩૨. ૪. ઘ. ચ. તો પશુરૂપ જોવાએ; છ. પાઞ્ચરૂપ. ૬૩૨. ૪. ખ. માહારૂપ નીલાવટ પાસ; ગ. માહારૂ ને જલારે (ઘ. ઝારે) મસમસે; ચ. માં નથી; જ. લેલાવટ પાસ. ૬૩૩. ૨. ખ. જ. અડસઠ તીરથ પૂછે મસમસે; ગ. અડસઠ તીરથ થાપો છે પાસ; ઘ. ચ. થયાં છે પાસ. ૬૩૪. ૧. ક. છ. ઉરમાં. ૬૩૫. ૨. ઘ. ચ. છ. જ. ચરણ ખરીએ. ૪. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. દેવી. ૬૩૬. ૪. ચ. પ્રાતીક. ૬૩૭. ૨. ખ. જ. નિસ્પપાપ કરે પોતાના કાય. ૬૩૮. ૪. ખ. ગ. ઘ. છ. જ. ગોરી ધેનુમાં; ચ. ગવરી ધેનુમાં. ૬૪૦. ૨. ખ. જ. ધેનુ ઈશ્વર ધેનુ રાંમ; ગ. ઘ. ચ. છ. ધેનુ સીતા ધેનુ રામ. ૬૪૧. ૨. ખ. ગ. ચ. જ. આસન; આશન; ઘ. આશન કરે. ૩. ગ. ગમાનક; ચ. ગવાંતીક; છ. ગવંત. ૬૪૩. ૧. ખ. ક્રોડ કરમથિ છુટે; જ. ક્રોડ જનમનાં છુટે કર્મ. ૬૪૪. ૩-૪. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. માં નથી. ખ. પ્રાંભાવિષ્ણુરુદ્રાદિના દેહ, શક્તિરૂપ તે ધેનુ ઐહ. ૬૪૫. પછી. ખ. ગ. છ. જ. માં આટલું વધારે; વરો મુજને વિનય કરિ, પ્રીત્યે રાખો પાસ; ને ગમે તો વેચને, મુલખરીદી દાસ. (જ. માં પહેલું ચરણ: 'અંગીકૃત મુજને કરો'). ૬૪૮. ખ. સર્વત્ર 'કવણ'. ૬૫૦. ૩. ખ. ચ. મણિ થડી; છ. માણસ થડી. ૪. ઘ. છ. જ. હેજ. ૬૫૧. ૨. ખ. સિંમંત. ૬૫૨. ૨. ક. સૌમ્ય પ્રકારેં સુલ; ગ. ઘ. ચ. સુલ પરકારેં સાલ; છ. સુલ પ્રકારેં સાર. ૪. ક. તાહરું સુલ; ગ. ઘ. ચ. તાહારો માલ; છ. તો માણું તારો પાડ. ૬૫૩. ૨. ખ. મૃદુ પ્રેમદા પાર. ૩. ક. ગ. ઘ. ચ. ગ્રહાપણ હોઈ તો દાખવો. ૬૫૫. ૧. ક. ગ. ઘ. વડો. ૬૫૭. ૩. છ. માણસ થડી. ૪. છ. જ. હેજ. ૬૫૯. ૪. છ. માં નથી. ૬૬૦. ૨. ઘ. ચ. વાતોનો. ૪. જ. પિતાને જેં હલી. ૬૬૨. ૧. ખ. પૂજો; ગ. ઘ. ચ. સમજાં; જ. પ્રાણ્યો; ૬૬૬. ૩-૪. ક. માં નથી. ૩. ગ. ચ. નાંણીસ ખાલીક. ૪. ગ. ઘ. ગયો વેગલે વાડીને તાંહે; ચ. ગયો વેગલે વાડી છે તાંહે; છ. ગીઓ વેલ વાડી હતી તીહાએ. ૬૬૬. અ. ૧-૨. ક. માં નથી. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. દારજ ક્યમ થાસે અમ તણ. ૬૬૮. ૩. ખ. નિસપલવ; ગ. નીસપલવ; ઘ. નીશપલવ; છ. નીસપાલવ. ૬૬૯. ૪. ક. નીશપલવ; ખ. નિસ્પલવ; છ. નીસપાલવ. ૬૭૦. ૨. ખ. જ. મોઢે બેઠા છે તેહને મલો; ચ. તે પલો. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. જ. મુડી જસે; છ. મુઠાંઈ જસે. ૬૭૧. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. પડાવી. ૬૭૧. પછી પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે; દરસીધિયે સપને કશું, કદાચુવંતે સર્વે લહુ.

૬૭૩. ૧. ક. સાથે હોતો. ૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે; ઇહાં બેઠા રહેજો રે તમ્બો, દિવસ ત્રૈણ્યમાં આવુ અમો. ૪. ખ. ગ. ઘ. છ. વીરતણું; જ. વીર વેતાલનું ક્યું. ૬૭૪. ૧. ખ. પાકાડ; ગ. પરવતની પાડ; છ. ખાડ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. ગુફા વાઘની ઝાઝી હોય. ૬૭૪. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે; પગલે વાઘતણે પંથી ગયો, બલવંત બોલ્ય ઉપર જઈ રહ્યો. ૬૭૫. ૨. ક. પેઠાં. ૬૭૬. ૨-૪. ઘ. ચ. માં નથી. ૬૭૬. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે; જોયો માંનવી લઘુઓ લાગ, વિર ઢહ સાંભલ્ય રે વાઘ. ૬૭૭. ૧. ક. ભલ્યો; ખ. જ. લુદરના ભજનમા ભલ્યો; ગ. ઘ. ચ. ઇસ્વરના ભજનમા; છ. ઇશ્વર ભજન માઓ. ૨. ક. ખ. મલ્યો. ૬૭૮. ૨. ઘ. ચ. હીમત જોર એવડુ લાવીઓ; છ. હેમત જોર એવડી; જ. હિંમત જોર ક્યાંથી લાવયો. ૬૮૦. ૪. ઘ. પ્રાતગ; ચ. પ્રાતીક; છ. પ્રાહત. ૬૮૩. ૩. ખ. જ. તે દુઃખભંજણુ દેવતા; ગ. છ. તે (છ. તુ) દુઃખભંજણુ દાવો ધરે; ઘ. ચ. તેણે દુઃખભંજણ દાવો ધરે. ૪. ખ. માર્યાતુ નહી માંન; ગ. ઘ. તો ન કરે મારવા મન; ચ. તે ન કરે. ૬૮૫. ૪. ખ. જ. તો પ્રલેકાલતુ પાપ. ૬૮૬. ૪. ખ. જ. આવ્યો છુ તે કાળ્ય. ૬૮૬. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે :

પરદુખભંજણુ કારણે	ચેયે જોધયે પ્રભાત
શીવઆરા સાસુ કહુ	વાઘ સાંભલ્ય તુ વાત
પય આપો જો તુજ માયતુ	તો જીવો આ કાંમ
નહીતર બન્યેને હણુ	નીમેખ ના રાખુ નાંમ.

૬૮૮. ૩. ખ. જ. જા મુકુ છુ જીવતો; ઘ. ચ. મુકુ; છ. મુકુ પાછો કરી. ૬૯૧. ૨. છ. ચીરત. ૬૯૧. પછી જ. માં આટલું વધારે :

પાટ ઘાવ દેતાં પાપ છે	અધિપત હણે અતીશ.
માટે મૂકું જીવતો	શિવ આરા મુજ શીશ.

૬૯૨. ચ. છ. માં નથી. ૧. ક. પય લેવા; ગ. ઘ. પુછું અમ્બો. ૬૯૩. ૩. ઘ. ચ. માંકડ. ૬૯૫. ૩. ખ. કે વાઘ વટ ખીહુ હુ. ૬૯૫. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે :

વાર કેટલી મારતાં	દાખુ છુ આ દિસ.
ખણુ વાવડે ખાંસથી	પડે ભૂમિયે શિસ.

૬૯૬. ૧. ખ. જ. આવીપ તુજ આવી રહ્યું; ગ. છ. વાર જેમ સૂમ રોડતે; ઘ. વાર જેમ શુભ મરોડતે; ચ. વાર જેમ કો શંભ મરોડતાં.
 ૨. ખ. જ. જોધ તુ સાચુ જાણ્ય. ૩. ક. પહું; ખ. જ. પાછો ધાવ કરે નહી. ૬૯૭. ૩. ખ. લોંટી થાય કેમ લુંડીયા; જ. લોંક થાય કેમ લુંડીયા. ૬૯૮. ૪. ઘ. ચ. મુજ છવત મીઠ્યા થાએ. ૬૯૯. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે : પ્રથવીપલ પૂરપતી, તો પાણુ માહારો પૂત્ર; એ મૂવે અવ્યની જસે, તુજ મુવે ઘરમુત્ર. ૭૦૧. ૧. ખ. રાજા કહે મુખ્ય પરિસપત્ય; ગ. ઘ. ચ. છ. જ. રાજા કહે મુંજુ વનપતી. ૭૦૨. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે : (ખ. સવા) સેર સવાયો સેરથિ, નિમેષ ન રાખુ પુત્ય; વાત કરવા દેઉ છુ તુને, તે જાણુજે પોતે (જ. તુજમાં) પુત્ય. ૭૦૨. ૨. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે : મહારા સંમ જો કો ધાતજ કરો, વ્યણુ મહોતે સા માટે મરો; મહારે તો એ સરખા તમ્યો, સાચો ન્યાય ચુકવીએ અમ્યો. ૭૦૨. ૩. ખ. જુકતે જોઈ; જ. જુગતે જોઈ. ૭૦૩. ૪. ક. પાવ ગણું. ૭૦૪. ૩. ઘ. ચ. મલે. ૭૦૫. ૨. ખ. જ. રાજા કહે થયુ મુજ શંભ. ૩. ખ. જ. નિસા જળ રાયે સ્થાપિયુ; ગ. ચ. સાધી થાપીયું; ઘ. શોધી થાપીઉ; છ. સુધી થાપીડ. ૪. ક. રહેસ્યું ધરી રુધીર; ખ. જ. પય રૂધ્યાયિ તો; ચ. રહેસ્યકી. ૭૦૭. ૧. ખ. જ. રાત્રિ માન; ગ. ઘ. ચ. છ. રાત્રે માંત. ૨. ઘ. ચ. વેડાં તે. ૩. ચ. વંણુપાણીએ વેલ યઈ ઘંણી. ૭૦૮. ૧. ખ. સહસ્ર. ગ. ઘ. ચ. સો. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. જ. વલતી તેહને સી ચિતાય; છ. વલતી તેની ઈજા થાએ. ૭૦૯. ૩. ખ. ગ. છ. જ. દેવરૂપ દાતા; ઘ. દેતા; ચ. રૂપે એ તો પુતજુ. ૭૧૦. ૨. ખ. આવે દરબાર; ઘ. રહાં શહાર; ચ. રહા શહુ દાર. ૭૧૧. ૨. ખ. જ. ચારે શંભ; ગ. ઘ. ચ. ચાર શંભ; છ. ચોરીએ ખેશ. ૩. ખ. કહે છલ્યો; ગ. કહે ઝ; ઘ. કહે કીતાં; ચ. જોતાં. ૭૧૩. ૨. ખ. ગ. જ. ભુખ; ઘ. ચ. તમારી ભુખ. ૩.-૪. ખ. ગ. માં નથી. ૭૧૪. ૩. ઘ. પરજો પથી તમો; ચ. પરજો પથી તે સુને. ૭૧૬. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે:

શંભસરિખિ કાયા યઈ
 ઈંદ્રચંદ્ર સરિખડો
 નરખિ દરખિ નારિયો
 ભાગ્ય ભજું કહે ભાંખની

જેખનવતો વેસ
 દિપક જાણે દેસ
 જાણે તળ એ ડોય
 જેખ કરંતી જોય.

૧. છ. રામાને કહે. ૭૧૭. ૩. ચ. જમાત્ર રાજાએ તાંહાં કરે. ૭૧૮. ૩. ખ. ગ. ઘ. છ. જ. સુખ ભોગવે. ૭૧૯. ૩. ક. ખ. ઈમ. ૭૨૦. ૩. ખ. જ. એક પૂછુ છું વાર વાત. ૭૨૧. ૧. ખ. ગ. ઘ. જ. રાજા કહે એમાં સું કાંમ; ઘ. રાજા કહે એ માહાફ કાંમ; છ. અંમે જસુ ગાંમ. ૨. ખ. જ. પૂછવુ હોય તે પૂછો આ કાંમ; ગ. ઘ. ચ. પુછ પુછવું આંણે કાંમ. ૩-૪. ઘ. ચ. છ. જ. માં નથી. ૭૨૨. ૩. ઘ. ચ. ચારે જીવયકી જીવે કશુ; છ. ચીઆરે જીવેથી. ૪. ખ. પ્રિછો રુડી પેર. ૭૨૩. ૪. ગ. તોલ વીખાંણી વુંણુ; ઘ. તોલ વીખાંણુ વૂણુ; ચ. તે વીખાંણુ શુ કરંણુ. ૭૨૪. ૬. ૧. ખ. નિરસ્થકી. ૩. ખ. હાલુક્ષણ. ૭૨૫. ૧. ખ. દાંનસ્થકી. ૨. ખ. પુનસ્થકી. ૪. ખ. મ્હીમા કહો. ૭૨૬. ૪. જ. શ્રીપતિ રાખે ધર્મ. ૭૨૭. ૩. ખ. છ. જસજીવો; ગ. જસ ઝીજો; ઘ. ચ. જસ જીતો ચરંણજીવીથી. ૪. જ. જસજીવ્યો. ૭૨૮. ૧. ખ. નીરમાસ; ગ. ઘ. ચ. નરમાસ; જ. નરમાઈ. ૭૩૦. ૨. ખ. જ. પરમારથ પુન્યપવીત્ર; ગ. ઘ. પુન્યથી પરા પવીત્ર; ચ. પરમ પવીત્ર; છ. પૂરા પવીતર. ૭૩૨. ૪. ખ. ઘ. જ. લાખેણિ; ચ. છ. હો લાખેણી. ૭૩૪. ૪. ખ. જ. વાર; ગ. ઘ. ચ. રંજીત રાયે. ૭૩૫. ૧. ખ. ગ. જ. લાંમ્યની. ૩-૪. ક. ઘ. ચ. છ. તાહરે દુખલંજન થયો. (ચ. કરો), નવ ખંડ મોહિં ચાલુ નાંમ. ૭૩૭. થી ૭૪૯. ખ. જ. માં નથી. ૭૩૮. ૪. ક. નારાયણને. ૭૩૯. થી ૭૪૧. ગ. માં નથી. ૭૪૦. થી ૭૪૧. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૪૦. થી ૭૪૯. છ. માં નથી. ૭૪૪. થી ૭૪૬. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૪૬. ૩. ગ. ન્યાયે કરો. ૭૪૮-૭૫૦. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૪૮. ૩. ગ. દસુંધીને. ૭૫૦. ૧. ખ. જ. એહ ચરિત્ર જે સાંભલે. ૭૫૧. થી ૭૫૫. ખ. જ. માં નથી. ૭૫૨. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૨. છ. તરત ઓધરે. ૭૫૩. ૨. ઘ. શુભ; ચ. શુભ અશુભ. ૭૫૫. પછી છ. જ. માં આટલું વધારે : શ્રોતા વીગતા સાંભલો, કહે કવીતા કર જોડ, (સેહ) જે જે શ્રી રણુછોડ. ૭૫૫. ૧. ક. કહીને ઉતપતી. ૨. ક. પુતલી ગઈ. ૪. ચ. શેવક. ૭૫૫. પછી ચ. માં આટલું વધારે : કવીજન શાંમળની મુખ વાંણુ, વીકંમકથા રસ-અમીત-ખાણુ; કહેતાં શ્રવણે શુખ ઉપજે, હોએ દાતાર કંપણાઈ તજે.

ક. નો અંત : ઇતિ સીહાસનંબત્રીસી-મધ્યે કથા પાંનની સંપુર્ણ : શુભં વ : લખીતં પરોપકારાય ગોરણ મીહાજી-શીખ જીવણુજી-સખીતં શુભં.

ખ. નો અંત : ઇતિ સીદાસનજીત્રીસી । વાત પાનની શંપૂર્ણ : ૨૧ મી । લ.
મે. ખા. ર. અ. સ. અ. કા. માં.

ગ. નો અંત : ઇતિ શ્રી વીક્રમચરિત્રે સિદ્ધાસનજીત્રીસેઃ ક્વી સાંમલદાસ-વીરજીતાં
પાનની વારતા સંપૂર્ણ : સમાપ્ત : ॥ શ્રીરસ્તુ । કલ્યાણમસ્તુ ॥
સુભં લવતુ ॥ શ્રીરસ્તુ ॥ સંવત ૧૮૩૪ ના વરષે કારતક વદ ૬
વાર શુક્ર, લખીતંગ અધ્યારૂં સંભુરામસુત સરપરામેણુ
ઈદં પુસ્તકં લખીત્વા પદ્માર્થ આત્માર્થે । લેખકપાદ્યો શુભં
લવતુ : ॥ ॥ છ ॥ ॥ શ્રી ॥.

ઘ. નો અંત : ઇત્રી શ્રી વીક્રમચરિત્રે સીદાસનજીત્રીશે ॥ ક્વી સામલદાસ-વીર-
જીતાં પાનની વારતા શમપૂર્ણ ॥ શંભાંપ્રત ॥ લખતંગ
મોડ વાણીઆ શા. ખુસાલ કીકાશાએ લખી છે, પોતીકે
હાદે, શવત ૧૮૩૬ નાં ચઈત્રર શુદ્ધ ૧૩ ભોમે શંમપૂર્ણ
થઈ છે ॥

ચ. નો અંત : ઇતી શ્રીવીક્રમચરિત્ર શ્રીદાશંજીત્રીશે ક્વી સાંમલદાસ-વીરજીતે,
એકવીશમી પુતલી, પાનની વાત શંપુર્ણ લખી છે.

આ પછી જુદા દસ્તકમાં : શહી કથા (?) ઇશવરશંકરજીની ચોપડી જે
કોઈ કઈ જા વાંચવાને ઓરવે તેને ભ્રમહતાનો પાપ, અજ્ઞીહતાનો
પાપ, તેને.....

છ. નો અંત : ઇતી શ્રી સીદાસનજીત્રીસમીધે ॥ વીક્રમચરિતે ક્વી સાંમલદાસ ॥
વીરજીતા ॥ પાનની કથા ॥ વારતા ॥ ૨૪ ચોવીસમી
સંમપુર્ણ ॥ લે । જોસી...છ ભાંજીજીના જે વાચો તે જે મારા
જ...વળે ॥ દીદા પરમાણે લીધા છે ॥...॥ ૧૯૦૦ ના
ચઈતર શુદ્ધ ૧૦ વાર...વારે સદામાપૂરી મધે સંમાપતે શ્રી
શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી.

જ. નો અંત : માત્ર આટલું જ આપ્યું છે : પાનની વાર્તા સમાપ્ત.

[૫]

ક. નો આરંભ: શ્રી ગણેશાયનમઃ । અથ સિદ્ધાસનપત્રીસિમધ્યે
પુતલી શુભગાઃ । વાર્તા કામધેનુની લખ્યતેઃ ।

ખ. નો આરંભ: શ્રી ગણેશાય નમઃ ॥ શ્રી સારદાય નમઃ ।
વાતઃ કામદુરગાની । છાપો :—

૧. ૧. ખ. સીવસરખ્યો છે તાત, માતકિમઆ છે જેહેની; ૨. ખ. લખ,
રીધ સીધ, તેહેની. ૩. ક. હલ દાસી; ખ. ખેમકલાંણ, સીધી; ૪. ખ. સેવે નવ
નીધ ધરેવાસી; ૫. ખ. પ્રભુ કલ્યાણ કરે અતી ધણુ; 'ખાંધે' ને બદલે
'ખાંતે' જોઈએ; ૬. ખ. ગભનંદ, પ્રથમ ધાંન ધરે તે તણુ. ૨. ૧. ખ.
ગીરભનંદ શુભનીધી; ૨. ખ. બુધસાગર; ૩. ખ. દાતા દીવ, દલે; ૪. ખ.
ધાંન. ૩. ૧. ખ. 'શ્રી' નથી, સ્વસ્સ્વતી; ૨. ખ. મતદેઅણુ તુ; ૩. ક.
વ્યાપિ; ખ. રહાં; ખ. વાણી વહે વીખાત. ૪. ૧. ખ. બુધ
આગલો; ૨. ખ. વીરજીત; ૩. ખ. ધમકે બુધરી કટી પરે; ૪. રહે.
૫. ૧. ખ. આદ સીવ કિમઆપતી; ૨. ખ. જગતપતી શુભદીસ; ૩. ખ.
સેવકે સાહકે તુ સદા; ૪. ખ. ઇસ. ૬. ૨. ખ. કલ્યાણ કોટ; ૩. ખ.
કારણ કોટી ભ્રમાંડનો. ખ. માં સર્વત્ર 'ડ'નો વળાંક 'ઠ' જેવો છે
એટલે હવેથી એની નોંધ નથી લીધી. ૭. ૧. ક. સુંદરિ; ૨. ખ. હીગલાજ
હરસીધી; ૩. ખ. તુ સમરે સુખ ઉપજે; ૪. ખ. નીત નવી નવનીધ.
૮. ૧. ખ. પરણાંમ પ્રીતેથી કરે; ખ. માં સર્વત્ર 'પ્રીતે' જેવા તૃતીયા-
સપ્તમીનાં તથા રૂપોમાં, 'કરુ' 'કરે' જેવાં વર્તમાનનાં રૂપોમાં અનુનાસિક નથી
આપ્યો. વળી 'રુ' ને બદલે ધણુંખરું બધે 'ર'જ મળે છે. આવા જોડણી-
ભેદોની આથી આગળ નોંધ નથી લીધી. ૨. ખ. થાઉ પવીત્ર; ૩. ખ.
પુરણ પરમારથ કારણે; ૪. ખ. વીકંમચરીત્ર. ૯. ૧. ખ. સી ધારાધરાનો;
૨. ખ. વીદા ધણી; ૩. ખ. ભતખંડે; ૪. ખ. કોટીધા, કરમ. ૧૦. ૧.
ખ. જે દે સાખ; ૨. ખ. લેસ માત્રમાં પામે લાખ; ખ. માં સર્વત્ર 'શ' ને
બદલે 'સ' છે. તેની આગળ નોંધ નથી લીધી; ૩. ખ. કો નવ મલે; ૪.
ખ. 'એ' નથી. ૧૧. ૧. ખ. બમણો આપે દલઈ દાંમ; ૨. ખ. બમણો
ભોજ પડાવુ; ૩. ખ. નીત નીત કહિતક શુભે; ખ. માં ધણું ખરું 'ય'શ્રુતિ
નથી. આવા પાદાંતરોની નોંધ આગળ નથી લીધી. ૧૨. ૧. ખ. દ્વીજરાગ;
૨. ખ. ગચ્ચા; ૩. ખ. મોકલાં; ખ. માં ધણું ખરું સર્વત્ર ભૂતકાલિક

રૂપો યકાર વિનાના છે. તેમની નોંધ આગળ નથી લીધી; ૪. ક. મુકરી, ખ. નામુકરે. ૧૩. ૧. ખ. માહોમાહે; ૨. ખ. ના કરાવા; ૩. ખ. ચીત. ૧૪. ૨. ક. દિદો; ખ. કારમો; ૩. ક. થઈ; ખ. એસેતાં એક; ૪. ખ. ધણી ચાતુરી વીવધન એક. ૧૫. ૧. ક. જતન; ૨. ક. રતન; ખ. આપાં; ૩. ખ. તે; ૪. ક. માંતી ખોળ; ખ. પછી વાતની. ૧૬. ૧. ક. કીધિ; ૨. ખ. સરવ કરાંમત; ૧૬. ક. રાજન. ક. માં કડીને અંતે આવતા 'રાજન' 'આસન' જેવા શબ્દોમાં ઉપાંત્ય અનુસ્વાર નથી. આની આગળ નોંધ નથી લીધી. ખ. ભુમી તાં રાજન; ૪. ખ. અવનનુ. ૧૭. ૧. ખ. સીંહાસન; ૨. ખ. 'હાથે' નથી; ૩. ખ. હેત ભુપત; ૪. ખ. સલામધે લાયક લાવીઓ. ૧૮. ૧. ખ. પંડીત; ૨. ખ. એસવાનું મન; ૩. ખ. તોરણ બારણે મોર્તીતણાં; ૪. ક. 'જાં' છેડીને 'છટણાં'; ખ. માં પાનાનો એ અંશ ખવાઈ ગયેલો છે. ૧૯. ૧. ક. દિધાં; ખ. ખેરખેર, માંન; ૪. ક. હોંથી. ૨૦. ૧. ખ. પ્રદખણા બોળ કરે; ૨. ખ. પાગ સીંહાસન ધરે; ૩. ખ. ઝાછ; ૪. ખ. તારે એક. ૨૧. ૧. ખ. સીંહાસન ન ધરેસે; ૨. ખ. એ આસન એક; ૪. ખ. મુલગાની. ૨૨. ૨. ખ. તે નરપતનું કેહે તુ નાંમ. ૩-૪. બેદો રાઅ બેડી બે હાથ, મુલગા બોલી બોજસંધાત. ૨૩. ૧. ખ. કેહે; ૨. ખ. મુંદીર; ખ. વીખાંણ કરુ વીકંમ તણાં; ૪. ક. કરિ. ૨૪. ૧. ખ. ઉજાંણીનો અધીપતી. ૩. ખ. અતુરા રાજ ચક્રમે કરી; ૪. ખ. સદ્યુર રૂડી સેવ. ૨૫. ૨. ખ. પરકારજ; ૩. ક. નારિ; ૪. ખ. 'તે' નથી, વીકંમ. ૨૬. ૧. ખ. સીંહાસને. ૨૭. ૧. ખ. કોટી; ૨. ખ. નીલ નીત પુરાણ. ૨૮. ૧. કેહે રે; ૨. ખ. માર. ૩. ખ. વાસીએ; ૪. ખ. અમો, કાસીએ. ૨૯. ૨. ક. મન વણારસ ઉપર; ૩. ખ. રાએ સીકલ; ખ. માં 'રાઈ' જેવાં રૂપોમાં અંત 'ઈ' ને સ્થાને 'એ' હોય છે. તેની આગળ નોંધ લીધી નથી; ૪. ખ. પુછુ સલા. ૩૦. ક. ચીતામણને; ખ. ચીતામણી; ૩. ખ. કાંઈક. ૪. ખ. માહારે. ૩૧. ૧. ખ. બ્રાહ્મણ, 'ને' નથી; ૨. ખ. બીછ ગા અને ગંગ; ૩. ખ. એથી બીજું અધીક નથી; ૪. ખ. કરે. ૩૨. ૧. ખ. ગાંભોતર; ૨. ખ. રામ લાગી રીજ; ૪. ખ. બંધી સદનુ બીજ. ૩૩. ૧. ખ. પંચ સહસ્ર વવરાવા; ૨. ખ. ઘેર ઘેર. ૩. ખ. પુરુ; ૪. ક. તન મન ધન; ખ. સાંપી. ૩૪. ૧. ખ. 'નીત' નથી; ૩. ખ. અવખત ઉજાંણી વીએ. ૩૫. ૩. ખ. કરાવી; ૪. ખ. હાંકો સદુનો. ૩૬. ૨. ખ. નવાંણ; ૩. ખ. સદખત; ૪. ખ. ધેન પ્રમાણ. ૩૭. ૧. ખ.

ચાકરી કરે; ૨. ખ. ધમધામ; ૩. ખ. રાજદારથી; ૪. ખ. રહેવા. ૩૮. ૧. ક. ઘણી; ૨. ખ. સીધ; ૩. ખ. ચઉદ લખ એ વીચરે; ૪. ખ. ઉજાણી. ૩૯. ૧-૨. ક. ધેનું આવે તાહરે, ધેનું કરે દરસન; ૩. ક. મોતી, ખ. મહીપતી; ૪. ક. પ્રીત, ધરી. ૪૦. ૧. ખ. વાંછે વધાવે; ૨. ખ. સાંજે સાંકાંમે; ૩. ખ. કો. ૪૧. ૧. ક. રહીય; ખ. રહીઅત; ૨. ખ. સોભા, સાર; ૪. ખ. સોનાના. ૪૨. ૧. ક. મોતિ; ૩. ખ. ઝાંઝરી; ૪. ખ. પવત્ર. ૪૩. ૧. ખ. ઓપતાં; ૨. ખ. કરાવાં સમતુલ; ૩. ખ. ઝાઝા; ૪. ખ. જુલ. ૪૪. ૧. ખ. 'તે' ને સ્થાને 'એવી'. ૪૫. ૧. ખ. ચઉદ લખ; ૩. ખ. દીવસ સીરામણસાર; ૪. ક. માગર; ખ. માગસર મુદી ચોથને. ૪૬. ૧. ખ. વરત સુવેશ; ૨. ખ. સહુ ઉજાણી; ૩. ખ. પરદોસે તે સીવ; ૪. ખ. લખ પુન્ય માનો. ૪૭. ૧. ખ. પરદોષપુજનનો મહીમા; ૨. ખ. કો કેહેવાવા; ૩-૪. ખ. માં નથી. ૪૮. ૧. ખ. સોમપ્રદોષતણુ ફલ; ૩. ખ. એવી, મહીપતશ્રી; ૪. ખ. સાંજે. ૪૯. ૧. ખ. પરીક્ષમ સંતોખા; ૨. ખ. જવા; ૩. ખ. કોઈ નથી સંધાય; ૪. ખ. કોઅણુ. ૫૦. ૧. ખ. એવે; ૨. ક. તીરે, ખ. બરાડી ખીત્રા; ૪. ખ. તેતણુ. ૫૦ થી આગળ બેઠણીના નિરર્થક હોય તેવા ભેદોની નોંધ લીધી નથી. ૫૧. ૧. ખ. ગચ્છો ગાચ્છ; ૨. ખ. 'તે' નથી; ૩. ખ. બધુ; ૪. ખ. શુભ ગંગ. ૫૨. ૧. ખ. દીરી ગાચ્છ; ૨. ખ. તેહ તણી...વા સાહાચ્છ; ૩. ખ. પોતો. ૫૩. ૨. ખ. કાદવમાથી કાઢી; ૩. ખ. દીકો દામણો તેનો દેહ; ૪. ખ. નરપતને ઉપનો બહુ. ૫૪. ખ. માં ૩. ને ૪. નો વ્યત્કય; ૪. ખ. હિસ્ત કરા ગંગોદક નીર. ૫૫. ૧. ખ. હુછુ અંગ; ૩. ક. સેજે તણાં; ખ. પેલે પથરાવાં; ૪. ખ. ખાણુ દાણુ પાવા જલ ધણાં. ૫૬. ૧. ખ. અમુલક; ૨. ખ. ઘણા મુલ હેતેથી; ૩. ખ. પાંખમુખી; ૪. ખ. ઉપનો બહુ. ૫૭. ૧. ખ. સીધડી; ૩. ખ. રહીઆલુ. ૫૮. ૧. ખ. વાલી છે ગાચ્છ; ૨. ખ. નીતે પ્રીતથી. ૫૮. ૫. ખ. થઈ છે; ૬. ખ. પવત્રે પાત્ર. ૫૯. ૩. ખ. સહુ. ૬૦. ૨. ખ. ચાલી દેસ; ૩. ક. ખડ; ૪. ક. ધન્ય નિરમલ. ૬૧. ૧. ખ. સ્વરગમાહા; ૩. ખ. વીખાણુ થયાં છે. ૬૨. ૧. ખ. કો કેહે, અવતાર; ૨. ક. કો કહે કરણ મયકે; ૩. ક. નર ઈંદ્ર છે. ૬૩. ૨. ખ. દ્રઢતા નહી મન ધીર; ૩. ક. સમંદ; ૪. ખ. 'એ' નથી. ૬૪. ૧. ખ. ભગતી; ૩. ખ. પ્રાણુ ધરે. ૬૫. ૪. ક. જઈ બેદી, ખ. જઈને. ૬૬. ૧. ખ. કામધેનુ; ૨. ખ. અંતખ; ૪. ખ. સેજે દેલે. ૬૭. ૨. ખ. મોણી; ૩. ખ. કરે; ૪. ખ. સત ચુકે. ૬૮. ૧. ખ. ચુકવી

સાપ દે; ૨. ખ. લે. ૬૯. ૨. કં. લાગ; ૩. ખ. જોધો. ૭૦. ૧. ખ. આપડી
 ઉડીઓ. ૭૧. ખ. માં નથી. ૭૨. ૧. ખ. 'બહુ' નથી; ૩. ખ. 'ધર' નથી.
 ૭૩. ૧. ખ. દસ દીન તણો; ૪. ખ. પાઈ. ૭૪. ૧. ખ. કાલકુવર, ૩.
 ખ. તલવલે; ૪. કં. માટ. ૭૫. ૨. ખ. 'તે' નથી; ૩. ખ. મારાં વેણે; ૪.
 ખ. 'તે' નથી. ૭૬. ૩. ખ. રેણે જો; ૪. ખ. તો લખધા લીધી લાંલાંણુ. ૭૭.
 ૧. ખ. જો વાતથી; ૨. ખ. અસ્ત્રી સતીથી ખીજુ; ૩. ખ. ખીજો સો. ૭૮.
 ૧. ખ. ખીજુ સુ; ૨. કં. આગલ સી. ૮૦. ૨. ખ. ત્રીલોતમા; ૪. ખ. પુન્યની
 જોડ ખીજુ સુ કંમ. આથી આગળ પ્રતના ઉલ્લેખ વિનાનાં પાઠાંતર ખ. પ્રતના
 સમજવા. ૮૧. ૨. તેમાં સો ભાગ; ૪. વીમ્ર આગલ ખીજુ સી જાત.
 ૮૨. ૧. આગલ ઔસધ; ૨. ગરાસ આગલ. ૮૩. ૧. કં. સુપ; ખ. વેણુ; ૨.
 જોડ નાં. ૮૪. ૪. તેને કારણે. ૮૫. ૨. કરી આપો દાંન. ૮૭. ૨. તે કંમ ભુખો;
 ૩. ત્રશા. ૮૮. ૨. કપુતથી રેણે કંમ; ૩. કંમ રેણે; ૪. ભુડીથી કંમ રેણે.
 ૮૯. ૨. ચોકી આગલ કંમ રેણે ચોર. ૯૦. ૧. કરપીપાસ કરીતી કંમ રેણે;
 ૨. માનને પાચક અગની દેણે. ૪. નંદા પાસ. ૯૧. ૧. મોટુ સુ; ૩.
 ગજ કંમ; ૪. વાધ હાથથી છુટે કંમ ગાઅ. ૯૨. ૨. ઓછી અક્ષ
 કરે છે અરજ; ૩. ભાંમની; ૪. તુજને ભાંમની. ૯૩. ૨. પાછી જઈ.
 ૯૪. ૧. તે સાખ. ૯૫. વચમાં ઈસ્વરને; ૩. આણે. ૯૬. સનાંન કરા
 વીના; ૨. કં. થઈને જોહને દમે; ૩. જઈ ચાવડીએ ચાડી. ૯૭. ૨. ઈસ્વર
 જીપર ન રાખે વાહાલ; ૪. 'જે' નથી. ૯૮. ૧. વચનને; ૨. કરે ધાત.
 ૯૯. ૨. વીચે વચમાં રાખે ઈસ. ૧૦૦. ૧. જોરાવર કરે તે જર;
 ૪. અદકરો. ૧૦૧. ૧. દેઈ; ૩. પ્રીતે કરે; ૪. અતરથ. ૧૦૨. ૨. પાપી
 ભુહાનો; ૩. ચોરે તલી; ૪. નથી. ૧૦૩. ૧.-૨. નથી; ૩. ખેતરમાં
 જે વાવે ગલી; ૪. નથી. ૧૦૪. ૧. ભાડી ધાંચે; ૨. નથી; ૩.
 હરી ભજતાં જો આણે લાજ. ૧૦૫. ૧. જે કરે; ૨. ખેડે ખુચી
 જે પડતર વંન; ૩.-૪. નથી. ૧૦૬. ૧. સોલાસેણુનો; ૪. કેટલાંક
 ૧૦૭. ૧. પ્રાતક; ૨. ઘડી એકમાં નવ આવુ તુજ કરે; ૩. ગરાસ
 કારણ વાલે ધાટ; ૪. ખ. પટલાઈનો. ૧૦૮. ૪. પારક ઉડી તાકે ધંન.
 ૧૦૯. નથી. ૧૧૦. ૧.-૨. નથી. ૧૧૨. ૩. જોતાં; ૪. લેખાંમાં. ૧૧૩.
 ૨. આપો આપ; ૩. સાંદુલ. ૧૧૪. ૨. દીઠી; ૩. દક્ષા જવા દે
 ગાઅને પાપીજ. ૧૧૫. ૧. કાડી; કં. કાઢિ; ૩. 'તિહાં' નથી; ૪. ચેતન
 કરવા. ૧૧૬. ૨. રાખ મનમાં લાજ; ૩. જો તાઈ. ૧૧૭. ૩. સી ધાડ.

૧૧૮. ૧. કાલમાં તે સી; ૨. ઉજડ-ધરતીમાં તે સી આંક; ૪. પુરસપાસે.
 ૧૧૯. ૨. નામદેકેર; ૩. 'મુખ' નથી. ૧૨૦. ૪. ક્ષીત તે જે શુભ...ઈ
 ગામ. ૧૨૧. ૨. ખરાખોલો તેમાં નહીં ખોલ; ૪. જે રાખે વીદાતુ પત.
 ૧૨૧. પછી આટલું વધારે: જુવો સાખ એવાની ધણી, દયા
 આણે તો સહુનો ધણી. (સરખાવો આગળ ઉપર ૧૨૬. ૧-૨.).
 ૧૨૨. ૧. જોરાવર હોયે ને જાત; ૨. તો મરદ સાંહાંમો કરે ધાત;
 ૪. આવે. ૧૨૩. ૧. કુંતીજાઓ; ૨. ધેનુની; ૩. ઉગરે; ૪. મરે.
 ૧૨૪. ૧-૨. નથી; ૩. વણીકે ઓસરે નવ વેપાર. ૧૨૫. ૧. મરતાં
 માર; ૧૨૫. ૨. પછી આટલું વધારે: આહારી ઓસરે થોડું ખામ. ૪.
 ચુંગલ. ૧૨૬. ૧. લોહ દેખીને; ૨. નહીં મુરો તે કાચર કેહે. ૩.
 છુટવું આવે. ૧૨૭. ૩. કં. દુરજોધનને. ૪. બંધવ સમાવા(?) કાંમ.
 ૧૨૮. ૧. નવ જીતીઓ; ૨. રાજ ધડ લંક; ૪. રાખી પાંડવકેરી.
 ૧૩૧. ૧. સાંદુલ રામ શુંણ; ૩-૪. પાટધાવ કંમ દીજીએ, પ્રજાતણા પ્રતીપાલ.
 ૧૩૨. ૨. ધરીને ચોટ; ૩. જોજો; ૪. કં. તાહારી જોડ. ૧૩૪. ૩. એને
 મારતાં મુજને. ૧૩૫. ૨. તુજ વડાંથી વેર; ૪. વધારસો વેર. ૧૩૬.
 ૩. કરજો. ૧૩૭. ૧. ધટી એકે તો રધઝ(ગ); ૪. ગરલ પુરા પેટ. ૧૩૮.
 ૩. પાંમાં નહીં આહા(ર); ૪. તણો સો કહુ વીચાર. ૧૩૯. ૨. અત
 સરવની; ૪. કં. બાલકતણાં. ૧૪૦. ૧. થઈનાં ભરે; ૨. તેહનું જીવતર;
 ૪. પુરણ. ૧૪૧. ૧. દેખતાં; ૪. તેને ગરલ ગલેની ધાત. ૧૪૨. ૨. જીવન
 મૃત્યુ થઓ તે પાંહાંણ; ૩. 'ન' નથી; ૪. તે પીતાને વંન ઉગે ઝાડ.
 ૧૪૩. ૨. ખોલ; ૪. કં. ભલે મરું મરત. ૧૪૫. ૨. જઈ નીર; ૩. ચોર...
 લીથી સુલીએ; ૪. વઢે. ૧૪૬. ૧. ગામાં(તર); ૨. માહાં કરમ કરે પેટ
 માટ. ૧૪૭. ૩-૪. નથી. ૧૪૮. ૨. પેહેર; ૩. રંક; ૪. આડો અંક.
 ૧૪૯. ૧. પરપંચ સો કામને માડે; ૨. પ્રજાતણાં છે પાપ; ૩. કો ખોમ;
 ૪. કં. મુકે પરદેશે નાર; ખ. અંચ દેસ જઈ પેસે; ૫. ભારથી દીવસ
 વેઠે સહુ દુખના; ૬. કં. સાંમલ કેહે જલભેદ કરે, એ સરવે સુરી જુખના.
 ૧૫૦. ૧. તેહેનો ચુકે; ૨. કં. કણધિ ધરમ કુમત્ય; ખ. પંપુરસ તે દુકે;
 ૩. 'ભર' નથી; ૪. ઉસ્તકાલ ને ટાલ; ૫. જુહું જડતુ, નાંદા નીધી એ નેટના;
 ૬. કેહે સાર સહુ, એ પરપંચ એ પેટનાં. ૧૫૧. ૧. નવી જાણે. ૧૫૨. ૨.
 દાંસ થઈ રહે થરમાંહે; ૩. રાખ, કુલમરજાદા ખોઈ; ૪. કં. કોઈ જતા;
 ખ. સોઅ, કોઈ કરે ભણવાં જનોઈ; ૫. કં. કાંતના; ખ. ખીકે જીવતર એ

વેઠનાં; ૬. જાપ પાપ. ૧૫૩. ૧. એહવાં કહાં; ૪. તો નીરાહાર મુકે છે મુને. ૧૫૬. ૧. આઠ દીવસની. ૧૫૭. ૨. ૩. કં. કહીના; ૪. કે દેને તે આપા રાજ. ૧૫૮. ૧. સદાવરત ચલાવે; ૨. પાણીના; ૩.-૪. નથી. ૧૫૯. ૧. ઘણાંક; ૪. અમારી. ૧૬૧. ૧. રાજને સંકટ પડુ; ૪. પ્રાજત કંમ લેવાઅ. ૧૬૩. ૧. ઘરે; ૨. મેલ મનનો મોડ; ૩. કરો મુજને; ૪. તારો પોચે મનનો કોડ. ૧૬૪. ૧. અમરત દેહ અતી ઘણો; ૨. તપત, તુજ; ૩. ન કરીએ. ૧૬૫. ૧. રાઅ મુણુ; ૨. ધેનુમાં. ૧૬૬. ૧. ભુખાં તરખીએ. ૧૬૭. ૧. માંસ ખાએ જો નાર; ૨. એ વાત તે. ૧૬૮. ૨. ભુખા છો જણ તણ. ૧૬૯. ૧. એક એક જણ; ૨. ભાગે ભુખને મુખીઆ થાવે. ૧૭૦. ૩. કં. લ્યે; ૪. વાધ સંધાયે ખોલો ખોલ. ૧૭૧. ૨. સપત જનમનુ; ૩. એક જોવુ; ૪. કં. સલવાદિ. ૧૭૨. ૧. 'પછે' નથી; ૨. દલથી દેહિતુ તુજને સાપ; ૩. કં. વચનમાં; ૪. જો ખે ધડીમાં નાં સાંપુ સીસ. ૧૭૩. ૨. પલ એકમાં; ૩. કં. ધેનુ મુંડી દેહાણું. ૧૭૪. ૨. મંન કરી ભરાંત; ૪. કુવરને થઈ. ૧૭૫. ૪. મંન પોતે ચીત ચઢી. ૧૭૬. ૧. પછવાડે; ૪. અદક મંન ૧૭૭. ૧. કં. કહિ તે; ૨. તે નરપતી રહો. ૧૭૮. ૧. ધડીને આપ; ૨. વચમાં, સાપ; ૩. દર પરદે રહે વનીતા વરણ; ૪. ચાલી ચતુરા. ૧૭૯. ૧. કં. વાત કહીને, ખ. કાહોને; ૩. કાહોહ; ૪. જોહેવુ ધંન. ૧૮૦. ૧. કં. અંદ્રવદન; ખ. અંતની; ૨. કં. રાંમ રૂપ; ખ. રંભા નીતની; ૪. ભામની કો લલપણનો ભુપ. ૧૮૧. ૨. જોખંનવેશ. ૧૮૨. ૧. સુંદીર; ૩. અવનવો. ૧૮૩. ૧. કે કુમેર; ૪. કણ. ૧૮૪. ૧. કેહ વાધણુ તાંહાં જઈ આજ. ૧૮૫. ૩. અંત્રીલથકી દેવ સરવે જોઅ; ૪. કં. સલવાદિ. ૧૮૬. ૪. અતી રલીઆલાં. ૧૮૭. ૨. ખાતે અમે કંમ ખવાઅ; ૩. પમુવરધ કરતાં. ૧૮૮. ૧. માહર; ૨. આપ સ્વહસ્તે અંગ. ૧૮૯. ૧. નહીકર; ૩. ભુપતે અમે મરી; ૪. મુ કહીએ ઘણી વાત. ૧૯૦. ૧. ભલ કહુ; ૨. ખત્રીતણો; ૩. પંડ. ૧૯૧. ૧. કોને આપીએ; ૨. પોતાનુ; ૪. કાહાડુ ખડગ તરત. ૧૯૨. ૧. 'જ' નથી; ૧૯૩. ૧. સાંદુલ; ૩. કં. ન; ૪. પોતાને ચેર. ૧૯૪. ૩. માહરે દરખ વીવાસમો; ૪. મગમ. ૧૯૫. ૧. કોટી વરસ. ૧૯૬. ૨. નાસ પાંમતે હોઅ; ૪. સ્થીર રહે નહી કોઅ. ૧૯૭. ૧. કહીને વીકમે; ૨. મેલે પુત્રને સીસ; ૪. આપે ઉમઆપત. ૨૦૦. ૨. કામધેનુ પ્રગટી શુભ. ૨૦૩. ૪. ધંન પવીત્ર જ પુત્ર. ૨૦૪. ૩. કહીજગમાં કપતર. ૨૦૫. ૨. આજ ઈજા હોઅ તે માગ; ૪. વંદી રૂડો ભાગ.

૨૦૬. ૨. કાંદુરગાની; ૪. અલખત નહી ખાણુ એ ખોટ. ૨૦૭. ૨. અક્ષવંત તમે છો આપ. ૨૦૮. ૨. આપું આજ. ૨૦૯. ૧-૨. નથી; ૩. દ્રષ્ટે અડી; ૪. ક. આપો. ૨૧૦. ૨. થાસે; ૩. એ ગાઅતુ બે ધી. ૨૧૧. ૧. મેહલીને મોડ; ૩-૪. ૨૧૨ પછી મળે છે. ૨૧૨. ૨. સંત જનમનો અંધો દલે; ૪. જેની સેવસે. ૨૧૩. ૧. સેવાકારણુ ખારણુ; ૩. અલોકીક; ૪. અંત્રીખ માતા કીધાં સીધ. ૨૧૪. ૩. લાગે કહેતાં; ૪. આવો ઘેર તાંહાં આધી રાત. ૨૧૫. ૪. ખીજુ સુ લેહે. ૨૧૬. ૪. સવાઆં. ૨૧૮. ૨. મલીન વસ્ત્ર અંગ; ૩. ક. લાહી કરમાં; ૪. ક. સમદ. ૨૨૦. ૩. કહી. ૨૨૧. ૧. ગંગાતુરંગ; ૨. નરમદા; ૩. ક. જવત (ક. માં બધે 'જવત') હીનકર ઈંદુઅત; ખ. ઈંદુ. ૨૨૨. ૨. અથ આકાસ; ૪. પરથવીપત તરમાસ. ૨૨૩. ૩-૪. કીરત કરમ કુત્રહીણા થકી, એ સરવે ખોડો ખેલ. ૨૨૪. ૧. ભોગીસાથે ભાવ હોઅ; ૨. ભોગી સાથે; ૩. દીન દીન પ્રતે વટ-વાટીઓ; ૪. વસો નીત ચોર. ૨૨૫. ૨. કથના સાંભલી; ૪. વંદા. ૨૨૬. ૨. કોણ. ૨૨૭. ૩. કારીઅ હોઅ તો કાણો મુને. ૨૨૮. ૧. ચોરતો; ૩-૪. નથી. ૨૨૯. નથી. ૨૩૦. ૩-૪. નથી. ૨૩૧. ૩. વસાં આપે. ૨૩૧ પછી આટલું વધારે: રાજ કહે સીધુ લીજીએ, પ્રભાતમાં ચીઠી કીજીએ. ૨૩૨. ૧. સંતોખીને રાખો; ૨. ક. પરભાતિ. ૨૩૩. ૧. અરચી તે મેલી પાસ; ૨. વીપ્ર તેડો અવાસ; ૩. મેલો કરવત કુણુ કામ; ૪. ક. છપ્પો સાસતી. ૨૩૪. ૧. તેમાં બે જુઠા સમ ખાવો; ૪. ખોલો બ્રામણુ સત ચોચરી. ૨૩૫. ૧. ક. 'નાં' નથી; ૩. કનકકુંડલ માહરે ગાંમ. ૨૩૬. ૨. અદકો. ૨૩૭. ૨. અન્યા તનથી તાજ; ૩. ક. કાંમ એક. ૨૩૮. ૪. ક. સ્વય. ૨૩૯. ૨. ક. દેહીનું; ખ. ઘણુ સુ વખાણુ કરે ફેલનુ; ૪. ઝતુખાં છત્ર રૂંડે. ૨૪૦. ૧. જંમ આબ્રણુમાં; ૨. વાડીની; ૩. મજાઅવતાર. ૪. જુવતી રૂપ તણો નહી પાર. ૨૪૧. ૨. ક. બેઈ. ૨૪૨. ૧. ખોલીઓ; ૪. ભરતે. ૨૪૩. ૨. હાવે પ્રીધુ; ૩. જન્મ થકી. ૨૪૪. ૧. એસી. ૨૪૫. ૪. ...માતપીનાની બેડ. ૨૪૬. ૧. વસ્ત્ર આલતા; ૨. નહી અનંની આંથ; ૩. ખોઆ; ૪. રલી આપુ. ૨૪૭. ૧. કટીલક; ૨. એ રામા જાતે બહુ રંક; ૩. ખોલ કંટક એ કહાં; ૪. કુવારાં રહાં. ૨૪૮. ૧. ફકડો ફરતો; ૨. ક. જનની કરે; ૪. ભણતાં કાઅ નથી ભેદીઓ. ૨૪૯. ૧. ક. ભરુ એ ધણેરી સી ગાગરિ; ૫. થાસે. ૨૫૪. ૬. ભુડો પરનારીસંગ. ૨૫૦. ૧. રૂંડે; ૨. ક. વીવેક; ૩. સંગ છે તેનાં રૂંડાં; ૪. કારજ પરકાંમે કુડાં

૬. નીતે કરે, ભંડાર ખરચીને ભરે; ૬. તે કાટ કાટ કુવારા મરે. ૨૫૧.
 ૧. ઓછી જાત ને ઈતરાઈ ઘણી; ૨. સી અવગણના; ૩. નાત નાં; ૪. સોને
 ભરી. ૨૫૨. ૩. આગે સતવાદી બહુ થયા. ૨૫૩. ૩. કરતાં; ૪ માગવાતુ
 ૨૫૫. ૧. ખેડો રાગ પોતે માહરાજ; ૪. છવ છવ રાખ.
 ૨૫૬. ૧. ચાર અડથી ચોથણા; ૨. દુણી દાખ; ૩. અરધ જે આદ્યદી;
 ૪. કં. દાખ્ય; ખ. સદા સખુધે સાખ. ૨૫૭. ૪. જે માગાનુ. ૨૫૮. ૧.
 કાર વેપાર, લાખેણી; ૨. મટે માંત સમાન; ૩. મરમ ઘટે; ૫. દાખીએ;
 ૬. કેહે સાંમલ મોતજ ભણુ, પણ ભુડી ભીખ ન માગીએ. ૨૫૯. ૩. એવુ
 માગીએ; ૪. ઘણેરી ભાગીએ. ૨૬૦. ૧-૨ નથી; ૪. તારે તે હુ સાંતો
 રાખ. ૨૬૧. ૩. તુ લે; ૪. ખોલે. ૨૬૨. ૩. કહિતક. ૨૬૩. ૨. ના-અખર
 ન ખોલુ આપ. ૨૬૪. ૨. હેતે ધરી-સો દીછએ; ૪. તો તો. ૨૬૫. ૧.
 ઈદ્રાંણીના કાટ; ૨. સેખનાગની ગ્રાલ. ૨૬૬. ૩. પાલવું હોઅતો પરણુ.
 ૨૬૭. ૧. કં. ના કહેતાં; ૨. હસારથ. ૨૬૮. ૪. કરવત મુકવા. ૨૭૦.
 ૨. કાસીએ; ૩. તાંહાં મે નાહીને કહુ. ૨૭૨. ૪. કરવત મુક્ય કાલ. ૨૭૩.
 ૪. આવો છુ તે કરેખ. ૨૭૭. ૧. માસ તમે આંહાં રોહો; ૨. મનગમતુ; ૪.
 ચીદી કર આજ. ૨૭૮. ૧. આહાં રોહો વાસીએ. ૨૭૯. ૧. સુખ દુખ
 બુધ; ૨. કં. ચીતા. ૨૮૦. ૧ હરે વાધી; ૨. હરે ચુણુરૂપ ગનાંન; ૩. હરે
 રૂપ રસ ગંધ, હરે કામ સકલ-તી ૬. કહે હુ મુ કહુ. ૨૮૧. ૨. ઘડી
 એકમા થાએ રેત; ૩. એમ કહીને જુરે ઘણુ. ૨૮૨. ૩. ભાગે ને ધરે.
 ૨૮૩. ૧.-૨. પુરે આસ સરવ મંનતણી, મારે આસ તો તેની ઘણી. ૨૮૪.
 ૧. બાલપણે તો મીત્ર જોખનમાં જીવતી જાંણુ; ૩. દલ દાએ; ૪. જરા
 આવંતાં શોક, માન પાંમે મંન જાએ; ૫. આગલ આવે અલખન; રાખે
 પોતાની માંમને. ૨૮૫. ૧. સક્રત; ૪. બોલી. ૨૮૬. ખ. જંદ પાઘડી. ૨.
 હમકાર કરતી ઝાંઝરી પાએ; ૩. મોહનમદન માતી માં; ૪. સેવક ગાતી માં.
 ૬. કં. સાહક સારી મા; ખ. ભરતી સકલવાપી સોઈ માં. ૨૮૭. ૧. જે
 વરદેણી જાંણુ તુને; ૪. કં. અધિપ. ૨૮૮. ૧. સાચી ખેલી સકલ સરૂપ.
 ૨૮૯. ૪. કામ જ. ૨૯૧. ૨. કં. દિપ; ખ. ઘણેરો. ૨૯૩. ૨. રાખેસ.
 ૨૯૪. ૩. જઈને આ. ૨૯૬. ૪. કં. જ્યાગ ઝંદ તણો; ખ. અગન ઈંદ તણો.
 ૨૯૭. ૨. તુજતણી; ૩. કં. જિમ; ખ. નાગઅગન. ૨૯૮. ૨. કં. સવાઈ સાકર
 ધોલો; ખ. સાકલ ધોલો; ૩. મોટાં; ૪. નાગતુ. ૨૯૯. ૨. નાગઅગન જે.

કામધેનુની વારતા

પુત્ર રડો. ૪૧૫. ને બદલે ખ. માં : એમ કહી ઉઠી આકાસ, કેણે કંઈ
જોડી સાંભલદાસ. આ પછી. ખ. નો અંત ભાગ : પુરે મંનના ઈન્દ્રિય કોડ,
જે જે બોલો શ્રી રણછોડ.

ઈતી કામધેનુની વારતા બાવીસમી સંપૂર્ણ : શુભ ભવતુ : કલ્યાણમરતુ ॥

સંવત ૧૮૮૭ ના આસાદાદી ૮૮ શાકે ૧૭૫૨ ના ચૈધતર સુદી ૩
વાર શનીવારે સંપૂર્ણ ॥ લા. પંડા કાશીદાસ દયારામ દયારામિ લખુ છે
(પાશંતર : પોતે લખુ છે.). ચોપડી પોતાની છે.

શબ્દસૂચી

[આંક વાર્તા, કહી ને ચરણના ક્રમે સમજવા. સં. = સંસ્કૃત; પ્રા. = પ્રાકૃત; અપ. = અપભ્રંશ; દે. = દેશ્ય; હિં. = હિંદી; મ. = મરાઠી; અ. = અરબી; ફા. = ફારસી; પ્રા. ગુ. = પ્રાચીન ગુજરાતી]

અક્ષર ૨૧.૫૮.૧, ૨૧.૫૬૮.૩ અર્થ
[સં. અકાર્ય].

અકાચીન ૧૯.૫૫૮.૨

અકોર ૧૮.૪૩૨.૧, ૧૯.૭૬.૨.
૨૧.૧૯૫.૪ અંકુર, મૂળ, મર્મ,
રહસ્ય, ભેદ.

અધગમ ૨૦.૩૧૮.૧ આગમ ને નિગમ
સાથે ગણવેલો એક શાસ્ત્રપ્રકાર.
[અધ + ગમ = પાપવિનાશક]

અચીરીન ૧૮.૮૧.૩ અચરણ [સં.
આચર્ય, પ્રા. અચ્ચરિજ્ઞ].

અજ ૨૨. ૧૦૩. ૧ ?

અજર ૧૮.૪૪.૫, ૧૮.૩૮૦.૩, ૧૯.
૫૨૬.૪, ૨૨.૧૬૪.૩, ૨૨.૧૭૮.૧
હીલ. [અ. ઝજ]

અડતું ૨૦.૫૩૦.૬ વળગતું, ચોંટતું.

અણવાણ ૨૨.૧૭૮.૪ અડવાણું. [સં.

અન્ + ઉપાનહ, પ્રા. અંણુવાણહ]

અણાથ ૧૯.૧૯૬.૩, અણાથ ૧૮.૩૨૪,
૧૯.૪૯૦.૪ આથનો અભાવ,

ગરીબાઈ. [અણ + આથ, આથ]

અતલીગલ ૧૯.૯૫.૪, અતુલીગલ
૧૯.૭૧૬.૨ અતુલ બળ વાળો.
[સં. અતુલિત + વલ]

અધ્યાર ૧૮.૩૫૯.૨ અધ્યાપક [સં.

અધ્યાપક ને અધ્યયનો સંકર ?]

અનપુરાણ ૧૮.૬૬ અનપૂર્ણ.

અનરત ૧૯.૫૬૫.૨ અનૃત, અસત્ય.

અખોખણ ૧૯.૨૯.૧ અપોશણ,

અપૂશણ [સં. અપોશાન]

અમુલીક ૧૮.૨૫૯.૧ અમુલ્ય.

અપરી ૨૦.૩૯૦.૩ આધીપાછી
[પ્રા. ગુ. અરહુ પરહુ]

અક્ષપત ૧૯.૫૮.૩, ૨૨.૨૦૬.૪ પૂંછ,
દોડત.

અલેખ ૧૮.૧૧.૪, અલેખે ૧૯.૩૬.૨,

૧૯.૧૫૬.૪ દિસાળ વગરનું, બેશુમાર,

અસંખ્ય. [સં. અ + લેલ્ય]

અલોચિત ૨૨.૨૧૩.૩ અલોચિક.

અવારી (દાંન) ૧૯.૪૩૨.૨, અવેરી
(દાંન) ૨૦.૬૮.૩ અવિરત (દાંન)
[સં. અવાય]

અસંખો ૨૭.૧૯૧.૪ અચંખો [સં.
અસંખ અને અત્યદ્ભુત (પ્રા. અચ્ચન્નુલ)
નો સંકર]

અસંભવ ૧૯.૪૨૬.૨, અસંભવ
૧૯.૭૩૯.૨ અચંખો, હિરતભયુ.

અદુરંગી ૧૮.૫૫.૧, ૧૯.૨૨.૧
૨૦.૧૭.૩ અદુરંગી, દુઃખમુક્ત ?

[સં. અદ્ + અંગ ?]

અહોલી ૧૮.૮.૪ હુલી.

આગલ ૧૮-૧૦૪.૩ અગ્રણી [સં.
અગ્ર+લ, અપ.અગલ]

આથ ૧૯.૩૧૮.૧, ૧૯.૩૨૭.૪ (વગેરે)
પૂંછ, યાપણ. [સં. અસ્તિ, પ્રા. અત્વિ]

આલરાં ૧૯.૧૭૮.૪?

આલવે ૧૮.૭૭.૨ આલાપે, ગાય.
[સં. આ+લપ્, પ્રા. આલવ ખોલવું,
વાત કરવી].

આલીધન ૨૦.૧૬૩.૧, આલીધન ૧૮.
૨૮૩.૩, આલ્યેધન ૧૮.૨૮૫.૩
આલિંગન.

આવરદા (ન.) ૧૮.૫૧૮.૩.

આવાસીઈ ૧૯.૫૭૦.૩, ૧૯.૭૮૧.૧,
૨૨.૨૭૮.૧ આવાસમાં, ધરે.
(સરખાવો, 'વાસીઈ')

આસનાવાસના ૨૨.૨૬૩.૩ સુશ્રુષા
[સં. આસવાસના ઉપરથી]

ઉટ ૨૦.૧૧૨.૨ ઝોટ.

ઉડલ ૧૯.૩૮.૪ ઊડળ, બાય.

ઉડવું ૧૯.૧૦૭.૪, ૧૯.૩૧૮.૨, ઉડવું
૧૯.૧૫૨.૧, ૨૦.૫૬૯.૨ માગવા
માટે (હાથ) લંબાવવો, ધરવો.

ઉણમ ૧૯.૧૨૪.૬ ખામી [સં. ઝન,
પ્રા. ઝળ; °મ પ્રત્યય].

ઉણમણ ૧૮.૧૩૯.૧ ખામી.

ઉદવસ ૧૯.૪૨.૪, ૨૦.૫૧.૩, ઉદવસ
૨૦.૩૪૬.૩ ઉડ્ડ [સં. ઉડ્ડવસ]

ઉપમાન ૧૯.૪૮૪.૩, ૨૦.૪૦૧.૨
અપમાન.

ઉપરાત્રે ૧૯.૫૮૦.૩ ઉપરાત્રે.

ઉદરાદો ૨૧.૧૧૦.૩ વિમુખ, ચાવડું.
ઉલગ ૨૦.૫૩૦.૫ સેવા [દે.ઓચ્છન્ન]

ઉલાદ ૨૦.૨૪.૪, ઉલાદ ૨૧.૫૮૮.૨
ઉલ્લાસ [સં. ઉલ્લાન અને આહવાદને
સંકર]

ઉશંકલ ૨૦.૭૦.૪, ઉશંકલ ૧૯.૨૭૨.૪.
ઋણમુક્ત [સં. ઋન્મુક્ત, પ્રા
અન્નિસલ.]

ઉસરવું ૨૨.૧૨૪.૪, ૧૨૫ (પા) રૂ
ભાગવું, શરમાવું.

ઉણ ૨૦.૨૬૮.૨ અત્યારે [સં. અત્તા,
પ્રા. અહુણ]

ઝોલ ૨૧.૬૫૦.૪ ગરમ!

ઝોસરવું ૨૨.૧૨૪.૩ (જુઓ ઉસરવું).

કમ્પડણ ૨૧.૨૯૧.૩ કમ્પડટા [અ.
ગાજા આદત, ઘણું]

કપાંબર ૨૨.૧૫૨.૩ કપાંબર પત્ર!

કલુપક ૨૦.૩૪૬.૫, ૨૦.૩૯૭ કડી!
[દિં. વચ્છવ]

કરગુન ૧૯.૭૪.૩, ૧૯.૧૫૨.૪ આચરગુ.
કપ પ્રવૃત્તિઓ [સં. કર્મુગ કે વર્ગદાર!]

કરણ ૧૯.૨૭૫.૩, ૨૧ ૯૩.૨ કર્મણ
એની, ઉત્તમ મોલ.

કરી લંકની ૨૨.૨૩૮.૧ વાપી (૧) સંત
કમર વાળી.

કલતર ૧૯.૫૦૪.૪ બાન્ય કલતર
(લીંચો) કંગર ૧૯.૨૫૫.૩ લીંચો

કમ [કમ્પડ ઉપરથી]

કારિમા ૧૮.૪૧ ૪, કારિમા ૧૮.૨૧ ૪.

२०.१३८.१ अद्भुत. [प्रा. कारिम= इतिम].	शुंशु २०.१४१.२ गशु (शंकरनो).
श्रीरपी २२.८०.१ इषणु [सं. कृपण, उत्थारमां कृपण, किरपण ने 'इरपुं', ='शपपुं', 'इरपुं'नो अंकर]	गुहरापुं १८.२८६.३ मोहवापुं [दिं. गुदराना]
कुतडा २०.१३८.१ दंडडा (अदी 'मोहडी?); कुतकुं २०.३६८.३ कुतकुं, भांग भांगवानो बाडडानो हस्तो. [तुर्डी कुत्कत]	गुण्ड १८.३८७.१ गुमड. गौरी २१.६३२.१ गौरी गाय. घउ १८.८३.१, २०.२०.२ गढ. घउवी १८.८६४ गढवी. घडीयाव १८.८३.१ अंसानो गोग सपाट घंट, गलर. घरसुत्र १८.२.२, १८.१०५.१ घरनो वडेवार. घायड १८.३०५.१, २०.२१६.३, २१.२६६.२, घाड्ड १८.७२०.२. १८.८४.१ गलिफ, शरपीर. घार १८.७५८.२ घारणु. घाडड-शुओ 'घायड'. घे'मर २०.४१८.३ लाथी [सं. गजवर]. घेय'वर २०.३४८.१ लाथी (शुओ 'घे'मर'). घेर २२.११३.४ घेरिने. आत्र २०.३३४.२ यातरीने, शुप्त, संयत. अितनी २०.१८१.१, अितनी २२.१८०.१, १८.१०८.४ अित्रिणी, श्री. अेन १८.७४८.२, २१.४०१.४ अिफ ओपां १८.३४.४ अतुअपद, डेर. छणुं २२.२३३.४ रुपशं इरयो. [प्रा. छिव] छाडा (श्री.) १८.७५१.२ पछाया [सं. छाया, प्रा. छाहा, छादी] छीपुं १८.३२८.२ लांगपुं.
कुंराणु १८.६.५ इरुणा	
कुंर २०.१२४.२?	
कुंर (श्री.) १८.२७३.२	
कुंरलुं २२.४८.४ दास.	
अरीहार १८.३७८.१ अरीहार.	
भीमा १८.५०६.१ क्षमा.	
भेदुं १८.१७१.२, १७२.२ छेदुं.	
भेव २०.२०५.२ नलदी (के भेवनाथी, क्षणलथी?)	
भेद २१.१०७.२ धूण.	
गछी २०.३१३.२ अनागच्छी, धापो.	
गमातरं २२.१४६.१ गमातरं.	
गरकुं (गरकुं) २०.३२०.१० गणअहुं?	
गवेलुं २१.१४३.३ हीवा थुं.	
गवानक २१.६४१.३, गवानीक १८. ६३७.१ गोआस. [सं. गवाहिक]	
गीस्त २०.१७०.१, २०.३७८.६, २२.२६०.३ निष्ण, डोग [श्री. निस्त]	
गुन्य २१.३६०.२, गुउ १८.७४५.३, गुल वात [सं. गुह्य, प्रा. गुज्ज].	

- ✓ છેલ ૨૧.૧૭૬.૩ છેડો [સં. છેલ્લે, પ્રા. છેલ].
- ✓ છોછી ૨૦.૨૪૭.૬ છોછી [સં. તુચ્છ, પ્રા. છુચ્છ]
- ✓ જડીત ૧૮.૩૯૬.૨ જડિત.
- ✓ જયવરલો ૨૦.૨૨૨.૩, ૨૨.૨૪૫.૪, જયવરલો ૧૯.૭૪.૪, જવલો ૧૯.૬૦૦.૩, ૧૯.૬૨૯.૪ જવલો, વિરલો, વિરલ. [સં. જગતિ વિરલક, પ્રા. જણ વિરલલો. અપ. જણ વિરલલ].
- ✓ જરજરણુ ૨૦.૩૨૦.૩, દ્રવ્યપ્રાપ્તિ?
- ✓ જરજરણુ ૨૦.૩૫૨.૨, ૨૦.૪૧૮.૨ કસખી ભરતકામ વાણી (કા.)
- ✓ જવલો-ગુઓ 'જયવરલો'; ૨૦ ૧૧૫.૪ પાસે.
- ✓ જાચીક ૨૨.૧૦.૩, જાચીક ૨૨.૧૯.૨ યાચક.
- ✓ જીવ ૨૦.૧૬.૪ જીલ.
- ✓ જુગુઆ ૧૮.૨૭૩.૪, જુગુયા ૨૧.૧૭૬.૪ જુદાજુદા.
- ✓ જોડ ૧૯.૨૬૯.૨, ૧૯.૫૭૯.૧ નક્કી?
- ✓ જોખ ૧૯.૭૪૨.૨, ૨૦.૧૦૩.૩, ૨૨.૨૮૪.૪ સુખ, આનંદ [સં. જોષ].
- ✓ જોયણુ જાત ૧૮.૩.૧ જોવા જોવી બાબત.
- ✓ જીવમ-ટોપ ૧૯.૨૪.૨ એક પ્રકારનું શિરસ્ત્રાણુ.
- ✓ જીવમલાનંદ ૨૦.૫૯૬.૩ ખૂબ આનંદ.
- ✓ જીલણુ ૧૯.૩૦.૩ નહાણુ [દિ. સિલ્લ].
- ✓ ઠેકું ૧૮.૨૮૯.૪ ચારનો મળેતિયો, પાટપાકું.
- ✓ ઠોર ૧૮.૨૬૯.૪ ઠામ, ઠેકાણું.
- ✓ ડંડવૃત ૧૯.૭૨૫.૩, ૨૧.૨૦૪.૩, દંડવૃત ૨૧.૪૦૮.૧ દંડવૃત (પ્રધુમ)
- ✓ ડાહરા ૧૮.૪૫૦.૧ વધારે ડાહ્યા લોકો.
- ✓ ડાતપર ૧૮.૨૯.૨ તપર.
- ✓ ડારતીળ ૧૮.૨૭૩.૧ ખૂબી [અ. રીત-ભાત, વ્યવસ્થા]
- ✓ ડાનક ૨૨.૧૬૫.૩ સાવ નાનું
- ✓ ડાંટ ૨૨.૪૪.૪?
- ✓ ડાચ ૧૮.૩૩૪.૨ સાથ આપનારી મંડળી?
- ✓ ડાથે ૨૦.૨૨૫.૪ સાથે [સં. તથ્ય?]
- ✓ ડારતખાનું ૨૦.૨૬૦.૩ પાચખાનું?
- ✓ ડાવડ ૨૨.૧૫૦.૪ તાપ
- ✓ ડાટ ૨૧.૨૫.૨, ૨૧.૪૦૩.૧ તટ.
- ✓ ડાંવાલુ (ન.) ૧૯.૭૫૬.૩ ડાંબાનો ઢોલ.
- ✓ ડીઠો ૨૦.૬૪.૧ ડીથો.
- ✓ દવાલીબંધ ૧૯.૩૩૪.૩ તલવાર લટકાવવાનો આડો પદો જેણે પહેર્યો છે તેવા સિપાઈ [કા.]
- ✓ દસ્ત ૨૦.૩૦૬.૪ નિયમે કરીને? [કા. દસ્તૂર]
- ✓ દહેંવટ ૧૮.૬૫.૩, દેંહેંવટ ૧૯.૭૧.૧, ૨૦.૧૬૭.૩, ૨૧.૪૪૭.૨ જડમૂળધી નાશ.
- ✓ દાખીણી ૨૨.૨૫૮.૨ દાક્ષિણ્ય?
- ✓ દંડવૃત-ગુઓ 'ડંડવૃત'.
- ✓ દાહી ૧૮.૪૩૪.૧ દહાડી, દરરાજ.
- ✓ દાદુર ૧૮.૧૨૫.૪, ૨૧.૨૦૨.૨ દેડો [સં. દર્દુર, પ્રા. દર્દુર]
- ✓ દાયો ૧૮.૪૩૪.૩ દાવ, લાગ [સં. વાય]

द्वावादश २२.३५६.२ द्वावानल.
 द्विष्ट २२.३८.३ द्विसे (?).
 दुष्टो १८.४४.५ अमल्लो [सं. द्विगुण.
 प्रा. दुष्ण].
 द्य (पुं.) २१.११०.३
 द्यो १८.८.१ द्ये.
 द्य (पुं.) १८.२४३.३.
 द्यन (पुं.) २१.५६१.३.
 द्य २०.१८६.४ तोक्षान, धांधन, धांधो.
 धांधलनुं १८.२७८.३ ढाँढाणनुं
 धृष्ट १८.२२.२, धृष्ट १८.३६६.२ दृष्ट.
 धृष्टता १८.४६८.४, १८.७२६.२ दृष्टता.
 धेनु २०.१८६.४ नायिका, प्रियतमा,
 धेय २२.३३३.२ दीक्षरी.
 नभेरी १८.२४२.४ निर्दय.
 नरतुं २२.२५१.६ नरसुं.
 नरियां २०.१०७.२ नारीयो.
 नवतेरी (नगरी) १८.७०.१ नवतर.
 नवीसंढो १८.१३४.१ शरकुन, वल्लियो.
 नाग १८.१०१.४, १८.७७.३ नग्युडि,
 नारण, आटविशेष.
 नापीक १८.१६६.२ नापी, लम्भ.
 नापीणी १८.१६२.२ लम्भमडी.
 नाशीका (न.) १८.१८६.४.
 निरमुण २१.५६२.२, नीरमुण १८.
 ५६३.३, २२.१०.३ विमुण.
 नीस्यां २१.१४१.२ आतरी? [सं.
 निश्चित, प्रा. निश्चियं?]
 नेड २१.१६१.१ नूपुर.
 नेट १८.१३८.२, १८.६१२.२, २१.७२.२
 नक्षी.

नेसेक २०.१२४.२ निःशंक, नक्षी?
 नेडुर २०.१८४.१ नूपुर.
 पंभे १८.१५५.२-विना.
 पटंतर १८.२०४.३, १८.५५४.२, १८.
 ७२३.१ छुपुं, रक्ष्य, लेट.
 पटंतरे १८.६६२.१ अंतर.
 परह्युं २१.३१०.४ हरह्युं [सं.
 परिस्थाप, प्रा. परिष्ठव].
 परतापीक १८.५२.१ प्रतापी.
 पलवाड १८.६४.३ पाड.
 पाणी १८.१६६.२, १८.२५२.३, २२.
 १०६.१ विना [सं. पक्ष, प्रा. पक्ष].
 पाछो १८.१६६.४ सन्नयो.
 पाटधायो २२.१३१.३ राजपी उपरधा.
 पाड २१.६७४.१ समीपमां
 पातिक २२.१०७.१ पातक.
 पीडर १८.१६४.४ पीयर, आश्रयस्थान
 [सं. पितृगृह, प्रा. पिष्टहर]
 पुभराग २०.१५०.३ पुष्टरराज,
 पोभराज.
 पुआधन २०.२६३.३ आण?
 पुं २१.६४६.४ मडपी?
 पेंड २२.१६०.३ पिंड, पंड, शरीर.
 पोपोती २१.५२.२ पडोन्नी, पूरी धड.
 [सं. प्रभूत, प्रा. पहुत्त].
 प्रजंत २२.३६१.४ पयंत.
 प्रेमल २१.१०.३, २१.११८.३ परिमल
 प्रदणं २१.७१८.१ अंडणी?
 प्राडुर २२.१६१.३ अडाडुर.
 प्रादि २२.११६.३ आवडुं [सं. ब्राह्म,

અપ. વાહિયા]	જેવા સજડ?
ખુંખ ૨૨.૪૭૨.૪ ખંખ, પોલી ચીજ?	મેંદ્ર ૨૦.૧૫૦.૨ મહેંદ્ર?
ભંડ ૨૦.૨૧૬.૪?	મેહલીય ૧૯.૧૦૨.૨?
ભુગતારિ ૨૦.૫૧૦.૪ ભોક્તા.	મોનાં ૧૯.૧૨૦.૧ ધમ્મિત વસ્તુ.
ભેલ ૧૯.૨૧૨.૪, ૧૯.૬૬૧.૪ ભેદ, શેકાં.	મોટિમ ૨૨.૧૦૦.૩ મોટાઈ.
ભખ્ય ૧૯.૭૪૩.૪ વૃષ, બળદ.	મોદ ૨૨.૨૧૨.૩?
ભમસ્ત ૨૦.૫૫૩.૪, ૩૫૪, ૩૫૫.	મોહકમ ૧૯.૧૭૦.૩, મોહોકમ
ભમસ્વ, અભસ્વ, આભણુનું ધન,	૨૦.૧૬૬.૩ ખૂળ, સખત [મ.
અભાપણુ કરેલું દ્રવ્ય.	મોહકમ, અ. મુહકમ]
મહરા ૨૧.૨૦૫.૨ મદભરી [સં.	મોહોરવી ૧૯.૮૨૬.૩ મોખરાનું, આગળ
મત્સર, પ્રા. મચ્છર]	પડતું.
મણુચી; ૧૯.૧૬૭.૧ એક ખડધાન.	મત ૨૨.૧૪૩.૪ મૃત્યુ.
મરકથો (પુ.) ૧૯.૧૪૯.૨ મરકલું.	મલી ૨૨.૨૮૦.૫ આનંદ.
મલણું ૨૧.૭૧૮.૧?	મગગ ૨૨.૧૩૭.૧ રકગક.
માજમ ૧૮ ૨૭૨.૩ ભાંગના સત્ત્વમાં	મણ ૧૯.૧૦૫.૧, ૨૧.૨૪૪.૨, રાંન
ખીખાં વસાણાં નાખી ખનાવેલો કેરી	૨૧.૪૧૨.૪ અરણ્ય.
પદાર્થ [મ. માજૂમ, અ. મખજૂન].	મયણ ૨૧.૩૦૯.૪, મયણી ૧૯.૯૬.૩ રાત.
માઝીમ રાસ ૧૮.૨૮૫.૨ મધરાત	રાંધલું ૨૨.૩૮૨.૪ રાંથું, નળણું
[સં. મચ્ચમ, પ્રા. મજ્જિમ].	[સં. રંગ 'રીખલું'].
માઠી ૨૦.૩૧૩.૧. મોઠેલું, ઘોઠેલું	રાજ ૧૮.૨૫૦.૪, ૧૯.૭૧૪.૩ આપ.
[સં. મૃષ્ટ, પ્રા. મઠ્ઠા].	પાઠ ૧૮.૧૬૮.૧ કનિયો.
માદલ ૨૨.૩૮૦.૨ મદંગ [દે. મદલ].	ગમલ ૨૨.૧૬.૨ રમત.
માંગ ૨૦.૧૮૬.૩ મેથો [સં. માર્ગ,	રીખવીધ્ય ૧૮.૨.૪ ઝહિવદ્ધિ.
પ્રા. મગ].	રુચડી ૧૮.૪૬૭.૧ રૂડી.
માંતરા ૧૮.૧૪૩.૩ મહામાત્ર, મહેતાજી	લેજ ૨૦.૫૧૬.૨ લક્ષ્મી.
મુતાર ૨૦.૧૩૫.૩, મુતારો ૧૮.૩૬.૩	લક ૧૯.૭૪૯.૩?
મોનડી, ભેડો.	લાવણ ૨૨.૧૩૮.૨ સુંદર [સં. લાવણ્ય
મુમત (પુ.) ૧૮.૧૪૪.૧ મમત.	'સંદ્ય'].
મુવસ ૧૮.૪૫૦.૨ મનુષ્ય.	લોહકટ ૧૯.૧૫૯.૧ લોહાનો સામાન.
મેખાં ૧૮.૪૨૯.૪ મેખ જેવા, ખીલા	વધરડું ૧૯.૭૯.૧ વાંધો, વિષ.

સિંહાસન યત્રીશી

સુંદર ૧૯.૭૮૨.૩, ૧૯.૭૩.૨, ૨૦.	હાલર ૧૯.૩૯૭.૩ ?
૪૯૬.૩ સળજ થવું, ભીપડવું.	હાલર ૧૯.૧૭૮.૩. કણ છૂટા પાડવા
સુખ ૧૯.૮૧૭.૪, ૨૧.૬૫૬.૩ કૃપણ.	ખળામાં ખળદ ફેરવવા.
સોરંગી ૧૮.૨૪૭.૧ ફક્કડ ?	હુસ ૧૮.૨૭૦. હોંશ.
હુરખર ૨૨.૧૭૮.૩ ગલરાટ.	હોજ ૧૮.૫.૨, ૧૮.૬.૩, ૨૧.૩૯૪.૧ હોત.
હાંબોડા ૨૧.૪૧૧.૨?	હોત ૨૦.૧૯૧.૪ (એ) હોતુથી, (એ) કારણે.
	હોતકે ૨૦.૫૬.૪ હોતુ, હોતસ્વી.

